APOŠTOLÁT

SV. CYRILA A METODĚJE

POD OCHRANOU BLAHOSL. PANNY MARIE

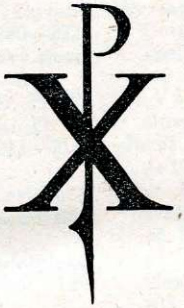

OLOMOUC 1936

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, spol. s r. o. v Olomouci

OBSAH XXVII. ROČNÍKU

—a.: Liturgické modlitby Církve za sv. jednotu 4—6. Dnešní stav pravoslavné církve 64—67. K sedmdesátinám předsedy ÚACM. 86. Liturgické stopy jednoty 182—185. Stalin a integrální komunismus 316—318.

O. Josafat Březina CssR.: Vzkříšení? 121. Prosba k Matce ruského národa 165.

Dr. Frant. Cinek: Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 102—105, 140—146, 185—187, 217 až 220, 249—252.

P. Josef Cyrek T. J., Krakov: P. Petr Skarga T. J. 173—176, 201—204.

V. Dyk: Z meditace novokněze 180 až 182. 209—210.

O. Alexej Fiala CssR.: Tvojá ot tvojich... 201. Hvězdy zářivé 241 až 242.

Dr. František Grivec, Lublaň: Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup 1—4, 41—45.

PhDr. Felix Hoblík: Ve službách optimismu 14—16.

V. H.: Vyučování katolickému náboženství na emigrantských slovanských školách v Čechách 220—222.

Fr. Jemelka: VII. unionistický sjezd na Velehradě 307—312, 369—371.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.: P. Jan Damascenus Sokolowski O. P. 60—64; 98—102, 146—148, 211—216, 371—374.

V. Kvapil, adv. koncipient: České katolické misie v českých osadách v Banátě 417—418.

Dr. Josef Kurz: K překladatelské činnosti sv. Metoděje 87—90; 129 až 132.

J. K.: Nový kardinál Východní kongregace 281—282.

P. Josef Ledit, Řím: Sovětské školství 7—10, 45—49, 96—98, 133—135.

Peter Makoš: Slováci v Rumunsku 17—22, 55—60, 105—108, 136—140. Zvyky a obyčaje Slovákov v Rumunsku 188—190, 223—227. Kaleidoskop z rumunského života 256 až 261.

Dr. Martin Mikulka: Kristovo království 90—92. Kristus ve všem 128 až 129. „Chléb náš vezdejší..." 245 246. Kristus dělník 294—296. Náš Mistr 368—369.

Dr. Josef Mirt: Služebník Boží Antonín Martin Slomšek, biskup lavantský 242—244.

Anatolie Novická z Torokaně v Polsku: Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice 299—307, 353 až 356.

Redakce: Počajevská Lavra 6—7. Diagnosa 17. Východní patriarcha — kardinálem 22—24. Na pole cyrilometodějské 135—136. Soudobý stav ruské pravoslavné církve 246 až 249. Katolický kněz a krajanské zahraničí 252—254. Moc temnosti ve Španělsku 283—286. Jubileum kláštera bílých slovinských mnichů 296 až 299. Hlas pastýřů 312—316. Z činnosti unijní 359—363. Apoštolátní pracovník opat Petr Hlobil zemřel 394 až 396. Cyrilometodějsko-velehradský duch v olomouckém semináři 410 až 417.

František Stříž ovský: „Ó Merciére slovanský" 87. Až Satanův zpěv oněmí 180.

P. Alojzij Turk, Skoplje: U černohorské Matky Boží 356—358, 403 až 407.

O. Vasilij: Unionistické hnutí v Estonsku 286—289.

Dr. Sergij Vilinskij (přeložil —a.): Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů 289—294, 364 až 367 407—410.

V. Vlček: Ochrana svatých apoštolů slovanských 254—255.

Jozef Vrablec: Slováci na Velehrade 166—172 Krásne vianoce 393—394.

Boh. Zlámal: Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 10 až 14, 49—55, 92—96, 122—128, 176 až 179, 204—208. K velehradské vlastizradě 318—326 375—378, 396 až 403.

Redakce: Křesťanský východ, Katolický obzor, Krajanské zahraničí — v petitové části časopisu.

Na obálkách jsou vedle hovorny redakční uveřejněny výkazy členských příspěvků, výkazy pro zahraniční misie a jiné dary pro ACM., kalendář exerciční, posudky literární a jiná oznámení.

Seznam obrázků:

1. Pohled na Velehrad, str. 3.
2. Počajovská Lavra, str. 7.
3. Slovanská kaple v loretské basilice s obrazy našich sv. patronů od prof. Biagittiho, str. 12.
4. Předseda diecésního ACM., poslanec a kanovník P. František Světlík — šedesátníkem, str. 23.

5. Sv. Cyril a sv. Metoděj, mosaikové obrazy J. Köhlera v kapli kněžského semináře v Olomouci, str. 43.
6. Misionář P. Albert Florián SVD. zase u krajanů v Kanadě, str. 46.
7. Ze slavnostní promoce pařížského kard. Verdiera na cyrilometodějské bohoslovné fakultě v Olomouci, str. 51.
8. Dr. Jáchym Procházka O. S. Fr. mezi krajanskou mládeží v Estancia Villa Maria v Argentině, str. 56.
9. Nový kardinál východní církve syrské patriarcha Ignác Gabriel Tappouni, str. 62.
10. Metropolita moravský, arcibiskup dr. Leopold Prečan — sedmdesátníkem, str. 85.
11. Rodný domek J. E. nejdp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana ve Velkém Týnci, str. 86.
12. Pařížský kardinál Baudrillart čestným doktorem pražské Karlovy university, str. 91.
13. Jubilejní dar z Petrohradu, obraz sv. Cyrila a Metoděje, poslaný r. 1869 na Velehrad, str. 95.
14. Smrt sv. Metoděje na Velehradě, obraz z jubilejního roku 1885, str. 123.
15. Kostelik sv. Cyrila a Metoda v Suchém Vrbném u Čes. Budějovic, str. 126.
16. Starobylý oltář sv. Petra v Prostějově. Večeře Páně, str. 129.
17. Hold věřícího lidu o 70tinách olomouckého arcibiskupa dra Leopolda Prečana před residencí, str. 134.
18. P. Marie Vranovská, str. 165.
19. Svatý Cyril a Metoděj v klášteře OO. těšitelů v Jerusalemě, str. 167.
20. Smírná kaple cyrilometodějská v Jerusalemě, str. 171.
21. Petr Skarga, kazatel, str. 175.
22. Jubilejní medajle z roku 1885, konfiskovaná na Velehradě, str. 177.
23. První OO. těšitelé v Jerusalemě, str. 181.
24. P. Koutný, vicerektor hospice jerusalemského a P. Hermes Kohout, farář františkánského kostela v Jerusalemě, str. 183.
25. P. Skarga jako kazatel sněmovní, obraz od největšího polského malíře Matejki, str. 203.
26. Ruská ikona svatého Metoděje, str. 205.
27. CM. kalich, čsl. dar poutníků sionské svatyni v Jerusalemě ve Svaté zemi, str. 210.
28. Velehradská papežská škola misijní v letech 1916—1936, str. 213.
29. Apoštolský nuncius pražský zahajuje jubilejní poutě na Velehradě, str. 217.
30. Pamětní deska, kterou letos zasadili pravoslavní Bulhaři k poctě sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě, str. 241.
31. † Biskup Slomšek vede svůj lid k úctě sv. Cyrila a Metoděje, str. 243.
32. Vicerektor jerusalemského hospice dr. Snoj a český františkán P. Hermes Kohout v Jerusalemě, str. 247.
33. Svěcení praporu sv. Cyrila a Metoděje v Maurage (v Belgii), str. 253.
34. Kardinál Eugen Tisserant, nový sekretář římské kongregace pro Východní církev, str. 282.
35. Katolická katedrála v Barceloně ve Španělsku, str. 285.
36. Ruský pravoslavný klášter v Petseri v Estonsku, str. 287.
37. Skolka katolických sester nejsvětějšího Srdce (východ. obřadu) v Narvě v Estonsku, str. 288.
38. † Metropolita kijevský Antonín Chrapovickij ze Srěmských Karlovců, str. 291.
39. Ruská zahraniční hierarchie s bělehradským patriarchou Varnavou a † metropolitou Antonijem v čele, str. 293.
40. Přijímání řehole sv. Benedikta v klášteře cisterciáckém ve Stičně, str. 295.
41. Klášter cisterciáků ve Stičně v Jugoslavii, str. 297.
42. Oltářní obraz v kapli sv. Ducha v Slomškově ústavu v Lublani, str. 298.
43. Stičenská Bolestná Matka Boží, str. 301.
44. Referenti a hosté VII. unionistického sjezdu na Velehradě 1936, str. 304—305.
45. Část účastníků VII. unionistického sjezdu na Velehradě r. 1936, str. 320—321.
46. Slovinští hosté na sv. Hostýně; mariborský biskup dr. Ivan Jos. Tomažič se svým kanovníkem dr. Josefem Mirtem a lublaňský prelát dr. Fr. Grivec, str. 323.
47. P. Maria Černohorská, str. 357.
48. Letnica, str. 358.
49. Sv. Cyril a Metoděj (obraz od J. Köhlera v aule CM. fakulty v Olomouci), str. 365.
50. Opat Petr J. Hlobil, str. 395.
51. Situační mapka ke článku o P. Marii Černohorské, str. 404.
52. Poutníci jedoucí k P. Marii Černohorské do Letnice, str. 405.
53. Pan Biskup dr. Gnidovec ze Skoplje-Prizrenu, str. 406.

ДА ВЬСИ ЮДИ ЧО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

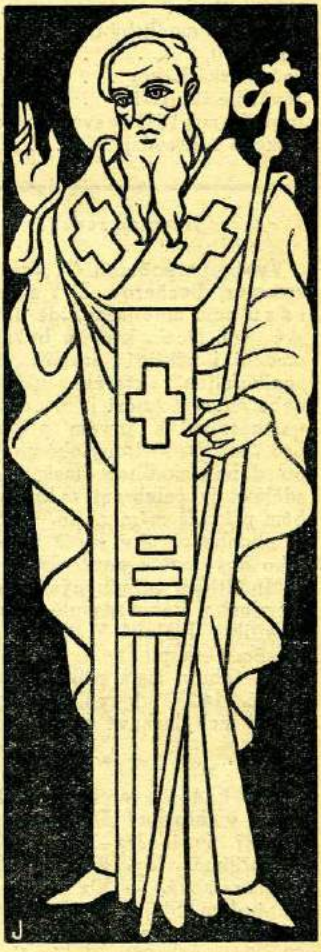

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 1.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup 1
Liturgické modlitby Církve za sv. jednotu 4
Počajovská Lavra 6
Sovětské školství 7
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 10
Ve službách optimismu 14
Diagnosa 17
Slováci v Rumunsku 17
Východní patriarcha-kardinálem . 22
Křesťanský Východ 25
Katolický obzor 29
Krajanské zahraničí 37

Hovorna redakční.

Vysokoprepodotnij O. Juraj Midlik, assessor, Becherov. Z Vašeho dotazu není mně jasno, jde-li o biskupské „soli Deo", kterým bývají vyznamenáni i někteří preláti, či jen o „epikefalion", kterého užívají starší nebo churaví kněží jako ochranu před nastuzením. V prvém případě platí pro „soli Deo" liturgické předpisy, že po dobu modliteb mešního kánonu sdělává je celebrant s hlavy. V druhém případě mám za to, že by tu byla obdoba paruky, k níž třeba církevního dovolení k používání při mši sv.

Modlitbám přímluvným doporučujeme duši v Pánu zesnulé členky ACM Františky Fialové z Brodku u Nezamyslic. O. v p.!

Do tohoto čísla přikládáme složenky **č. 14.289** k vůli předplatnému. Račte jich laskavě použíti.

*

Kde budou exercicie v lednu, únoru a v březnu? Dalečín. Leden: 23.—27. jinoši, 27.—31. dívky. Přihlášky přijímá vldp. Karel Válka, farář v Jimramově. — Velehrad (exerciční dům Stojanov). Leden: 13.—17. dívky, které konají exercitie po prvé. 20.—24. muži, 27.—31. jinoši, kteří konají exercicie po prvé. — Únor: 10. až 14. Svaz žen a dívek, od 26. února do 1. března dívky. — Březen: 4.—8. absolventi hospodářských škol. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad u Uh. Hradiště. — Hlučín (exerciční dům). Leden: 20.—24. ženy, 24.—28. vdovy, 28. ledna až 1. února dívky, které již exercicie konaly. — Únor: 2.—6. jinoši, 6.—10. muži. Přihlášky přijímá exerciční dům v Hlučíně. — Lnáře (klášter augustiniánů). Únor: 23.—26. dívky. Přihlášky přijímá vldp. P. Vik. Michka, duchovní rádce OSKM, Lnáře. — Nové Město nad Met. (chorobinec). Únor: 3.—7. dívky. Přihlášky přijímá V. Hylena, Vrchoviny 97, p. Nové Město nad Metují. — Opočno (klášter kapucínů). Únor: 6.—10. jinoši. Přihlášky přijímá klášter kapucínů v Opočně. — Kameničky u Hlinska. Únor: 20.—24. jinoši. Přihlášky přijímá vldp. P. Leop. Sokol, katecheta v Hlinsku. — Moravce (sanatorium). Únor: 27.—2. března jinoši. — Březen: 2.—6. dívky. Přihlášky přijímá vldp. O. Buš, katecheta ve Velkém Meziříčí. — Nová Říše (klášter premonstrátů). Březen: 12.—16. jinoši. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši. — Želiv (klášter premonstrátů). Březen: 19.—23. jinoši, 23. až 27. dívky. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Želivě.

Denní úmysly v oktávě modliteb za sjednocení Církve (18.—25. ledna).

18. ledna: Za návrat všech, kteří jsou mimo Církev, do jediného stádce svatého Petra.

19. ledna: Za návrat všech odloučených Východanů ke katolické jednotě, zvláště však za sjednocení všech rozkolných Slovanů podle úmyslu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Leden 1936. Číslo 1.

Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup.

(K 1050. výroči jeho smrti.)

Dr. František Grivec, Lublaň.

I.

Historický rámec.

Život Metodějův je pln velikých událostí, jako také je sv. Metoděj muž velikých činů. V Cařihradě, na Moravě, v Panonii a v Římě viděl a na sobě zakusil směrodatné státní a církevní převraty, boje světového významu, které měly nedohledné důsledky pro církevní a politickou tvářnost Evropy. Tyto světově dějinné boje a katastrofy hluboko otřásaly jeho vnitřním i zevnějším životem tím více, čím více v ně také sám zasahoval.

Jako právník, voják a vysoký správní úředník (kníže, t. j. císařský místodržitel slovanského kraje) měl příležitost pohlédnouti za kulisy byzantské státní správy. Péče o nesmrtelnou duši hnala ho ze zmatků tohoto světa v pokojné klášterní zátiší pod volným východním nebem na úpatí maloasijského Olympu. V klášterním zátiší mocně ho dojala násilná smrt rodinného ochránce, státního kancléře Teoktista (okolo r. 855) a politická smrt zbožné císařovny Teodory, která se r. 856 zřekla vlády a kterou potom ještě donutili, že se musela uchýliti do kláštera (857), kdy by byl její syn císař Michal ještě potřeboval moudrých mateřských rad. Ještě více ho dojal násilný boj o patriarší stolec, boj mezi Fotijem a Ignacijem; vždyť tento boj zasahoval dokonce i do svatého zátiší olympských mnichů a je znepokojoval.

V násilných cařihradských převratech, které hluboko zasahovaly též do jeho srdce, dovedl spolu se svým bratrem zachovati podivuhodnou mírumilovnost a reservovanost (zdrženlivost). Uchýlil se do klášterního zátiší a do misií — ale i v samotě bylo třeba velikého sebepřemáhání, aby se nezneklidňoval jako mnoho jiných mnichů. Musíme odmítnouti všechny hypothesy, které by chtěly soluňské bratry vtáhnouti v to či ono stranictví. Byli povzneseni nad cařihradské spory a stále hotovi sloužiti Církvi a vlasti.

Jakýmsi oddechem byla sv. Metodějovi misijní a diplomatická cesta ke vzdáleným Chazarům, třebas dlouhá a obtížná. Po ná-

vratu od Chazarů bylo nesporně dobrou přípravou pro jeho budoucí poslání, že byl ustanoven představeným velikého kláštera Polychronu v nepokojné době, kdy vlny vnitřního církevního boje dorážely i do klášterní samoty.

Apoštolská horlivost ho přiměla k tomu, že se s bratrem Cyrilem rozhodl pro veliké misijní poslání k Moravanům. Jako zkušený státní i církevní správce tušil, v jak nejisté dálavy a v jaké těžkosti povede ta misijní cesta. Na Moravě viděl a zakoušel, že Rostislavova prozíravá církevní a moudrá kulturní politika nemá dosti silné státní opory oproti přemocným církevním a politickým protivníkům, kteří násilným odporem znepokojovali už první apoštolské kroky ideálních slovanských věrozvěstů a naznačovali úporné boje a katastrofy.

Krásné, slunné dny prožíval Metoděj v slovinské Panonii u přehorlivého a šlechetného knížete Kocela[1] a jeho lidu. Malý slovinský kníže stal se nejupřímnějším přítelem a nejvěrnějším spojencem Metodějovým. A tím ještě více vzrůstala starost o uspořádání církevních poměrů a pudila ho dále po těžké, trnité cestě.

V Benátkách narazil sv. Metoděj na odpor latinského duchovenstva, který ho tím více znepokojoval, poněvadž budil obavy, že ho čeká odpor též v Římě. Zatím odpor římského duchovenstva se rozbíjel o Petrovu skálu. Papež Hadrián přijal soluňské bratry slavnostně a přátelsky, dožili se velikého vítězství. Než smrt Cyrilova hluboce dojala osamělého Metoděje a skoro ho zdrtila. Povzbuzující slova umírajícího a svatá přímluva zemřelého Cyrila jej posílila, vzmužila, že konečně založil novou slovanskou církevní provincii a na svá ramena přijal těžké břímě panonsko-moravské arcibiskupství.

Ale zatím postihla Rostislavovu církevní a státní politiku osudná katastrofa. Němci udeřili velikou vojenskou mocí na Rostislava a téměř ho zničili (868). Zpronevěřil se mu tehdy synovec Svatopluk a vydal ho Němcům, kteří ho oslepili a zavřeli do německého žaláře (870). Němci též zajali arcibiskupa Metoděje. Němečtí biskupové surově s ním nakládali a drželi ho půltřetího roku v žaláři. Když byl papežovou pomocí vysvobozen z mučednického duševního i tělesného utrpení v německém žaláři, dočkal se katastrofy (a možná i násilné smrti) svého nejideálnějšího spojence, knížete Kocela (874), který padl jako oběť svého spojenectví se sv. Metodějem. Nejúrodnější část jeho sotva ustanovené církevní provincie byla zničena. Moravský lid se potom sám zvedl, vyhnal německé

[1] O Kocelově křesťanské horlivosti svědčí jeho korespondence s papežem Janem VIII. o manželských rozlukách; v tom se ukazuje horlivost Metodějova žáka. Sv. Metoděj byl totiž vzhledem k čistotě rodinného života neúprosně přísný, aby vyhubil pohanské obyčeje. Zachovaly se dva papežovy listy ke knížeti Kocelovi s počátku r. 873. Dopisoval si tedy Kocel s papežem v době, kdy byl Metoděj v německém žaláři. Není možno, aby nebyl u papeže dopisy i posly prostředkoval o záchranu sv. Metoděje z vězení. Vždyť obsah dopisování nezbytně spadá do Metodějova okruhu působnosti. Fr. Kos, Gradivo II., str. 166.

Pohled na Velehrad.

duchovenstvo a knížete Svatopluka donutil, aby církevní správu Moravy svěřil vskutku lidumilnému arcibiskupu Metodějovi. Kdyby nebyl lid tak rozhodně projevil své vůle, byla by Metodějovi podražena všechna půda působnosti. Svatopluk musel pak bráti ohled na tak rozhodnou vůli lidu, ale Metodějovi nebyl upřímně nakloněn. Metoděj musel použíti veškeré své státnické moudrosti, aby se vyhnul konfliktům. Svatopluk šel konečně tak daleko, že dokonce osobně neoblíbeného Metoděje obžaloval u papeže (879). Metoděj sice zvítězil (880), ale dočasný církevní mír v jeho provincii byl trvale porušen ustanovením intrikánského německého biskupa Wichinga v Nitře.

Wiching a Svatopluk působili Metodějovi nepopsatelné trpkosti. Už naň doléhalo stáří a ještě více starost a budoucnost veliké církevní provincie, která zcela spočívala na jeho ramenách. Měl sice horlivé a oddané žáky, mezi nimi velmi schopné a zralé muže. Než to vše bylo ještě velmi málo proti takové vnější přemoci a proti vnitřním pletichám.

Při smrti Metodějově (6. dubna 885) a o jeho pohřbu slavila jeho památka ještě vítězství. Ale nespravedlivý protivník Wiching se postaral o to, aby Metoděje několik měsíců po smrti postihlo odsouzení papeže Štěpána V. a zkalilo Metodějovu památku u lidu. Metodějovi horliví žáci neměli pokoje, aby mohli u lidu přiměřeně upevniti blaženou paměť velikého arcibiskupa. Možná už následu-

jícího roku, jistě však během čtyř let byli Metodějovi žáci krutě vyhnáni z vlasti. Veliké misijní a kulturní dílo bylo pošlapáno.

Takové temné a žalostné ostrosti vnějšího dějinného rámce nutně vrhají stín i na světecký obraz Metodějův, tím více, že se v dějinných pramenech nacházejí těžká obvinění proti sv. Metodějovi. „Libellus de conversione Bagoariorum et Carantanorum", latinský spis na obranu solnohradských církevních práv nad Panonií, opovržlivě píše (okolo r. 871), že „quidam Graecus Methodius ... linguam Latinam doctrinamque Romanam ... philosophice superducens vilescere fecit".[2] Papež Jan VIII. ho v listě z roku 879 obviňuje, že „šíří bludné učení a že přes písemný zákaz papežův slouží mši sv. ve slovanském jazyku". Papež Štěpán V. píše r. 885 v listě Svatoplukovi: „Methodium namque superstitioni non aedificationi, contentioni non paci insistentem plurimum mirati sumus."[3] Zdůrazňuje, že Metoděj papeži Janu VIII. přísežně slíbil, že nebude už sloužiti mši sv. ve slovanském jazyku a že byl tedy křivopřísežník (sui periurii reatum perhorrescentes). Podobné obžaloby obnovuje tentýž papež téhož roku v instrukci pro své vyslance,[4] které poslal na Moravu.

Tyto obžaloby pramení z pomluvačných obvinění, obžaloby papeže Štěpána V. možná dokonce z falešných papežských listů. Proti těmto obžalobám máme list papeže Hadriána II., jímž r. 869 dovolil slovanskou bohoslužbu, a list Jana VIII. z r. 880, který s pochvalou uznává Metodějovu pravověrnost a potvrzuje slovanskou bohoslužbu, ale Hadriánův list je zachován jen v „Životě Metodějově" a proto se zdá být mnohým sporný; i o pravosti Janova listu z r. 880 někteří pochybují.

Staroslovanské prameny nemohou zapuditi všech pochybností, poněvadž těch pramenů mnozí neznají anebo jich nechtějí opravdu uznati. Latinské prameny mají zase veliké mezery. Konečné osvobození od tak těžkých obvinění spočívá v Metodějově počestnosti a svatosti a ve vášnivosti a nepoctivosti jeho protivníků. Tu platí: semper aliquid haeret (vždy něco uvázne). Proto je tím více třeba, abychom s uctivou pozorností a láskou odhalili Metodějovu světeckou podobu. (Pokračování.)

Liturgické modlitby Církve za sv. jednotu.

(K světové oktávě modliteb za sjednocení od 18. do 25. ledna.)

Nejkrásnější modlitbu za jednotu věřících křesťanů pronesl sám Spasitel při první nekrvavé Oběti u poslední večeře. Zaznamenal jí obšírně svědek té svaté chvíle, apoštol sv. Jan, v 17. hlavě svého

[2] Fr. Kos, Gradivo II., str. 160. — Fr. Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů (Praha, 1902), str. 271, t. j. „jakýsi Řek Metoděj jazyk latinský a učení římské filosoficky obelstívaje znevážil".

[3] „Neboť jsme se velice podivili, že Metoděj podporuje pověru a ne vzdělání, spory a ne pokoj."

[4] Pastrnek, str. 260 a 264.

evangelia. Ve své velekněžské modlitbě prosil tehdy Spasitel:

„Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, ve jménu svém, aby byli jedno, jako i my. (v. 11.) — Posvětiž jich v pravdě své. Řeč tvá jest pravda. Jakož jsi ty mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět. A já posvěcuji sebe samého za ně: aby i oni posvěceni byli v pravdě. Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne: aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal. A já slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim: aby byli jedno, jakož i my jsme jedno." (v. 16.—22.)

A od té doby nebyla nikdy ani na Východě ani na Západě obětována nejsvětější Oběť Nového zákona, aby se při ní nekonala modlitba za jednotu Církve. Svědčí o tom spis ve staré Církvi dobře známý: *Učení 12 apoštolů*",[1] jakýsi rituál prvních křesťanů, pocházející z konce prvního století. Tam čteme tuto eucharistickou modlitbu:

Jako tento chléb rozptýlen byl po horách a posbírán v jedno splynul, tak dej i své Církvi od končin země splynout v tvé království; neboť tvá jest sláva i moc skrze Ježíše Krista na věky." (hl. 9. 4.)

Římská mešní liturgie má ve svém kánonu — t. j. v té části mše sv., která se nemění, před sv. přijímáním jako první modlitbu prosbu za mír a jednotu Církve. Skloněn nad svátostnými způsobami Těla a Krve Páně modlí se kněz s rukama sepjatýma takto:

„Pane Ježíše Kriste, který jsi řekl svým apoštolům: Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, nehleď na hříchy moje, ale na víru své Církve a rač ji podle své vůle upokojiti a sjednotiti, který žiješ a kraluješ Bůh po všecky věky věkův. Amen."

Mezi formuláři tak zv. *votivních mší sv.* je zařaděna v římském misálu také *„missa ad tollendum schisma"* (t. j. mše vyprošující odstranění rozkolu), kterou na prosbu unionistických sjezdů velehradských naše biskupské ordinariáty tak vřele doporučily svému kněžstvu ve dny liturgicky volné, zvláště pak její tklivou modlitbu-kolektu:

„Bože, který pochybené napravuješ a rozptýlené shromažďuješ a shromážděné zachovávaš, vylej, prosíme, dobrotivě na křesťanský lid milost své jednoty, aby zanechaje rozdělení ve spojení s pravým Pastýřem tvé Církve mohl tobě hodně sloužiti."

V tiché modlitbě téhož mešního formulář prosí kněz:

„Dary tyto z a j e d n o t u křesťanského lidu tobě, Pane, obětované posvěť, a nám skrze ně dobrodiní jednoty a pokoje v tvé Církvi popřej."

Modlitba po sv. přijímání pak zní:

Toto tvé, Pane, přijaté sv. přijímání jakož naznačuje jednotu věřících v Tobě, tak ať působí, prosíme, v tvé Církvi, účinek jednoty."

Že *úcta k nejsv. Svátosti*, kterou právem možno nazvat *svátostí církevní jednoty* — vzhledem k její podstatě a k jejím způsobům,

[1] „Didache ton dodeka apostolon" — byl jeho řecký název. V prvotní Církvi dobře známý, později pokládán za ztracený, až jej roku 1883 znovu objevil Philotheos Bryennios.

je spojována v církevní liturgii s modlitbami o svatou jednotu, ukazuje také tichá modlitba mše sv. *o svátku Božího těla*, která zní: „Popřej, prosíme, Pane, dobrotivě své Církvi darů jednoty a pokoje, jež obětované dary tajemně naznačují." Jako bychom slyšeli ohlas slov sv. Pavla: „Jeden chléb a jedno tělo jsme mnozí a všichni na jednom chlebě podíl máme." (1. Kor. 10, 17.)

Papež Lev XIII. brevem „Provida Matris" (z 5. V. 1895) doporučil celému katolickému světu *modlitbu k Duchu sv.*, Duchu lásky a jednoty a zvláště všechny katolíky vyzýval, aby po příkladu P. Marie a sv. apoštolů konali *devítidenní pobožnost k Duchu sv.*, obdařenou odpustky. V okružním listě pak *o sv. růženci* (z 5. IX. 1895) velebí tentýž papež Lev XIII. P. Marii jako matku křesťanské jednoty, jejíž společná úcta na Východě a Západě je nadějí jednoty Církve.

V oktávě modliteb za sjednocení Církve zvolena za odpustkovou denní modlitbu první modlitba před sv. přijímáním v mešním kánonu:

„Pane Ježíši Kriste, který jsi řekl svým apoštolům: „Pokoj zůstavuji vám . . ."

Jako antifona jsou předešlá slova velekněžské modlitby z evangelia sv. Jana (17, 21.):

„Aby všichni jedno byli, jako ty Otče, ve mně a já v Tobě; aby i oni v nás jedno byli; aby svět uvěřil, že ty jsi mne poslal" — a veršíky.

V. Já pravím tobě: ty jsi Petr

R. A na té skále vzdělám Církev svou.

*

„Jednotu křesťanstva přivodí jen Církev, která na kolenou klečí" — tak v provolání zahajovali světovou oktávu vůdcové hnutí „Faith and Order (víra a řád) roku 1921 — čím více budou se modlit za svatou jednotu Církve katolíci. —a.

Počajovská Lavra.

(Doklad mariánské úcty u pravoslavných.)

Počajovská Lavra Nanebevzetí Panny Marie leží ve Volyňském vojevodství v městečku Novém Počajově, nedaleko hranic bolševicko-polských. Vévodí širému kraji, ležíc na skalnatém kopci, 75 m vysoko nad okolní krajinou.

První zprávy o ní pocházejí ze XIII. století. Když tehdy zničil tatarský chan Batyj slavnou Pečerskou Lavru v Kijevě, odešli někteří mniši na horu Počajovskou.

Později roku 1649 byl tam postaven chrám nejsv. Trojice. Na jeho místě roku 1771 byl postaven nový chrám Nanebevzetí Panny Marie.

Roku 1914 přistavěn byl druhý chrám sv. Trojice ve slohu

Počajovská Lavra, pohled od východu.

byzantsko-ruském. Kromě těchto dvou chrámů tvoří komplex Počajovské Lavry mohutná zvonice, několik menších kaplí a rozsáhlé budovy klášterní.

V chrámě Nanebevzetí Panny Marie ukazují zázračnou šlépěj P. Marie, kterou prý zanechala ve skále při jednom ze svých zjevení mezi rokem 1240—1261.

Nad carskými vraty visí zázračný obraz P. Marie, který se dostal na Volyň roku 1559 z Cařihradu. Roku 1773, kdy klášter byl v rukou unitských basiliánů, byl obraz slavně korunován za papeže Klementa XIV.

V jeskyni pod chrámem spočívají ostatky počajevského igumena Joba (zemřel 1651), kterého pravoslavní uctívají jako svatého.

Od roku 1831 patří klášter pravoslavným řeholníkům. Všech je v klášteře asi 200.

Lavra je význačné poutní místo. O svátcích mariánských a ve výroční den smrti sv. Joba (28. srpna) spěchají desetitisíce pravoslavných na „svatou horu Počajovskou".

Kéž P. Maria, kterou pravoslavný lid v Počajově tak vroucně uctívá, je prostřednicí jednoty celého pravoslavného Východu s pravou Církví Kristovou.

Sovětské školství.

P. Josef Ledit, Řím.

V pojednání o dnešním stavu náboženství v sovětské škole použijeme výlučně zpráv pocházejících ze strany komunistické nebo

z ministerstva sovětského. Po stručném historickém úvodu zužitkujeme materiály, které charakterisují situaci ve školním roce 1935—1936.

Odloučení školy od církve nastalo v důsledku dekretu, vydaného dne 23. ledna 1918, který později (dne 10. července 1919) byl potvrzen ústavou a stal se jedním z pilířů sovětského systému. Rusko bylo tedy protináboženské. Vzpomínáme na četné procesy a popravy, které Rus utápěly v krvi. Podporováni bolševickým zákonodárstvím komunističtí vychovatelé pustili se s radostným srdcem do ruchu protináboženského. V té době objevuje se též protináboženská literatura. Zavedením NEP-u (nového hospodářského plánu) horlivost šířitelů bezbožectví značně ochabla. O několik let později napsal jeden z protináboženských vychovatelů: „Pravoslavní popi shromažďují děti, aby se účastnily v kostele různých náboženských obřadů — nosily svíčky, posvátné knihy, vycházely vstříc biskupům atd. Popi se stále zabývají dětmi, organisují „dětské kroužky", vycházky, tělocvičná cvičení a přistoupili k zakládání dětských organisací." („Bojující bezbožectví v SSSR během 15 let" — Moskva, 1932, str. 287.)

Svaz bojujících bezbožníků dal se do práce, aby zničil tyto projevy náboženského ducha. Zvýšen byl počet kroužků bojujících bezbožníků jak mezi učitelstvem, tak i mezi dětmi. Od r. 1927 datuje se zesílené pronásledování a četná žalářování duchovenstva. Dne 8. dubna 1929 byl vydán vlivem Svazu bojujících bezbožníků drakonský zákon o náboženských vyznáních, který s některými administračními změnami, zavedenými 1. ledna 1932, je dodnes závazný. Tento zákon je nástrojem, jímž komunistická vláda usiluje vykořenit křesťanství v sovětech.

Mezi tím vyvíjely sověty olbřímí, jinak chvályhodné úsilí v oboru vychovávání mládeže. Otevíraly školy v nejodlehlejších koutech Ruska a Sibiře, skoro až na druhé straně polárního kruhu. Jakuti, Tunguzové učili se číst. Ale všude kladl se důraz na to — a to byla škodlivá stránka tohoto gigantického úsilí — aby vyučování bylo protináboženské. V resolucích 16. sjezdu komunistické strany (r. 1930) nařízeno bylo Svazům a organisacím „věnovati zvláštní pozornost socialistické výchově nových kádrů dělníků a dělnic, bojovat systematicky proti záměrům maloměšťáků, proti předsudkům starého světa kapitalistického v střediskách dělnických, organisovat a posilovat protináboženskou propagandu, potírat antisemitismus, národní šovinismus atd."

Dne 5. září 1931 byl vydán dekret prvotřídní důležitosti o škole počáteční a střední, jímž se nařizovalo úsilovné dozírání na to, aby vychování bylo komunistické.

Resoluce 16. kongresu i zářijový dekret z roku 1931 přinesly své ovoce. Na 17. kongresu komunistické strany v lednu r. 1934 konstatoval Stalin, že se analfabetství (neznalost čtení a psaní) v sovětech zmenšilo z 33 proc. (koncem r. 1930) na 10 proc. (koncem r. 1933).

Pokrok hodný povšimnutí: počet žáků ve školách všech kategorií vzrostl ze 14,358.000 (r. 1929) na 26,419.000 žáků, žáků počátečních škol z 11,697.000 na 19,163.000 žáků, na školách středních z 207.000 na 491.000 žáků. V dětských zahrádkách v téže době vzrostl počet dětí z 838.000 na 5,917.000. (Odpovědnost ovšem za tuto statistiku ponecháváme vůdci ruské strany komunistické.)

17. kongres komunistické strany prohlásil závazným „vychování polytechnické obecné v rozsahu školních 7 let zvláště na venkově, poněvadž tato otázka v městech byla už vyřešena během první pětiletky".

Ale vyučování to mělo zůstat protináboženské. Ztratil-li Svaz bojujících bezbožníků — jak se zdá — v některých místech značnou část svého vlivu, tož přece tolik jest jisto, že si ten vliv celkem zachoval právě v komisariátě veřejného vyučování. T a m s e v ž d y c k y z d ů r a z ň o v a l o, ž e n o v é p o k o l e n í m u s í b ý t v y c h o v á n o v b e z b o ž e c t v í.

Mezi mnohými kongresy, jež se konaly v Moskvě, třeba se zmínit o jednom, který schválil důležité prostředky k mocnějšímu ještě rozvinutí protináboženské propagandy ve školách. Kongres ten se konal ve dnech 11.—14. srpna r. 1934 a byl svolán Ústředním Svazem bojujících bezbožníků za součinnosti komisariátu veřejného vyučování. K oficielním delegátům obou oněch institucí připojilo se 34 učitelů-atheistů. Mezi krajinskými referáty podány byly zprávy z Armenie, z kraje kirgizského a z Leningradu. Všichni referenti dosvědčovali souhlasně, že náboženství v Rusku umírá, že děti nechodí už do kostela a navštěvují školu i ve dny sváteční — ale že přece ještě zbývá mnoho práce, aby byly vykořeněny předsudky.

Mimořádně zajímavou zprávu podala delegátka z Voroněže, paní Pospelovskaja. Voroněž se zdá být jakousi zaslíbenou zemí pro bezbožníky. Paní Pospelovskaja tvrdila, že 100 proc. dětí ze škol, které ona zastupuje, bylo získáno do řad mladých bojovných bezvěrců, že jsou rozděleny do různých brigád k šíření protináboženské literatury, k práci v protináboženském museu a k organisování protináboženských čet mezi „masami", jak se vyjadřují ne bez pohrdání organisovaní bezvěrci, pokládajíce sebe za výkvět (elitu) lidského rodu.

Leningradský referent Vendel oznamoval postup značně skromnější: 92 procent dětí z jeho škol je utvrzeno v protináboženském duchu. Přesto však kongres energicky káral nedostatečnost úsilí v akci protináboženské.

Oběžník komisariátu veřejného vyučování ze 17. listopadu 1934 chtěl povznésti sovětskou výchovu k nejvyšší dokonalosti. Ukazuje po pravdě, jak dalece je spiata oficielní činnost komisariátu veřejného vyučování s akcí bojovných bezvěrců. Oběžník onen obsahuje těchto pět instrukcí: 1. Nařídit krajinským inspektorům, aby si zvláště všímali na svých inspekčních cestách způsobu, jakým se provádí otázka protináboženské činnosti ve škole i mimo

školu, i aby poskytovali učitelstvu pomoc, které by potřebovalo, konkretně i metodicky.

2. Deníky a časopisy krajinské mají referovat ve svých sloupcích o protináboženské práci ve školách svého kraje a líčit nejlepší pokusy a úspěchy.

3. Do školních příruček má být vsunuta část protináboženské látky, zpracované na základě vědeckých pramenů způsobem živým, jasným a přesvědčivým.

4. Dát školám nástroje, pracovní knihy a publikace vydané podle směrnice komisariátu veřejného vyučování a Ústředního Svazu bojujících bezvěrců.

5. Přesvědčit školy o nutnosti organisování školních kroužků „Svazu bojujících bezvěrců". (Pokračování.)

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

II.

Jak se čeští liberálové snažili uskutečniti svůj program liberálně-nacionálních oslav soluňských bratří a vyplniti tak vřelé přání ruských panslavistů, poučuje nás historie. Jejich plán však nebyl důsledný. Máchali na všecky strany. Chystali velkou demonstraci v jihoslovanském Záhřebu, chystali národní vzdoroslavnost na Velehradě a nakonec upjali zraky na slavnost odhalení pomníku husitskému králi Jiřímu z Poděbrad v Kunštátě na Moravě. Popředně do těchto liberálních služeb měly býti postaveny sokolské jednoty, a to, pokud běží o manifestaci na Velehradě, sokolské jednoty moravské. Ačkoliv tyto nacionální manifestace působily rakouské policii mnoho starostí, přece ani zdaleka nedosahují velikého národního významu velehradských slavností.

Zdá se, že sokolské jednoty na Moravě, aspoň důležitější ve větších městech, podléhaly diktátu pražských liberálů, kteří odhlasovali jednak demonstrativní slavnosti v krajinských městech ve smyslu všeslovanské vzájemnosti na liberálním podkladě, jednak však chtěli také využíti samotných oslav velehradských.

Jinak bychom si těžko vysvětlili tu okolnost, že brněnský Sokol, vedený dr. Chleborádem a Barvičem, přichystal zájezd na Velehrad zvláštním vlakem (který však byl policejně zakázán).

Následovali v tom Sokola přerovského a prostějovského.[1]

Stěží se dá mysliti, že by to byl tehdejší brněnský Sokol udělal z pouhé pobožnosti, uvážíme-li zvláště, že týž spolek vypravil se stejnou ochotou zvláštní vlak ke slavnosti odhalení pomníku Jiřímu Poděbradskému v Kunštátě, jež vyzněla protikatolicky. Protikatolicky mluvil především vlivný člen (starosta?) brněnského Sokola dr. Chleborád.

Je zde ovšem i ta možnost, že oba podniky vyvolala snaha využíti obou slavností k vlasteneckým projevům. Buď jak buď, státní policie pojala k těmto podnikům nedůvěru, a opírajíc se o nepříznivé zprávy pražské policie o záměrech mladočechů se sokolskými jednotami, zakázala společný zájezd brněnského Sokola na Velehrad.

Které moravské sokolské jednoty a pokud se postavily do služeb rozhodnutí pražských mladočechů, aby vedle církevních oslav byla na Velehradě uspořádána liberální slovansko-národní vzdoroslavnost pod sokolským vedením, dokázala by snad akta jednot. V policejních zprávách se objevují jména pouze tří jednot, přerovské, prostějovské a brněnské, jež se otevřeně postavily za provedení plánu.

Dne 11. března český místodržitel upozornil svého moravského kolegu na velehradské oslavy na základě pozorování, jež učinilo pražské policejní ředitelství a jež zaslalo českému místodržitelství dne 8. února 1885, čís. 825.[2] Protože tato policejní zpráva byla z Brna vrácena, nevíme, co všechno obsahovala, ale z dalších policejních zpráv jde najevo, že to byla agitace mezi mladočechy pro účast na velehradské vzdoroslavnosti a o úkolu sokolských jednot při ní. Neboť již za čtyry dny, 15. března 1885, poslal český místodržitel do Brna jinou policejní zprávu (ze dne 7. března 1885, č. 2301) tohoto znění:

„Přerovský Sokol uspořádá letos v květnu nebo červnu t. r. pout (Wallfahrt) z Přerova do Uherského Hradiště, odtud pak na

[1] Již měsíc před poutí oznámil výbor tělocvičné jednoty Sokol v Prostějově v „Hlasu" (1885, ze dne 22. května, č. 40.), že vypraví dne 21. června 1885 zvláštní vlak na Velehrad. Sám program tohoto sokolského zájezdu zdá se však nasvědčovati, že zde nebylo postranních úmyslů: „O 8. hodině 16 min. ráno pochod z Hradiště na Velehrad, 1 hodina cesty, tam společné snídaní. O 10. hod. kázání a mše svatá v chrámu Páně na Velehradě. O 12. hod. pochod na Buchlov, 1 hodina cesty, tam společný oběd. Odpoledne velký koncert na Buchlově a večer v zahradě „Měšťanské besedy" v Uher. Hradišti." — O zájezdu přerovského Sokola na Velehrad je řeč dále. Zda skutečně došlo k těmto oběma zájezdům, nemohu tvrdit, ježto noviny o tom mlčí. Je však jisto, že tento příklad (nebo aspoň úmysl) přerovského a prostějovského Sokola působil na vedení brněnského Sokola.

[2] Tuto zprávu pražského policejního ředitelství poslal český místodržitel nejprve ministru vnitra do Vídně, který mu ji vrátil 5. března 1885. Dne 11. března ji poslal teprve do Brna moravskému místodrživteli, ale vyžádal si ji nazpět. Z Brna byla vrácena 14. března 1885. (AZU Brno, na u. m. Datum v Praze 11. března 1885, čís. 2137.)

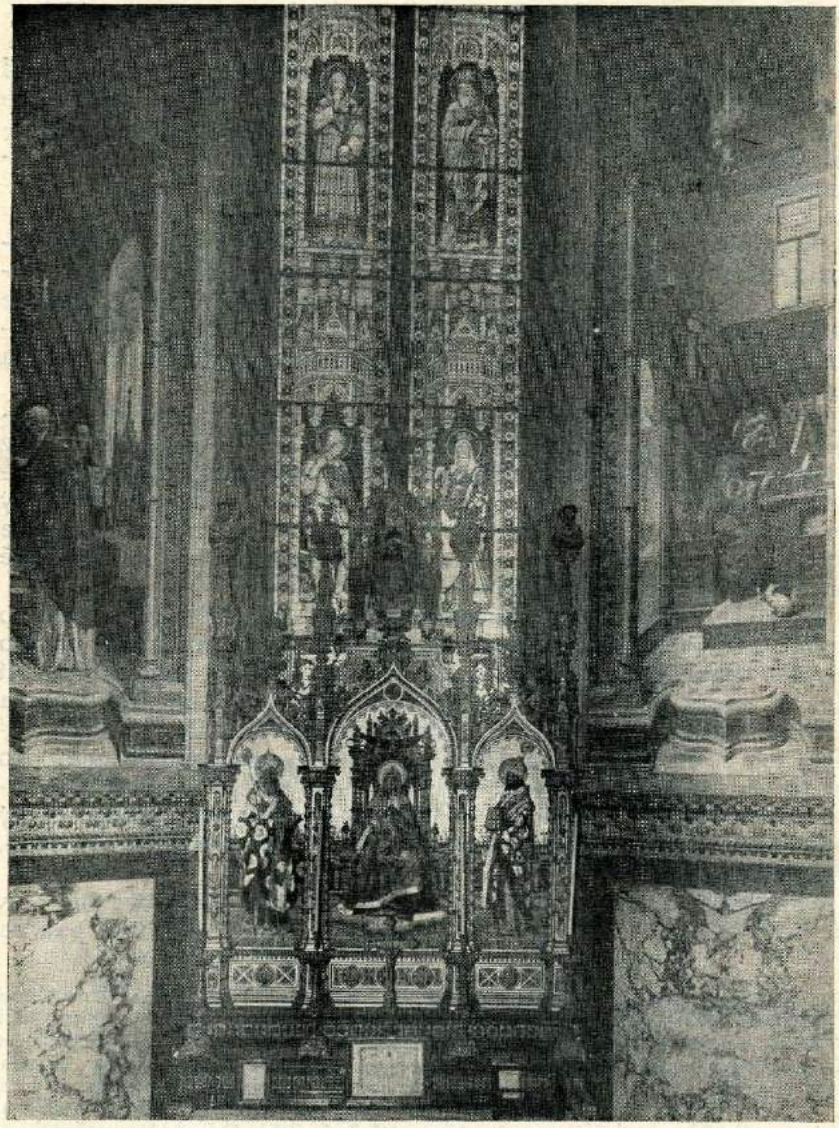

Slovanská kaple v loretské basilice
s obrazy našich sv. patronů od prof. Biagittiho.

Velehrad a dále na Buchlov, a proto rozesílá již provolání (Aufrufe) sokolským jednotám na Moravě a v Čechách."[3]

Moravský místodržitel uvědomil o tom okr. hejtmana v Uher-

[3] AZU Brno, na u. m. Datum v Praze 15. března 1885, čís. 2090.

ském Hradišti a poslal mu také opis zprávy pražského policejního ředitelství,[4] „z něhož jde najevo, že mladočeská strana usiluje využíti církevní katolické slavnosti na Velehradě k slovansko-národní vzdoroslavnosti".[5]

Také v brněnském Sokole se začala přetřásat myšlenka zájezdu na Velehrad. Policejní ředitel brněnský ujišťuje v polovině dubna moravského místodržitele, že tamní (brněnský) Sokol v cyrilometodějském jubileu uspořádá pouze výlet na Velehrad. O zájezdu do Záhřebu a na slovanský Jadran nebylo ve spolku ani řeči.[6]

Zatím však, snad v důsledku odporu s katolické strany nebo z obavy před policií, mladočeské vedení změnilo svůj program, od velehradských manifestací upustilo a obrátilo své zraky na městečko Kunštát na Boskovsku. Tam měl býti odhalen v polovici srpna pomník husitskému králi Jiřímu z Poděbrad. Samého předmětu oslav mohlo býti lépe využito k cílům strany. Proto český místodržitel neomeškal podati do Brna zprávu o sdělení pražského policejního ředitelství ze dne 10. dubna 1885, č. 3493, podle něhož jsou sokolské jednoty dirigovány mladočechy nikoli na Velehrad, nýbrž do Kunštátu, kde se má v srpnu t. r. konat slavnost odhalení pomníku Jiřímu z Poděbrad.[7]

Přesto však brněnský Sokol chtěl svůj zájezd na Velehrad na hlavní den slavnosti 5. července uskutečniti za každou cenu. Snad také proto, že chtěli ten den přivítat vůdce národa Riegra, který přijel na Velehrad.[8]

Výprava měla jeti zvláštním vlakem a byla cele zorganisována Sokolem.[9] Ale o osudu této výpravy bylo již na místodržitelství rozhodnuto. Veřejnost nevěděla nic až do poslední chvíle o tuhém boji, který vedl brněnský Sokol s místodržitelstvím. Proti zákazu podal totiž právní zástupce Sokola dr. Chleborád odvolání. Ale

[4] Nejspíše oné zprávy z 8. února 1885, č. 825, o které se zmiňuje český místodržitel v přípise moravskému místodržiteli ze dne 11. března 1885.

[5] „... aus welchem (Berichte) hervorgeht, dass die jungčechische Partei bemüht sich, die kirchliche katholische Feier in Wellehrad zu einer slavisch-nationalen Gegenfeier zu benützen." (AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 18. března 1885.)

[6] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 16. dubna 1885 ad Z 97/praes. Ve Vídni byli totiž velmi postrašeni plánem zájezdu sokolských jednot na všeslovanskou slavnost do Záhřebu a žádali od moravského místodržitele podrobné informace. Dodávalo mu je především brněnské policejní ředitelství.

[7] AZU Brno, na u. m. Datum v Praze 17. dubna 1885, čís. 3039. O těchto úmyslech byl místodržitelstvím vyrozuměn okresní hejtman v Boskovicích a vyzván, aby podal zprávu o svých pozorováních.

[8] „Hlas" ze dne 10. července, č. 55, praví, že dr. Rieger byl vítán také „četnou tlupou Sokolů v stejnokroji". Domnívám se, že to byla jednota hradištská.

[9] Dne 26. června oznamoval „Hlas", že na zvláštní vlak, který vypraví 5. července brněnský Sokol, jsou sice četné přihlášky, ale dosud nestačí. Proto se vyzývají zájemci, aby si vyzvedli lístky v místnostech Sokola v Besedním domě nebo v českém knihkupectví J. Barviče.

bezvýsledně.[10] Místodržitelství trvalo na zákazu a zvláštního vlaku nepovolilo. Tak společný zájezd brněnského Sokola, třebas byl proponovaný jako výlet se zájezdem na Buchlov, byl zakázán.[11]

Ve službách optimismu.

PhDr. Felix Hoblík.

V listopadu v roce 1918 obsadili Italové válečný přístav Pulji. Na moři i v městě se to jen hemžilo italským námořnictvem a pěchotou.

Za několik dní připluly do přístavu ještě válečné lodi jiných mocností.

Řádila chřipka. Každý už toužil po návratu domů.

V námořní nemocnici v Pulji leželo ještě hodně našich vojáků, kteří nebyli schopni převozu.

Muselo se čekati. Zatím se plnila námořní nemocnice novými a novými nemocnými. Italové nebyli zvykli na trochu drsné podnebí istrijské a dostávali zrovna hromadně chřipku.

Bývalo mně upřímně líto těch, kteří marně doufali na návrat domů; nevěděli, že smrt už stojí za dveřmi.

Jednou večer jsem zpovídal inženýra Itala ze Sicilie. Tak zbožný byl a tichý. Chtěl sv. přijímání ne hned, ale až zítra ráno. Ani on, ani kněz netušil, že rána už nedožije.

Šel jsem ráno po prstech k němu, abych ho nezbudil.

Nadzvedl jsem opatrně pokrývku s hlavy. — — — Chudák, byl mrtev. — Usnul navždy. Ale výraz jeho tváře byl klidný jako tvář člověka, jenž po hrozné únavě tvrdě usne.

Pán Bůh mu dal lepší Sicilii za ten kousek země, kde očima těla spatřil po prvé Jeho díla!

Tehdy jsem se dostal u jednoho nemocného Itala proti své vůli do rozhovoru, zda člověk má býti optimistou či pesimistou; po česku řečeno, zda člověk má hleděti na vše černě nebo růžově.

Ital byl toho názoru, že celý život lidský je ohromným předivem lži. „La vita humana è un tessuto di menzogne," to byla jeho slova. Dovolával se autority jakési knížky, jež to tvrdila.

Nedivil jsem se mu. Vždyť válka není koncertem nebe, ale ďábla, jak řekl při vypuknutí války Pius X.

[10] Místodržitel uvědomil o výsledku odvolání okresního hejtmana v Uher. Hradišti a hejtmana měl vyrozumět rekurenta: „Dem Rekurse des Dr. Chleborad gegen die Entscheidung des Herrn — vom 18. d. Mts. Z. 7822, mit welcher dem Ansuchen des Turnvereines „Sokol" in Brünn um die Bewilligung zur Veranstaltung eines Ausfluges nach Wellehrad am 5. d. Mts. (recte příštího měsíce!) n i c h t willfahrt wurde, wird aus den Gründen der angefochtenen Entscheidung keine Folge gegeben. Wovon (soll) der Herr — unter Rückschluss des Berichtes vom 22. d. Mts., Z. 8103 nebst Beilagen zur Verständigung des Rekurrenten in Kenntnis gesetzt werden. Brünn am 23. Juni 1885. Pillersdorf." (AZU Brno, na u. m. Čís. 2845/praes. 1885.)

[11] „Hlas" ze dne 3. července 1885.

Ale upozornil jsem ho, že bude méně lži na světě, když bude více živé víry ve všech vrstvách, na úpatí, v údolí a na vrcholcích lidské společnosti. K tomu ovšem třeba idealismu, čili ideálů a šiřitelů ideálů.

Křesťan takový ideál má. Jest jím Kristus sám. Kdo se dá do Jeho služeb, neslouží lži a mlhavinám lidských mozků.

Kristus nás volá na horu svatou, kde On, Beránek Boží, jako slunce svítí dolů do pěti dílů světa a rozehřívá celou zeměkouli.

Křesťanům je Kristus sluncem duchovního života, svítí jim do minulosti na otázku: „Odkud jdeš?" Svítí jim do přítomnosti na otázku: „Kde jsi? Čím jsi?" A osvětluje jim budoucnost: „Kam jdeš?"

Křesťan hledí na vše pod zorným úhlem těchto otázek a odpovídá si na ně pod zorným úhlem věčnosti.

Proto se dívá jako majitel hradu s jeho výšin dolů do údolí a má rozhled. Vidí dole domy boháčů a vedle nich se krčící chatrče. Ale nepohrdá ani těmito; naopak při pohledu z okna hradu mizí rozdíly, ozdůbky a cetky bohatých arkýřů a fasád.

Idealista čili věřící člověk nestojí dole v blátě, nekroutí hlavou nad blátem, prachem a špínou; z okna nebeského ideálu nevidí prachu dole. Rýsují se mu linie širší a obzory větší.

Poznává sám svou nicotu; a též svou souvislost s celkem. A vidí, že má jenom tehdy cenu, když pracuje pro celek, ne pro sebe, pro věčnost, ne pro prchavý a okamžitý zisk. Srdce jeho se šíří, oko zahlédá tajemné dálky. Anarchista filosof Max Stirner (v 19. století), původce spisu „Das einzige Ich" („Jediné já") v den své sebevraždy se cítil nejšťastnějším! Tak píše ve svém zanechaném dopise. Nihilismus v oboru poznání, chtění, v oboru společenském a národohospodářském se mu zhroutil pod nohama. — Vždyť to ubohé „já" je přece jenom chabou základnou a příliš nízkou; praskne pod tíhou životních otázek; není úměrnosti mezi nimi a mezi slabým, od souboru veškerenstva a od Boha odtrženým „já".

Naše souvislost s celkem je v tom, že jsme dítkami Božími. K tomu zde jsme; to je naše nejstarší „rasová" teorie. Bůh je láska, Otec nás všech!

Dante praví, že L'amor è che muove il suole a le stelle, to jest láska hýbe sluncem a hvězdami.

Proto křesťan pozdvihuje veřejně i soukromně srdce své k Bohu. Církev apoštolská k tomu je právě na světě, aby lidi zvedala výš a výše.

Světlo není pod kbelcem, ale vysoko je postaveno, aby svítilo ve tmách. — Bez Církve, bez jejího úřadu, střežícího tradici a výklad Písma sv., bychom ani o Bohu nic bezpečného nevěděli.

Ona nás učí vždy, tedy i v dobách pesimismu, srdce své výše pozdvihovati.

Sv. Augustin praví: „Kdybys obydlí své měl kdesi dole, výše

bys je přenesl, aby nezhnilo. Pro své obydlí hledáš místo změniti a připouštíš srdci svému hníti na zemi? Obydlí své přenes výše, pozdvihni k nebi srdce svého."

Jen výškou, hloubkou a šířkou lásky Boží nabývá náš život klidu a opravdového usměrnění k zdrojům života věčného.

Křesťan je při celém svém idealismu i realistou. Nauka o hříchu dědičném bývá někdy moudrým tohoto světa báchorkou. Ani si příliš nelámou hlavy tím, že i v Americe u Azteků jsou stopy zpráv o pádu prvního člověka. Vehnali se však nevěrci sami do slepé uličky, příliš, až přespříliš velebíci dobrotu a nezkaženost lidské povahy. Mluvili proti každému pesimismu, setřeli rozdíl mezi zlým a dobrým, hříchem a ctností, svatým a nesvatým, příčetným, odpovědným, nepříčetným a neodpovědným. Skutečnost je tvrdá a vynutí si přiznání aspoň po letech.

Názorem katolickým bylo vždy, že lidé mají sklon ke zlému a že často ti, co mluví o míru, mají otevřený nůž v kapse a rozněcují nepřátelství.

Církev hájila vždy také právo na majetek soukromý a právo napadeného se brániti. Každý, kdo má chalupu, dělá dobře, ohradí-li si ji; ovšem ne pavučinou nebo papírem, ale dobrým plotem.

Nehřeší obec, když si koupí stříkačku na hašení ohně a když platí hasiče; zda chce proto občanstvo, aby hořelo často? Nikoli! Ale kdyby přece hořelo, aby zde byla možnost rychle oheň uhasiti! S tohoto stanoviska se dívají katolíci na soukromé vlastnictví a povinnost obrany vlasti a na oběti s tím spojené!

Optimismus a pesimismus Církve byl „usměrněn" už od 1. století, tedy od dob Kristových. Jestli byly opravdu někdy nebo někde takové doby, že lidé pověsili na strom zlato a stříbro přes noc a zrána druhého dne vše bylo v pořádku, strom celý se zlatem i stříbrem, přeje si Církev, aby kolektivní poctivost čili součet poctivosti všech byl na jedničku. Ale zkusme to dnes s tím zlatem a stříbrem na stromě! Proto Církev ani lidí k andělům nevynáší, ani jich nesnižuje na úroveň zvěře, nýbrž to dobré, co v nich je, hledí vypěstovati cestou přirozenou i nadpřirozenou.

Apoštolát její je založen na znalosti celého člověka!

Cíl je nejlepší: B ů h.

Prostředky její: posvěcování duší! Léčí, zdvihá po dobrém i po zlém, volá a napomíná na všech frontách!

Víra její není její, ale Toho, který ji založil, Ježíše Krista.

K Němu jako k lékaři duší vede celý svět. Jsme v čekárně tohoto světa; Církev nás ošetřuje podle návodů Spasitelových. Léčí Spasitel Církví svou, jsa dosud neviditelný, ale tmy se rozplynou a uvidíme Jej ne pod závojem a zrcadlem stvoření, ale tak, jak je ve věčné Jeho podstatě — lásky věčné!

A v t o m j e n á š o p t i m i s m u s !

Diagnosa.

— — — přichází vnější nepřítel mé vlasti, přichází nepřítel slavné jednoty Evropy a zhouba míru, jenž vchází zadními dvířky a usídluje se pod věžemi svatovítského chrámu. Krade se jako zloděj, mající vyhlédnutý svůj lup a skrývající obratně svou pravou tvář. A je to Luther, ten, jemuž dnes po zásluze přezdívají Němec a který se napřed klaní světské vrchnosti, povyšuje tak Viléma a Hitlera nad Krále Ježíše Krista.

A je to zmatený a zkroucený duch pruský, jenž ohrožuje Evropu a tím i moji zem. Toť duch Martina Luthera, Viléma, Karla Marxe a Adolfa Hitlera, duch pyšný a bojovný, duch nadčlověka, hmoty a násilí, duch člověka zbaveného lásky, do jehož hlubin svrhla Pýcha svůj dalekonosný požár. Duch, jenž nepozná nikdy míru. A pravím vám, že jsou to rodní bratři, ovoce s jednoho stromu a voda z jednoho pramene, voda otrávená a ovoce zapovězené. A pravím vám, že není rozdílu mezi duchem Vilémovým a duchem Marxovým, jako není rozdílu mezi duchem Hitlerovým a Lutherovým. Otroctví, které se vrhá proti svobodě. Luther, Marx a Hitler proti Kristu Králi, tři hráči úděsné hry, kteří se tří stran obklíčují Čechy. Nemylte se, baterie Lutherovy jsou stejně strašné jako baterie Bismarckovy a Vilémovy a baterie Marxovy jsou stejně dalekonosné jako baterie Hitlerovy, neboť děla, která decimují ducha, jsou stejně zhoubná jako děla, která decimují tělo. Všichni démoni Německa od staletí hrají nám své koncerty strašných kanonád a vrhají bomby do srdce Čech. Toť duch Bismarckův, Vilémův, Lutherův a Marxův, jenž tisíciletí střílel a bude střílet do zahrad mé vlasti. Tak dlouho, dokud k nebi budou se zvedat věže hradčanské katedrály.

(Z knihy mladého katolického básníka Františka Lazeckého, „Pro mou zemi", která vyšla jako IV. kniha revue „Řád" k vánocům 1935.)

Slováci v Rumunsku.

Peter Makoš.

„Koho Boh miluje, krížom ho navštevuje", hovorí naše slovenské porekadlo. Medzi kríže ľudského života slovenského patrí aj jeho odľúčenie sa od jeho matky — vlasti. Tento kríž odľúčenia najviac medzi europskými národmi, myslím, zaľahol na náš slovenský ľud. Veď skoro tretina Slovákov žije dnes mimo svojej vlasti. Tu si vyhľadáva svoj každodenný chlebík. A v tejto borbe o život, žiaľno, mnoho ráz táto naša vysťahovalecká rodina podľahne skazonosnej vichrici nevery a nemravnosti. Sme ešte slabí na to, abysme dostatočne mohli venovať všestrannú pozornosť našim bratom, roztratením po širokom — ďalekom svete. Veď i náš samotný život vyžaduje od verejných činiteľov, aby najsamprv upevnili základné formy života v domovine.

Vedúcu starosť o naše vysťahovalce má už od prevratu po stránke duchovnej najdôst. episkopát slovenský a po stránke národno-budíteľskej zasa Slovenská Národná Rada, ktoré ustanovízne venujú naším zahraničným bratom všetko, čo len môžu dľa svojich síl, len aby táto krutým osudom odrezaná vetva neupadla do mravnej skazy a národnej ľahostajnosti. Naši vysťahovalci vo všeobecnosti sú vlečení prúdom prostredia, v ktorom sa nachádzajú. Tento cudzi prúd a prostredie okrádajú mnoho ráz naších vysťahovalcov o ich národnostný charakter, ako je svojrázny slovenský kroj a ich tradicionálne mravy. Nedivme sa tomu! Vlivy a prostredie niekedy sú o mnoho silnejšie ako len na milosť — nemilosť sveta v cudzine žijúci človek.

Lenže, chváľabohu, sú aj charaktery žulovité, ktorým dedictvo otcov je vzácnejšie než prehnaná móda doby. Medzi takéto svojráznosťou slovenskou vynikajúce charaktery patria aj naši Slováci bývajúci už vyše 120 rokov na úpätí rumunského Rudohoria, v Banáte a v Bukovine. Svojim originálnym životom, mravmi a životosprávou ozaj zasluhujú, aby naša československá verejnosť obšírnejšie vedela o svojich bratoch, keď už nemôžu telesne aspoň duševne vo svojich vzdychoch a modlitbách sa každodenne spojujú so starou teraz už slobodnou vlasťou.

Pozrime sa teda trochu do historie kolonizovania Slovákov a Čechov v Rumunsku.

Úradné záznamy rumunských úradov málo a veľmi skúpo hovoria o kolonizácii našich Slovákov, lebo kolonizácia nemala sebeväčšieho významu pre vterajší verejný život, ale skôr len pre jednotlivé osoby, ktorým kolonizácia veľmi osožila k zveľadeniu ich súkromného majetku a obohacovania sa. Sedmohradsko (Transylvánia) starodávna to vlasť niekdajších Dákov a neskoršie akožto provincia dácko-rumunská (r. 106 po Kr.) stala sa okolo r. 1000 pripojenou čiastkou svätoštefanskej koruny uhorskej. Lenže svojím divým horstvom nevábila mnoho obyvateľov do svojho lôna. Najmä za sťahovania národov v V.—VI. st., keď hordy azijských kmeňov tiahly do Europy, celé Sedmohradsko bolo akoby púšťou bez obyvateľstva; ľud chránil si svoj život len v hustých horách, odkiaľ bol zase vyplašený divým revom horskej zveri.

Sedmohradsko už aj vždy predtým slúžilo len akoby prírodzená hranica proti vonkajším nepriateľom, keďže husté horstvo východných Karpát bolo zo strategického hľadiska akoby odstrašujúcim príkladom pre bojovné pole. Hospodárska racionalizácia však položila ruku i na toto horstvo a zaumienila si uhorská vláda toto bujné horstvo akosi speňažiť. Uhorský kráľ udeľoval celé Sedmohradsko (od Potisia až po východné Karpáty) cez dlhé storočia ako údel niektorým vynikajúcim svojím veľmožom s titulom sedmohradského bána (správcu). Roku 1552 Turci obsadili celé územie od stredného Dunaja až po východné Karpáty a pašovali tu až do r. 1716, keď ich Eugen Savojský vyhnal z krajiny. Po Turkoch ostaly tu len vypálené obce a mnoho biedy. Domorodé

obyvateľstvo sa tu nechcelo usadiť, lebo nebolo jisté pred nebezpečenstvom tureckým, ktoré z Balkánu vždy číhalo na severné kraje.

Po vyhnání Turkov z uhorskej krajiny oblasť sedmohradská bola sverená vojenskej správe 13. a 14. horského pluku, ktorého veliteľstvo sídlilo v Karansebeši a Temešvári. Táto vojenská správa bola akousi odbočkou vlády uhorskej. Generál Scheller sa podujal spustlé kraje tieto kolonizovať ľuďmi, ktorí sú odkázaní na pôdu. V tej dobe boly ešte však následky 30ročnej vojny citeľné najmä na poli hospodárskom. Feudálny systém rakúsko-uhorský držal náš ľud v stave robotovania, poddanstva. Aby sa stavy udržaly na povrchu, držaly ľud roľnícky v žalostnej biede hospodárskej i kultúrnej. A náš roľník tiež veru cítil veľkú stratu osobnej slobody. Až za Jozefa II. si náš ľud trochu vydýchol, keď mu bola daná sloboda osobná. Túto situáciu českého a slovenského roľníka využili agitátori, ktorých poslala vojenská správa zo Sedmohradska sem do naších krajín. Nakoľko Česi a ich hospodárska bieda bola známa dvoru viedenskému, agenti začali verbovať ľudí na kolonizovanie zarastlého Sedmohradska najprv z Čiech. Veľkostatkár Magyarly prijal prvý transport českých kolonistov cez Viedeň popri Dunaji. Podmienky pre kolonistov boly dosť lákavé pre zúbožených maľoroľníkov, ako na pr. 2 jutrá poľa, drevo na staveniská a oslobodenie od daní na 10 rokov. Lenže akonáhle sa kolonisti usadili a už určené im pásmo horstva vyrúbali, nesvedomití agenti nechali ľud sám na seba a odtajili aj predtým im nasľubované podmienky. Českí kolonisti však využili každú okolnosť na svoju obranu a vymohli si cestou zákona zabezpečenie im slúbených podmienok. Toto svoje právo si vydobili po 6mesačnom boji a naťahovačkách sa s vojenskou správou, ktorá nakoniec najvyšším viedenským súdom bola prinútená uznať všetky ich zákonité požiadavky. Prví českí kolonisti sa usadili v terajšej dedine Sv. Alžbeta, Sv. Helena a Eibental.

Zvesť o sklamaní českých vysťahovalcov do Sedmohradska a Banátu mnohých Čechov odvrátila od úmyslov následovať svojich rodákov do cudziny. Vojenská správa pomocou veľkostatkárov chcela i naďalej ešte viac využiť húževnatosť českých robotníkov pri rúbání lesov a preto r. 1826 vyslala znovu svojich agentov do Čiech. Lenže Češi teraz nesadli už tak ľahko na lep mnoho sľubným agentom, ale si vopred žiadali zákonitou cestou overiť smluvu, ktorá obsahovala: 1. vysťahovalci nemusia narukovať za 10 rokov k vojsku, 2. oslobodení budú na 10 rokov od všetkých daní, 3. zdarma dostanú obilie na siatie a tiež drevo na stavbu obytných domov, 4. zdarma obdržia a to do vlastníctva 12 jutár oráčiny (t. j. orné pôdy) a 3 jutrá pasienkov.

Tieto už priaznivejšie a bezpečnejšie podmienky vylákaly mnohých nových českých kolonistov do Sedmohradska. Títo noví vysťahovalci putovali pešky so svojimi rodinami a hospodárskym náradím, a to aj 2—3 mesiace vo veľkých húfoch.

Ako sa dostali naši Slováci do Rumunska a to na 700—800 m vysoké kopce? Historia tohoto je nasledovná.[1]

Príčiny vysťahovalectva našich Slovákov do Rumunska boly hospodárske a náboženské. Koncom XVIII. storočia slovenský robotník — roľník — ešte bol vydaný na milosť a nemilosť svojich vrchnostenských pánov. Od rána do večera museli pracovať na pánskom a zo svojich konvencií ešte museli platiť na rôzne dane. Kataster jozefínsky a tereziánsky priniesol síce akúsi rovnoprávnosť pri odhadovaní daní panských a poddaných, ale ani vtedy slovenský roľník nebol schopný udržať sa na úrovni ľudskej, priemernej životosprávy.

Župy ako Gemer, Zvolen, Zemplín a Orava — boly často postihnuté živeľnými pohromami. O školovaní roľnických chlapcov nebolo ani počuť. Štúdium bolo privilegiumom urodzenejších. Okrem toho Thurzovci a Bočkayovci zasiali všade i po horniackych dedinách semeno náboženského nesváru. Z tohoto hospodársko-kultúrneho zakliatia naši Slováci prúdmi utiekali za hranice, a to do Ameriky, Juhoslávie a na Dolniaky (jižní Uhry). Utiekali slovenskí katolíci i evanjelici. Jedni z príčin hospodárskych, druhí z príčin náboženských. V okolí Timisoaru a Aradu boli prví kolonisti-Slováci už v roku 1748 (obec Mocrea).

Väčších rozmerov nadobudlo vysťahovalectvo v druhej polovici XVIII. storočia a v prvej polovici XIX. storočia. V tomto období lesné bohatstvo sedmohradské si vyárendovali magnáti uhorskí ako Batthyány, Bárnyi a Bánfy. Títo chcejúc lacno sa obohatiť, počali rúbať lesy a stavali si hutnícke pece na sklo medzi horami. Chemické zloženie pôdy ím v tomto veľmi napomáhalo. Ohromné buky o 2—3 metroch priemeru boly vyhľadávané a draho platené rôznymi podunajskými spoločnosťami pre plavebné ciele. Kdeže ale nájsť odvážnych a vytrvalých pracovníkov do týchto divokosťou zivajúcich, ohromných hôr? Nuž, kde inde, ako medzi naším drobným slovenským ľudom horniáckym, ktorý bol už navyknutý tvrdošijne zápasiť s macošskou prírodou svojho kamenistého a neúrodného kraja.

Roku 1790 poslal magnát Bárányi svojich agentov do chudobných dedín Gemerska, Zemplína a Oravy, aby privábili kolonistov a kolonizovali pusté kraje na úpätí Rudohoria. Slováci sa dali zľákať peknými sľubami agentov. Prvý prúd vysťahovalectva počítal 50 slovenských rodín z výšespomenutých žúp. Podmienky a výhody Slovákom sľúbené boly: 1. dostatočný rozsah pozemkov pre drevorúbača a jeho rodinu, 2. zdarma drevo na stavbu domčeka a 3. úplnú osobnú slobodu života hospodárskeho a náboženského. Náš ubiedený ľud opúšťal svoje dedinky a pešky alebo na vozoch sa sťahoval pod vedením magnátskych agentov. Bárányi usadil prvých Slovákov po horách na úpätí Rudohoria. Naši Slováci sa dali ihneď do práce. Chlapi s veľkými sekerami stínali ti-

[1] Dáta sú vybraté väčšinou z kronik a archívov niektorých magnátov, uložených v muzeumoch okresných miest.

tanské buky, ktoré potom popílili a uložili do kubických metrov. Ženy zase s deťmi čistily horu od kriakov, buriny a konárov.

V sedmohradských horách nastal akoby orchester pozostávajúci z tupého rúbania bukov, náreku žien a detí a z kvikotu-brechotu splašenej zveriny. Ale naši Slováci vytrvali. Za krátkych 10—15 rokov ťažkej ich práce údolia a vrchy do 600—700 m vysoké boly už akoby oholené a miesto košatých bukov bolo vidieť skromné a jednoduché koliby (chalupy) naších od práce vycivených Slovákov. Každý drevorúbač si postavil chalúpku z bukových trámov a prikryl si ju čečinou (jehličím) a listím. Bol to romantický pohľad vidieť kde-tu chatrče a z nich valiaci sa dym z kozubu. Chalúpky nestály husto, ale vo vzdialenosti 500—600 m jedna od druhej, t. j. podľa toho, ako kde a akú veľkú plochu si kto vybral na vyrúbanie. Uprostred vyrúbaniska si potom postavili naši drevorúbači svoje chalupy. Pašienkov (pastvy) bolo na týchto vyrúbaniskách dosť a preto počali naši Slováci i gazdovať. Za pár rokov už voľne behaly sem a tam sa pasúce ovce a kravičky, ktoré si tu Slováci zadovážili.

Lenže neraz museli skúsiť naši robotníci i smäd (žízeň), k čomu oni veru vo svojej vlasti neboli zvyklí. Po vyrúbaní lesa od úpalu slunečného vyschly naraz studienky. Slováci pred touto žižnivou smrťou utekali až do Srbska a Horvátska a najmä do Dolných Uhier, kde zpočiatku nádeničili ako sezónni kosci, neskoršie sa tam aj usadili.

Po r. 1848 maďarskí magnáti začali drancovať náš ľud vo forme rôznych daní a prisťahovaleckých poplatkov. Naši Slováci nemajúc na široku-ďaleku žiadneho nejakého zástancu, svojou poctivosťou a húževnatosťou sa postavili proti tomuto vydieračstvu a len po 35ročnom zápase so ziskuchtivými magnátmi konečne si vydobili to, že zákonitou cestou roku 1889 zalajský súd prisúdil právny nárok na pôdu, ktorá im bola agentmi ešte v starej vlasti prisľúbená. Táto pôda na mieste to nimi vyrúbaného lesa mala prejsť do vlastníctva drevorúbačov Slovákov po 20ročnej splátke minimálnej ceny za jutro podľa bežného kurzu cenového.

Dnes vidíme tieto kolonistické dediny veľmi riedko rozsiate po vŕškoch i dolinkách a niektorá dedina má dĺžku i 15—18 km. Hospodárske podelenie je patriarchálne, t. j. každý gazda má okolo svojho domčeka i všetky pašienky, oráčinu a kde-tu kúsok lesa, odkiaľ na jeseň sbiera napadané listie na podkladanie pre statok.

Veľká populácia slovenského ľudu zapríčinila to, že kým Slováci boli usadení pôvodne v dlžke ďakych 30 km, dnes táto dlžka usadlosti slovenských rodín je nepretržitá aj na 70 km a šírke 5 až 10 km.

Roku 1883 obec Bodoňoš mala len 568 obyvateľov-Slovákov, ale r. 1889 už vzrástol tento počet na 1412.

Veľká populácia tunajších Slovákov núti už mnohých k sťahovaniu sa do iných krajov (Argentíny, Brazilie, Kanady). Čo sa týka pôvodnej obecnej administratívy prvotných dedín naších Slová-

kov v Rumunsku, tieto boly v prvých rokoch usadenia sa pod správou vojenskou. Spory riešil a vrchný dozor nad týmito dedinami mal úradník panstvom menovaný. Panstvo malo uprostred osadených kopcov svoj obecný dom, kde bolo vždy do 8—10 chlapcov akoby na stráži a malí akúsi politicko-vojenskú moc v týchto obciach.

V terajšom juhozápadnom Rumunsku na okolí Timisoaru a Aradu žijú Slováci už hustejšie a sú aj národne uvedomelejší. V okolí osad Slovenský Komlóš, Sarvaš, Nadlak žije dnes do 16.000 Slovákov. Toto okolie sa všeobecne menuje i „slovenským ostrovem". R. 1919 sa viedol urputný boj o tento „slovenský ostrov" medzi Rumunmi a Maďarmi, ktorí obaja si ho chceli vtelíť do svojho štátu. Len energickým zákrokem dr. Petrovicha a Ľudovíta Hrdličku, a to u samých členov delimitačnej komisie v Paríži, bola väčšina tohoto „slovenského ostrova" pridelená Rumunsku. Dlhoročné usadenie sa Slovákov v Rumunsku prinútilo (a naliehaly na to aj kompetentné úrady rumunské), že absolútna väčšina našich Čechov a Slovákov sa už tu naturalizovala, t. j. zažiadala o rumunskú štátnu príslušnosť. Čechov a Slovákov je v Rumunsku nateraz do 45.000, ale z týchto je už len asi 3000 československej štátnej príslušnosti. Ostatok sa dobrovoľne porumunizoval a títo veru už nepomýšľajú na návrat sem do československej vlasti. Čechov je v Rumunsku do 11.000 a Slovákov asi 32.000.

Východní patriarcha - kardinálem.

Mezi novými kardinály, které posledně jmenoval Svatý Otec Pius XI., je také zástupce východního obřadu syrského, kardinál *Ign. Gabriel Tappouni,* patriarcha Antiochie. Jeho jmenování opět zdůrazňuje lásku Svatého Otce k Východu a volá po jednotě s ním. Toho si byli také vědomi všichni příslušníci východních obřadů a a jejich přátel v Římě, a proto tak srdečně pozdravili svého krajana, kterého Církev svatá oděla purpurem a nejvyšší poctou, jakou může dáti svým kněžím.

Na počest kardinála Tappouniho bylo uspořádáno slavnostní přijetí ve Východním ústavě, jehož dvorana byla vyzdobena prapory Vatikánu, Italie, Libanonu a Iraku. Při slavnostním vstupu nového kardinála do sálu provázeli jej P. Vladimír Ledóchowski, generál jesuitů, s rektorem ústavu P. Hermanem. Za nimi vstupovali msgre Atanasius Behnam Kalian, syrský arcibiskup z Bagdadu, msgre Baccache, vikář patriarchy syrského v Egyptě a jiní hosté. Nového pana kardinála přišel uvítat *kardinál Sincero,* sekretář kongregace Východní Církve, noví kardinálové Goma, arcibiskup z Toleda, kardinál Boetto a vyslanec francouzský u Svaté Stolice.

P. Herman, rektor východního ústavu, zdůraznil ve svém proslovu veliké zásluhy patriarchy Tappouniho zejména v těžké době světové války, kdy ukázal tolik apoštolské horlivosti ke všem katolíkům

ve své vlasti a zvláště zasvětil svoje síly zvelebení církve syrské. Řečník svůj proslov ukončil chválou církve syrské v Antiochii, sjednocené s Římem, apoštolátem Petrovým a krví svatého Ignáce, biskupa antiochijského, kterou svlažil kořeny mladé Církve v Římě. P. Herman vidí v povýšení patriarchy Tappouniho do kardinálské-

Předseda diecésního ACM, poslanec a kanovník P. František Světlík šedesátníkem.

ho sboru zase nový a slavný důkaz lásky Svatého Otce pro Církev východního obřadu.

Rovněž *kardinál Sincero* pronesl srdečné blahopřání východnímu kardinálovi a zároveň vzpomněl veškeré obětavé práce, která se koná v Římě pro Východ jak na Východním ústavě studiem, pod vedením Otců jesuitů, tak i apoštolskými pracemi u různých národů východních. Zejména zdůraznil kardinál Sincero obětavé práce pro

zřízení zákoníku Východního práva kanonického, na kterém má Východní ústav lví podíl.

Na konec se ujal slova patriarcha *kardinál Tappouni*. Základní myšlenka jeho řeči byla jednota s Římem, střediskem jediné Církve Ježíše Krista. Za tuto jednotu vykrvácel již sv. Ignác, biskup antiochijský, který byl jeho předchůdcem v prvních dobách křesťanských. Jednota s Římem se pilně pěstuje v patriarchátě antiochenském, kde dohromady a svorně s duchovenstvem syrským pracují řeholníci latinského ritu. Taková jednota s Církví římskou poskytla Církvi v Antiochii veliká a nespočetná dobrodiní a je v budoucnosti spolehlivou nadějí pro Východ i uprostřed mnohých těžkostí dneška. Proto jednota Východu s Římem je a musí býti vždy bližší a nerozlučitelnou. Poslední slova patriarchy ozdobeného purpurem byla plna díků Východnímu ústavu, kongregaci pro Východní církev, jejíž činnost na Východě tak mocně roznítila horlivost křesťanského života, kázeň a synovskou lásku k Svatému Otci.

Nové pocty se dostalo kardinálu Tappounimu, když převzal svůj po jmenování kardinálem titulární kostel v Římě. Opět se sešel celý zastoupený východ v Římě s vzácnými hosty do slavného kostela Dvanácti apoštolů, pocházejícího z dávné doby Konstantinovy. Kostel střeží dlouhá leta OO. františkáni, minorité. Když nový kardinál políbil kleče u vchodu kříž a vykonal obřady s tím spojené, odešel v průvodu ke svatostánku a potom usedl na trůn. Byl slavnostně pozdraven od P. Ambrosia, generálního prokurátora minoritů, jako nástupce zemřelého patriarchy kard. La Fontaina, arcib. v Benátkách.

Basiliku XII. apoštolů, kde jsou uloženy ostatky apoštolů sv. Filipa z Betsaidy a sv. Jakuba Menšího, proslavila řada slavných kardinálů, kteří vynikali jak svatostí, tak učeností. Mezi nimi to byl především kardinál *Bessarione*, veliký znatel Východu a sloup jednoty na sněmu florentském. K tomuto unionistickému kardinálovi středověku se druží kardinál Tappouni, unionistický kardinál nové doby. Slavnostní řečník vzpomíná heroických činů patriarchy Tappouniho za války, kdy se ukázal otcem tisíce ubožáků, mučených a trpících za pronásledování. Jeho neochvějná láska k Římu neochabla ani přes veliké bolesti a utrpení, která snášel v žaláři, když viděl pustošení své diecése, střílení svých kněží za krvavého pronásledování. Jeho vznešený apoštolát lásky a míru přivedl tisíce zbloudilých oveček do lůna Církve katolické. Postava patriarchy, dnes ozdobená purpurem, září nám vzorem neohroženého bojovníka a trpitele za jednotu Církve na dálném Východě a zároveň učitele a pastýře, který ukázal, že je hotov dáti život za ovce své.

Proto není divu, že mu Řím, středisko jednoty, se všemi syny Východu připravil tak srdečné uvítání za veliké zásluhy. Můžeme proto doufati, že tak vznešený a obětavý apoštolát patriarchy a kardinála Východu na slavném stolci v Antiochii přivede mnoho ještě odloučených bratří k jednotě víry, že se vrátí do domu otcovského, do náručí Pia XI. k nohám náměstka Kristova, neomylného učitele božské pravdy.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Poměr SSSR k náboženství. Počínajíc rokem 1934, v cizině, a zvláště v katolických kruzích v československé republice, je rozšiřována myšlenka, že vládce SSSR, soudruh Stalin, docela jinak se dívá na náboženství, než tomu bylo dříve. Proto uvedeme zde jeho vlastní slova o náboženství, která byla otisknuta v úředním orgánu komunistické strany SSSR, v „Pravdě" (dne 21. června 1935):

„Strana (komunistická) nemůže býti neutrální ohledně náboženství, ohledně vyznavačů náboženských předsudků a ohledně reakčního kleru, který otravuje rozum pracujících mas." Zdá se, že tato slova jsou úplně jasná a nemohou býti jinak vykládána než tak, že komunistická strana, jejímž vůdcem je Stalin, bude i nadále bojovati proti náboženství. Ovšem jest jiná otázka, jak tento boj bude prováděti. Tu budou snad rozhodovati různé okolnosti pro taktiku a metodu boje, ale boj sám proti náboženství komunisté povedou i nadále. Úřední časopis Svazu bezbožníků „Bezbožník" (ze září 1935) potvrzuje to slovy Leninovými: „Marxismus jest materialismus a jako takový jest neochvějně nepřátelský k náboženství." — „... Spousty špinavosti, hříchů, násilí a fysické nákazy jsou hodně méně nebezpečné, jelikož jsou zdánlivé, než nejčistší, nejvtipnější, nejdokonalejší myšlenka Boha."

Tak to vypadá s názorem komunistů na náboženství, jak jej také mnohokráte už potvrdili svými skutky a dosud potvrzují. Pouze pro cizinu bolševici mluví z lehko průhledných důvodů jinak, ale jest při nejmenším velkou naivností jim věřiti. E. Kalikin.

Prakse obviňuje z nepravdy bolševické povídání o nastalé náboženské nestrannosti v sovětech. V poslední podzimek proměnili bolševici chrám v Oděse v konferenční síň německých komunistů, kostel v Prigibu v komunistickou školu, v Holočansku cerkev zbořili. — V Tamburu uvěznili bolševici tři dominikánské řeholníky a skupinu věřících a uvrhli je všechny tajně do voroněžského vězení. Obvinili je, že od svých rodáků pobírali almužnu, což je v očích komunistů zločinem. Předseda vojenského soudu odsoudil je bez jakéhokoliv výslechu jen na základě onoho udání.

Katolický biskup T. Matulonis, koadjutor arcidiecése mohylevské, který byl od bolševiků odsouzen na 10 let vězení na Soloveckých ostrovech, ale po 6letém žalářování byl přede dvěma lety s jinými 12 kněžími propuštěn na svobodu výměnou za 26 bolševiků uvězněných na Litvě, navštívil na přání Sv. Otce katolické osady litevské v Americe, aby oživil náboženského jejich ducha. Ve svých přednáškách líčil biskup Matulonis vývoj náboženského pronásledování v sovětech a uvedl mnohé zajímavé detaily zvláště ze života ruských katolíků. První dekret bolševické vlády nařizoval rozluku státu a školy od Církve, čili konfiskaci veškerého církevního majetku. Cestou milosti vydán později druhý dekret, který dovoloval náboženským organisacím a farnostem konat bohoslužby v konfiskovaných chrámech, jestliže podepíší smlouvu nadiktovanou sovětskou vládou. Je zajímavo, že podmínky této smlouvy byly doslovně tytéž, jaké stanovila svého času zednářská vláda Combesova ve Francii v civilních kontraktech pro katolické farnosti francouzské. Sv. Stolice nedovolila tehdy francouzským kněžím tyto civilní kontrakty podepsat. Proto také katolíci v Rusku odmítli jednomyslně z návodu arcibiskupa Cieplaka jakékoliv smlouvy se sovětskou vládou, nechali své kostely v rukách bolševiků a sestoupili raději do katakomb, scházejíce se v prádelnách a sklepích k bohoslužbám. Poněvadž tu byla kontrola katolíků těžká, ustoupili bolševici a shodli se na smlouvě, kterou navrhli katolíci a k níž dal papež svolení. Nedivno, že pak na některé schůzi bolševické prohlásila žena Zinovévova, že to předem věděla, jak s jinými vyznáními půjde vyjednávání bolševické velmi hladko, jenom s katolíky že se nedá nic dělat. Oni prý mají v Římě toho bílého „starce", kterému stačí stisknout v římské úřadovně knoflík, a jeho rozkaz hned se plní po celém katolickém světě.

Nedostatek psů v SSSR. Moskevský úřední časopis komisariátu zemědělství „Socialistické zemědělství" píše (11. XII.) o nedostatku psů a žádá, aby se okamžitě začalo zase s chovem lepších druhů psů. Byli skoro úplně vyhubeni psi, kteří dříve hlídávali stáda před vlky, a teď se to šurově mstí. Vlci přepadávají dobytek a ovce a působí nesmírné škody. K hlídání dobytka bude nutno obstarati vlčáky a jiné druhy velkých, silných, odvážných psů. Psi byli vyhubeni hlavně během kolektivisace ruského venkova; proč, uhádne jistě každý čtenář sám.

Úspěchy sovětské techniky. Po prodeji Východo-čínské železnice vrátili se mnozí železničáři — sovětští příslušníci — do SSSR. Pokud žili mimo hranice SSSR, byli náruživými komunisty a proto s radostí se stěhovali domů. Tam však brzo poznali, co to je opravdový komunismus. Některým se pak podařilo utéci ze sovětského ráje a nyní v charbinských novinách vypravují o svých zkušenostech. Jeden z těchto uprchlíků, bývalý komsomolec, vypravuje o zdokonalení sovětské techniky v e v y š e t ř o v á n í. Bolševici používají nyní zcela jiných způsobů mučení, než to bývalo dříve. Všecko je zdokonalené!

Komsomolec byl po svém zatčení uvězněn v kobce, která se vyznačovala tím, že byla čistě vybílena. Oken v ní nebylo, nýbrž byla osvětlována matným elektrickým světlem. Bílá barva stěn působila za nějaký čas na nervy vězňovy zdrcujícím dojmem. Někdy se matné světlo začínalo zesilovati a nikam nebylo se možno před ním skrýti... Člověk konečně ztrácel rozum — křičel, plakal... Byla tu však ještě jiná vymoženost: Zdi žalářní kobky se daly ochlazovati a vězeň mrzl. Po mrazu přišlo zase mučení horkem... A při tom všem strašné ticho, nikdo se neozýval; ať si vězeň křičel a dělal, co chtěl, nikdo nepřicházel se na něj podívat. Jen občas vyváděli ho k vyšetřování, kde se vězeň raději přiznal ke všemu... A nebylo možno ani změřiti, jak dlouho trvalo věznění. Čas ve vězení neexistoval... Opravdu skvělá technická vymoženost!

Smír v ruské pravoslavné církvi v emigrace. Církevní smír v ruské pravoslavné emigrantské církvi stal se definitivně skutkem. Dne 19. listopadu bylo o tom vydáno zvláštní prohlášení k věřícím (pastyrskoje poslanie), které spolupodepsali metropolitové Antonij, Jevlogij, Teofil, Anastasij a biskup Dimitrij. Tím je ukončena smutná kapitola církevních různic a sporů mezi ruskou emigrací.

Odboj dělnictva proti stachanovskému hnutí, o kterém jsme se zmiňovali v minulém čísle „Apoštolátu", stále trvá. Časopis „Pravda" (ze 6. prosince) uvádí, že čtyři osoby byly potrestány vězením od 1 do 3 let za to, že zbily jednu „stachanovku". Podobných zpráv je v sovětském tisku více.

Zrušení Torgsinu. Sovětské noviny sdělily, že tak zv. „Torgsiny", t. j. obchody, ve kterých se prodávalo zboží za cizí valutu nebo za drahé kovy, budou zrušeny. Nyní se bude ve všech sovětských obchodech všechno prodávati jen za sovětské peníze. V Moskvě však místo „Torgsinů" budou zřízeny nové obchody pod názvem „Lux", které se prý svým zařízením vyrovnají nejlepším cizozemským obchodům. Budou to asi obchody pro zásobování cizinců a sovětské šlechty! („Izvěstie" z 22. XI., „Pravda" z 12. XII. 1935..)

Poslední zbytky budov „Strastnogo monastyrja (kláštera)" v Moskvě začnou odstraňovati r. 1936. Jsou to budovy, které pocházejí z XVIII. a začátku XIX. století a nyní v nich bylo zřízeno ústřední protináboženské museum. Po sboření monastýru bude museum umístěno v nějakém jiném větším chrámu.

Hlad v SSSR r. 1933. Dosud bolševici houževnatě popírali, že r. 1933 v jižních krajinách Ruska, zvláště na severním Kavkazu a v Malorusku řádil hlad. Když o tom psaly cizozemské noviny, bolševici se tomu vysmívali a všichni bolševičtí přátelé v cizině zároveň s nimi a prohlašovali tyto zprávy za „b í l é l e g e n d y". Nyní však v „Pravdě" (z 5. prosince) v článku „Kozáci v kolchozech" uznávají bolševici, že hlad v SSSR r. 1933 skutečně řádil tak, že celé rodiny vymíraly. Bolševici ovšem neuznávají, že by měli na tom vinu. Hlad prý zavinilo samo obyvatelstvo, které se nechtělo podříditi jejich nařízením (totiž odevzdati úřadům obilí). Někteří „kuláci" prý měli tisíce pudů obilí schovaného před sovětskou vládou v

jamách a raději umírali i se svými rodinami hladem, než by byli toto obilí vydali úřadům. Pravděpodobnost takového vysvětlení ovšem je každému zcela jasná!... Hlavní věcí je, že se bolševici k hladu přece přiznali aspoň dodatečně.

Situace na sovětském venkově. Každý rok bolševici podrobně sdělovávali o tom, jak se sklidila úroda a kolik obilí bylo odvedeno státu. Když něco neklapalo, a to bylo na denním pořádku — bolševici též o tom psali. I v roce 1935 se se začátku postupovalo podobně, ale pak pojednou všechny zprávy o situaci na venkově ustaly. Nevíme nic podrobnějšího ani o postupu odvádění obilí státu, ani o ztrátách při sklizni, které se dříve vždy odhadovaly až na 25—30 proc. Bolševici nemají asi, čím by se pochlubili, a zprávy o různých chybách považují nyní za velmi škodlivé. Proto je těžko říci, v jakém stavu se nachází nyní ruský venkov. Možno se domnívati, že se bolševikům podařilo přinutiti rolníky, aby odevzdali státu patřičné množství obilí, jelikož jsou bolševici příliš dobře ozbrojeni a organisováni... Ovšem jest jiná otázka, kolik obilí zůstalo rolníkům... Z jiných pramenů se dovídáme, že rolníci s velkým úspěchem využili svého nového práva na malý kousek pole pro své potřeby. Všechno, co vyroste na tomto poli, patří jim a nesmí jim býti odebráno. Rolníci tedy nyní hledí co nejvíce času věnovati svému políčku a zanedbávají kolchozní pole. Z toho vzniká přirozeně mnoho nedorozumění s úřady, které se snaží nějak omeziti právo rolníků na jejich políčko. Vývoj ruského venkova po této stránce může být zajímavý.

POLSKO

Ministerstvo náboženských vyznání rozeslalo svým podřízeným úřadům oběžník, jímž zastavuje ustanovování duchovních mariavitské sekty, a odůvodňuje toto nařízení zásadní změnou hierarchického ústrojí mariavitského: Sekta mariavitská ustanovuje totiž vedle mužských duchovních také duchovní ženské („kaplanky") a svěřuje jim funkce duchovní správy. Také novoty náboženské (na př. víra v „mystická" manželství v klášteřích) činí z nyněj-

ších mariavitů jinou sektu, nežli ji znala ruská úchvala (z 11. 3. 1912). Z těchto důvodů a pak také proto, že hlava sekty je zapletena do kriminálního procesu, mají se všechny úřady státní vyhýbat oficielnímu styku s duchovenstvem mariavitským, pokud se ovšem nejedná o přísný dozor a kontrolu, zdali mariavitská sekta neuráží veřejnou mravnost a neruší veřejný pokoj. — Konečně se tedy i ministerstvu otvírají oči nad vybujelým sektářským bylím v Polsku!

Ve „Svazu polského učitelstva" začínají se ozývat střízlivé hlavy proti dosavadní jeho politice a škodlivým metodám jeho činnosti protináboženské. Na schůzi učitelské ve Varšavě nazval jeden z řečníků „Svaz polského učitelstva" „hrobařem osvěty a stavu učitelského". Slušní učitelé domáhají se toho, aby „Svaz" zanechal politiky ve školách, soustředil své síly k povznesení pravé osvěty, která upadá, a k ozdravění velmi smutných poměrů učitelských. — Na prosincových poradách odboru „Svazu" v Lodži bylo konstatováno přímo tragické postavení učitelstva. Sanatoria jsou přeplněna učiteli chorými nebo ohroženými tuberkulosou. Řady nezaměstnaných učitelů stále rostou — dnes jest jich 20 tisíc. Za takových poměrů znamenalo by tříštění sil na politikaření ve škole a na úskočný boj proti Církvi — úplný rozklad učitelského stavu. — Podobnou resoluci proti dosavadnímu postupu „Svazu" usnesla valná hromada učitelská v Poznani. Domáhá se pro učitelstvo svobody politického přesvědčení, odstranění tajné kvalifikace, možnosti svobodné práce sociální atd.

Také ve věstníku „Svazu", v „Przewodniku pracy spolecznej" ozývají se kritické hlasy z řad samého členstva, že je třeba zrevidovat dosavadní myšlenku učitelské organisace, že dosavadní cesta byla bludná a že nucené spolkaření musí nakonec přinésti jen znechucení. — To všechno může být zdravým kvasem ve veliké organisaci polského učitelstva a pro nového ministra náboženských vyznání a osvěty vhodnou příležitostí, aby udělal konečně pořádek v polském školství.

Diecése piňská založena byla dne 2. prosince 1925 papežskou bulou

„Vixdum Poloniae unitas". Za deset let svého trvání zaznamenává ve svém náboženském životě veliký rozvoj. Farních kostelů bylo v diecési pińské r. 1925 celkem 97, po desíti letech jest jich už 130; počet filiálních kostelů vzrostl v téže době z 8 na 21 a počet kaplí ze 111 na 136. Přibyl také jeden mužský a jeden ženský klášter. Ačkoliv byla v obnovené Polsce vrácena katolické Církvi značná část někdejších jejích kostelů zabraných carským režimem pro pravoslaví, zůstává přece dosud deset velkých kostelů zděných v rukách pravoslavného duchovenstva kromě několika kostelů dřevěných. Za deset let svého trvání zbudovala diecése pińská opravdu z rozvalin dva semináře duchovní, vyšší v Pińsku, menší v Drohyčíně nad Bugem, a residenci biskupskou v Pińsku. Pińsk stal se pak střediskem unijních snah v Polsku.

Zlý strom zlé ovoce nese. Národnostní vášně a boje mezi velkoruským a ukrajinským směrem v pravoslavné církvi v Polsku, zvláště na Volyni, vyvrcholují v odsouzení hodné zločiny. V Stawkách (okres kostopolský) na Volyni byl úkladně zavražděn pravoslavný farář O. Arsenij Tatura. Tamější tisk uvádí pak jako příčinu vraždy mstu za to, že se O. Tatura vzpíral ukrajinisaci pravoslavné církve.

Protestantismus v Polsku zůstává dosud oporou němectví. Jak si stěžují polské listy, z 28 pastorů protestantské církve sjednocené ve Slezsku není ani jediný Polák, 18 z nich jsou příslušníci z říše přebývající v Polsku jen na základě pasportu, 10 ostatních pochází sice z Malopolsky z řad tamějších kolonistů, ale smýšlením jsou vášniví hakatisté. („Gwiazdka Cieszyńska.")

Apoštolský nuncius polský, arcibiskup František Marmaggi, byl jmenován mezi 20 novými členy sv. kolegia kardinálem. Je rodákem římským (31. 8. 1876), na kněze byl vysvěcen roku 1900 a v roce 1920 jmenoval ho papež Benedikt XV. titulárním arcibiskupem adrianopolským a apoštolským nunciem v Rumunsku. Tamodtud ho povolal r. 1923 papež Pius XI. za apoštolského nuncia do Prahy. Protikatolické štvanice znemožnily mu setrvat v Praze. Počátkem roku 1928 stává se nunciem ve Varšavě, kde si získal obecné obliby. Jako pražský nuncius súčastnil se arcibiskup Marmaggi IV. velkého sjezdu unionistického na Velehradě.

JUGOSLAVIE

Náboženský život katolíků v jižním Srbsku trpí nedostatkem kostelů i kněžstva. Horlivý biskup ve Skoplji dr. Ivan Fr. Gnidovec snaží se obojímu nedostatku odpomoci. S velikými obtížemi a překážkami, které zaviňuje na jedné straně chudoba katolíků a na druhé straně nepřízeň vládnoucího pravoslaví, buduje biskup dr. Gnidovec nové chrámy. Před rokem posvětil nový chrám sv. Antonína v Gusinji, o posledním svátku Krista Krále (27. 10.) zase chrám sv. Josefa v Bistrenici na břehu Vardaru (půl druhé hodiny od rychlíkové stanice Demir Kapija). Ve Skoplji samé postaven sirotčinec a v něm kaple sv. Josefa, která byla posvěcena 1. září 1935. V sirotčinci je nyní 21 dětí, které jsou vydržovány jen z almužny dobrodinců. Do katolických osad nemajících dosud stálé duchovní správy (Berovo, Novi Pazar) posílá biskup aspoň čas od času katolického kněze, aby věřící nezůstali bez sv. svátostí.

RUMUNSKO

Rumunské snahy unijní. Z východních zemí je Rumunsko nejvíce vysunuto ke stykům se západní Evropou. Zvláště jeho mládež vyhledává vzdělání na západoevropských universitách. Jsou mezi ní také pravoslavní bohoslovci. Na katolické universitě ve Strasburku studuje bohosloví více pravoslavných Rumunů. Důkladné poznání katolického bohosloví bude nejlépe připravovat cestu sjednocení církví. Hnutí unijní má právě v Rumunsku nejvíc sympatií, zvláště v Besarabii. Ale i na západě rumunském stává se otázka církevního sjednocení časovou. Velkovaradínský kanovník dr. Georgescu pozval k náboženské schůzi na 40 učenců, katolických i pravoslavných, aby odpověděli na tyto otázky:

1. Zdali by bylo užitečno dnes, kdy jsou všichni Rumuni politicky sjednoceni, aby se sjednotily též rumunské církve, katolická a pravoslavná?

2. Zdali se mají Rumuni přikloniti za účelem náboženského sjednocení ke slovanskému východu či k latinskému západu?

3. Jaké by byly důsledky tohoto sjednocení pro osvětu, mravnost a víru?

4. Které vážnější překážky stály by v cestě tomuto sjednocení a jak by bylo možno je odstraniti?

Odpovědělo všech 40 učenců a skoro všichni byli toho mínění, že není pro Rumuny vhodným, aby se spojovali s byzantským nebo slovanským pravoslavím, ale že pro ně jako rumunský národ má větší význam přijetí obřadu latinského. Na otázku o překážkách díla sjednocení odpověď označovala jako jednu z hlavních překážek „náboženská netečnost a neznalost a proto i nezájem o otázky, které mají pro rumunský národ mimořádný význam".

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Československá jesuitská provincie, ač trpí v době přítomné velkým nedostatkem kněží, převzala nové pole působnosti — zámořské misie — v jihoafrické Rhodesii. Její nadějí jest silný dorost řádový. Prozatím poslala do africké misie dva řeholní bratry a jeden bohoslovec, který brzo bude vysvěcen na kněze, připravuje se na své misijní poslání v Anglii. Z mladších členů řádových i z nově se hlásících bratří-laiků budou posláni další pracovnici misijní. Čeští jesuité obnovují tím starou slávu svých zámořských misií, v nichž pracovalo v letech 1678—1755 na 160 českých misionářů ke cti a slávě Boží, ale také k slávě českého jména!

Z cyrilometodějské činnosti olomouckých bohoslovců. Jubilejní rok svatometodějský zasvětila Stojanova literární jednota téměř výhradně pracím, směřujícím k obnově a dobudování duchovního a hmotného Velehradu. Velehrad, symbol ideje cyrilometodějské, ohnisko obrodných snah církevních i národních u nás, byl středem a konečným cílem skoro všech podniků Jednoty v minulém roce.

Práci začali jsme ve výroční den smrti sv. Cyrila dne 14. února vzpomínkovou pobožností v seminární kapli. Slova, která k nám tehdy pronesl protektor Jednoty dr. Cinek, měla nám ukázat prozřetelnostní význam našich věrověstů a vzbudit v nás živelný zájem o jejich svatý odkaz. Doufáme, že své poslání splnila. Modlitba litanie k sv. Cyrilu a Metoději, kterou jsme je pak po celou oktávu prosili o rozšíření a prohloubení jejich dědictví v našich vlastech, byla první vážnou ozvěnou pobožnosti svatocyrilské.

Vlastní 1050. výročí smrti sv. Metoděje oslavili jsme společně s Apoštolátem sv. C. a M. Jubilejní triduum v kapucínském kostele zakončili jsme v neděli 7. dubna zdařilou akademií v seminární aule. Středem akademie byl slavnostní proslov dra Cinka a premiéra P. Střížovského „Smrt sv. Metoděje".

Oslavě jubilea svatometodějského byla věnována i naše letošní pouť velehradská, která byla první jubilejní poutí vůbec. Pro katolický sjezd pražský jsme putovali na Velehrad již ve studijním roce, dne 23. května. Tím sice utrpěl tradiční program sjezdový, který nebylo možno pro nedostatek času plně rozvinout, ne však ono nadšení, jež Velehrad dovede v nás vždy zapálit. Na odpolední slavnostní schůzi, jejímž výkonným předsedou, jako obvykle, byl protektor Jednoty dr. Cinek, pronesli stručné pozdravy kanovník msgre Jemelka, šéfredaktor Zamykal, rektor pap. ústavu P. Koláček, prof. P. Škarek, náš spirituál P. Šuránek a zástupce šestičlenné delegace bohoslovců brněnských ctp. Musil. Pouti účastnilo se více než 130 našich bohoslovců.

Zdánlivě odklonili jsme se od cyrilometodějského programu při přípravných pracích pro katolický sjezd v Praze a mezinárodní kongres Pax Romana. Dovedli jsme však i do těchto podniků vnésti du-

cha cyrilometodějského. Ano, byla to touha po prohloubení a rozšíření dědictví cyrilometodějského v našich vlastech, která nás vedla při podnicích směřujících ke zdaru katolického sjezdu. S ní též odjížděli jsme do Prahy na sjezd, kde naše 113členná výprava jistě representovala nejčetnější bohosloveckou delegaci vůbec.

Z této touhy vycházela též naše spolupráce s členy přípravného výboru kongresu Pax Romana v Praze, kteří nám svěřili technické přípravy pro zájezd kongresistů do Olomouce. Zásluhou Jednoty bylo, že do sjezdového programu byl zařazen zájezd na Velehrad. Jednání kongresového se účastnilo 6 bohoslovců olomouckých.

Závěrečným číslem našeho programu cyrilometodějského byla akademie 15. prosince s přednáškou dra Cinka, o níž podáváme zvláštní zprávu.

S nemenším zápalem pomáhali jsme při restauraci Velehradu hmotného. Prosba velehradského rektora P. Koláčka o pomoc při opravě basiliky našla otevřenou cestu do našeho srdce. Mezi prvými nabízíme svou spolupráci. Drobnými zprávami v tisku snažíme se ve veřejnosti probudit zájem o naši národní svatyni a získat jí obětavé mecenáše. A také sami, jak jen nám bylo možno, přispěli jsme svým grošem. Dobrovolná sbírka mezi členy setkala se s takovým porozuměním, že nám bylo možné převzíti náklad na opravu mramorové křtitelnice, darované r. 1885 bohoslovci olomouckými. Sešlo se na tuto akci 1350 Kč. Též čistý zisk svatometodějské akademie dne 7. dubna — 200 Kč — věnován byl Velehradu. Jinou pomoc poskytli jsme rozepisováním adres na kněze i laiky. V krátké době — dík obětavosti téměř všech členů — vyexpedovali jsme víc než 8000 dopisů s prosbou o finanční pomoc pro basiliku velehradskou. V akci se stále ještě pokračuje.

Druhé, nač soustředila Jednota letos svůj zájem, byla snaha probouzet a podporovat literární činnost členů. Můžeme říci, že i zde jsme měli šťastnou ruku. Literární ruch u nás byl opravdu čilý. Přes 180 prací našich členů bylo uveřejněno v tisku. Pravidelné příspěvky byly zasílány do Musea — 12, Jitra — 30, Apoštolátu — 6, Nového národa — 71, Našince — 16 a Slováckých novin — 50. Několik článků bylo též v Hlídce, Právu a Květech mládí. Honoráře za práce, vydané v časopisech, které nedávají autorům žádné remunerace, platila částečně Jednota.

Na živost literárního podnikání možno usuzovat též ze zájmu, jemuž se těšila letošní literární soutěž. Do konečné uzávěrky sešlo se celkem 11 hodnotných prací z různých oborů slovesné tvorby. Odměny v úhrnné ceně přes 700 Kč byly slavnostně odevzdány na akademii 15. prosince. Vysokou dotaci soutěže umožnily bohaté dary dra Cinka a dra Neumanna. Štědrým dárcům zaplať Pán Bůh!

V přednáškové činnosti, která v tomto správním období soustřeďovala se hlavně v kroužcích, snažila se Jednota informovat o kulturních poměrech a náboženských potřebách dneška. Časově prvým je zde charitativní kurs, uskutečněný péčí sociologického kroužku. J. M. biskup Stavěl a ředitel Charity p. Šimíček objasnili nám ve čtyřech přednáškách podstatu křesťanské charity a ukázali nutnost kněžské spolupráce. Přičiněním tělocvičného kroužku uspořádal ústřední výbor československého Orla v našem semináři třídenní kurs orelských vzdělavatelů. Náboženskými poměry na Podkarpatorusku zabýval se kanovník Jemelka v přednášce, pořádané cyrilometodějským kroužkem. Na téma „Organismus a organisace" promluvil sociolog dr. Žůrek. S velkým zájmem setkaly se přednášky redaktora P. Chýlka: Odbřemenění duchovní správy a dnešní Rusko. Objektivní a velmi zajímavé zhodnocení současné české krásné literatury podal ve své přednášce P. M. Habáň. O opravách velehradské basiliky a o chystaných jubilejních slavnostech svatometodějských nás informoval častěji P. Koláček.

Bohoslovci oslavují jubileum svatometodějské. V neděli 15. prosince 1935 uspořádala Stojanova literární jednota cm. akademii. Je to již druhá akademie v tomto jubilejním roce. První akademii 7. dubna bylo oslaveno 1050. výročí smrti sv. Metoděje a poslední byla, jak řekl P. Koláček, vigilií jubilejních oslav velehradských.

Akademie zahájena Nedbalovým „Valse triste". Po recitaci básně R.

Stupavského „Dvě hvězdy" „...kvést bude vlast má každým jarem, dokud má slunce — Velehrad!" proslovil nadšený horlitel cm. prof. dr. F. Cinek přednášku na téma „Velehrad — kolébka duchovního obrození a ohnisko všeslovanské sjednocovací a misijní práce podle odkazu sv. Cyrila a Metoděje". Několik myšlenek z vzácného proslovu: Nevíme dosud jistě, kde stával moravsko-panonský Velehrad — ale duchovní význam Velehradu tkví nikoliv v místním, nýbrž v myšlenkovém vztahu k působišti našich věrozvěstů. Sv. bratří přinesli k nám úctu mariánskou, jejíž nejsladší lyrické plody uzrály v městě Mariině — Cařihradě. Úcta k P. Marii, jak ji na Velehradě pěstili duchovní synové sv. Bernarda — největšího pěvce a ctitele mariánského — je nejlepším poutem mezi Východem a Západem, jež ani rozkolem nebylo zlomeno. Co započal Východ, dolévá Západ.

11. listopadu 1205 přichází na Velehrad 12 druhů sv. Bernarda. Markrabě Vladislav Jindřich staví jim monastýr a v roce, kdy jej potvrzuje a dotuje, rodí se mu dcera — světice Anežka. Biskupové olomoučtí věnují mu obzvláštní péči. Kancléř Karla IV., biskup Jan ze Středy, vymáhá pro Velehrad u papeže právo pontifikálií. Ale jako dílo sv. bratří, tak i Velehrad čekají těžké zkoušky. Za válek husitských klášter vydrancován — mniši upálení. A jsou to zase olomoučtí biskupové Vilém Prusinovský a Stanislav Pavlovský, kteří Velehrad obnovují. Gabriel Betlen jej plení po 3 týdny. Slavní opatové Jan VIII. a IX. zvedají jej ze ssutin. Svěcení obnoveného kostela 2. října 1735 je symbolem regeneračního procesu katolicismu v době barokní. Osvícenství, které činí největší nápor na myšlenku cm., dokonává dílo zhouby, jež Velehradu hrozilo od válek husitských. Ve vigilii sv. Václava r. 1784 klášter zrušen, bohatá knihovna rozprodána. Opravdu dojemná historie.

Velehradský rektor P. Koláček se omlouvá, že zasahuje mimo program, ale volá se k Velehradu a proto musí odpovědět: naše víra musí být cm., má-li býti pravá; to je pro nás neklamná pečeť.

Stojanova literární jednota rozdělila 11 cen účastníkům literární soutěže. Za práci cm. byl odměněn předseda Jednoty ctp. Bohumil Zlámal.

Do programu vhodně zapadl Foerstrův sbor „Kristus", který chce přivinout na své srdce celý svět.

Nakonec zhodnotil význam Velehradu a Apoštolátu msgre Stavěl, připomněv slova bývalého ministra zahraničí, nynějšího presidenta dra Beneše: „Nedejte si vyrvat práci unionistickou."

Velehradskou písní a státní hymnou byla akademie zakončena.

Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje zaslal nově zvolenému p. presidentu republiky, dru Eduardu Benešovi, tento blahopřejný projev: Pane presidente! Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, jehož zahraniční krajanská péče a unijní snahy ekumenické nacházely u ministerstva věcí zahraničních Vámi po leta vedeného hluboké porozumění i praktickou přízeň, přijal v první poradě svého předsednictva s upřímnou radostí zprávu o Vašem zvolení za presidenta čsl. republiky. Pozdravuje Vás v tomto nejvyšším státním úřadě co nejuctivěji a vyprošuje Vám hojného Božího požehnání k těžké a odpovědné práci pro blaho vlasti i pokoj mezi národy.

Předseda diecésního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, kanovník a poslanec František Světlík oslavil koncem prosince za velké a radostné účasti nejširší veřejnosti své šedesátiny. Jako dlouholetý katolický žurnalista, jako lidový řečník a organisátor i jako poslanec nezapomněl P. Světlík nikdy na životodárnou myšlenku cyrilometodějskou, v níž viděl hluboký smysl, ba přímo program široké a horlivé práce kulturní, náboženské, sociálněhospodářské i národně-politické. „Velehrad je náš program" nebylo mu jen prázdným heslem, nýbrž ideální pohnutkou k bohaté práci dosavadního života. Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje má už po leta v poslanci Frant. Světlíkovi člena svého výboru i obětavého prostředníka a zastánce v oficielním styku úředním, starostenství pak v diecésním ACM dává mu příležitost nahlédnouti do drobné denní práce na různých polích činnosti apoštolátní, jíž svým rozhledem, bohatými zkušenostmi a upřímným

zájmem pomáhá k úspěchu a vytrvalosti. K vděčnosti za dosavadní přízeň jubilantovu k dílu apoštolátnímu připojujeme upřímnou prosbu, aby Pán Bůh na přímluvu sv. apoštolů Cyrila a Metoděje žehnal jeho další práci pro rozkvět dědictví cyrilometodějského na mnogaja ljeta!

ČECHY

Kulturní styky se SSSR. Kulturní styky mezi tak zvanou pokrokovou veřejností a sověty se utěšeně vyvíjejí. Po návštěvě skupiny sovětských spisovatelů, vedených soudr. Ginzburgem (pseudonym — Kolcov) přijel do Prahy přednášet spisovatel J. Erenburg. Jeho přednášku pořádala Společnost pro kulturní a hospodářské styky se SSSR dne 16. prosince 1935 ve velkém sále městské knihovny. Téma přednášky bylo velmi lákavé: „Na prahu nové kultury."

Uvedeme zde několik myšlenek přednášečových. Je to tím snadnější, jelikož český překlad přednášky pořadatelé rozdávali v sále zdarma. Především se soudruh Erenburg vyjádřil o „buržoasním" světě takto: „Jaký je jejich svět? Jedni se vrhají do vody, protože nemají ani kůrky chleba, jiní se střílejí, protože mají příliš mnoho peněz a příliš málo fantasie. Po staletí říkali snílkům: Nic nesvedeš, vezmeš-li člověku zisk, přestane pracovati. Když fantasté tvořili svoje utopie, navrhovali lidem, aby se zřekli pokroku: lepší je spravedlnost bez kalhot, nežli kalhoty bez spravedlnosti. Ale lidé s nimi nesouhlasili. Člověk, který se naučil řídit automobil, chodí pěšky jenom, aby měl pohyb" ... atd. následovaly podobné vtipy. Nic jiného soudr. Erenburg ve starém světě neuviděl, jen řekl ještě, že nyní lidé sní o elektrických pračkách, jako dědové snili o království nebeském.

Dále soudr. Erenburg tvrdí, že se ve starém světě práce lidem zdávala ponižující a lidé snili o tom, jak se zbaviti práce. Zcela jinak je to prý v sovětech. Tam z práce „svlekli trestanecký šat a na její prsa připjali řád". Prý se tam pracuje jen proto, že práce je radostí. Za 10 let prý se budou v sovětech s překvapením ptáti: „Opravdu byly časy, kdy jídlo bylo odměnou za práci? (Tomu ostatně rádi věříme. Teď se již to také v sovětech ptají.) Pak ještě prohlásil p. Erenburg, že v SSSR všechny odbory práce jsou tak těsně spjaty mezi sebou, že, když v kolchozech na divadle předvádějí díla Shakespearova, kolchozníci slibují zvýšit úrodnost! Tak na ně účinkuje tvorba velkého spisovatele. Kultura v SSSR prý natolik pronikla v masy, že neustále uvádí miliony do velkého nadšení. Dělníci v továrnách se ptají cizích návštěvníků na detaily práce francouzských a jiných cizozemských spisovatelů a ukazují takové znalosti v literatuře a jiných uměních, že prý tito návštěvníci jen žasnou. Tak podle vypravování Erenburgova kulturní život v sovětech jen vře. Zcela jinak je to ovšem podle jeho slov s kulturou v buržoasních zemích, které Erenburg vždy nazývá fašistickými. „V kulturní práci fasišmu nepřekvapuje násilí, ani tupost, ani krutost, nýbrž pocit smrti," tvrdí Erenburg. „Fašismus není hrozný svými zákazy, žaláři, pronásledováním, je hrozný tím mrtvolným jedem, kterým nakazil celé země. Byl povolán, aby zachránil třídu, odsouzenou k zániku, avšak zachrániti je možno tonoucího, nikoliv utopence. Křísit mrtvé nedovedou ani lateránští netopýrové, ani žreci Votanovi." Nevím, zdali chápali posluchači Erenburgovi, že mluví vlastně o nich a že je nazývá utopenci.

Je však zvláštní, že Erenburg nepopírá, že obyčejný dopis v Evropě dochází na místo určení přesněji než v SSSR bleskový telegram, ale to mu nevadí tvrditi, že přesto buržoasní svět za nic nestojí a je úplně mrtvý ... Čím chtějí sověty podmaniti si ostatní svět? Erenburg na to odpovídá zcela jasně: „My vás zasypeme myšlenkami, knihami, obilím a květinami našich sadů, smíchem našich dětí." O myšlenkách říká Erenburg pravdu. Obilí, květiny a hlavně smích dětí, to už je něco jiného ... Toho není v SSSR, hlavně není smíchu dětí, když ovšem Erenburg nemluvil o opuštěných dětech, ale jejich smích je děsný! ...

Takové jsou tedy kulturní styky s SSSR: propaganda komunistických myšlenek, lež o vnitřních poměrech v SSSR a výsměch kultuře těch, jimž se přednáší.

Není zajisté nutno podotýkati, že řečník pak byl zahrnut ovacemi! ...

SLOVENSKO

Přípravy k otevření theologické fakulty v Bratislavě. Ministerstvo školství vydalo úřední zprávu, v níž líčí dosavadní přípravy k otevření katolické bohoslovecké fakulty v Bratislavě. Tato fakulta byla původně zřízena už zákonem ze 24. července 1919, kdy byly pro ni opatřeny místnosti a jmenováni první profesoři, nedosáhla však kanonického práva a kněží na Slovensku se proto musili dále vzdělávat v biskupských seminářích, které ovšem nemohou udílet akademických hodností. Slovenští katolíci usilovali o zřízení fakulty dále a loni v listopadu je v tom podepřela vláda tím, že zmocnila ministerstvo školství, aby požádalo Svatou Stolici o kanonický souhlas k otevření fakulty. Tento souhlas byl již udělen. Zatím ministerstvo školství zahájilo všechny přípravy, zvláště se staralo o opatření vhodných místností pro fakultu i pro umístění kněžského alumnátu v Bratislavě. Tato jednání zdárně pokračují. Výběr profesorských sil byl svěřen profesorskému sboru Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci. Komise jím dosazená vypracovala návrhy, které podala ministerstvu. Vláda je požádána, aby povolila systemisaci a rozhodla o návrhu. Dále se chystá návrh vládního nařízení, kterým se upraví organisace fakulty a její studijní řád. Všecky dosavadní přípravy ukazují, že katolickou theologickou fakultu v Bratislavě bude možno otevřít počátkem studijního roku 1936-37, a to se všemi čtyřmi, případně pěti ročníky.

Šedesátin dožil se dne 12. prosince 1935 nitranský biskup dr. Karel Kmeťko. Patřil už před převratem mezi uvědomělé slovenské kněze, kteří svojí prací v duchovní správě i činností veřejnou chránili svůj lid před nebezpečím maďarisace. Proto se stal po převratu členem revolučního národního shromáždění a později senátorem za jednotnou tehdy čsl. stranu lidovou. Dr. Kmeťko byl r. 1921 mezi trojicí prvních biskupů slovenských jmenován biskupem nitranským a na památném hradě v Nitře přijal též spolu s ostatními biskupy dojemné svojí srdečností blahopřání cyrilometodějské Moravy, které tehdy tlumočil designovaný, ale ještě nevysvěcený olomoucký arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan. K prostým slovům blahopřání přidal dr. Stojan každému slovenskému biskupovi po jednom jablku ze zahrady velehradské jako symbol úzkého dějinného spojení Nitry a Velehradu i jako přání, aby obrozená myšlenka cyrilometodějská na svobodném Slovensku přinášela požehnané ovoce. Biskup dr. Kmeťko zůstal vždy věren myšlence cyrilometodějské, do jejich služeb povolal nový řád na Slovensku, řeholníky Božského Slova, kteří s jeho štědrou podporou vybudovali v Nitře veliký misijní dům Matky Boží, ducha cyrilometodějského vštěpoval svému kněžstvu i lidu, dávaje mu vždy příklad nadšeného horlitele též pro snahy unijní. Měl vřelé porozumění pro snahy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, zvláště pro důležitost zahraničních misií krajanských, jíž poznal z autopsie. Kéž dopřeje dobrotivý Bůh horlivému pastýři nitranskému dočkati se sladkého ovoce své apoštolské lásky k Bohu, vlasti a Církvi!

PODKARPATSKÁ RUS

Ústřední Svaz podkarpatoruských studentů v Praze pozval o vánočních prázdninách jugoslavské studenty k návštěvě své domoviny. Program zájezdu zahrnoval v sobě náštěvu Užhorodu (8. 1.), Mukačeva (9. 1.), vesnice Činadjeeva (10. 1.), okolí Svaljavy (11. 1.), Chustu (12. 1.) a Prešova (13. 1.). Jenom v Užhorodě měli si hosté prohlédnout historické památnosti města, v Mukačevě měli navštívit hlavní zástupce města, v Činadjeevě poznat kulturní úroveň podkarpatoruského „sela" a v okolí Svaljavy snad přírodní krásu kraje — jinak měl však každý den programu stereotypní večerní koncert a tance, v Užhorodě dokonce s poznamenáním: až do rána. Z toho soudíme, že tu nešlo snad jen o nějaké ukázky podkarpatoruského svérázu národních tanců, nýbrž o 6denní (resp. noční) tancovačku. Do bídy a strádání podkarpatoruského lidu je přínos takové kulturní vzájemnosti jugoslavsko-podkarpatoruské víc než problematický. Nejsme škaredohlídy, víme, že i akademická mládež chce

se pobavit, zvláště o prázdninách, ale ohlásit v programu takové studijní a kulturní cesty po šest dní tance, to je už víc než pozoruhodné.

Za hranicemi.

ŘÍM

Nová papežská encyklika o katolickém kněžství, vydaná o posledním Štědrém dni nese datum 20. prosince, t. j. 56. výročí vysvěcení Sv. Otce Pia XI. za kněze. Zmíniv se úvodem o péči celého svého pontifikátu o katolické kněžství, zdůrazňuje Sv. Otec v prvé části encykliky důstojnost katolického kněze, který svojí mocí nad svátostným Tělem Kristovým, hlásáním slova Božího a svými modlitbami pokračuje vlastně v Kristově díle Vykoupení. V druhé části encykliky mluví Sv. Otec o povinnostech a ctnostech katolického kněze, zvláště o povinné zbožnosti, čistotě, nestrannosti, horlivosti, poslušnosti a vzdělání. Třetí část věnuje Sv. Otec výchově kněžstva, nad níž není pro biskupa věci důležitější a odpovědnější. Čtvrtá část encykliky se zabývá veřejnou činností kněžstva, k níž svatost života je tajemným pramenem úspěchu, jak svědčí příklady života sv. Josefa Kopertinského a sv. faráře arského, Vianneye. Encyklika končí výzvou k častému konání duchovních cvičení a měsíčních duchovních obnov a ohlašuje nové officium, votivní mši sv. k cti Ježíše Krista-Kněze, kterou možno sloužit každý čtvrtek, pokud to dovolují liturgické předpisy.

K poslednímu jmenování řady nových kardinálů Sv. Otcem Piem XI. se připíná zajímavá vzpomínka na první sezení papežské konsistoře v prosinci 1922, v níž tehdy Pius XI. po prvé jmenoval 8 nových kardinálů. Dnes už z nich není žádný na živě. Počet členů svatého kolegia kardinálského je nyní doplněn na 68, z nich je 37 národnosti italské. Celkem jmenoval dosud papež Pius XI. 54 kardinálů, jeho předchůdce Benedikt XV. za svého krátkého pontifikátu jmenoval 32 kardinálů, Pius X. 49, Lev XIII. 146, Pius IX. 123.

Novým patriarchou benátským jmenoval Sv. Otec v poslední tajné konsistoři papežské beneventského arcibiskupa msgra Adeodata Piazza z řádu bosých karmelitů, který svého času jako řeholník karmelitského kláštera v Benátkách horlivě působil. Benátský patriarcha požívá mezi církevní hierarchií různých výsad, nosí purpur, i když není kardinálem, a památkou na někdejší význam a moc Benátek i na druhém břehu Adriatského moře má dodnes titul „primasa Dalmácie". Jak známo, byl benátským patriarchou (1893 až 1903) potomní papež Pius X.

Slovanský kostel sv. Jeronyma v Římě dostal nového kardinála. Slovanský kostel sv. Jeronyma, jehož obrázek donesl náš časopis vloni, stal se titulárním kostelem nového kardinála Copello z Buenos Aires, s jehož jménem je tak úzce spjat poslední největší triumfální kongres eucharistický v jižní Americe. Kostel sv. Jeronyma je dílem papeže Sixta V.; je ozdoben nejlepšími freskami slavných malířů italských: Viviana z Urbína a Ondřeje Lilia z Ankony. Nad skvělou malbou Ukřižování Páně, která každého tak uchvátí krásou a velikostí, najdete obraz našich apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Kostel sv. Jeronyma může mnoho mluvit o dějinách národa chorvátského, pod jehož dlažbou jsou také hroby největších jeho synů.

Sám chrám je oslavou kříže a svátostí Oltářní. Právě kříž a svátost Oltářní slavily triumf na XXXII. mezinárodním kongrese eucharistickém v Buenos Aires. Kolem monumentálního kříže v rozsáhlém parku palermském slavil triumf Kristus Král ve sv. Hostii uprostřed milionu věřících ze všech dílů světa. Proto byl i slovanský kostel sv. Jeronyma pro myšlenku kříže a Eucharistie tak blízký kardinálovi z Buenos Aires.

Pana kardinála Copello provázeli do kostela sv. Jeronyma vyslanci republiky argentinské u Vatikánu a Italie a velká řada prelátů. Když nový kardinál vykonal obřady přijetí svého titulu, usedl na trůn a byl srdečně pozdraven v krásném proslovu od rektora koleje illyrské, msgre Magjerce (nám známého jako velikého ctitele cyrilometodějského při oslavách sv. Metoděje loni v Římě).

Msgre Magjerec jako správce kostela sv. Jeronyma vzpomněl velkých zásluh kard. Copello o světový kongres, radosti, kterou měl z něho Sv. Otec a celý katolický svět; byl to triumf kříže a Eucharistie v jeho biskupském sídle.

Msgre Magjerec pozdravil také p. kardinála jménem národa chorvátského, kterému je tolik drahý kostel sv. Jeronyma pro jeho minulou národní slávu v srdci všeho křesťanstva.

Pan kardinál Copello poděkoval za krásné uvítání msgru Magjercovi a vzpomněl svatyně sv. Jeronyma, kolem níž chodíval denně jako bohoslovec v Římě před 39 lety, vzpomněl vděčně oddanosti národa chorvátského i zásluh posledních papežů o jeho argentinskou vlast za mořem.

Před velebným obrazem kříže v kostele sv. Jeronyma vyzvedl p. kardinál vítězství kříže v Americe, který po prvé tam zasadil Kolumbus a potom ho nesli misionáři do všech končin Ameriky.

U kříže Kristova šťastnou shodou se udál skvělý triumf kongresu eucharistického a u paty kříže se klanělo Kristu Králi bílé moře tisíců dětí, že zvolal tehdy kardinál-legát: „Toto je vidění rajské!"

Kristu Králi se tehdy zasvětil president republiky argentinské, když pravil při eucharistickém průvodu, jakého dosud svět neviděl: „Zasvětíme se Tobě, Ježíši Králi."

Proto také první kardinál z Buenos Aires z celé španělské Ameriky vybízel přítomné vyslance argentinské a jugoslavské, prelváty, duchovenstvo, národ argentinský a chorvátský, aby svá srdce zasvětili jedině Kristu Králi.

Slavným „Te Deum" a sv. požehnáním, spojeným s odpustky, byla ukončena slavnost, jíž se slovanskému kostelu sv. Jeronyma po delší době dostalo veliké pocty v novém titulárním kardinálovi. — K římské této zprávě podotýkáme jen, že římský kostel sv. Jeronyma byl svého času přidělen prvnímu českému občanskému kardinálu, olomouckému arcibiskupu dru Fr. Bauerovi.

FRANCIE

„Poměr Voltaira k vědě" osvětluje kriticky kniha anglického spisovatele S. Libby pod stejným titulem („The Attitude of Voltaire to the Sciences"), vydaná nedávno v Londýně. S. Libby dokazuje v ní objektivně, že slavený nepřítel katolické Církve, František Maria Voltaire, francouzský spisovatel z XVIII. století, jako filosof, historik a kritik vynikal jen neobyčejnou tendenčností, že jeho satyry, epigramy a básně jsou přeplněny vědeckými bludy a že zvláště v historii jeho povrchnost hraničí přímo s lehkomyslností. Voltaire si na př. činil posměch z geologie, pokládaje tuto vědu dnes tak úspěšně se rozvíjející za věc bezvýznamnou. Právem podotýká literární příloha londýnských „Timesů" v recensi knihy Libbyho: „U takového člověka, jako byl Voltaire, je objektivní pravda věcí vedlejší. Ve všech svých „kouscích" (triebs) měl tento člověk především na zřeteli, aby zeslabil vážnost katolické Církve... On povýšil pochybování k hodnotě zásady, představuje sobě, že pochybovat znamená být učeným... Především šlo mu o boj, nedbal o pravdu objektivní, ale všude hledal námitky a výtky. V žádném případě nebyl ani na chvilečku bez zájmu při podávání faktů, nýbrž vždycky měl na mysli proticírkevní propagandu..." A v tomto duchu Voltairově rostly generace největších nepřátel Církve ve všech národech. Pod rouškou vědy otravovali zvláště mladé duše ustavičným přílivem pochybností a námitek, uzavírajíce jim bránu k objektivní pravdě!

Paul Bourget, francouzský spisovatel a člen Francouzské akademie, zemřel dne 25. prosince. Narodil se 2. září 1852. Již v prvých básnických sbírkách se zabýval psychologickými základy společnosti. Od svého 30. roku věnoval se téměř výlučně románu. Roku 1889 vyšlo jeho dílo Le Disciple (Žák), jež se pokládá za jeho nejlepší román. Bourget se zabývá v něm otázkou mravní odpovědnosti. Z jiných jeho děl jsou známy romány: Etapa, André Cornelis, Démon jihu, Smysl smrti a dále dramata Rozvod, Tribun a Emigrant. V letech 1883-86 vydal 2svazkové dílo Pojednání o soudobé psychologii. Paul Bourget byl hlasatelem francouzského tradicionalismu, hlásá návrat ke katolicismu a pevnému rodinnému řádu. Zemřel v Paříži ve věku 83 let.

AFRIKA

Náboženské poměry v Habeši. Státním náboženstvím celé polovice desítimilionového obyvatelstva habešského je křesťanství zabarvené bludy monofysitskými a vlivy židovskými. Tak vedle křtu, který se uděluje ponořením do vody, podrobují se tito Habešané židovské obřízce a nosí pak na šíji jako náboženský odznak modrou pásku. Ke zpovědi přistupují teprve po 25. roku života, ačkoliv od dětství přijímají sv. přijímání pod obojí způsobou. Mše sv. se slouží v každé svatyni toliko jednou za den. Kostely jsou budovány ve dvojí podobě: v severní části Habeše v podobě čtvercové, na jihu pak kruhovité, ale vždy podle vzoru židovské svatyně (s nádvořím chrámovým — kunjamalt — pak vlastní svatyní — kudist — a v ní svatyně svatých — makdas — přístupná jen kněžím a chovající „archu úmluvy" — tabot).

Manželství nepokládají za svátost, nýbrž jen za obyčejnou smlouvu, kterou možno snadno zrušit a tím je ovšem otevřena brána mnohoženství. Jenom manželství uzavřené v kostele se zvláštním požehnáním pokládá se za nerozlučitelné a zabezpečuje manželce výsadu rovnosti s mužem a v případě ovdovění zachovává jí všechna práva jejího stavu, dokud jich nepřenese na nejstaršího syna. Kněží se smějí ženit, ale jen jednou; ovdoví-li, nemohou uzavřít nového manželství. Řeholníci jsou vázáni celibátem (bezženstvím). V liturgii má vedle modliteb své místo též rituální tanec.

Hlavou rozkolné církve habešské je „abuna", kterého potvrzuje v jeho hodnosti rozkolný patriarcha koptický z Alexandrie. Správu velkého majetku církevního vedou tak zv. „alakové". K hlavním pobožnostem habešských rozkolníků náleží čtení Písma sv., do něhož pojali též nekanonickou knihu Henochovu. Obyčejní věřící nesmějí číst Písmo sv. vyjímaje žalmy. Liturgickým jazykem je staré nářečí etiopské zvané Ghez, kterého se přestalo užívat až ve století XIV.

Apoštolský vikariát v Habeši jest svěřen péči francouzských misionářů-lazaristů. Je podřízen Východní kongregaci, zabírá plochu 300.000 km², na níž bydlí 2,717.000 obyvatel. Z těch je 2,400.000 rozkolníků, 200.000 mohamedánů, 100.000 pohanů, 15.000 židů a jen 2450 katolíků. Francouzským misionářům — počtem 9 — pomáhají domácí misionáři a katechisté a též sestry sv. Vincence z Pauly a řeholnice-černošky. Lazaristé mají v Addis-Abebě školu a dva semináře, větší i menší. Nynější válka jistě poškodí rozvoj misijního díla v Habeši.

ASIE

Ekumenický patriarcha cařihradský, Photius II., zemřel tyto dny v Cařihradě. Po někdejší slávě patriaršího stolce cařihradského, který si osoboval právo nad všemi pravoslavnými církvemi, zbylo jen pouhé jméno: ekumenický. Kdož měl příležitost navštívit sídlo patriarchovo v Cařihradě na tak zv. Fanaru, odnášel si jistě trapný dojem o zašlé slávě a moci. K úpadku ekumenického patriarchátu cařihradského přispěly nejen rozhárané poměry ve světovém pravoslaví, ale též změna režimu tureckého. A je sotva naděje, že by se podařilo nástupci Photia II. vzkřísit význam patriarchátu tak, aby se nejen nazýval, ale byl vpravdě ekumenický, t. j. obecný.

Z východních patriarchů jmenoval Sv. Otec Pius XI. kardinálem antiochijského patriachu Ignáce G. Tappouního, který sídlí v Beyrutě. Zastupuje sice dnes jen 70.000 katolíků obřadu syrského, ale jako patriarcha antiochijský je zástupcem starobylé a ctihodné tradice prvních dob křesťanských. V Antiochii povstala první obec křesťanská uprostřed tehdejšího pohanského světa, a jejím správcem byl před svým příchodem do Říma sám sv. Petr; v Antiochii měl svůj biskupský stolec sv. Jan Zlatoústý, z Antiochie vyšli první misionáři křesťanské víry do Evropy. Tuto velikou a slavnou minulost patriaršího Stolce antiochijského chtěl uctit Sv. Otec jmenováním nynějšího patriarchy kardinálem a zároveň tím projevil svoji osvědčenou už lásku ke křesťanskému Východu.

AMERIKA

Protestanté v Americe touží po jednotě s Církví. V protestantském světě americkém šíří se hnutí pro spojení s katolickou Církví. Boston-

ský biskup Conrad, hlava episkopální církve ve státě Massachussetts, vyslovil otevřené přání, aby snahy unionistické měly úspěch, neboť je pokládá za „jediný prostředek v boji proti komunismu a atheismu, které stále postupují". Biskup Conrad prohlásil, že sjednocení Církve katolické a episkopální bylo by snadné vzhledem k malému rozdílu, který je mezi jejich učením. Také biskup episkopální církve v Texasu vyslovil se pro svolání konference, na které by věřící obou církví provedli vzájemnou výměnu názorů. — Ovšem návrat do ovčince Kristova pod jednoho pastýře nelze uskutečniti „výměnou názorů", ale věrou!

Protináboženský boj v Mexiku. Podle zpráv mezinárodní komise „Pro Deo" mexická vláda používá téže metody v boji proti náboženství jako vláda sovětská. Když správcové různých krajů mexických radikálně zavřeli všechny chrámy, ba některé z nich i vyhodili do povětří, ústřední vláda je odvolala a nařídila opětné otevření zůstavších chrámů. Všechny mexické i americké noviny přinesly o tom hned zprávu s poznámkami, že protináboženský boj v Mexiku přestal a že nelze již mluviti o pronásledování věřících. Ve školách však protináboženská propaganda zesílena a nemravná výchova pokračuje ve zvětšeném měřítku. Katolická sdružení mexické mládeže snaží se proti tomu bojovati, ale její hrdinná práce je přespříliš těžká.

Tuto změnu taktiky boje mexických bezbožníků vynutil příval protestů ze Spojených států, kterého se mexická vláda zalekla. Zvláště působilo prohlášení arcibiskupa baltimorského. Zdá se však, že znemravňování školní mládeže jest ještě nebezpečnější, než přímý boj proti Církvi. Protestní akci Spojených států severoamerických zeslabuje však ta okolnost, že je tam příliš mnoho živlů, jimž je „businea" (obchod) nade všecko. Proto se snaží tlumiti rozhořčení amerického lidu proti pronásledovatelům věřících v Mexiku.

Krajanské zahraničí.

Krajané z Argentiny píší olomuckému arcibiskupovi.

Vaše Excelence,

podepsaní českoslovenští katolíci, usazení v Las Breñas v Chacu v Argentině, dovolují si Vám jako svému duchovnímu pastýři v naší milé vlasti — jsme z moravského Slovácka — poslati mnoho srdečných pozdravů u příležitosti našich duchovních radostí, zajel k nám náš misionář dr. P. Jáchym Procházka, františkán, poslaný do Argentiny Spolkem sv. Rafaela v Praze.

Velmi uctivě dovolujeme si prositi Vaši Excelenci o to, aby se nám sem dostalo stálé duchovní správy. Je nás zde nyní 26 rodin a v krátké době nás bude ještě více, protože přicházejí noví kolonisté a pak nám dorůstají děti, které si již zakládají své domácnosti.

Jsme v místě, kde daleko široko není ani kostela ani kněze. Do nejbližšího kostela máme 70 km. Nám starším se stýská po slovu Božím a děti po něm upřímně touží, není zde však nikoho, kdo by nám je podával. Proto se s důvěrou obracíme k Vaší Excelenci a těšíme se, že bude s Vaší pomocí možno uskutečniti naši touhu a dáti nám stálou duchovní správu.

Děkujeme již nyní Vaší Excelenci za vše, co ve prospěch našich nesmrtelných duší bude vykonáno, připojujeme své uctivé pozdravy a znamenáme se

V Las Breñas dne 13. října 1935.

Podepsáno 41 krajanů, z nich 9 členů rodiny Frantovy, 7 Střížíkovy, 5 Kubovy, 4 Verbíkovy atd.

Katolická misie krajanská ve Francii.

Jako v hrůzách světové války naši neohrožení vytrvalí vlastenci pracovali v cizině — zvláště ve Francii — na vzkříšení naší samostatnosti, tak i podle nevyzpytatelného úradku Prozřetelnosti je to naše misie, jež měla přispěti skromnou, nenáročnou svojí prací k uspořádání našich domácích

církevních poměrů. S vědomím a s blahovolným spolupůsobením našich pařížských zahraničních zastupitelských úřadů navázala naše misie první styky s pařížským arcibiskupem-kardinálem, jež vedly pak k historickému faktu první papežské legace do naší republiky a představený misie doprovázel kard. Verdiera na jeho přání jako první člen jeho suity k pražskému katolickému sjezdu. Mimořádný úspěch tohoto sjezdu, který povznesl prestiž čsl. katolicismu i republiky na foru mezinárodním, pokojná úprava poměrů církevně politických (modus vivendi), jmenování apoštolského nuncia pražského, prvního čsl. kardinála, šťastná volba nového presidenta — toť další radostný vývoj šťastných počátků z Paříže. Trvalou památkou toho všeho bude pro všecky nastávající věky velikolepý chrám sv. Cyrila a Metoděje v hlavním francouzském městě v Paříži. Bude zároveň majákem, jenž celému světu bude jasně hlásati opravdovou naši vůli a touhu po sjednocení všeho křesťanstva.

Kromě této šťastné iniciativy připadly roku 1935 naší misii ve Francii též úlohy representační. Představený misie byl zmocněn nejdůst. episkopátem ČSR, aby zastupoval naše katolíky při slavném Triduu v Lurdech ve dnech 25.—28. dubna 1935, když tam podle rozhodnutí Svatého Otce bylo slaveno ukončení Milostivého léta, devatenáctisté jubileum našeho vykoupení. Proto sloužil mši sv. v posvátné jeskyni v pořadě zástupců diecési celého světa. Jako zástupce našeho národa súčastnil se též zájezdu 20.000 bývalých bojovníků do Říma v září 1935, kde Svatý Otec všechny slavně přijal a sloužil pro ně mši sv. v basilice sv. Pavla za branami.

Při všech těchto zevnějších počinech nebyla nikterak zanedbávána vnitřní činnost misijní sama. Jako v jiných letech, tak i roku 1935 krystalovala se činnost krajanského misionáře hlavně kolem dvou období, totiž vánočního a velikonočního. Téměř všichni vystěhovalci vyžadují si přítomnosti krajanského misionáře o těchto svátcích, které jim nejvíce mluví do duše a kdy všechna práce se zastavuje. Vzhledem k tomu, že naše kněžstvo i doma ve vlastech našich právě v tyto výroční svátky je nejvíce zaměstnáno, nelze povolati najednou několik kněží od nás z Československa do Francie, aby se posloužilo všem krajanům, i když by se nehledělo k výdajům na cestovné z tak daleka. Nicméně povolává misie i na vánoce i na velikonoce každého roku pomocného kněze z ČSR do Francie, aby naši věřící slyšeli též neznámého kazatele a mohli se obrátiti ve svých duševních záležitostech na zpovědníka mimořádného. Kromě toho je představenému misie shledati ve Francii kněze z ČSR, dlící tu na studiích — hlavně ve Strasburku a v Nantech — požádati je o výpomoc, jakož i vypraviti je všemi hmotnými prostředky vzhledem k cestě a pobytu.

Na vánoce 1934-35 dlel ve Francii, jak jsme už referovali v našem časopise, na výpomoci provinciál řádu františkánského z ČSR dr. Jan Kapistrán Vyskočil, který se tu zdržel od počátku prosince 1934 až do konce ledna 1935; dále prof. dr. František Karlický z Vídně, dp. Petr Beňuška, studující ve Štrasburku, původem z diecése nitranské, v La-Grand'Combe pak dlel vp. Mikuláš Ladomerský, studující ve Štrasburku, mezi krajany obřadu byzantinsko-slovanského.

Krajanské misie konaly se ovšem hned před vánocemi i po nich, jak už jsme o tom přinesli zprávu svého času.

V době velikonoční, kdy je v misii práce nejvíce, pomáhali představenému misie kromě prof. dra Karlického v Paříži ještě dva kněží studující ve Štrasburku, totiž dpp. Pavel Beňuška a Jan Haranta a vp. Angelus Steinfeld O Cap., studující v Nantes.

Představený misie odebral se do Bordeaux a do Lourdes, prof. dr. Karlický zůstal v Paříži, kamž přišel mu na pomoc vldp. Beňuška. Tento kromě toho pastoroval v Argenteuili a ve Chalette-Vésines. Dp. Jan Haranta zajel do Ardennes, uspořádat velikonoční pobožnosti krajanů v Charleville a v celém okolí: Mohon, Villers-Semeuse, Meziéres, Laval-Dieu, Sedan, Torcy, Douchery, Moulin-le-Blanc, La-Francheville, Lannois, Neuvizy a pod. Z kraje Ardenského odebral se pak tentýž horlivý kněz do domoviny sv. Johanky z Arku, do départ. Meuse, diec. Verdun, by dal i krajanům ve Vaucouleurs příležitost k vykonání velikonoční povinnosti.

Na tytéž svátky velikonoční objížděl ještě vdp. P. Angelus Steinfeld O. Cap., v Celles-sur-Belle, v Melle-sur-Belle, départ. Deux-Sévres, diec. Poitiers. Pečovalo tedy o posledních velikonocích o duchovní potřeby našich krajanů-vystěhovalců ve Francii s představeným dohromady pět kněží na místech od sebe vzdálených. Všichni podali o svých misijních zkušenostech představenému písemné zprávy. Z nich lze poznati, že námaha jejich nebyla marna. Krajané dostavili se k misiím z daleka široka, potěšili se slovem Božím v mateřském jazyku a povzbuzeni k dobrému vraceli se zase ke svým pracím. Tak přispívají krajanské misie k mravnímu, vlasteneckému a národnímu povznesení našich vystěhovalců, že se necítí tak opuštěnými; misie jest jim často jediným pojítkem se vzdálenou vlastí.

Maje v prof. dr. Fr. Karlickém stálého zástupce v Paříži, mohl se představený misie věnovati v čase předi povelikonočním krajanům, roztroušeným po Francii. Tak navštívil před velikonocemi Grégy-sur-Yerres et Evry-les-Chateaux, dép. Seine et Oise, diec. Versailles; v témže kraji ještě Champoueil a Chevannes; Ivry-le-Templs, dép. Oise, diec. Beauvais; Souplet-sur-Py, dép. Marne, diec. Remeš. (Pokračování.)

Výhodná koupě

Prodá se auto — pikolo (4sedadlové). Uvnitř pěkně zařízené, elektrické světlo, stírač-stard. (Krytá karoserka, 2kola reservní.) Z venku zachovalé, za Kč 6.700·—. V případě i výměna je možná. Zájemcům v místě se předvede bezzávazně. Adresu sdělí administrace. Na odpověď račte přiložit známku.

Čtěte

Životopis arcib. STOJANA,

svatého kněze, velkého lidumila, neúnavného pastýře svého lidu. ✕ Obraz velké osobnosti v rámci doby, ve které žil, pracoval, zachraňoval, vedl. ✕ ✕

Sepsal dr. Frant. Cinek.

Kniha má 1200 stran, režijní cena: brož. 85 Kč, váz. 105 Kč. Též na mírné splátky!

Obratem dodá: Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo n. 11.

Znáte náš vzácný duchovní poklad, československá poutní místa? S dějinami, významem a krásou našich poutních míst Vás seznámí

Papicův týdenní útržkový kalendář na r. 1936 z Matice cyrilometodějské

V každém týdnu Papicova útržkového kalendáře poznáte jedno naše poutní místo.

Kalendář je sličně upraven a stojí pouze **10 Kč.**

Objednejte neprodleně! Doporučte známým! Zasílá

Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo 16

Před
nachlazením
Vás ochrání
masáže
francovkou

ALPA

Chcete-li býti stále
zdraví a odolní
vůči všem povětrnostním změnám, tedy používejte Alpy.

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu.

20. ledna: Za odstranění propasti, vzniklé v XVI. století mezi Anglií a Římem.

21. ledna: Aby luteráni a ostatní protestanté Evropy našli cestu do sv. římské Církve.

22. ledna: Aby všichni křesťané v Americe sjednotili se ve víře a spojili se se Stolcem Petrovým

23. ledna: Za obrácení všech vlažných katolíků a odpadlíků.

24. ledna: Za obrácení Židů.

25. ledna: Za vítězství misionářů na celém světě pro Krista Pána.

Jubilejní cyrilometodějské oslavy v r. 1936 na posvátném Velehradě.

Provolání.

Dědictví otců zachovej nám, Pane!
Kolik to bouří nad vlastí se sneslo,
o život bylo zápasit nám v boji.
Mohutné sídlo Svatopluka kleslo,
Velehrad víry bez pohromy stojí.

Čí zásluhou stojí náš Velehrad?

„Apoštolů to dílo požehnané", odpovídá píseň. Trojnásobnou zásluhou bratří soluňských byl vybudován Velehrad.

„Získali láskou Kristu národ celý" — rozžali nadpřirozené světlo — zjednali nám dar pravé víry.

„Přinesli nám oni Písmo svaté" — rozžali tak i světlo přirozené — založili naši vzdělanost.

„Život nám na vše věky zachovali" — vřadili nás mezi kulturní národy — zachránili naši národnost.

Národe cyrilometodějský, to jsou tedy Otcové tvoji, neboť jim vděčíš za život časný i věčný!

A co naše vděčnost k nim!?

Můžeme opravdu s hrdostí si říci, že není národa, který by svých věrozvěstů tak vděčně vzpomínal a tak jejich památku oslavoval jako národ náš. Vždyť jedině my slavíme až dodnes svátek prvních hlasatelů víry jako svátek zasvěcený.

Právě uplynulý rok nám skýtal mimořádnou příležitost osvědčit společně skutkem tuto vděčnost. Neboť uplynulo 1050 let od úmrtí svatého metropolity moravského a 200 let od posvěcení nynější basiliky. Pro celostátní katolický sjezd byly odloženy oslavy tohoto jubilea na rok 1936.

V tomto roce tedy vykonáme, co nebylo možno dříve: uctíme památku svatých věrozvěstů především společnými poutěmi na posvátný Velehrad, místo to posvěcené jejich požehnanou působností. Žijí ještě svědci, kteří pamatují, jak oslavil národ tisící výročí smrti svatého Metoděje. My chceme ukázat, že potomci neméně si váží svých Otců, a proto zveme na posvátný Velehrad bez rozdílu Vás všechny, kteří máte jakýkoli podíl na dědictví sv. Bratří.

Především je na Vás, drazí Moravané, abyste připutovali v počtu co nejhojnějším do svého slovanského Betlema.

Obracíme se také k Vám, naši bratří Slezané, čeští i polští, krajané bl. Jana Sarkandra, připojte se k nám a sdílejte s námi společnou radost.

Zveme též Vás, milí bratří z Čech, ze země svatováclavské, od hrobu sv. Ludmily a sv. Jana Nepomuckého, přijďte a oslavte s námi společné Otce nás všech.

Z celého srdce voláme i k Vám, milení bratří ze Slovenska a Podkarpatské Rusi: Zavítejte mezi nás a osvědčte spolu s námi, že dovedete chápat význam našich společných největších dobrodinců a že chcete závodit s námi v projevech vděčnosti.

Vy pak ostatní bratří, Češi, Slováci a Rusíni, kteří dlíte v cizině, ale duchem jste s námi vždy spojeni, užijte této příležitosti, navštivte svou starou vlast a poděkujte s námi apoštolům všeho Slovanstva!

Leč i ke katolickým Němcům v naší vlasti, zejména v zemi Moravskoslezské, se obracíme a upřímně je zveme, aby přišli na Velehrad a s námi vzdávali vroucí dík svatým bratřím soluňským, že do krajů, jež oni i my obýváme, přinesli světlo víry Kristovy.

Konečně také za hranice letí náš zvoucí hlas: na jih ke všem ctitelům a velebitelům sv. Cyrila a Metoděje v Jugoslavii, neboť dědictví Otců u nich je totéž jako u nás; na sever k bratřím v Polsku, ať už jsou obřadu římskokatolického nebo byzantsko-slovanského; stejně k lužickým Srbům a dále k přátelům myšlenky cyrilometodějské ve Francii, Belgii, Švýcarsku, Rakousku, Bulharsku a Rumunsku. Přijďte k nám na Velehrad, abychom při různosti jazyků v jednotě srdce mohli velebiti Boha Trojjediného ve jménu sv. Cyrila a Metoděje.

Na Velehradě v den sv. Tomáše apoštola 1935.

Msgre dr. Leopold Prečan, arcibiskup v Olomouci.

Msgre dr. Josef Kupka, biskup v Brně.

Diecésní Katol. akce v Olomouci a v Brně. — Ústředí Apoštolátu sv. C. a M. v Olomouci. — Diecésní Apoštolát sv. C. a M. v Olomouci a v Brně. — Cyrilometodějská fakulta bohoslovecká v Olomouci. — Theologický ústav v Brně. — Akademie velehradská v Olomouci. — Matice cyrilometodějská v Olomouci. — Apoštolát jednoty (AU.) v Olomouci a Brně. — Jednoty katol. duchovenstva v Olomouci a v Brně. — Spolky katechetů diecési olomoucké a brněnské. — Spolek katol. profesorů v Brně. — Ústřední spolek katol. učitelstva v Uh. Hradišti. — Ústředí Charity obou diecési. — Ústředí Čsl. Orla v Brně. — Ústředí katol. studentstva v Brně. — Ústředí katol. legionářů v Brně. — Ústředí katol. skautů v Brně. — Ústředí Jednot křest. matek v Uher. Hradišti. — Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých a Jednota bohosl. „Růže Sušilovy" v Brně. — Sdružení katol. spolků nepolit. v Brně. — III. řád sv. Františka a sv. Dominika v Olomouci a v Brně. — Mariánské družiny obou diecési. — Katol. Podporovací spolek arcidiec. olomouc. na Velehradě. — Cyrilometodějské družstvo na Velehradě. — Družina literární a umělecká v Olomouci. — Dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně. — Matice svatohostýnská na sv. Hostýně. — Matice svatokopecká na Sv. Kopečku u Olomouce. — Archeologický spolek „Starý Velehrad". — Papežská kolej T. J. na Velehradě.

Program jubilejních oslav velehradských v r. 1936. A) Pořad bohoslužeb o poutích: V předvečer o 6. hod. průvod od Cyrilky (za zpěvu: Bože, cos ráčil...), v basilice uvítání a sv. požehnání. Ráno o půl 7. hod. kázání. O 7. hod. mše sv. se společným sv. přijímáním. O 9. hodině akademie. O 10. hod. kázání. O půl 11. hod. slavná mše sv. — Odpol.: O 1. hod. kázání na rozloučenou, sv. požehnání a uctění ostatků sv. Cyrila.

B) Pořad poutí. I. Všeobecné pouti: 14. února: Úmrtí sv. Cyrila. 6. dubna: Úmrtí sv. Metoda. 5. července: Hlavní pout. 15.—19. července: Unionistický kongres. 19. července: Apoštolát sv. Cyrila a Metoda. 4. října: Výročí posvěcení basiliky. — Závěrečná pout.

II. Stavovské a spolkové pouti: 17. května: Ženy. 31. května: Jinoši. 7. června dívky. 6. července: Pout duchovenstva. 10. července: Poutníci (jubilanti) z r. 1885. 14. července: Bohoslovci. 26. července: Mariánské družiny. 15. srpna: Muži. 23. srpna: Orelstvo. 6. září: III. řád. 27. září: Omladina.

III. Krajinské pouti: V měsíci červnu, červenci a srpnu o nedělích a svátcích budou podle ujednání s místními činiteli pouti z jednotlivých krajů.

Nemocem z nastuzení nutno předcházeti otužováním a zvyšováním odolnosti těla vůči častým změnám počasí, kterým jsme vystaveni zvláště v zimě. Natírejme se francovkou Alpa. Zeptejme se lékaře.

Literatura.

Soustavné vedení duší, IV. Exercicie. Napsal P. Alois Štork S. J. Otisk článků z Věstníku Jednot duchovenských r. 1934-35, cena 5 Kč. Spirituál římského „Nepomucena" P. Štork T. J., věnuje už po leta pozornost důležitému poli katolické pastorace, jak třeba soustavně vésti duše ke křesťanské dokonalosti. Vydal už dříve troje pojednání z tohoto oboru: 1. Zásady a směrnice. 2. Vedení mládeže. 3. Vedení dospělých. (Na skladě má Občanská tiskárna v Brně.) Čtvrtý díl o exercicích přináší pomoc rostoucímu hnutí exercičnímu tím, že dává poučení i praktický návod, jak třeba dávati exercicie. V době velikého nedostatku exercitátorů je pojednání P. Štorka o exerciciích tichým výchovným kursem pro výpomocné exercitátory z řad světských kněží. — V poslední, V. části, podá autor návod ke kolektivnímu vedení III. řádů, Mariánských družin a jiných asketických kroužků.

Exerciční dům v Hlučíně.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЮДИ ЧО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

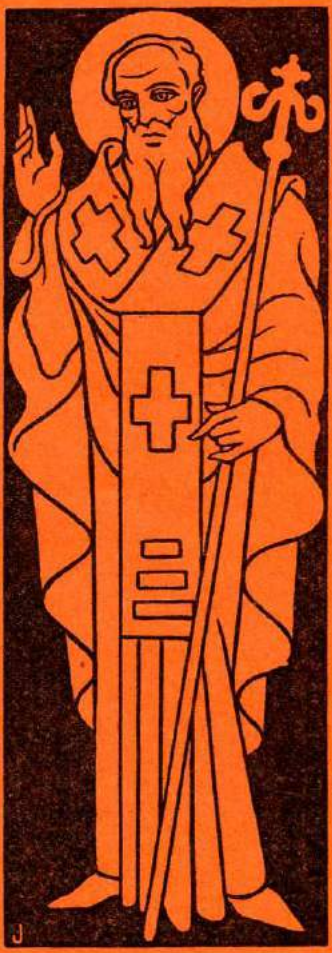

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 2.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: **František Jemelka,** tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup 41
Sovětské školství 45
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 49
Slováci v Rumunsku 55
P. Jan Damascenus Sokolowski O. P. 60
Dnešní stav pravoslavné církve . . 64
Křesťanský Východ 67
Katolický obzor 73
Krajanské zahraničí 78

ZPRÁVY SPOLKOVÉ

ÚACM poslal k osmdesátinám záhřebského metropolity arcibiskupa dr. Ant. Bauera a zároveň i k jeho 25. výročí jeho biskupského působení blahopřejný telegram.

Oslavy šedesátin dlouholetého pokladníka ÚACM, vdp. profesora P. Vincence Horáka v Litovli súčastnil se za ÚACM místopředseda J. E. msgr. Jan Stavěl, světící biskup olomucký, a člen ústředního výboru, vdp. šéfredaktor P. Ladislav Zamykal z Olomouce, který měl slavnostní kázání.

Horlitelům ÚACM v USA, nejdp. prelátu msgru O. Zlámalovi v Clevelandě, a vdp. P. Josefu Kuncovi v East Bernard, Texas, kteří i letos pamatovali farní sbírkou na ÚACM, vyslovuje předsednictvo upřímné: Pán Bůh zaplať, které platí i všem milým krajanům, jejich farníkům. Pozdrav!

Diecésní ACM v Brně zaslal do ústředí ACM sbírku 5300 Kč. Všem obětavým členům ACM brněnské diecése, která věrně pomáhá ÚACM plniti jeho zahraniční úkoly, vroucí „Pán Bůh zaplať a požehnej!"

Prosíme všechny své členy ACM a čtenáře našeho časopisu, aby obětovali své modlitby a záslužné skutky za duchovní úspěch letošního unionistického sjezdu na Velehradě, o nějž projevuje široké zahraničí veliký zájem. Jde o dalekosáhlé dílo Boží!

V Pavlovicích u Přerova končila týdenní duchovní obnova kázaním a pobožností ACM, jak sluší v roce svatometodějském. Jubilejní rok svatometodějský musí obnoviti v srdcích všech katolíků vděčnost a lásku k svatým apoštolům slovanským, obětavost pro obnovu jejich basiliky velehradské i pro jejich odkaz v ACM!

Nejhorlivější skupinou ACM je už po leta odbor přerovský. Péčí Mariánské družiny a jejího duchovního rádce vdp. P. Rafaela Rozsypala, nyní faráře v Citově, pořádá každoročně apoštolátní den s kázáním, modlitbami a přednáškou, čímž se živí stálý zájem a obětavost pro ACM. Vivant sequentes!

Přímluvným modlitbám členů ACM doporoučíme duši v Pánu zesnulé horlitelky ACM, sl. Julie Glogarové z Bernartic.

*

Kde budou exercicie v únoru a v březnu? Želiv u Humpolce (klášter premonstrátů). Březen: 19.—23. jinoši, 23.—27. dívky. — Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Želivě. Nová Říše (klášter premonstrátů). Březen: 12. až 16. jinoši. — Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši u Telče. Kameničky u Hlinska. Únor: 20. až 24. jinoši. Přihlášky přijímá vdp. P. L. Sokol, katecheta, Hlinsko, Čechy. Lnáře (klášter augustiniánů). Únor: 23. až 26. dívky.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Únor 1936. Číslo 2.

Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup.

Dr. František Grivec, Lublaň.

II. Metodějova světecká podoba.

Duchovní světecká podoba Metodějova je vskutku pramálo známa a pramálo oceňována; jeho duchovní dílo pro slovanskou křesťanskou kulturu je nedostatečně uznáváno. Navykli jsme si už jaksi, že stavíme Metoděje do pozadí za jeho mladšího bratra.

Zavinil to částečně stinný historický rámec. Částečně je vinna i Metodějova světecká pokora; pokorně sloužil svému mladšímu bratrovi, pokorně ustupoval do pozadí, dokud ještě žil Cyril. Ještě více viny nese mimořádná osamělost Metodějova.

Vinu stinného dějinného rámce netřeba objasňovati, poněvadž je dosti patrna. Zajímavější je světecká vina a zároveň světecká zásluha Metodějovy pokory.

Staroslovanské i latinské prameny čerpaly hlavní zprávy o svatém Cyrilovi, zvláště o Cyrilově mládí, z vypravování sv. Metoděje. Svoji účast však na chazarském a slovanském poslání sv. Metoděj zatajoval se svatou pokorou a naproti tomu s posvátnou úctou velebil apoštolskou horlivost, misijní a literární zásluhy svého bratra. Podle Metodějových práv se nám zachovaly milé črty z Cyrilova mládí, byl nám otevřen pohled do jeho hlubokého vnitřního života.

Po boku pisatelů „Života Konstantinova" i „Římské legendy" (Vita cum translatione s. Clementis) stál ovšem sv. Metoděj. „Život Metodějův" psal však Metodějův žák daleko od vlasti, daleko od rodáků i přátel svého učitele.

Metoděj neklesal nadarmo na mysli, když mu umíral Cyril. Po Cyrilově smrti začíná jeho tragická osamělost. Byl vlivný a oblíbený vůdce a učitel. Měl věrné, oddané a nadané žáky. Ale byli mladí a nezkušení; nebylo nikoho mezi nimi, kdo by se byl mohl jen zdaleka měřiti se svým učitelem v uznávané vážnosti (autoritě). Tak musel Metoděj v tragické osamělosti zápasiti s německými protivníky.

Ze stinného rámce mimořádné Metodějovy osamělosti tím jasněji vyzařují zachované vzácné rysy Metodějovy světecké fysiognomie a jeho zásluhy o slovanské písemnictví.

Pisatel ŽM (Života Metodějova) zdůrazňuje se silným slovan-

ským národním uvědoměním Metodějovy zásluhy o Slovany, o které se dříve „nikdo nestaral". V Metodějově „slovanském vladařství" vidí zvláštní Boží prozřetelnost, že si mohl „dokonale navyknouti slovanským obyčejům" a se uschopniti „za prvního slovanského učitele a arcibiskupa". (ŽM. 2.) Tím se zdůrazňuje dobrá znalost slovanského jazyka. Z toho mnozí (Golubinskij, Lavrov a j.) usuzují, že Metoděj znal lépe slovanský jazyk nežli Cyril a že podstatně spolupracoval na slovanském literárním díle.

ŽK („Život Konstantinův") 10 zmiňuje, že Metoděj přeložil na slovanský jazyk Cyrilův spis proti Židům. ŽM 15 píše, že spolu se svým bratrem přeložil žaltář, evangelia, apoštolské čtení a vybrané služby Boží; poslední pak leta svého života dokončil a upravil překlad celého sv. Písma kromě knih Makabejských, překlad nomokánonu a vybraných spisů církevních Otců.

Ještě důležitější je otázka, jak je možno, že Cyril před odchodem na Moravu, když sestavoval staroslovanskou abecedu a začal překládati evangelia, už měl slovanské spolupracovníky, kteří byli „téhož ducha" jako svatí bratři (ŽK 14, ŽM 5). Na to odpovídá řecký Život Klementa Bulharského, nejnadanějšího spisovatele ze školy Metodějovy; zdůrazňuje totiž, že si Klement vzal za vzor velikého Metoděje, kterého následoval už v útlé mladosti a že poznal život a dílo svého učitele „jako nikdo jiný".[1]

Klement Bulharský zemřel roku 916, kdy stářím tak zeslábl, že se vzdal biskupského stolce. Byl tudíž stár aspoň 80 let; narodil se tedy okolo roku 835. Z toho následuje, že jeho mladá léta spadají do doby před odchodem Metodějovým k Moravanům. (863.) Přidružil se tedy k němu jistě před rokem 863. Metoděje už dříve znal, poněvadž pocházel z byzantského slovanského kraje, jehož správcem byl Metoděj po více let, anebo z blízkosti Soluně. Klementův rodák byl také Naum, vážený Metodějův žák.[2] Z byzantských Slovanů pocházeli též slovanský kněz a jáhen, kteří sv. Metoděje provázeli roku 882 do Cařihradu a tam s knihami zůstali (ŽM 13). Smíme souditi, že se tito žáci přidružili k soluňským bratřím zásluhou sv. Metoděje, když viděli jeho péči o nesmrtelné duše. Odchod vysokého úředníka, knížete slovanského kraje, do kláštera měl jistě na ideálnější Slovany jeho krajiny mocný vliv. Tyto události nám pomáhají řešit otázku, jak mohlo staroslovenské písemnictví vystoupiti hned v prvých počátcích v takové dokonalosti. Založení písemnictví se připravovalo po více let, ne bez zásluhy Metodějovy.

V první hlavě ŽM je přehled biblických dějin a seznam církevních sněmů. Svým obsahem a dokonalou formou patří oboje mezi nejvýznamnější spisy starší slovanské písemnosti.[3] Je pravděpodobno, že při tomto spise podstatně spolupracoval též sv. Metoděj a že byl proto spis připojen k Životu Metodějovu.

[1] Pastrnek, str. 284.
[2] N. L. Tunickij, Sv. Kliment, episkop slovenkij (Sergiev Posad, 1913). str. 111 až 117).
[3] BV (Bogosl. Vestnik), 1935, str. 1—32.

To jsou některé rysy Metodějova ducha, jeho nadání a spisovatelské dovednosti.

V jeho světecké podobě jsem se už opětně zmiňoval o jeho *pokoře*, která září z celého ŽK i ŽM. Jako vysoký státní úředník odešel do kláštera a pokorně se tam podrobil všem mnišským pravidlům (ŽM 3). Na misii chazarské pokorně „sloužil mladšímu bratrovi a byl

Sv. Cyril a sv. Metoděj,
mosaikové obrazy J. Köhlera v kapli kněžského semináře v Olomouci.

ho poslušen" (ŽM 4). U Moravanů „opět pokorně sloužil filosofu a s ním učil" (ŽK). V ŽK se podivujeme tolikerému mlčení o Metodějovi; to mlčení potvrzuje právě, že tu Metoděj spolupracoval a pečlivě ukrýval své zásluhy. Teprve v poslední hlavě pokorně vystupuje sv. Metoděj, plný lásky a úcty k zemřelému bratru. Jistě Metoděj mnoho přispěl k tomu, že Římané tak ctili sv. Cyrila.

S pokorou spojuje sv. Metoděj nezdolnou *apoštolskou horlivost.*

Jako nechtěl své duše „znepokojovati pomíjejícími věcmi" a „zaměnil pozemskou temnotu za nebeské myšlenky " (ŽM 3), tak hořel i horlivostí v získávání jiných duší. Odcházeje k Chazarům pravil: „Jsem hotov umříti za křesťanskou víru" (ŽM 4).

Sv. Metoděj byl *mužem vroucí modlitby;* Cyrilovu obranu křesťanské víry podpíral modlitbou (ŽM 4). V ohromné rozměry rozvinula se jeho neúmorná horlivost, když po Cyrilově smrti zřídil panonsko-moravské arcibiskupství a osamocen je řídil v největších těžkostech a bojích. Staroslovanský životopisec přirovnává jej v této neumdlévající horlivosti sv. Pavlovi, který přetrpěl nesmírné obtíže, nebezpečenství a námahy (2 Kor. 11, 26, 27) a všechněm se stal vším, aby všechny získal (1 Kor. 9, 22).

Sv. Metoděj byl mučedníkem *apoštolské horlivosti,* mučedníkem lásky k nesmrtelným duším a zrovna tak i *mučedníkem oddanosti k svaté Církvi.* Po více let žil v mučivé nejistotě a v hořké domněnce, že ho snad papež opustil, dav se zaslepiti od protivníků. Tak tomu bylo v německém žaláři, tak i později, když ho Svatopluk obžaloval a když Wiching spřádal pletichy falešnými papežskými listy. Ale Metoděj vytrval ve své věrnosti k Církvi.

Silný vojín Metoděj snášel v oddané službě nebeskému králi všechny těžkosti s nezlomnou statečností. Proti nespravedlivému a surovému postupu německých biskupů bránil s mužnou rozhodností svá i apoštolského Stolce práva: „Mějte se na pozoru, abyste, chtějíce železnou horu rozbíti kostí temene svého, nevylili svých mozků... Pravdu mluvím před králi (Mat. 10, 18—20) a nestydím se, vy pak učiňte se mnou podle své vůle. Neboť nejsem lepší než ti, kteří pro pravdu v mnohých mukách ztratili tento život." (ŽM 9.)

Staroslovanský životopisec ovšem poněkud příliš všeobecně představuje sv. Metoděje, když jej schematicky přirovnává k spravedlivým SZ a NZ a zvláště zdůrazňuje jeho: bázeň Boží, plnění přikázání, s tělesnou čistotou spojené ustavičné modlitby a svaté skutky, mohutnost a vlídnost řeči, rozhodnou přísnost, pokoru, milosrdenství, lásku, shovívavost a trpělivost (ŽM 2).

Jako Cyril tak i Metoděj projevoval svojí neobyčejnou osobností a svatou vyrovnaností takovou vnitřní velikost, že vzbuzoval úctu protivníků a dosahoval velikých úspěchů. Pokud mohl v Římě vystoupiti osobně, s úspěchem zdolával všechny pletichy mocných protivníků. Dokonce i mocní nepřátelští vládcové uctivě s ním rozmlouvali a odporoučeli se jeho modlitbám. Tak na př. uherský (německý?) král (ŽM 16); podobně i byzantský císař Bazilij Macedonský, o kterém myslili, že není jako protivník a vrah císaře Michala nakloněn Metodějovi (ŽM 13).

Tak veliké osobnosti, jako je sv. Metoděj, možno spravedlivě hodnotiti jen z přiměřeného časového odstupu. Život Metodějův byl však napsán hned po smrti Metodějově v tísni času, povrchně a chvatně, třebas velmi vřele. Dříve nežli mohli žáci sebrati rysy velikého učitele a arcibiskupa v celkový světecký obraz a zavésti úctu sv. Metoděje, byli rozptýleni.

Málo je světců, kteří by byli tak hluboko zasáhli do církevních i světských dějin, a přece byli tak málo známi a uznáváni. Sv. Metoděj spolu se svým bratrem a svými žáky měl vliv na tvářnost polovice Evropy, a teprve tisíc let po jeho smrti vycházejí na světlo denní závažné události z jeho života (na př. ošklivé jednání německých biskupů proti němu a jeho utrpení v německém žaláři) a oživují prachem zapomenutí pokryté rysy jeho světecké podoby. Proto zasluhuje tím více naší úcty a vážnosti. Byliť přece i naši předkové účastni apoštolské horlivosti a jsme tudíž v jistém smyslu i my děti jeho prací a bolestí.

Sovětské školství.

(P. Josef Ledit, Řím.)

Všimněme si nyní nejnovějších taktických metod používaných od komunistických vychovatelů v dětských zahrádkách a ve škole začáteční a střední. Cíl je vždy tentýž: dát vychování, z něhož Bůh bude vyloučen. Jen prostředky k tomuto cíli se různí přiměřeně podle věku žáků.

V dětské zahrádce:

Informace o výchově dětí v dětské zahrádce podává oficielní orgán Komisariátu veřejného vyučování „Předškolní výchova". Vezměme tři jeho čísla z února, dubna a června roku 1935. Četba tohoto časopisu jest velmi zajímavá, třebas možno klidně vynechat některé úvahy vypůjčené, či — jak je libo — přisvojené ze Západu. Na př. o tom, že je užitečno položit rohožku přede dvéře školy, aby si děti při vchodu otřely nohy, nebo že si mají děti svléci svrchníky, když vcházejí do vyhřáté světnice atd. Návody o využití času, o hrách a zábavách pro děti, o metodách, jak je navykati práci, jsou často sugestivní, ale pro nás neznamenají nic nového.

Program *dětské zahrádky* je obsažen v tomto prohlášení: „Všechna práce v dětské zahrádce má připraviti dítě k výchově v duchu komunismu." To znamená, že „v předškolním období má se především pěstovat láska a oddanost vůči naší vlasti, naší socialistické zemi, jejím vůdcům, hrdinům, obráncům a budovatelům "... Na to se nedá nic říci. Ve všech zemích, vyjímajíc komunisty mimo SSSR, učí se děti lásce k vlasti.

Ale zde vizte odstavec více znepokojující: „Dítě přináší s sebou do dětské zahrádky slabé stránky povahy: vliv prostředí, které jest nám cizí, předsudky někdejšího způsobu života, individuelní projevy náboženské víry, nationalismu, individualismu, nedostatek kultury. K převýchově dítěte třeba potírat všechny ty zjevy. Především je však nutno potlačovat náboženské cítění, jaké se ukazuje u dítěte. Bylo by mylným myslit, že my vytváříme protináboženskou výchovu v zahrádkách. Nemíníme vytvářet v předškolním věku bezbožníky. Ale musíme *zničit, vyrvati z duše dětské všechny city,*

které mohou tvořit příležitost pro rozvoj náboženské víry (strach, mystické bajky atd.). Třeba uchrániti dítě náboženských vlivů, vzbudit v něm zdravé zájmy o ideály, ničit předsudky. Musíme mu dát náležitou odpověď na otázky, které procházejí jeho myslí, jako je zdroj původu života, zeměkoule atd. Ale to všechno neznamená, že my je tak vychováváme protináboženský." (Duben 1935, str. 4.)

Při tomto odstavci je vhodno je zastavit: narážíme tu na skutečnost, že bolševici usilují o to, aby vykořenili ideu Boha v těch

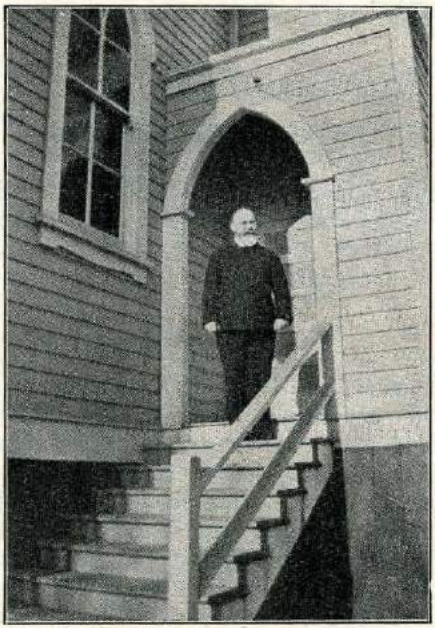

Misionář P. Albert Florián S. V. D. zase u krajanů v Kanadě.

malých dětských mozcích. Ta úloha jim nepřichází lehkou ani po 18 letech bolševismu.

Přihlédněme nyní k metodě práce. Není doopravdy předškolní výchova protináboženská? Nikoliv — vyučování v nižších i vyšších třídách má tutéž protináboženskou tendenci, ale je to spíše otázka taktiky: Nemožno se zbytečně ukvapovat vzhledem k nejmladším: nikdy se neví, co se děje v myslích ještě nevyvinutých. Kdo ví, zda nejlepší metodou k probuzení v nich víry v Boha nebyly by snad násilné útoky proti Bohu? Malé dítě věří ještě příliš neodvolatelně svým rodičům, než aby bylo možno před ním beztrestně se posmívat tomu, co oni mají v úctě a vážnosti. Komunistický vychovatel musí působit pozvolna: vytrhávat stébla náboženství, aby mohl později klidně zasévat zrno bezbožectví na připravené půdě. Ale vidíme tu, jak je mocně zakořeněna v lidských duších idea Boha!

Poznenáhlu třeba dítě odlučovat od Církve. Rodiče jsou ještě často věřící, „mnoho světí náboženské svátky" — praví nám časopis „Předškolní výchova", z kterého čerpáme tyto zprávy. Třeba tudíž obracet myšlení dětí od náboženských slavností a „organisovat v dětských zahrádkách radostné a veselé svátky dětské". Potom „třeba jim povědět, že svědomití kolchozníci, školní učitelé, správcové dětských zahrádek, pionýři atd. nechodí do kostela" (únor str. 6.). Zkrátka třeba pozvolna bořit vážnost rodičů a ničit vliv rodičů na děti a nahradit ho vlivem školního učitele nebo komunistického vychovatele. Vidíme, že to je úkol zvláště nebezpečný.

Komunističtí vychovatelé kreslí náboženství v nejčernějších barvách. Proti náboženství, nacionalismu, individualismu, nedostatku kultury — praví — třeba postavit nedostatek náboženství, ideu mezinárodnosti, kolektivismu a „kulturu". Vskutku jen lidé nemající žádného styku s ostatním světem mohou tak mluvit.

„Třeba je" — hlásají dále protináboženští vychovatelé — „rozvinout bezbožeckou práci mezi rodiči. — Různé vady projevující se v dětském jednání, jako na příklad hrubost, návyk lži, nebo jiné chorobné známky náboženské povahy, vyplývají z velké části z prostředí, v němž dítě žije. Proto třeba prohloubit práci v rodinách." (Červen, str. 101.) Opravdu je třeba si zajet do sovětského Ruska, abychom se dověděli, že náboženství je příčinou hrubosti a lži!

V plánu práce dětské zahrádky při jedné z tabákových továren spočívala práce mezi rodiči ve společné schůzi rodičů, na níž byly přednášky na témata: 1. Protináboženská a mezinárodní výchova dětí. 2. Příprava na slavnosti 1. května.

Výchova fysická.

Jak známo, v SSSR je zavedena praktická *koedukace*. Je to jedna z charakteristických známek té výchovy, která vychází ze zásady, že muž a žena jsou si ve všem naprosto rovni. Proto přední místo v zemi s filosofií skrz naskrz materialistickou zaujala výchova fysická. Otevřte první lepší sešit bolševického časopisu a spatříte ilustrace, představující defilování a hry mládeže velmi skrovně oblečené, jak společně nastupuje k sportovním nebo gymnastickým závodům. Mladí hoši a děvčata jsou při té příležitosti společně fotografováni, společně účastní se všech sportovních slavností. Nejmladší jezdí hromadně do prázdninových kolonií.

Do nedávna byly ve velké módě sluneční a vzdušné lázně. Povysvlékali děti úplně a dovolili jim nahým pobíhat bez dozoru a péče. Jestliže nebyly úplně vysvlečeny, byl v každém případě jejich kostým (oblek) do nejzazších hranic skrovný.

Nastala reakce proti takové nadměrné svobodě. Třeba užívat — praví — slunečních a vzdušných lázní, ale v mezích pořádku a kázně. „Navrhujeme organisovat vzdušné lázně tak, aby bylo dětem uloženo běhat ráno nebo večer bezprostředně po spánku nebo před ním, ale s vyznačeným cílem: přeběhnout — s přesným udáním kolikrát — kolem domu nebo zahrady, dorazit k stavu nebo k na-

značenému stromu a zpět. Přiberou se k těmto cvičením i děti starší, budou zvolna zvětšovat vzdálenosti, bude ukládáno překonání překážek, přeskakování potůčků a přehrady. Myšlenka závodění, touha po pokroku, aby co nejrychleji dosáhly cíle, odvrátí znamenitě mysl dětí od nahoty druhů i jejich vlastní." (Červen, 1935, str. 16.)

Dále popisuje autor způsob organisování slunečních lázní, kde třeba též provést kázeň.

Není to po prvé, co můžeme pozorovat starost bolševíků o ošetření citu dětské stydlivosti. Ale ty hlasy promlouvající ve prospěch více vyrovnaného pojímání tělesné (fysické) výchovy, jsou ještě nesmělé a zdali pak dovedou si podmanit celek bolševických vychovatelů? Neobejde se to bez těžkostí, když není tak snadno zbavit se bůžků, kteří před nimi samými došli úcty. Ať si budou výsledky pokusů sovětských vychovatelů jakékoliv, to třeba doznat, že jsou oni více než kdykoliv jindy o tom přesvědčeni, že je nutno odhodit všeliké náboženské dědictví minulosti, a že budou při svých pokusech s mladými dušemi spoléhat na nejopovážlivější teorie v naději, že stvoří nový život (novyj byt!), o němž sami nemají jasného pojmu.

Vychovatelské metody v počáteční a střední škole. Po dětské zahrádce — 10 let školy. První léta ztráví dítě ve škole počáteční, ostatní ve škole střední. Ideálem bylo by vyučování desítileté, ale většina dětí uvázne na 7 letech. V těchto školách se formuje smýšlení budoucích národních mas. Použijeme tu přehledu měsíčníku *„Pro komunistickou výchovu"*, orgánu „Sekce obecného vychování v městě a v okolí Moskvy".

Neobyčejně důležitý je oběžník Komisariátu veřejného vyučování z 20. prosince 1934 o školní kázni... Proč byl vydán, není těžko uhodnouti. Dne 20. prosince 1934 bylo ještě celé sovětské Rusko pod dojmem zavraždění *Kirova*. Vrah Nikolajko byl předákem skupiny mladých. Tyto tragické události daly mnoho přemýšlení bolševickým vůdcům. Bubnov samozřejmě nevzpomíná toho v dekretě ale možno to číst mezi řádky.

Dekret má — vedle úvodu — tři části: 1. kázeň ve škole, 2. výchovné organisace po době školní a 3. práce s rodiči.

1. *O školní kázni jedná* 15 paragrafů.

Učitelé a ředitelé mají své úsilí věnovat individuelně každému dítěti zvláště; mají mít „vždy před očima vyjímečný význam komunistické výchovy každého žáka v sovětské škole a využitkovat k tomu cíli všechny předměty a školní látku (výuku všeobecnou, historii, literaturu, přírodovědu, matematiku atd.). Veškeré toto úsilí má vytvořit v dětech *světový názor komunistický*. Poslední paragraf žádá, „aby učitel zesílil práci pro výchovu politickou, studiem děl Marxe, Engelsa, Lenina a Stalina, organisováním kroužků, probírajících otázky běžné politiky atd."

2. *Výchovné organisace po době školní.*

Děti mají více získat z divadel, klubů, představení, koncertů, výletů, turistiky atd. Zdůrazňuje se neustále péče o fysickou kulturu, gymnastiku, cvičení atd.

3. *Práce s rodiči.* Ředitelé a učitelé škol musí rozvážně zkoumat poměry, prostředí, existenční podmínky, v kterých žijí jejich žáci, stav, v jakém se nachází jejich rodina a okolí, aby mohli v dorozumění s rodiči použít nutných prostředků k výchově dětí a uchrániti je před „smrtícími vlivy". Následující paragraf vymezuje důkladněji odpovědnost rodičů za špatné chování jejich dětí.

Oběžník o komunistické výchově je v praktickém použití co nejzásadněji *protináboženský.* Citujeme:

„V boji o vliv na dorůstající pokolení používá třídní nepřítel náboženství a šovinismu. Celé naše vychování musí býti tudíž proniknuto duchem proletářského internacionalismu a bojovného ateismu (bezbožectví). Abychom učinili z dětí opravdové bojovníky komunismu, musíme v nich od nejmladších let udusit víru v Boha a svaté a všelikou moc nadpřirozenou. Výchova dětí mezinárodní a protinábožensk á musí být vykonávána v každé práci školní i pozaškolní (korespondování se zahraničními pionéry, školy různých národností, sovětské republiky, organisace oddílů červené internacionály, kroužků mladých bezbožníků, protináboženských kampaní atd.). („Pro komunistickou výchovu", 1935, únor, str. 9.)

Že vychování komunistické je zásadně protináboženské, potvrzují slova tovaryše Pierovskiho:

„Protináboženské vychování jest jednou z fundamentálních, nejskutečnějších zásad sovětské školy polytechnické, odlišujíc ji výrazně ode všech nejmodernějších předsudků i školské pedagogiky měšťáckých zemí."

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

III.

(Jubilejní oslavy a Vídeň.)

Vídeňská vláda se kysele tvářila nad jubilejními oslavami. Žel Bohu, dovídala se o nich po stínné stránce. První zprávy přicházely z Prahy, kde, jak jsme viděli, chystali se liberální mladočeši využíti jubilea ke svým záměrům doporučeným z Ruska. Vláda v tom viděla nebezpečí a dívala se i na čistě církevní oslavy úkosem.

Stísněnost rakouský vlády škodolibě podpichovala ještě uherská vláda. V Záhřebu měla býti uspořádána velká všeslovanská demonstrativní slavnost, jíž měly vtisknout sokolský ráz právě české jednoty co největší účastí. Sotva se o slavnostech doslechlo, již maďarské ministerstvo informovalo rakouského ministra vnitra o tomto „velkolepém svátku sbratření". Postrašený ministr psal 5. ledna

1885 moravskému místodržiteli, aby mu poslal zprávy o účelu velehradských oslav a také o panslavistické demonstraci, kterou při té příležitost chystají sokolské jednoty.*

Tímto přípisem ministerstva byla vlastně uvedena v pohyb státní policie v záležitosti velehradských jubilejních oslav. Kolik nepříjemností způsobila velehradskému přípravnému výboru, v jehož upřímných snahách po čistě církevním rázu oslav viděla stále politické cíle, je známo ze současných zpráv tisku. V těchto předsudcích měla kořeny různá vládní opatření, jimiž byly oslavy značně poškozeny.

Moravské místodržitelství na toto ministerské upozornění vybídlo policejní ředitelství v Brně, aby podalo informace o místním Sokolu. Současně byl vyzván okresní hejtman v Uherském Hradišti, aby se vyslovil o chystaných velehradských oslavách.

První zpráva došla od policejního ředitelství v Brně: Podle informací sestává zdejší (brněnský) Sokol ponejvíce z nezámožných členů, jimž by bylo nemožno uhradit výdaje s cestou do Záhřebu. Pouze zámožnější by mohli jeti, jako na př. známý dr. Chleborád[1] a knihkupe Barvič jako deputace. Takový projekt však ve spolku

* Přípis ministrův zní: „K. k. Minister des Innern 22/M. I.

Hochgeborner Graf!

Nach einer Mittheilung des Herrn königlichen ungarischen Ministerpräsidenten soll das Program der Velehradfeier über Anregung der jungczechischen Partei durch eine panslavistische Demonstration in Agram vervollständigt werden, wohin im Hochsommer des laufenden Jahres die böhmischen und mährischen Sokol-Vereine zu einem grossartigen Verbrüderungsfeste einberufen und den Slaven in Fiume und Triest Besuche abgestattet werden sollen."

Žádá ho tedy o zprávy „über die bisjetzt demachten Wahrnehmungen bezüglich des Zweckes der Velehrad-Feier und über die Seitens der (dort) hierländigen Sokol-Vereine anlässlich dieser Feier angeblich geplante panslavistische Demonstration.

Wien am 5. Jänner 1885. Podpis."

(AZU Brno, na u. m. Zdůrazněná místa jsou již v ministerské zprávě.)

K tomu nutno podotknouti, že berlínská „Germania", která se zabývala zákazem velehradských poutí pro vypuknuvší prý epidemii neštovic, měla dobré informace, když mezi jiným psala: „Rakouská vláda stopovala panslavistické(!) snahy s jakousi stísněností a stávala se tím nedůvěřivější, když i uherská vláda, kteréž jest každé slovanské hnutí proti mysli, ji v tom podporovala." (Převzato „Hlasem" 1885, ze dne 14. července. Kronika.)

[1] Ke jménu dr. Chleborád dodatečně několik životopisných dat. František Ladislav Chleborád, zasloužilý právník a zakladatel českého dělnického družstevnictví, narodil se 14. listopadu 1839 v Habrech na Čáslavsku. Založil pražský dělnický družstevní podnik „Oul", jehož se stal předsedou. Později, když se stal ředitelem banky Slavie, vznikla proti němu mezi dělnictvem opposice, jež mu znemožnila další působnost mezi pražskými dělnickými vrstvami. Pro nešťastné majetkové transakce byl dokonce pranýřován jako národní zrádce. Když se mu nezdařil pokus habilitovat s z národního hospodářství na pražské universitě, věnoval se (1875) advokacii. Dostal pozvání od knížete Korsakova, aby vstoupil do služeb bulharské vlády, ale odmítl. Roku 1880 odešel do Moravské Ostravy, kde pracoval sociálně a národně. Z jara 1884 odešel do Brna, opět vstoupil do veřejného života. Byv zapleten do veřejných sporů, odešel do ústranní a své názory a zkušenosti uložil do knih. Později se vystěhoval do Ruska na Krim. Po revoluci 1905 byl poradcem v ruském ministerstvu financí. Zemřel 11. srpna 1911 v Petrohradě. (Srv. Ottův slovník naučný „Chleborád".)

dosud nebyl projednávám. Policejní ředitelství zajisté by bylo o tom místodržiteli podalo zprávu.

Pokud se týká povahy projektované velehradské oslavy vůbec — praví policejní relace — není pochyby o tom, že to bude svátek slovanského sbratření rozhodně demonstrativní povahy. Jaký obrat věc skutečně vezme, nevědí dnes ještě ani sami strůjci při nevypočitatelnosti zúčastněných živlů.[2]

Okresní hejtman v Uherském Hradišti odpověděl na místodržitelův dotaz o rázu velehradských slavností zcela stručně. Podle jeho informací je jejich účelem „tisíciletá oslava úmrtí apoštola Slovanů, sv. Metoděje". Před několika dny ho navštívil olomoucký

Ze slavnostní promoce pařížského kard. Verdiera na cyrilometodějské bohoslovné fakultě v Olomouci.

rytíř Holle jako zástupce kardinála Fürstenberka na slavnostech. Účel slavností prý je čistě církevní, veškerá politika je při nich vyloučena. Pro tento ráz se dívá hejtman na slavnosti klidně. Ostatně bude sledovat přípravy.[3]

[2] AZU Brno, na u. m. Policejní ředitelství č. 97/prās. Datum v Brně 19. ledna 1885. Došlo 19. ledna 1885. Podepsán: Der k. k. Regierungsrath und Polizeidirektor. (Nečitelný podpis.) Ve zprávě podtržený pasus zní takto:

„Was den Charakter der projektirten Welehradfeier überhaupt betrifft, unterliegt es keinem Zweifel, dass dieselbe ein slavisches Verbrüderungsfest von entschieden demonstrativen Charakter werden soll; welche Wendung die Sache thatsächlich nehmen wird, dürfen aber selbst die Arrangeure bei der Unberechenbarkeit der betheiligten Elemente heute noch nicht zu beurtheilen in der Lage sein."

[3] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 18. ledna 1885. No. 8 Pr. (Došlo dne 20. ledna 1885.)

Nato obratem pošty žádal místodržitel hejtmana, aby mu co nejdříve poslal program slavností nebo zprávy od Holleho, má-li jaké.[4]

Příštího dne (21. ledna) obdrželo místodržitelství přípis ministra vnitra se třemi přílohami (jež byly již vpředu citovány. Jsou to: Opis článku „Warszawského Dnevníku" a dvě zprávy (na jednom archu) pražských vládních konfidentů). Ministr žádá od místodržitele již nyní vhodná opatření, aby se všemi zákonitými prostředky zabránilo jakékoli politice. Neboť slovanský tisk domácí i zahraniční se zabývá mnoho velehradskými slavnostmi. Těch by mohlo býti využito k větším politickým demonstracím v panslavistickém smyslu.

Za tím účelem jsou chystány hromadné výpravy na Velehrad z tuzemska i ze slovanského zahraničí. Mají se jich účastnit korporativně nejen katolíci, nýbrž i pravoslavní Slované. Podle informací ministerstva zahraničí, jež bylo zpraveno varšavským generálním konsulátem, zdá se, že pravoslavným představeným v cizině záleží na tom, aby zabránili účasti pravoslavných věřících na velehradských čistě katolických oslavách. Z toho lze souditi, že přibudou-li na Velehrad deputace a organisované poutnické průvody z pravoslavné ciziny, že pohnutky k tomu nebyly povahy církevní, nýbrž politické.

Posílá opis zprávy generálního konsulátu ve Varšavě (2 kusy) a zprávy důvěrníků o agitaci pro účast pravoslavných Slovanů ze zahraničí na velehradských jubilejních oslavách.[5]

Místodržitelství ať podá do Vídně zprávu o preventivních opatřeních.

Místodržitel hrabě Schönborn mohl dáti do Vídně uspokojivou odpověď. Oba moravští Ordinariové oznámili totiž oficielně do Brna program jubilejních oslav. Místodržitel poslal do Vídně opisy těchto oznámení (dvoje olomouckého kardinála Fürstenberka ze dne 25. ledna 1885, č. 82 a ze dne 27. ledna 1885, č. 96, a brněnského biskupa Františka Sal. Bauera z 31. ledna 1885, č. 91.) dne 4. února 1885: Ministr se z nich doví, že účel slavnosti je povahy čistě církevní. Hejtmanovi v Uherském Hradišti dal místodržitel potřebné pokyny, aby průvody a sjezdy, které nemají za účel náboženských úkonů, dále přednášky o politických a národních záležitostech nebyly povolovány a aby jakékoli politické demonstrace byly z jubilejních oslav odstraněny.

S ohledem na očekávanou velkou účast na slavnostech nařídil hejtmanovi také, aby se postaral o bezpečnostní opatření. Pokud se týká plánu panslavistické demostrace v Záhřebu zmíněné ve výnosu ze dne 5. ledna t. r., č. 22, nebylo nic zjištěno.[6]

Ale ve Vídni byli, jak se zdá, všichni přestrašeni. Do záležitosti

[4] AZU Brno, na. u. m. Datum v Brně 20. ledna 1885 276 u. 286./pr.

[5] „. . . dann die beifolgenden Confidenten-Notizen (1 Stück) über angebliche Agitation für die Betheiligung der orthodoxen Slaven aus dem Auslande an der Velehrader Jubelfeier." (AZU Brno, na u. m. Datum ve Vídni 17. ledna 1885. Ministerstvo vnitra 202/M. I.)

[6] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 4. února 1885.

velehradských oslav se vložil i ministr kultu a vyučování. Brzy po přípisu ministra vnitra došel moravskému místodržiteli nový přípis ministra kultu a vyučování: Že ministr byl zpraven, že se chystají dalekosáhlé politické demonstrace u příležitosti jubilejních oslav. Státní správa musí[7] tomu zabrániti hned v zárodku a pečovati, aby této jubilejní slavnosti byl výlučně církevně-katolický ráz (Charakter) přísně uchován. Proto ať místodržitel ihned se dorozumí s tamními ordinariáty,[8] aby státní i církevní orgány pracovaly společně k zamezení politických demonstrací, aby tato slavnost nebyla znemožněna pro kompromitující výtržnosti.

O příslušných opatřeních podá místodržitel ministru kultu a vyučování zprávu nejdéle do 1. března t. r.[9]

Moravský místodržitel psal tedy ihned oběma církevním knížatům moravským v ten smysl, že prý při oslavách jsou zamýšleny i politické demonstrace. Podle vyjádření ministra kultu a vyučování má být spolupráce státních a církevních autorit. Proto místodržitel prosí o laskavé uvědomení, jaké kroky se už staly nebo stanou proti politickým výstřelkům.[10]

Tento přípis místodržitelův však obdržel kardinál *Fürstenberg*, meškající tehdy právě v Kroměříži, několik okamžiků po odeslání oficielního ohlášení jubilejních slavností. Dne 25. ledna dostal totiž přípis od místodržitelství a téhož dne bylo odesláno celkem stručné ohlášení oslav:

Slavíme, jak známo, tohoto roku památku úmrtí našeho zemského patrona sv. Metoděje.

Aby se toto tisícileté jubileum, důležité pro všechny katolíky Moravy, oslavilo důstojně a pro spásu věřících požehnaně, rozhodl se je oslaviti na Velehradě, kde světec spravoval svůj apoštolský úřad a kde, jak se všeobecně za to má, odpočívá, v době od 14. února jako úmrtního dne sv. Metoděje (mylně místo sv. Cyrila!) do konce měsíce září způsobem co nejslavnějším. Přikládá jeden exemplář výzvy (Encyklika) k diecésnímu kleru a stručný rozvrh slavností na patero oktáv.[11]

Teprve druhý list kardinálův z 30. ledna je odpovědí na přípis místodržitelův.[12] Přípis svědčí o kardinálově důslednosti, nestrannosti a pastýřské opatrnosti:

Jak z posled. kardinálova přípisu místodržiteli je patrno, budou se prý jubilejní slavnosti konati stejným způsobem jako r. 1863. Po zralé úvaze rozvrhl oslavu na tři období, jak toho vyžaduje sama

[7] Slovo „musí" je zatrženo hranatými závorkami.

[8] Slova „sofort mit den dortländigen Ordinariaten" jsou vypsána rukou, ostatní je litografováno.

[9] AZU Brno, na u. m. Datum ve Vídni, 21. ledna 1885 86/C. U. M. Podepsán Der Minister für Cultus u. Unterricht. Nečitelný podpis.

[10] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 24. ledna 1885.

[11] AZU Brno, na u. m. Datum v Kroměříži, 25. ledna 1885. Jak je patrno ze slov: „Auf das sehrgeehrte Schreiben Ew.

[12] Excellenz von 24/25 d. M. Z. 331/pr. beeile ich mich Nachstehendes zu erwidern." Etc.

slavnost a aby zabránil příliš velkému návalu poutníků (allzu grosse Concurse). Jako čtvrté období určil svátek Nanebevzetí Panny Marie, patronky velehradského chrámu.

Dále pozval všechny dekanáty k pouti v určitém pořádku v oktávě svátku sv. Cyrila a Metoděje (od 5. do 12. července) a nařídil, aby každé procesí vedl kněz, jak tomu bylo roku 1863. Tehdy se toto opatření osvědčilo, jak mu pravil při odchodu místodržitelský komisař, určený pro Velehrad, takže po celou dobu nebylo nejmenšího rušení pouti.

Pořadem služeb Božích pověřil kardinál kanovníka Holleho, jemuž měli pomáhati dva ceremoniáři. Ten bude také přijímati duchovní hodnostáře a pečovati o jejich ubytování a zaopatření.

Protože kardinál počítá, že od místodržitelství bude vyslán na Velehrad komisař, je také postaráno o jeho, třebas skrovné, ubytování.

Tyto přípravy, jak je učinil pro svou diecési ve zmíněném přípise z 25. ledna 1885, jak očekává, se osvědčí stejně jako roku 1863.

Že však také z cizích diecésí přijdou procesí, jak to bylo možno čísti v rozličných denních listech, o tom nepochybuje. Určitých zpráv však dosud neobdržel, avšak očekává — jsou-li procesí skutečně zamýšlena — že bude o tom buď sám nebo konsistoř zavčas vyrozuměna. Potom by bylo možno určiti jim dobu a dny, dílem proto, aby se zabránilo zmatkům, dílem také, aby bylo postaráno o duchovní potřeby, bohoslužby a obstarávání zpovědníků.

Kazatele určí kardinál sám, a to ve všední dny po jednom, v neděle a svátky podle počtu poutníků a potřeby řeči dva nebo tři.

Konečně si dovoluje oznámiti, že podobně jako roku 1863 bude postaráno o vhodnou místnost pro náhlá nemocnění a rovněž o pitnou vodu.

Bude-li potřebí dalších zpráv, je ochoten je podati.[13]

Mnohem ráznější je odpověď brněnského biskupa dr. Františka Sal. Bauera:

K jubilejním oslavám sice již vydal pastýřský list dne 15. prosince 1884, ale bližších příprav dosud neučinil. Avšak procesí z brněnské diecése na Velehrad půjdou, jako se to dálo v úplném pořádku r. 1863. Oznámení o tom vyjde teprve během měsíce března.

Dosavadní disposice biskupovy se týkají jen oslav tisícileté památky smrti sv. Metoděje v diecési brněnské, poněvadž Velehrad leží v olomoucké aricidiecési. Disposice jsou udány v pastýřském listu. Kromě toho bude ještě zvláštní oslava v brněnské katedrále od 6. do 13. dubna a od 5. do 12. července t. r. (1885) v obou zemských jazycích.

O chystaných politických demonstracích při té příležitosti nebylo mu nic sděleno ani v diecésní zprávě ani odjinud a proto neměl příčiny, aby provedl nějaká opatření.

Také snad může vysloviti přesvědčení, pokud se týká jeho kleru,

[13] AZU Brno, na u. m. Datum v Kroměříži, 27. ledna 1885. Došlo 29. ledna 1885. 402/pr. 1.

že mu (kleru), jako každému věrnému katolíku, leží na srdci jediné přání, aby od Říma odloučení Slované poznali v letošním mileniu svůj omyl a dali se na cestu sjednocení s Římem. K tomu jsou politické demonstrace zajisté málo vhodným prostředkem. Toto jeho přesvědčení se zakládá nejen na jeho osobním styku s klerem, nýbrž i na písemném zodpovědění otázek, které dostal ze všech 36 dekanátů, jak oslaviti letošní milenium.[14]

Opisy těchto ordinariátních sdělení poslané do Vídně uklidnily aspoň na nějaký čas postrašené vládní úředníky.

Slováci v Rumunsku.

Petr Makoš.

II.

Zpomedzi všetkých našich vysťahovalcov, ktorí sú roztrateni po celej Europe, ba môžeme povedať po celom svete, najrázovitejšie svojím životom upomínajú na starú svoju vlasť vysťahovalci Slováci v Rumunsku. O príchode Rumunských Slovákov sme už psali.

Zemepisné položenie slovenských osád v sedmohradskom Rudohorí macošsky zabraňovalo za uplynulých 150 rokov každému akémukoľvek kultúrnejšiemu sbliženiu s tunajšími Slovákmi. Túto kultúrnu zanedbanosť badať i dnes na každom kroku medzi našími rumunskými Slovákmi. Aby sme však mali aký-taký prehľad o živote naších bratov v Rumunsku, budeme líčiť aspoň zhruba odtienky jejich života.

Slovákov v Rudohorí žije vyše 35.000 a to na ploche v dĺžke 300 km a šírke 25—30 km. Kde sa končí jedna a kde sa začína druhá dedina, to sa nemožno dozvedieť na základe zemepisného rozpoloženia, lebo domčeky sú vzdialené jeden od druhého obyčajne na 500—600 m. Na prvý pohľad si človek myslí, že sú to „štále" (seníky), ale ďalekohľadom uzriete naraz pekné, maličké a slovenskou ornamentikou ozdobené domčeky. Človek bez turistickej mapy tu ľahko zablúdi. Z jedného vrchu vidieť tu zôkol-vôkol len

[14] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně, 31. ledna 1885. Jádro odpovědi zní v originále takto:

„Von bei diesem Anlasse geplanten politischen Demonstrationen ist mir weder aus dem Berichte meiner Diöcese noch anderswoher irgend eine Mittheilung zugekommen und konnte ich mich daher auch nicht veranlasst sehen, in dieser Richtung irgend welche Vorsichtsmassregeln zu treffen. Auch glaube ich, was meinen Clerus betrifft, die Überzeugung aussprechen zu können, dass ihm, wie jedem treuen Katholiken nur der Wunsch nahe liegt, die noch von Rom getrennten Slaven möchten anlässlich des heurigen Millenniums ihren Irrthum erkennen und jene Wege einschlagen, die zu einer Vereinigung mit Rom führen, wozu politische Demonstrationen sicher ein wenig geeignetes Mittel sind. Diese meine Überzeugung gründet sich nicht nur auf meinem persönlichen Verkehr mit meinem Klerus, sondern auch auf die schriftliche Beantwortung der demselben vorgelegten Frage, wie das heurige Millennium zu begehen wäre, die mir aus allen 36 Dekanaten vorliegt.

Genehmigen etc."

samé holé vrhy. Celé pásmo slovenských domov v Rudohorí bolo by možné uvideť len z aeroplánu. Človek, keď sa tak zahľadí po týchto vrchoch, pocíti v sebe boj dvoch myšlienok, a to prvá myšlienka „romantický pohľad" a druhá, krutá chladná myšlienka: „z čoho a ako žijú títo ľudia na týchto skalnatých úbočiach?" Čarokrásny je pohľad najmä večer, keď v hustej tme akoby kus neba sa rozprestrelo na zem, ktorého hviezdy zastupujú tu z domčekov zblkotajúce svetielka. Sostúpme však s výšin týchto vrchov a pozrime sa do vnútra tunajšieho života.

Ako vypadá domček tunajší?

Tunajšie domčeky nemajú veľkej trvácnosti, lebo časté prudké dažde (najmä topenie snehu na jar) veľmi chytro podmyjú základy

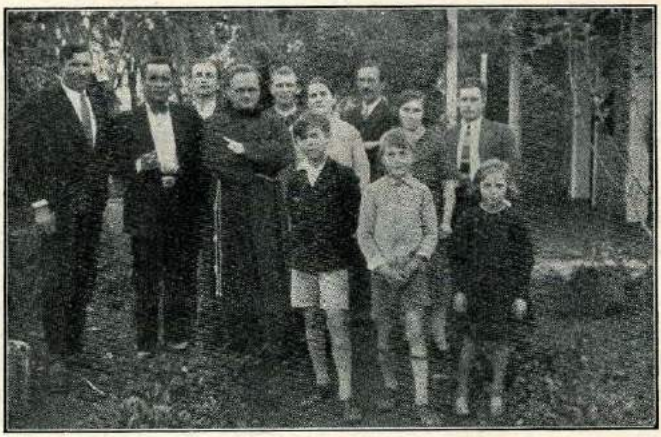

Dr. Jáchym Procházka O. S. Fr. mezi krajanskou mládeží v Estancia Villa Maria v Argentině.

drevené a takto hrozia srútením domčeka. Naši Slováci si zpočiatku stavali domy bez hlbších základov obyčajne na svahoch vrchov s klonením až 30—40 st. Z týchto domčekov však dnes už málo najdeme. Terajšie chalúpky sú asi 60—70 ročné a to čisto z bukového dreva a do vrchu vkopaným už fundamentom. Spáry v stenách sú vyplnené mochor alebo hlinou, ktorú si tuná robia z miešaniny hliny a sečky, aby sa hlina nerozpadla. Strechy sú prikryté dlhými šupami slamy. Rodičia už od útlej mladosti vštepujú decku strach pred ohňom. Ináč keby v takovejto jednej chalupe vznikol požiar, za pár minút je obrátená na popol, ale požiar je na mieste udusený ku šíreniu sa tým, že chalupy sú až na pôl kilometra vzdialené od seba.

Obloky na chalupách sú veľmi maličké, 20 x 20 cm a izba, ktorá je i kuchyňou zároveň, nemá viac ako 16 m^2. V tejto izbe býva do 14 členov rodiny. V každom dome nájdeme dlhý rad detí. Posteľ pre

všetky deti je spoločná, široká a vyplnená slamou. Popri stene vo výške 50 cm sa ťahá dookola hrubá, bukovitá lavica tak zv. „prístenok", na ktorej v zime spáva dospelejšia mládež a tiež aj starež. Podlaha je hlinená, ktorú každú sobotu dievka namaže „na frišnô". Kuchyňské náradie (ako lyžky, nože atď.) je pozapichané do dier na trámoch povaly. Gazdiny varia na širokých kozuboch, ktorého kúty sú milou vlasťou pre chlapcov rodiny najmä v zimnej dobe. Po stenách zôkol-vôkol visia husto navešané sväté obrazy a celá seria ornamentiky a hlinených krčiaškov. V mnohých domoch nachádzame obrazy pravoslávnej cirkve, ktoré i náš ľud zamiloval najmä preto, lebo sú pestrofarebné a ľudu veľmi ľahko znázorňujúce pravdy a výjavy duchovné. Uprostred izbe stojí hrubý, bukový stôl, ktorý je však prikrytý bielym obrusom len v nedele a sviatky. Na tomto stole vždy vidieť čierny ovesný chlieb, alebo kusy podplameníkov. Strava tunajšieho Slováka je podpriemerná. Človek si nevie predstaviť ten kontrast medzi biednosťou dennej stravy a krásnymi, buclatými postavami tunajších Slovákov, najmä čo sa týka mládeže, ktorá je ešte nie natoľko prácou vymorená. Denným pokrmom Slovákov v Rudohorí je hamula (mamaliga, pulinta) alebo ako na Slovensku menujú kukuričianka. Túto kukuričianku vidíme na stole ráno, na poludnie a večer a kombinuje sa obyčajne so sladkým, alebo kyslým mliekom. Okrem kukuričianky prichádzajú na stôl zemiaky (krumple) kruplovica (polievka) a ako špecialita halušky s kapustou. Za to však si naši Slováci nenariekajú, lebo sú nenároční a vedia ľahko sa spriateliť s tvrdým osudom života. Ku obrábaniu svojich roličiek používajú volov a kráv a bohatší malých horských koní, ktoré svojou šikovnosťou ako nejaké mravce vytiahnu celý náklad aj na ten najstrmejší vrch. Pole ako oráčina a lúky sú rozložené okolo domu. Celkom takýto spôsob hospodárskeho podelenia ako v Orave, v Rabči a Polhore. Obyčajne každý gazda má najmenej 3 holdy a najviac 15 holdov (priemer 7—8 holdov) všetkého poľa. Zpomedzi plodín hospodárskych sa tu urodí ovos, jačmeň, kukurica a zriedkavejšie žito a pšenica. Tieto plodiny však nikdy neprichádzajú na trh, lebo ich malý výnos lenže čo postačuje pre výživu 10—14 člennej rodiny. Nejväčšie procento pola je vysadené zemiakmi a ovsom. Okolo domu sa kolíšu pekné hlávky drobných konopí a ľanu, ktorý zasa slúži ku domácej výrobe šatstva. Podmezi zemiakov vysoko sa vypínajú slnečníky, ktorých zrnká dodávajú tunajšej kuchyňskej domácnosti olej, ktorý slúži ako omasta najmä v dobe pôstnej.

Zúrodňovanie pôdy je tu veľmi ťažké a trus vyvážajú obyčajne na chrbtoch po strmých svahoch. Tiež časté búrky a krupobitia odnesú častú všetku úrodu i so zemou na jednu hrbu až do doliny. Proti týmto škodám sa chránia Slováci tým, že vysádzajú svoje polia akátmi a čiernymi jedlami, ktorých korene odolávajú dravej a pôdu so sebou strhávajúcej povodňovej riave dažďov a búrok.

Zamestnanie: Vyhľadávanie každodenného chleba skoro celý rok rozháňa členov rodiny do sveta. Chlapi tri štvrtiny roka strávia

mimo rodinného krbu. Naši chlapi-robotníci sú po celom Rumunsku ako dobrá, spoľahlivá a vytrvalá pracovná sila. Túto lásku ku robote naši chlapi už majú akoby zdedenú od svojich predkov a núti ich k tomu tiež pud sebezáchovy, ktorý je tu vzhľadom na mnoho početnosť rodiny veľmi ohrozený macošskou úrodou a či neúrodou vápencovitej a pieskovitej pôdy. Naši chlapi slovenskí preto, keď už svoje zrno doma vymlátili, natiahnu na nohy hrubé krpce (najnovšie už vidieť i Baťove bakanče), na chrbát ramennú kapsu a do ruky dlhú pílu a kresačku a takto idú v celých zástupoch do hôr Karpatských, ba až ku Čiernemu moru vyhľadávať si na svôj chlebíček. Tu v hustých horách, niekedy až 500—800 km ďaleko od svojích rodín ztrávia celú zimu od novembra až do Turic. Sviatky však Vianoce, Fašiangy a Veľkú noc ztrávia doma, kedy prinesú aj niekolko groší, na ktoré už dychtive čaká i manželka i bosé a podvýživou trpiace deti. Na Turíce prídu všetci chlapi domov a spustia sa ihneď zasa v malých tlupách na dolniaky (so svojich vrchov na rovinu), kde ich rumunskí a maďarskí gazdovia upotrebávajú ako koscov a ku žatve. V horách rúbajú buky, ktorých drevo pekne shotovia do kubičných metrákov. V Karpatských horách vyrábajú „šlepere" (pražce na trať). Ich pokrmom pri ťažkej tejto práci je ovesný chlieb, slanina a kukuričianka.

Pravda, je to nebezpečná práca. Nejeden Slovák-drevorúbač našiel už svoju smrť pod ťažkou ťarchou bukového kláta. Túto svoju prácu započínajú naši drevorúbači spoločnou modlitbou a ešte pred prvým zaťatím do buka si hlboko vzdýchnu „Bože, Otče pomáhaj!" Mzda je tu v horách veľmi malá. Za 1 m³ shotoveného bukového dreva dostanú 25—30 lei (asi naše 2 koruny). Ale, čo robiť? Doma človek nijako nepríde ku grošu. Medzi Slovákmi často vidno ľudí zmrzačených, ktorí sú obeťou tejto ťažkej horskej práce. Smutno je však, že tunajšie úrazové poistenie je mizerné, kedže všetky sociálne opatrenie sú v Rumunsku ešte v prvopočiatočnom vývoji. Obyčajne takýchto mrzákov upotrebuje rodina za hajčích, bubeníkov, alebo dedinských zvonárov a pastierov. Celé hospodárstvo domáce vedie tu žena-matka, ktorá už predčasne sostarne, lebo okrem ťažkého hospodárstva čaká na ňu ešte veľká starosť materinská o 10—12 dietok. Ženy tu v zime pradú plátno, šijú košele a lúštia večerami fizolu a kukuricu. Na jar však zapriahnu kravičky a zorajú a vysejú všetko svoje pole. Chlap-muž príde len na Veľkú noc prezrieť, či je všetko v poriadku, a v mesiacoch august-október potom pokosia a posvážajú všetko domov. Po tejto trojmesačnej domácej práci idú chlapi zasa do hor „drevo hotovať". Matke pri poľnohospodárskych prácach pomáhajú chlapci a dievčatá, ale i to len do 14. roku. Chlapci vyše 14 rokov veru sa tiež opásajú kapsou a železnou pílou a hybaj s otcom do hôr. Dievčatá obyčajne hneď po skončení ľudovej školy idú slúžiť do miest. Napriek tejto hospodárskej mizerii však v každom hospodárstve najdeme aspoň 1—2 kravičky alebo kozu, ktoré dodávajú trochu mlieka pro domácnosť a tiež najmenej 3—4 čierne mangolice ošípané, ktoré sa obyčajne celý deň

voľne po grúňoch pasú. Hospodárske stroje v osadách Rudohoria sú ešte nie zavedené, ba aj zbytočné pre nepristupnosť vrchov. Orná pôda siaha obyčajne len na 15—30 cm hlboko, ostatok už tvrdá skala (vápenec, kremeň). Zápaliek v domácnosti málo užívajú, keďže s jednej strany nieto groša na ne a tiež výhodnější a bezbečnejší spôsob zhotovenia ohňa je tu ocieľka a kremeň, z ktorého však malé dieťa nevykreše len tak ľahko iskru a týmto je nebezpečenstvo ohňa obmedzené.

Mládenci, čo v zime doma ostávajú, pletú košíky, šaflíky a hrablíská, dievčatá však s matkami pradú, tkajú a vyšívajú uteráky a obrusy plátené, ktoré potom na jar a v lete v kúpelných miestach predávajú.

Remeslom sa nikto zo Slovákov nezaobiera. Sú síce kde-tu kováči a stolári, ale ich dovednosť siaha len na úroveň tých najpotrebnejších vecí do rolníckej a hospodárskej domácnosti. Tunajší roľníci po žatve zbožie posvážajú na jedno miesto (v poli)a tam spoločne vymlátia mláťačkou. Pravdaže, len tam, kde sú osady už viac na rovine ako na vrchoch. Hospodárstvo medzi našimi Slovákmi je na takom stupni ako i pred 100 rokmi. Vysvetliteľné je to však zo zemepisného stanoviska a tiež nedostatočnosti finančnej pre zakúpenie nejakých hosp. strojov. Tu je veľmi ťažko prísť ku grošu a keď aj je tu nejaký ten groš, pohltia ho tisícoraké potreby domáce. Daňový systém v Rumunsku je však plný chaosu. Naši Slováci nemajú zástanca, ktorý by ich chránil pred brutálnym zaobchádzaním tunajších exekútorov. Neraz sa stane, že matka príduc z poľa domov, nájde celý domov rozhádzaný a chybia z izby čižmy, krpce, periny a vo dvore kolesá s vozu. Kto to pobral? Nuž exekútor, ktorý za assistencie boženíka kradmo vypáči dvere a poberie, čo sa mu páči. Naši Slováci sa nemajú kde brániť a keď aj, tak ich tunajšie úrady prenásledujú a zatvárajú pre búrenie proti nadriadenej vrchnosti. Nové dane tu rastú so dňa na deň a nikto sa v nich nevyzná. Pardónu tu nemajú naši Slováci. Rumunskí občania sa vedia brániť proti daňovej praksi, ale naši Slováci mnohí nevediaci po rumunky, musia potom doplácať to, čo druhí svojou šikovnosťou nezaplatili. Dobre by bolo, keby tunajšie vyslanectvo sa postaralo o to, aby naši Slováci v slovenskej reči boli oboznamovaní o všetkých záležitostiach ich sa týkajúcich, tak ako to robia vrchnosti iných menšín v Rumunsku.

Tiež Slov. Národná rada by preukázala veľkú službu, keby to previedla, že by mohol byť našimi kompetentnými úradmi vydržiavaný aspoň jeden stály tlmočník rumunských nariadení a zákonov, ktorý by bol v stálom spojení s tunajšími Slovákmi.

Toto je kraťúčký opis ťažkého hmotného postavenia naších len na seba odkázaných Slovákov v Rumunsku, ktorí však napriek ich ťažkému finančnému položeniu nestrácajú veselú myseľ a jedinou kotvou života je im od otcov zdedené náboženstvo. I vo chvíľach najväčšieho zápasu o každodenný chlieb si náš tunajší Slovák za to ešte vždy kľudne zaspieva:

Kde budem, tam budem,
Boha chváliť budem.
Na jeho dobrotu
nikdy nezabudnem.
Kedy bude, tedy bude,
každému dňu večer príde.

Eště teraz ako tak tu! Ale čo bude o niekoľko desať rokov, keď už lesy budú vyrúbané do čista? Čo bude potom s našími Slovákmi? To budúce nebezpečenstvo tušiac naši Slováci, už teraz sa pomaly sťahujú na roviny, kde si ďa možnosti kupujú malé pozemky a tak sa zabezpečujú. Mnohí sa už vysťahovali odtiaľto až do Brazílie. Populačné číslo našich Slovákov je veľké a skalnisté polia nevedia dostatečne ich vyživiť. Nevedomosť nášho tunajšieho ľudu využívajú mnohí bez srdca agenti, ktorí ich vyľákajú až ku Čiernemu moru na práce, tam potom nakladajú s nimi bez milosrdenstva. Neraz sa veru stane, že ai 500—600 km vzdialenosti priputujú domov pešky utrápení naši Slováci, čo boli v ďalekej cudzine oklamaní na mzde niektorými židovskými agentmi. Židovskí agenti niektorých drevárskych spoločností nasľubujú nášmu ľudu a ho vylákajú ďaleko preč z domova a keď má byť výplata, potom sa bez stopy stratia.

P. Jan Damascenus Sokolowski O. P.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

Až budou napsány dějiny katolické Církve u Slovanů — a jest už na ně nejvyšší čas — nejzajímavější bude asi část o činnosti katolických řeholníků mezi Slovany. Řeholní řády byly vždy od svého vzniku předvojem a předními strážemi katolictví a jádrem misijní činnosti.

Řád dominikánský má mezi Slovany již více než sedmistoletou tradici, a to jak mezi Slovany jižními, tak i severními. Ale dějiny jeho činnosti ve slovanských krajích jsou téměř neznámy. A je to velká škoda nejen pro řád, nýbrž i pro celé unionistické snažení, protože mnohdy jen nepatrný pohled do minulosti objevuje osobnosti, jež by mohly býti vzorem moderním unionistickým pracovníkům.

Takovou téměř zapomenutou osobností jest *P. Jan Damascenus Sokolowski*, mistr theologie a člen ruské provincie dominikánské, jeden z nejvýznačnějších katolických misionářů na Rusi v první polovině 17. století.

1. Dominikáni na Rusi.

Činnost řádu dominikánského na Rusi měla svůj počátek již v první polovině 13. století.[1] Svatý Hyacint (1185—1275) uvedl domini-

[1] J. M. Jurák, Svatý Hyacint, Praha 1930, str. 112—134; téhož stať v „Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje": „Činnost dominikánského řádu v Rusku ve

kánský řád do Polska a na Rus do Kijeva, Haliče a Lvova. Dominikáni, v Kijevě již od roku 1226, byli z katolických řádů první, kteří se na Rusi výlučně věnovali práci mezi domácím obyvatelstvem. V druhé polovině 13. století se v řádě utvořila misionářská *„Společnost bratří putujících pro Krista mezi národy"*, která též zakotvila na Rusi a byla zde spravována svým vlastním velmistrovým zástupcem. Vyvíjela velkou činnost mezi pravoslavnými i pohanskými Rusy a mezi Tatary. Opěrnými body její apoštolské činnosti byla řada konventů roztroušených po Rusi: Lvov, Halič, Mosćiska, Podkamien, Luck, Kamenec Podolský, Kijev, Smotryce, Červenogrod, Trebovl, Kolomya, Vlodimír, Žitomír, Černigov, Vilno. Středisko bylo ve Lvově, nejvíce na západě a proto ze všech klášterů v největším bezpečí; tam byl též jakýsi seminář „Společnosti", která však byla v doplňování svých řad odkázána nejvíce na příliv bratří ze západních katolických krajů. Když západní provincie byly morem v 15. stol. téměř vylidněny, zmenšil se počet „bratří putujících" v Rusku, takže jejich konventy byly na všeobecném řádovém sněmu v Montpellier roku 1519 svěřeny pod dozor polského provinciála. Úplně byly ruské konventy podřízeny polskému provinciálovi roku 1519. Tato závislost však ruským konventům neprospívala, protože polští provinciálové nestačili zvládnouti tak rozsáhlé území a soustřeďovali všecky síly řádu v samotném Polsku.

Jaké vážnosti se těšil dominikánský řád na Rusi, dokazuje skutečnost, že na konci 16. století vzrostl počet bratří „Rusínů" na dvě stě. Tito jednak výslovně z titulu národního, cítíce se jako „Rusíni" oproti Polákům, jednak považujíce se za dědice „bratří putujících", usilovali o zřízení samostatné provincie, aby s tím větším úspěchem mohli pracovati na východě: „u národů zapletených v rozkol a stižených bludem Mohamedovým, jako Rusínů, Litvanů, Moskovitů, Valachů, Skytů a Turků."[2] Vůdcem jejich byl Mistr Antonín z Přemyšlu. Jejich snahy byly korunovány úspěchem, když velmistr dominikánského řádu, Hypolit M. Beccaria, za své visitace v polské provincii (od října 1593 až do března 1594) pobyl i čtrnáct dní u „Rusínů ve Lvově; tam poznal oprávněnost a význam zřízení nové řádové provincie na Rusi pro Církev a upevnění sjednocení, o němž

13. století". — Wl. Abraham, Powstanie organizacyi kościola laciñskiego na Rusi, Lwów 1904, str. 164, násl. — R. Loenertz O. P., „Les missions dominicaines en Orient et la Societe des Frères peregrinantes pour le Christ", zvláštní otisk z „Archivum O. P.", Roma 1934. — Názvu „Rus" — „ruský" užíváme podle názvosloví 13. až 18. století, kdy pod tímto pojmem zvláště v latinských pramenech je zahrnut celý východní okraj polského království: Rus Bílá, Červená i Černá, Podolí, Volyň, tedy celá tak zvaná Ukrajina. Bratří sami se nazývají „Ruthení", to jest Rusíni, ale úřední název pozdější provincie zněl: „Provincia s. Hyacinthi in Russia" — Provincie svatého Hyacinta na Rusi; tedy na základě tohoto titulu užíváme názvu „ruský" atd. Jisté oprávnění máme k tomu i dnes, protože ruská provincie dominikánská přesahovala i hodně do nynějšího Ruska; měla konventy v Kijevě, Smolensku, za Dněprem nyní už v zaniklém městě Kudaku a j.

[2] Antonín z Přemyšlu ve svém informačním spise „Allegata historica" z roku 1598 pro velmistra řádu; rukopis v gen. archivu dominikánského řádu v Římě, serie XIII, t. 509b, fol. 122.

se právě jednalo (Břest). Velmistr Beccaria 30. prosince 1595 oddělil ruské konventy od polské provincie a podřídil je svému zástupci v osobě Mistra Antonína z Přemyšlu. Řádový sněm ve Valencii roku 1596 zřídil na Rusi samostatnou provincii s 21 kláštery, v jejichž čelo postavil dosavadního velmistrova zástupce. Antonín z Přemyšlu obnovil v nové provincii přísnou kázeň a ve všech kláš-

Nový kardinál východni cirkve syrské patriarcha Ignác Gabriel Tappouni.

teřích na Rusi nastal nový život, jehož nejkrásnějším plodem byla velká apoštolská činnost. Ruská provincie — po marných protestech se strany Poláků — byla s konečnou platností ustavena až na řádovém sněmu v Římě roku 1612.

Na dalším vzrůstu ruské provincie a na jejím svatém zápase o rozšíření a upevnění katolické Církve na Rusi měl velký podíl *Mistr Jan Damascenus Sokolowski.* Můžeme říci, co byl Mistr Antonín z Přemyšlu pro zřízení ruské provincie, to byl Mistr Jan pro její misijní

organisaci. Mistr Jan, všeobecně prostě „Damascenus" zvaný, byl obdařen všemi vlastnostmi apoštola: hlubokou zbožností a vzděláním, velkým nadšením a původností v podnikání, houževnatostí v práci a neochvějnou vytrvalostí přes všechno zklamání na cestě za vytčeným cílem. Takovým se nám jeví i ze zlomkových zpráv, které o něm nacházíme v římských archivech.[3]

2. *Apoštol se připravuje.*

Mistr Jan Damascenus Sokolowski se narodil kolem roku 1575 ve Lvově. O jeho původu nevíme dosud nic podrobnějšího. Všechno však nasvědčuje, že pocházel ze vznešenější rodiny. Ve Lvově také vstoupil do řádu dominikánského. To by prozrazovalo, že jeho rodiče byli původu rusínského, neboť lvovský klášter byl ohniskem snah o samostatnost ruských klášterů, které právě tehdy, když Jan vstupoval do řádu, nabývaly vrcholu. O jeho ruském smýšlení a též o jeho jiných vynikajících vlastnostech nejlepší důkaz máme v tom, že již roku 1607 zastával úřad novicmistra, vychovatele nových generací pro ruskou provincii, tehdy dočasně zredukovanou na tak zv. Kongregaci. Když byl roku 1609 povýšen na lektora theologie, s velkým zápalem se věnoval kazatelské činnosti a službě duším vůbec. Svým vystupováním získával všechny: chudé i urozené. Generálův zástupce P. Cyprián de Castiglione ve své zprávě velmistrovi řádu z roku 1610 píše o něm:[4] „P. lektor Damascenus ze Lvova jest kněz velké dobroty a tak milován u lidí jak urozených, tak prostých, že jest jimi stále zaměstnán; ostatně, bude schopný za představeného."

Že poznámka P. Cypriána o schopnostech P. Damascena, být představeným, byla správná, zřejmo z toho, že roku 1613 se stal vikářem nového konventu sv. Maří Magdaleny ve Lvově a rok na to jeho převorem. Pro své zásluhy o tento konvent, tehdy druhý ve Lvově, první byl Božího Těla, jest považován za jeho zaklaadatele.[5]

O jeho vědomostech a vzdělání dosvědčují akademické tituly, jež získával rychle za sebou: za šest let po získání titulu lektora theologie byl roku 1615 dne 15. června na všeobecném řádovém sněmu v Boloni povýšen na bakaláře theologie a již 25. května 1622 na všeobecném řádovém sněmu v Miláně na mistra theologie. K dosažení těchto akademických hodností v řádě dominikánském byly a

[3] Máme zde na mysli tři římské archivy: Archivio Segreto Vaticano, Archiv Posvátné kongregace šíření víry, Propagandy a Generální archiv řádu dominikánského. — V tomto pojednání všímáme si výhradně jen osobnosti mistra Jana D. Sokolowskiho. O misiích dominikánské provincie svatého Hyacinta na Rusi všeobecně a zvláště o jejím vztahu ke kongregaci Propagandy viz pojednání v 50. ročníku časopisu „Růže dominikánská" v Praze, 1936. — O vzniku provincie svatého Hyacinta na Rusi bude uveřejněno pojednání jinde, snad v „Časopise katolického duchovenstva" 1936. — Naše stať o mistru Janu D. Sokolowskim je vyňata z latinského spisu autorova „De fundatione et historia Provinciae s. Hyacinthi Ord. Praed. in Russia aa. 1595—1653", napsaného v Římě 1934, díl. druhý, hl. 2, čl. 3.

[4] Gen. archiv O. P., Mon. Annal., L. p. 273.

[5] Okolski, Russia Florida, Leopoli 1646, str. 142.

jsou dodnes velmi přísné předpisy, neboť již bakalaureát daleko převyšuje nynější doktorát. Řád totiž má své vlastní akademické stupně. Každému stupni musí předcházet přísné zkoušky a určitý počet let. Proto tím více překvapuje rychlý postup u P. Jana. Než to všechno byla jen příprava na jeho vlastní poslání.

(Pokračování.)

Dnešní stav pravoslavné církve.

I.

Nejprve si všimneme ruského církevního života v Rusku a potom v zahraničí.

Moskevský metropolita Sergij zrušil vloni dne 18. května patriarchální synod ustanovený roku 1927 a zřídil nový správní útvar pro pravoslavnou církev ruskou. Je to sněm (sobor) arcibiskupů provinciálních, který svolává metropolita při patriarchátě moskevském. Některé noviny rus. emigrantů — zvláště „Ruskoje Slovo" z Varšavy — tvrdily, že rozhodnutí metropolity Sergije nemělo důvod praktický, jak on zdůrazňoval, nýbrž že se stalo proti jeho vůli pod nátlakem vládní komise, která chtěla dostati do svých rukou rozhodování o záležitostech církevních. Naproti tomu píše prof. Stranov z Paříže v listě „Poslednije Novosti", že tu nešlo o násilné zrušení synodu, ani o uchvácení administrativní moci ruské církve sověty, jako spíše o prosté zachycení církevní moci v nové organisaci jednotlivých eparchií (diecési); umožní se tím prý větší zastoupení diecési na soboru a neuškodí se vůbec napjatému soustřeďování církevní správy. Nejbližší události osvětlí ovšem nejlépe pravý stav této reformy, protože se první její účinky ukáží při únorovém shromáždění sněmu, na němž má býti zvolen patriarcha.

Dovolení ke svolání sněmu bylo by podle rižského dopisovatele „Journal des Debats" prvním výsledkem tajných vyjednávání mezi metropolitou Sergijem a Sověty, aby povolily náboženskou samosprávu v Rusku. Tato tajná vyjednávání byla prý vedena nejen s představiteli církve pravoslavné, ale i protestanty a židy; toliko katolíci neměli prý až do dneška bližších styků se sovětskou vládou.

Mezi ruskými emigranty se všeobecně nedůvěřuje takovým zprávám, jejichž pramen není dobře znám. List „La Renaissance" se dokonce obává, že by únorového shromáždění sněmu, svolaného po 18 letech neustálého bolševického pronásledování církve, které ji úplně ožebračilo, mohly sověty využíti k tomu cíli, aby podaly světu zřejmý důkaz bídy a nemohoucnosti církve samé.

Ať jsou již domněnky roztroušené mezi ruskými vystěhovalci jakéholiv, můžeme se ptáti, zda tyto hlasy o náboženské snášenlivosti nedonutí sovětskou vládu, aby dala aspoň nějaké úlevy nesnesitelných dosavadních poměrů. Bylo by to snadné na poli náboženském? Jak věci nyní stojí, bylo by tu třeba při nejmenším provésti toto: 1. uvolniti vězně ze Solůvek, aspoň církevní hodnostáře! 2. zrušiti

Svaz bojovných bezbožníků; 3. vrátiti duchovním jejich občanská práva; 4. připustiti věřící do všech úřadů.

Těžko je však Sovětům svoliti k takovým ústupkům za dnešního stavu věcí a také není na to naděje, když uvážíme nejnovější zprávy o zesíleném boji sovětů proti náboženství a rozhodnutí posledního sjezdu bezbožníků, že na konci pětiletky nebude na ruském území žádného kostela a žádného duchovního.

Konečně potvrzují poslední zprávy známou taktiku dvojí hry Sovětů. Sděluje se nejnověji, že se připravuje návrh na zřízení jakéhosi „ministerstva kultů", jehož správcem by byl pověstný Jaroslavskij. Jeho posláním by bylo „vymezit okruh činnosti bezbožníků a duchovních zákonem uznaných". Jaroslavskij, který je hlavou bezbožníků, byl by takto vlastně i nejvyšším správcem moskevského patriarchátu. Církev pravoslavná v Rusku si podle toho ještě nevytrpěla všech svojich zkoušek!

II.

Dnešní stav ruského pravoslaví.

Historického významu nabyl poslední podzimní synod pravoslavné hierarchie ruské ve Sněmských Karlovcích, kde došlo k sjednocení ruské církve zahraniční. Za 15 let vyhnanství ruské církve pravoslavné nahromadila se řada otázek, jež volaly po řešení; potřeba obrodu náboženského života ruské emigrace, posílení církevní autority, obnovení jurisdikční jednoty a zabezpečení hmotného postavení ruské církve. Nejvíce ovšem bolela rána roztržky církevní pravomoci. Byly tu tři jurisdiční skupiny: 1. Karlovická, pod vedením metropolity Antonína, 2. skupina pařížského metropol. Jevlogia, která se dobrovolně podřídila pravomoci ekumenického patriarchy cařihardského (exarchát) a 3. skupinu tvořila samostatná církev americká pod vedením † metropolity Platona a jeho nástupce metropolity Theofila ze Spojených států severoamerických. Jak známo, došlo už v květnu 1934 k osobnímu sblížení a smíření mezi pařížským metropolitou Jevlogiem a karlovickým metropolitou Antoniem, kteří navzájem se sebe sňali dříve vydané klatby. Podzimní synod karlovický roku 1934 doplnil smíření květnové tím, že odvolal klatbu i nad stoupenci Jevlogiovými a Platonovými. Konečně běhradský pravoslavný patriarcha Varnava pozval k sobě na konferenci zástupce obou protivných směrů, pařížského i amerického, v době podzimního zasedání karlovického synodu (v říjnu 1935) a dosáhl svým vlivem dohody sporných stran, takže se pak oba metropolité, i Jevlogij z Paříže, i Theofil z Ameriky, súčastnili jako rovnoprávní členové karlovického „soboru". Na zevnějšek byla manifestována ujednaná dohoda společnou koncelebrací sv. liturgie a společným pastýřským listem vydaným 19. listopadu 1935.

Dohoda je ovocem vzájemného kompromisu. Jak pařížský metro-

polita Jevlogij, tak i americký Theofil uznali autoritu synodu ve Srěmských Karlovcích jako střediska sjednocujícího celou pravoslavnou církev ruskou v emigraci. Metrop. Jevlogij upustil tedy od svého dlouholetého stanoviska, že synod a sněmy karlovické jsou nezákonné, poněvadž je odsoudil zástupce moskevského patriarchy, metropolita Sergij. Zato zase skupina karlovická (metropolity Antonija) dala souhlas k návrhu Jevlogiovu, aby byla ruská pravoslavná církev zahraniční rozdělena na čtyři metropolitní okrsky, totiž: Evropy východní a západní, Ameriky a Dalekého východu (v Asii); těmto metropolitům byla ponechána dalekosáhlá autonomie správní. V důsledku dohody bude nyní pozvolna odstraňována podvojná jurisdikce na témž území a biskupské stolce budou rozděleny mezi příslušníky jednotné pravoslavné hierarchie.

Tím vlastně dosáhl metropolita Jevlogij v novém sjednocení své samostatnosti, zůstávaje metropolitou pravoslavné emigrace v západní Evropě s kompetencí, kterou mu dříve karlovický synod upíral.

Je zajímavo, jak ospravedlňuje metropolita Jevlogij v ruském listě „Poslednije novosti" své dřívější rozkolné stanovisko a jednání. Až do krajnosti zachovával prý spojení s patriarchou moskevským, protože pokládal za nezbytné, zachovati kanonické spojení s matkou-ruskou církví a skrze ni s celou pravoslavnou církví. Toto pouto s patriarchátem moskevským udržoval až dotud, dokud nebyl nucen jako hlava eparchie a všeho kleru uznati za zákonitou vládu sovětskou. To přesahovalo už meze, jež nemohl překročiti, a proto opustil pravomoc církve moskevské. Tehdy se rozhodl uchýliti se pod vládu „ekumenického" patriarchy v Cařihradě. Obžalovali ho, že zaprodal ruskou církev Řekům, z jejichž moci ji bude těžko vysvobozovat. Na svoji obranu uvádí metropolita Jevlogij, že kanonicky byla vždy uznávána autorita patriarchy ekumenického, a že jeho blahovůlí vznikly různé církve pravoslavné samostatné (autokefalní). „Církev ruská ve vyhnanství," končí metropolita Jevlogij, „musí tím více hledati opory dole, pokud nemá žádné jiné opory ani vlasti, ani svou vládu, ani samostatného národa. Bez církevní opory, oprávněné kanonicky i historicky, vpravdě bude „třtinou větrem se klátící".

Tato vysvětlení metropolity Jevlogia překvapí všechny, kteří vědí, jak slabé byly v minulosti svazky mezi církví ruskou a patriarchou cařihradským.

Jakýsi stín nejistoty visí však dále nad karlovickou dohodou. K její platnosti se strany metropolity Jevlogija je třeba úchvaly ekumenického patriarchy cařihradského, jímž po smrti Focija II. byl zvolen (18. ledna 1936) dosavadní metropolita heraklijský Benjamin. Pomáhá tu ovšem zase svým vlivným prostřednictvím upřímný přítel Rusů, bělehradský patriarcha Varnava, aby nový ekumenický patriarcha uvolnil pařížského metropolitu Jevlogija z dobrovolně přijatého jurisdikčního závazku. Ale ctižádostí Fanaru (cařihradského patriarchy) bylo vždy, aby svou pravomoc beztak nevalnou rozšiřoval, a nikoliv zužoval, jak

je patrno i z nevyřízeného dosud sporu bělehradského patriarchátu s Cařihradem o Srby v Uhrách a o srbský klášter na hoře Athosu.

A druhé, hlubší nebezpečí, které ohrožuje karlovickou dohodu, spočívá v nevyřešené dosud otázce theologické. V Paříži vznikla za podpory známé protestantské organisace YMCA pravoslavná Duchovní akademie pro výchovu pravoslavného duchovenstva a k pěstování pravoslavné theologie a filosofie. Profesoři této Akademie utvořili zvláštní družstvo filosoficko-náboženské, které vydává čtvrtletník „Put" a jeho spolupracovníky jsou nejpřednější ruští myslitelé a spisovatelé v zahraničí, jako Berďajev, Bulgakov, Kartašev, Florovskij, Vyšeslavcev, Losskij, Zeňkovskij a j. Články v „Puti" a publikace vydávané pařížskou „YMCA—Press" odchylují se leckdy od tradičního učení pravoslavného. Tak na př. učená pojednání protoiereja S. Bulgakova o „Boží moudrosti" označila konservativní pravoslavná theologie za obnovení staré herese gnostické. Totéž odmítavé stanovisko vůči teoriím Bulgakovovým zaujal už roku 1927 synod ve Sněmských Karlovcích a bulharský pravoslavný arcibiskup Serafim odsoudil velmi rozhodně nauky Bulgakova a Florovského jako bludařské. A když přišlo oficielní odsouzení moskevského metropolity Sergija (7. září 1935), musel i poslední karlovický sněm po referátě arcibiskupa Serafima označit theologii Bulgakovu za nepravoslavnou. Prof. Bulgakov se sice hájí proti obvinění z bludařství v brožuře nedávno vydané v Paříži, ale celá ta záležitost není jen jeho osobní věcí, ani jen věcí pařížské Duchovní akademie — nýbrž se dotýká nejprve metropolity Jevlogije, pod jehož jurisdikci spadá Duchovní akademie pařížská a její profesoři. Zasáhne tu metropolita Jevlogij? Odsoudí profesora svého ústavu? Neodsoudí-li ho, rozevře se znova trhlina mezi pravoslavnou Paříží a karlovickým synodem. Odsoudí-li proto Bulgakova, může se odsouzený odvolat k jediné nejvyšší instanci pravoslavné církve — k obecnému sněmu. A než ten bude svolán — mohou pustošit v roztrouseném stádu pravoslavné emigrace nejzhoubnější bludy náboženské. Otázka sjednocení jde tu tedy až k základům. —a.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Protináboženskou akci v období posledních vánoc organisovali bolševičtí bezbožníci za vedení lidového komisaře (ministra) spravedlnosti Krylenka. Během prosince uspořádali na 2500 protináboženských schůzí. Z Moskvy bylo vysláno dvacet zvláštních vlaků s kinovými vozy k předvádění protináboženských filmů. Bezbožecká kampaň vyvrcholila na Štědrý večer, kdy byla pořádána ve všech divadlech kabaretní představení s ostrým protináboženským. Dovolení starého zvyku vánočních stromků se strany bolševické vlády nebylo nijakým ústupkem náboženskému cítění v sovětech, poněvadž měly stromky bolševikům připomínat v pohanském smyslu příchod Nového roku! Že věřící si jinak vykládali symbolíku stromků, je přirozeno, a nemohlo býti zabráněno žádným násilím. Ani bolševici nejsou pány skrytých myšlenek!

Sověty dosud zůstávají uzavřeny

katolickému biskupu. Apoštolský vikář z Tsing-tau v Číně, biskup dr. Weig, měl nastoupit cestu do mateřského domu řehole Slova Božího (verbistů) v Holandsku. Nejkratší cesta z Číny vedla přes sovětské Rusko, ale sovětská vláda mu odepřela transitní visum. A tak musel volit předlouhou cestu (přes 11.000 angl. mil) Japonskem, Severní Amerikou přes Atlantický oceán do Anglie, kde přistál lodí „Duchess of York". Na jedné straně sověty lákají turisty do Ruska (ovšem evropského), na druhé straně se bojí transitního visa katolického biskupa!

Zvláštní inspekci vykonali zástupci organisované komunistické mládeže v Tambově ve škole, kterou navštěvují děti od 10 do 15 let. Při osobní prohlídce dětí našli u 45 proc. z nich křížky ukryté na šíji. Na dotaz odpověděly děti, že křížky dostaly od svých rodičů, kteří jim přikázali, aby se tohoto znamení křesťanské víry nevzdávaly za žádných okolností. — Následek inspekce byl pak ten, že správce školy a četní učitelé byli odstraněni se svého místa a nahrazeni osobami „hodnými důvěry".

Nové obětí pronásledování. Dva pravoslavní duchovní, Ksenofontov a Burdikov, kteří byli dosud řadu let žalářováni, byli nyní zastřeleni.

Bolševická generální ofensiva v radiovém rozhlasu. Sovětská Unie radiová — vrcholná organisace radiová — konala nedávno schůzi za účasti komisariátu pošt a telegrafů a „politbiura", na které bylo usneseno vybudovat 20 nových obrovských vysílacích stanic (v síle 100—250 kw). Komintern (komunistická internacionála) věnovala na ten účel 80 milionů rublů. Hlavním účelem těchto nových stanic má být p r o p a g a n d a k o m u n i s m u. Zprávy Kominternu budou vysílány do celého světa ve 22 jazycích, ředitelem odboru propagačního byl jmenován D y m i t r o v, stránky umělecké P i s c a t o r. Potřebné hlasatele (speakers) hledá už nyní správa sovětského radia ze všech národů. Dosud angažovala 5 Japonců, 5 Číňanů a 2 Araby. Správa radiová dostala od vlády podrobné instrukce, pokud se týká politického rozhlasu do různých zemí. Vláda tu odlišuje země p r i v i l e g o v a n é od n e p r i v i l e g o v a n ý c h. Podle informací komisariátu věcí zahraničních pokládány jsou za privilegované tyto státy: Anglie, Spojené státy severoamerické, Francie, Československo, Rumunsko, Švédsko a Dánsko. Zvláště ú t o č n ý má být rozhlas určený pro Německo a Japonsko. Vzhledem k jiným zemím má radiová správa volnou ruku. — U z e m í p r i v i l e g o v a n ý c h předpokládají asi ruští komunisté příznivé přijímání svého rozhlasu. Předpoklad nesprávný — poněvadž žádná dohoda p o l i t i c k á nedává jim právo agitovat pro bezbožecký komunismus. Ani u nás ne!

A přece zpráva! V posledním čísle našeho „Apoštolátu" konstatovali jsme záhadné ticho sovětského zpravodajství o poslední úrodě a její sklizni v Rusku. A přece se ozval úřední orgán komunistické strany v sovětské Ukrajině „V i s t y" („Zprávy"), který píše: „Sklizeň letošní (1935) je větší než byla loňského roku (1934), ale zrno (obilí) dostali jsme cestou konfiskace (zabráním), bojujíce bez milosrdenství a bez ustání s nepřáteli sovětského řádu." Více o obětech tohoto boje nepodává zprávy!

Sovětské soudnictví. Bolševická „Pravda" uveřejnila článek věnovaný sovětskému soudnictví, které podle nauky bolševické mělo být prosto vad zatěžujících soudnictví buržujních zemí. Zatím však přiznává sovětský dopisovatel, že bolševické soudy jsou zlem, které třeba rychle napravit. První příčinou toho zla jest v ý b ě r s o u d c ů, kteří v ohledu právním a politickém jsou analfabeti (nevědomci). Soudcové tito vydávají rozsudky tak nepromyšlené a směšné, že apelační (odvolací) soudy skoro vždycky je musejí zrušit. Často, zvláště v kraji, se stává, že se soudců používá k jiným pracím, a soudy zůstanou zavřené na celé měsíce. Protokoly tajemníků se nedají číst, protokoly svědeckých výslechů nemají vůbec smyslu. Nezřídka se stane, že svědek obžaloby ospravedlní obžalovaného a naopak zase — svědek obrany usvědčí obviněného. Pokud se týče porotců vybraných z řad komunistů a jejich příznivců, jest jejich kulturní úroveň pode vší kritikou. — Takové vysvědčení komunistickému soudnictví — po patnácti letech jeho trvání — vydává sám komunistický žurnalista. A při tom nic

nepíše o krvavých soudech a právní svévůli, jež byly ve službách protináboženského pronásledování!

Nedostatky v sovětském školství. Podle zprávy „Izvěstie" (z 18. I.) sdělil komisař národní osvěty SSSR Bubnov na schůzi „Centrálního výkonného komitétu" (CIK), že žáci ve školách znají velmi špatně pravopis, dělají při psaní velmi mnoho chyb a proto nemohou prospívati ani v ostatních předmětech. Mezi jiným Bubnov uvedl, že v nižších školách SSSR nemá 35 proc. učitelů ani středního vzdělání a ve středních školách 76 proc. „profesorů" je bez vyššího vzdělání. A časopis šířící komunistickou kulturu mezi mládeží, „Za komsomolskoje prosvěštěnie" (z 11. I.) přiznává, že 75.5 proc. posluchačů vyšší pedagogické školy v Moskvě nezná nejjednodušších pravidel pravopisu — a přece velebil nedávno v Praze sovětský spisovatel Erenburg sovětskou kulturu v superlativech a tvrdil, že masy sovětských dělníků se nejenom zajímají literaturou vůbec, ale že znají do detailů i práce cizích spisovatelů. A zatím ani vysokoškoláci neumějí v sovětech správně psáti... Erenburg si patrně myslel, že u nás nic nevíme o skutečné situaci v SSSR!

V Charkově byla objevena soukromá škola, která tam působí už 11 let. Její program se úplně lišil od programu sovětských škol. Školní inspektor o ní věděl, ale nic proti ní nepodnikal. („Izvěstie".)

Školské reformy. Národní komisariát osvěty RSFSR (Velkorusko a Sibiř) nařídil, aby ve všech školách byly zavedeny „třídní žurnál" a „žákovské legitimace". Dále má míti každý žák svůj „deník", do kterého se zapisují každodenní rozvrh vyučovacích hodin, úkoly a známky z jednotlivých předmětů. Kromě toho má býti pro každého žáka zavedeno „osobní dílo", to jest jakýsi tajný deník, do něhož se budou zanášeti známky o jeho prospěchu, vyznamenání anebo tresty, poznámky lékařů o jeho zdraví a veřejné činnosti a pod. Bolševici se vracejí ke staré školské praksi, jenom že narážejí — podle „Izvěstie" (z 15. ledna) na veliké překážky. Podle výpočtu komisariátu je nutno zavésti 810 tisíc „třídních žurnálů", 15 milionů „deníků" a po 19 milionech „žákovských legitimací" a „osobních děl". Papíru však mají pouze na 200 tisíc třídních žurnálů a na 4 miliony deníků. Proto se bude musit s provedením této reformy čekati, až bude v zemi dostatek papíru!

Na rozkaz Politbyro komunistické strany SSSR byli v Minsku zatčeni všichni význační činitelé v běloruském komisariátu osvěty. Klade se jim za vinu, že prováděli sabotáž, kontrerevoluci a podporovali své lidi. Pravou příčinou zatčení budou však asi neutěšené poměry ve školství na Bílé Rusi. (Vozrožděnie, č. 3882.)

Stoupenci Trockého vydávají ve Francii svůj časopis „Verité". V tomto časopise uveřejnil právě dopis bývalý člen Politbyro komunistické strany v Jugoslavii, soudruh Ant. Čempa, který 15 let žil a působil v SSSR. Mezi jiným uvádí v dopise některé podrobnosti o životě v sovětských koncentračních táborech. Komunisté převychovávají tam desetitisíce kriminálních zločinců a statisíce dělníků a sedláků. Odměnou této namáhavé převýchovy mají komunisté zadarmo pracovní síly, kterých ovšem náležitě využívají. Ženy v táborech mají posluhovati mužům a jsou často zneužívány. Na jaře r. 1935 přivezli bolševici do Sibiře mnoho lidí z Petrohradu, odvezli je s celými rodinami hlavně do severních krajin Obdorska, Dudina, Turuchanska, Verchojanska atd. Počet vyhoštěných šel do desetitisíců a jejich osud je jistě tragický.

Stachanovské hnutí je stále jednou z nejdůležitějších otázek sovětského Ruska. Svolávají se sjezdy stachanovců, na nichž mluví různí sovětští předáci a vychvalují „úspěchy" nového hnutí, opravdově prý komunistického. Také cizozemský komunistický tisk nešetří chválou. Dělá to dojem, jako by bolševici upřímně věřili, že zase vynašli něco zvláštního, dalekosáhlého. Ve skutečnosti však roste odpor proti stachanovskému hnutí mezi sovětskými dělníky a také mezi vedoucím technickým personálem. Dělníci protestují proti stupňovanému vykořisťování jejich pracovní síly. Takový „stachanovec" pracuje na př. 2 až 3 dny, napíná všecky své síly, až je úplně vyčerpán a musí pak nějaký čas odpočívati anebo se dokonce léčiti. Ostatní dělníci jsou nuceni zvyšovati svůj pracovní výkon podle příkladu

„stachanovce" bez ohledu na důsledky vyčerpanosti tělesné, která vyžaduje odpočinku. Jaká to ironie osudu! Bolševici slibovali dělnictvu osvobození od buržoasních vykořisťovatelů a nyní se neštítí žádných prostředků k podobnému vykořisťování. Ale i technický personál činí námitky proti stachanovskému hnutí, poukazuje na přetížení strojů, které se tím rychle kazí. Je také nemožno pracovat jeden den plnou parou a na druhý den v práci ochabovat. „Stachanovec" vykonává vždy jen určitou práci, na příklad doluje, ale všechny ostatní výkony s tím spojené mají provésti jiní dělníci. Tak potřebuje každý „stachanovec" pomocníky a tím se snižuje prospěšnost jeho výkonů. Zahraniční odborníci sledující stachanovské hnutí došli k tomu názoru, že to není nic jiného nežli zhoršený americký tajlorismus, který usiluje co nejvíce vykořistit pracovní schopnosti dělníkovy.

V SSSR se chystá měnová reforma. Od února má míti sovětský rubl úředně stanovenou cenu 3 fr. franky, to jest asi 4 Kč 80 hal. Podle nového kursu bude cizinec v Moskvě platiti za libru másla (400 gr.) 48 Kč, za jeden metr nejlevnější látky 24 Kč, za libru bílého chleba asi 9 Kč atd. Tím stává se Sovětský svaz velmi drahou zemí pro cizince. Dříve směli cizinci nakupovati zboží v tak zvaných obchodech „torgsinu" přímo za cizozemské peníze, a to poměrně levně, teď po zrušení těchto obchodů budou nuceni kupovati za ruble. Jak dlouho se ovšem udrží nový poměr mezi sovětským rublem a cizí valutou je těžce říci. Pod rukou se prodává rubl hodně levněji.

Zreformované obchodování. Dosud byly v SSSR obchody s trojími různými cenami, a to: I. Uzavřené konsumy, v kterých mohly nakupovati jen privilegované osoby, byly v nich nejlevnější ceny a prodávalo se za ruble. 2. Obchody všem přístupné, v nichž se nakupovalo za sovětské ruble, ale ceny byly o hodně vyšší. 3. Obchody torgsinu, kde se prodávalo za drahé kovy a cizozemské peníze. Podle slov sovětského předáka Rozengolce dostala sovětská vláda za 4 leta organisovaného obchodování od obyvatelstva za 270 milionů zlatých rublů drahých kovů, drahokamů a cizí valuty. Nejdříve zrušila sovětská vláda „uzavřené konsumy", jelikož již nemohla anebo nechtěla prodávati zboží za levné ceny ani privilegovaným osobám. Nyní uzavírá vláda i torgsiny, protože obyvatelstvo pravděpodobně již nemá nic, za co by se dalo tam kupovati. Zrušení torgsinů, kde ceny v cizích valutách byly poměrně levné, je nevýhodou pro cizince usazené v SSSR, jelikož se jim tam bude s cizí valutou hodně dráže žít nežli v kterékoliv jiné zemi.

Počet cizozemských turistů, kteří navštívili SSSR, každý rok se zvětšuje. R. 1929 bylo jich 2.600 osob; r. 1931 6.500; r. 1934 15.500; r. 1935 18 tisíc 800. Každý z turistů zdržel se v SSSR asi 8 dní. Nejvíce návštěvníků bylo z Ameriky 26.6 proc., pak z Anglie 15.3 proc., z Francie 13.9 proc. atd. (Pravda 15. I.)

POLSKO

Rituální porážení dobytka, jak jsme o tom svého času referovali, bylo bohatým pramenem příjmů náboženských obcí židovských v Polsku, ale zároveň bezprávným znásilňováním nežidovského obyvatelstva, které též muselo přispívat na tento „harač", t. j. rituelní daň židovskou. Rituálního řezníka židovského prohlašovali rabíni za funkcionáře duchovního a požadovali proň od polské vlády osvobození od vojenské služby, jak tomu bylo ve starém Rusku. Na celou záležitost posvítil však důkladně se stránky náboženské katolický kněz dr. Trzeciak, který na základě studia Bible a židovského talmudu dokázal, že rituální porážení dobytka nemá nic společného s náboženstvím Mojžíšovým, ale naopak že je barbarstvím a popřením úmyslu velikého zákonodárce židovského, Mojžíše. Ve svých přednáškách o této otázce umlčel dr. Trzeciak rabína dra Schora, dokázav mu neznalost Bible i talmudu. Nic nepomohla potom ani schůze, na kterou svolal židovský spolek „Aguda" ve Varšavě všechny rabíny, představené židovských obcí a spolků a židovské poslance, nic nepomohlo alarmování tisku a zahraničních rabínů na pomoc — pětičlenná komise, která měla vyvrátit brožuru dra Trzeciaka („Rituální zabíjení ve světle bible a talmudu") došla k přesvědčení, že všechny

citáty talmudu v ní jsou správné a že tudíž nemožno ji vinit z nepravdy. Tak skončila tato záležitost teoreticky. Ale našla ohlas i v praksi. Kterýsi z „košeráků" (rituálních řezníků) začal vykonávat toto své řemeslo bez dovolení rabínova; byl obžalován a u dvou soudních instancí též odsouzen pro přestupek. Odvolal se však k Nejvyššímu soudu, který ho osvobodil a prohlásil: „Zabývat se zařezáváním dobytka bez úchvaly rabína obce není přestupkem par. 27 zákona o přestupcích. Toto své rozhodnutí usnesl se Nejvyšší soud zapsat do knihy právních zásad." Tím je učiněn právní průlom do barbarského zvyku židovského „košer".

K práci liturgických komisí, které současně ve Lvově a v Římě připravují jednotné vydání bohoslužebných knih východního obřadu, přináší poslední číslo unionistického dvojměsíčníku „Oriens" případný jistě námět redaktora P. Jana Urbana T. J. Poukazuje v něm na ustrnulost liturgického kalendáře i sjednocené východní církve, která kromě svatého mučedníka Josafata po celá staletí nevřadila žádného nového světce do svého bohoslužebného kalendáře, ač zatím západní Církev zavedla liturgickou úctu veliké řady světců, jež také Východ zná a miluje. Ba ani jména tak velikých a oblíbených světců, jako jsou svatý Augustin, svatý František Serafínský, sv. Tomáš Akvinský, sv. Vincenc z Pauly a j. nezná východní kalendář. Jestliže papežové, počínajíc Lvem XIII. oslavili tolik světců východních v bohoslužbě i v hodinkách kněžských, jestliže svátek svatého Josafata, sv. Cyrila a Metoděje rozšířili na celou Církev, jestliže zvelebením památky starých učitelů východních, Cyrila Jerusalemského, Řehoře Naziánského, Jana Damašského, Justina mučedníka a jiných obohatili latinskou liturgii, proč by nemohl stejně oplatit katolický Východ katolickému Západu? Jakýsi šťastný první krok na této cestě vidí P. Urban v rozhodnutí nynějšího svatého Otce Pia XI., který nejen římský ústav „Russicum" odporučil pod ochranu sv. Terezičky Ježíškovy, ale učinil ji též spolupatronkou ruského kostela v Římě. A chce doufat, že tak populární a milovaná světice získá srdce východních katolíků, a přijata jednou do jejich liturgického kalendáře, uvede do něho i jiné světce a světice západní Církve. Bylo by to nové svaté pouto Východu se Západem.

První misijní ohnisko v Polsku v Albertýně děkuje za svoji materielní existenci štědrosti hraběte Puslowskiho. I nyní, kdy se chystá ke stavbě důstojných svatyň obojího obřadu, východního i latinského, našel zase oporu ve štědrosti téhož hraběte Puslowskiho. Náboženský život se v Albertýně utěšeně rozvíjí za spolupráce sester Služebnic Srdce Ježíšova. V posledních měsících složilo přes 20 pravoslavných katolické vyznání víry. V řeholním noviciátě jsou nyní 4 scholastikové a 2 bratři.

V Luběšově na Podlesí založili kapucíni východního obřadu malý seminář, do něhož přijali 28 hochů ze sjednocených farností na Podlesí. Sestry Služebnice Srdce Ježíšova vydržují dva útulky: v Luběšově a ve vsi Uhrynice.

Redemptoristé východního obřadu pracují apoštolsky v Kovnu na Volyni. Získali dva domy pro bratrstvo Panny Marie Ustavičné Pomoci. O vánocích a Svatých třech králích konal u nich slavné služby Boží biskup Čarnecki.

Lvovský metropolita, arcibiskup Šeptickyj, oslavil dne 17. ledna 1936 s celou vděčnou diecési 35. výročí svého nastoupení na metropolitní stolec lvovský. Do Lvova ho povolal papež Lev XIII. jako biskupa stanislavovského.

„Institut Stauropigiální" ve Lvově vznikl z Bratrstva, kterému antiochijský patriarcha Joachim udělil dne 1. ledna 1586, tedy před 450 lety, právo „stauropigiální", to jest osvobodil je od pravomoci místního biskupa. Lvovská „Stauropigija" vedla mnoho bojů jak s biskupy pravoslavnými, tak i sjednocenými. Když se roku 1700 biskup Šumlanski sjednotil s katolickou Církví, učinila tak i lvovská „Stauropigija" a dosáhla od Svaté Stolice potvrzení některých svých výsad. Tak náleželo jí právo presentace kněží při kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Lvově. Dnes jsou členy „Institutu Stauropigiálního" laici směru velkoruského. Institut má vlastní tiskárnu a bohaté museum.

Koncem loňského roku konala ve Lvově svůj 5. krajský sjezd „Ruská venkovská organisace" (Russkaja selaňskaja organisacija), která se pokládá za představitelku ruského obyvatelstva v Haliči a je součástí politické organisace pro celé Polsko, „Ruského národního sjednocení" (R. N. O.). Chce — podle vlastních slov resoluce — „státi na stráži pro myšlenku národně-kulturní jednoty ruské". Sjezd lvovský věnoval mezi jiným též velkou pozornost otázce náboženské: Protestoval „proti ukrajinizující prý politice v církvi, která zeslabuje národ (haličsko-ruský) v ohledu národním a vnáší do jeho řad náboženský boj". Protestoval proti „všem novotám v církvi, které se protiví církevní tradici národa a porušují zaručenou jemu nedotknutelnost obřadu a výsad kleru". „V zájmu smíru v lůně církve řeckokatolické" sjezd se domáhal utvoření zvláštního biskupství s konsistoří a seminářem pro ty řeckokatolické farnosti, které nesouhlasí s ukrajinisační církevní politikou. Sjezd „odsoudil pronásledování ruského duchovenstva církevní správou řeckokatolickou" a žádal „přijímání kandidátů ruské národnosti do kněžských seminářů". Odsoudil též násilné překážky, činěné ruskému pravoslavnému lidu v Haliči, a vyslovil podivení nad tím, že pravoslavná metropole jmenuje na Lemkovščině proti vůli lidu ukrajinské kněze. — Stížnosti sjezdových resolucí znějí sice příliš všeobecně, ale možno z nich slyšet ohlas bojů bojovaných ve jménu lidu proti biskupům v Přemyšlu a Stanislavově, kteří se snažili povznést náboženský život svých diecésí a svého kněžstva (otázka celibátu, reformy seminářů, liturgie a pod.). Požadavek zvláštního ruského biskupství pro farnosti nespokojené s dosavadním církevním režimem — je prostě neproveditelný a otevřel by bránu nejhorším náboženským bojům mezi bratry. Podivné jest obvinění pravoslavné metropole varšavské, že chce Lemkovščinu poukrajinštit, zatím co volyňští Ukrajinci se bouří proti její rusifikační zvůli. Takovými resolucemi se život náboženský jen ubíjí!

JUGOSLAVIE

Záhřebský arcibiskup dr. Antonín Bauer dovršil letošního 29. ledna 25 let svého biskupského úřadu a 11. února se dožívá 80. roku svého požehnaného života. Episkopát dra Bauera spadá do nejvážnější doby v dějinách katolické Církve v Hrvatsku. A bylo jejím štěstím, že na stolec metropolity záhřebského povolala Boží Prozřetelnost biskupa té pastýřské moudrosti, té lásky k Církvi a národu a té neohrožené statečnosti, jimiž se vyznamenával arcibiskup dr. Bauer po 25 let své biskupské práce a starostí. V nejhorších zmatcích vášnivé politiky domácí, za osudových hodin válečných i bouřlivých změn poválečných byl dr. Bauer bezpečným vůdcem hrvatských katolíků, kteří zachovávali věrnost více i svému národu. Bylo mu třeba často se exponovat v situacích, které se zdály beznadějné, kdy nepřátelé hrvatských katolíků dávali už povel k vítěznému generálnímu útoku (vzpomeňme jen bouří Radičovských, sokolských a zednářských) — ale dr. Bauer neztratil nikdy důvěry šlechetného krále a jeho odvaha zachraňovala nejen zájmy Církve, ale i společné vlasti. Byl povolaným mluvčím katolických Hrvatů, jejich náboženských i občanských práv a ústavních svobod. Arcibiskup dr. Bauer převzal však i veliké ideály Strossmayerovy v životodárné myšlence cyrilometodějské a unionistické. Odtud pramenila i jeho věrná láska k našemu Velehradu i k Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. K vroucím blahopřáním hrvatských katolíků připojujeme k dvojímu jubileu šlechetného metropolity záhřebského i za české katolíky upřímnou prosbu, aby ho dobrotivý Pán Bůh zachoval, sílil a jemu žehnal na mnogaja ljeta!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Slavné zahájení jubilejních oslav cyrilometodějských. Po loňském velkolepém sjezdu katolíků v Praze chystají se letos veliké a pro celý náš národ i veškeré Slovanstvo neobyčejně významné slavnosti 1050. výročí úmrtí sv. Metoděje, apoštola křesťanství a zakladatele kultury ve slovanských zemích. To je zajisté událost, která zasluhuje pozornosti a účasti nejen katolické, ale veškeré slovanské, zvláště ovšem československé veřejnosti.

Jubilejní oslavy, které budou soustředěny na Velehradě, byly již velmi slavnostním způsobem zahájeny v Olomouci čestnou doktorskou promocí pařížského kardinála Verdiera. Připomenul to nejen děkan bohoslovecké fakulty, ale zvláště to zdůraznil moravský metropolita arcib. dr. L. Prečan, který při promoci zastupoval kard. Verdiera, když pravil: „Fakulta označila tuto slavnostní promoci jako začátek velkých slavností, které budou konány na Velehradě na paměť 1050. výročí přeblažené smrti sv. Metoděje. Netoliko, že jsem proti tomuto úmyslu ničeho nenamítal, naopak, uvítal jsem tento návrh profesorského sboru s velikou radostí, poněvadž jsem v takovéto inauguraci našich jubilejních oslav cyrilometodějských viděl ještě zvláštní poctu pro p. kardinála Verdiera, který neváhal z lásky k našim krajanům, žijícím ve Francii, zasvětiti jeden ze svých nových pařížských kostelů našim slovanským apoštolům sv. Cyrilu a Metoději."

Je to jistě obzvláštní projev úcty a lásky pařížského kardinála k našim světcům. Tím větší povinnost máme tedy my a tím horlivěji musíme se snažiti, aby letošní jubilejní slavnosti velehradské vyzněly co nejmohutněji a nejdůstojněji.

Exercičních turnů v roce 1935 vystřídalo se na Velehradě ve Stojanově celkem 27, z nichž bylo věnováno mužům 8, ženám 6, dívkám 5, jinochům 2, studentům 3, studentkám 2, učitelkám 1. Všech účastníků exercicií bylo 1555, z toho mužů 325 (21 procent), jinochů 267 (17 proc.), dívek 493 (32 procent), žen 369 (24 procent), učitelek 101 (6 procent). Po prvé se súčastnilo exercicií 887 (skoro 60 proc.), a to z mužů a žen 50 procent, z jinochů 59 procent, z dívek 68 procent. Potěšitelným zjevem bylo, že se exercicií súčastnila ponejvíce mládež; jinochů pod 20 let 140 (52 proc.), pod 30 let 127 (48 procent), dívek 227 pod 20 let (48 proc.), 207 pod 30 let (44 procent) a jen 3 nad 30 let. — V roce svatometodějském upevněme co nejvíce dědictví otců duchovními cvičeními!

Novými pomníky úcty a vděčnosti k svatým apoštolům Cyrilu a Metodějovi jsou jistě chrámy a kaple, které v poslední době — přes všechnu hospodářskou tíseň — jsou budovány a jim zasvěcovány. Nádherný chrám v Olomouci-Hejčíně, zbudovaný olomouckým arcibiskupem drem Leopoldem Prečanem k uctění prvních budovatelů křesťanských svatyň v naší vlasti, jako by zahajoval novou řadu chrámů cyrilometodějských. V horské vesnici Závišovicích u Štramberka byl vloni na podzim posvěcen útulný chrám sv. Cyrila a Metoděje, jejichž obrazem ozdobil mistr Jano Koehler hlavní oltář; nádherné barevné okno v presbytáři s obrazem svatého knížete Václava je rovněž uměleckým dílem Koehlerovým. Svatým apoštolům slovanským zasvětili nový chrám v Židenicích-Juliánově, novou kapli v Tučapech u Velehradu, nový kostel v Suchém Vrbně u Českých Budějovic (posvěcený v době vánoční). Památku svatých bratří soluňských bude významně připomínat cyrilometodějská kaple na Javorníku (na pomezí moravskoslovenském), k níž už byl vloni slavně položen základní kámen. OO. redemptoristé zahájili svou pastoraci v Bratislavě (ve Štefánikově třídě) v kapli sv. Cyrila a Metoděje, z níž má později vyrůst nový kostel pod ochranou těchže slovanských apoštolů. Na Žitném ostrově dunajském v Blahově Dědině, kde

žije početná česká kolonie krajanská, bude nově postavená svatyně cyrilometodějská nejkrásnějším pojítkem československé zbožnosti a jednoty. I východní Slovensko uctilo památku slovenských věrozvěstů novým chrámem, který k jejich poctě posvětil v Krásné nad Hornadem dne 29. září 1935 košický biskup dr. Čársky. A v letošním roce svatometodějském opravuje se s velikým nákladem hlavní basilika cyrilometodějská na Velehradě, chystá se stavba dřevěného kostelíka na Hrčavě, ve farnosti jablunkovské, nákladem asi 100.000 Kč, který má býti letos hotov a posvěcen ke cti slovanských apoštolů, stejně jako na Velkomeziříčsku v Pohořílkách připravují stavbu kaple cyrilometodějské. Pohleďte nyní na mapu a vizte vděčnost dítek cyrilometodějských k duchovním Otcům od Šumavy k Tatrám!

ČECHY

Radostným ovocem zdařilé oslavy „dne jednoty" v pražském semináři byla přihláška 52 bohoslovců do diecésního ACM v Praze. Na radu apoštolátního jednatele, prof. dra Františka Pechušky, a se svolením svých představených utvořili tito bohoslovci stálou apoštolátní skupinu v semináři, kterou si budou sami řídit a předávat svým nástupcům.

SLOVENSKO

Staroslavný Zobor u Nitry má se odít v novou slávu. Po prvním benediktinském klášteře na Slovensku zbyly dnes ovšem na Zoboru u Nitry jen zříceniny. Společnost Slova Božího, která k takovému rozkvětu přivedla Misijný dom Matky Boží v Nitře, chystá se na historicky památném Zoboru zřídit noviciát pro své kleriky. Je při tom ovšem ve své finanční tísni odkázána na obětavost katolické veřejnosti, která jistě pomůže horlivé Společnosti uskutečniti dílo významné pro Církev i národ. (Naše redakce ochotně přijme a odevzdá svému účelu jakýkoliv dárek na stavbu zoborského noviciátu SVD).

PODKARPATSKÁ RUS

Pravoslavný arcibiskup Vitalij odejel z Ladomírové (Podk. Rus) koncem r. 1935 do Spojených států; v New Yorku byl uvítán 150člennou delegací pravoslavných farností. Po příjezdu hned se dal do díla, aby připravil sjednocení své eparchie. Za tím účelem byla svolána porada biskupů „soborné" jurisdikce a diecésní rada, kde byly návrhy Vitalijovy přijaty. Z Podkarpatské Rusi z Počajevské tiskárny přivezl s sebou arcibiskup Vitalij něco písma a zřídil hned malou tiskárnu pro své účely. Když se vrátil metropolita Theofil z porad ve Sremských Karlovcích, uvítal ho arcibiskup Vitalij v pravoslavném katedrálním chrámě s arcibiskupem Adamem a biskupem Makariem. Metropolita Theofil přinášel zprávu o dosaženém sjednocení v Karlovcích a vyvracel pomluvy šířené dříve o metropolitu Antonijovi.

Za hranicemi.

ŘÍM

Proces svatořečení blahoslaveného Ondřeje Boboly, polského mučedníka z řádu Tov. Ježíšova, zahájila posv. Kongregace obřadů zkoumáním předložených zpráv o dvou zázracích, jež se staly na přímluvu bl. Boboly. Jak jsme svého času psali, bl. Bobola byl umučen nejsurovějším způsobem r. 1667 a jeho tělo zůstalo po převratě v Rusku. Bolševici umístili je v museu mumií a dovolili je pak Sv. Stolici převézti do Říma pod tou podmínkou, že nebude vydáno Polsku. V Římě odpočívá tělo bl. Boboly, který byl blahořečen r. 1853, v památném chrámě Al Gesu.

ANGLIE

Slavná anglická spisovatelka Sheila Kaye-Smith, provdaná Penrose Fry, která vstoupila do katolické Církve, projevila skutkem své upřímné přesvědčení katolické. Darovala katolíkům v Horns Cros pozemek na stavbu kostela, kterou také sama bude financovat.

IRSKO

Katolíci severního Irska (Ulsteru) — počtem asi 450.000 — stěžují si zvláštním memorandem u „Ligy národů" na křivdy a pronásledování se strany vládnoucích protestantů. V důsledku posledních protestantských útoků zbaveno bylo 500 katolických rodin přístřeší (t. j. 2240 osob), 70 domů bylo úplně spáleno. Bojkotem vyhlášeným v Belfastě a systematicky prováděným přišlo přes 2000 katolických dělníků o práci. Povzbuzování k boji proti katolíkům súčastňují se členové vlády a vlivní politici, práva katolíků na poli školském jsou šlapána stejně jako i v jiných oborech veřejného života. Přes prosby anglických biskupů odmítla vláda jakoukoliv pomoc pronásledovaným katolíkům — proto předstupují se svým memorandem před „Ligu národů".

FINSKO

Zakrytý komunismus. Finský časopis „Satakunnan Kansa" (za 17. I.) upozorňuje na komunistickou činnost zdánlivě nepolitického spolku „Práva člověka". Výbor tohoto spolku sestává z různých profesorů, pedagogů a pod. osob, které již svým povoláním požívají obecné vážnosti. Činnost svou provádí tento výbor tím, že se stále domáhá u presidenta republiky omilostnění osob, které skutečně prováděly komunistickou propagandu a které pak byly odsouzeny pro různé činy směřující proti bezpečnosti státu. Komunisté velmi často kryjí svou nekalou činnost jmény osob všeobecně vážených, ale neznajících podstaty komunismu, jeho cílů a jeho metody práce.

RAKOUSKO

Unijní den a výstavka v innsbruckém Kanisiánu. (Původní dopis.) Poslední den světové oktávy za sjednocení církví zasvětili jsme veliké myšlence sjednocení. V sobotní večer, 25. ledna, byla v posluchárně přednáška o „ruském umění" doprovázená světelnými obrazy, po ní v biologické posluchárně uvedení do staroslovanské liturgie a v theologické aule připraveno zítřejší rozjímání o sv. jednotě. Ráno v neděli 26. XI. byla obětována slavná východní liturgie za navrácení odloučených bratří, sv. přijímání bylo podáváno pod obojí způsobou. Jaká to byla útěcha pro nás Čechy, odchovance velehradského ústavu a jeho ideji. Po mši sv. byla otevřena výstava o křesťanském východu, která se po 4 dny těšila živé pozornosti. Podávala přehled o ruském umění a vých. liturgii, budila zájem o unionistickou práci, zejména jesuitů vých. obřadu. Dobře byla zastoupena unionistická literatura i ukázky z literatury sovětské.

Večerní akademie byla věnována cele unionistickému ideálu. Vrcholem byla úchvatná řeč P. Rahnera, profesora patrologie, na téma: „Katolická útěcha v ruském utrpení." Kristus, jenž řekl ve večeřadle, „aby všichni jedno byli", umřel na kříži. Upřílišený idealismus? Ne, neboť jen křížem přišel ku vzkříšení, a ono je ústřední myšlenkou křesťanství. „Křížem ku vzkříšení" stává se zákonem pro jednotlivce a národy... Mluví s láskou o ruských bratřích, s bolestí o křížích velikého slovanského národa, s nadějí na jeho velké vzkříšení. Věří, že národ „bohonositel" stane se po přestání nynějších útrap (má za to, že jsou to poslední kříže a modlí se o to) vzorem všem katolickým národům... Do tklivé nálady zapadly pak vhodně staroslovanský sbor: Priditě, poklonimsja a hymnus z východní liturgie o sjednocení.

Slavnost zakončena mohutnou mariánskou ruskou hymnou: „Nemáme jiné pomoci, nemáme jiné naděje, leč Tebe, Vládkyně...!"

V řeckokatolickém chrámě sv. Barbory ve Vídni odpočívají ostatky sv. Josafata, mučedníka za svatou jednotu Církve. Ve vzácné rakvi z brouseného skla jsou oděny v drahocenné roucho a kolem šíje zavěšen měly vzácný zlatý kříž na zlatém řetězi — dar plukovníha Vasyla Vyšyvaného (arciknížete Viléma). O prvním vánočním svátku podle starého kalendáře 7. ledna 1936 — odpoledne — přes živý ruch na ulici — vloupal se do chrámu sv. Barbory z nádvoří zloděj, který vytlačil jednu tabuli skla na rakvi a uloupil z ní těžký zlatý řetěz i s křížem s ostatků světcových. Jenom hmotná cena ukradeného zlatého kříže a řetěze je odhadnuta na 5000 Kč. Jiného se lupič v chrámě nedotkl a zmizel beze stop — svůj zločin provedl v rukavičkách!

NĚMECKO

Mimořádná konference německého episkopátu ve Fuldě rozhodla se na základě referátů biskupa berlínského a osnabrückého, kteří měli před tím porady s ministrem Kerrlem, že bude pokračováno ve vyjednávání s vládou německou, přerušeném r. 1934 o otázce právního postavení katolických organisací mládeže i dělnictva. Do komise, která bude zastupovat německý episkopát, byli na fuldské konferenci zvoleni: biskup Kašpar Klein z Paderbornu, arcibiskup Hauck z Bambergu a biskupové Konrad von Preysing z Berlína a Berning z Osnabrücku. Poslední dva biskupové pocházejí z východní a západní náboženské diaspory v Německu a znají dobře i sociální poměry katolické a protestantské. Stejně ovšem velké nebezpečí, jaké hrozí katolické mládeži dospívající, ohrožuje i mládež školní uplatňováním násilných snah totalisačních, jimiž chce německá vláda opanovat školu, mládež, dělnictvo, tisk, náboženství, politiku atd. Je to cesta k naprosté tyranii a libovůli samovládce; ať jednoho či celého režimu.

Dvojí pohnutka ovládá nynější hitlerovský režim v Německu: 1. nabýt absolutní moci nad tělem a duší německého člověka a tudíž zdrtit každou jinou moc, byť i duchovní, která by chtěla být strážkyní svobody a nezadatelných přirozených a nadpřirozených práv lidského individua — odtud boj hitlerismu proti Církvi; 2. tíživá starost o zbědované finance III. říše, která vše, co měla a má k disposici, obětuje šílenému válečnému zbrojení. Z obojí této pohnutky vychází též nové nařízení říšského ministra financí, o němž píše římský list „Osservatore Romano", totiž zdanění mešních intencí katolického kněžstva, t. j. osobních, dobrovolných darů, jež věřící lid soukromě poskytuje knězi, aby na určitý úmysl sloužil mši svatou. Bude to jen nový pramen protikatolického pronásledování, poněvadž tu bude otevřena brána slídění a udávání a vyšetřování o delikátní věci náboženské a čistě osobní.

Časopis „Der Blitz" (Blesk), který je věstníkem „německého hnutí náboženského" (Deutsche Glaubensbewegung), dal si nyní podtitul: „Bojovný list německé akce" („Kampfblatt der Deutschen Aktion"). V době světové „Katolické akce" vyhlašuje se v III. říši bojovná „německá akce", namířená celou svojí novopohanskou frontou proti křesťanství, s nímž prý „musí bojovat po celé generace". — Psychologické vlastnosti německého protikřesťanského fanatismu jsou tak zvláštní — mluvíme zúmyslně eufemicky — že těžko mohou být odkazem budoucím generacím. Pokolení, které přivodilo takové nepřirozené napětí života kulturního, náboženského a národního, dočká se i jeho vybití.

Cesty k církevnímu uspokojení Německa sleduje protestantský marburgský profesor Friedrich Heiler na katolické i protestantské straně, a vidí v nich radostnou naději na sjednocení. S katolické strany pozoruje: liturgické hnutí, rostoucí náboženský zájem a porozumění pro objektivní starokřesťanskou bohoslužbu, katolické hnutí biblické (biblické kroužky), volání po náboženské spolupráci laiků s hierarchií (Katolická akce), vzájemné prolnutí Církve a národa, práce theologů, majících porozumění pro potřeby doby, a znova se probouzející hnutí ekumenické v Církvi (unionismus), jako náboženskou obrodu, vedoucí ke sblížení. Na straně protestantské pozdravuje obrodná hnutí, která „opačně zase směřují ke katolickému ideálu Církve": čilý ruch v kruzích „vysoké církve" (Hochkirche), která zastupuje jedinou evangelickou katolicitu „ve smyslu životaplné syntésy evangelické zbožnosti s katolickou tradicí", a hnutí „berneuchenské" (nazvané podle místa první porady), které dospělo k novému hodnocení vědomí církevní pospolitosti, jako svátostné víry a života, vycházejíc nikoliv z lutherské tradice, nýbrž z bídy zesvětštělého moderního protestantismu. A profesor Heiler uzavírá svůj přehled těmito slovy: „Avšak dnes se neobmezují evangelicko-katolické obrodné síly v německém protestantismu jen na ono dvoje hnutí (Hochkirche a Berneuchener Bewegung), nýbrž spíše myšlenky a požadavky jím hájené prolomily už protivnou hráz předsudků a pronikají většinu oněch kruhů německého evangelického křesťanstva, které zápasí o pravou cír-

kevní obnovu. Dnes už nacházíme daleko více oceňování Církve jako (tajemného) těla Kristova, vysoké hodnocení církevního úřadu jakožto Kristova zřízení, hodnocení večeře Páně jako střediska a vrcholu veškeré křesťanské bohoslužby, hodnocení svátostné povahy soukromé zpovědi atd. Kdo zkusil, jak mocný odpor se zvedl proti všem těmto myšlenkám ještě přede dvěma či třemi roky, musí býti naplněn podivem nad takovým obratem." („Kölnische Zeitung" z 1. ledna 1936, článek „Wege zur kirchlichen Befriedigung Deutschlands"). Násilné hitlerovské novopohanství v Německu připravuje bezděčně cesty Páně — k opravdovému náboženskému sjednocení.

ŠVÝCARY

„Silvania" nazývá se katolická organisace švýcarská, která šíří bezplatnými brožurami zásady a učení katolické Církve v širokých vrstvách francouzského i německého obyvatelstva Švýcarska. V poslední brožuře na př. byla probrána otázka „mravnosti dřívější a moderní a morálnosti", a doložena společným pastýřským listem švýcarských biskupů. V dobrovolných službách „Silvanie" stojí mládež a studentstvo švýcarské, duchovenstvo pomáhá v šíření brožur, jejichž náklad je zabezpečen jednak výnosem inserce, jednak dobrovolnými příspěvky spolkovými. „Silvania" má nyní 800 členů přispívajících ročně po 25 švýc. francích. Tím byl umožněn dosavadní náklad vydání jednoho milionu brožur, ale cílem „Silvanie" je zvýšit náklad brožur na více milionů! — V době vypiatých potřeb tělesného milosrdenství nezapomínají švýcarští katolíci na skutky duchovního milosrdenství — dobrým katolickým tiskem prokazované. Učme se od nich obětavosti pro katolický tisk!

AMERIKA

V Americe se organisuje spolek vrátivších se ze SSSR, který chce šířiti pravdu o poměrech v Sovětském svazu. Jedním z jeho organisátorů jest ruský Američan, dříve člen komunistické strany, pan Adam Taudul, 420 West 12Ist. Street, New York, USA. Odjel svého času do SSSR a tam po tři roky pracoval. Vrátil se však domů, poněvadž prý nemohl snésti pohledu na to, jak se zachází s ruským lidem. V SSSR našel místo „carstva dělníků a občanů" — hlad, smrt, lidojedství a nevídané utlačování a vykořisťování dělníků a rolníků.

ASIE

Východní katolické Církvi dostalo se posledním jmenováním patriarchy antiochijského Ignáce Gabriela Tappouniho kardinálem cti, jakou zřídka zaznamenávají církevní dějiny. Hodnost kardinálskou začali papežové udělovati teprve od XIII. století zasloužilým biskupům různých zemí, tedy v době, kdy křesťanský Východ opustil už jednotu Církve. Proto není dlouho v církevních dějinách zmínky o kardinálech východního obřadu. Teprve roku 1439, kdy na církevním sněmu florenckém došlo ke sjednocení východní Církve se západní, jmenoval papež Evžen IV. prvními kardinály učeného arcibiskupa nicejského, basiliána Bessariona a metropolitu moskevského Isidora, kteří se o sjednocení nejvíce zasloužili. Kardinál Bessarion zůstal v Římě a měl veliký vliv na správu Církve — dvakráte (1455 a 1471) byl dokonce z nejvážnějších kandidátů papežství. Kardinál Isidor byl po svém návratu do Ruska uvržen do žaláře od velkoknížete Vasyla. Dostav se na svobodu, odebral se též do Říma, odkud ještě po nějakou dobu řídil svou vzdálenou metropoli, která však odvrhla dojednané sjednocení florencké. O nových kardinálech východního obřadu mluví pak teprve dějiny XIX. století. Byl to ruský metropolita lvovský Michal Levickij, který se stal kardinálem v první polovici 19. století. Roku 1880 dostalo se kardinálského purpuru armenskému patriarchovi z Cařihradu, Antonínu Hassunovi, který žil v Římě. Konečně v letech devadesátých minulého století stal se členem kardinálského kolegia lvovský metropolita východního obřadu Silvestr Sembratovič. Posledně jmenovaný kardinál východního obřadu Ignác G. Tappouni narodil se roku 1879 v Mosulu; vykonav studia theologická

u francouzských dominikánů, byl několik let profesorem; roku 1912 stal se titulárním biskupem Daneby a po roce vikářem syrského patriarchy v Mardině v Mesopotamii. Roku 1921 byl posvěcen za biskupa v Alepu a roku 1929 zvolen od katolického episkopátu syrského patriarchou antiochijským se sídlem v Beyrutě v Syrii.

Sídlo sjednocených patriarchů jakobických na Východě se během času měnilo. Patriarcha Michal Garve (roku 1783), který uzavřel sjednocení s Římem, musel se uchýlit před násilím rozkolných jakobitů syrských do Mardinu v Mesopotamii. Několikrátem potom hledali mardinští patriarchové útočiště před pronásledováním v horách Libanu u bratrských maronitů. Od roku 1830 stal se sídlem sjednocených patriarchů syrských Alep. Ale už roku 1850 vypuklo nové násilí mohamedánských Turků proti nim, takže se museli zase vrátit do mesopotamského Mardinu. Předchůdce kardinála Tappouniho, patriarcha Efrem II. Rahmani (r. 1898 až 1929) usadil se se svolením Svaté Stolice v městě Beyrutě. Světová válka vyhnala na čas patriarchu Efrema II. i jeho vikáře Tappouniho zpět do Mardinu, který se stal útočištěm kněží a věřících katolíků syrských před ukrutnostmi Turků. Vikář Tappouni byl postaven před vojenský soud, uvržen do žaláře a zachvácen těžkou nemocí; své vysvobození připisuje ochraně Panny Marie, Královny svatého růžence, k níž se s důvěrou utíkal o pomoc. Byl tak v první den jejího měsíce (1. října) vysvobozen ze svých útrap. Jeho jmenování kardinálem uvítali s radostí nejen katolíci v Syrii, ale i mohamedáni a vládce Iraku, rodné země msgra Tappouniho, poslal mu srdečné blahopřání.

Krajanské zahraničí.

Belgie.

Waterschei. Posledním letním dopisem bylo uzavřeno období minulého školního roku, v němž mimoškolní práce vyvrcholila tiskovou akcí ve prospěch „Neděle" a uspokojivými počátečními úspěchy. Díky Bohu, dnes po půl roce mohu referovat, že nezůstalo při těch počátečních, že 19 odběratel z května vzrostlo na 35 v červnu a 53 v červenci (kdy po zkouškách v koleji bylo ochotou představených umožněno věnovat akci celé 2 dny) a že očekávané „kritické období" podzimní obnovy předplatného bylo překonáno. Bylo dost rodin, kde vzali časopis jen na zkoušku, zda se bude zamlouvat a zda dovedou soustavně česky — číst! 6—8 odběratel odpadlo opravdu jen z tohoto důvodu! Jiná skupina, asi 6 spříbuzněných rodin, vypovědělo odbírání s poukazem na psaní P. Mariana o Husovi (v časopise „Dorost"). Články byly výborné a pravdivé, ale v pozadí byla agitace z jistého místa, jak u nás bývá... Abych se nepouštěl do podrobností: do nového roku 1936 jdeme s 45 odběrateli „Neděle" a s 15 odběrateli „Dětské neděle". Během zimy a jara bude možno přistoupiti k druhé etapě, k zavádění katolického tisku denního. Rodiny, kde budou mít obé, budou v celku nábožensky zabezpečeny, nakolik v daných poměrech lze. Bude potřeba i nějakého náboženského spolku, který by se staral o pravidelnou českou bohoslužbu, cvičil kostelní písně atd. Místní flámský pan farář je vůči nám velmi ochotný, P. Feřt S. J. z Tronchiennu je hotov přijet každý měsíc, olomoučtí bohoslovci poslali prostřednictvím Apoštolátu koledničky, noty pro harmonium a varhanní doprovod k celému českému kancionálu — všecko by bylo, kdyby — kdyby to mohlo jít rychleji kupředu s našimi lidmi!

Nejsou zlí, ani nějak zvlášť zatvrzelí, podle řeči byste mohl čekat, že bude příště kostel plný — ale co bylo leta zanedbáváno a ztuhlo ve zvyk a netečnost, neroztaje a nepřijme lepší setbu než zase jen lety. 15. prosince přišlo ke sv. zpovědi kromě školních dětí asi 10 dospělých, na mši sv. asi 60; na Štědrý večer dočkal se P. Feřt ve zpovědnici dalších 2 (mimo 10 dětí) a při mši sv. na Boží hod bylo mezi přítomnými 100 až 120 našich. Ne-

ní to mnoho na stovku rodin, ale před 5 lety, jak ujišťoval p. Legát, o kostel nezavadil vůbec nikdo a průvodu o Božím těle se účastnil jen český prapor s dvěma muži k nesení. Zmíněnou neděli 15. prosince oddal P. Feřt jedno civilní manželství, na Boží hod večer získal celou rodinu v Zwartbergu k návratu do Církve. Pokřtí při tom i několik jejich již dospělých dětí. Pane Bože, houšť!

Z čeho dále možno mít radost, jsou čtenářské rodiny. Asi v 15 případech mám v zápisníku: rádi čtou a četby si žádají. Obsah bohaté zásilky, zaslané v květnu obětavými brněnskými bohoslovci, pěkně koluje. Srdečný dík a „Zaplať Pán Bůh" jim i bohoslovcům olomouckým, kteří nezůstali pozadu. Na vánoce na nás pamatoval i sv. Rafael z Prahy vybranou a praktickou zásilkou kalendářů, zpěvníků, modlitebních knížek, brožur a četby. Těch věcí je potřeba jako soli a českých kancionálů se bude musit sehnat ještě víc. Na Boží hod jsme vybrali „Nesem vám noviny" a „Narodil se Kristus Pán", lístek s hektografovaným textem dostal každý do ruky, myslil jsem, že se bude kostel třást českým lidovým zpěvem jako u nás — a ono zpívalo asi 6 žen! Už ty věci zapomněli... Ubozí bratří Ježíše Krista, smutné postavy v smutném kraji, zaboření do trudné černé práce pod zemí v krajině pustých vřesovišť!

Školu tam od r. 1930 mají a dělá po stránce jazykové velkou práci pro zadržení odnárodňovacího procesu, i dospělí mají nyní večerní kurs českého pravopisu — ale poměr školy (t. j. učitelstva) k náboženstvo-vlastenecky obrodné práci zůstává problémem. Snad i později o této kapitole veseleji a radostněji budeme psát, až zajdou jisté chmury české škole hrozící. Přičiníme se, aby z nich nespadl příval a aby případný dešť byl deštíkem zúrodňujícím. Čtenáři, pamatujte modlitbou na tento úmysl! Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a jeho dobrodincům děkuji ještě jednou ze srdce za pomoc a dary, vzkazuji pozdrav olomouckým bohoslovcům a vyprošuji si skromně pomoc hmotnou i duchovní ode všech lidí dobré vůle i pro budoucnost!

Eegenhoven-Lovaň 3. I. 1936.

Náboženský život našich krajanů v Chacu v Argentině.

Není známo, kolik čsl. rodin žije v Chacu. Sčítání není dosud úplně provedeno. Mluví se o tom, že tam žije asi 900 až 1500 rodin krajanských. Několik desítek jich žije v městě, kde se zabývají obchodem, řemeslem a podobně. Ostatní se pak usadili na „čakrách", čili farmách, kde pěstují bavlnu.

Mám-li něco napsati o náboženském životě těchto našich krajanů, musím přiznati, že je velmi smutný. Proč? V městě Pres. Roque Saenz Peña, kolem něhož žijí naši krajané, není stálé duchovní správy, není tam ani pořádného kostela. Když se dostali krajané v tato místa, začínali s velkými obtížemi, jak to pravidelně bývá. Museli napnouti všechny síly, aby si vybudovali příbytek, na mnohých místech museli i prales káceti a půdu připravili k zorání. Nebyla to snadná práce. Když byla bavlna již zaseta a kolonista se těšil na úrodu, přiletěly kobylky a hrozily úrodu mu zničiti. Bylo nutno hubiti lítnoucí se škůdce. Rostoucí bavlnu bylo třeba okopávati, při čemž musely pomáhati i děti. Pro kolonistu nebylo neděle, nebylo svátku. Těžce se musel potýkati se životem.

V argentinských školách se neučí náboženství, ano i vyučování samo je na některých místech velmi nepravidelné. Rodiče neměli času, aby se věnovali svým dětem a poučili je o náboženských pravdách. Kněze zde pak nebylo. Španělský kněz, který občas dlel v městě nebo se dostal i na některé čakry, stačil jen pokřtít děti.

Tyto okolnosti přispěly k tomu, že naši krajané, kteří odcházejíce z domova se ještě zpovídali, modlívali se a chodívali na mši sv., v nových poměrech tomu odvykli. Nebylo jim možno jezditi v neděli 60 i více kilometrů na mši sv., když ještě k tomu ani určitě nevěděli, zda mše sv. tam bude. Jak jsem právě slyšel od jednoho krajana, stalo se to jedné četné krajanské rodině; přijeli na voze 60 km, jen aby mohli slyšeti mši sv., jak činí pravidelně alespoň jednou za měsíc, ale přijeli nadarmo. Když se tak stalo více rodinám, přestali pomalu

krajané do kostela jezditi vůbec. Mnohým a mnohým se vůbec nedostalo příležitosti, aby slyšeli mši sv. nebo něco o náboženství. Vyrůstají bez Boha. K tomu třeba připočísti i to, že katolické četby tam nebylo skoro žádné a noviny, které tamější krajané dostávali, byly protináboženské.

Tu ovšem nepomůže mnoho jediná návštěva krajanského kněze. Po dlouhých letech uslyší kázání a jsou přítomni mši sv., protože přijel kněz-krajan; jakmile však odjede, kolik jich zase bude zůstávati doma!? Tu je nutna stálá duchovní správa, aby se kněz mohl věnovati dětem i dospělým. Mnoho je sice již ztraceno, mnoho se dá však ještě získati.

Myšlenka krajanských misií v zahraničí musí býti stále a stále zdůrazňována a uskutečňována. Když se v našem národě pěstuje myšlenka misií mezi pohany, musíme tím více pěstovati misie mezi našimi krajany v zámoří, hlavně v Argentině, kde pro tolik tisíc lidí není stálé duchovní správy. Musí se k tomu pracovati, aby tam byla zřízena stálá duchovní správa, která udrží jak náboženství, tak i národnost krajanů. Snad v žádné zemi neztrácíme tolik našich příslušníků jako právě v Argentině. Nemyslím tím jen lidi, kteří musejí přijati zdejší státní příslušnost, aby si udrželi zaměstnání. Děti mnohých našich krajanů již správně nemluví ani česky ani slovensky. Je tedy naší velikou povinností pracovati o zřízení stálé duchovní správy, nechceme-li ztratiti všechny krajany. Musíme získati i děti našich krajanů pro náš národ, neboť v nich je budoucnost národa i Církve v zahraničí.

Dobrou knihu našim krajanům.

Začátkem března vrátí se dp. dr. Jáchym Procházka OFM (přijel dne 4. ledna t. r., aby v ČSR vyřídil důležité záležitosti) k našim krajanům do Argentiny. Slíbil jim, že přiveze mnoho dobrých knih, aby v každé rodině byla česká nebo slovenská kniha a aby mohly býti zřízeny stálé i putovní knihovny.

Obracíme se proto na lidi dobré vůle a prosíme, aby každý přispěl alespoň jednou knihou. Musí to býti ovšem kniha bezvadného obsahu (zábavná nebo poučná), čistá a pokud možná i vázaná. Každý dárce může napsati do knihy věnování a svou adresu. Časopisů neposílejte, těch máme již velké množství. Rádi však přijmeme učebnice pro čsl. děti v zahraničí, zvláště katechismy, bibl. dějepravy církevní i světské zpěvníky, čítanky a dětské zábavné knihy a pohádky. Poštovní balíky račte zaslati na adresu: Spolek sv. Rafaela, Praha-Nové Vysočany, vystěhovalecká stanice. Větší zásilky pošlete jako nákladní zboží, Praha-Libeň, horní nádraží.

Znovu však upozorňujeme, aby se zasílaly jen h o d n o t n é a z a c h o v a l é k n i h y, které by stály za poslání krajanům do ciziny, jinak je škoda poštovného. V poslední době jsme totiž opět dostali několik zásilek starých, bezcenných časopisů, nevázaných a neúplných, kterých se nemůže upotřebiti ani jako balicího papíru. V takovém případě by nám lépe prospělo, kdyby nám dárce poslal peníze, které musí platiti za dovoz, neboť za ně bychom mohli koupiti nebo předplatiti, čeho je třeba.

Cesta dp. P. A. Floriána do Kanady.

Dne 7. listopadu 1935 odjel opět zásluhou Spolku sv. Rafaela k našim krajanům do Kanady obětavý a zasloužilý misionář ze Společnosti Božího Slova P. A. Florián z Nitry. Ze své cesty píše: „Přes různé malé nepříjemnosti dostal jsem se šťastně až do Bremerhavenu, kde jsem vstoupil na zámořskou loď. Mezi cestujícími byly také tři německé ctih. sestřičky de Notre Dame, které byly velmi šťastny, když se dověděly, že bude na lodi kněz a tím i denní mše sv. Jako vždy jsem se rychle spřátelil s cestujícími na lodi, hlavně s dětmi. Počasí jsme však neměli pěkné, začal prudký vítr, déšť a sníh — a tak to šlo až do New Yorku. V Cherbourgu jsme dostali na loď zajímavý přírůstek. Nastoupili tam Sioux Indiáni, kteří byli na výstavě v Bruselu a vraceli se nyní zpět do South (Jižní) Dakoty ve

Spoj. státech. Když mne druhý den jeden z nich spatřil, ihned přišel a ptal se, zdali jsem římsko-katolický kněz. Jsou prý také katolíci a rádi by chodili na mši sv. Domluvili jsme se tedy a skutečně denně byli přítomni mši sv. a několik z nich denně přistupovalo k sv. přijímání. Jednou večer nám také ukázali indiánské tance a ke konci si přišli pro dámy a tančili s nimi — valčík.

V pátek, dne 15. listopadu, jsme šťastně dojeli do New Yorku, byl právě den mých jmenin. Nikdo to však nevěděl, ani můj dobrý přítel dp. Lisický z Lansfordu, který už na mne v přístavu čekal. Byl jsem dosti rychle propuštěn americkými úředníky a pak jsme hned odjeli do Lansfordu. Tam jsem na druhý den zpovídal školní dítky. V neděli jsem měl kázání a slavnou mši sv. Pak jsem ještě navštívil čsl. kolonii v Bridgeportu, a na to jsem odjel do našeho ústředí v Techny, Ill. Přišel jsem právě včas, neboť jsem se sešel ještě se svým bývalým spolužákem, ndp. biskupem Weigem z Číny, který se tam vracel; 28 let jsme se neviděli.

Příští den jsme měli svěcení jáhnů. Odpoledne jsem musel k nemocnému. Byla to dlouhá cesta, ale rád jsem vše vykonal, zvláště když jsem pak shledal, že se jednalo o krajana. Byl to 86letý stařec; rozplakal se radostí, že mu Pán Bůh dopřál té milosti, že se mohl ještě před smrtí vyzpovídati v mateřském jazyku.

Všechno si nyní připravuji a dá-li Pán Bůh, odeberu se co nejdříve ke krajanům do Kanady. Prosím, modlete se za ně i za mne.

Se srdečným pozdravem v Kristu oddaný P. Al. Florián SVD.

Katolická misie krajanská ve Francii.

(Pokračování.)

Na Květnou neděli, dne 10. dubna 1935 byly pomocí francouzské Madame inspektorky povolány do Toursu nad Loirou všechny naše krajanky služebné z départementu Indre et Loire; bylo to dojemné shromáždění, přemnohým z těch dívek a mladých žen zarosily se oči, když uslyšely vlídný hovor v mateřské řeči; vždyť některé z nich jsou v dědinách odlehlých, kde není duše, jež by jim rozuměla, kde celý čas neslyší rodné své řeči. Bylo proto všeobecným přáním, aby se konaly takové schůze i příště, a to vždy jinde, na což bude též brán zvláštní zřetel.

Neděle doby povelikonoční mohl představený opět věnovati krajanům mimo Paříž. Tak byly tedy na jaře 1935 navštěvovány kraje v blízkém i vzdáleném okolí pařížském, na př. Gennevilliers, Argenteuil, Montreuil s/B, Corbeil, Longpont, Boissy-St-Léger, Montataire, Trappes, Marla-la-Ville a jiné. Pěkně byly tyto misijní návštěvy zakončeny v Douville-sur-Andelle, départ. Eure, diec. Evreux; tam u příležitosti prvého sv. přijímání slovenského hocha dostavili se krajané ze široka daleka, by všichni společně s dítkami prvního sv. přijímání přistoupili ke stolu Páně. Slavnost působila mocným dojmem na všechny.

O prázdninách věnovali se krajanům kněží, cestující Francií; jmenovitě to byli dpp. prof. dr. Bartuněk, kaplan Ant. Stehlík, arcib. notář Matyáš Wilhelm.

Krajané pařížští byli velmi mile dojati jejich pozorností a vzdávají jim za to povinný dík. Zároveň vyslovují prosbu ke všem našim kněžím příchozím do Paříže a Francie, aby učinili podobně!

Z podzimních misií budiž tu zmíněn zájezd představeného do Bordeaux, Lourdes, Vesoul, Villeneuve-les-Cerfs, Moulins, Chalette, Vésines, Argenteuil. Zvláště pěkně vydařila se oslava našeho národního svátku Svobody ve dnech 27. a 28. října 1935. Zatím co Fra P. Method Petrák C. C. konal slavnostní bohoslužby v Paříži, odebral se představený misie na velmi naléhavé pozvání místní duchovní správy do Rouvroy-Mines, dép. Pas-de-Calais, diec. Arras, vykonat krajanskou misii, při níž sloužil též za velké asistence slavnou pontifikální mši sv. Čsl. konsul dr. Karel Moravec z Lille v Méricourt měl v čsl. spolcích přednášku a představený misie francouzskou konferenci s kinematografickými obrazy z naší čsl. republiky a čsl. hudbou. Konference tato byla tak navštívena, že prostranný sál, pojímající na 500 osob, nestačil; byla přijata velmi sympaticky a od-

měněna bouřemi potlesku a souhlasu. Je to pěkná ukázka, jak by mohla misie působiti i v ohledu propagačním, kdyby měla dosti potřebných sil a pod.

Poslední dva měsíce roku 1935 — v listopadu a v prosinci — prodlel mezi námi vldp. Fra P. Meth. Petrák C. C., superior poutního kostela a kláštera Těšitelů v Klokotách u Tábora v Čechách. Rodem Slovák získal si tu již za svých dřívějších pobytů srdce zvláště svých krajanů. Konal bohoslužby v Paříži, ale též pilně navštěvoval hlavně Argenteuil. Jeho neúnavné činnosti je děkovati, že mohly naše spolky sv. Cyrila a Metoděje v Argenteuili a v Amblainville sehráti zdařilá divadelní představení. Zvláště krajanům argenteuilským věnoval všechny svoje volné chvíle. Vykonal též několik velmi hojně navštívených misií, jmenovitě v Serans, dép. Eure, diec. Beauvais; v témže kraji ještě Amblainville, pak St. Souplet, départ. Seine et Marne, diec. Meaux, ovšem též i v Argenteuili, kde s krajany oslavil též vánoční svátky. Prof. dr. Leo Izakovič OFM konal o těchže svátcích bohoslužby v Paříži, kdežto představený misie odejel na žádost krajanů do Bordeaux. (Dokončení.)

Lékaři a zkušení lidé Vám potvrdí, jak blahodárně působí účinky francovky Alpa. Masáže Alpou zmírňují reumatické bolesti, sílí svaly a osvěžují nervy. Několik kapek Alpy ve sklenici vlažné vody dá nám dobrou a lacinou ústní vodu.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou řízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou řízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

LOTERIE MILOSRDNÉ LÁSKY

Tisíce osiřelých, opuštěných, zmrzačelých, úchylných dětí a chorých dospělých prosí stále o umístění v dobročinných ústavech katolické Charity. Ústavní péče Charity je nesmírným dobrodiním těm trpícím, kteří ani ve vlastních rodinách nenalezli lásky hřejivé. V uznání této péče povolilo ministerstvo financí Svazu charity (milosrdné lásky) v Olomouci pořádání dobročinné věcné loterie na vydržování sirotčince, chorobince, přímořské ozdravovny, ústavní školy obecné a ústavu pro těžce zmrzačelé děti, do kterýchžto ústavů svých přijímá Charita bez omezení chovance ze všech zemí ČSR.

Tato charitní loterie má 2.677 výher v ceně 90.000 Kč, hlavní výhra v ceně 30.000 Kč, cena jednoho losu pouze 3 Kč.

Podporou této loterie utišíte smutek nevinných dětí, pomůžete stavěti nové domy milosrdenství, vpustíte kus radosti a štěstí do zatuchlých komor, v nichž chudí prožívají své skryté mučednictví . . .

Zakoupením i jen jediného losu zajistíte jednomu dítěti celodenní zaopatření v ústavech Charity.

Obraťte se na svůj veledůstojný farní úřad nebo místní katolický spolek, který Vám rád poslouží těmito losy, jež

na požádání zašle obratem pošty i přímo Svaz charity (milosrdné lásky) v Olomouci, Wilsonovo náměstí čís. 16.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTETE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY • HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,

velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

Veselá mysl —

půl zdraví

Zaplašte únavu po práci zbavte se bolestí, předcházejte nachlazení. Francovka

ALPA

Vám prospěje.

Přihlášky přijímá vdp. Vik. Michka, duchovní rádce OSKM, Lnáře. Hlučín (Exerciční dům). Březen: 1. až 5. ženy (III. řád), 6. až 10. dívky (III. řád), 11.—15. jinoši (Orli), 16. až 20. dívky (Orlice), 25. až 29. ženy, 30. až 3. dubna dívky začátečnice. Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně. Moravec (sanatorium). Únor: 27. až 2. března jinoši. Březen: 2. až 6. dívky. Přihlášky přijímá vdp. J. Buš, katecheta, Velké Meziříčí. Velehrad (Stojanov). Únor: 10. až 14. Svaz žen a dívek, 26. února až 1. března dívky. Březen: 4. až 8. absolventi hospodářských škol. Přihlášky přijímá papežská kolej T. J., Velehrad č. 1.

Zahraniční misie. P. T. Dar nejmen. Kč 162; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20; Karel Veselý, bohoslovec, Ljubljana, SHS., Kč 12.; vldp. Jan Stojaspal, kooperátor, Velké Karlovice (škol. děti) Kč 12.55; A. Hubatý, s. Gravenhage, Holandsko, Kč 17.—; Rev. Jos. C. Kunc, East Bernard, Texas, USA., Kč 376.60; vdp. Fr. Gája, katecheta, Vsetín (vdp. Kozielek, Kunrov, Polsko), Kč 36.—; vdp. N. Boryslawskij, Stanislawow, Polsko, Kč 24.—; vdp. J. Vyhlídal, farář n. o., Vyškov, Kč 8.—; Rev. J. M. Sklenář, Pilsen Kansas, USA., Kč 230.—; Rev. O. Zlámal, Cleveland, Ohio, USA., Kč 1000.—; diecésní odbor Apoštolátu sv. C. M. v Brně Kč 5300.—. „Pán Bůh zaplať!"

Členské příspěvky. P. T.: Nejmenovaná, Olomouc, Kč 270; odkaz zemř. M. Pryčové v Olomouci Kč 200; odbor Apoštolátu sv. C. a M., Přerov, Kč 300; sbírkové kuratorium ředitelství čsl. stát. drah v Olomouci Kč 20; nejmenovaná, Těšetice, Kč 100; vrácená pohledávka z rakous. pošt. spoř., Kč 353; Bedřich Březina, Hranice, Kč 10; odbor Apoštolátu sv. C. a M., Přerov, Kč 520; ct. bohoslovci, Olomouc, Kč 56; P. T. farní úřady: Rénoty Kč 82.50; Biskupice, p. Kralice na Hané, Kč 188; Polešovice Kč 265; Domaželice Kč 100; Kvasice (Břest 195, Kojetín 115, Kvasice 59.30) Kč 369.30; Olomouc-Klášt. Hradisko Kč 150; vldp. Abbé Legouix Constance, Praha-Břevnov, Kč 7; Jan Hradečný, katecheta v. v., Olomouc-Hodolany, Kč 22; Fr. Marek, kooperátor, Šumvald, Kč 10; P. T. nejmenovaný Kč 500; odbor Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje, Přerov, Kč 260; farní úřad, Hvozdná, Kč 41·—; farní úřady Rohle, Kč 71.25; Cotkytle, Kč 50.—; Kojetín, Kč 45.35; Laškov, Kč 260.—; vdp.: J. Novák, admin., Nezamyslice, Kč 5.—; Hugo Schneider, kaplan, Frenštát p. R., Kč 100.—; Mar. družstvo paní a dívek, Sv. Kopeček, Kč 10.—; Sv. Kociánová, Olomouc, Kč 10.—; B. Trefná, Plzeň, Kč 74.—; T. Petrášová, Mysločovice, Kč 50.—; A. Marková, Tovačov, Kč 8.—; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově, Kč 400.—; A. Žižka v Brně, Kč 50.—; C. Havlík, Bojanovice, Kč 10.—; farní úřad, Velká Bystřice u Olomouce, Kč 157.—. „Pán Bůh zaplať!"

Knihy, známky, staniol darovali: P. T. Ct. bohoslovci, Olomouc; Slovanská knihovna bohoslov., Olomouc; M. Vyhnánková, Mor. Huzová; Fr. Sehnal, Velké Prosenice; Školní děti, Velké Karlovice (vldp. J. Stojaspal); P. Fr. Jašek, Dolní Studénky; vldp. Robert Bednařík, kooperátor, Neplachovice. Vdp.: J. Valášek, Svatý Kopeček; F. Chramosta, prof. Zhoř-Pacov; J. Šumšal, Olomouc; In. Masař, farář, Skoronice. P. T.: dobrodinci z farnosti valašskomeziříčské; pí Svozilová, Olomouc; školní děti v Polešovicích; farní úřad, Dřevohostice. „Pán Bůh zaplať!"

Pro chudé kostely darovala: P. T. Marie Nováková, Soběchleby nad B. (po zemř. vdp. J. Hradilovi) 2 rochety; P. T. nejmenovaný: 1 červený ornát s celým příslušenstvím, 1 pluviál; vdp. A. Gregor, farář v Deštné: 1 bursu na zaopatřování a 1 pozlacené ciborium. „Pán Bůh zaplať!"

Literatura.

Cyril Šíma O. P.: Pius X. (Vítězové, Olomouc, III. roč. č. 1. Cena Kč 3.) Osobnost Pia X. se stala v nynější době z nejzajímavějších. Jde totiž o povýšení na oltář tohoto velikého papeže osvícené a velké víry, apoštolské horlivosti a nezměrné dobroty. Tímto velikým zjevem moderní doby zahájil časopis Vítězové svůj třetí ročník. První tento svazek se čte velmi pěkně a zanechává v mysli výstižný obraz svatého Velekněze. Na

konci je přidána mistrná přednáška gen. dominik. P. Gilleta, již pronesl v Římě. Všichni, jimž Pius X. umožnil denní sv. přijímání, budou s radostí vítat tento životopis.

Církev v nové době neztratila svůj vznešený a věčný význam, stále trvá její poslání budovatelky pravých základů skutečného štěstí a pokoje jednotlivců i národů. Život lidstva není jen zhon dne, zápas o hmotný úspěch, dobývání nadvlády a větší moci, život lidstva tkví v duchu a pravdě. Rozsáhlou studii dr. Jos. Vrchoveckého Církev a nová doba (str. 319, cena 20 Kč) doporučujeme všem, jejichž mysli hýbají tyto ideje; autor pozorným okem sleduje myšlenkové směry, ovládající dnešní světové dění a hodnotí je ve světle věčných pravd křesťanství a tisícileté zkušenosti katolické Církve. Z názvu kapitol: Boj proti církvi katolické — Vývoj církevní nauky — Vychovatelské hodnoty katolické Církve — Katolická Církev a světový mír — Cesta k víře — a j. Praktické potřebě slouží důkladné rejstříky věcný a osobní. Spis vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

Zdeněk Kalista: Národní motiv úcty svatoprokopské a svatoprokopská legenda z roku 1618. Vydala edice Krystal v omezeném počtu 300 exemplářů jako 20. svazek knihovny revue Na hlubinu. Str. 48, cena 3 Kč. — Znamenitý historik docent Kalista probral v důkladné studii prastarou úctu ke sv. Prokopu, aby ukázal, jaký silný náboženský rys nesla vždy úcta k tomuto patronu české země. A jako zajímavý doklad přetiskl ve II. části legendu svatoprokopskou z r. 1618. Dílo jest velmi cenným přínosem k nábožensko-národnostním dějinám. Objednávky řiďte na: revue Na hlubinu, Olomouc, Slovenská 14.

Vítanou novinkou těm, kteří se modlí z misálu, jest „Apoštolský kalendář" pro rok 1936. Vydal Exerciční dům v Hlučíně, cena Kč 7. Tento kalendář má úplné české direktorium pro všechny diecése ČSR, podle něhož možno přesně sledovati liturgii církevního roku. V záplavě kalendářů, které vycházejí každý rok, má tento kalendář ještě jiné zvláštní postavení. Nechce bavíti. Chce nadchnouti k práci pro království Kristovo a ukázati cestu k uskutečnění Katolické akce.

J. A. Otto T. J.: Útěk z kláštera lámů. Vydalo Studentské misijní sdružení v Praze-Bubenči, Wintrova ul. č. 4, ve prospěch misií. Cena Kč 4.50. Stran 112. Titulní obraz. — Mladý Mongol přijde k starému učiteli do křesťanské školy. Nablízku je však budhistický klášter, jehož lámové svůdným leskem okouzlí hocha, že je následuje. Brzy však prohlédne. Odvážným činem učiní konec jejich nekalému záměru a prchne. — Útěk je pln napínavých scén. — J. A. Otto umí vypravovati opravdu živě a působivě. Zvláště život mnichů v budhistickém klášteře líčí tak, jak to nenalezneme nikde jinde. Kniha je tím cennější, že je psána podle skutečné události. Hmatatelně ukazuje ubohost a prázdnotu pohanského (budhistického) náboženství a augustinovský neklid a neuspokojení mladé pohanské duše, žíznící po pravdě. Vkusně vypravená kniha, vydaná ve prospěch misií, je hodna nejlepšího doporučení — jako i ostatní, dříve vydané povídky v edici „Pán volá" — tím spíše, že literatura misijní, zvláště pro mládež, je u nás dosud tak chudá. — Vhodný dárek na dlouhé zimní večery. Vřele doporučujeme.

Pastorační ročenka. Vydali jsme pro kněze na r. 1936 Pastorační ročenku za 9 Kč. Z obsahu: Dr. Hlouch: Jak získati lid z jiných táborů, Zdráhal, Záchrana rodiny, Schikora, Propaganda. Pro laiky pak — pomocníky v duchovní správě — Apoštolský kalendář za 7 Kč, kde najdou návod a poučení pro apoštolské práce. Ročenku jsme rozeslali na všechny kněze. Nedostal-li jste ji, tak, prosíme, račte ihned objednat! — Vybízeli jsme vás před nějakým časem k odebírání všech našich pastoračních pomůcek (letáků, plakátů, modliteb, obrázků), které vám budeme celý rok zasílati za cenu 30 Kč. Přistoupíte-li na toto praktické zařízení, ušetříte mnoho času, práce a peněz s objednáváním! Upozorňujeme, že ročenku zasíláme jedině kněžím!

Exerciční dům v Hlučíně.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЄДИ НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

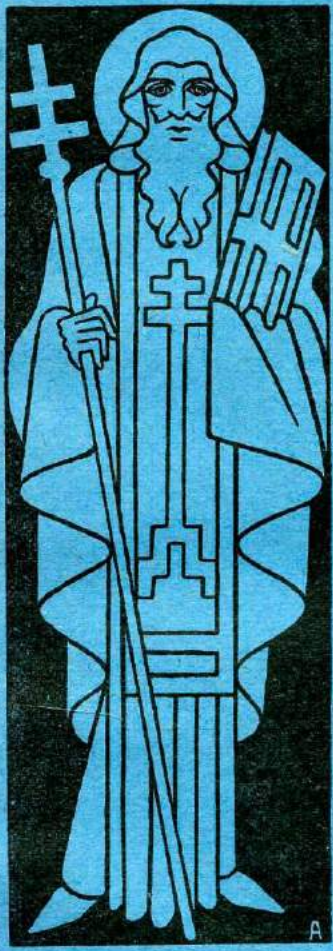

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

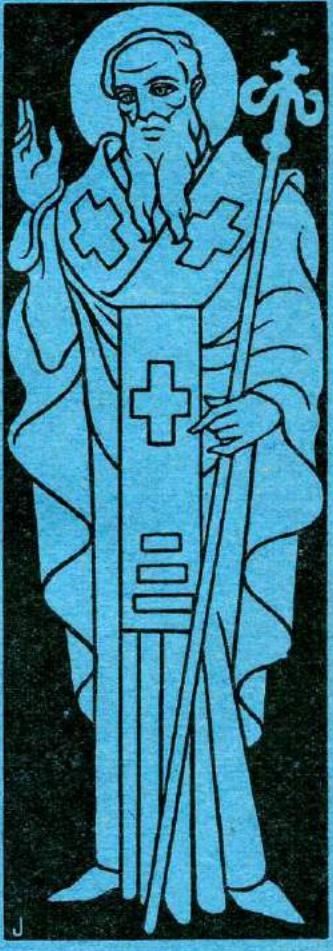

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 3.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: **František Jemelka, tajemník ÚACM.**
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

K sedmdesátinám předsedy ÚACM. 86
O Merciére slovanský! 87
K překladatelské činnosti sv. Metoděje 87
Kristovo království 90
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 92
Sovětské školství 96
P. Jan Damascenus Sokolowski O. . . 98
Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 102
Slováci v Rumunsku 105
Křesťanský Východ 108
Katolický obzor 115
Krajanské zahraničí 117

Členské příspěvky. P. T.: sl. Fr. Tesařová Kč 10; sbírka z arcibiskupské konsistoře v Olomouci Kč 5.961.75; Jiří a Anna Javůrkovi v Plzni Kč 10; Viktor Hubinský, Smolenice, Kč 10; vldpp: Ant. Kamír, farář v Křeči, Kč 28; Jos. Vrzalík, katecheta, Zlín, Kč 8; msgre Tom. Kubíček, Kroměříž, Kč 100; ct. bohoslovci, Olomouc, Kč 200; farní úřady: v Křeči, Kč 15; Bránkovice, Kč 51.30; Bernartice nad Odrou, Kč 30; Val. Meziříčí, Kč 500; Zábřeh na Moravě, Kč 500; Lhota, Kč 30; Měrotín, Kč 280; Nivnice, Kč 67.50; Dřevohostice, Kč 200. „Pán Bůh zaplať!"

Zahraniční misie. P. T.: Pavla Vaculíková, Vlkoš u Přerova, Kč 10; sbírka z arcibiskupské konsistoře v Olomouci, Kč 193.40; H. Ličmanová, Brno, Kč 20; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20; Diecésní odbor Apošt. sv. C. a M., České Budějovice (1000 Kč na sjezd velehradský a Kč 500 na misie) Kč 1.500; vldp. J. Stojaspal, kooperátor, Vel. Karlovice, Kč 15.25. „Pán Bůh zaplať!"

Knihy, známky, staniol darovali: Vldp.: J. Stojaspal, kooperátor, Vel. Karlovice; In. Nenužil, prof. nábož., Bučovice; P. T.: školní děti z Kroměříže; školní děti z Valaš. Meziříčí; M. Hoférková, Nenbuza; pí Šenkapoulová, Olomouc. „Pán Bůh zaplať!"

Kde budou exercície v březnu a v dubnu. Želiv u Humpolce, klášter premonstrátů. Březen: 19.—23. jinoši; 23.—27. dívky. Přihlášky přijímá opatství kláštera premonstrátů v Želivě u Humpolce. — Nová Říše, klášter premonstrátů. Březen: 12.—16. jinoši. Přihlášky přijímá opatství kláštera premonstrátů v Nové Říši u Telče. — Velehrad, Stojanov. Březen: 4.—8. absolventi hospodářských škol. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J. na Velehradě. — Rajhrad u Brna. Březen: 5.—8. ženy; 9.—13. dívky. Přihlášky přijímá exerciční sekretariát, Brno, Antonínská 1. — Hlučín, Exerciční dům. Březen: 1.—5. ženy z III. řádu; 11.—15. jinoši Orlí; 16.—20. dívky Orlice; 25.—29. ženy; 30. března až 3. dubna dívky začátečnice. Duben: 13.—17. muži; 26.—30. jinoši; 30. dubna až 4. května dívky, které už exercicie konaly. Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně.

Katolické ženy a dívky! Činíte horlivé přípravy k manifestačnímu zemskému sjezdu katolických žen a dívek v Brně ve dnech 14.—16. srpna 1936, abychom důstojně Krista Krále oslavily, veřejně svou víru vyznaly a svým bližním daly dobrý příklad a tím přispěly k jejich spáse! Ke sjezdu povolena je na všech čsl. drahách 50proc. sleva. Sjezdová legitimace, která opravňuje ke slevě jízdného a ke vstupu ke všem slavnostem v rámci tohoto sjezdu i se sjezdovým kovovým odznakem, stojí pouze 10 Kč! Sjezdové legitimace jsou za obnos předem zaslaný již od 15. února 1936 rozesílány! P. T. účastnice a účastníci z Velkého Brna a okolí, pokud nejedou drahou a státními autobusy, a majitelé režijních jízdenek a jejich rodiny zaplatí za legitimaci sjezdovou obnos 5 Kč. Při objednávce sjezdo-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Březen 1936. Číslo 3.

METROPOLITA MORAVSKÝ,
ARCIBISKUP DR. LEOPOLD PREČAN — SEDMDESÁTNÍKEM

K SEDMDESÁTINÁM PŘEDSEDY ÚACM.

Ve svém listě ke Korintským zvěčnil sv. apoštol Pavel velikou myšlenku jakoby přizpůsobenou našemu dvacátému století, když přirovnává křesťanský život vítěznému závoděni. Běh o závod. Měřítkem je tu délka závodní dráhy a pak její obtíže a překážky. Životní dráhu křesťanskou odměřují a hodnotí nejenom uplývající leta, ale i jejich obtíže, starosti a odpovědnost před Soudcem nejspravedlivějším.

J. E. NEJDP. DR. LEOPOLD PREČAN,

ARCIBISKUP OLOMOUCKÝ,

dospívá dne 8. března 1936 k významnému životnímu mezníku sedmdesáti let, dožívá se ho v úřadě nad jiné těžkém, starostiplném a odpovědném jako nástupce sv. Metoděje na jeho metropolitním stolci moravském. Zakusil břímě dne i horka na roli cyrilometodějské a zasloužil si vděčnost a lásku svých oveček, i úctu a vážnost těch, kdož nejsou z jeho stádce.

Sedmdesátiny dobrého pastýře právem provázejí gratulace, blahopřání věřícího liau. Gratulace vytrysklé z vědomí vděčnosti nejprve k Bohu, který dává svému stádci dobrého pastýře a požehnání jeho práci a starostem i leta zdraví a síly a útěchy. A pak vděčnosti k vůdci duší samému, kterou tlumočí blahopřání, to jest přání všeho blaha, dobra v hodnocení křesťanském.

Náš Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje má příležitost o sedmdesátinách J. E. nejdp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana, jenž tak ochotně převzal veliké dílo započaté nezapomenutelným arcibiskupem drem Antonínem Cyrilem Stojanem v celé jeho šíři i tíži, vděčně ocenit všechnu dosavadní přízeň, obětavost a lásku svého předsedy a prosit Pána Boha, aby na přímluvu blahoslavené Panny Marie, sv. apoštolů Cyrila a Metoděje ještě na dlouhá leta nám zachoval, sílil a svým požehnáním provázel arcipastýře Leopolda a dal mu spatřit nový rozkvět sv. Církve na nivách cyrilometodějských. —a.

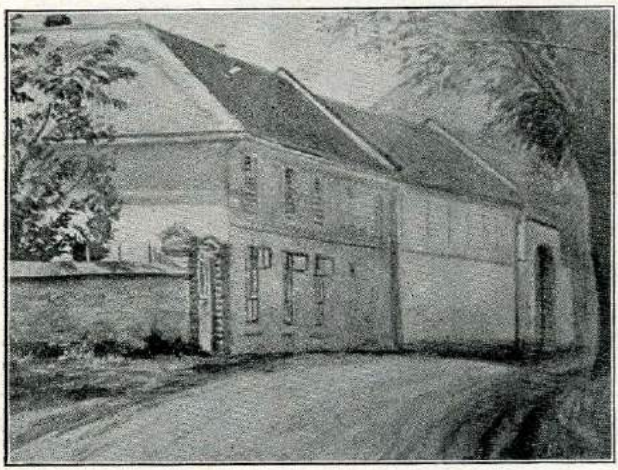

Rodný domek J. E. nejdp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana ve Velkém Týnci.

František Střížovský:

Ó Merciére slovanský!

(K sedmdesátinám J. E. dra Leopolda Prečana, arcibiskupa olomouckého a metropolity moravského.)

Ó Merciére slovanský, buď zdráv!
Let sedmdesát bedra tíží již,
však těla nad křehkost duch pne se výš
a neumdlévá hájit Božích práv.

Ó Merciére slovanský, buď zdráv!
Vím, velký úkol chystá Tobě Bůh,
až Rusie svůj splácet bude dluh
a věnčit čela drahých sobě hlav.

Ó Merciére slovanský, buď zdráv!
Již Metodějův čeká Velehrad,
by spásy poselství nes' bratru brat,
a objali se opět Řím a Sláv.

Ó Merciére slovanský, buď zdráv!
Všech modliteb a proseb úpění
Bůh slyší. Potupy plášť promění
zas v nehynoucí slávy zlatohlav.

Ó Merciére slovanský, buď zdráv!
Ó, nezištně jen připravuj ten den,
jenž z krve narodí se svoboden,
mu v službu dávej se, jak lásky mrav!

K překladatelské činnosti sv. Metoděje.

Dr. Josef Kurz.

V 15. kapitole tak zv. legendy o sv. Methoději čteme důležitou poznámku, týkající se literární činnosti Methodějovy. Podávám ji podle Pastrnkových Dějin slovanských apoštolů 120n. „Potom pak odloučiv se od všeho hluku, a starost svou na Boha vloživ, dříve však z učedlníků svých posadiv dva velmi rychlopisné popy, přeložil vkrátce všechny knihy (Písma svatého) úplně, kromě makkabejských, z řeckého jazyka na slověnský, v šesti měsících, počav od měsíce března do dvacátého šestého dne měsíce října. Skončiv pak, vzdal důstojnou chválu a slávu Bohu, dávajícímu takovou milost a takový úspěch, a vykonav s kněžstvem svým svaté vyzdvižení svátosti, světil památku sv. Demetria. Neboť jen žaltář a evangelium

s apoštolem a s vybranými službami církevními přeložil dříve s Filosofem. Nyní pak přeložil též nomokanon, to jest pravidlo zákona, a knihy otcův."

Zpráva tato obsahuje podrobné určení *rozsahu* nejstarší překladatelské činnosti slovanských věrozvěstů a zároveň určuje *pramen*, z něhož jsou překlady knih Písma sv. pořízeny. Zpráva tvoří základ, z něhož při posuzování daných otázek vycházíme.

1. Jen někteří slovanští filologové přijali hned na počátku zprávu o *rozsahu původního překladu* bez námitek. Lze uvésti *Fr. Račkého*,[1] ruské slavisty *Jevsějeva* a *Michajlova*.[2] S druhé strany se ozývaly vážné pochybnosti; poukazovalo se na krátkou dobu, ve které by bylo mělo být pořízeno dílo tak obšírné; zejména však stav zkoumání textů nepřipouštěl závěru o překladu *celého* Písma svatého. Tak *Jagić*[3] přisoudil sv. Cyrilu překlad výboru perikop evangelních a epištolních, potřebný k službám Božím, a překlad některých nejdůležitějších bohoslužebných knih, jako žalmů, modliteb a rituálu, činnost Methodějovu však omezil pouze na tak zv. *parimejník*, t. j. na vybraná čtení ze Starého zákona, nebo snad na některé důležitější knihy, na př. na Pentateuch nebo na Proroky; také žaltář z úplnosti připisoval Methodějovi. Souhlasil však se zprávou o překladu nomokanonu a paterika.[4] S tímto názorem souhlasil prof. *Pastrnek*, Dějiny 121, 122. Tu praví: „Podobá se, že se Method obmezil na ony části, které nutny byly při službách Božích, při církevních obřadech a povinných modlitbách kněžských."

Do zkoumání této těžké otázky zasáhl originálním způsobem neúnavný pracovník na poli cyrilomethodějských otázek, prof. *Josef Vajs*. Především uvedeme, že prof. Vajs již roku 1901 — tedy před vydáním Pastrnkovým — v článku „Panonský životopis sv. Methoda", otištěném v Časopise katolického duchovenstva 42 (67), na str. 384—390, 475—486, vydal v přepise latinkou normalisovaný text legendy o Methoději zároveň s překladem do češtiny; v řadě překladů do češtiny tohoto textu je překlad Vajsův poslední. V úvodu zdůrazňuje Vajs historický význam legend, soudí, že pisatelem legendy o Methodějovi byl některý z jeho žáků, že ji sepsal v zemi, uznávající římskou stolici za svou duchovní vrchnost, někde prý v Panonii, vlasti knížete Kocela. Vajs se domnívá, že legenda je zkrácena. Za předlohu si zvolil cyrilský text Šafaříkův a nahlížel i do vydání Miklosichova.

O *rozsahu* cyrilometodějského překladu vyslovil se Vajs později, když byl mezitím věnoval velmi důkladně pozornost překladům Písma sv., zachovaným v starobylých breviářích a misálech chorvátsko-hlaholských. On texty v nich obsažené mnohdy v pravém

[1] Tisučnica 1863.

[2] Sr. J. Jevsějev, Kniga proroka Daniila v drevne-slavjanskom perevodě, Moskva 1905.

[3] V díle Zur Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache (Vídeň 1900).

[4] Srov. op. cit. I., str. 17, 46.

slova smyslu objevoval. Abych uvedl alespoň jeden konkretní případ, zmíním se o pracích které Vajs věnoval knize Rut.[5]

Do roku 1904 známy byly z knihy Rut pouze mladší překlady, Vajs však objevil ve Vítově kodexu vídeňském text mnohem starší, psaný chorvátskou hranatou hlaholicí. Jest to *jediný* text svého druhu. Máme tu kap. I., II., III. a IV. do verše 7. Vajs přesvědčivě ukázal, že jde o nepochybnou součást *nejstaršího* překladu Písma sv.[6] „Nikoho zajisté nebude, kdo by byl proti nám, že toto znění pravděpodobné připisujeme literární pozůstalosti sv. bratří," píše Vajs na str. 27 a hned stanoví thesi, že, „překlad Písma sv. pořízený od sv. bratří, slovanských apoštolů, obsahoval nejen evangelium, apoštola, žaltář s texty, které se nazývají parimejník, nýbrž, že asi zahrnoval i jiné texty mimoliturgické."[7] Text knihy Rut je totiž důležitý právě proto, že *není obsažen v parimejníku*, a že přece jeho nejstarší znění náleží do překladatelské dílny Methodějovy. V této souvislosti je důležité upozorniti, že breviář byl k účelům církevním rozličně zkracován a že v něm po zkrácení knihy Rut není; ale v době sv. bratří šlo nepochybně o breviář širšího rozsahu. Upozorňuji k otázce rozsahu chorvátsko-hlaholského breviáře na zajímavý článek Vajsův: „Co značí slova: „По законоу римского двора" v nadpisech hlaholských breviářů chorvátských" ze Zborniku u slavu Vatroslava Jagića (Berlin 1918), str. 230— 234. V uvedené práci o knize Rut z roku 1926 zabývá se Vajs zvláště poměrem slovanského překladu k řeckému originálu: rozhoduje se pro recensi hesychiovskou.[8]

Takovými důkladnými pracemi na textech samých přiblížil se Vajs k vyjádření svého stanoviska o otázce rozsahu nejstaršího překladu.

Vyjádřil se k ní zvláště v těchto článcích: „Co víme o literární činnosti slovanských apoštolů sv. Cyrilla a Methoda" v Časopise katol. duchovenstva 53 (78), 1912, str. 18—22, 388—395, 617—623; „Die kroatisch-glagolitischen Breviere und das Offizium der abendländischen Kirche vom VI.—X. Jahrh." („Chorvátsko-hlaholské breviáře a officium západní církve od VI. do X. století") v Archivu für slavische Philologie 34, 1913, str. 483—496; „Bis zu welchen Maße

[5] Srv. 1. Liber Ruth. Ex codice bibl. palatinae Vindobonen, transcriptum notis bibliographicis in eundem codicem ornavit J. V. Glagolitica. Publicationes Palaeoslovenicae Academiae Veglensis, annus II., fasc. I., Veglae 1905, str. 32, 2. Kniha Ruth v překladě staroslovanském. V Praze 1926 (str. 48 VIII. stran snímků). Srv. k první práci referát A. Michajlovův v Russ. Filol. Věstniku 60, 1908, str. 1—36, k druhé referát prof. Fr. Pastrnka v Slavii 5, 1926—1927, str. 162—164, A. V. Michajlova v Izvěstiích po rasskomu jazyku i slovesnosti I, 1, 1928, str. 292—304 a j.

[6] „Nemo sane fuerit, qui nobis adversetur, quin textum hunc literariae haereditati Ss. Fratrum probaliter adscribamus."

[7] „Versio s. Scripturae a ss. Fratribus Slavorum apostolis non solum Evangelium, Apostolum, Psalterium cum textibus, qui dicuntur paroemenici, continebat, sed ad alios quoque textus extraliturgicos sese extendisse videtur" (str. 28).

[8] K prvé práci srv. též souhlas Jagićův v Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache 1913, str. 462.

bestätigen die kroatisch-glagolitischen Breviere die Annahme einer vollständigen Übersetzung der hl. Schrift durch den hl. Methodius," („Do jaké míry potvrzují chorvátsko-hlaholské breviáře domněnku, že sv. Methoděj přeložil celé Písmo sv.") Archiv für slav. Philologie 35, 1914, str. 12—44.

Ukázali jsme právě o textu knihy Rut, že nebyl obsažen v tak zv. parimejníku, ale že přesto pochází z doby nejstarší. Tak tomu jest i při jiných textech. Proto Vajs neomezuje literární činnost Methodějovu na texty parimejní; ale na druhé straně také nemíní brátí zprávu legendy doslovně. I vyslovuje mínění, že se Methoděj na sklonku svého života obrátil k církevnímu officiu podle obřadu západního. Ukazuje, že církev západní čítala a čte dosud bohaté úryvky z Písma. Lze předpokládati, že Methoděj pomýšlel při katedrále na officium podle západního obřadu a že konal k tomu přípravy: tu by pak musil obrátit pozornost také k takovým textům, kterých v parimejníku nebylo. Protože však officium západní obsahuje přece jen více, než se nám v památkách chorvátsko-hlaholských zachovalo, omezuje prof. Vajs tvrzení své v tom smyslu, že by Methoděj nebo kdokoliv jiný, kdyby byl chtěl pořídit texty pro breviář západního obřadu, byl pro začátek pořídil asi to, co máme zachováno v cyrilomethodějském překladu breviářů chorvátsko-hlaholských. Zdá se, že prof. Vajs přisuzuje parimejník již Konstantinovi, doplňky pak k němu Methodějovi.

K svým výsledkům došel Vajs zkoumáním samotných textů, nikoli a priori. Svá tvrzení ověřil v A. sl. Ph. 35, 1914, 12n. na úryvku z Genese. Tu obsahují chorvátsko-hlaholské breviáře jednak to, co je v parimejníku, jednak dodatky, které náleží do systému čtení podle západního ritu, jednak *parafrázi* ostatního textu. Takové parafráze nemohly vzniknouti zkrácením původního překladu, protože obsahují i episody apokryfní, kterých v textu biblickém nebylo. Podle Vajse není vyloučeno, že sám Methoděj pořídil také parafrázi méně významných míst. (Dokončení.)

Kristovo království.[1]

Dr. Martin Mikulka.

Má-li se hmota pohybovati, žádá sílu. Má-li se pohybovati účelně a soustředěně, předpokládá sílu ducha, který ji řídí.

Harmonie světů kolotajících vesmírem, tajemný ruch elektronů v buňce, rozechvěné hvozdy zpěvem ptáků radujících se ze života, vážný klid rozeklaných skal, spokojené ticho vesnic i mnohotvárné proudění továrních měst jsou dílem ducha, jenž se ve všem pohybu světa odráží jako slunce v mírné hladině vod.

Všude panuje duch. Kde jeho není, tam je mrtvo. Kde přestane působit, ustává život. Ustrneme nad mrtvou pouští omšelých tro-

[1] Poznámka spisovatelova: Myšlenky při četbě: Eucharistie und Arbeit von Erich Przywara S. J.

sek starých hradů, v nichž k ysi zavládal čilý ruch, dokud sídlil v nich duch lidský.

Ježíš Kristus vnáší do všeho život, On, odlesk slávy Boží. Otec vytvořil plán viditelného světa, Syn jej provádí, vystihuje každou podrobnost v plánu Otcově zaznačenou. Ježíš jako druhá božská osoba je vtěleným Slovem, které označuje každou představu Otcovu přiléhajícím pojmem jakožto slovem vnitřním a v čase přenáší pojem tento do viditelného světa. „A bez něho nic není učiněno, což učiněno jest." (Jan 1, 3.)

To platí též o Ježíši skrytém ve svátosti Oltářní. Planoucí slunce na nebeské báni, nesčíslní živočichové naplňující mořské propasti i širý povrch zemský, člověk obývající tichou poustevnu ukrytou v odlehlých lesích i zmítající se ve vlnach hlučících velkoměst má v Ježíši Kristu svého původce.

Všechno je Kristovo. To je to království, v němž vládne Kristus neobmnzeně, vykonávaje oprávněněji své panství nade vším, než kterákoli světská moc. Slova jeho: „Mně jest veškera moc dána nade vším na nebi i na zemi" (Mat. 28, 18) jsou založena v jeho bytosti jakožto Syna Božího a mají vnitřní nutnost. Není to nahodilá moc tvora nad tvory, nýbrž samozřejmá moc Tvůrce nad vesmírem

Pařížský kardinál Baudrillart čestným doktorem pražské Karlovy university.

Kdo může se tedy vymknouti z vlády jeho, neb kdo smí se hlásiti pod cizí panství, které by trvalo nezávisle od království svátostného Vykupitele? Ani nesmírnými dálavami hvězd, ani nezbadatelnou hloubkou moří, ani utajeností záhad vědeckých, možnými světy vysněnými lidskou obrazností a neproniknutelnými taji lidských srdcí nelze omeziti toto království, v němž vládne Kristus. Pouze nihil — nic, kdyby se dalo nalézti absolutně, vymykalo by se z praktického vlivu jeho vlády; ale že ho není, nezná království jeho hranic.

Svět hmotný poslouchá jeho pokynů nevědomky a nutně. Svobodně a vědomě podléhají jeho moci tvorové rozumní; přijímají toto jho po moudré úvaze jakožto nejvýš blahodárné omezení své lehkomyslnosti, jež se k hmotě sklání a strhuje ducha s výšin odpovídajících jeho kráse a důstojnosti. Duch rozumný, uznávaje toto

poddanství, chová se úplně činně. Není to dílo pokořeného, nýbrž vítěze překonávajícího sama sebe. Proto správně prohlašují ústa Spasitelova: „Jho mé je lehké a břímě mé je sladké." (Mat. 11, 3.)

Toto panství Ježíše Krista nad člověkem jest nejhumánnější vládou, která se kdy objevila na zemi, protože odpovídá požadavkům přirozenosti lidské, milující svobodu jako nejvyšší poklad, žádajíc pouze, aby volil rozum vždy nestranně. Uznání této vlády je pro člověka nejčestnější, poněvadž jest to uznání nadvlády ducha nad hmotou, toho ducha, jenž proniká vše, všechno si podrobuje a zušlechťuje svým vlivem.

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

III.

Průběh velehradských slavností.

Jak známo, svatometodějské jubileum 1885 bylo slaveno ve čtyřech oktávách, a to 14. února, 6. dubna, 5. července a 15. srpna. Hned po zahájení slavností upozornil moravský místodržitel okresního hejtmana v Uherském Hradišti přípisem z 15. února 1885, že na Velehradě započaly jubilejní slavnosti, jež potrvají po celou oktávu. Hejtman měl podati zprávu o průběhu slavností a o svých pozorováních.

Po skončených oslavách první oktávy poslal tedy okresní hejtman úřední zprávu o průběhu: První úsek svatometodějského jubilea na Velehradě proběhl v klidu a pořádku. Všech poutníků po celou oktávu bylo asi čtyřicet tisíc,[1] a to z nejbližšího okolí velehradského, částečně též z ostatních krajů uherskohradišťského okresu a ze sousedních politických okresů. Procesí byla vedena svými duchovními správci. Přítomno bylo po těchto osm dní 44 kněží, kteří kázali, zpovídali a jinak byli činni. Pouze jedenkrát byla pobožnost rušena starým opilým mužem, který byl ihned odveden.[2]

Po této stručné a uklidňující zprávě nás opravdu překvapí žádost téhož hejtmana na moravské místodržitelství, aby pro příští slavnostní oktávy byli vysláni na Velehrad d e t e k t i v o v é, znalí slovanských řečí. Podnět k tomu nevyšel z vyšším míst, neboť místodržiteli tato žádost nebyla nadvakrát milá. Spíše se zdá, že

[1] Hlas udává za první oktávu 160.000 všech poutníků. (Hlas 1885, ze dne 13. března.)

[2] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 22. února 1885.

na tu myšlenku přivedla hejtmana novinová polemika, kterou vyvolaly zdařivší se zahajovací slavnosti. Německá „Neue freie Presse", „Tagesbote" a jiné noviny stále strašily panslavismem. Jim po boku v zaujatosti stály i „Národní listy" svými jízlivými poznámkami o kněžstvu.[3]

Hejtman odůvodnil svou žádost o detektivy velkým množstvím poutníků, na něž nestačí četnictvo. Přijdou tisíce lidu ze slovanských zemí (Provinzen), snad také z Ruska, a samozřejmě i jiní cizinci. S nimi přijdou i lidé nekalých úmyslů, kteří by zlomyslnými činy nebo poškozováním majetku mohli rušiti slavnost, nebo by mohli cizí řečí mluviti ke stejně smýšlejícím nebo k těm, kteří umějí jejich řeč. Za současných poměrů by to nebylo možné. Dozorčím orgánům při velikém množství lidu je nemožno ihned zakročiti proti nepřístojnostem a nezákonnostem, zvláště ne proti řečem v cizím jazyku, které mohou býti politického obsahu.

Podle hejtmanova názoru je nezbytně nutno vyslati na Velehrad n ě k o l i k d e t e k t i v ů, kteří umějí rusky, polsky, rusínsky (ruthenisch) a srbsky, a jimž jsou také známi anarchisté vypovědění z Vídně; nebo ať jsou vůbec vysláni takoví, kteří se vyznají v pátrání po podezřelých osobách. Jejich úkolem by bylo:

1. Stopovati nenápadně všechny podezřelé osoby, nespouštěti je s očí a společně s dozorčími orgány
2. nad nimi bdíti a všechny osoby, které snad zamýšlejí politické řeči, ihned udati dozorčím orgánům a jiným pořadatelům k zamezení nepřístojností.[4]

Místodržitel odpověděl hejtmanovi, že mu nemůže vyhovět, protože nemá detektivů k disposici. Je-li však nutně potřebí takových lidí, musejí se vybrati vhodní. Jest ochoten poskytnouti na to 50 zlatých, jen prosí, aby mu hejtman oznámil jména těch osob.[5]

M i n i s t r v n i t r a byl by prozíravost hradišťského hejtmana jistě pochválil, neboť přípisem z 30. března 1885 (potvrzuje zároveň příjem místodržitelových zpráv ze 4. a 24. února 1855) žádá, aby byl od místodržitelství odeslán na Velehrad politický úředník, který by s pomocí četníků pečoval o veřejný pořádek.

Místodržitel si pospíšil ujistiti ministra vnitra, že o odeslání úředníka od politické správy je už postaráno. Současně psal hejtmanovi do Uherského Hradiště, aby věc zařídil.[6]

*

[3] Srovnej Hlas 1885, ze dne 20. a 24. března. Týž Hlas ze 17. března (v opravě k číslu 21.) se ohradil proti nařknutí „Národních listů" takto: „Dopisovatel, jenž tuto zprávu podává, obrací se pak k „Národním listům", které první nepravdivou zprávu o kazatelích přinesly, řka: Kdo slyšel tyto kazatele mluviti, přisvědčí mně, když řeknu: Blaze bylo by našemu národu, kdyby měl samé takové katolíky a národovce, jako byli tito kazatelé."

[4] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 10. března 1885.

[5] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně, 11. března 1885.

[6] AZU Brno na u. m. Datum v Brně, 31. března 1885.

Blížící se svatometodějské oktávě (6.—13. dubna) věnovali i ve Vídni více pozornosti. Měli totiž připutovati i poutníci z Čech a z Vídně. Zvláště na tento živě a obětavě připravovaný zájezd vídeňských Slovanů považovalo za vhodno upozorniti moravského místodržitele samo ministerstvo vnitra.[7] Před samou druhou slavnostní oktávou přišlo z téhož ministerstva nové upozornění, tentokráte na spolupracovníka záhřebského „Srbobranu", panslavistu Petra Uzelaće, který se chystal z Vídně na Velehrad jako reportér pro ruské noviny a „Srbobrana". Je zajímavo, co ministr v přípise poznamenává o biskupu Strossmayerovi: Bude prý v neděli na Velehradě a bude míti dlouhou, z části vysoce politickou řeč.[8] Ministr prosí o zprávy o pobytu Uzelaćově na Velehradě. Postarat se o ně musel, jak je samozřejmo, opět hradišťský hejtman.

*

Tento okresní náčelník zajisté dobře postřehl úzkostlivost a obavy vídeňských pánů, a proto si snadno vysvětlíme jeho strohý zákaz korporativní účasti na velehradských slavnostech jak Sokola, tak čtenářských a jiných spolků. O zákazu zájezdu brněnského Sokola jsme již slyšeli, že i místodržitelství souhlasilo s hejtmanovým zákazem a zájezdu nepovolilo. Jinak se však zachovalo k rekursu boršického čtenářského spolku.

Čtenářskému spolku v Boršicích u Buchlovic byl hejtmanstvím zakázán průvod na Velehrad. Spolek se odvolal k místodržitelství česky psaným telegramem: „Rekurs. Nepolitický čtenářský spolek buršický půjde 6. dubna v průvodě farním na Velehrad s praporem bíločerveným.[9] Cestou ani tam, ani zpět žádný úd neopustí průvod, který z kostela přímo jde domů. Žádá nejposlušněji povolení telegrafem. Čtenářský spolek."[10]

Místodržitel ihned bez rozpaků telegraficky povolil: „Čtenářskému spolku se povoluje, aby směl jíti na Velehrad s praporem

[7] Ministr vnitra píše místodržiteli: „Hochgeborner Graf! Nach einem Berichte der Wiener Polizei-Direction wird in hiesigen slavischen Kreisen (in Wien) für die Betheiligung an einer für den 5. April l. J. projectirten Pilgerfahrt nach Velehrad lebhaft agitirt. Im slavischen Gesangvereine hat sich unter dem Vorsitze des Obmannes Dr. Lenoch ein Comité gebildet, welches unter Gesinnungsgenossen freiwillige Beiträge für Arrangirung der Fahrt sammelt, um auch die Reisekosten für minderbemittelte Theilnehmer bestreiten zu können. — Am 5. April l. J. Vormittags geht ein Separatzug von hier, wahrscheinlich bis Ungarisch Hradisch, von wo aus dann die Wallfahrer sich nach Velehrad begeben werden. Genehmigen etc." (AZU Brno, na u. m. Datud ve Vídni 14. března 1885. — 1062. M. I. Došlo 18. března 1885. Téhož dne (18. března) byl o tom uvědomen místodržitelem okresní hejtman v Uher. Hradišti.)

[8] „Er behauptet (totiž Uzelać) Sonntags werde Bischof Strossmayer in Velehrad sein und eine lange — zum Theil hochpolitische Rede halten." (AZU Brno, na u. m. Datum ve Vídni 3. dubna 1885. 1377/M. I.

[9] Slovo „bíločerveným" přeškrtnuto tužkou.

[10] Telegram čís. 960. Podán z Buchlovic dne 5. dubna o 10. hod. dopoledne. (AZU Brno, na u. m.)

v průvodě farním."[11] Současně také žádá hejtmana, aby mu telegraficky udal důvod zákazu.

Odpoledním telegramem se hejtman takto ospravedlňuje: „Sdělil jsme předsedovi boršické Občanské besedy, že členové spolku mohou jíti na Velehrad jako poutníci, ale zapověděl jsem, že spolek jako takový, s praporem a odznaky se oslav nemůže zúčast-

Jubilejní dar z Petrohradu,
obraz sv. Cyrila a Metoděje, poslaný r. 1869 na Velehrad.

niti. Vycházel jsem se stanoviska, že výlučně církevní ráz slavnosti se poruší, poněvadž takový spolkový průvod nemůže míti za účel čistě náboženský úkon, a já bych později ani Sokolu, ani jiným spolkům takové průvody nemohl zakázat."[12]

Místodržiteli se však toto naprosto odmítavé stanovisko zdálo přece jen strohé, a proto v přípise hejtmanovi rozřešil věc tak, že

[11] Povolení se uvádí i německy: „Dem Borschitzer Leseverein wird bewilligt, sich gemeinschaftlich mit der Pfarrprozession an der Welehradfeier zu betheiligen." Telegram odeslán téhož dne (5. dubna) o půl 11. hod. dopoledne. (AZU Brno, na u. m.)

[12] AZU Brno, na u. m. Telegram čís. 1011 podán z Uherského Hradiště dne 5. dubna 1885 o 3.25 hod. odpol. Uvádím doslovný překlad z německého.

při posuzování přípustnosti účasti spolků na velehradských slavnostech s prapory a odznaky je nutno dělati rozdíl, zda spolky vystupují samostatně a pořádají průvod ve vlastní režii, či se zúčastňují procesí pod vedením duchovenstva. V prvním případě (aby se zachoval církevní ráz slavnosti,[13]) bude nutno nepovolovat, ve druhém ano!"[14]

Oktáva úmrtí svatého Metoděje 6.—13. dubna.

Celkový ráz tohoto slavnostního osmidení vyzněl daleko mohutněji než únorových slavností jednak pro větší účast poutníků, jednak pro přítomnost hostí z Čech, Slovenska a z Vídně. Z Vídně přijela dvěstěčlenná výprava; z českých hostí byl zde i známý kanovník Václav Štulc.[15]

Úřední zpráva hejtmanova sama udává počet poutníků v těchto dnech na 80.000 a 80 kněží. Poutníci byli z okresu uherskohradišťského, uherskobrodského, kyjovského, hodonského, holešovského, kroměřížského, brněnského a také z uherského Slovenska. Nic pozoruhodného se neudálo. Všude vládl klid a pořádek. Panslavista Petr Uzelac se zdržel na Velehradě jen několik hodin a nelze o něm nic poznamenat.[16]

Sovětské školství.

P. Josef Ledit, Řím.

Komunistická mravnost. Podle výkladů bezbožeckých teoretiků není protináboženskost věcí positivní, je to popření náboženství. S druhé strany kolektivismus je též abstrakcí zvláště pro dětské chápání. Abstrakcemi se však děti nedají nadchnout ani v sovětech, ani kde jinde. Nový řád zaváděný v SSSR klade důraz na kulturu. Třeba „žít kulturně", opakují do omrzení všechny komunistické časopisy a zvláště časopisy školské. Proto je záhodno vědět, co bolševici rozumějí „kulturou" a jak pojímají kulturní způsob života.

Nesporně jim jde o *kulturu hmotnou.* „Kultura" — to je sázení stromů podél cest, zametání chodníků, bílení domů; zakládání kinematografů, klubů, nebo zavírání kostelů, aby z nich udělali sýpky. Kultura — to jsou pěkné uniformy pro vojáky rudé armády, to je zakládání radiových stanic, rozdávání kartáčků a pasty na zuby školním dětem.

[13] Doplněno na okraji.

[14] AZU Brno, na u. m. Datum přípisu ze dne 6. dubna 1885. Přiložen i opis telegramu boršické Občanské besedy. Podle toho zákaz zájezdu brněnského Sokola (k 5. červenci) vyplynul z těchto zásad, protože jej Sokol chtěl pořádati na vlastní pěst.

[15] Hlas 1885, ze dne 10. dubna.

[16] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 14. dubna 1885. Došlo 16. dubna. Pokud běží o počet poutníků na Velehradě, Hlas nezaznamenal celkového čísla, jen na 6. dubna odhaduje přibližný počet na 15.000—20.000 poutníků, z Vídně 200, na 12. dubna 30.000. (Hlas 1885, ze dne 10. a 17. dubna.)

Jeden ze spolupracovníků přehledu „Pro komunistickou výchovu" líčil jako ideál to, co provedli v Serpukově dne 1. prosince 1934. Ohlásili tam veliký kulturní konkurs (závod): Podmínky byly tyto:

1. *Pro rodinu:* „Dětský koutek" v domě, pro každé dítě vlastní poduška, ubrousek, mýdlo, kartáček na zuby; zachovávání ustálených hodin jídla a spánku, provádění školních úkolů, které mají býti vykonány doma.

2. *Pro tovární organisace:* Organisování dětského sálu, místa zábavy, kina, dětských dnů („svátků") ve všech klubech, péče o dobré pořadatele podniků tiskových a opatření jim potřebných věcí (praporů, bubnů atd.)

3. *Pro sekce pionýrů:* Uvědomělá disciplina pionýrů ve škole. Společné úsilí o odstranění nepořádků a „chuliganství". Kromě tohoto programu vytiskli několik fotografií z „dětských koutků" — dítě na podušce, několik kanárků, ubrousek a klíč, malý stolek, na němž leží naskládané hračky: pes, panák, dřevěné špalíčky, sklenice a patrně — kartáček na zuby.

„V době konkursu," praví dále článek, „prodáno bylo rodičům 9000 portretů (podobizen) vůdců strany (asi místo starých „z módy vyšlých" ikon) a obrázků pro „dětské koutky", na 6000 dětských knížek, za 7000 rublů dětských hraček, 3200 brožur pro rodiče o výchově dětí, přes 2500 kartáčků na zuby s pastou a za 2500 rublů papíru a jiných papírových věcí. Poptávka na tyto věci dále trvá. Zjištěno, že všechny rodiny zařídily si „dětský koutek". („Pro výchovu komunistickou", únor 1935.)

Zkrátka, konkurs nejenom povznesl úroveň „kultury", ale vzbudil též výborný zájem.

V tomto úsilí nezapomíná se ovšem na protináboženskou propagandu. Po Serpukově chtěla mít též Tula svůj konkurs. Nechejme malou Vali Michailovu, žákyni 35. školy toho města, vyprávět její malé svědectví: „Když nám učitelka vykládala, že je ohlášen konkurs, napsala jsem oznámení „školní koutek", ale nemohla jsem je nikde umístit. Nazítří vyprávěla učitelka, jak církev klame dělníky; prosila jsem tudíž dlouho maminku, aby sdělala ikony a upravila mi na tom místě „koutek". Nyní místo ikon je tam moje oznámení „školní koutek". Nad mým stolkem visí podobizny továryšů Lenina a Stalina. Nyní se ráda učím, mám též knihovnu o 6 knížkách." („Pro komunistickou výchovu", duben 1935, str. 31.)

Velmi zajímavá historka! Pro komunistického vychovatele, pro dítě, které on vychvává, pro oficielní orgán „Sekce všeobecného vychování města a okolí Moskvy" — je náboženství nepřítelem zdraví a blahobytu. Stará taktika, jistě, ale spočívající na klamu.

Na místo sesazeného náboženství chtějí bolševici postavit kalendář hygieny (zdravotnictví) a blahobytu, který můžeme najít ve všech školách světa — a zvláště v těch, kterou vedou katolíci.

Universita. Ze střední školy přechází sovětský student na vyšší školní ústav (VUZ) nebo na vyšší ústav školy technické (VTUZ). O protináboženském učení na komunistické universitě svědčí příruč-

ka filosofie, kterou vydala komise marxistických filosofů pod názvem *„Dialektický a historický materialismus"* (Moskva 1934). Uvedeme aspoň jeden citát k poznání smýšlení marxistických filosofů:

„Idealismus (jde tu o idealismus filosofický) je bezprostředně spiat s náboženstvím. Tak jako náboženství je též idealismus ovocem duchového pojímání světa, jehož cílem je oživování předmětů, vlévání do nich ducha k obrazu a podobenství člověka. Idealismus a náboženství mají netoliko společné prameny, ale i totožné cíle a úkoly. Idealistická filosofie plní ve formě více jemné a vědecké tytéž funkce, které plnilo náboženství v podobě primitivnější a hrubší. Rozvážnému badání ukazuje se, že idealismus má tytéž základy jako ideologie náboženská. U idealistů nacházíme tytéž logické, bezprostřední důvody pravdivosti náboženských dogmat, tutéž exaltaci ve věcech víry, citu, instinktu, totéž omezení sféry vlivů náboženského učení, aby mohly žít spolu v dokonalé harmonii. Boj proti náboženství vyžaduje tedy demaskování idealismu, a vítězství nad idealismem není ničím jiným nežli bojem proti vědeckému klerikalismu." (Str. 30.) Tento citát stačí. Nacházíme tu teorii materialistické evoluce tak drahé a milé Karlu Marxovi: Náboženství, potom idealismus, dále měšťácký materialismus a naposledy materialismus dialektický a proletářský Karla Marxe — jako nejvyšší projev lidské mysli.

Z toho plyne: boj proti idealismu, který je důvodem existence marxistické filosofie, je toliko prostředkem boje proti náboženství. Takový jest smysl — nemýlíme-li se — konečného námi tlumočeného mínění.

P. Jan Damascenus Sokolowski O. P.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

3. Provinciálem ruské provincie.

Když ruská provincie smrtí P. Viktorina z Busku ztratila 19. července 1625 svého provinciála a ruští Otcové sešli se k volbě nového představeného ve Lvově, padl jejich zrak na převora od svaté Magdaleny. Dne 19. ledna 1626 byl zvolen za provinciála na Rusi Mistr Jan Damascenus Sokolowski. Jeho zvolení bylo potvrzeno v Římě 7. dubna 1626.

O jeho činnosti jako provinciála nemáme mnoho zpráv. Pokud jsou, dosvědčují, že neopomenul ničeho, čím by usnadnil a rozšířil misijní činnost své provincie. Snažil se, aby zvláště kláštery na východě byly co nejlépe obsazeny a zakládal konventy nové. Z doby jeho provincialátu zvláště charakteristické jest založení konventu v K u d a k u, místě dnes neznámé polohy, který byl ze všech ruských klášterů nejvíce posunut na východ — za Dněprem (od Kijeva na jihovýchod). Tento klášter i s osadou zanikl v bezprostředně následujících válkách. Byl určen jako ohnisko misií mezi Tatary. Podobný úkol měl též v té době, roku 1627,

založený klášter v Murachvě v diecési kamenecké. Založení tohoto konventu stálo P. Damascena, jak sám praví, „mnoho velmi těžké práce".[6]

P. Damascenus viděl, že misijní činnost bude míti jen tehdy trvalý úspěch a význam, když bude náležitě organisována. Organisace dominikánských misií na Rusi měla býti provedena jménem a autoritou nejvyšší misijní instituce, která byla právě v Římě založena, posvátné Kongregace šíření víry čili Propagandy. Roku 1626 předložil P. Damascenus této kongregaci zprávu o stavu třiceti dominikánských klášterů na Rusi. Na jejím základě bylo učiněno v plenárním sezení Propagandy dne 28. prosince 1626 toto rozhodnutí:[7] P. Damascenus byl jmenován prefektem a ředitelem „rusínských" dominikánských misií s pravomocí — „určiti v každém ze jmenovaných konventů po dvou ze schopnějších bratří sobě poddaných, kteří by se jako misionáři posvátné Kongregace výhradně jmenovali obrácení heretiků a rozkolníků".

V témže sezení udělila kongregace Propagandy ruskému provinciálovi rozsáhlé výsady s možností sdělovati je bratřím misionářům, kteří budou od něho jako takoví určeni:[8]

1. Udělovati svátosti, vyhražené farářům, kde nejsou faráři, a kde jsou, s jejich svolením; a také bez dovolení, když není možno k nim přijíti pro velikou vzdálenost a je nebezpečí z prodlení;

2. udělovati plnomocné odpustky obráceným na katolickou víru při jejich první zpovědi a také v nebezpečí smrti;

3. udělovati témže plnomocné odpustky ve svátky velikonoční a o svátcích svatého Dominika a svatého Hyacinta, který byl prvním zakladatelem dominikánské provincie v Rusku.

Konečně posvátná kongregace rozhodla, že ruský provinciál — „má býti vybídnut, aby v některém nebo v některých z řečených konventů zřídil studium jazyka armenského, valašského a tatarského, protože papež jejich lektorům i studentům povoluje tytéž výsady, které Pavel V., jeho předchůdce, udělil lektorům a studentům jazyka hebrejského, řeckého, chaldejského a arabského".

Kromě toho byla dána (14. ledna 1627) P. Damascenovi jako osobní výsada na pět let čísti zakázané knihy, rozhřešovati od herese a rozkolu kohokoliv, i řeholníky, i v případech vyhražených Apoštolské Stolici v bule „Caenae Domini", kteroužto pravomoc mohl sděliti jednomu knězi v kterémkoliv konventě své provincie.

Od té doby bývali ruští provinciálové zároveň prefekty dominikánských misií na Rusi s pravomocí jmenovati apoštolské misionáře atd. Jejich pravomoc byla v následujících dobách ještě zvětšována.

[6] Archiv Propagandy, Scritture riferite, tom. 59, fol. 76 v.

[7] Archiv Propagandy, Acta S. C., v. 4, fol. 158; ačkoliv jsem si dal všemožnou práci, zmíněnou zprávu jsem nenašel.

[8] Tamže, fol. 158v; srov. Bullarium O. P., Romae 1729 a násl. t. VI, str. 50.

[9] Archiv Prop., Memorialia, v. 338, fol. 103.

K usnadnění apoštolátu mezi Armeny, usazenými ve lvovském obvodu, nařídil P. Damascenus roku 1627, aby v ruské provincii bylo do řádu přijato šest rodilých Armenů a šest Rusínů, kteří by se výhradně věnovali tomuto apoštolátu.[10] Snad od té doby se datuje výsada lvovského konventu, podle níž může několik jeho kněží býti obřadu armenského. Poslední dominikán obřadu armenského ve Lvově byl na konci minulého století historik P. Sadok Barącz.

Za provincialátu P. Damascena konal se všeobecný řádový sněm v Toulouse roku 1628, na němž ruskou provincii zastupoval jako definitor P. Celestin Deszpot.[11] P. Celestin vymohl tehdy pro ruského provinciála výsadu, aby mohl povyšovati nové domy na převoráty a ustanovovati v nich nové převory, což bylo právem velmistrovým, a ukládati konventům mimořádné daně — „pro visitace nových konventů velmi vzdálených".[12]

Na konci provincialátu P. Damascena vznikly v provincii nějaké neshody, které byly příčinou, že se ihned po uplynutí své lhůty (tehdy v ruské provincii bylo to tříletí ode dne volby) poděkoval z úřadu v lednu 1929, ačkoliv podle řádového práva měl pokračovat v úřadě až do skončení všeobecného řádového sněmu, jenž se konal o letnicích téhož roku. Podrobností neznáme; současník P. Simon Okolski praví:[13] — „k vůli míru v provincii".

Organisováním misijní činnosti v ruské provincii P. Damascenus svůj úkol jako provinciál splnil.

4. Horlitel čisté víry.

Provinciální úřad byl jen na překážku apoštolské horlivosti P. Damascena. Jakmile se ho zbavil, vrátil se s vroucím zápalem do svého pravého živlu — misijní činnosti. Ani převorský úřad, jímž ho roku 1632 pověřili bratři z konventu Božího Těla ve Lvově, nemohl mu v tom překážeti.

P. Damascenus jakožto kněz hlubokého theologického vzdělání a vroucího cítění s Církví dobře postřehl, že překážkou mravního a duchovního povznesení lidu je jeho p o v ě r č i v o s t — nedostatek čisté víry. V oblasti ruské provincie zůstala i po sjednocení některých krajů s katolickou Církví v lidu ještě tak zvaná „dvojvíra", jež byla smutným dědictvím po pravoslaví, a ještě hůře bylo v krajích nesjednocených, kde též dominikáni působili. Přemýšlel proto, co by bylo pro očistu víry nejúčinnější. Řešení, jež ho napadlo, je pro něho velmi charakteristické. Nástrojem očisty víry měla býti — inkvisice. Jejím úkolem by bylo, zakročovat zvláště proti veřejným čarodějům a čarodějnicím a proti pověře, neboť důvěřivost lidu v čarodějství byla největší překáž-

[10] Gen. Archiv O. P., serie XIII, XX 459A, Baracz: Catalogus, str. 321.
[11] Acta C. G., Romae 1897 násl., VI, 353.
[12] Tamtéž, 375.
[13] Russia Florida, str. 54.

kou rozkvětu čisté víry božské. Inkvisice měla tedy po čarodějích pátrat a upozorňovat na ně vrchnost, aby ta jejich řádění na svém panství zamezovala.

Žádost P. Damascena došla do Říma Propagandě spolu s ostatními zprávami z ruské provincie koncem roku 1632 nebo začátkem roku 1633. Dne 14. února 1633 byla předložena v plenárním sezení za přítomnosti samotného papeže.[14] O zřízení inkvisice na Rusi mluví P. Damascenus předně ve své relaci (zprávě) o stavu ruské provincie, kterou nacházíme dvakrát: jednou jako určenou „kardinálům" posvátné kongregace Propagandy[15] a po druhé „tajemníku" Propagandy.[16] Oba teksty se shodují. Škoda, že ji zde pro větší rozsáhlost nemůžeme uveřejniti, ačkoliv je velmi zajímavá. Kromě toho podal o zřízení inkvisice zvláštní memorandum, řekněme vlastní žádost přesně formulovanou.[17]

P. Damascenus svou žádost odůvodňuje tím, že inkvisice v Polsku byla zřízena za papeže Jana XXII. roku 1325 a trvala také v ruském vojvodství („Ducatu Russiae") až do roku 1561. Její znovuzřízení neodporuje ani polským státním zákonům, protože stará polská konstituce nařizovala, aby bludařům byl majetek zabaven. A jako největší důvod praví, že „bludaři v polském království a rozkolníci ve vojvodství ruském velmi ostrým způsobem počali zvedati hlavy, proto je velmi spravedlivo, aby Svatá Stolice Apoštolská ustanovila strážce víry". — Úkol a pravomoc inkvisitorova je přesně vymezena: bude to člen ruské provincie dominikánské; jeho pravomoc nebude přesahovat hranic provincie; úkolem jeho bude zakročovati „proti čarodějům a čarodějnicím a proti rouhačům katolické víře a Apoštolské Stolici". Pravomoc biskupů nebude v ničem dotčena, protože inkvisitor nic neučiní, čeho biskup nerozkáže. Bude povinen prohlédnouti knihovny žebravých řádů podle indexu knih zapovězených. Bude ve svědomí zavázán pokorně a umírněně napomínati vrchnosti, na jejichž panství by se objevili čarodějové a čarodějnice, a zapřisahati je k jejich odstranění. Soudní moci nebude mít, ale soud ponechá Všemohoucímu. Ve svědomí bude zavázán, aby svůj tak svatý úřad zastával pečlivě, moudře, rázně a bděle.

P. Damascenus zřízením inkvisičního úřadu měl v úmyslu čelit rozpínavosti bludařů a rozkolných. Inkvisice měla býti jakousi protiváhou pravoslavných Akademií. Je to zřejmo z jeho zprávy, když při řeči o kijevském konventě praví:[18] „Buďtež (v Kijevě) zřízeny veřejné disputace, protože rozkolní si roku 1631 zřídili Akademii. Rozkolníci jsou na stráži pro své bludy. Ať vyburcuje Svatá Stolice Apoštolská aspoň řeholníky, aby nebyly duše věřících sváděny. Zkoumatel („censor") víry by zde byl nutný,

[14] Archiv Prop., Acta, tom. 6, fol. 325 r.
[15] Archiv Prop., Scritture riferite, tom. 336, fol. 436—441 v.
[16] Tamže, fol. 397—402 v.
[17] Tamže, Memoriali, tom. 393, fol. 353—354.
[18] Tamže, Scritture riferite, tom. 336, fol. 438 r.

aby aspoň přimlouváním, přísností i mírností čelil a předcházel zlu duší."

O tomto návrhu P. Damascena se jednalo v plenárním sezení Propagandy dne 14. února 1633 u přítomnosti papeže Urbana VIII., ale nebylo dosaženo nějaké dohody. Návrh byl příliš nový a příliš odvážný, než aby se mohl rozhodnouti rázem. Proto papež nařídil, aby celá záležitost byla svěřena k pečlivému prozkoumání sboru kardinálů a nařídil, aby se o ní zachovalo mlčení i v kongregaci svatého Oficia.[19] Mezitím poslal P. Damascenus znovu memorandum posvátné kongregaci Propagandy, které bylo 12. dubna 1633 vzato v úvahu, a pravil v něm:[20] „Neboť je vážná či trestuhodná nedbalost v potírání čarodějnic. Není, kdo by o to dbal svým úřadem; Boží vznešenost je veřejnými čarodějnicemi uváděna v nevážnost: a nikdo nehorlí o čest Boží v této věci. Dokonce i jeden kněz byl na poradu u veřejné čarodějnice. A to jest v jedné ruské diecési; co soudit o všech šesti diecésích na Rusi, v nichž se rozprostírá ruská provincie? Na své svědomí pravím. Důvěrně oznamuji tobě, ó svatá Apoštolská Stolice."

Ale ani tato urgence nepohnula mlčením, které zahalilo otázku zřízení inkvisice na Rusi. Svatá Stolice usoudila, že by zřízení inkvisice asi nepřispělo k uklidnění beztak již dost rozháraných nábožensko-politických poměrů na východním okraji polského království. Než to nikterak nezmenšuje významu P. Damascena. Ba naopak: vážnost, s jakou byla celá tato otázka probírána v Římě, je nejkrásnějším oceněním jeho původnosti a apoštolské horlivosti o čistotu víry. (Pokračování.)

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875-1880.

Dr. Frant. Cinek.

Historie duchovní obnovy Velehradu je dosud velmi kusá a zlomkovitá. Celé úseky zůstaly nám dodnes zastřeny. I nejpilnější kronikář velehradský P. Jan Vychodil zachytil nám při vší své neumdlévající horlivosti jen zlomkovitá pásma dějů, seskupená kolem nejvýznačnějších regeneračních fází.

Mimo jiné chybí nám vhled do ruchu cyrilometodějského v letech 1872—1880. A běží přece o údobí, v němž ožívající cyrilometodějství i snahy o duchovní vzkříšení Velehradu prošly značnou krisí za prudkého náporu liberalismu.

Éra tato bývá povšechně označována (aspoň ve své první části) za údobí žalostné ochablosti po mohutném vyšlehnutí prvotního zanícení v letech 1863 a 1869. Je to jen z části správné a volá to po dokumentárním prozkoumání.

[19] Tamže, Acta, tom. 8, fol. 184 v.
[20] Tamže, Scritture riferite, Memoriali, tom 393, fol. 307 v.

Při bližším zjišťování roztroušených drobných dokladů zjišťujeme mnoho překvapujícího, co vrhá nové světlo na neznámý úsek, v němž za těžce svízelných poměrů rodí se zvolna mohutná akce, která znamená průlom do duchovní spoutanosti českého katolictví febroniánským duchem rakouského zákonodárství a vede k duchovnímu vzkříšení křesť. Sionu Slovanstva v památném roce 1885.

Regenerační snahy katolicismu (zpružnělého cyrilometodějstvím), spjaté s úsilím o duch. vyvýšení Velehradu, nebyly tehdy tak romanticky mělké a neujasněné, jak se občas tvrdí.

Naopak mnohé, co při nedostatku soustavných duch. dějin Velehradu připisujeme omylem pozdější generaci, mocně hýbalo tužbami houževnatých a trpělivých horlitelů velehradských už v době, kdy za proticírkevní nálady ve vládních kruzích rakouských a prudkého kulturního boje v Německu cyrilometodějství v první své fázi procházelo těžkým ohněm zkoušek.

Úsek tento, jenž skýtá mimo jiné mnohého povzbuzení pro nynější akci ve prospěch obnovy svatyně velehradské, bude zpracován a uveřejněn v samostatné práci.

Zde zatím hrst drobných detailů.

Tužby po duchovním zvelebení Velehradu.

Po sedmdesátých letech stále úsilovněji se zdůrazňuje potřeba velkorysého zvelebení Velehradu, aby mohl dostáti náležitě svému duchovnímu poslání.

Ožívá stará tužba vyslovená roku 1863 v „Hlasu" (učitelem Eduardem Vránou), „by vůdcové našeho národa ve spojení s horlivým duchovenstvem zařídili národní výbor, který by o zakoupení Velehradu i s panstvím pečoval... Velehrad byl by naším. Pak by se tam mohl vztyčiti velebný klášter ke přijímání a obsluze četných poutníků" („Hlas" 1863, str. 180). Roku 1872 oznamuje se v „Hlasu" a ve „Škole B. Srdce Páně", že fond Matice velehradské vzrostl na 40.000 zl. Zároveň však se bolestně konstatuje, že je to naprosto nedostatečné k zvelebení Velehradu, aby splnil svůj prozřetelnostní úkol.

Opětovně se poukazuje, že úkolem Matice velehradské jest opatřiti Velehradu důstojnou duchovní správu, jež by vyhovovala *duchovním potřebám národa cyrilometodějského.*

Důstojnost místa vyžaduje, aby Velehrad opatřen byl dostatečným počtem kněžstva s církevním hodnostářem v čele. Ať se tam usadí kapitola s infulovaným proboštem nebo ať se tam povolají řeholníci s infulovaným opatem. Hlavně běží o to, aby Velehrad byl na duchovní výši svého poslání.

Na Velehrad třeba každoročně shromažďovat lid „z krajů velkodiecése cyrillomethodějské" (z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska) *k duchovním cvičením* (exerciiím). Budiž tedy Velehrad opatřen náležitým počtem kvalifikovaných duch. řečníků a zpovědníků, by této duch. potřebě vyhověti mohli. Velehrad buď ohniskem *misijní*

činnosti. Z Velehradu vycházejtež misionáři do celé *velkodiecése cyrilometodějské* „konat misie v městech i osadách, zachvácených kvasem nevěry a pochybovačnosti". Velehrad budiž též střediskem *činnosti unionistické.* Kněžstvo velehradské nechť „osnuje smíření s východem" pomocí „vědy, modlitby, a kdyby toho třeba bylo, také pomocí *zahraničních misijí*" (nechť „zapřádá sjednocování schismatiků s Římem ve jménu sv. Cyrila a Metoděje," ovšem „v dorozumění, v důvěře a s požehnáním církevních vrchností").

Velehrad budiž *„tvrzí církevnou v národu slovanském i proti vpádům nepřátelským, tedy k obraně i — k výboji".* (Snahy unionistické spjaté s Velehradem měly už roku 1860 horlivého podporovatele v bis. Strossmayerovi, jenž jednal o té věci s uvědomnělými pracovníky moravskými a poslal o tom do Říma zvláštní „promemoria".)

Vynořuje se i návrh, aby kapitula velehradská po příkladu kapituly vyšehradské byla sborem učených kněží cyrilometodějských, kteří by pracovali pro myšlenku unie.

Nechť se stane Velehrad slovanskou Fuldou a mostem ke spojení s rozkolníky.

Stále však vrací se plán povolat naVelehrad některý řád a zakoupit statek velehradský, aby tak odčiněno bylo násilí, učiněné řádu cisterciáckému.

I kdyby se to nepodařilo za soudobých smutných poměrů, nechť „ladem a v úkrytu ležící jistiny Matice velehradské se co nejdříve použije „k základu kláštera". I když to bude „sebe menší a chudobnější klášter, vezmou jej Bůh, národ a tisíce zbožných věřících pod svou ochranu . . ., aby tento nový štěp katolické církve v naší milé vlasti na místě svatém zmohutněl a hojné přinášel ovoce." („Hlas" 1872, č. 24.) Otevřeně vyzývána organisačně nepružná a těžkopádná Matice velehradská k čilejší aktivitě.

„Již jest na čase — psalo se v „Hlasu" roku 1872 (č. 26) — aby slavný výbor Matice velehradské na nějakém plánu se usnesl, podle něhož by v obnovování Velehradu se pokračovalo, a aby *ihned* činnost svou v tom ohledu započal, neboť pak teprve dá se očekávati, že národ s radostí podporovati bude dílo takové důležitosti, když věděti bude, že příspěvků jeho potřeba jest."

*

Hodno povšimnutí, jak tehdejší snahy o duchovní rozkvět Velehradu zdravě směřovaly k cílům, které později od roku 1885 pronikavě zdůrazňovali vlastní křisitelé Velehradu v čele s dr. Stojanem.

Vidět, jak zdravě krystalisuje se tu pevný plán o znovuvzkříšení slovanského Betlema a oživení prozřetelnostního osvětového i náboženského a sjednocovacího ohniska v rodině Slovanstva.

S počátku projevovalo se to značně zastřeně, poněvadž protivníkům bylo třeba v provoláních Matice velehradské roku 1860 a 1862 mluvit o tom opatrně. Proč: v nových stanovách formulováno to před státními úřady tak, aby to nejitřilo (dokonce vpravena do

stanov na místě, kde se jednalo o podporu velehrad. duchovenstva, až okázale loyální vsuvka, že se tím umožní, by náboženská matice nebyla více než posud obřemeněna). Bylo třeba opatrnosti, aby persekuce panslavismu neohrozila regenerační snahy velehradské.

Po sedmdesátých letech probleskuje to v tisku nezastřeněji.

Běží o to, aby Velehrad stal se *duchovní kolébkou obrody a ohniskem sjednocovacích snah v Slovanstvu či základnou pro dobudování díla sv. Cyrila a Metoděje.* (Pokračování.)

Slováci v Rumunsku.

Petr Makoš.

III.

Veľmi žalostné je písať niečo o kultúre a vzdelanosti našich Slovákov v Rumunsku. V tomto ohľade sú oni veľmi pozadu. Veď ktože sa staral o úbohých drevorúbačov slovenských v rokoch 1815—1900? Nadriadené vrchnosti ich považovaly viac za tuctovité sily výrobné než za právnu jednotku, ktorá i dľa elementárnych zákonov prírody má právo na výdobytku vzdelania ľudstva. Páni grófi v minulosti dávali pozor len na to, aby im tento bídou hnaný ľud len čím viac naplnil ich prospechárske vrecká, a to čo najlacnejšou cestou. Len po 30—40 rokoch usadenia sa Slovákov v Rudohorí boli to církevné vrchnosti, ktoré sú vedené duchom celosvetového evanjelia, a ktoré postavily Slovákom kde-tu malé kaplnky ku odbavovaniu služieb Božích. Stáleho duchovného vodcu naši Slováci nemali, až od rokov 1838—1840. Dotiaľ dochádzali v sobotu a v nedeľu niektorí členovia rehoľných rádov (františkáni). Ale i títo len na pár dní v týždni. Veľmi mnoho Slovákov tu zomrelo bez zaopatrenia sviatostí a pochovávali sa obyčajne sami. Sú ešte starci, čo sa dobre pamätajú na to, ako celá dedina sa shrnula zo široka-ďaleka ku kaplnke, keď prišiel ich kňaz navštíviť. V nedele a sviatky sa shromažďovali naši Slováci do súkromých domov a tam si odbovovali sami bohoslužby, ktoré pozostávaly zo spevu a čítania Svätého písma.

Napriek tejto opustenosti naší Slováci zostali vernými viere a mravom svojich otcov. Rodičia boli domácimi kňazmi svojich dietok a vždy si považovali za najsvätejšiu povinnosť vychovať bohabojné deti. Vyrúbané lesy akoby posypali Slováci malými kaplnkami sv. Jána Nepomuckého a sv. Anny. Kostoly väčšieho rozmeru si počali stavať len neskoršie po svojom príchode, keď im v tom išly po ruke aj panské vrchnosti rôznymi hmotnými a peňažnými podporami. Kedže celé Rudohorie koncom 18. storočia bolo pod dozorom vojenským ako strategické územie, do Rudohoria dosadený farár mal aj hodnosť vojenského kapitána a nosil aj vojenskú rovnošatu. Duševno-pastierska práca kňazova je tu pre ohromné rozľahlosti a neprístupnosti veľmi obťažená. Farár

vidí svojich veriacich len v nedeľu hromadne a jednotlive pri koledovaní na Vianoce.

Svoje náboženské povinnosti si svedomite konajú. Akoby za svätú tradíciu si považujú aspoň dvakrát pristúpiť ku sv. spovedi. Chlapci a mládenci skôr než odídu do hory alebo do sveta za robotu, najprv sa posilnia s nebeským pokrmom. Najväčšmi je tu rozšírený spolok sv. Ruženca. Zpomedzi modlitebných knížiek sú tu užívané Radlinského „Nábožné výlevy" a od Vloššáka „Cesta ku Bohu". Najnovšie však horliví učitelia (Dočolomanský, Hedi) rozširujú Janovčíkovú „Stredné a malé Alleluja". Časopisov náboženských je tu veľmi málo zavedené. Príčinou toho je veľký valutový rozdiel medzi Československom a Rumunskom (1 Kčs je 7 leiov). Ale príbuzní zo Slovenska často posielajú už prečítané čísla Sv. Rodiny, Posla a Kráľovnej sv. Ruženca. Teraz je v komisii Spolku sv. Vojtecha novosostavená modlitebná knížka od Rudolfa Dočolomanského, učiteľa na tunajšej slov. škole, s pekným arcipastierskym preslovom miestneho veľko-varadinského biskupa dra Fiedlera.

Veľmi smutnou kapitolou v náboženskom ohľade je nedostatok slovensky hovoriacich kňazov. Tunajší kňazi satumarejskej a oradskej diecezy už veľmi málo jesto takých, čo by vedeli slovensky. V minulých rokoch biskupmi veľko-varadinskej diecezy boli obyčajne hodnostári z východného Slovenska a tiež zo stredného, a títo potom povolali často do svojich seminárov mladíkov zo Slovenska. Títo potom mohli bezpečne zadostučiniť poslaniu medzi Slovákmi v Rudohorí. Dnes to však ide ťažko. Rudohorie, vlasť to našich Slovákov, je obkolesená prostredím maďarským a švábskymi Nemcami a zo seminárov vychádzajú kňazi tiež len týchto dvoch jazykov materinských. Títo kňazi však nie s tou najväčšou horlivosťou sa venujú duševnému životu našich Slovákov. Počas mojej misijnej návštěvy prišiel som aj na také kraje, kde ľudia nemajú ani tie nejzákladnejšie pôjmy o Bohu a duši človeka.. Najmä kraje ležiace od kostela na 30—40 km sú v tomto ohľade až do pľaču. V posledných rokoch církevné úrady sa už lepšie zaujímajú slovenských katolíkov. Prinetené sú k tomu ústavičným tajným bojom štátneho rumunského pravoslávia s katolicizmom. Veľmi hlboké základy mravno-náboženské pracovaly prvé slovenské missie v roku 1930, ktoré na pozvanie apošt. administrátora veľko-varadinského Dr. Mayera konali tu za podpory Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda v dobe pôstnej pátri Jezuiti zo Slovenska, a to P. Eiselle a P. Sahulčík, ktorí nielen nábožensky zdrmácali náš ospalý ľud, ale i v slovenskosti a k láske vlasti povzbudzovali všemožne našich Slovákov, hoci sa to mnohým miestnym maďarským nepáčilo a považovali to za politiku. Darmo však, každý národ žije v jazyku a mravoch. Reč slovenská je tiež darom božím.

Čo sa týka mravných hodnôt našich tu Slovákov, môžeme byť ešte spokojní. Slováci považujú mravné zákony za dogmy životné. Čím lepšie sa ľud poučuje o čistom náboženstve, tým rapídnejšie

klesá aj počet mravných priestupkov, čo zbadať i na maličkom čísle nezákonitých dietok. Divé manželstvá alebo rozvody sú tu pojmami neznámymi. Mravnosť ľudu slovenského v Rumunsku je ohrožené len židmi-krčmármi, ktorí sa všade zahniezdili ako cudzopasní pažravci. Lenže skromná bieda izoluje náš ľud aj od tohoto zla. Židia-krčmári teraz však premenili svoje krčmy na obchody s miešaným tovarom. Veľmi záslužnú prácu by vykonala Slov. Národná rada, keby pomocou finančných podnikov zaviedla tu obecné družstvá potravné. Naši Slováci v družstevnom ohľade sú nie podnikaví, lebo nemali ešte ani príležitosť nadobudnúť si družstevných vedomostí. Toto je veľká škoda a treba jej rýchlo odpomôcť.

Povedomie svojpomoci hospodárskej sa v posledných rokoch prebúdza i medzi rumunskými Slovákmi. Na každom poli chcú si byť svojpánmi. Niektoré osady spoločnými silami si už zadovážili mláťačky obecné. Zo slivák varia pálenku, ktorú tu menujú „rakija", alebo slivovicu „cviku". Tieto domáce výrobky potužujúce potom príležitostne spotrebujú ako na svatbách, krštinách atď. Užívanie liehových nápojov je pomerne k dobe pred 20 rokmi veľmi nepatrné. Žiaľbohu najdú sa ešte i teraz matky, ktoré dávajú alkohol malým nemluvniatkom do cuclíka, aby vraj tuhšie a hlbšie spalo. Pri spoločných zábavách mládež zachová vždy hranice slušnosti. Bitky v krčmách sú tu veľmi zriedkavé.

V manželskom živote svätosť rodinného krbu je dosť zachovalá a veľkomestské hriechy rodinné tu nemajú pôdy. Príčinou toho je tak hlboké náboženské presvedčenie a tiež izolovanosť týchto odľahlých dedín od skazeného ovzdušia mestského. Tunajšie matky, ohlušené starosťou o veľký počet dietok a tiež ich všetka starosť o hospodárstvo nedopraje im viac času venovať sa tiež čistote dietok. Mnohé deti sú tu po hygienickej stránke telesnej veľmi opustené. Malé drevené byty ešte s menšími obločkami neprepúšťajú zdravý vzduch a slnko do izby. Následkom toho každý vyšší cit telesnej čistoty je tu už od malička v dieťaťu akoby umŕtvený. Ale zato prípady tuberkulózy a iných vážnejších chorôb sú tu veľmi zriedkavé. Horský vzduch, pramenitá voda, to sú dva faktory, ktoré umierňujú biedu a z nej pochádzajúce nedostatky medzi našími Slovákmi.

Čo sa týka národného kroju ľudového, ten je ešte nepozmenený od 150 rokov ich sa sem prisťahovania, hoci, najmä mužský napodobňujú už kroj súsediacich Rumunov. Chlapi a mládenci nosia remenné krpce s pekne vyšívanými povlakmi, široké, biele plátené gate a na to voľne spustenú košeľu. Miesto klobúkov plátených nosia tu slamenné. V zime však natiahnu teplé kožuchy a súkeniaky a halenu. Ženy a dievky najviac si zamilovaly krojové farby červené, žlté a zelené. Vydaté nosia pekne krojkované čepce a dievčatá vo vlasoch dlhé stuhy a farbisté blachové hrebene. Kroj naších rumunských Slovákov je ten istý, ako pred 150 rokmi bol v ich pôvodných krajoch Oravy, Gemera, Zvolena

a Trenčína a sú aj pyšní na svoj kroj. Dievčatá, slúžiace po mestách, tiež sú verné svojmu kroju, a náhodou, keby sa niektorá v meste i popanštila, keď príde zo služby domov, mestské šaty musí odhodiť a obliecť sa do kroju svojej dediny. Ináčej ju mládenci bojkotujú a prenasledujú s posmešným názvom „pani kišašonka". Malých chlapcov a dievčatá ťažko rozoznať, lebo nosia dlhé, až po päty siahajúce plátené košele a na hlave slamenné klobúky. Len dlhé vlasy a hrebienčok vo vlasoch upozorní tu človeka, že je to nie chlapec, ale dievča.

Krásnu mozaiku poskytuje tu v nedeľu pohľad na dlhé, vlnovite sa točiace rady našich Slovákov, idúcich z kostola, každý svojím chodníkom pomedzi zlatoklasé níva žitovísk a svábovísk. Dievča, idúce do kostola, stiahne si s hlavy šatku, ženy však nie. Skôr než vníde Slovák do kostola, kľakne si tiež pred krížom pred kostolom postaveným a tam sa pripraví na dôstojný vchod dnuká. Človek tu neprejde popri druhom, že by sa nepozdravil „Pochválen Pán Ježíš Kristus". V nedeľu, keď sa stretnú či známi či neznámi, podajú si navzájom ruky a pozdravia sa „vítajte", na čo druhá stránka odpovia: „Boh nech ťa drží pri zdraví a požehnaní." Malé deti sú veľmi vďačné a ďakujú i za tú najmenšiu láskavosť im preukázanú alebo i za malý dárček slovami: „Krížom-krážom (pri tom robí človekovi kríž na dlaň) lakťom (lakťom sa dotkne dlane), palcom, pác (a udre na dlaň silnú packu)."

Po mravno-náboženskom ohľade touto cestou prosíme našich čitateľov a známych, aby prečítané čísla katolíckych časopisov, kalendárov atď. nezahodili, ale aby poslali na redakciu „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda" v Olomouci, nebo na spolok sv. Rafaela, Praha, Vysočany, s poznámkou „Pre Slovákov v Rumunsku". Tunajší naši Slováci nemôžu si dopriať ani toho, žeby si objednať mohli, čo i ten najlacnejší časopis. Konajme preto misionársku prácu i doma. Rumunskí Slováci vám za to budú vďační. Pomôžte týmto naším bratom, ktorí okrem biedy nemajú ničoho, len zlaté srdcia a vrúcne modlitby.

Žatva je tu veľká, ale robotníkov málo. Modlime sa často, aby Prozreteľnosť riadila život našich Slovákov v Rumunsku.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Počet katolických kněží, žijících dosud na svobodě v Rusku, udává biskup Matulonis, který sám vytrpěl mučednictví žaláře a vyhnanství, ve svých amerických přednáškách pouze asi 16. V žalářích jich úpí ještě asi 100. Katolíků všech jest asi 2 miliony, většinou Poláci, Litevci, Gruzíni a Němci. Před revolucí bylo jen v Leningradě 14 katolických farností s 20 kostely. Dnes zůstal ještě otevřen jediný kostel sv. Kateřiny a při něm jediný katolický kněz chráněný mezinárodním právem.

Jak hrdinsky snášeli katoličtí kněží děsné útrapy vyhnanství, dovídáme se nyní z autentických zpráv téhož biskupa-mučedníka Matulonise. Ačkoliv museli konat nejtěžší tělesné práce zároveň s ostatními vězni, nezapomínali ani v té bídě, zimě a hladu na duchovní činnost apoštolskou.

Proto nařídila bolševická správa soloveckých ostrovů, aby byli všichni kněží soustředěni na jednom z ostrovů, kde také žil biskup Matulonis v odděleném baráku. Společnému úsilí kněží podařilo se opatřit něco vína a pšeničné mouky, z níž připravili si hostie. Z plechové krabice zhotovili si kalich, ze zelené látky ušili štolu, vyřezali kříž, sehnali trochu petroleje a lampičku a když získali i misál, sloužili v noci, kdy stráže spaly, na půdě mše sv. Žádné prohlídky bolševické nic nenašly. Teprve když kterýsi z kněží onemocněv v horečce něco prozradil, vytušila něco bolševická správa a rozdělila zase kněze po různých barácích s ostatními vyhnanci.

Nová škola komunistické propagandy byla zřízena v Moskvě. „Izvěstie" (z 9. II.) přinášejí podrobnosti o jejím zahájení. Základem vyučování ve škole jsou dějiny komunistické strany, Kominternu a leninismu. Vyučuje se metodám komunistické propagandy a metodám organisace. Posluchači pak používají prakticky nabytých vědomostí v různých moskevských podnicích, aby se definitivně zdokonalili v práci mezi lidem. Ve škole se vyučuje též dějinám SSSR a novým dějinám ostatního světa podle programu, doporučeného ústředním komitétem komunistické strany. Pro školu byla postavena nová budova a vedle ní jiná desetipatrová budova pro internát posluchačů. Profesoři školy mají zvýšené služné a každý posluchač dostane podporu 350 rublů měsíčně, to jest asi dvakrát tolik, co dostává obyčejný sovětský zaměstnanec.

Sovětská vláda zrušila tak zvanou „Komunistickou akademii" jako zbytečnou, když kromě ní existuje ještě „Akademie věd". Je to zároveň pro „Akademii věd" vysvědčení úplné spolehlivosti ve smyslu komunistickém.

Akademie věd vítá bezbožeckou práci. Výbor „Akademie věd" v SSSR poslal předsedovi Svazu bojujících bezbožníků, soudruhu Jaroslavskému-Gubelmanovi, pozdravný přípis k 10letému trvání Svazu. Přípis zní: „Akademie věd vroucně zdraví bojovníky protináboženské fronty v den 10. výročí Svazu bojujících bezbožníků. Definitivní vítězství socialismu v SSSR utvořilo z naší vlasti nejen mohutnou průmyslovou velmoc, ale také zemi kultury a hromadného bezbožectví. V té době, kdy v řadě kapitalistických zemí zuří fašistické běsnění a nastává návrat k dobám inkvisice, v Sovětském Svazu se uskutečňují před našima očima sny a vědecká bystrozrakost nejlepších hlav lidstva. Milionové masy mnohonárodního Sovětského Svazu shodily se sebe a dosud shazují hanebné jho náboženské — ideologii otrocké minulosti. Další boj za osvobození naší vlasti od mystické plísně a náboženských přežitků potřebuje ohromného zvýšení kulturní práce, v níž Svaz bojujících bezbožníků zaujme čestné místo." To se zase „Akademie věd" odvděčuje za důvěru bolševickým bezbožníkům. O „kulturní" však práci bezbožníků svědčí už dostatečně pobořené umělecké památky slavné minulosti ruské, vyprodané obrazárny, musea atd. Zvýšovat ji není ani možno.

Na sjezdě bezbožníků na počest desetiletého trvání Svazu bojujících bezbožníků prohlásil Jaroslavský-Gubelman, že polovice obyvatelstva SSSR je již lhostejna k náboženství a nepotřebuje ráje. Jaroslavský-Gubelman pak podrobně referoval o metodách, jimiž bezbožníci vynucují lhostejnost obyvatelstva k náboženství. Největší pozornost věnují mládeži. Bezbožníci snaží se ji stůj co stůj získati kursy, přednáškami, výlety, návštěvami odborných protináboženských muzeí, rozšiřováním patřičné literatury a pod. Tyto metody podstatně se liší od dřívějších. Jaroslavský-Gubelman mezi jiným též řekl, že v SSSR je 40.000 církevních obcí, ale počet členstva neprozradil. Nejméně bezbožníků je na venkově — 34 proc.

Dějepis v SSSR. Dlouhou dobu v SSSR bylo zapovězeno vyučovati ve školách dějinám vůbec a zvláště dějinám Ruska. Bolševici se báli minulosti a pokládali ji za škodlivou, ale trvale se nedala utajovati. A tak vedení komunistů povolilo vyučování dějepisu, ale s podmínkou, že se to bude díti podle učebnic, vypracovaných na základě „dialektického materialismu". Roku 1934 byly vydány pokyny, jaký obsah má míti taková učebnice. Několik sovětských učenců se dalo do práce a připravili řadu učebnic, které však neuspokojily vedení strany. Dne 27. ledna t. r. byla

ve všech moskevských novinách otisknuta stať pod názvem „Na frontě historické vědy". Obsahovala: 1. Prohlášení Sovnarkomu (Sovětu národních komisařů) a Ústředního komitétu strany o vyučování dějepisu ve školách; 2. nařízení podepsané Molotovem a Stalinem o revisi a zlepšení učebnic dějepisu; 3. poznámky Stalinovy, Kirovovy a Ždanovy (8. VII. 1934) ohledně přehledu učebnic o dějinách SSSR; a konečně 4. poznámky týchž osob (z 9. VIII. 1934) ohledně přehledu učebnic nových dějin.

Sovnarkom a Ústřední komitét komunistické strany nařídily už 16. V. 1934, aby všechny školy v SSSR dostaly patřičné učebnice dějepisu, ale toto nařízení nebylo dosud splněno. Proto byla nyní ustavena komise (Ždanov, předseda, členi: Radek, Bystrjanský, Svanidze, Garin, Lukin, Jakovlev, Zatonský, Taizula-Chadžajev, Bauman, Bubnov a Bucharin), která má zrevidovati a případně i přepracovati napsané již učebnice a vyhlásiti konkurs na sepsání nových učebnic. Především musí komise prohlédnouti učebnice elementárních dějin SSSR, ale také nových dějin (ostatního světa). Jako pokyny pro tuto práci slouží dřívější dějepisné poznámky Stalina, zemřelého Kirova a Ždanova, kteří si přejí, aby dějiny sovětského Ruska nebyly ruskými dějinami, nýbrž dějinami národů sovětských, totiž Ukrajiny, Běloruska, Finska, Pobaltí, národů severokavkazských a zakavkazských, volžských a severních kmenů, pak Tatarů, Baškirů, Mordvinů, Čuvašů atd. V dějinách má býti podtržena anekční (dobyvatelská) a kolonisační úloha ruského carismu a ruské buržoasie. V dějinách vnější politiky má býti zvláště zdůrazněna kontrarevoluční úloha ruského carismu, počínajíc od Kateřiny II. Do učebnice mají býti také pojaty dějiny komunistické strany; nesmí v nich naprosto chyběti popis boje vedení strany s „trockismem" a s drobným buržoasním hnutím. (Tak se stal Trockij, po Leninovi kdysi nejhlavnější vůdce komunistický, v pojetí Stalinově drobným buržoou.)

Už z těchto krátkých poznámek je viděti, že se komunisté rozhodli přizpůsobiti dějiny úplně svým záměrům. O obsahu dějepisných učebnic budou u nich rozhodovati nikoliv učenci, ani ne sovětští učenci, nýbrž generální tajemníci komunistické strany. Komunista Radek již si také pospíšil s odůvodněním, proč komunističtí tajemníci se v dějinách lépe vyznají, nežli učenci. „Historická věda neuměla se prý ještě povznésti na takovou výši, jakou od ní žádají velké příklady historické bystrozrakosti Stalinovy."

Zajímavé jsou detaily, které vyšly najevo za debaty o vyučování dějepisu v samé komunistické veřejnosti. Tak Stalin prohlásil, že dějiny bez carů nejsou dějinami. Pravděpodobně se mělo vyučovati dějinám Ruska tak, jako by v Rusku nikdy nebyli vládli carové. Dle „Pravdy" (z 1. února) mají být dějiny ruského národa, ruských pracujících, na prvním místě. Komunistický tisk dosud vždy bojoval proti „velkoruskému šovinismu", ale teď pojednou uznává ruský národ za nejdůležitějšího činitele...

Ve vyučování dějepisu ostatních národů zavádějí bolševici tu změnu, že novověk nezačíná od objevení Ameriky, nýbrž od francouzské revoluce. Ta však nemá se jmenovati „velká francouzská revoluce", nýbrž „buržoasní francouzská revoluce". Zato sovětská revoluce má míti vždy jméno socialisticko-komunistická revoluce. Dějiny nové doby jsou rozděleny na tři období: 1. Od r. 1779 do francouzské války r. 1870; 2. od pařížské komuny do 7. listopadu r. 1917 (t. j. do bolševické revoluce); 3. od r. 1917 do dneška. Obsahově si bolševici ovšem přizpůsobí dějiny svým záměrům.

V městě Jekaterinoslavě byly zřízeny zvláštní kursy pro přípravu učitelů dějin. Súčastní se jich 120 učitelů ze středních škol.

(Pravda 10. II.)

Americký katolický misionář v Moskvě, Rev. Brown, chce využíti sovětského diplomatického ujednání sovětů se Spojenými státy americkými o zárukách náboženské svobody amerických občanů v Rusku, a zamýšlí zbudovati katolický kostel v Moskvě. Též američtí protestanté v Moskvě připravují se ke stavbě svého chrámu. Tyto zjevy nejsou svědectvím nějaké zásadní změny protináboženského stanoviska bolševické vlády ruské, nýbrž jsou jen vynuceny diplomatickými o-

hledy sovětů na Spojené státy americké v době, kdy Japonsko ohrožuje ruskou východní Asii a kdy je spojenectví amerického sovětům nanejvýš třeba.

Trojánský kůň, jenž kdysi podle Homérovy Iliady rozhodl osud dlouho obléhané Troje, našel takové zalíbení u vůdce komunistické internacionály Dymitrova, že o něm mluvil na posledním sjezdě „Kominternu" v Moskvě jako o symbolu nové metody bolševické pro světovou propagandu. Je to ovšem metoda klamu, který má komunistickým zásadám otevřít bránu i do tábora katolického. Získat chce především mládež radikalismem, který všechno kritisuje, podkopává autoritu Církve, vystupuje proti duchu sakristií, hledá silná hesla a chce rozvinout červené prapory katolické. V Polsku nastupuje tuto cestu časopis „Bunt Młodych" osobující si právo mluvit jménem mladé katolické inteligence polské. Metody lsti a klamu jsou ovšem nebezpečnější než otevřený boj komunismu proti Církvi.

O bezbožecké práci Svazu bojujících bezbožníků nepsaly letos sovětské noviny k jeho jubileu tolik, jak to bývalo zvykem v podobných příležitostech dříve. Boj proti náboženství se všelijak zamlčuje — vzhledem k zahraniční politice SSSR. Mluví se o něm jen tolik, kolik je nezbytně zapotřebí k jeho udržování doma.

Také vysvědčení o bezbožecké kultuře. Komisariát národní osvěty nařídil, aby učitelé, kteří projeví zvláštní negramotnost, byli zbavováni svých diplomů, že absolvovali vysoké školy.

Drahota v zimě. V Moskvě stojí jeden kubický metr dříví 360 rublů. Průměrné služné sovětských zaměstnanců je však jenom 180—200 rublů měsíčně.

Sovětská vláda se rozhodla zvýšiti výkupní cenu za pšenici, kterou dodávají kolchozy a kolchozníci. Dodávají-li více, než 500 kg pšenice, dostanou dvojnásobnou cenu za přebývající množství pšenice. Tímto nařízením sovětská vláda upustila zase od zásady, že chce podporovati hospodářsky slabé a poskytuje naopak výhody rolníkům zámožnějším. Že snad jsou členy kolchozu, to na zásadní skutečnosti nic nemění.

Časopis „Sovětský obchod" (z 9. a 11. února) sděluje, že je nedostatek soli, petroleje, cukru, mouky, krup a jiného zboží denní potřeby v celé řadě měst a krajů SSSR. Mezi jiným jmenuje města: Leningrad, Dněpropetrovsk, Ivanovo, Voroněž, Minsk a jiné.

„V hlavním průmyslovém městě SSSR Ivanovu (středisku textilního průmyslu) zastavily práci všechny továrny následkem nedostatku elektrického proudu. Elektrárny dodávají jen tolik elektrického proudu, kolik je nezbytně zapotřebí, aby uchránily továrny před následky mrazů. Každý den, který se nepracuje, připravuje Ivanovo ruské sověty o 9 milionů metrů různých druhů tekstilu." (Tak píše časopis ruského komisariátu průmyslu „Legkaja industrija" 11. února.)

Kdo mluví jménem sovětské mládeže? Mluvčím Svazu komunistické mládeže (Komsomolu) je časopis „Komsomolskaja Pravda". Jejím redaktorem jest soudruh Bubekin. Je to sice ruské jméno, ale snad jen pseudonym, za nímž se skrývají jako za ruskou clonou opravdoví ředitelé časopisu. Jsou to: Odpovědný sekretář redakce — soudr. Perelstein; rubriku kritiky a publicistiky vede žid — soudruh Vačelis, starý člen komunistické strany, oddíl: Venkovská mládež — žid Velmin. Dopisovatelem z Londýna je žid Kaplin a dalším odpovědným spolupracovníkem je žid Rozenfeld atd.

POLSKO

Nač jsou zákony? V trestním zákoníku polském jsou pod záhlavím „Přestupky proti náboženskému cítění" také tyto paragrafy: Par. 172: „Kdo se veřejně Bohu rouhá, podléhá trestu vězení do 5 let." A par. 173: „Kdo veřejně tupí nebo se posmívá právně uznanému vyznání nebo společnosti náboženské, jejím dogmatům, víře či obřadům, podléhá trestu vězení do 5 let." „Gazeta Polska", orgán polovládní, který prý šíří „státní ideologii", uveřejňoval skoro celý měsíc (do 12. ledna 1936) rouhavou povídku „Nebe v plamenech". Pod rouškou studentského románu naplnil celé své vypravování autor, Jan Parandowski, nejpustším rouháním, jež snad jenom u bolševických bezbožníků v Rusku má podobné výkvěty chorobné nenávisti Boha a veškerého náboženství.

ství. A státní návladní, jenž má bdít nad zachováváním zákona, v katolickém Polsku mlčí!

V senátě polském vystoupil proti unijní akci při rozpravě o rozpočtu ministerstva kultu senátor Terlikowski, obviňuje ji z rusifikace (porušťování). Ani v minulosti ani v přítomnosti nemají snahy unijní co dělat s jakoukoliv politikou. Pan senátor asi nic nečetl z historie o pronásledování unitů na Podlesí carskou vládou, ani nic neví o poměrech na Lemkovščině v Haliči a jinde v Polsku, kde právě velkoruské hnutí bojuje proti sjednoceným řekokatolíkům! Je-li p. Terlikowski katolik, pak byl povinen seznámit se napřed s nejčistšími náboženskými úmysly nynějšího Svatého Otce, papeže unionismu a Katolické akce, a nesměšovat svatou věc Boží s národnostní politikou v Polsku.

První stigmatisovaná východní církve. Značný rozruch v Haliči způsobila zvěst o nově stigmatisované Stanislavě Vološynové. Tato selská dívka, čistého a něžného charakteru, veliké zbožnosti, narozená 27. října 1911 v Krásném, okres Jaroslavovský, obdržela od konce června 1935 do půl roku všechny rány-stigmata ukřižovaného Spasitele. 8. září dostala Stanislava od Matky Boží tříramenný niklový křížek s pozlaceným řetízkem — jako záměnu za ránu na pravém rameni, která jí překážela v práci. Poněvadž mladá trpitelka se stala cílem velikých poutí (na svátek Povýšení sv. Kříže bylo u ní 9000 návštěvníků) — byla vzata do javorovské nemocnice na pozorování, kde zůstala týden; hned nato byla tři týdny vyšetřována v nemocnici ve Lvově; zde s ní zacházeli dosti hrubě jako s „hysterickou podvodnicí". Potom ji vzaly k sobě sestry basiliánky ve Lvově. Stigmatička mívá extase, při nichž nazírá utrpení Kristovo jaksi stále v přítomnosti Matky Boží, s níž rozmlouvá. Rozhovory slyší ukrajinsky (Tereza Neumannová aramsky). Mimo to stigmatisaci provázejí úkazy charismatické a parapsychické jako síla modlitby, zástupné utrpení, vliv na duše, telepatie, jasnovidnost, vymístění duše a j. Profesor řeckokatolické bohoslovecké akademie ve Lvově, dr. O. Kostelnik, ujal se tohoto „zjevu světového významu" se vším bohatstvím své inteligence i pathosu.

O. M. CSsR.

JUGOSLAVIE

Poslední arcibiskup zadarský a metropolita dalmatský, dr. Vinko Pulišič, zemřel dne 6. února 1936 ve svém rodišti Olibu ve věku 83 let. Většinu svého života prožil v Zadru, kde vystudoval, kde byl gymnasijním katechetou a od r. 1889 profesorem biblických věd. R. 1903 se stal biskupem v Sibeniku, odtud postoupil r. 1910 na metropolitní arcibiskupský stolec do Zadru, kde setrval až do nové úpravy církevních poměrů v Dalmácii v roce 1922. Pohřben byl ve svém rodišti dne 8. února po slavném hlaholském requiem za účasti šibenického biskupa dra Mileta a četných přátel a lidu.

V Jugoslavi se ustavil protikomunistický komitét. Na ustavující valné hromadě, velmi četně navštívené, byly schváleny stanovy a zvolen výbor. Komitét bude působiti v celé zemi. Členy jeho mohou býti jen Jihoslované. Úkol komitétu jest chrániť před bolševismem všechny hodnoty duchovní kultury. Stanovy mluví o boji proti šíření komunistických, materialistických a protinárodních teorií, o ochraně stávajícího řádu, soukromého vlastnictví, rodiny a pořádku vůbec. V komitétu jsou zastoupeni známí veřejní a političtí pracovníci.

Lublaňský kníže-biskup dr. Rožman, vrátil se v polovici ledna ze svého několikaměsíčního zájezdu do Spojených států severoamerických. Navštívil tam 41 slovinských osad a měl 166 kázání a proslovů. Ze své zkušenosti poznal, že slovinsky zná mluvit jenom ta mládež, která navštěvovala farní katolické školy, kdežto mládež odchovaná ve školách státních, slovinsky už neumí. Při svém návratu byl biskup dr. Rožman v Lublani slavně uvítán arcibiskupem drem Jegličem, kněžstvem i zástupci státních úřadů.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Na zahájení svatometodějského jubilejního roku a uctění výročí smrti sv. Cyrila vykonala Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých 14. února pobožnost v seminární kapli sv. Cyrila a Metoděje.

Po jedné sloze velehradské hymny „Bože, cos ráčil" promluvil protektor Jednoty dr. František Cinek, jenž se právě vrátil z Velehradu, kde měl při zahájení jubilejního roku slavnostní kázání. Přinesl bohoslovcům, jak pravil, pozdrav od kolébky našeho křesťanství a od sv. Cyrila, jehož ostatky tam spolu s tisíci věřícími líbal. Pak se zmínil šířeji o ostatcích sv. Cyrila. Je to částečka z pravého předloktí sv. Cyrila, kterou daroval velehradskému chrámu veliký papež Lev XIII. při všeslovanské pouti v Římě r. 1881. Dne 30. září 1881 velehradský děkan P. Vykydal přijal slavnostně tyto vzácné ostatky a v ohromném průvodu věřícího lidu zanesl je do Cyrilky, kde byly vystaveny veřejnému uctění. 2. října téhož roku byly přeneseny zase s neobyčejnou slávou tehdejším generálním vikářem olomouckým a šlechetně vlastenecky smýšlejícím knězem, hrabětem Pöttingem do chrámu. V r. 1885 před hlavními slavnostmi byly opět vystaveny tyto vzácné ostatky v Cyrilce. První z biskupů, který tehdy přijel na slavnosti, byl mladý biskup brněnský dr. František Bauer a on také první z nich vzdal čest ostatkům sv. Cyrila, vystaveným v Cyrilce. Když ho potom vítal děkan Vykydal ve chrámě, ujal se slova a pronesl první slavnostní kázání, v němž s velikým pohnutím líčil, jak mocně na něho zapůsobily ostatky sv. Cyrila a pravil, že tehdy jakoby slyšel hlas sv. Cyrila: „Bratře, neopouštěj drahých Moravanů." Tuto výzvu aplikoval dr. Cinek i na bohoslovce a prosil je, aby se stali druhými Cyrily.

Litaniemi k sv. Cyrilu a Metoději a písní „Bože, cos ráčil" byla pobožnost ukončena.

Původní ruský nápis na dřevěném rubu obrazu sv. Cyrila a Metoděje, který r. 1869 poslali pravoslavní Rusové z Petrohradu na Velehrad, zní: Blagodarnaja lepta Russkich čad na mogilu svjatago Mefodija k vseslavjanskomu toržestvenno — molitvennomu čestvovaniju tysjaščeljetnej godovščiny blažennoj končiny svjatago brata ego Kirilla velikago apostola i pervoučitelja Slavjan, v čuždom jemu Rimě pogrebennago, iz Slavjano-Rossijskago Petrograda v Slavjano. Moravskij Velehrad. Po česku: „Vděčný dar ruských dětí na hrob svatého Metoděje k všeslovanskému slavnostnězbožnému uctívání tisíciletého výročí blažené smrti svatého jeho bratra Cyrila, velikého apoštola a prvoučitele Slovanů, pochovaného v cizím(!) jemu Římě, ze slovansko-ruského Petrohradu na slovansko-moravský Velehrad." I tento nápis je potvrzením onoho ducha, v jakém se dívalo ruské pravoslaví za plného rozkvětu carského samoděržaví k cyrilometodějskému Velehradu, jak jej zachycují původní zprávy Boh. Zlámala z let mileniových v našem časopise.

ČECHY

Bohoslovecká fakulta Karlovy university v Praze udělila čestný doktorát kardinálu Verdierovy a stejně vyznamenala za vědecké zásluhy kard. Baudrillarta, rektora katolického universitního ústavu v Paříži. Slavnostní promoci obou kardinálů vykonal dne 22. února rektor dr. Gustav Friedrich, profesor dr. František Dvorník, děkan fakulty bohoslovecké, a profesor dr. Josef Cibulka jako promotor. Promoce upevnila přátelství českého a francouzského katolicismu.

V rámci letošních oslav cyrilometodějských konal se v Praze péčí Lidové akademie cyklus přednášek, v němž dr. Alfred Fuchs promluvil o unionismu, prof. dr. J. Vajs na téma „Jakého obřadu byla slovanská liturgie, kterou zavedli sv. Cyril a Metoděj", dr. Zd. Kalista na téma „Od barokního národního cítění k novodobému nacionalismu" a prof. dr. M.

Weingart na téma „Význam doby cyrilometodějské pro dějiny jazyka a písemnictví".

SLOVENSKO

Cerkov redemptoristů v Michalovcích. Řeckokatolická cerkov Ducha sv. u kláštera redemptoristů v Michalovcích na východním Slovensku je jedním z nejvýznamnějších zjevů církevního stavitelství na celém Podkarpatsku.

Myšlenka založení větší cerkve u kláštera vznikla zároveň s myšlenkou na založení vlastního čistě východního monastýru. K realisaci došlo však až roku 1934, kdy posvětil základní kámen chrámový dne 22. července p. kanovník Jankovič z Užhorodu.

Slavnostní konsekraci vykonal 29. září 1935 p. biskup užhorodský msgre Alexander Stojka a p. biskup volyňský msgre Mikuláš Čarneckyj za asistence četného duchovenstva (50) a za účasti ohromného množství věřícího lidu (20.000), jak jsme už o tom referovali.

Klášter redemptoristů v Michalovcích měl k disposici čtyři návrhy nové cerkve. Z nich byl vybrán jako nejkrásnější a nejvhodnější projekt architekta Vladimíra Sičynského z Prahy, který je i doktorem filosofie. Mimo návrhy různých staveb, zvláště řeckokatolických cerkví, napsal celou řadu teoretických prací o stavitelství a dějinách umění. Od něho pocházejí studie a pojednání o starých zvláště cenných stavitelských památkách Podkarpatska, jako na př. ukrajinské monografie o stavitelství města Bardiova, o dřevěných cerkvích na Prešovsku, o rotundě z XII.—XIII. století v Horjanech u Užhorodu, o „bojkovských" dřevěných cerkvích a j.

Stavbu chrámu Ducha sv. navrhl arch. V. Sičynskyj ve slohu byzantském s úchylkami, jaké shledáváme na starém stavitelství slovanských národů byzantské doby. Pro projekt bylo využito především krásných světoznámých vzorů byzantského stavitelství v Kyjevě a Černyhově.

Avšak z ohledu na moderní způsoby staveb, nový stavební materiál (železobeton) a potřeby času, projektant značně zmodernisoval byzantské vzory, neubíraje jim však slohovosti a tvarové svéráznosti. Při vší monumentálnosti a masivnosti hmoty bylo umožněno dosáhnouti lehkosti a vzdušnosti celé stavby s velikým volným prostorem uprostřed. Tato lehkost a jasnost zvláštních architektonických tvarů vděčí hlavně železobetonovým konstrukcím, které umožnily překlenouti veliké prostory a při tom nezatížily spodních částí stavby, najmě hlavních zdí. Tytéž konstruktivní zvláštnosti vhodně rozřešily problém prostoru uprostřed chrámu, kde štíhlé pilíře, na nichž spočívá hlavní báň, zvyšují dojem lehkosti a nehmotnosti stavby se světlým a vzdušným prostorem. V takové podobě chtěl architekt-projektant znázorniti ideu chrámu Ducha sv., jenž je náplní bezmezného, věčného a nekonečného bytí.

Jinou svéráznost, nesenou duchem doby, představuje jednoduchost a prostota chrámu, nepřítomnost ozdob, nápadných dodatků a drobných detailů. Na věřícího pozorovatele mají působiti určitým dojmem základní masy stavby a elementární stavitelské tvary — a nikoliv nápadné ozdoby, které příliš poutají a zakrývají samu stavbu. Tato čistota a jasnost tvarů odpovídá také náboženské představě o Duchu svatém.

Rovněž byly vytvořeny zvláštní detaily, jež odpovídají svému funkcionálnímu určení jako na př. báně, oblouky nad vchody, okna, dveře a j. Vše to navrženo v hledaně jednoduchých formách, neporušujících při tom celkové velkoleposti. Mezi jiným věnoval architekt zvláštní pozornost presbytářní části, aby kněžiště a postranní sakristie nepřipadaly jako přístavky, nýbrž harmonicky se družily k celé architektonické komposici, totiž k centrální stavbě, určené pro věřící.

Významné jsou i barvy budovy, vázané na stavební materiál. Zvenčí převládají barvy v zharmonisovaných jasných tónech nazelenalém a hnědočerveném, uvnitř střídají se odstíny jasněžlutých tónů a temného okru, nebeská modř a řídké pásy bílé slonové barvy. Doplněním této barevné škály je bledožlutá barva oken z nerovného skla, jež zprostředkuje příjemně měkké a teplé světlo za každého počasí a každé roční doby. Rozměry chrámové naznačuje šířka 24 m, délka 34 m a výška po kříž hlavní báně 32 m.

Ikonostas a baldachýn nad oltářem

mají býti rovněž zhotoveny podle návrhu arch. V. Sičynského. Kéž nový chrám Ducha sv. v Michalovcích, který je z největších kostelů východního Slovenska a Podkarpatské Rusi, slouží k slávě Boží a spáse lidí.

PODKARPATSKÁ RUS

Kongregace pro východní církev v Římě pozvala mukačevského řeckokatolického biskupa Alexandra Stojku z Užhorodu, aby ve dnech 22. až 29. března t. r. vysvětil na kněze bohoslovce východně slovanského obřadu, kteří studují v Římě a pocházejí z různých zemí, hlavně z čsl. republiky, Polska, Ameriky, Kanady a Brasilie. Letos bude vysvěceno asi třicet bohoslovců východně-slov. obřadu.

Známého dra Fencika, který byl dříve profesorem katol. bohosloví v Užhorodě, ale byl pak biskupem užhorodským suspendován, zvolili přívrženci nedávno založené „autokefalní řecko-katolické církve" v Americe — biskupem. Je to odpověď oněch živlů mezi řekokatolíky v Americe, které musel řeckokatolický biskup Takač vyloučit z církve, a pokud byli kněžími, zbavit úřadu pro jejich štvaní v časopisu „Amer. ruský věstník". Rázné zakročení biskupa Takače rozvážnější řekokatolíky přivedlo k rozumu, že nic nechtějí mít s odbojným časopisem a jeho kněžskými redaktory!

Za hranicemi.

ŘÍM

Kongregace pro východní církev v Římě ztratila úmrtím kardinála Al. Sincero (7. II.) svého tajemníka, který měl vůdčí úlohu ve velikém jejím díle, kodifikaci (sbírce) církevního práva východního. Kardinál Sincero pocházel z kraje vercellského, na římské universitě Řehořově (Gregorianum) dosáhl doktorátu filosofie a theologie a jako mladý vicerektor lombardské koleje v Římě se stal též doktorem kanonického práva. Řadu let byl pak kanovníkem a profesorem vercellského semináře, až za světové války byl povolán do Říma jako Uditore Roty a tajemník komise pro výklad kodexu kanonického práva. V roce 1923 jmenoval ho papež Pius XI kardinálem a tu pak rozvinul největší činnost jako tajemník Východní kongregace. V tomto svém úřadě projevil kard. Sincero velikou lásku k východním katolíkům, zvláště k řeckokatolické eparchie križevacké v Jugoslavii. O loňských slavnostech svatometodějských v Římě uctil kard. Sincero naše slovanské apoštoly osobní účastí jak na jubilejní akademii, tak i na bohoslužbách v památné basilice u sv. Klimenta. Smrt odvolala v něm s unionistického pole nejvýznačnějšího dělníka u Sv. Stolice — ve věku 65 let.

Sv. Otec jmenoval kard. Massimi-ho předsedou Komise pro kodifikaci kanonického práva východní církve a kardinály Salotti a Boetto členy téže Komise. Z tohoto jmenování možno soudit, že sv. Otec rozděluje od sebe úřad předsedy Kodifikační komise a úřad sekretáře Kongregace pro Východní církev, které byly dříve spojeny v osobě zemř. kard. Sincero. Sekretář Kongregace východní církve nebyl dosud jmenován.

ANGLIE

Oficielní anglikánská církev (t. zv. The Established Church) prožívá dnes hlubokou krisi. V r. 1930 měla z 38 milionů obyvatel jenom 6 milionů věřících a v celé říši britské ze 457 milionů obyvatel toliko 11 milionů vyznavačů. Část anglikánského duchovenstva zavedla vlivem modernismu různé zásadní změny ve věrouce a tím úplně porušila víru Kristovu, odmítajíc na př. tajemství vtělení Syna Božího a sv. svátosti. Současně se probouzí mezi anglickými protestanty touha po hluboké, živé víře, založené na nepomíjející autoritě jediné pravé Církve Boží. Odtud pocházejí četné návraty vynikajících osobností anglických do katolické Církve (Chesterton, prof. Whittaker, Arnold Lunn, Orchard, Vernon Johnson atd.). Průměrně se vrací ročně asi 12.000 anglikánů do katolické Církve v Anglii.

RAKOUSKO

Změnu v jurisdikci nad řekokatolíky v Rakousku přineslo rozhodnutí posv.

Kongregace pro Východní církev z 20. XII. 1935, které bylo schváleno Sv. Otcem Piem XI. Až dosud totiž podléhali rakouští řekokatolíci církevní pravomoci metropolity lvovského. Nové rozhodnutí je podřizuje pod pravomoc římskokatolického arcibiskupa vídeňského. Pokud se týká obsazování řeckokatolické fary u sv. Barbory ve Vídni, ponechává Sv. Stolice i nadále právo lvovskému metropolitovi, aby stanovil tři kandidáty, z nichž vídeňský arcibiskup jako zvláštní delegát Sv. Otce jmenuje jednoho farářem.

NĚMECKO

Extrémy hitlerismu. Studentský souboj prohlásil vůdce německého studentstva, dr. Reichsweiler, za povinnost pro všechny studenty, odvolávaje se na Hitlerovu zásadu v novém zákoníku německé cti, kterou prý možno jen v krvi umýt. V cizí krvi umývat svou pošramocenou čest by dovedl každý lotr! — Akademie pro německé právo uveřejnila návrh, aby stát mohl vyhlásit rozvod manželů i proti jejich vůli jako trest na př. za smýšlení komunistické. — Tímto návrhem předstihli stoupenci hitlerismu i největší hrobaře rodinného života a manželství, ruské bolševiky. Staří latiníci říkávali: Quem Deus perdere vult, dementat = Koho chce Bůh zničit, toho zbavuje rozumu! Na cesty bláznovství vybočuje už německý hitlerismus!

Mnichovský arcibiskup, kard. Faulhaber, vydal k 25. výročí svého posvěcení na biskupa pastýřský list, v němž s apoštolskou rozhodností odmítá protikřesťanské bludy, ať je šíří kdokoliv. „Nepřítel už uvnitř hradeb!" Katolíkům není dovoleno číst knihy a časopisy urážející víru a mravnost Církve. Obrana křesťanských zásad není tužbou po moci politické, nýbrž je užitkem národa a dobrým právem katolických občanů. „Vždycky narážela nařízení pravdy a mravního řádu na odpor a protivenství. Vždycky byly údělem biskupů křivdy a pohrůžky, nevděčnost a falešná obvinění, skryté i zjevné pronásledování. Jejich dobré úmysly byly zneuznávány, jejich slova i mlčení špatně chápána, jejich činy a trpnost pohrdány... Váš biskup pil během 25 let nejednou kalich hořkosti. Dnes má však pro své nepřátele jedině slova odpuštění: „Pane, nepokládej jim toho za hřích! Štěstí být katolíkem a pracovat pro katolickou Církev je tak veliké, že rádi trpíme pro ni a spolu s prvními apoštoly pokládáme si za čest snášeti potupu pro jméno Kristovo... Brali jste podíl na našem utrpení. Neuvěřili jste klamům a pomluvám, které byly šířeny o vašem biskupovi? — Jistě trpká otázka neohroženého biskupa-jubilanta.

ASIE

Sjednocená církev syrského obřadu, v jejímž čele stojí nově jmenovaný kardinál Tappouni, má své věřící a biskupské stolce ve třech poválečných státech: v Syrii, která je pod protektorátem Francie, v Iraku a Turecku. V Syrii jsou diecése v Alepu, Beyrutě, Damašku a Edesse. V Iraku jsou diecése bagdadská, mosulská a podle jména zůstává ještě diecése gezírská, ač byla za války téměř zničena. V dnešním Turecku je diecése v Mardině, s níž je spojen též Diarbekir. Kromě toho jsou zřízeny dva patriarchální vikariáty, v Palestině a v Egyptě. Celá hierarchie sjednocené církve syrského obřadu se skládá z patriarchy, 8 biskupů a asi 160 kněží; počet věřících činí kolem 60—70 tisíc, z nichž několik tisíc je vystěhovalců, roztroušených po celém světě. Nesjednocených jakobitů syrských (jméno jakobitů pochází od jednoho z prvních monofysitských biskupů Jakuba Baradaie) je přes 100 tisíc, pod správou vlastního patriarchy a několika biskupů. Vedle sjednocených jakobitů syrských jsou v těchto krajích ještě jiné církve sjednocené i nesjednocené, jako melchité, maronité (nejpočetnější), chaldejci (bývalí nestoriáné) a Arméni, ale všichni se od sebe liší obřadem, historií a liturgickým jazykem.

Nejstarobylejší obřad má právě církev syrská; je velmi blízký prvotnímu obřadu církve antiochijské, a jeho bohoslužebnou řečí je syrština, dnes už nesrozumitelná obyčejnému lidu, který mluví arabsky. Proto se zpívá epištola a evangelium arabsky. Syrština je také proto ctihodná, že je velmi podobna aramejšti-

ně, tedy řečí, jíž mluvil Spasitel a jeho apoštolové. Svaté přijímání v syrském obřadu se uděluje pod obojí způsobou, svátky se slaví podle nového kalendáře.

Ekumenický patriarchát v Cařihradě utrpěl za posledního patriarchy Fotija II. (od října 1929 do 29. prosince 1935) těžké rány na své autoritě. Přes svoji učenost neměl patriarcha šťastné ruky. Nedořešil otázky rozkolu pravoslavné církve bulharské, ačkoliv ukazoval nezvyklou ústupnost právě k pravoslavnému Bulharsku, jež bylo kdysi stiženo klatbou ekumenického patriarchátu. V Bulharsku pokládali tuto patriarchovu ústupnost za slabost a nijak jí nevycházeli vstříc. Oproti pravoslavné církvi v Albanii počínal si zase zemřelý patriarcha Fotij příliš tvrdě, nechtěje připustit její osamostatnění (autokefalie), a tak došlo k němu proti jeho vůli. Stejně nedovedl urovnati poměry pravoslavné církve na 12 řeckých ostrovech (Dodekanesos), které ještě před světovou válkou okupovala Italie a které jí byly přiznány ujednáním lozaňským. Cařihradský Fanar odmítl žádost italské vlády o církevní autonomii Dodekanesu přesto, že po ní volali v zájmu náboženském i tamější pravoslavní metropolité. Roztržka ta dosud zeje otevřenou ranou.

V Americe řecká emigrace nechtěla uznat pravomoc ekumenického patriarchátu cařihradského a zřídila si samostatnou hierarchii. Mnišská republika na hoře Athos stále se vzpírala patriarchově reformě starého kalendáře, ba ani biskupové na tureckém území, postoupeném Řecku, kteří přímo podléhali cařihradskému patriarchovi, nedbali jeho autority. Při tom však mělo býti stále zachováváno zdání ekumenické velikosti cařihradského patriarchátu, jako hlavy i vzdálených pravoslavných církví, jež z milosti Fanaru dosáhly samostatnosti (ve Finsku, Estonsku, ruský exarchát pařížský, Rusíni a Srbové v Uhrách), třebas proti tomu protestovaly jiné pravoslavné autokefalie (na příklad ruská a srbská). Velikou roli měl hrát cařihradský Fanar na chystaném ekumenickém sněmu pravoslavném, k němuž byla už na Athosu svolána „předsoborná" konference, ale sněm byl odložen — ad kalendas graecas.

Krajanské zahraničí.

Katolická misie krajanská ve Francii.

(Dokončení.)

V Paříži ve spolkové místnosti sv. Cyrila a Metoděje vystrojily přičinlivé dívčí ruce pěkný vánoční stromek, u něhož radostněji zněly pak vánoční koledy. Ani koncem roku 1935 a počátkem Nového roku neustala naše činnost: Představený dlel ve Vineuil-St-Firmin, kde vánoční naše pobožnost vyvinula se v ustálenou tradici. Dr. Izakovič odjel do Maisons, départ. Eure et Loir, diec. Chartres, kde vystěhovalci ponejprv si vyžádali tuto návštěvu. Tak v těchto místech prožívali naši lidé za zpěvu krásných koled vánočních a s upřímným krajanským přáním novoročním, téměř ilusi vzdálené domoviny, na přelomu starého a nového roku.

Toto je krátký přehled prací misijních hlavně vzhledem k činnosti nábožensky a mravně výchovné. Než význam její je nemalý i z různých jiných hledisk, jak jsme na to poukázali ve zprávě minulého roku. Všechny státy, jež mají ve Francii vystěhovalce, vydržují si tam pro ně i zvláštní náboženské úřady čili misie. Chápou dobře důležitost práce duchovní, její dosah v ohledu kulturním, národohospodářském, obchodním, representačním, sociálním, vlasteneckém a národním. Náš nejdůstojnější episkopát na svých konferencích i zvláštními žádostmi, naše emigrace sama ve své zoufalosti volá úpěnlivě již skoro 10 let, aby naše misie byla přiměřeně vybudována. Dosud nestalo se nic! Naše československá republika má v přátelské Francii býti i nadále považována za popelku, jakou je tu její misie!

Země třikráte tak veliká jako je naše ČSR, s čsl. emigrací asi 40.000 duší je pastorována toliko jediným kně-

zem, ve Francii bydlícím. Podle tohoto výkazu podařilo se mu během roku získati 10 kněží-spolupracovníků, dobrovolných, nezištných, horlivých, neboť prostředky misie jsou velmi skromné! Podepsaný může spokojeně, ba hrdě hleděti na práci, vykonanou těmito dobrovolníky, práci, jež se vymyká rámci obyčejné pastorace, může směle poukázati na skvělé výsledky, naznačené na počátku této stati. Oč více mohlo by se ve prospěch naší emigrace, našeho státu v každém ohledu vykonati, kdyby místo těchto spolupracovníků dobrovolných — kteří nikdy nepracovali zároveň, nýbrž se střídali — měl představený právě tolik sil stálých, jež by systematicky si rozdělili veliké toto pole působnosti!

Kéž by zbožné toto přání brzo bylo uvedeno ve skutek! Je podobna emigrace hluboké studni, z níž lze čerpati poklady vzácné, poklady síly duchovní a mravní; proto jsou k vyzdvižení jejich povolání především kněží a osoby duchovní. Slabost naši v tomto ohledu postřehly dobře mocnosti a státy rivalisující s námi, využívají ji ke svému prospěchu a k naší škodě! Podepsaný musí se ze všech sil připojiti k zoufalým výkřikům našich vystěhovalců i domácích strážců našeho Sionu, volajícím o pomoc dříve, než bude pozdě... A věru, již bije pomalu hodina dvanáctá...

Nakonec budiž ještě dovoleno referentovi zmíniti se o potěšitelné epizodě ve zdejší misii, jež je radostí a povzbuzením všem. Naše listy a kruhy poněkud zasvěcené vítaly s nemalým zadostiučiněním úřední zprávu, že vzácný lidumil, přítel našeho národa, továrník Pierre Adolphe Domec v Bordeaux, byl vyznamenán rytířským křížem našeho národního řádu čsl. Bílého lva. Naše misie, jejímž štědrým příznivcem je Monsieur Domec od prvních jejích počátků, použila té příležitosti, aby se svolením příslušných činitelů prokázala upřímnou úctu i projevila opravdovou vděčnost za vše, co vykonal a koná pro naše lidi. Po slavné mši sv. v kapli benediktinské dne 15. října 1935, při níž byli přítomni zástupci čsl. legace, generálního konsulátu a kolonie čsl. v Paříži, učinil Monsieur Domec v průvodu představeného misie zdvořilostní návštěvu na čsl. gener. konsulátě a legaci v Paříži. Při této příležitosti odevzdal p. legační rada dr. Vincent Ibl — v zastoupení nepřítomného pana ministra-vyslance — panu továrníkovi dávno zasloužené vyznamenání s několika upřímnými slovy, v nichž podle pravdy záslužnou lidumilnou činnost jeho ve prospěch našich vystěhovalců, jejich rodin a dětí. Po oficielním tomto programu shromáždili se ještě na pozvání naší misie zástupcové našich zastupitelských úřadů a kolonie na Quai-d'Orsay, v sále vyzdobeném velikým obrazem našeho prvního presidenta dra T. G. Masaryka, aby znovu dokumentovali československou vděčnost občanu francouzskému, který v nejtěžších dobách poválečné světové krise vytrhnul z nejhorší nouze krutě postihlé rodiny našich továrních dělníků. Vzájemný tento nenucený přátelský styk přispěl nemálo i k bližšímu poznání, ocenění a spřátelení našich oficielních zahraničních representantů s vyššími industrielními kruhy francouzskými.

Na konec vyslovuje zde představený misie nejupřímnější a nejvřelejší díky Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, jenž s takovou sympatií sleduje působnost misie vystěhovalecké ve Francii, vedenou duchem našich svatých bratří věrověstů, kteří budou brzo míti svůj chrám i v Paříži; též děkuje co nejsrdečněji všem nezištným, obětavým spolupracovníkům na tomto rozsáhlém velikém poli misionářském. Všem upřímné „Pán Bůh zaplať!"

V Paříži VII—20 Rue Monsieur, dne 4. ledna 1936.

Dr. Rudolf Zháněl,
představený misie.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY * HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

K pěstění úst a zubů po-

užívejte francovky

ALPA

Stačí několik kapek do

sklenice vody.

vých legitimací současně sdělte, kolik noclehů máme reservovati. — Přípravný výbor zemského sjezdu katolických žen a dívek v Brně, Dominikánské nám. čís. 5.

Tradiční pout katolického studentstva a inteligence do Říma bude uspořádána i letos ve dnech 4.—15. dubna 1936. Směr cesty: Praha, Brno, Vídeň, Benátky (zastávka), Padova (zastávka), Florencie (zastávka), Řím (6 dní), Pisa, Janov, Milán, Insbruck, Mnichov, Praha. Duchovním vůdcem pouti bude prof. Josef Limpouch. Cena pro studující z Prahy, Brna a Bratislavy ve III. třídě 1375 Kč, pro nestudující III. třídy 1578 Kč; II. třída 1975 Kč. Zájezd do Neapole a Pompejí bude možno podniknouti za příplatek 130 Kč (140 Kč). Zájezd do slavného kláštera Certosa di Pavia u Milána za příplatek 35 Kč. Pas musí míti každý svůj vlastní. Přihlášky nutno zasílati již nyní, po případě nejdéle do 15. března 1936 na adresu: Poutní odbor ÚKSČs, Praha II., Štěpánská 35.

Literatura.

Ant. Melka: Před svatostánkem o svatopostních nedělích. 48 stran. Cena brož. výtisku s poštovným pouze 5 Kč. Vynikající český homilet a nadšený hlasatel lásky ke svátostnému Kristu překvapil své spolubratry a celou katolickou čtenářskou obec věcí velmi původní, krásnou a dobrou. Je to cyklus „Před svatostánkem o svatopostních nedělích", který přivádí věřící k Ježíši svátostnému, k Eucharistii. Myšlenky úchvatné a přece prosté, sloh jasný a lehký k memorování, a přece nic přebraného. Celá nauka o nejsvětější Svátosti je v knize shrnuta, hluboce promeditována. Jsme přesvědčeni, že kniha bude působiti hluboce a účinně. Ze záplavy postních kázání vyberte si tuto perlu, která vás nezklame. Klášterní družiny i zbožní laici najdou v knize rovněž dobrou duchovní stravu. Dodá Lidové knihkupectví a nakladatelství, Olomouc, Masarykovo nám. č. 11.

Alžběta Leseurová: V náručí Božím. Deník vnitřního života. Edice Krystal, knihovna revue Na hlubinu, Olomouc, 1936, str. 120, cena 10.50 Kč. — Smysl knihy je nejlépe vyjádřen v úvodu slovy P. Braita, proč vydáváme deník této ženy: „Protože je tolik blízká dnešním hledajícím lidem, protože prošla všemi pochybnostmi, úzkostmi naší doby, ale našla lék a našla řešení u nejlepšího lékaře a Mistra, u Ježíše Krista." — Kniha jest opravdovým pohledem do nitra veliké ženy francouzské, a je vodítkem na cestě svatosti. Ze salonu na oltář, to by byl nejpřiléhavější titul této knihy, vyličující svatost ženy, která se pohybovala v nejpřednějších francouzských salonech. Kniha přinese jistě mnoho světla dušim hledajícím a toužícím stále výše.

Dr. Vincenc Pořízka: Vladimír Solovjev a Církev. Úvod do eklesiologie prvního ruského filosofa, vydáno s podporou Akademie velehradské, Kroměříž, 1935. Literatura o Solovjevovi je ve všech jazycích velmi obsáhlá. A byla to nejen jeho hluboká filosofie, ale zejména jeho filokatolické stanovisko, které budilo všestrannou pozornost světového písemnictví. Dr. Pořízka dává hlouběji nahlédnout do Solovjevových názorů o Církvi, po jejímž sjednocení ruský filosof a básník s takovou horoucností své veliké víry toužil a je připravoval. A třebas všechny náboženskofilosofické názory Solovjevovy, zvláště o Církvi, neobstojí před přísnou kritikou katolické věrouky, přece bude Solovjev vždycky rozehřívat křesťanská srdce k upřímné lásce k Bohočlověku a jeho Církvi. Solovjev vytvářel ve Slovanstvu příznivější ovzduší pro velikou myšlenku svaté jednoty. Kniha dra Pořízky je založena na důkladném studiu spisů Solovjevových a doporučujeme ji všem přátelům unionismu.

Tajemství života. Tato úspěšná kniha Dominika Pecky vyšla již ve II. vydání v Edici Jitra, Praha II., Štěpánská 35. Kniha podává v britkých aforistických zkratkách pohled na nejdůležitější otázky života: zdraví a láska.

Sběratelé mincí, známek a všech starožitností musejí čísti jediný všesběratelský časopis v ČSR „Sběratel". Vychází měsíčně v České Lípě za roční předplatné 12 Kč. Ukázková čísla zdarma!

Zprávy velehradské.

K jubilejním slavnostem cyrilometodějským na Velehradě připravují se četné pouti nejen ze všech krajů naší republiky, nýbrž také z ciziny. Na dny 1.—5. července je již ohlášena veliká poutní výprava našich krajanů z Vídně. Ze spřátelené Francie dochází zpráva, že již nyní se připravuje pout ze Štrasburku na Velehrad. Přijedou zajisté i bratří se slovanských zemí.

Velká pout Katolické omladiny, SKM, na Velehrad koná se 27.—28. září. Katolická omladina, zrozená ve stínu velehradské basiliky, oslaví touto poutí také 30leté jubileum svého založení a trvání. K účasti na pouti budou pozvány také organisace katolické mládeže ostatních slovanských národů. V předvečer svátku sv. Václava shromáždí se tudíž všechna katolická slovanská mládež na posvátném Velehradě.

Pout Orelstva z celé republiky na Velehrad je stanovena na 23. srpna, pout **duchovenstva** na 6. července. Katechetský spolek arcidiecése olomoucké vykoná při této příležitosti svou valnou hromadu.

Plakát pro oslavy navrhl akad. malíř Ruda Kubíček z Uherského Hradiště. Plakát dobře vystihuje slovanskou ideu velehradskou a cyrilometodějskou a ve čtyřbarevném provedení bude jistě velmi působivým a přitažlivým.

Slavnostní odznak bude dán v brzké době do prodeje. Bude to dvojitý cyrilometodějský křížek, silně pozlacený, ve velmi vkusném provedení, který zůstane trvalou památkou na slavné dny velehradské.

Výročí úmrtí svatého Cyrila bylo dne 14. února oslaveno na Velehradě, kam se dostavilo veliké množství poutníků z blízkého i vzdálenějšího okolí a značné množství duchovenstva. O 9. hodině vystoupil na kazatelnu univ. profesor dr. Činek z Olomouce a nadšenými slovy líčil život a působení svatého Cyrila a jeho jedinečný význam pro náboženský a kulturní život Slovanů a celé katolické Církve. Pontifikální mši svatou celebroval za četné asistence generální vikář prelát dr. Martinů z Olomouce. Prostornou velehradskou basilikou mohutně se nesla píseň k úmrtí svatého Cyrila „Přistup, Moravěnko, přistup blíže" a po ní „Ejhle, oltář Hospodinův září". Chovanci misijního ústavu zapěli lahodné „Zvoňte, zvony, na vše strany". Po mši svaté vyložil dr. Činek historii ostatků svatého Cyrila, které byly Velehradu darovány slavným papežem Slovanů Lvem XIII., načež věřící líbáním uctívali drahou a svatou relikvii. K zahajovací pouti přijel z Brna také zástupce opata velehradské basiliky vdp. opata Bařiny, vdp. assessor Dvořáček, převor a farář na Starém Brně. První velehradskou poutí byly zdařile a důstojně zahájeny letošní oslavy.

Zakoupení kaplí v basilice. Aby opravné práce v basilice rychleji pokračovaly, o to mohou se již nyní přičiniti a zasloužiti dobrodinci a mecenáši tím, že by si některou z bočních kaplí zakoupili a převzali náklad na její opravu. Tento náklad činí u jedné kaple 10—14 tisíc Kč. Věříme, že se v našem národě najde dost šlechetných lidí, kteří z lásky a úcty k Velehradu a našim slovanským apoštolům rádi obětují tento peníz pro tak vznešený účel. Velmi se tím zaslouží o basiliku velehradskou a sobě zbudují nejkrásnější pomník. Kaple jsou zasvěceny: sv. Benediktu, za jejímž oltářem vchází se do Královské kaple (Božího hrobu), kde je pochován arcibiskup dr. Stojan, dále sv. Petru, sv. Scholastice, sv. Václavu, sv. Mari Magdaleně, sv. Cyrilu, sv. Kateřině, světcům řádu cisterciáckého (řád působil na Velehradě skoro 600 let), svatým andělům, sv. Barboře, sv. Metoději, sv. Marii Egyptské, sv. Floriánu, sv. Hedvice, sv. Pavlu a sv. Bernardu. Přihlášky zájemců přijímá Papežská kolej T. J. na Velehradě.

Cyrilometodějské oslavy v Jugoslavii byly již také zahájeny. Věřící byli zvláště vyzváni k modlitbám za sjednocení Slovanů u víře katolické.

V domácí lékárničce nemá chybětí lahvička francovky Alpa, které lze použíti při nevolnosti, bolení hlavy, při bolestech a loupání v kříži a tělesné vyčerpanosti. Zeptejme se lékaře.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЮДИ ЧО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 4.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Vzkříšení? 121
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 122
Kristus ve všem 128
K překladatelské činnosti sv. Metoděje 129
Sovětské školství 133
Na pole cyrilometodějské 135
Slováci v Rumunsku 136
Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 140
P. Jan Damascenus Sokolowski O. P. 146
Křesťanský Východ 149
Besídka velehradská 154
Katolický obzor 155
Krajanské zahraničí 159
Literatura 162

ZPRÁVY SPOLKOVÉ

Předseda ÚACM, J. E nejd. arcibiskup dr. Leopold Prečan byl o svých 70tinách jmenován Sv. Otcem „assistentem papežského trůnu". Msgre dr. Josef Foltynovský, metropolitní kanovník olomoucký, finanční správce ÚACM, a msgre dr. Stanislav Zela arcibiskupský sekretář, byli jmenováni Sv. Otcem papežskými preláty. Ústřední pokladník ACM, prof. Vincenc Horák z Litovle, a apoštolátní misionář inspektor, Ant. Janda z Kroměříže, byli jmenováni papežskými komořími. Apoštolského protonotáře, představeného francouzských misií krajanských, preláta dra Rudolfa Zháněla jmenoval pan arcibiskup olomoucký arcibiskupským radou. Všem těmto vyznamenaným projevuje ÚACM i redakce své nejupřímnější blahopřání.

V rámci III. Masarykova dne čsl. zahraničí pořádal ÚACM v pondělí, dne 16. III. 1936 v Olomouci slavnostní večer krajanský, ve kterém úvodní proslov přednesl místopředseda ÚACM, msgre Jan Stavěl, a zajímavou přednášku měl pak americký misionář P. Dr. Jáchym Procházka o svých misijních zkušenostech mezi jihoamerickými krajany; přednášku doprovodil původními krásnými obrazy skioptickými. Manifestační účast na krajanském večeru byla opravdu slavnostní a také prospěla prakticky krajanským misiím!

Členské příspěvky. C. Stojan, profesor v Kroměříži, Kč 10.—. Farní úřady: Výšovice, Kč 21.—; Šumvald u Uničova, Kč 45.—; Náměšť na Hané, Kč 60.—; Tlumačov, Kč 153.—; Napajedla, Kč 50.—; Hruška, Kč 21.—; Zborovice, Kč 60.—; Přerov, Kč 167.—; Pavlovice u Přerova, Kč 700.—; vdp. dr. K. Doležal, kaplan, Mladá Boleslav, Kč 3.—. „Pán Bůh zaplať!"

Knihy, známky, staniol, darovali: P. T.: farní úřad, Měrovice u Kojetína. Vldp.: Jan Novotný, kaplan, Strání; Al. Duda, farář, Plumlov. Ct. sestřičky z nemocnice, Olomouc. „Pán Bůh zaplať!"

Exercicie ve Stojanově v jarním období roku 1936. Květen: Od 30. dubna večer do 4. května (pondělí) pro úřednice a dívky z měst. — Červen: Od 15. do 19. sodálky (dívky). Od 22. do 26. terciářky (ženy). — Poplatek pro všechny za ubytování 50 Kč. Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před započetím exercicií Papežské koleji T. J. na Velehradě.

Výpravy Svatováclavské ligy do Říma u příležitosti mezinárodní výstavy katolického tisku. Počínaje měsícem květnem až do ukončení výstavy odjíždí naše výpravy do Říma. Odjezd květnový se bude říditi podle zahájení výstavy katolického tisku. Nebude-li dosavadní datum výstavy změněno (12 května 1936), bude se

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Duben 1936. Číslo 4.

Vzkříšení?

(O. Josafat Březina CssR.)

Věnováno msgr. Fr. Jemelkovi, redaktoru Apoštolátu.

Slyš! Na Východě z dálky duní děla ...
a na západní frontě není klid ...
Zas vidím krev a zohavená těla – –
zas bude zmírat bědně ruský lid?

Snad klam to jen je v mysli rozbouřené?!
Či přišel čas, kdy máti Rusie
již volně zdvihne ruce probodené
a krví křtěna znovu ožije? –

Ó smutný dějin běh! Matuško drahá,
proč nepřijala's ruku, kterou Řím
ti s láskou podával? Proč svého vraha
víc poslouchala's, hynula jsi s ním?

Co *z lásky* dávno zroditi se mělo,
to *z krve* vzroste vlastních dětí tvých? –
Když pohanství v nich divé rozbujelo,
má pohan metlou Boží být u nich?

Jak divné cesty Tvé jsou, Bože lásky,
žel, nechápe jich vezdy lidský duch! ...
Ó, pomoz, vzkříšený by národ slávský
Ti zapěl kdys: „Jest, byl a bude Bůh!"

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

Ale na Velehradě přece došlo k události, o níž se sice hejtman nezmiňuje, ale která zaujala místodržitele. Došla tam totiž zásilka deseti kusů pamětních mincí, jež svou symbolikou měly probouzet vědomí slovanské vzájemnosti a bratrství. Zdá se, že hejtman úmyslně pomlčel o tomto incidentu, aby nejitřil zbytečně úřady a vyhnul se tak nemilému zakročování. Místodržitel mu totiž vytkl, že se nezařídil podle ministerského výnosu ze dne 31. března (správně 30. března) 1885, jímž se nařizuje odeslat ve dnech většího počtu poutníků politického komisaře na Velehrad. Podle toho, co se dověděl o prodeji pamětních mincí [17]., zdá se, že komisař v uplynulé oktávě na Velehrad vyslán nebyl. Ať mu tedy hejtman ihned oznámí, jak provedl ministerský výnos. Dále se vybízí, aby o hořejším případě podal co nejrychleji důkladnou zprávu. Vůbec má hejtman zavésti nejpřísnější dohled, aby se podobným případům, které porušují církevní ráz velehradské slavnosti, spolehlivě zabránilo. [18]

Nevím, kdo místodržitele důvěrně spravil o této příhodě. Nejspíše některý z velehradských pořadatelů, kteří zakázali prodej mincí. Podle pozdější zprávy hejtmanovy mohl to býti kanov. Holle nebo inspektor Justian, kteří prý si ponechali po jedné minci. Do Brna na místodržitelství byly totiž také přiloženy tyto mince, z nichž jednu poslal místodržitel svému českému kolegovi do Prahy s upozorněním, že nějaký Hrubý z Olomouce přinesl je na prodej na Velehrad. Hrubému prý je poslala firma J. Neff z Prahy, Na Příkopech. Velehradský slavnostní výbor však nedovolil jejich prodej a poslal je jmenované firmě zpět. Pražské místodržitelství ať se podle toho zařídí. [19]

Je pochopitelno, že okresní hejtman se bránil proti výtkám místodržitelovým. Odvolával se na to, že ministerský výnos jen nařizoval, aby byl zachován klid a pořádek a jen ve dnech větší účasti poutníků aby byl odeslán politický komisař. Hejtman zavedl před každou oktávou nejrozsáhlejší opatření, aby po dobu oktávy panoval na Velehradě a v okolí klid a pořádek. Velehradský starosta dostal od něho potřebné pokyny, stejně jako pořadatelé a četnictvo.

[17] Dověděl prý se, že se pokoušeli o rozprodej mincí, které měly na jedné straně vedle českého, moravského a slezského znaku nápis: Nedejme se — Kochajmy sie (polsky, milujme se), na druhé straně polský znak a nápis: Jeszcze Polska nezginiela. (Ještě Polsko nezhynulo, národní hymna polská.) Tyto mince prý došly jakémusi Hrubému z Olomouce od firmy J. Neff z Prahy. (AZU Brno, na u. m. Datum místodržitelstva přípisem 14. dubna 1885.)

[18] AZU Brno, na u. m. Týž přípis ze dne 14. dubna 1885. Poznámka na konceptu „Eigenhändig" znamená, že místodržitel psal vlastnoručně důvěrné pokyny.

[19] Koncept je načrtnut současně s přípisem okresnímu hejtmanovi v Uherském Hradišti, má tedy totéž datum 14. dubna 1885.

V dubnovou oktávu navštívilo Velehrad nejvýše 80.000 poutníků, a poněvadž poutníci po vykonané pobožnosti nanejvýše do dvou hodin odcházeli, aby udělali místo jiným, nebylo po těchto osm dní viděti ani na samém Velehradě velkého množství poutníků, poněvadž, jak bylo zmíněno, poutníci ihned opouštěli místo. Většího průvodu ve

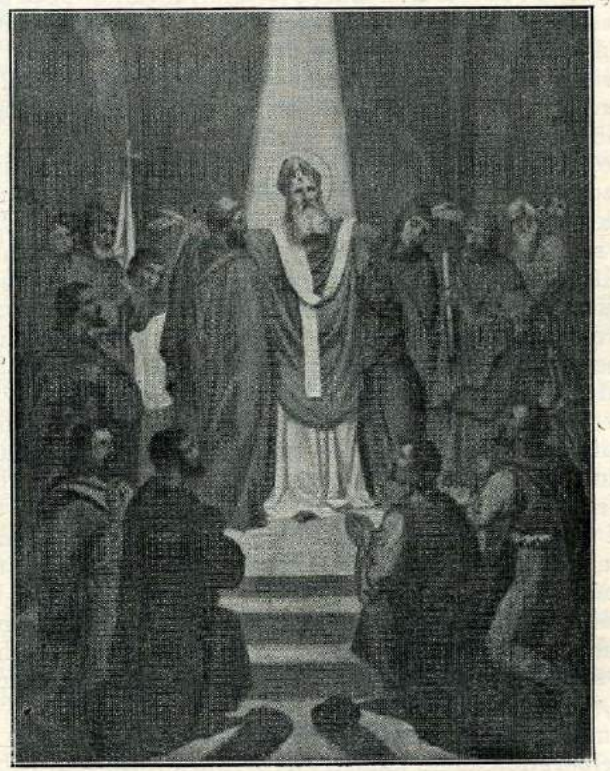

Smrt sv. Metoděje na Velehradě, obraz z jubilejního roku 1885.

smyslu výnosu v této oktávě nebylo, a až budou, hlavně v červenci, buď tam půjde sám, nebo vyšle úředníka.

Co se týká prodeje pamětních mincí s polským nápisem, zdůrazňovaného v místodržitelově přípisu, dovoluje si oznámiti, že podle četnického hlášení nepokoušeli se o prodej těchto mincí, nýbrž že obchodnice obrazy Hrubá z Olomouce dostala krabici s mincemi z Prahy, ukázala je — samozřejmě před tím, než je zamýšlela vyložiti — kanovníku rytíři Hollemu, který patří k pořadatelům, a kanovník Holle ihned jí dal pokyn, aby medalie poslala firmě Neff do Prahy zpět. Z medalií kromě kanovníka Holle a četnického velitele nespatřil nikdo

nic. Hejtman již sám zpravil policejní velitelství v Praze o zásilce firmy Neff v Praze. [20]

Tentokráte však hejtman dostal od místodržitele přísnou důtku. Snad v důsledku velkého ohlasu velehradských slavností ve slovanském světě a z toho chystaných výprav na Velehrad, píše místodržitel, že vzhledem na zvláštní poměry může býti vedení svěřeno jen takové osobě, která jest si vědoma plné odpovědnosti a podle toho jest pohotova zakročiti. Místodržitel musí býti informován o všech událostech na Velehradě na základě spolehlivých pozorování, ale tomuto pokynu neodpovídá hejtmanova zpráva ze dne 14. t. m., č. 61/pr. Proto musí místodržitel jen litovati, že pro dubnovou oktávu nebyl nikdo poslán na Velehrad a to tím více, že hejtman byl upozorněn na příjezd poutníků z Vídně a na příchod Petra Uzelaće.

V tomto bodě by bývala úloha exponovaného úředníka, aby vhodným způsobem pátral po úmyslech Uzelaćových a po účelu jeho poslání; jak tato věc, tak okolnost, s kterými osobami se Uzelać stýkal a kam se z Velehradu odebral, vůbec každé vysvětlení by bylo žádoucí. Místodržitel žádá, aby hejtman věnoval velehradským událostem *zvýšenou pozornost* a o všem mu podal důkladné zprávy. [21]

Od této chvíle vidíme u hejtmana značný obrat v jeho chladně povýšeném postoji k velehradským oslavám. Chtě nechtě musel si nyní více všímat nemilých oslav, zavádět rozsáhlá opatření, být neustále v pohotovosti a především pátrat po politicky podezřelých osobách. Dík tedy místodržitelově a později také ministrově zákroku máme od tohoto okamžiku podrobnější zprávy ze zákulisí samotných jubilejních oslav na Velehradě. Hejtman se vžil tak dokonale do úlohy detektiva, že si utržil notnou blamáž, když po důkladném fysiognomickém popisu tajemného neznámého muže a jeho průvodkyně vyšlo najevo, že to byl hrabě Belcredi se svou paní. Lze ho také omluviti, neboť byl neustále zahrnován depešemi z Brna, Vídně a Prahy. Kromě záměrů mladočechů se sokolskými jednotami, o nichž jsme již slyšeli, největší pozornosti se těšily zájezdy poutníků z jiných slovanských zemí, z Čech, Slovenska, Vídně, Polska a Ruska.

Předně musel napraviti své opomenutí stran Uzelaće, o jehož pobytu na Velehradě žádalo ministerstvo vnitra (přípisem ze 4. dubna) zprávu. Píše tedy místodržiteli, že spolupracovník Srbobranu přijel 5. dubna 1885 z Vídně na hlavní nádraží v Uher. Hradišti, jel dále do města Uher. Hradiště, přenocoval tam a šel druhého dne, t. j. 6. dubna 1885, na Velehrad, kde předal doporučovací list děkanovi . . . [22] (z Vídně, podle pozdější zprávy), který ho přivítal a dal později dvěma hochy odvésti do Modré, půl hodiny od Velehradu vzdálené dědiny, kde Uzelać, když si byl před tím prohlédl velehradský chrám a okolí, přenocoval. S výjimkou velehradského děkana Uzelać jinak s nikým

[20] AZU Brno na u. m. Datum v Uher. Hradišti, 16. dubna 1885. Hlášení četnické stanice na Velehradě (k. k. Landesgendarmerie-Kommando Nr. 4. 4. Abtheilung. Posten zu Welehrad Nr. 106, ze dne 14. dubna 1885. Velitel Konvalinka) obsahuje totéž, co říká hejtman v přípise místodržitelovi.

[21] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 20. dubna 1885 „Vlastnoručně".

[22] Empfehlungsschreiben, děkanovi Vykydalovi.

nemluvil a o 7 hodinách odpoledne (příštího dne) se vrátil do Vídně Uzelaće dal hlídati četnickým strážmistrem Insegerem (?), nádražním četnictvem a velehradským velitelem, ale nemá nic obzvláštního, co by o něm poznamenal, proto se ve zprávě ze dne 14. dubna o jeho osobě jen krátce zmínil.[23]

Podrobné doplňující zprávy o oktávě 5.—13. dubna 1885.

Je skorem jisto, že místodržitel by se byl spokojil se stručnou sumární zprávou o této oktávě, kterou mu hejtman poslal hned po slavnostech 16. dubna. Ale vložil se do toho ještě ministr vnitra přípisem ze dne 4. května 1885, jímž místodržitele žádá, aby mu v brzku oznámil jméno úředníka, kterého místodržitel pověřil péčí o klid a pořádek při velehradských slavnostech a zároveň podal zprávu, v které dny byl na Velehradě a co pozoroval. Právě na toto ministerské přání poslal hejtman moravskému místodržiteli důkladnou zprávu o oktávě 6. - 13. dubna, kterou si dal krasopisně opsati. Referuje podrobně podle četnického hlášení, kteří a kolik asi poutníků bylo na jednotlivé dny zamluveno.

V předvečer výročního dne úmrtí sv. Metoděje, 5. dubna, bylo prý přítomno asi 3 až 4 tisíce lidu, ponejvíce z hradišťského okresu, kteří po návštěvě kostela se vrátili ještě téhož dne domů. K poledni téhož dne dorazilo 70 členů slovanského zpěváckého spolku z Vídně za vedení dr. Lenocha na hlavní nádraží v Uh. Hradišti, šli pak odpoledne na Velehrad, 6. dubna byli přítomni slavným bohoslužbám, při nichž provedli chorální zpěvy (Chorgesänge) a odjeli odpoledne do Vídně.

Hejtman byl 6. dubna sám přítomen na Velehradě. Podle jeho přibližného odhadu bylo tam 16.000 lidí. Prošel všechny ulice a cesty, pozoroval bedlivě přicházející a odcházející průvody a nalézal všude největší klid a pořádek; ani nejmenší rušení nebylo lze pozorovati. Na všech tvářích bylo viděti zbožnost, a poněvadz začínalo se dostavovati hodně teplé počasí, bylo všude viděti tábořící skupiny unavených poutníků, náležející ponejvíce venkovskému obyvatelstvu; tyto skupiny se bavily mezi sebou zcela tiše a hejtman nikde nezpozoroval nějakého smíchu (Gelächter), hlasité řeči, nebo křiku.

O Uzelaćovi praví hejtman totéž, co jsme slyšeli ve zprávě místodržiteli z 28. dubna. Doporučovací psaní, které odevzdal děkanovi Vykydalovi, bylo z Vídně. Nemluvil s nikým mimo děkana a hostinského (Wirth) z Modré.

Dne 6. dubna celebroval na Velehradě světicí biskup *Belrupt*. Kromě něho byli tam kněží z Přerova, Mírova (Mürau), Uh. Brodu, Prostějova, Příbora, Kokor a *50 alumnů z Olomouce*, a poutníci z těchto míst. Téhož dne se vrátil hejtman do Uh. Hradiště.

Na 7. dubna bylo hlášeno jen 3000 poutníků na Velehradě. Protože příštího dne 8. dubna pršelo, přišel hejtman na Velehrad až 9. dubna. V těchto dnech 8. a 9. dubna bylo tam asi 6 až 7 tisíc poutníků.

9. dubna panoval všude klid a pořádek jako v předešlých dnech.

[23] AZU Brno, na u. m. Datum v Uh. Hradišti 28. dubna 1885. Nr. 45.

V těchto dnech byli na Velehradě kněží z Ivanovic, Mysločovic, Hradiska, Fulneku, Tlumačova, Kostelce, Vlkoše, Znorov, Kyjova, Dolního Němčí, Veselí, Cvrčovic, Malešovic, Konice (Unter-Konitz), Rohle, Holešova, Rudic, Moravičan, Luhačovic, Pozlovic, Kunovic, Nové Vsi (Neudorf), Osvětiman, dále z Ostřihomu v Uhrách, pak kanovník Kočí z Vyšehradu, kanovník Tille z Olomouce a předseda spolku sv. Metoděje P. Horny z Vídně. Poutníci byli povětšině z okresu uherskobrodského, kyjovského, hodonského a holešovského a několik set (einige Hundert) také z uherského Slovenska.

8. dubna o půl 2. hodině odpolední přijel na Velehrad krakovským vlakem spisovatel hrabě Petr Kutačov z Petrohradu (o němž hejtman

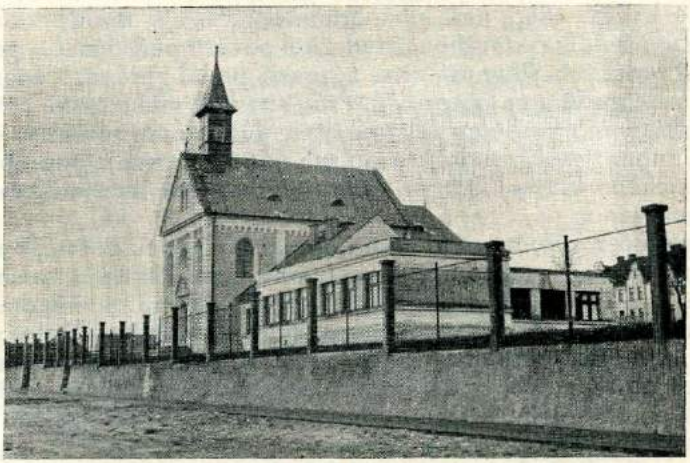

Kostelík sv. Cyrila a Metoda v Suchém Vrbném u Č. Budějovic.

referoval místodržiteli již 28. dubna a nyní zprávu opakuje). Vystoupil na hlavním nádraží v Uh. Hradišti, jel pak do města, kde navštívil dr. *Fanderlíka*, s ním jel na Velehrad a po prohlídce kostela a okolí téhož dne se vrátil do Uh. Hradiště. Kutačov povečeřel u dr. Fanderlíka a spal v hostinci u Grünertů v Uh. Hradišti a druhého dne odcestoval časně zrána do Vídně.

Dne 10. dubna byli na Velehradě jen poutníci ze Zdounecka, nejvýše 2000. Téhož dne byli tam kněží z Osvětiman, Ježova, Olšan, Uher. Brodu, Rohatce, Napajedel, Jesence, Zlína, Polešovic, Frýdlantu u Místku a Nového Jičína, dále probošt Starý z Prahy a kanovník Hauber v Nové Říše. Pozoruhodného se v těchto dnech, jakož ani v předešlých, nic nestalo.

11. dubna přišli poutníci z Kroměřížska a kněží ze Spytinova, Chropyně a Kostelce.

12. dubna byl hejtman od rána na Velehradě. Celebroval polní vikař (Feldvikar) *Gruscha* z Vídně. Pro nepěkné počasí bylo tam jen 15 až 20 tisíc poutníků. Kněží byli z Olomouce, Pavlovic, Vracova,

Štípy, Svatého Kopečka u Olomouce, Želechovic, Opavy, také probošt Schom z Opavy. Poutníci byli z Přerova, Olomoucka, Kroměřížska, Kyjovska, Hodonska, Strážnicka a také z uherského Slovenska.

Přes veliké množství lidí nebylo nikde potřebí zakročiti, všude vládl klid.

13. dubna pro nepříznivé počasí bylo nanejvýše 2000 poutníků. Kázání jsou všechna v řeči české, pouze 8. dubna bylo jedno německé kázání pro německé poutníky z Konicka.

Všem hostinským zapověděl po celých osm dní čepovati kořalku, což bylo také dodržováno. Výtržností nebylo. *

Přesvědčil se, že 4 četníci konají velmi horlivě svou povinnost, a že také velehradský starosta plní v každém ohledu svou povinnost. Vyrozuměl obecní úřad o čistě duchovním rázu slavností, a proto po celou oktávu nebylo tanečních zábav, divadel a jiných produkcí. Ani v nejmenším nebyl tento církevní ráz kompromitován. Také o bezpečnost osob a majetku bylo postaráno. Žádná krádež, žebráků, pobudů, a jiných práce se štítících osob nebylo viděti.

Přesvědčil se, že hostince i soukromé domy jsou dobře zařízeny pro ubytování. Všude zdravé nápoje a jídla. Přípravný výbor, obec i obyvatelé si dali záležeti, aby všechny poutníky dobře přijali: Staré, mladé, bohaté i chudé. Většina poutníků si přivezla zásoby na několik dní s sebou. Ve velehradském zámku je 100 lůžek pro nocležníky, v některých domech v Modré může spát 30 až 40 osob. Po celou oktávu dlel na Velehradě MUDr. Dohnal z Buchlovic, 6. a 13. dubna přijel na inspekci i okresní lékař dr. Konečný.

Přes velký pořádek v průvodech nebylo se lze vyhnouti náhlým mdlobám, jež byly ihned ošetřeny v provisorní ošetřovně. O pitnou vodu se přípravný výbor postaral. Většina pije vodu, ježto jsou chudí. Záchodů jest dostatek a v pořádku, důl na hnojůvku, který kdesi našel, dal odstranit. Na silnici jest čistota, krámy stojí stranou — a mají odbyt na věci, jež si poutníci kupují na památku.

O incidentu s pamětními mincemi u obchodnice Adelheidy Hrubé z Olomouce referuje hejtman totéž, co psal místodržitelovi 16. dubna 1885, čís. 64. Dověděl se však, že firma Neff v Praze nemá na skladě takových mincí, ale že je poslala Hrubé firma Graeben z Lipska jako vzorek. Mimo tento případ se nic pozoruhodného nestalo a celá slavnost této oktávy proběhla v pořádku. [24]

Všechny hejtmanovy zprávy posílal místodržitel ihned do Vídně ministru vnitra. Mimo to však tam posílal zajímavé zprávy od soukromých důvěrníků. Tak na příklad informoval ministra ze soukromého pramene již před hlášením hejtmanovým o pobytu hr. Kutačova na Velehradě (psáno Kutucow a Kutuzow). Že prý na počátku tohoto měsíce (dubna) byl mezi poutníky na Velehradě známý [25] Kutucow. Ten

* Zatrženo na okraji červenou tužkou!

[24] AZU Brno, na u. m. Datum v Uh. Hradišti 16. května 1885. Nr. 88. Pr. Došlo 21. května.

[25] Slovo známý, der bekannte, je v konceptu přetrženo a na okraji doplněno cizí rukou: Ein russischer Reisender namens...

navštívil poslance na říšské radě dr. Fanderlíka v Uh. Hradišti, s nímž podnikl výlet na Velehrad. Kutucov prý byl Velehradem trochu zklamán, protože prý tam nenašel ono vysněné starožitné místo (das geträumte Alterthümliche). [26]

Kristus ve všem.

Dr. Martin Mikulka.

Společnost lidská ve svém celku vyšla z plánu Božího a byla obrozena Kristem. V rodině národů majících nejrůznější povahy a sklony přispívá každý svou hřivnou k rozvoji lidstva; různost stavů, povolání a zaměstnání, individuální snahy a hesla, jež si píší jednotlivci na své štíty, srovnávají-li se s právem a počestností, jsou kvádry, z nichž buduje Kristus plán Boží v člověku, jakožto součásti hmotného světa. Lidská společnost má se tedy ve vnějším světě vyvíjeti tak, aby vyhověla Boží představě celkového plánu, z níž vyšla.

Každá úchylka od myšlenky Boží přináší nutně zkázu, jako výkyv magnetické střelky znamená, že nastaly nebo se blíží nebezpečné zjevy přinášející pohromy. Lidská společnost nesmí očekávati, že *Tvůrce* svůj plán opraví podle mínění a choutek člověka, jejž všemohoucí Moudrost zařadila do plánu viditelného světa jakožto nejdůležitějšího činitele na zemi. Lidstvo ničeho nezíská, bude-li plán Boží rozbíjeti, protože plán ten jenom nezměnitelně vystihuje vývoj založený již v přirozenosti lidské. Spíše si poslouží lidská společnost, uzná-li moudře svoji závislost na Božím plánu, aby se nemusela po trpkých a bolestných zkušenostech a zklamáních vracet ke Kristu. Crux stat, dum volvitur orbis.[1]

Celý velký plán světových dějin a vývoje lidstva jest obsažen *v Ježíši Kristu*, jenž žije uprostřed nás ve svatostánku. Eucharistický Pán naplňuje svým učením, křesťanským duchem a svatými vnuknutími hruď jednotlivců a udává pravý směr i ochotu k rozvoji náboženského života. Kristus chce vésti lidstvo nevídoucí bezpečně životní cesty a cíle, prokazuje mu v milosrdné své lásce službu samaritána.

V každé snaze dobrého vladaře, jenž chce povznést blaho svých poddaných, v každé práci vůdců národa směřující k duchovnímu zdokonalení lidu, v ušlechtilém a úsilovném badání učence pronikajícího tajemství přírody, aby posloužil dobru společnosti, žije tentýž Kristus, který se skrývá na oltáři. On je průvodcem rolníka opatřujícího všem stavům vezdejší chléb, On je moudrostí učitele, jenž šíří poznání věčných zákonů Božích ve viditelném světě, On je silou dělníkovi když mocnými údery kladiva zpracovává mrtvou hmotu, aby se stala člověku užitečným nástrojem. *Ve všem je Kristus*, který nás zachovává, řídí a povzbuzuje. „Otázka doby jest vlastně otázkou náboženskou,

[26] Na konci jest opět připsáno cizí rukou: In irgendwie — Weise ist Kutucow nicht hervorgetreten. AZU Brno, na u. m. Datum (v Brně) 27. dubna, 1719/pr.

[1] Kříž stojí, zatím co se svět mění.

Starobylý oltář v kostele sv. Petra v Prostějově. Večeře Páně.

a politika a společnost jsou pouze zevním obalem jejího utajeného obsahu".[2]

Práce naše, kterou podnikáme pro blaho společnosti, je proto nejúspěšnější, když jí přibližujeme společnost Kristu, tím jasněji pochopí jeho vůli, tím plněji se obohatí jeho duchem a ochotněji se postaví pod jeho prapor, jenž povede k vítězství. V Kristu nalezá lidstvo orientaci, jako poutník ubírající se neznámou krajinou ohlíží se po nejvyšším vrcholu hor, aby šel správně za svým cílem. Na Krista se vztahují slova stařičkého Simeona: „Nebo oči mé viděly spasení tvé, které jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k osvícení národům". Luk. 2, 30. 31. 32.

K překladatelské činnosti sv. Metoděje.

Dr. Josef Kurz.

(Dokončení.)

Roku 1912 vyšel článek *M. Rešetara* „Zur Übersetzungstätigkeit Methods" (k překladatelské činnosti Metodějově) v Archivu f. slav. Phil. 34, str. 234—239. Ukazuje — proti zprávě legendy — že od března do října jest *osm* měsíců, ne šest. Jestliže však připustíme, že byly naše legendy psány původně hlaholicí — a to jest nejvýš pravděpodobné — můžeme si věc vysvětliti tak, že byl počet měsíců vyjádřen hlaholskou literou ⍤, mající platnost číslovky 8,

[2] Martin Deutinger, Der Geist der christl. Überlieferung 1871.

kterou pak opisovatel cyrilský pojal v platnosti příslušné litery cyrilské *(s)*, t. j. s hodnotou čísla 6. V dalších vývodech svých snaží se prof. Rešetar ukázati na možnost překladu *celého Písma sv.* (jen s omezením, jaké podává legenda) v době nejstarší.

A jak se dívá na tuto otázku prof. *Jagič v 2.*, definitivním vydání své Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache (Dějiny vzniku církevní slovanské řeči) (Berlin 1913)? Sr. tu str. 81—83, 422n. Jagić v tomto novém vydání opustil své starší reservované stanovisko, a to vzhledem k novým pracím, ve kterých byly mezitím rozebrány alespoň některé knihy Starého zákona. Jagić především uznává správnost zprávy našeho pramene, pokud se týká překladu evangelia, apoštola, žaltáře a výboru officií církevních; jako další etapa následoval překlad parimejníku, který by byl přeložil buď Konstantin aneb Metoděj, ale již v letech dřívějších, nikoli až před smrtí.[8] Jako konečné stadium přijímá autor překlad hlavních částí Starého zákona, který by byl pořídil Metoděj nedlouho před svou smrtí s pomocí dvou kněží rychlopisců. Podle toho by byla *celkem* již za života Metodějova přeložena celá bible. Co do překladu nomokanonu a paterika, opakuje Jagić svůj starší souhlasný projev.

Jagić podává v svém díle analysi slovní zásoby překladů nejen z Nového zákona, ale i textů Starého zákona. Jagić se tu mohl odvolati na rozbory textů, které podali prof. *Jevsějev, Nahtigal, Vajs, Michajlov, Lebedev, Popruženko, Pogorělov.* Výsledkem těchto prací autorů jiných a Jagićových vlastních jest větší důvěra ke zprávě legendy; její zprávu autor neomezuje tak, jako v 1. vyd., nýbrž připouští její věrohodnost šíře než ve vydání starším.

Z dalších prací, které přispěly k řešení naší otázky, uvádím V. *Jagiće* Zum altkirchenslavischen Apostolus (K starocírkevněslovanskému apoštolu);[9] *H. F. Schmid,* Die Nomokanonübersetzung des Methodius (Metodějův překlad nomokanonu), Leipzig 1922;[10] *Vajsova* vydání Sophonias-Haggaeus (Veglae 1913), Zacharias-Malachias (Veglae 1915), Psalterium palaeoslovenicum croatico-glagoliticum (Žaltář staroslověnský charvátsko-hlaholský) (Pragae 1916), Kniha Rut (v Praze 1926), *V. Wijkovy* studie o Pateriku, srov. *M. Weingart,* Byzantinoslavica 5, 1934, 460—463.

Profesor Karlovy university *Miloš Weingart* několikrát se vyjádřil k této otázce.[11] Nejnověji píše o tom v zajímavém článku „Staroslověnská bible a její význam pro český národ."[12] Podle něho jest rozeznávati tři etapy: 1. překlad evangelistáře v Cařihradě; pořídil jej Konstantin před odchodem na Moravu; 2. překlad celého čtveroevangelia — doplnění překladu evangeliáře —, Skutků apoštol-

[9] I—III, Vídeň 1919—1920, sr. recensi M. Weingartovu v Slavii 1, 411 až 420.

[10] Srv. dále Zeitschrift für slav. Philologie I, 198—210.

[11] Srv. na př. jeho práci Bulhaři a Cařihrad před tisíciletím (ve výr. zprávě čes. st. gymnasia v Praze III, v Praze 1915), str. 7, 23[26].

[12] Zvl. otisk z 47. ročenky Dobročinného komitétu v Brně „Chudým dětem" ‚Bible a český národ'. Srv. str. 3—4.

ských, žaltáře; to se stalo na Moravě společnou prací obou bratří; 3. samostatně pořídil Metoděj „svod z toho, co za dřívějších dvanáct let (869—881) bylo přeloženo jeho vedením". Diktoval dvěma kněžím úplný staroslověnský překlad Písma svatého, knih Starého i Nového zákona (kromě knih Makkabejských).

Prof. Weingart přijímá tedy zprávu *v celém rozsahu*. Jako důvody uvádí: 1. novější rozbory textové, 2. svědectví životopisce Metodějova, 3. svědectví Ioanna exarchy, bulharského spisovatele z doby cara Symeona; 4. záznam Proložního života Konstantina a Metoděje ve středobulharském rukopise bělehradské Národní knihovny.

Celkem se, jak jest viděti, kloní nynější vědecké mínění k závěru, že pramen, na začátku našeho referátu uvedený, podává zprávu hodnověrnou, kterou lze přijmouti. Jen někteří slavisté trvají na starším skeptickém názoru, srov. na př. *P. Diels*, Altenkirchenslavische Grammatik, I. Teil, Heidelberg 1932, str. 7—8, 10.

Změnu staršího stanoviska umožnily především studie církevněslovanských *textů*. Touto cestou třeba dále pokračovati, neboť všecko není ještě osvětleno; otázka není ještě zakončena.

Nebudeme se však moci obejíti bez předpokladu, že se část překladu *ztratila*. To by arci nebylo nic divného; vždyť se nám z doby moravské vlastně *vše, co máme*, zachovalo pouze v opisech pozdějších; z *původních rukopisů* se nám nedochovalo vlastně nic.

2. Zpráva v legendě obsahuje také zmínky *o prameni*, ze kterého slovanští apoštolé překládali: z řeckého jazyka na slověnský. Ale *jakého druhu* byly tyto řecké texty, které měli naši překladatelé při svém díle v ruce, ke které recensi náleží?

Tato otázka jest ještě obtížnější než otázka předešlá. K odpovědi na tuto otázku není dosud dosti prací přípravných. Bude třeba zvláštní kollace (srovnání) jednotlivých slovanských textů se všemi recensemi příslušného textu řeckého. Pro žádný staroslověnský text biblický se nám zatím nepodařilo stanovisti *přesně* příslušný pramen.

Nejdále jsme dnes při evangeliích. Tu se můžeme nejnověji odvolati k pracím učence již jmenovaného, *Josefa Vajse*, který si obral textovou kritiku staroslověnských překladů biblických přímo za svůj životní úkol.

Kromě řady menších prací máme od Vajse dvojí vydání evangelia sv. Marka (v Praze 1927 a 1935) a dále zatím evangelium sv. Matouše a sv. Lukáše (obojí 1935). Evangelium sv. Jana je již připraveno k tisku.

V svých nových pracích nepodává nám Vajs textu toho neb onoho rukopisu, nýbrž *text rekonstruovaný*, a to nejen jazykově, nýbrž i obsahově. Kriteriem prof. Vajse při rekonstrukci textu jsou t. zv. necařihradská čtení v staroslověnském překladě.

Shledal totiž, že známé staroslověnské překlady obsahují dosti odchylek od textu cařihradského; protože pak jsou tyto „odchylky", jak nás poučuje zkoumání textu biblického, spíše *v starších* řeckých

textech, lze je přijmouti v případech, kdy se texty slovanské neshodují navzájem, jako čtení původnější. Opačný postup, totiž domněnku, že by byl cařihradský text později ustoupil čtení necařihradskému, nelze schváliti; bylo by to nepřirozené.

Tímto promyšleným postupem obdržel Vajs jako obraz původního řeckého vzoru slovanského překladu evangelního text smíšený, v jádře cařihradský, ale s hojnými příměsky necařihradskými. Nejnověji určuje Vajs dosti úzce skupinu textů, které projevují mezi texty smíšenými větší příbuznost se staroslověnským překladem nežli texty jiné.

Jak se díváme dnes na otázku *o vlivu vulgáty na staroslověnský překlad evangelní?* Velmi reservovaně, připouští se nejvýše vliv takový na překlad již *hotový*.

Zajímavý je statistický poměr čtení cařihradských a západních (necařihradských), který uvádí Vajs ve vyd. ev. sv. Marka (1935) na str. XII.:

	Mat.	Mar.	Luk.	Jan
K (cař.)	306	291	319	169
W (záp.)	292	200	289	210

Vajs odtud nic neodvozuje, ale nás zajímá poměr obojích případů v ev. sv. Marka a sv. Jana. V evangeliu sv. Jana vidíme mnohem vyšší číslo čtení západních než v evangeliích ostatních; v nich je všude právě méně čtení západních než cařihradských. Vyslovuji o tom tuto domněnku.

Evangelium sv. Jana je z 90 proc. obsaženo v evangeliáři, který byl přeložen dříve než všechny texty ostatní, totiž již v Cařihradě před odchodem obou bratří na Moravu. Je možné, že překladatel evangeliáře měl před sebou text mnohem více promíšený čteními necařihradskými než překladatel pozdější, který by byl měl v ruce text s větším procentem čtení cařihradských. To by se dobře hodilo na text sv. Marka, který jest, jak je známo, v evangeliáři zastoupen poměrně málo: v evangeliáři Assemanově jest odtud jen 27 proc. čtení, 73 proc. čtení sv. Marka není v nejstarším (hlaholicí psaném) evangeliáři vůbec obsaženo. A statistika Vajsova ukazuje právě v tomto evangeliu nejméně čtení západních!

Naznačuji — srv. zároveň můj článek „Jos. Vajs" v Byzantinoslavica VI — možnost řešení otázky o stopách doplňování evangeliáře v čtveroevangelium, ač jsem si vědom potřeby opatrného postupu. Zdůrazňuji, že jde o text rekonstruovaný, nikoliv ten, který známe ze Zogr., z Mar. a pod.

*

Naznačil jsem zde v svém referátu dvě důležité otázky, týkající se nehynoucího díla cyrilometodějského. Slovanským apoštolům jsme zavázáni hlubokou vděčností za to, že dali základ k osvětě slovanských národů slovanskou knihou, kterou posvětili tím, že jí užívali u oltáře. Ale jejich osvětová činnost není ještě s rozličných stránek dostatečně osvětlena. Třeba ještě hodně trpělivé práce.

Sovětské školství.

P. Josef Ledit, Řím.

Mravní zásady.

Bolševickým ideálem jest – úhrnem vzato – kolektivní (hromadná) *„kultura"* v tom smyslu, o němž jsme se už zmínili. Sovětští obyvatelé musejí býti tak vychováni, aby si vážili tohoto ideálu – a jestliže se jim nelíbí – třeba je donutit k zachovávání příslušných předpisů. K uskutečnění tohoto ideálu mají bolševici *tři prostředky* k použití: *poučování*, rozumové přesvědčování, které nevykazuje vždycky toužených výsledků, *socialistické závodění a zákonité donucování.*

O poučování jsme již dosti mluvili. Pokud jde o *činitele socialistického závodění* – je právě ono velikou metodou bolševické práce, ať se jedná o polní osev, o dobývání uhlí, či o pálení ikon a zavírání kostelů – zkrátka o urychlení pokroku „kultury". Ohlásí se konkurs – závod – a každý se namáhá, aby předstihl svého souseda.

O závodění sovětském jsme už psali – město *Serpukov* zapálilo tu pochodeň na obloze sovětské. Netřeba popisovat nadšení, s jakým oficielní vydavatelstva přijala jeho „triumfální úspěchy". Statistika zubních kartáčků a portretů komunistických vůdců, které se tehdy prodaly – svědčí výmluvně o *„kulturním"* nadšení malých Serpukovjanů a jejich rodičů. Je toliko otázka, zdali toto nadšení bude obecné a zvláště – jak dlouho potrvá. *Donucování* – to je poslední prostředek. Komunistická výchova při nejmenším neodstranila zločinnosti. Jestliže deníky čtené více v zahraničí, jako „Izvěstija" nebo „Pravda", věnují málo místa soudním zprávám, tož místní deníky, čtené většinou dělníky, jako „Rabočaja Moskva", nebo „Večernaja Moskva" zaznívají jiným tónem: „Večernaja Moskva" na př. píše 29. 5. 1935): *Boj proti chuligánství* (v tom slově jsou zahrnuty všecky přestupky proti trestnému právu). Číslice oznámené včera večer policejním šéfem moskevským, tovaryšem Wuhlem, na schůzi sekce soudní policie a prokurátorů Moskvy ukazují, že se počet uvěznění v Moskvě v poslední době zmenšil.

Několik statistických dat: v březnu zatkla policie pro chuligánství 11.000 osob, v dubnu 8700, v prvých 10 dnech květnových 3800. Kdyby přestupky zůstaly v témž poměru během ostatních 21 dní květnových, dosáhly by rekordu. Především se zdá, že vzrůstá počet přestupků mezi dětmi. Zbytečno jest komentovat (vysvětlovat) příšerný dekret z 8. 4. 1934, který trestal smrtí dvanáctileté chlapce za těžké přestupky některých paragrafů trestního zákoníku. V zemi, kde bylo zrušeno majetkové vlastnictví, je trestána smrtí větší krádež!

1. června vyšel mimořádný dekret: „Trýzeň sovětského Ruska – *opuštěné (bezprizorné) děti* – musí být likvidována" (odstraněna). Jako by bylo možno tak zoufalý zjev odstranit dekretem! Navrženy byly při této příležitosti přísné tresty *proti rodičům!* V Kaluze zatkli počátkem června sedm hornických dětí, které provedly řadu krádeží ve skladištích. Příslušná zpráva novin nemluví o trestu, který byl uložen dětem,

Hold věřiciho lidu o 70tinách olomouckého arcibiskupa dra Leopolda Prečana před residencí.

zato však oznamuje, že jejich rodiče „byli potrestáni 6 měsíci těžké práce pro špatnou výchovu dětí". („Rabočaja Moskva" ze 7. 6. 1935.)

Sovětská škola celá leta učí děti pohrdat vlastními rodiči, kteří nesouhlasí s podivnými praktikami šířenými protináboženskou sovětskou školou. Častěji se opakuje sovětským dětem, že jenom lidé omezeného rozumu věří v Boha. A nyní nešťastní rodiče, kterým byly vyrvány poslední stopy autority, mají být odpovědni za zlé chování emancipované mládeže!

Ony dekrety, ony rozsudky jsou křiklavou nespravedlností. Vychovatelé a zákonodárci sovětští, kteří ze všech sil pracovali k tomu, aby vyrvali ze srdcí malých dětí to jediné, co je mohlo pohnout k úspěšnému přemáhání svých chyb a zlých návyků – víru v jediného Boha, Odplatitele dobra a Trestatele zla – ti musejí nést důsledky svých činů. Vyrvavše ze srdcí sovětských dětí víru a náboženství, zarputilí vědátoři nevědí, co jiného dělat – než jenom postřílet vinníky.

Z těchto temnot začíná však svítat paprsek naděje. Jednou z nedávných reforem správních v SSSR, které si sotva povšimli na Západě – bylo utvoření *poradních komisí* při různých ministerstvech a výkonném výboru. Ministerstvo války dostalo svou komisi v listopadě r. 1934, jiná ministerstva nedlouho potom. Ministerstvo veřejného vyučování, které nás zajímá – dostalo komisi v květnu (Izvěstija, 26. 5. 1935).

Rada ta je složena z komisaře veřejného vyučování (ministra Bubnova), tří vicepresidentů (Epstein, Naděžda Krupskaja – vdova po Leninovi, a Brojlo) kromě 87 jiných osob. Mezi nimi jsou: zástupce vý-

konného výboru, komisaři veřejného vyučování z různých autonomních republik, 6 úředníků komisariátu, 19 krajových ředitelů veřejného vyučování, vedoucí syndikátu vyučování, 2 komsomolci a 1 novinář-redaktor časopisu „Pro komunistickou výchovu" – z něhož jsme výše čerpali své zprávy. Všichni ostatní – to jest ještě 51 osoba – jsou odborníci – několik akademiků, několik ředitelů muzeí nebo knihoven a především četní učitelé a učitelky školní.

Tu se chce uplatnit snaha, odsunout politiky a svěřit část odpovědnosti v okruhu čím dál tím širším – odborníkům. Rozumí se samo sebou, že tato reforma může mít velký význam. Nesporně však záleží všechno na budoucím vývoji této instituce a na osobním výběru lidí, které k tomu úkolu vyvolí. Sestává-li komise ze zaujatých vědátorů a bojovných atheistů – těžko od ní očekávat pokroku. Ale kdož ví, možná, že výchovné ústavy neodmítnou celkem všeliké rady, zkušenosti a rozumné prakse. Neoddávajíce se zbytečně růžovým nadějím – neboť je možný příkrý omyl – věříme, že ona administrační (správní) reforma zaváděná tiše a klidně, přinese nám časem své ovoce!

Na pole cyrilometodějské.

(Věnováno těm, kteří naposled klekávají s námi v seminární kapli sv. Cyrila a Metoděje.)

Vzpomínkám už patří milé chvíle, kdy se rozhodl pro povolání duchovní. Nyní vrací se po prvé jako novokněz do své rodné vesničky. Duše je plná dojmů a plánů z pobytu v semináři. Z blízka tam poznal vznešenost a krásu povolání, které si zvolil, ideál sv. kněžství mu zazářil v celé své přitažlivé síle. Než přece zamyšlen hledí oknem vlaku do kraje. Myšlenky předbíhají cestu. Jde v duchu ulicemi nejen své vesničky, ale i ulicemi vesnice nebo města, kam bude poslán. Potkává po prvé neznámé tváře. Sem tam zaslechne křesťanský pozdrav, ale také nejeden z mimojdoucích pohlédne na něho s pohrdáním, nebo si před ním i „uleví" nesluš-ným slovem. A to ho právě zabolí. Nemyslí na sebe, ale cítí v tom potupu Toho, jehož službě se zasvětil. V semináři ho připravovali i na takové přivítání, ale tam bylo blízko dobré slovo přítelovo, tam přátelství ostatních druhů zaplašilo snadno každou chmuru. Teď však bude sám a sám... Vytrvá?.. Bude plápolati ideál sv. kněžství stále stejně v jeho duši?...

Vesničky se mihotají před očima jedna za druhou v nejrůznějších polohách. Než jedna věc zůstává stále stejná a ta začíná novokněze zajímati. Všude vidí nad osadami k nebi se tyčit věž, o ni se opírat ostatní stavbu kostela a kolem dokola se řadit ostatní přibytky lidské a vedle věží pěkně opravených padne mu do očí jedna celá odřená, oprýskaná. Je vystavena bouřím, vichru a mrazu, musí snášeti všechnu nepohodu počasí a věž jako by to cítila, přijímá rány, oprýskává, ale přece mlčky stojí na svém pevném základě, nepohnuta a věrně ukazuje do výše, k nebi. Tu se mihne v oku knězově záblesk radosti, jako by byl k němu přítel měkce promluvil. Poznal ve věži obraz kněze, obraz své budoucnosti. I on bude státi již v nejbližších dnech, jako ta věž, osamocen nad dušemi

svěřené farnosti, i do něho se budou snad opírati prudké vichry a šlehati prudké bouře posměchu, ale i on má býti všem pevnou věží, ukazující k nebi, má býti svěřeným dušim silným pilířem, o nějž by se mohly opírati.

Chrámová věž — obraz kněžského života. Počíná jej ta paralela zajímati. Se zalíbením si znovu představuje vysokou věž, kterak se zvedá od základů stále výš a výš, nad hodiny, nad všechnu hmotu zdiva chrámového, a zrak novokněžův se zastavuje až u vrcholku věže — u kříže. Jako ta věž zvedá jeho zrak od země, tak ho odvádí jeho povolání i z vlastního domova, volajíc svými ideály do duše mladého kněze: Excelsior! Výše, osvoboď se od země, od jejích pout! Sursum corda! Vzhůru srdce, to je cesta jeho duchovního života. Má-li se dostati jednou do pravé vlasti, do pravého domova nebes, nesmí ani příliš ulpívati na čase, na délce svého života, ani na hmotě, nýbrž stále stoupat výš ve svém duchovním životě.

Ale tu jako pokušení se ozve myšlenka: Co mi však po tom zbude, co bude mým údělem na zemi, až se od všeho odloučím? — Věž chrámová mu odpovídá: Příteli drahý! Až se povzneseš nad všechnu časnost, že ti bude lhostejno, zda žiješ či nežiješ, až se povzneseš nad všechnu hmotu, že tě bude poutati k zemi jen hmotné tvé tělo, pak bude tvým údělem jedině kříž, znamení pokory, sebeobětování Bohu a bližnímu. A chceš-li se udržeti v této výši duchovního života, v takové blízkosti Boha všemohoucího, nechceš-li, aby tě pojala závrať a ty opět padl do všedního života, pak ti nezbývá nic jiného, než — a buď vděčen za to — bys objal s horoucí láskou tento kříž, znamení spásy, tyčící se nade vším světem, jen tak budeš klidně snášet všechny kříže, které ti pošle dobrotivá ruka Páně, budeš je nést oddaně až k branám věčnosti, a kříž — znamení spásy otevře ti bránu do nebe.

Co sešle Bůh, nes tich a rád
a ptej se, co chce od tebe!
Bůh nemíní tě sužovat,
On křížem vodí do nebe.

Novokněz porozuměl symbolické řeči vysokých chrámových věží. Uklidněn v duši s touhou už vyhlédá oknem svou rodnou vesnici, mysle i na duše, které mu brzy budou svěřeny. Bude jim věží pevnou, věží triumfující křížem, aby se o ni mohli opírat všichni, kdož jako kuřátka kolem kvočny postavili své příbytky do stínu chrámové věže!

Slováci v Rumunsku.

Peter Makoš.

(Školstvo.)

Popri kostolíku druhou najväčšou túžbou tunajších Slovákov bolo tiež postavenie budov školských. Ťažký zápas s hmotnými nedostatkami však školskú otázku v jej vývoji veľmi odsunul na bočné koľaje. Avšak veci celkom zaspať nedali. Už v počiatočnej dobe usadenia sa

tu Slovákov viac k sebe priľahlých domov na svoje útraty vydržiavali si dedinského učiteľa. Bol to obyčajne skúsenejší človek dediny, ktorému aj panstvo lesné prispievalo určitým obnosom, jestli bol už po vojančine. Celý vecný a tiež určité procento osobných nákladov hradilo vrchnostné pánstvo. Učitelia vtedy dostávali (dľa záznamov v dejinách farských kronik) 6 zl. od vlády a 6 zl. od obce ročitého platu. Dozor nad školami mala vojenská správa Rudohoria.

Od roku 1854 však vláda dosadzuje na tieto odľahlé miesta učiteľov s akýmsi peredbežným vzdelaním (kurzom), väčšinou títo boli ešte rekrutovaní z radov synov kolonistov. Miestnosť bola spoločná tak pre školské vyučovanie ako i pro odbavovanie súkromých bohoslužieb. Až do r. 1907 vyučovalo sa tu slovensky. *Aponyiho zákon* však vynašiel aj tieto v tichosti žijúce si dedinky a maďarizačné drapy narobily aj tu mnoho zlej krvi v otázke školskej. Počas svetovej vojny sa ani v jednej z týchto rudohorských škôl nevyučovalo, lebo učitelia museli nastúpiť vojenskú službu. R. 1918 menšinový duch povojnových mierových smluv doprial znovu slobody ducha aj pro školy Slovákov v Rumunsku.

Pred svetovou vojnou boly slovenské školy v obciach Bodoňoš, Nová Huta, Bystrá, Židáreň, Maďarský Potok, Baromlak. Až do r. 1918 školy vôbec nemaly obce: Čierna Hora, Šarany, Magurič, Izvar, Čerpotok, Fogas a Bojana. R. 1918 cirkevná vrchnosť veľkovaradinská otvorila školy so slovenskou vyučovacou rečou v Novej Huti, Vallea Ungurullui. Rumunská vláda však zaniklé školy slovenské chcela sebe privlastniť, budovy poštátniť, a zaviesť ako naukosdelný jazyk rumunský. Ale národnostné povedomie Slovákov sa vzoprelo rumunským chúťkam a uhájili si ponechanie školských budov, akožto majetok cirkevnej obce. Školský zákon rumunský o školopovinnosti dietok bol v rokoch 1920 až 1924 veľmi prísne prevádzaný, a Slováci nemali ani jedného slovenského učiteľa, a čo a ovládali slovenčinu, v tejto dobe výhodnej konjunktúry všetcia sa usadili v mestách a na rovinách a medzi hory do slovenských škôl nechcel ísť nikto. Rumunské školské vrchnosti preto obsadili dosavádne slovenské školy rumunskými učiteľmi a budovy cirkevných škôl si nasilu vyárendovali. Každá obec bola povinná urobiť smluvu, dľa ktorej obec dáva do užitku štátu školskú budovu a zaväzuje sa hradiť vecný školský náklad, učiteľa však a jeho osobný náklad prevzal na seba štát.

Neviem, čo by sa bolo stalo s našimi slovenskými dietkami, keby *Slovenská Národná Rada* (Granatier, Tresňák) nebola sa ujala školskej otázky naších rumunských Slovákov. Slovenská Národná Rada vidiac školské otázky Slovákov v Rumunsku veľmi ohrožené, ihneď počala vyjednávať s čsl. M. Š. N. O. a poslala r. 1930 na svoje útraty s dorozumením rumunských školských úradov dvoch slovenských učiteľov (Janegu a Hlubockého). Okrem týchto diplomovaných učiteľov bolo tiež postarané o výpomocných učiteľov ako Langer, Kadar. Lenže na týchto slovenských školách vyučovali tiež ako pridelení rumunskou vládou vyslaní rumunskí učitelia. Šovinistické nadchnutie mnohých učiteľov-Rumunov zapričinilo v tej dobe mnohé nedorozumenia medzi

slovenským a rumunským učiteľom na tej istej škole. Najmä pri rozdelovaní si tried a predmetov často prišlo k rôznym denunciatstvám so strany rumunských učiteľov. Obeťou takýchto intrik sa stal aj učiteľ Janiga, ktorý musel a či už dobrovoľne odišiel späť na Slovensko. (Jeho denunciátor sa menoval Minčiuna, čo po slovensky znamená „cigáňstvo". Omen — nomen.) Časom sa však tieto veci konsolidovaly a dnes naše slovenské školstvo v Rumunsku je nasledovné:

Vallea Ungurullui (cir. škola, slov. učiteľ), Židáreň (št. škola a rumunský učiteľ), Nová Huť (st. škola 1 slov., 1 rum. učiteľ), Sočet (št. škola, 1 slov., 1 rum. učit.), Baromlac (št. škola, 1 uč. rum. a Gábor Koňárik vyučuje katechizmus po slovensky), Bodonoš (št. škola, 1 uč. slov. a dvaja uč. rum.), Sastelec *(učiteľ Dočolomanský,* verejne známy i na Slovensku ako horlivý pracovník na nábož.-národnom poli, spolu i s učiteľom Hedim.)

Osobný náklad týchto slovenských učiteľov hradia naše československé ustanovizne nasledovne: Ministerstvo školstva 2, Národná Rada 1, Komenský v Prahe 2. Nateraz je tu teda 5 učiteľov-Slovákov pre vyše než 2000 slovenských školopovinných detí. V rumunskom Rudohorí a na jeho okolí je usadené vyše 3500 Slovákov a to asi v 92 dedinách. Čisto slovenských dedín je tu vyše 16 s absolútnou väčšinou slovenskou. V ostatných dedinách sú Slováci kde-tu roztratene usadení. Niektorí naši učitelia majú tu v jednom-druhom ročníku aj do 200 detí. Slovenskí učitelia v Rumunsku nemajú na ružiach ustlané. Dľa rumunskej ústavy menšiny sú tu neuznávané. Rumunský štát je štátom nacionálnym a v tomto duchu sa deje všetko i na poli školstva. Rumunskí školskí inšpektori, kde len môžu, prekážajú menšinovému hnutiu. Slovenský učiteľ keď je sám, vyučuje po slovensky, keď však má prideleného jedného-dvoch učiteľov Rumunov, vtedy vyučuje všetkým predmetom po slovensky len v I. — II. ročníku, kdežto v ostatných vyšších už všetko vyučuje Rumun po rumunsky. Vo vyšších ročníkoch slovenský učiteľ vyučuie len (aj to z milosti rumunského učiteľa) 2 — 3 hodiny týždenne, do ktorých hodín zahrne dľa svojej šikovnosti tie predmety, ktoré najviac napomáhajú k udržaniu národného povedomia slovenského, ako spev, niečo z dejín, alebo občianskej náuky. V Rumunsku všetkých ročníkov je sedem (od 7. — 14. roku). Naši slovenskí učitelia však sú verní svojmu poslaniu a neuspokojujú sa len s účinkovaním medzi školskými múrami, ale využijú každú chvíľu k tomu, aby ľud slovenský poučili dľa možnosti o všetkom tom, čo priemerný človek dnešnej doby má vedieť.

Pri každej škole je založená *obecná slovenská, knižnica,* ktorej mecenášmi dosiaľ sú Spolok sv. Vojtecha a Slov. Národná Rada. Slováci tieto slovenské knihy aj čitajú, najmä v jesenných a zimných večeroch. Ba aj chlapi, kým ohník zohrieva ich jedlá, po ťažkej práci drevorúbačskej voľne chvíle vypĺňujú čítaním. Najradšej čítajú tu Vajanského, Kukučína a slovenské povesti. Nejaké poplatky za vypožičanie knih vyberať tu nemožno. Veď najväčšou radosťou učiteľa je, keď vidí že, ľud s láskou berie do ruky slovenskú knihu. Tu sa viac hľadí na mravný výsledok než na finančné a kvantitatívne ťaženie z literárnych plodov.

Veľmi žalostné je ale *položenie školopovinných dietok.* Keďže slovenské osady sú tu ohromne rozstratené, *školská dochádzka* je tu spojená s mnohými ťažkosťami a nebezpečenstvami. Pre veľkú populačnosť našich Slovákov (v každej rodine 10 — 14 dietok) a pre nedostatok učebných miestností, môžu školu navštevovať len asi jedna tretina všetkých dietok. Už to na učiteľovi závisí, z ktorej rodiny prijme dieťa do školy. Obyčajne zapisujú deti z rodín, kde je počet dietok veľký. Tunajší slov. učitelia si vedú kartotéku slovenských rodín a dľa toho vyberajú deti do školy, aby pomer zašlekoných detí bol medzi rodinami rovnomerný. Pre veľkú chudobu učitelia musia deťom každý rok knihy rozdať zdarma. Robia to obyčajne tak, že učebnice a školské žiacke pomôcky požičajú deťom na dobu školského roku a to za malý poplatok, ktorého obnos potom obrátia na zakúpenie nových, alebo na opravenie starých, rozdriapaných knih.

Hygienické pomery v triedach pre ohromný nával dietok sú veľmi žalostné. Deti sedia v laviciach, po oblokoch. Neraz sa veru stane, že aj tá najsilnejšia lavica praskne pod ťarchou do lavíc nabitých detí. Deti dochádzajú do školy aj 5 — 10 km vzdialenosti. V zime chodia deti do školy niekedy aj v 3—4 metrovom snehu a sú mnohokrát títo deti napadnuté kŕdlami hladných vlkov. Pre bezpečnosť proti nebezpečenstvu vlkov obyčajne putujú naše deti pohromade (15 — 20 detí pospolu) a nosia so sebou bukové, bliaškami obité kyjaky, ktorých hrkotom a trepaním strašia a zaháňajú vlkov. Deti chodia do školy riadnejšie len od novembra do marca. Ostatné mesiace musia stráviť doma pri práci hospodárskej. Školské úrady však stíhajú peňažitou pokutou všetkých tých rodičov, čo neposielajú deti pravidelne do školy. Pravdaže, z toho povstáva obyčajne medzi naším ľudom úrputná predpojatosť proti všetkému, čo sa menuje vzdelanie a múdrosť. Darmo! Školská otázka je tu ešte len v prvopočiatkoch a vyvíja sa za ťažkých okolností každodeného života s nárokmi a povinnosťami po všeobecnom vzdelaní človeka. Analfabetov je tu ešte mnoho (50%). Po čo učiteľ nezvládze, doplňujú potom rodičia v domácej výchove dietok. Najmä na náboženskom poli rodičia sú tu ozajstnými domácimi kňazmi. Hoc je Rumunsko členom Malej dohody a v diplomatických kruhoch sú výjavy intímneho priateľstva, skoro na dennom poriadku, preca rumunské úrady školské a administratívne by mohli toto vzájemné priateľstvo uskutočňovať aj na poli školskom a nie sa postaviť do pózy škaredohliadača vtedy, keď sa jedná o národné povedomie Slovákov, tu v Rumunsku.

Neviem presne, ale dobra by bolo zistiť, koľko rumunských škôl a koľko učiteľov vydržiava naša Republika na území československom a potom pozorovať pomer týchto dvoch štátov, najmä na poli školnom, kde naša vláda je o mnoho štedrejšia vôči mizivej menšine Rumunov v Československu. Je to najmä povinnosťou našich zahraničných diplomatov, aby štedrosť a spravedlivosť bola obojstranná.

Naša československá vláda nerobí žiadne ťažkosti učiteľom vyučujúcim na rumunských školách v Československu, ktorí si zadovážili diplom v Rumunsku. Rumunská vláda však uznáva len tie kvalifikácie

učiteľské, ktoré boly zadovážené na území rumunskom. V Československu je povolené vyučovanie čisto v rumunskom jazyku a to vo všetkých triedach, kdežto v Rumunsku slovenský učiteľ môže vyučovať len v I. — II. triede. Kde je tu rovnosť?

Pojednávajúc v týchto riadkach o školských pomeroch naších Slovákov v Rumunsku, smele môžeme vyhlásiť, že sú tieto odkázané čisto na blahosklonnú pomoc so strany slovenskej verejnosti. Prosíme teda v mene biednych slovenských detí všetky kulturne spolky, jednotlivcov a spoločnosti, aby pomätali na ne dobročinnými zásielkami dobrých slovenských kníh, čítanôk a šlabikárov. Neodhoďme ani jednu sodratešiu knihu, časopis, ale pošlíme to naším slovenským žiačikom v Rumunsku, ktorí sa budú vrúcne modliť za svojich štědrých darcov. Slováci v Rumunsku túžia po dobrých učiteľoch a dobrých časopisoch. Všetky staršie exempláre knih, kalendárov, modlitebných knih, časopisov atd. posilajte na adresu: Národná rada, Bratislava, Goetheho ulica č. 11/III.

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875-1880.

Dr. Frant. Cinek.

(Pokračování.)

Velehradské pouti roku 1873.

Ve vzpomínce k 6. dubnu připomíná „Hlas" 1873 (č. 14): Roku 873, tedy právě před 1000 roky, sv. Metoděj úpěl v zajetí v Německu. Nyní úpí v zajetí hlava Církve sv., Pius IX., a s ním všichni jeho věrní... Kéž bychom i my tak věrně k sv. Církvi a hlavě její stáli, jako apoštol sv. Method!

V těžkém zápolení s náporem liberalismu vyzývá se kat. lid, aby pomoci a posily hledal na Velehradě a na Hostýně. „Vzhůru lide českomoravský! Pospěšme na Velehrad i na Hostýn prositi Boha o pomoc a Máti Boží Pannu Marii o přímluvu. Jestiť mnoho lidu v národu našem, kterýž sotva jinak v nynějším boji, kdež o nejvyšší statky naše běží, nápomocen býti může než modlitbou. Jen vroucně a s celou důvěrou spěchejme k Velehradu a na posv. Hostýn; toť místa, odkud milost Boží nejslavněji plynula v náš národ, i nyní tam nalezneme pomoci u Boha a jeho dobrotivé Matky Panny Marie" („Hlas" č. 26).

Velehradská slavnost cyrilometodějská konala se roku 1873 jak obvykle v osmidení 5. července. Už 4. července oděl se Velehrad v slavnostní roucho. Četné prapory vlály s věží velehr. svatyně i kláštera. Hlučná střelba z hmoždířů rozléhala se daleko široko a hlahol zvonů velehradských vítal přicházející procesí. Už v podvečer byl chrám do posledního místa naplněn. Po večerním kázání děkana velehradského J. Vykydala byla slavná litanie k svaté C.

a M. a požehnání. Skoro ráno na svátek cyrilometodějský po 5. hod. tísnily se veliké zástupy kol. Cyrilky, kde sloužena slavná mše sv. O 6. hod. bylo kázání v basilice a slavná ranní mše, za níž přicházela nová procesí ze Slovácka. Kostel nestačil, bylo třeba použíti nádvoří. Po slav. cyrilometodějském kázání sloužil slavnou velkou mši sv. kroměřížský arcikněz Jos. Fiala. U zpovědnic byl nesmírný nával. Od úsvitu až do poledne podáváno bez přerušení sv. přijímání. „Tu jsem si přál — píše zpravodaj „Hlasu" (č. 30) — aby tak ti tupitelé našeho kat. náboženství byli bývali přítomni; zde by byli viděli pravý opak svého tvrzení, jakoby snad lid náš moravský již té vážnosti k sv. náboženství katolic. neměl jako dříve . . ."

Po odpoledním odchodu poutníků, hrnuly se k večeru nová procesí ze Slovácka a z Hané. Večerní pobožnost s kázáním byla táž jako den před tím.

V neděli ráno o 5. hod. bylo kázání a mše sv. v Cyrilce, o 6. hod. kázání a ranní mše sv. v basilice. Plamenné kázání o významu měl kroměřížský vikář, mši sv. sloužil kanovník Dvořák. O 10. hod. bylo třetí slavnostní kázání. Velkou mši sv. sloužil farář zdounecký. Při odpolední děkovné pobožnosti konstatováno, že pouti se zúčastnilo 50 kněží a 30.000 poutníků.

Po celou oktávu sloužena denně sl. mše sv. a odpoledne bylo požehnání v kapli sv. Metoděje.

V poslední den oktávy připutovalo veliké procesí z Pavlovic a v neděli na to obrovský průvod z Cetechovic.

V tisku kat. zdůrazňovalo se, že pouti velehradské dosvědčují, „že světlo, jež před 1000 lety rozžehli naši sv. patronové na posv. Velehradě, světlo to živé víry křesťansko-katolické, posud bohudík hoří plamenem a bude bohda i na dále hořeti a že nezhasne je nižádný vítr, ani ten studený severního sektářství, ani ten teplý svůdného liberalismu" („Hlas" č. 30).

Druhým velehradským termínem poutním je svátek Nanebevzetí P. M. 15. srpna. Roku 1873 příputovala velká hanácká procesí z Prostějova a z Tlumačova. Pozornost vzbudilo procesí českých krajanů z Vídně. Pouť vídeňských Čechů budí odezvu v tisku. Přetřásá se těžká situace krajanů na Dunaji. Kolem 100.000 Čechů vídeňských nemá ani jedné české školy, ani svého chrámu.

Zdůrazňuje se: „Nejsvrchovanější čas, aby pro lid náš slovanský ve Vídni zřídily se školy a otevřely chrámy, jež by jejich náboženskému, tělesnému i duševnímu vzdělání vyhověly." („Hlas" č. 36.)

Roku 1873 konaly se kolem svátku sv. Václava *jubilejní svatováclavské slavnosti* na oslavu 900leté památky založení biskupství pražského. Slavností zúčastnila se hojně i Morava v čele s metropolitou arcib. Fürstenbergem. Idea cyrilometodějská nemálo zdůrazňována. Slavnostní průvod vyšel z pražského cyrilometodějského chrámu. V slavnostních proslovech poukazováno na spojitost cyrilometodějství s ideou svatováclavskou. Voláno po utvoření bratrské lásky Čechů, Moravanů a Slezanů. Moravský řečník Wurm připodobňoval poměr Moravy k Čechám sňatku, jemuž požehnal sv. Me-

toděj, pohřbiv knížete Bořivoje. Zášť, nevědomost a pomluva nás druhdy dělily, sv. Václav nás spojil už po druhé. Na Velehradě o jubileu cyrilometodějském položili jsme základní kámen. Ten již bohdá nerozmete ani cizácký dobyvatel ani domácí Sabinovci. Na slavnostech zastoupeni Slovinci, Chorvaté i pruští Slezané.

Rok 1874.

Za prudkého kulturního boje v Prusku a za rušného jednání o proticírkevní předlohy ve vídeňském parlamentě (proti nimž se rozhodně vyslovil Pius IX. 7. března 1874), po těžkých porážkách českých požadavků a přitužení centralisace, píše se v mor. kat. tisku k úmrtnímu dni sv. Metoděje 6. dubna: Nepřátelé naši se snaží, by vlast naše připravena byla o všechna práva historická... A což můžeme očekávati co katolíci od předloh zákonů na Církev. Pravé nástupce a učedníky sv. Cyrila a Metoděje, jakož každého horlivého katolíka očekává jen pronásledování.

V těchto smutných časech máme za to, že *tim vice musime obraceti zraku svého ku posv. Velehradu a o zachování jakož i o zvelebení jeho péči miti musime.* Pečuj tudíž každý upřímný vlastenec a katolík, aby posvátný Velehrad stal se každému Moravanu co nejdražším. Mluvme často o posv. Velehradu, aby se slovem „Velehrad" hluboce v srdci každého utkvěla upomínka na sv. apoštoly naše, jakož i na slavné dějiny vlasti naší. Zloba ducha časového již jedenkráte pokusila se o zničení památky této nejdražší, obětavost a láska lidu moravského však překazila úmysl tento. Neochabujž tedy ani nyní v nastávajících nám trudných časech láska a obětavost naše ku posv. Velehradu. *Zachováním a zvelebením posv. Velehradu zachováme lásku ku sv. víře...* (Hlas 1874 č. 15).

Opětovně objevuje se tužba, aby na *Radhošti* postaveno bylo sousoší sv. Cyrila a Metoděje.

V květnu 1873 ozývá se přání, aby k dvěma trvale ustáleným místům, kde se každý rok uděluje biřmování (Olomouc a Kroměříž) připojen byl i *Velehrad.*

Při tom se dovídáme, jak se tenkrát pečovalo, aby Velehrad měl o poutích dostatek zpovědníků a kazatelů: Farář velehradský jest oprávněn na poutní dny pozvat sobě na výpomoc z okolí tolik kněží, kolik po každé pro nával k duchovní obsluze poutníků právě potřebuje. Kněžstvo pak velmi rádo a ochotně tomuto úkolu se podrobuje. Tímto způsobem výborně je postaráno o poutnické služby Boží, takže poutníci v ničem nemají nouzi. Jedni ze zavolaných přespolních kněží konají zde pro ně slavné i soukromé služby Boží; druzí zase zaměstnáni jsou na kazatelně hlásáním slova Božího, kdežto ostatní tisícům a tisícům přisluhují svatými svátostmi. Jesti v tu dobu Velehrad pravým místem svatých misií, při nichž srdce každého věrného poutníka z vlastí cyrilometodějských k nové zmužilosti u víře po bratřích Soluňských zděděné blaze okřívá. (Hlas č. 18.)

V r. 1874, kdy uzákoněny byly pověstné květnové liberální zákony, pozorovat nový rozmach poutí velehradských.

Už v květnu byla na Velehradě velká pouť z děkanství Slavkovského. Pouť uspořádána všemi duchovními dekanátu na úmysl, aby v nynější smutné a rozervané době Bůh na orodování sv. věrověstů slovanských církev katolickou v boji chrániti a Pia IX. posíliti ráčil.

I v červnu putuje se na Velehrad (z Pavlovic u Lipníka). Na svátek sv. Jana Křtitele dochází na Velehrad dar bohoslovců olomouckých, sdružených v „Jednotě Velehrad" — smuteční roucha mešní za 405 zl.

„Na Velehradě — píší bohoslovci — vzešlo světlo jasné víry svaté: sem tudíž právem se točí zraky všech Slávy synův, sem zřeli původcové Jednoty naší, sem obraceli jsme i my zřetel svůj pilně a snažně dokonávajíce, co předchůdci našimi počato.

„Církev a vlast!" jest a budiž heslem naším, pokud krůpěj krve v žilách proudit bude. Ke cti a slávě sv. patronů Cyrila a Metoděje i ku blahé vzpomínce na zvěčnělého moravského pěvce národního dr. Frant. Sušila věnován budiž první výplod upřímné snahy naší, prvotiny mladistvých sil našich — tato smuteční roucha mešní."

Cyrilometodějská slavnost kolem 5. července byla mimořádně mohutná. „Letošní rok překonal všechny dřívější, počínaje rokem 1864 a vyrovnal se roku 1869, kdež s účastenstvím přehojným slavili jsme památku úmrtí sv. Cyrila" (Hlas č. 28). Velehrad byl přeplněn. Pořad pobožností obvyklý. Bylo silně patrno, jak za těžkých poměrů velehradské pouti působí. „Byli jsme jako učedníci Páně na lodičce vlnami zmítané, volajíce: „Pane, zachovej nás, hyneme!" ale slavností velehradskou obdrželi jsme od Pána odpověď: „Proč se bojíte, malověrní? Nuž, nebojíme se . . ." (Hlas č. 28).

Dne 3. srpna 1874 pořádají bohoslovci olomoučtí svou památnou velehradskou pouť, jíž položeny základy slavných tradičních sjezdů. K bohoslovcům připojilo se duchovenstvo děkanství uherskohradišťského a okolí, které současně vykonalo na Velehradě pobožnost za nedávno zesnulého populárního miláčka kněžstva P. Fr. Heidenreicha.[1]

Z dvojího referátu v Hlasu (č. 33, 34, 1874) dovídáme se o průběhu významné pouti, jíž položen byl základ k pozdějším každoročním poutím a sjezdům bohosloveckým.

Bez jakéhokoli provolání sešlo se 3. srpna na Velehradě přes 60 kněží a bohoslovců i několik laiků. Po 9. hod. ráno shromáždili se účastníci v svatyni, kde nejprve slavně svěcena bohoslužebná roucha darovaná bohoslovci olomouckými. Pak vykonána nejprve smuteční pobožnost za † Frant. Heidenreicha. (Bohoslovci dali skromně přednost pobožnosti pořádané kněžstvem.) Slavné rekviem v darovaných paramentech sloužil velehradský děkan Vykydal. Týž po skončené bohoslužbě vystoupil na kazatelnu a pronesl skvělou řeč o významu Sušilově a zásluhách Heidenreichových.[2] Po kázání následovala po-

[1] Zemřel náhle 14. června 1874. Byl ředitelem arcib. konsistoře olomoucké a pro své ryzí vlastenectví a zlatou povahovou ušlechtilost a krajně obětavou lásku ke kněžstvu, neohroženost v hájení práv Církve (ve sporech konkordátních byl uvězněn) požíval ojedinělé důvěry a lásky kněžstva. Po celé arcidiecési pořádalo kněžstvo spontánně za něj v jednotlivých dekanátech smuteční pobožnosti. Byl rodákem z Loštic (nar. 1820).

[2] Plamenná řeč (velehrad. děkan Vykydal byl obdivovaným Zlatoústcem) uve-

božnost za Sušila. Slavnou zádušní mši sv. sloužil v darovaných paramentech novokněz P. Mořic Surma (místo odstupujícího ředitele Jednoty Velehrad Jana Vychodila, který pro mladý věk nemohl býti vysvěcen na kněze a přisluhoval jako jáhen s Františkem Svobodou jako podjáhnem). Presbyterasistentem byl prof. fakulty dr. Jan Pánek. Funkci ceremoniáře převzal novokněz Jan Valoušek. Na kůře zpíval bohoslovecký sbor za řízení novokněze P. Abdona Seidla. „Přinesena — píše zpravodaj Hlasu (asi děkan Vykydal) — oběť nejsvětější, oběť novozákonní Vševládci nejsvrchovanějšímu, přinesena jest za muže, chloubu národa moravského, perlu Církve katolické, přinesena od začátečníků na té dráze, na níž on statně kráčeje, skvělých a trvalých vydobyl si zásluh, přinesena v rouchách mešních, na něž starostlivě a obětavě skrovný skládali groš — chudí bohoslovci. Kéž dar ten knížecí, který podle slov páně řečníkových tím vzácnější čím hůř a nesnadněji bylo ho zjednati; tím drahocenější, čím dárcové chudší a příspěvky menší byly, kéž dar ten nezůstane osamělým! Kéž památka oslavovaných synů Církve i národa nadchne k činům podobným! Kéž najde se více Sušilův, více Heidenreichův!"

Po službách Božích improvisován v místnostech Hýbnerových první bohoslovecký sjezd. Mimo zpěv pronesena řada proslovů. První se slova ujal horlivý vlastenecký kněz Fr. Koželuha,[1] jenž bohoslovcům kladl na srdce, že ne slovy, nýbrž skutky se osvědčiti mají jako synové sv. Cyrila a Metoděje. Druhý mluvil jáhen Vychodil, který vroucně pojednal o neocenitelných zásluhách Sušilových a vybízel bohoslovce, by byli věrnými syny národa i Církve a pravými následovníky Sušilovými. Nakonec provolal „Slávu" sv. Otci. „Dále vysloveno uznání za ten, či onen skutek chvalný na vyzvání novokněží P. Surmy, P. Seidla, bohoslovce Ant. Stojana a j. a provoláno „Sláva" dp. dru Pánkovi, jakožto původci myšlenky o schůzce této na posv. Velehradě; P. Koželuhovi za činnost chvalnou jakou se osvědčuje, vlp. jáhnu Vychodilovi, jakožto obstaravateli mešních rouch a řediteli Jednoty. Nezapomenuto ani zakladatelů Jednoty, jimž v první řadě patří zásluha o „knížecí dar do svatyně cyrilometodějské ..." Po sboru „To den" poděkováno děkanu velehradskému i kněžstvu shromážděnému, „že svou přítomností a účastenstvím přispěli k zvýšení bohosl. slavnosti. Pak byly porady o další práci. Jednomyslně usneseno aby bohosl. pouti velehradské pořádány byly každý rok, a aby k nim pozváni byli všichni bohoslovci českomoravští.

Na druhý den v úterý podnikli bohoslovci výlet na Buchlov po ranní mši sv. v Cyrilce, kterou sloužil P. Kaštil (někdejší ředitel Jednoty). Na Buchlov přišel za nimi P. Koželuha (s učiteli polešovskými), který je pozval do Polešovic. Tam byli bohoslovci předmětem srdečné pozornosti. Uspořádána pro ně večer zvláštní slavnost v místnostech

řejněna doslovně v Hlasu (č. 34. r. 1874). Ještě dnes mocně dojímá. Tušíme, jak elektrisovala dorost kněžský v těžkých poměrech r. 1874.

[1] Kooperator v Polešovicích, nar. v Bojkovicích r. 1845, vysvěcen r. 1871. V semináři byl horlivě činný v Slov. knihovně.

kat. jednoty. Nadšeně promluvili k bohoslovcům p. farář,[2] starosta a několik občanů polešovských. Místní kapela obstarala koncert na počest milých hostů. Bohoslovci byli dojati láskou i cyrilometodějským uvědoměním slováckého lidu. Na druhý den ráno po slav. bohoslužbách poděkovali faráři polešovskému za štědré pohostinství a tklivě se rozloučili. Na nádraží do Uh. Hradiště vyprovázel je horlivý kaplan polešovský P. Koželuha s polešovskou kapelou, která rozradostněným bohoslovcům vesele vyhrávala.

Rok 1875.

K úmrtnímu dni sv. Cyrila 14. února objevuje se v Hlasu (č. 12) snažná prosba o podporu Matice Velehradské. Při oslavě 14. února nechť pamatuje kněžstvo a kat. spolky na sbírku ve prospěch Matice. Opět ožívá touha by úmrtní dni slov. apoštolů slaveny byly církevně. Naléhavě se prosí, aby kněžstvo křísilo v lidu za těžkých poměrů pro víru i národnost lásku k slov. věrozvěstům a Velehradu.

Na úmrtní den sv. Cyrila konána na Velehradě oslava s kázáním za značné účasti lidu.

K 14. únoru oznamují též bohoslovci olomoučtí (za vedení Ant. Cyr. Stojana, bohosl. III. roč.), že na oslavu slov. apoštolů zřídí na Velehradě farní knihovnu, aby tak „haléřem těžce nastřádaným položili požehnanou oběť na oltář cyrilometodějský" (Hlas č. 14).

Po úmrtním dni sv. Cyrila upozorňuje se, že počíná poslední desítiletí před jubileem r. 1885. Toto desítiletí budiž úsekem zvýšené aktivity v duchu cyrilometodějském. Podporujme a šiřme dobré knihy české. Fakt, že Časopis kat. duchovenstva je v kritické situaci pro nedostatek odběratelů, je výkřikem, burcujícím k probuzení (Hlas č. 17).

Dne 13. března dovídá se veřejnost, že bohoslovci olomoučtí založili v úmrtní den sv. Cyrila na Velehradě farní knihovnu. Věnovací listina, datovaná 13. února 1875 praví: „Nechť založení knihovny na posv. Velehradě, prestolu to sv. Methoděje, v Betlémě, v němž nám světlo křesť. osvěty vzešlo, v tento památný den aspoň poněkud tlumočí city naše vděčné, jež k Otci tomuto chováme." Bohoslovci posílají na Velehrad asi za 70 zl. knih. (Hlas č. 21.)

Obětavé úsilí olom. bohoslovců budí pozornost. S obdivem se konstatuje, jak tito mladiství nadšenci, „s nevšední obětavostí, uskrovňujíce sobě obyčejných potřeb, skládají značné milodary, za něž pořizují užitečné knihy a spisy, kteréž pak na požádání darovány bývají zvláště nuznějším obcím v tom úmyslu, by tak položen byl bezpečný základ pravých knihoven obecních . . ." „Kdo jen poněkud si všímal těch vřelých díkůvzdání, jež za tou příčinou opět a opět v listech uveřejněny byly, ten jistě nemůže se zdržeti podivení nad horlivostí a obětavostí nastávajících bojovníků Páně" (Hlas č. 26).

K úmrtnímu dni sv. Metoděje uveřejňuje se adresa kněžstva ze 24 děkanství podaná arcib. Fürstenberkem r. 1869 o zavedení církv.

[2] Byl to P. Ludvík Škubert. Pocházel z Přívoza. N. 1803. Vysv. 1827.

oslavy na úmrtní dni slov. apoštolů (14. února a 6. dubna). Dodává se k ní: Toto opětné v známost uvedení „adresy" probudiž nás k jednání podle výroku: „Proste a bude vám dáno, tlucte a bude vám otevřeno." Ano, tlucme opět, tlucme, až nám otevrou! (Hlas č. 28).

S potěšením se konstatuje, že stav jmění Matice Velehradské koncem r. 1874 vykazuje 45.285 zl. 30 kr. (r. 1873 43.059 zl. 73. kr.)

K svátku cyrilometodějskému uveřejňuje Hlas (č. 55) vřelý apel „Kněz kněžím" na slova „Neopouštěj toho dobrého lidu na Moravě..." Apel je žhavým výkřikem. Končí: Lid náš neklesne úplně, dokud bude míti aspoň ve kněžích svých pravé přátele a moudré rádce, učitele jakož i statečné zastánce své; lid náš tím více se povznese, čím horlivěji budou konati kněží svatý úkol svůj mezi ním. Jestli kdy jindy, tož zajisté za dnů našich musí býti kněz lidu našemu vším, aby všechno mu zachoval. Veliký Metoděj pak budiž každému z nás vzorem. *Obětoval* se lidu našemu zcela, *učil a pracoval* mezi ním až do posledního dechnutí svého. *Oběti, práce a vytrvalosti* žádá i nyní důrazněji než kdy jindy národ náš od svých kněží cyrilometodějských."

Cyrilometodějská slavnost velehradská od 4. do 12. července byla velmi zdařilá a imposantní. Zevrubně ji popisuje Hlas (č. 58 „Náš Velehrad posvátný"). Tímto rokem počínajíc píše se o poutních slavnostech velmi pochvalně. Je to zásluha horlivého kaplana velehradského Jana Vychodila. Téměř ze všech krajů Moravy připutovali r. 1875 poutníci k svátku Cyrilometodějskému (i Češi vídeňští). Ještě po ukončení oktávy přišla procesí z Brněnska (z Hvězdic a z Chválkovic).

Dne 3. srpna pořádají bohoslovci svoji pouť podle téhož programu jako loni. Kázání má děkan velehr. Vykydal. Po slav. bohoslužbách je společný oběd a porady, při nichž pojednáno o blížícím se jubileu 1885. Druhý den pořádán výlet na Buchlov, pak do Polešovic. „Tak uplynul čas pravé obrody — píše referent, asi boh. Stojan — neb upevněni jsme tu byli ve svých dobrých předsevzetích a nadchnuti myšlenkou cyrilometodějskou, umínili jsme sobě, že po příkladu Sušilově „život náš bude jedna Boží chvála, slastí Kristus, tužbou ctností krása, chotí Církev a mzdou lidí spása." (Hlas č. 65.)

Od r. 1861 je zvykem, že kněží-jubilanti, kteří oslavují 25. výročí svého vysvěcení, slaví toto jubileum na Velehradě. R. 1875 shodli se s radostnou ochotou v tomto jubileu na Velehradě kněží tří diecesí: olomoucké, brněnské a vratislavské. (Pokračování.)

P. Jan Damascenus Sokolowski O. P.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

5. Apoštol milý lidem.

Apoštolská činnost je ve svých úspěších závislá v prvé řadě na milosti a požehnání Božím. Bůh sám dává účinnost slovům apoštolovým a kazatele si tak uzpůsobuje, aby celým svým vystupováním získával lidská srdce. Jednou z nejpůsobivějších vlastností, kterou Bůh vyzbro-

juje své apoštoly, jest jejich ochota vždy a co nejvíce vyhověti lidem. Apoštol musí přivádět k Bohu duše a proto nesmí opomíjet ničeho, čím by snáze svého cíle dosáhl. Jsou to mnohdy věci na pohled nepatrné, ale pravý apoštol dovede vytušit jejich veliký význam pro získání duší a býti tak podle hesla sv. Pavla: „Všechno všem!" Tato vlastnost získává a podmaňuje si lidská srdce, protože tak sloužit dovede jen láska. Dobrota srdce činí apoštola milým všem lidem, ale zvláště neodolatelně působí na lidi prosté.

Podle svědectví P. Cypriána de Castiglione byl P. Damascenus hned od počátku svého kněžského působení velmi milován u lidí jak urozených, tak prostých – protože byl „knězem velké dobroty". Zde máme klíč k poznání zdroje, z něhož vyvěrala veškerá jeho apoštolská činnost a též její velké úspěchy. Dobrota srdce otvírala mu přístup k srdcím, aby je získala pro Boha. Apoštol musí býti mužem velké lásky, která má pochopení pro všechny stránky lidského cítění. Z následujících případů, které se nám náhodou dochovaly, vidíme na P. Damascenovi ve skutečnosti, že v zájmu apoštolské působnosti nezanedbával ani věcí na pohled nepatrných.

V radě města Lvova bylo vysloveno přání, aby se městu dostalo ostatku sv. Lva, papeže, jenž byl považován za patrona města a podle něhož bylo město pojmenováno[21]. P. Damascenus ochotně se snažil této zbožné touze města vyhovět a prosil prostřednictvím kongregace Propagandy papeže[22], aby poslal městu Lvovu „nějaký význačný ostatek sv. Lva, papeže, kteréhokoliv ze čtyř, světců římského Martyrologia, neboť rada řečeného města po obdržení tak milého a nábožného daru bude zcela jistě povzbuzena k větší horlivosti a snaze pro šíření slávy Boží a pravé víry a zvláště pak bude nápomocná v získávání rozkolníků řeckého a armenského obřadu ke svaté jednotě, zvláště v této době ... A bude v řečeném senátě nehynoucí památka Vaší Svatosti"... Ve všeobecném sezení kongregace Propagandy dne 13. června 1633 byla tato žádost P. Damascena vzata v úvahu a papež Urban VIII.[23] svěřil ji nejvyššímu komořímu a tajnému almužníkovi a kanovníkům sv. Petra s přáním, aby se podle možnosti vyhovělo touze a zbožnosti města Lvova.

Výsledek apoštolské činnosti u nejširších vrstev lidu byl v té době na Rusi do značné míry závislý na misionářově vlivu na šlechtu. O P. Damascenovi bylo řečeno hned na počátku, že byl milován u lidí urozených i prostých. To jest pro něho nejlepším vysvědčením, že neznal „přijímání osob", ale duše, jíž stejně cenil u člověka prostého i urozeného. Kdyby P. Damascenus byl býval jednostranný a všímal si jen urozených, nebyl by milován u prostého lidu, ale protože byl zastáncem prostých lidí u šlechty, proto lid ho měl rád. K urozeným mu přístup zjednával jednak jeho původ, postavení a vzdělání, jednak jeho ušlechtilý duch a snaha posloužiti dobru. Jak veliký byl vliv P. Da-

[21] Archiv Propagandy, Acta, tom 8, fol. 242v.: „— quorum dicta Civitas est devotissima eorumque nomine insignita .."
[22] Tamže, Memoriali, tom. 393, fol. 223v.
[23] Tamže, Acta, tom. 8, fol. 242v.

mascena na šlechtu, dokazuje skutečnost, že je označován jako zakladatel devíti dominikánských klášterů na Rusi,[24] což by nebyl mohl uskutečniti bez vydatné pomoci šlechty. Při zakládání těchto konventů vybíral vždy místa nejpříhodnější pro šíření víry. Tak na příklad klášter v Murachvě — „na nejzazších hranicích Rusi blízko Očakova, města Tatarů"[25] — pomohla mu vybudovat kněžna Hedvika Jazlovecká, a to — „za jeho zásluhy pro šíření víry a o misionáře".[26] Podobně v Kudaku mezi Tatary za Dněprem blíže Černého moře; v Grodku podlašském mezi ariány; v Čerkasech[27] za pomoci knížete Mikuláše Potockého atd. Zvláště těsným svazkem přátelství byl spojen s knížetem Alexandrem Sanguško, jehož byl zpovědníkem a jejž podle všeho získal pro katolickou Církev. Ale o tom až v dalším.

P. Damascenus byl duší dominikánských misií na Rusi, ale nebyl sám. Měl vydatné pomocníky v řadě nadšených spolupracovníků. Pro ně měl velké pochopení. Znal lidskou duši a proto věděl, že i misionář je člověk, že potřebuje posily v povzbuzení a aspoň částečném ocenění své práce. Proto P. Damascenus chtěl dosáhnouti pro své bratry povzbuzení od samotného Apoštolského Stolce. Ve své žádosti podané roku 1633 kongregaci Propagandy praví:[28] Ježto dominikánská provincie na Rusi „tak pracovala o rozšíření víry, že již má 37 klášterů mužských a dva ženské, které byly založeny zbožnými osobami většinou obrácenými na katolickou víru právě přičiněním kněží řečené provincie a doufá, že v budoucnu dojde k založení nových" — proto prosí, aby papež „námahu kněží řečené provincie o rozšíření katol. víry svým listem otcovsky schválil a ke snášení dalších námah, zvláště k uvedení katolické víry mezi Tatary a Moskaly, apoštolskou blahovůlí řeholníky řečené provincie povzbudil a zvláštním požehnáním odměnil".

Kongregace Propagandy pochopila význam tohoto psychologického postřehu P. Damascena a v sezení 12. dubna 1633 rozhodla poslat provinciálovi list povzbuzující[29] „k rozkvětu řádu a k šíření katolické víry i ve velmi rozsáhlém království moskevském". Dne 23. dubna 1633 byl list napsán a odeslán v italském znění.[30] Za dosavadní práci a starostlivost o šíření řádu a katolické víry vzdává ruským dominikánům chválu a a vyzývá je, aby v šíření řádu a víry neustávali a hleděli proniknout na místa nová, zvláště do velkovojvodství moskevského; ať uváží všechny prostředky, jichž by se mohlo použít, „aby se otevřela brána katolickému náboženství do oněch širých krajů".

Z těchto několika případů máme před sebou P. Damascena v jeho pravé podobě: milý Bohu i lidem. Apoštol a člověk, ba právě tím více člověk, protože apoštol; neboť ten nejlépe ví, že milost neruší, přirozenosti, ale ji zdokonaluje. (Pokračování.)

[24] Tamže, Scritture rif., tom. 338, fol. 221; srov.: Šmurlo, Le S. Siège et l'Orient orthodoxe Russe, Praha 1928, díl I., str. 250.
[25] Tamže, Scritture rif., tom. 59, fol. 76r.
[26] Tamže, Scritture rif., tom. 338, fol. 210r; srovn. též tom. 59, fol. 76r.
[27] Tamže, tom. 338, fol. 264r; srovn. též tom. 59, fol. 76 a tom. 139, fol. 337.
[28] Tamže, Memoriali, tom. 393, fol. 298r.
[29] Tamže, Acta tom. 8, fol. 213v.
[30] Tamže, Lettere Volgari, tom. 13, fol. 40v—41r.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Cizineckou legii po francouzském vzoru organisují také ruští bolševici na Dalekém východě v městě Chabarovsku. Nazývá se „Legie III. internacionály" a jejím osobním protektorem je sovětský maršál Blücher. Přijmou do ní každého komunistu nebo vystěhovalce z kteréhokoliv státu. Už nyní má příslušníky 22 národností. Hlavní úlohou cizinecké legie má být buditi postrach i úctu před komunistickou diktaturou!

Osudy bolševických předáků, kteří upadli v nemilost nynější vlády, jsou opravdu poučnou kapitolou o bolševické vděčnosti. Bývalý sovětský vyslanec pařížský Rakovskij žije ve vyhnanství kdesi ve střední Asii bez naděje na návrat. Kaměněv, nazývaný kdysi „mozkem komunistické strany" a Zinověv, někdejší vševládný diktátor leningradský, jsou vězněni na Urálu, v úplném odloučení od zevnějšího světa. Kljapnikov, taktický vůdce petrohradské revoluce, který r. 1917 odevzdal vládu Leninovi, očekává nyní v těžké chorobě jedinou vysvoboditelku z dalekého sibiřského vyhnanství — smrt. Mnoho jiných méně významných spolupracovníků Leninových bylo r. 1932 pro své stanovisko proti všemohoucímu Stalinovi prostě postříleno. Tak odplácí bolševický svět svým bývalým pánům!

Výkonný výbor komunistický v Moskvě daroval generálnímu tajemníku Kominternu (Komunistické internacionály) Dimitrovovi na doživotí vilu nedaleko Moskvy s pěkným kusem země. Je to někdejší majetek knížete Golicina, který si Dimitrov „vysloužil" svojí propagandou komunismu ve světě!

Při lidovém komisariátě živnostenském utvořil se z nařízení ministerské rady SSSR zvláštní výbor, kterému jsou podřízeny všechny záležitosti, týkající se živnostenského průmyslu. Mezi 42 členy tohoto výboru je 29 Židů.

Vladimír Solovjev volal celým svým životem i literárním dílem po sjednocení své rodné pravoslavné církve ruské s katolickou. Sám také, jak znova toho vzpomíná hrvatský časopis „Narodna Svijest" (z 26. II. t. r.), se sjednotil s katolickou Církví v kapli Matky Boží lurdské v Moskvě v únoru 1896, tedy právě před 40 lety. Přijímal ho tehdy do Církve katolické sjednocený kněz O. Nikolaj Tolstoj, který hned potom odejel do Říma, aby podal o tom radostnou zprávu papeži Lvu XIII. Této historické skutečnosti nevyvrací nijak okolnost, že umírající Solovjev přijal sv. svátosti z rukou pravoslavného kněze, když katolického nebylo na blízku.

Jaroslavský-Gubelman o soudobých metodách protináboženského boje. Předseda Svazu bezbožníků, Jaroslavský-Gubelman, uveřejnil v čas. „Komsomolskaja Pravda" (z 10. III.) článek, v kterém potírá mínění, jakoby už nebylo třeba vésti protináboženský boj v SSSR. Tvrdí, že odpadly jen některé metody protináboženského boje, a to tak zvané „Komsomolské vánoce", „Komsomolské velikonoce", veřejné disputy s kněžími a pod. Avšak není možno zastaviti boj proti vlivu Církve a různých sekt na dělníky a rolníky. Je nutno vynaložiti ještě mnoho úsilí, aby atheistické, materialistické přesvědčení bylo přesvědčením všech pracujících SSSR. Jediné, co uznává Jaroslavský-Gubelman, je zkušenost, že tento úkol nemůže býti rozřešen hrubým útokem, ale vyžaduje trvalé, trpělivé a dlouhotrvající práce, která musí vysvětlovat a poučovat lid o škodlivosti náboženských předsudků.

Tato slova předsedy Svazu bojujících bezbožníků ukazují jasně, že se bezbožníci rozhodli změniti svou taktiku protináboženského boje uvnitř SSSR. První útok bezbožníků na náboženství vždy se vyznačuje hrubým násilím, jak je tomu na příklad nyní ve Španělsku; a když organisace a hmotné prostředky náboženské společnosti jsou zničeny, následuje období další. Využívá se zeslabené posice náboženství, které je neschopno účinné propagandy, a nevěra se snaží doraziti bezbranného nepřítele zvýšenou vlastní propagandou, pro kterou má nyní volné pole. Ovšem kdyby bezbožníci se přesvědčili, že nová taktika nevede k úspěšným výsledkům, ne-

rozpakovali by se použíti zase staré taktiky hrubého násilí.

Znamení doby. Časopis „Za komsomolskoje prosvěštěnie" (z 18. II.) píše o tom, co zajímá mysl dětí v sovětské škole. Uvádí příklad dvou žáků z Oděsy, kteří se všelijak snažili rozřešiti otázku o Bohu. Báli se na to zeptati svých učitelů a svých rodičů, a proto se vyptávali na Boha nahodilých chodců na ulici, totiž lidí, k t e ř í j e n e z n a l i. Je to výmluvné svědectví o tom, že otázka p r o n á s l e d o v á n í n á b o ž e n s t v í v SSSR nepatří minulosti, ale tíží dosud i školní děti. Bolševický časopis k tomu moudře poznamenává, že Bůh a vše, co je s Ním spojeno, zůstává ž á d o u c í m t a j e m s t v í m pro děti jak ve škole, tak i doma.

Ředitel selsko-hospodářského oddělení v ústředním komitétu komunistické strany J a k o v l e v mluvil nedávno o stavu chovu koní a dobytka v SSSR. R. 1916 bylo v Rusku 35 milionů koní, r. 1935 pouze 15.9 mil., tedy více než o polovici méně; krav bylo r. 1916 — 59 mil., r. 1935 — 49 mil.; ovcí — 115 mil. a r. 1935 61 mil.; vepřů 20 mil. a r. 1935 23 mil. atd. V poslední době nastává prý již jakési zlepšení chovu dobytka, a to proto, že sověty poskytly rolníkům více práv.

(„Pravda" z 21. 2.)

Jak se časy mění! Podle zpráv ruského sociálně-demokratického časopisu „Socialistický věstník" (je to časopis tak zv. menševiků a vychází v Paříži) je v Moskvě nyní přihlášeno do Svazu domácího služebnictva 70.000 osob. Dříve prohlašovali komunisté zaměstnání domácího služebnictva za ponižující a pronásledovali všechny, kdož měli osobní služebnictvo. Nyní se dávají patrně i komunisté obsluhovati, ovšem jenom ti, kdož hodně vydělávají, a to jsou především komunističtí předáci a pak několik nejvýznačnějších odborníků.

Činnost Svazu bezbožníků v severním kraji. V Archangelsku nikdo nevěděl, kde je umístěn „Krajský sovět Svazu bezbožníků". Teprve po delší námaze podařilo se najít jeho kancelář. A tu se vysvětlilo, proč nikdo o ní neví. Kancelář bezbožníků prý nemá nic jiného na práci, nežli sestavovati p l á n y p r o t i n á b o ž e n s k é a k c e, kterých však nikdo neplní. Dokonce většina krajských pracovníků Svazu je toho mínění, že bezbožská práce jest již věcí odbytou. „Komsomolskaja Pravda" je s tímto zjištěním svého dopisovatele velmi nespokojena a volá po nápravě. Nařízení a přání komunistických vůdců se tu zřejmě rozcházejí s přesvědčením širokých vrstev sovětského obyvatelstva.

Sovětská vláda vydala v poslední době několik nařízení, kterými se snaží omeziti libovůli místních komunistů. Mezi ně patří „n o v é k o l c h o z n í s t a n o v y", které poskytují k o l c h o z n í k ů m p r á v o v o l i t i p ř e d s e d u k o l c h o z u. Komunisté dosud soustavně potlačovali v lidu právní cit žádajíce, aby se každý úředník řídil jen zájmem proletářské revoluce. Považovali to za nejlepší prostředek ke zničení svých odpůrců. Snad tomu také tak bylo, ale rozhodně to nemohlo přispěti ke zvýšení úcty k vlastním komunistickým nařízením. Tak se stalo, že jich nyní nezachovávají ani komunisté. „Pravda" (ze 7. III.) píše, že se ve voroněžském kraji nedodržují kolchozní stanovy vinou tajemníka komunistické strany, soudruha Bohačenko a jeho náměstka, soudr. Glotova. Během posledního roku tito soudruzi zbavili úřadu asi 100 kolchozních předsedů; polovice z nich byla pohnána před soud. V některých kolchozech se předsedové změnili až 6krát. Po mínění členů kolchozů se při těchto změnách předsednictva nikdo nikdy netázal. Tak hrubě porušovali kolchozní stanovy sami představitelé vládnoucího bolševismu. K tomu časopis „Pravda" dodává, že byli předsedové kolchozů ve většině případů trestáni jen za menší nepořádky v kolchozech.

Ke sklizni bavlny. Jako bylo vydáno nařízení o odměnách za nadbytečnou pšenici odvedenou státu, tak bylo vydáno podobné nařízení i o cukrovce a nyní i o bavlně. Každý, kdo odevzdá státu z hektaru přebytečné množství bavlny, dostane odměnu 200 proc. nad základní cenu. („Izvěstie" z 29. II.)

V Moskvě byla zrušena tak zvaná druhá studie uměleckého divadla a herci dostali výpověď. „Pravda" (z 29. II.) vysvětluje příčiny tohoto zrušení a navrhuje, aby herci byli zaměstnáni na venkově.

Nařízení o devalvaci rublu bylo už publikováno. („Izvěstie" z 1. III.) Ny-

ní se má rubl rovnati 3 fr. frankům a podle tohoto poměru mají býti upraveny k 1. IV. zprávy o hotovosti zlata a cizích valut ve státní bance SSSR.

Světoznámý ruský učenec, člen akademie věd, dr. Pavlov, zemřel koncem února v SSSR. Byl to jediný člověk v Rusku, který se nikdy nesnížil k nadbíhání sovětskému režimu, spíše naopak dával často najevo svůj odpor ke komunistickým pokusům, ale přesto ho bolševici ušetřili. Neosmělili se mu ublížiti pro nesmírnou úctu, které učenec požíval v celém světě. Pavlov byl také věřícím křesťanem, který až do své smrti pravidelně navštěvoval bohoslužby, k malé ovšem radosti bolševiků.

Stalin poskytl americkému novináři R. Howardovi slyšení, při kterém mezi jiným prohlásil, že sovětští komunisté nepodporují a nikdy nepodporovali žádné revoluce a dokonce nikdy neměli přání a plánů prováděti revoluci s v ě t o v o u. Stalin má asi o paměti a rozumu všech obyvatel „buržoasního světa" divné mínění, když se odvažuje k takovému prohlášení!!!...

V sovětských novinách setkáme se někdy s pokusy osvětliti pravý stav věcí SSSR, ano i s kritikou některých vládních nařízení. Ale, bohužel, každá taková snaha je obyčejně hned utlumena. Časopis „Z a p i š t ě v u j u (p o t r a v i n á ř s k o u) i n d u s t r i i" (z I. III.) píše, že výrobci potravin, totiž zemědělci, nemají zájmu na zvýšení produkce, jelikož dostávají za svou práci příliš hubenou odměnu. Jindy zase (z 3. III.) zase píše, že ani kolchozy a kolchozníci, ani jednotliví zemědělci nemohou splnit dodávek masa... Tato dosti mírná kritika poměrů se strany úředního časopisu komisariátu zásobování (který ovšem musí znáti zcela dobře skutečnou situaci), vyvolala ostrou odpověď „Pravdy". Tento ústřední časopis komunistické strany (ze dne 3. a 4. března) upozorňuje odpovědné pracovníky národního komisariátu zásobování, že zákon o dodávkách masa je velmi nutný a že komisariátům není dáno právo vydávati své vlastní noviny na to, aby kritisovaly vládní plány a sovětské zákony. Tak vypadá z blízka „sovětská demokracie".

Na sovětské pohraniční stanici Něgoreloje (mezi Polskem a SSSR) zatkli ve vlaku Moskva—Stolbcy (Stolbcy — polská pohraniční stanice) agenti GPU člena Kominternu, dánského komunistu Jurgensona. Vracel se domů z Moskvy, kam si jezdil pro instrukce ke své činnosti. Příčinou zatčení byla ta okolnost, že si „uvědomělý" komunista nakoupil v Moskvě za cizozemskou valutu velmi levně mnoho různých skvostů, aby je pak v buržoasní Evropě zpeněžil, ovšem s patřičným ziskem. (Warszawa, „Meč" č. 10.)

Povinná robota pro venkovské obyvatelstvo celého Sovětského svazu se úředně zavádí. Nařízení o tom otiskuje časopis „Izvěstie" (ze 4. března); zní takto:

1. Hlavní ředitelství NKVD (národní komisariát vnitra — to jest bývalé GPU, pozn. překl.) a jeho republikánské a krajské odbočky mají převzíti vedení všech staveb a oprav silnic a cest. Těchto prací má se súčastniti selské obyvatelstvo a NKVD je odpověden za jejich správnou organisaci podle schválených plánů.

2. Sestavujíce plány spolupráce obyvatelstva při stavbě cest, musejí orgány GPU míti na zřeteli, že a) selské obyvatelstvo má se súčastniti prací na jaře a na podzim (v čas volný) od selských hospodářských prací; b) že každý pracující je povinen najednou odpracovat idobu, kterou mu určuje par. 3. tohoto nařízení.

3. Pracovní spolupůsobení kolchozníků a jednotlivých zemědělců pozůstává: a) v bezplatné práci po 6 dní za rok; b) v tom, že poskytnou stavebním orgánům na tutéž dobu své dopravní prostředky, potahy, nástroje a jiný inventář.

Poznámka: Občané, kteří platí jako jednotlivci selsko-hospodářskou daň anebo důchodovou daň, jsou vázáni pracovní povinností po 12 dní ročně i se svým potahem, dopravními prostředky, inventářem a nářadím.

Pracovní povinnosti podléhají muži od 18 do 45 let, ženy od 18 do 40 let. Další předpisy tohoto nařízení vymezují rozsah povinností kolchozů (par. 4 a 5), určují, jak daleko jsou obyvatelé povinni se dostaviti k práci (par. 6), jednají o peněžních prostředcích (par. 7) a stanoví tresty za nevykonanou pracovní povinnost (par. 8).

Celé toto nařízení není vlastně pro sovětské poměry nic nového. Jenže se to tentokráte vyhlašuje veřejně a do-

zor se svěřuje pověstnému GPU, které se prý osvědčilo při provádění takových úkolů.

POLSKO

U příležitosti letošního jubilea věhlasného kazatele a vlastence polského jesuity Petra Skargy, který je pochován v kryptě pod presbytářem v kostele sv. Petra a Pavla v Krakově, byla znovu otevřena jeho rakev a skříňka, kde uloženy byly zbytky oděvu velikého „národního proroka" polského. V ohlédací komisi byli zástupcové církevních úřadů, odborní lékaři, zástupci Tovaryšstva Ježíšova, jehož byl P. Skarga vynikajícím členem, zástupci spolku jména Skargova, jubilejního výboru a tisku. Univ. profesor dr. Leon Wachholz prohlédl všechny kosti P. Skargy, dal je ofotografovat a uložit do menší skříně, která byla pak zapečetěna starou kostelní pečetí z roku 1640. Olověná rakev, v níž dosud odpočívaly tělesné pozůstatky Skargovy, bude očištěna a do ní bude pak uložena nová skříňka s kostmi velikého nebožtíka. Tato olověná rakev je dar kněží ny Radziwillovy z r. 1695 a byly do ní uloženy kosti Skargovy z původní prosté rakve dřevěné. Kamenná skříňka, chovající zbytky oděvu Skargova, byla letos po prvé otevřena; vše v ní bylo pokryto zelenou plísní. Zůstane umístěna též ve zvláštním výklenku podzemní krypty, jež má být do velkonoc opravena.

Apoštolský administrátor Lemkovščiny dr. Vas. Masciuch zemřel neočekávaně dne 12. března v Romanové. Pocházel z venkovských rodičů z Nové Vsi (okr. Nový Sondč), kde se narodil r. 1873. Bohosloví vystudoval ve Lvově, doktorát získal ve Vídni. Na kněze byl vysvěcen r. 1899 a stal se později profesorem kanonického práva a prefektem v kněžském semináři v Přemyšlu. Na počátku světové války byl odvezen do Talerhofu, od r. 1916 až 1919 konal službu vojenského kněze v rakouské armádě. Po válce se stal farářem osady Veliké Horožanny (okres Rudky), odkud byl povolán r. 1934 za apoštolského administrátora Lemkovščiny, t. j. oné části přemyšelské diecése, která byla nejvíce zachvácena pravoslavnou agitací a hnutím velkoruským. Pravoslaví se tu snažilo využít nechuti obyvatelstva Lemkovščiny k Ukrajincům a též rakouské válečné persekuce, kterou trpěli hlavně řekokatolíci tohoto kraje, věznění v pověstném táboře talerhofském. Byla proto úloha zemřelého apoštolského administrátora nadmíru těžká; musil bránit náboženský život řeckokatolický před výbojným hnutím pravoslavně-velkoruským i před národně-politickými vlivy ukrajinskými. Ukrajinský časopis „Dílo" žádá nyní po smrti dra Masciucha zrušení apoštolské administratury na Lemkovščině, ovšem ne z důvodů náboženských.

Přípravy ke svatořečení bl. Ondřeje Boboly, mučedníka za jednotu víry, vstupují do rozhodného období. Zkoumají se dva oznámené zázraky, které se staly na jeho přímluvu. První se týká uzdravení nevyléčitelných popálenin způsobených paprsky roentgenovými v Krakově r. 1927 a druhým zázrakem má býti uzdravění polské řeholnice v Římě (v r. 1929—1930), která trpěla žaludečním vředem. Za účelem bezpečného zjištění druhého uzdravení dlel nějaký čas P. Miccinetti, generální postulator Tovaryšstva Ježíšova, jehož členem byl bl. Ondřej Bobola, v Poznani zároveň s odborníkem kongregace Obřadů dr. Sympou. Tělesné pozůstatky bl. Ondřeje, chované v římském kostele Al Gesu, jsou nyní předmětem zbožné úcty věřících.

Otázka židovská je v Polsku velmi palčivá. Ukázalo se to i v úředním jednání o rituálním porážení dobytka. Vláda neměla odvahy osvobodit úplně křesťanské obyvatelstvo od potupného poplatnictví náboženským obcím židovským. Letošní pastýřský list kard. Hlonda, pojednávající „o katolických zásadách mravních", dotkl se též židovské otázky. Odsoudil na jedné straně protižidovské „pogromy", ale řekl též pravdu, že „Židé bojují proti katolické Církvi, vězí ve volnomyšlenkářství, tvoří předvoj bezbožectví a revoluční akce". Za to se na kardinála zle obořil žargonový tisk židovský („Hajnt"). Jaké ovzduší vytváří právě žargonový židovský tisk u Židů, svědčí událost ze školy v městečku Kožmínek, kde židovská žákyně IV. třídy Gitla Laja Sieradzka poplila medajlku katolické spolužačky, když jí náhodou vypadla

ze školního pouzdra. A když ji katolička žádala, aby medajlku utřela, naplila na ni Gitla po druhé. A co je nejsmutnější, správa školy ani na žádost rodičů neudělala pořádek.

Školské úřady polské doporučily jako povinnou četbu na obecných školách polských časopis „P l o m y k" a členové Svazu polského učitelstva nutili i nejchudobnější děti k odebírání toho časopisu. A zatím co se nestalo? Ministerstvo vnitra nařídilo ve Varšavě konfiskaci časopisu „Plomyk", poněvadž prý šíří „bolševickou" kulturu v polských školách. - Vykoná také ministerstvo školství svou státní povinnost i vůči všemohoucí organisaci pokrokového učitelstva?! Teror Svazu učitelstva byl tak troufalý, že nejenom nutil děti a rodiče k odbírání bolševického „Plomyku", nýbrž nepřipustil do školy žádného jiného dětského časopisu k odbírání, jako se stalo na př. dvojtýdeníku „Mlody Polak", který vydává Spolek křesťansko-národního učitelstva. Monopol ideový i obchodní je přece neslučitelný s pojmem občanské svobody v Polsku!

Ukázky vlivu bolševicky vedeného časopisu „Plomyk" na školní mládež přináší časopis „Nauczyciel Polski" (orgán Spolku křesťansko-národního učitelstva): „Žákyně V. třídy obecné školy ve Varšavě ptá se s podivem své učitelky, proč se u nás nemají děti tak dobře jako v sovětech? Proč u nás musejí děti choditi i žebrotou a nikoliv s „tetou Natašou" do divadel, cirku, kin, a to bezplatně? Otázku provází zřejmé přání: Kdy to bude u nás?" — Žák VI. třídy přichází zase s jiným úsudkem: „Jak jsme to malí s naší mizernou G d y n í (přímořský přístav, pozn. red.) oproti Leningradu, Novosibirsku, Magnitorsku, Dněprostroji, Kanálu Leninovu atd." Sovětská sebechvála, která ovšem mlčí o bídě dětí bezprizorných a nejtěžších obětech dělnictva, mate dětské hlavy polské křivými úsudky!

JUGOSLAVIE

Mariborský spolek „Slomšekova družina" uveřejnil půlroční program pobožností a zbožných vzpomínek, jež jsou rozvrženy na každý měsíc a mají účel, vyprosit od Pána Boha milost povýšení velikého biskupa Antonína Martina Slomška k poctě oltáře. Ve „dnech Slomškových", 28. a 29. června, konají se veliké schůze a společné bohoslužby v Mariboru na Hlavním náměstí (Glavni trg). Mládež bude obětovati svaté přijímání za blahořečení (beatifikaci) Slomškovu. Vedle modliteb a sv. přijímání mají se obětovat na ten úmysl i dobré skutky i almužna.

„Křižácké" organisace hrvatské sdružily dosud v 336 spolcích už přes 20 tisíc mužské mládeže. Ústřední Svaz se upřímně stará o její náboženské vzdělání a výchovu pořádáním četných eucharistických sjezdů náboženských slavností a pobožností, zvláště u příležitosti svěcení spolkových praporů. Svaz křižácký vydává svůj spolkový věstník pod názvem „Križarska straža". — Katolickou myšlenku v mládeži hrvatské neubil tedy ani zákaz orelských organisací, našla si jinou formu, aby sloužila téže myšlence Boží.

Katolická fara ve Skoplji v jižním Srbsku vydává náboženský měsíčník „B l a g o v i j e s t", který střídavě používá latinského a cyrilského písma a je vlastně orgánem horlivého biskupa skopljanského, msgra I v a n a Fr. G n i d o v c e. Březnové číslo letošní přináší jeho pastýřský list postní. „Blagovijest" uveřejňuje pod záhlavím „S v e t l o s t n a š e p r o š l o s t i" (t. j. Světlo naší minulosti) v krátkých pokračováních vroucně psaný životopis sv. apoštolů slovanských C y r i l a a M e t o d ě j e. Roztroušenému stádci katolíků v jižním Srbsku chce být „Blagovijest" i jakýmsi liturgickým kalendářem, sleduje a vykládaje náboženský význam svátků a neděl v oddílu „Ž i v o t s C r k v o m" (Život s Církví). Na posledních stranách obálky má i zábavný koutek (příhody strýce Jaka a hádanky).

Mohamedánští duchovní v Sarajevě založili si organisaci pod jménem „El Hidaje". Předsedou zvolili profesora šerijatské (soudcovské) školy Muhameda Kuko. Účelem organisace je chránit zájmy mohamedánských duchovních a starat se o výchovu mohamedánských dětí.

Na pozvání pravoslavného sarajevského faráře, proty Skakiče, konali pravoslavní katecheti v Sarajevě konferenci, na níž zaujali obranné stanovisko proti vnikání materialistických

a komunistických názorů i agitace do středních škol.

Apoštolský nuncius jugoslavský, msgre Hermenegild Pellegrinetti, dožil se letos 27. března šedesáti let. Jugoslavští katolíci projevili mu při této příležitosti svoji upřímnou vděčnost za jeho lásku k jejich vlasti. Msgre Pellegrinetti je rodákem z italského města Camajore v diecési Lucca, kam za světové války přestěhovalo italské vojenské velitelství slovinské obyvatele tak zv. Brda na Goricku. Opuštěných slovinských vystěhovalců ujal se tehdy P. Pellegrinetti, naučil se slovinsky, aby jim mohl kázat a je zpovídat. Vedle slovinštiny se naučil též hrvatsky a byl pak úředním censorem slovinské a hrvatské korespondence válečných zajatců v Italii za světové války. Po válce provázel nynějšího Sv. Otce Pia XI. jako nuncia do Varšavy a prožil tam s ním nebezpečí bolševického náporu na hlavní město polské. Roku 1922 byl posvěcen na biskupa a Sv. Otec Pius XI. jmenoval ho svým nunciem v Bělehradě. Na velkých eucharistických slavnostech v Záhřebě a Sarajevě kázal hrvatsky — k veliké radosti lidu.

Srbská pravoslavná církev má celkem 200 mužských monastýrů (klášterů) se 438 mnichy; připadají tedy průměrně 2 mniši na jeden klášter, což ve skutečnosti znamená, že pravoslavné monastýry zejí většinou prázdnotou. Lepší je poměr u klášterů ženských, které — počtem 16 — mají 277 mnišek.

Besídka velehradská.

Lacino na Velehrad! Nejlevnější jízdenkou na světě jest fantasie. Milý čtenáři, použij této jízdenky a přijeď k nám na Velehrad! Já tě provedu...

Stojíme před branou Papežského ústavu.

Vcházíme.

Jdeme dlouhou chodbou ústavní. Po stěnách je rozvěšeno plno map a obrazů. Tu jsou naše třídy. Všechny jsou obráceny k jihu. Profesorská katedra, lavice, tabule, mapy, jako v jiných školách. Kabinety jsou zamčeny, půjdeme se hned podívat do konviktu, t. j. do budovy, kde bydlíme mimo školu. Tu je studovna. Pojďme dovnitř! Za pěknými zelenými stolky sedí hoši a pilně se připravují do školy. Jedni se „kochají" latinou, druzí zápolí s početními příklady, ti nejmenší si vtloukají do hlavy, že na př. včela nosí na nohou kartáčky atd. Leč nerušme jich a pojďme raději dále!

Když jsme vykonali své povinnosti, můžeme se také pobavit. Právě jdeme mimo hudebnu. Tam cvičívají naši hudebníci krásné skladby do kostela, pro akademie, pro masopust a pro jiné příležitosti. Škoda, že mají teď studium! Kdybys tak slyšel nějaký ten jejich oblíbený pochod nebo ouvertura, to bys ani nevěřil, jak takoví malí dovedou zahrát.

Zde jest útulná kaplička. Tam chodívají hoši v přestávkách, aby si vyprosili u svátostného Krista Pána požehnání pro svá studia.

Nyní sejdeme dolů do ložnice. Lůžka jsou pérová s matracemi. Před každou postelí jest pěkná bílá skříňka, ve které má každý chovanec své prádlo a své šaty. Všechno se leskne čistotou. Skříňky a postele stojí hezky v řadách. Ani bys nevěřil, že to hoši dovedou mít tak uspořádané.

Nedaleko jest jídelna... Na klenutém stropě vidíš staré fresky v živých barvách. Sedíme po deseti u dlouhých stolů. Pětkrát za den se tu scházíme. Při stole nám občas hraje Phillipsova čtyřlampovka.

Pojď, zavedu tě ještě do koupelny. Šestnáct teplých sprch podporuje výborně hygienu. Tato koupelna nám slouží v zimě. V létě se koupeme v naší plovárně na hřišti. Tam bývá v létě nejraději... Jako mladý sportovec jistě rád se podíváš na naše hřiště. Projdeme ovocnou zahradou a hned jsme tam. Právě přicházejí studenti. Počkáme zde u prádelny a podíváme se, co budou dnes hrát. Tam vzadu ti nejstarší už začínají volleyball, kvartáni si dnes zvolili košíkovou, ačkoliv nejraději hrají „na národy", sekundáni hrají házenou a primáni, tuším, zajímanou. Kuželky a croquet hrají obyčejně „marodi"... Do velehradských lesů chodíváme dvakrát za týden na vycházky. V létě se pěstuje i tramping.

Líbí se ti v Papežském ústavě? Nechtěl bys tu s námi také studovat a připravovat se na kněze-misionáře?

Jestliže ano, pak se přihlas nejpozději do 15. května osobně nebo písemně u ředitelství Papežského ústavu na Velehradě. Bližší informace ti pošle ředitelství Papežského ústavu.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Oslava sedmdesátin předsedy Ú A C M. nejdp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana dne 8. března t. r. vyzněla mohutným akordem lásky a vděčnosti k vznešenému nástupci sv. Metoděje, a to nejen v olomoucké arcidiecési, nýbrž v celé republice i v dalekém zahraničí. Přes nevlídné počasí studeného předjaří nedala si cyrilometodějská Morava ujít příležitost, aby manifestovala v Olomouci, v Kroměříži, v Brně i jinde své upřímné city úcty a věrnosti k duchovnímu vůdci a bdělému strážci dědictví cyrilometodějského. Den jeho narození byl všude dnem vroucích modliteb všech věrných oveček za ochranu a požehnání Boží do dalších let života dobrého pastýře. Ale s radostí jsme slyšeli a četli slova uznání i — s druhého břehu, jaká vynucují jen opravdové hodnoty života přes kritický odstup jiného světového názoru. Arcibiskup dr. Prečan vyrostl svým významem daleko přes hranice své diecése, ač v ní po celý svůj život zachovával tak oddaně — povinnost residence. Gratulační projevy v ordinariátním archivu, telegramy, dopisy, časopisecké a novinářské vzpomínky jeho sedmdesátin, budou kdysi historickým dokladem, že na stolci Metodějově v těžkých dobách pro Církev i osvobozenou vlast měla moravská metropole biskupa důstojného svých největších předchůdců. Zvláště tklivé byly projevy lásky zahraničních krajanů z Vídně, Porýní, Francie, Ameriky, a pak z té rozsáhlé „republiky" velehradských kongresů unionistických, která různými jazyky vyznávala tutéž lásku a úctu k předsedovi a vůdci velehradského díla pro sv. jednotu Církve. Nechyběli ani pravoslavní Rusové a jejich tisk, aby poděkovali apoštolátnímu předsedovi o životní sedmdesátce za jeho bratrský soucit v nejtěžších chvílích jejich vyhnanství. Kde všem těm nesčetným přáním, prosbám a modlitbám, jež provázely 70. narozeniny moravského metropolity, nemáme vhodnějšího epilogu než naše staré liturgické: Amen! Staň se!

ČECHY

Ve společnosti přátel SSSR přednášel v Praze (29. II.) soudruh Bucharin, šéfredaktor moskevského časopisu „Izvěstie", který kdysi patřil k nejvýznačnějším komunistickým předákům. V poslední době se sice jeho vliv zmenšil, ale přesto zůstává jednou z nejvýznačnějších osobností v SSSR. V Praze Bucharin přednášel o „sovětské vesnici", kterou všemožně vychvaloval. Jako nedávno soudruh Erenburg, o jehož pražské přednášce jsme referovali v únorovém čísle Apoštolátu, pokládá patrně i Bucharin Pražáky za úplně neznalé dřívějších i soudobých sovětských poměrů, i za tak prodchnuté pokornou a trpělivou láskou k sovětům, že si nechají líbit komunisticky urážlivou kritiku buržoů. Přístup na přednášku byl dovolen toliko na pozvánky, posluchači byli ze tří čtvrtin Židé.

Čes. Budějovice. Nový kalendářní rok zahájil Diecésní odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda příspěvky a dary v intencích spolku. Ústředí do Olomouce bylo zasláno 1.500 Kč, a to 1.000 Kč na unionistický kongres, 500 Kč na zahraniční misie, dále na opravu basiliky velehradské věnováno 500 Kč, Spolku sv. Rafaela v Praze 200 Kč, Akci „Naši na Volyni" 500 Kč, na kostel sv. Cyrila a Metoda v Suchém Vrbném 200 Kč. — Díky všem šlechetným dobrodincům a příznivcům, s jichž pomocí bylo možno dáti na tyto účely celkem 2.900 Kč. — Náš Apoštolát spolu s Diecésní Katolic-

kou akcí vyvine všechno úsilí, by jubileum sv. Metoděje bylo důstojně oslaveno jednak doma, jednak poutí na posvátný Velehrad. S pracemi se již započalo.

Nový památník úcty ke sv. Cyrilu a Metoději jest kostelík zasvěcený těmto světcům na předměstí Čes. Budějovic v Suchém Vrbném, osadě, kde katolíci počtem asi 2.200 duší tvořili polovinu obyvatelstva a do farního kostela měli půl hodiny cesty na osadu Dobrá Voda. Zásluhu o postavení kostela má bývalý dobrovodský farář a nynější městský děkan v Č. Budějovicích, kanovník msgre V. Řepa, který pojal plán a vytrvale kráčel za jeho uskutečněním. Kostelík je postaven z darů dobrodinců, najmě kněží, a to nejvíce J. Exc. ndp. biskupa čes.-budějovického dra Šimona Bárty. Byl zatímně požehnán a svému účelu odevzdán na sv. Štěpána 1935. Dojemná je láska chudých katolíků tamních, s níž přilnuli k novému stánku Božímu. Vedle kostelíku již ze dřívějších let stojí dům s dětskou opatrovnou, kterou vedou sestry nejsv. Svátosti. Postupem doby přikročí se k vybudování škol obecných, po případě měšťanských a jiných. Vedle kostela staví se budova pro budoucí faru a spolkový sál. S pomocí Boží ujmou se duchovní správy otcové z kongregace Těšitelů Bož. Srdce Páně. Dílo potřebuje ještě nesmírné pomoci modlitbou a hmotnými prostředky, věříme však, že dojde svého uskutečnění. — Přinášíme (viz obraz v textu!) obrázek kostelíku s přilehlým domkem sester a opatrovnou; je znáti, že se počítá s vyhnáním budovy do výše. Fara bude po levé straně kostela se stanoviska toho, kdo se dívá na kostel před průčelní stěnou.

SLOVENSKO

Slovenské kněžstvo konává pravidelně své měsíční děkanské konference, jež bývají spojeny s duchovní obnovou účastníků. Na přání nejdpp. biskupů nitranského a báňsko-bystrického přednášel ústřední tajemník ACM a redaktor tohoto časopisu v březnu na kněžských konferencích v Trenčíně (diec. nitranská), ve Vrútkách, Báňské Bystrici, Zvoleni a Sv. Kríži (diec. báňsko-bystrická) o významu letošního jubilea svatometodějského. Všude byla účast slovenských spolubratří kněží nejen počtem radostná (v B. Bystrici 45), nýbrž i zájmem jejich o myšlenku cyrilometodějskou. Schůzí v báňsko-bystrické diecési se všude súčastnil i nejdp. biskup msgre Marián Bláho, který povzbuzoval své kněžstvo k lásce a vděčnosti k slovanským apoštolům sv. Cyrilu a Metoději. Praktickým důsledkem těchto cm. konferencí má být společná slovenská pout na Velehrad, pro niž za nejvhodnější byla označena doba svatodušních svátků. Také zájmu o VII. unionistický sjezd velehradský posloužily přednášky tajemníka ACM na Slovensku. Na přání p. biskupa msgra Bláho mají také slovenské časopisy náboženské (Náš priatel a j.) šířit úctu a lepší poznání našich společných sv. věrozvěstů. Až k slzám dojímala upřímná slova stařičkého děkana, předsedy konference ve Sv. Kríži, když pokorně a bolestně vyznával, že jim byla odepřena za bývalého režimu výchova v duchu sv. Cyrila a Metoděje, ale mladší kněžstvo že je šťastnější a může čerpat z těchto svatých zdrojů nadšení pro apoštolskou práci v slovenském lidu.

PODKARPATSKÁ RUS

Pravoslavné kláštery na Podkarpatské Rusi. V Ladimírové založil mužský klášter bývalý náměstek Počajevské lavry, archimandrita Vitalij, který se stal duchovním vůdcem výbojného pravoslaví u nás. Přivezl s sebou počajevskou tiskárnu a začal vydávat „Karpatskuju Pravoslavnuju Rus" a šířit hnutí pravoslavné a velkoruské. Nyní odejel Vitalij, stav se arcibiskupem, do Spojených států severoamerických, aby tam organisoval mnišský život. I do Ameriky, jak jsme už referovali, přivezl s sebou arcibiskup Vitalij ruské typy pro novou ruskou tiskárnu za mořem. Mužský klášter mají pravoslavní ještě v Ize u Chustu. Kromě toho pomáhají pravoslavnému ruchu na Podkarpatsku účinně ženské kláštery pravoslavné v Terebli, Dubovém a Lipši.

ŘÍM

Ve Východním ústavě římském přednášel nedávno o bolševickém manželství v Rusku učený profesor P. Ledit T. J., který po vůli Sv. Stolice sleduje pilně všechny projevy světového atheismu, zvláště sovětského. P. Ledit dlel svého času i na našem Velehradě, aby se naučil slovanským jazykům. Vydává nyní časopis „Lettres de Rome", v němž si všímá důsledně bezbožecké literatury a časopisů bolševických. O bolševictví bude v Římě přednášet také známý německý jesuita P. Muckermann.

K pořádání sjezdů a slavností u příležitosti vatikánské světové výstavy katolického tisku ustavil se zvláštní 30členný výbor ze zástupců různých národů. Předsedou jeho je komandor Pericoli, předseda tribunálu Vatikánského Města. Řadu kongresů zahájí mezinárodní sjezd katolických deníkářů ve dnech 18. až 21. května. Italská vláda povolila zahraničním účastníkům sjezdů 70 proc. slevy jízdného i pro jednotlivce.

Římská komise pro vydání liturgických knih východně slovanského obřadu ustavila se v lednu a sestává z těchto odborníků: msgre Rosso je předsedou, členy jsou: OO. Sipjagin, Braško, Korolevskij, Krole — představený kláštera Grotte-Ferraty, O. Tyškievič, O. Švejgl a P. Filipp de Regis, ředitel Russika.

Noví studenti v ruské koleji římské. V poslední době vstoupili do „Russika" T. Kovalenko a bývalý benediktin O. S. Obolenskij z belgického kláštera Amay s. M. Počet ruských „akademiků" vzrostl tím na 10.

FRANCIE

Člen francouzské Akademie, slavný spisovatel František Mauriac, ohlásil nedávno své vydání „Života Pána Ježíše" („Vie de Jésus", Flammarion, Collection „L'Histoire"), v němž řečí srozumitelnou modernímu člověku a v dokonalé formě literární kreslí věčně krásný obraz Bohačlověka. Mauriac podává svému národu podobnou knihu, jako před lety napsal Italům Giovanni Papini.

Laickou střední školu ve Francii podporuje stát tím, že v ní dává bezplatné vyučování a také hradí náklady na vydržování jejich internátů. Aby to tak poplatnictvo nebolelo, mluvilo se v parlamentě jen o 43 milionech franků, které stojí více laické školy státní rozpočet. Zatím však toto zatížení činí 118 mil. franků. Když to posl. Marin veřejně konstatoval, snažil se ho vůdce radikálů Heriot zesměšnit, ačkoliv Marin měl pravdu.

Apoštolátu katolické víry na pařížských předměstích posvětil svůj život jeden z nejpopulárnějších dnes kněží pařížských, P. Violet. Ze svých bohatých zkušeností vyprávěl nedávno zajímavý obrázek: „Před několika lety," pravil P. Violet, „jsem přišel sem, na předměstí Clignancourt, z nařízení kardinála Verdiera. Lid nebyl tu tak revolučně naladěn, jako spíše zbalamucen, takže doslovně na mne otvírali oči jako na nějaký zvláštní zjev zvířete z teplých krajin. Tři chlapci mladší desíti let zvědavě si mne prohlíželi zpoza rohu nějakého zbořeniska. Spatřivše, že se k nim blížím, dva z nich se dali na útěk, třetí však zůstal na místě, maje odvahu postavit se čelem proti nepříteli. Spěšně popadl kámen a ze vzdálenosti sotva několika kroků hnal se na mne. Jakousi divnou náhodou však spadl ten kámen, který byl těžký, chlapci na nohu a silně ho poranil. Když jsem viděl, že hoch upadl a že je zraněn, přistoupil jsem k němu, chtěje ho pohladit a ošetřit. Než divoký chlapec nezměnil svého nepřátelského poměru ke mně. — Minul rok a hle — na tom místě stojí dnes kostel. A kdo by nahlédl do jeho základů, spatřil by tam kámen, který tehdy chlapce poranil. A hoch ten — musím dodat — posluhoval mně dokonce při první mši sv. v novém kostelíčku a jest jedním z mých nejoddanějších přátel!"

IRSKO

Známý organisátor světového kongresu eucharistického z r. 1932 v Dublině dr. O. Ralley ohlásil jako program katolíků irských, kteří tvoří 94 proc. obyvatelstva, uspořádání státu na základě sociálních encyklik papežských. Dílo není ovšem tak snadné. Nemožno očekávat jeho provedení

od biskupů, kteří svým úřadem jsou povinni vyhýbat se sporům politickým, ale je to věcí uvědomělých katolických laiků. Nejprve je třeba svolat konferenci laických zástupců všech složek katolického Irska, odborníky průmyslu, zemědělství, dělnictva, bank, učitelstva, členy vlády a parlamentu. Vláda povolá do této „Přípravné komise" své znalce, kteří vypracují potřebná statistická data a praktické plány. K jejich uskutečňování utvoří se nadstranický výbor. „Liga sociální spravedlnosti a lásky", která se dá ihned do práce.

NĚMECKO

Biskup nové sekty, zvané „náboženství křesťansko-německé", dr. Weidemann, prohlásil, že Němci nemohou brát do rukou knížky, která káže poslouchat ustanovení daných Mojžíšem. Třeba připravit nové vydání Písma sv., přizpůsobené zásadám národně-socialistickým. Z evangelií zdá se nové sektě nejlépe vyhovovat evangelium sv. Jana, poněvadž prý vypráví o stálém boji Krista Pána s národem židovským. (Kristus nebojoval s národem židovským — farizeové a většina velekněží nebyla ještě národem, jako jím není ani dr. Weidemann.) Jinou úpravu Písma sv. hlásí brémský pastor Roser, který tvrdí, že Kristus Pán nepocházel z národa židovského, poněvadž prý jeho rodná Galilea nebyla v oněch dobách krajem čistě židovským! — Budou-li němečtí hitlerovci tak rasově čistit dějinnou pravdu, mohou zavřít své university a školy!

Německý ministr propagandy Goebbels zakázal katolickému tisku v III. říši súčastnit se světové výstavy katolického tisku ve Vatikáně. Patrně se obává, že by před celým světem vyšlo najevo, jak hitlerismus násilně ubil kvetoucí kdysi katolický tisk německý. Jakou odpověď dávají němečtí katolíci doma nekulturnímu násilí Goebbelsovu, ukazuje nejlépe tento fakt. Orgán katolické mládeže, düsseldorfský týdeník „Die junge Front", vycházel při nastoupení režimu Hitlerova r. 1933 v 25.000 exemplářích. Pak byl donucen změnit své jméno, poněvadž celou frontu německé mládeže reklamoval pro sebe hitlerismus. Nazýval se „Michael" a musel se probíjet nesčetnými šikanami vládních orgánů. Pak byl na několik týdnů zastaven. A když znovu začal vycházet, zvětšil se počet jeho odběratelů na 100.000. — Hitler může ničit hmotné prostředky německého katolicismu, může konfiskovat noviny, zastavovat časopisy, ukládat statisícové pokuty, žalařovat redaktory a vůdce katolického života, ale nemůže ubít — myšlenku katolickou. Ta pronásledováním i v Německu jen se zoceluje!

Tajná policie německá zkonfiskovala všechna literární díla známého jesuity, spisovatele P. Bedřicha Muckermanna. V tisících exemplářů byly z tiskáren posbírány a spáleny jeho knihy, hlásající krásu křesťanstva, jako „Heiliger Frühling" (Svaté jaro), „Vom Rätsel der Zeit" (Záhada času), „Der Mönch tritt über die Schwelle" (Mnich překračuje práh).

Náhražka křesťanství. „Německé hnutí víry" (Deutsche Glaubensbewegung) v Hamburku oznamuje svým věrným, že na letošní Velký pátek (10. 4.) budou vzpomínat 4500 Sasů, pobitých kdysi — před 1100 lety — od Karla Velikého. Místo kalvarské oběti Kristovy, jež mír dala světu — bude německá víra dráždit národnostní nenávist vzpomínkou na oběti dávných válek! Kříž musil ustoupit hákovitému zkomolení!

Německá láska k Polsku projevila se tyto dny domovními prohlídkami u Poláků v Horním Slezsku, při nichž byly konfiskovány polské modlitební knížky a obrazy Matky Boží čenstochovské a piekarské, ač jsou to výrobky německých firem z Opole. Je to asi pomsta německého hitlerismu za to, že Poláci nestrpěli řádění jeho organisací na území polském!

RAKOUSKO

O rasismu přednášel ve Vídni počátkem března učený etnolog vídeňský P. W. Schmidt za účasti velikého počtu vídeňské inteligence, s kard. Innitzerem a kancléřem Schuschniggem v čele. Řečník nejprve rozebral pojem rasy. Zmínil skromné výsledky vědy o stálosti rasy. Jako opravdová sensace působilo řečníkovo konstatování, že germánská rasa ve středověku pod vlivem křesťanství změnila typ hlavy. Potom mluvil dr. Schmidt o pojmu národa, který je už jasnější. Ale i tu dlužno přiznati roz-

hodný vliv křesťanství na formování moderních národů. Nesporná je zásluha sv. Bonifáce a Karla V. o počátky německého národa. Co se týče významu fysických činitelů, krve a dědičnosti, nemají přední místo ve vytváření duševních vlastností. Konec konců ani rasa, ani národ nejsou prvky, na nichž by se mohl budovat světový názor. Neboť názor na svět musí zabírati celý svět. A rasa a národ jsou jenom části světa a lidstva. Své ceny nabývají věrou v Boha, Stvořitele člověka. Zavírati oči před těmito fakty znamená potměšilou hru!

ŠPANĚLSKO

Do nových nepokojů protináboženských ve Španělsku připadá na letošní 4. duben 1300. výročí smrti velikého arcibiskupa sevilského a spisovatele církevního sv. Isidora. Narodil se v Kartagině okolo r. 560 a po svém starším bratru Leandrovi stal se kolem r. 600 arcibiskupem sevilským. Zakládal školy, budoval nové kláštery a horlivě se staral o navrácení Židů do Církve katolické. Pod jeho předsednictvím konaly se dvě církevní synody: v Sevile (619) a v Toledu (633). Jako velmi plodný spisovatel měl veliký vliv na celý středověk. Psal řečí nesoucí stopy visigotské a proto mají jeho díla i neobyčejnou důležitost pro historii španělštiny. Sv. Isidor je autorem rozsáhlé encyklopedie „Etymologiarum seu Originum libri" a celé řady knih dějepisných (Historia de regibus Gothorum, Vandalorum et Suevorum, Chronica maiora) a bohovědných („Sententiae" ve třech dílech, De fide catholica contra Judaeos atd.). Cti oltáře dostalo se mu r. 1598 od papeže Innocence XIII., r. 1722 byl prohlášen Učitelem Církve (Doctor Ecclesiae). — U nás uctívaný patron zemědělců sv. Isidor je také rodák španělský (1070—1130) z okolí města Madridu, kde žil jako pastýř a nájemce statku v práci a zbožné modlitbě!

Přes 180 komunistů španělských vrátilo se těchto dnů z Ruska přes Varšavu do své vlasti. Jsou to oni uprchlíci, kteří na podzim r. 1934 opustili Španělsko, když madridská vláda potlačila neobyčejně krvavou vzpouru v provincii Asturii. Dosavadní jejich pobyt v sovětském Rusku byl jim jistě vysokou školou komunistické práce, v níž budou doma za režimu jim příznivého pokračovat. V tomto osvětlení divně vypadá nedávné ujišťování Stalinovo, že sověty nemají nic společného s podporováním světové revoluce. Jsou přece její universitou pro podvratné živly všech národů!

AMERIKA

Řeckokatolický biskup sjednocených Ukrajinců ve Spojených státech severoamerických, msgre Bohačevskyj, přijal zpět do katolické Církve dvě ukrajinské farnosti, které byly po pět let v rozkolu. Každá z nich čítá asi 100 rodin. V první farnosti ve Ford City, Pa, jmenoval farářem Rev. Basila Feddishe, vicerektora ukrajinského semináře. Je zajímavo, že mnozí farníci z Ford City i za rozkolu navštěvovali mši sv. v katolickém slovenském kostele Nejsv. Trojice, kde je farářem Rev. Maršálek. Druhá farnost, která se vrátila ke katolické víře, v Mahanoy City, Pa, nemá ještě duchovního správce.

Ukrajinská farnost Neposkvrněného Početí P. Marie v Hamtramck (Detroit) přijala nový gregoriánský kalendář místo starého juliánského.

Ve své kulturní zahradě v Clevelandě, Ohio, umístili podkarpatští Rusíni poprsí svého národního pěvce a vychovatele, kanovníka Alexandra V. Duchnoviče.

Krajanské zahraničí.

Protektoru krajanských misií – vděčná Francie.

(K 70. narozeninám J. E. ndp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana.)

Význačná osobnost předsedy velikolepého katolického sjezdu pražského J. Exc. ndp. dra Leopolda Prečana, arcibiskupa olomouckého, utkvěla kardinálu-legátovi i všem francouzským hostům ve vděčné paměti. Proto též i vzácný den jeho 70. narozenin neušel pozornosti našich francouz-

ských přátel. Vedoucí katolický časopis pařížský „La Croix" upozorňoval své čtenáře na toto jubileum protektora krajanských misií, a jeho hlas nevyzněl na marno. Památného dne toho byli hlavně pamětlivi naši vystěhovalci, kteří v modlitbách vzpomínali moravského metropolity a hromadnými projevy tlumočili mu svá blahopřání.

Nejprve v Trappes u Paříže, v diec. Versailles.

Trappes je veliká osada asi o 4000 obyvatelích. Naši krajané vystěhovalci jsou většinou Slováci, pracují jako dělníci na velkostatku pana A. Cuyperse, který nejenom vzdělává pole, pěstuje obilí a jiné zemské plodiny, nýbrž má též velkovýrobu zeleninových a jiných konserv, jakož i velikou mlékárnu. Jeho rodina je vzorně křesťanská a má nejlepší vliv na naše vystěhovalce. Představený misie msgr. dr. Rudolf Zháněl vykonal dne 29. února a 1. března v Trappes krajanskou misijní pobožnost, po níž se společně pomodlili za protektora krajanských misií a s radostí pak podpisovali krajané blahopřejnou adresu k jeho sedmdesátinám. Adresa zněla:

Vaša excellencia!
Arcibiskupská Milosť!
Najdôstojnejší Pán!

Dnešního dňa shromáždili sa vysťahovalci z ČSR vo tunajšim kraju, aby vyplnili svoju kresťanskú povinnost, t. j. aby prijali sväté sviátosti, počuli s l o v o Božie v materskom jazyku, mohli si zaspievat po našsky a sa potašili modlitbou vo svojom jazyku.

A tu vďačne vzpomíname toho, ktorý stará sa tolik o krajanské misie medzi námi v cudzine, totiž Vášej E x c e l l e n c i e, ako predsedy Apoštolátu našich sv. verovestov, ktorý posielá nám kňaze z našej milej vlasti!

Vo svojich modlitbách pamätujeme vďačne Vašej Arcibiskupskej M i l o s t i, ďakujeme Pánu B o h u, že dal se Vám dočkati tak vzácného mezníku životného v plnom zdravie, prosíme pak H o vrúcím srdcom, by i na dále dlouho zachoval nám Vašu Arcibiskupskou M i l o s ť ku sláve Božej a Církve svätej, ku prospechu milej našej domoviny i ke spáse našej — nás — v pravde vyhnaných synov a dcér Evy.

Tak vďačne blahoželajú jménom všetkých vysťahovalcov vo Francii zvlášte jmenovite tunaj podepisaní v najhlubšej úcte:

Následují přečetné podpisy vystěhovalců z Trappes a okolí.

V Paříži započala oslava v sobotu, dne 7. března, kdy v kapli benediktinské v Pánské ulici (Rue Monsieur 20) sloužil představený misie msgr. dr. Rudolf Zháněl slavnou pontifikální mši svatou s četnou asistencí a za vzácného, přesně liturgického zpěvu sester benediktinek. Přítomen byl jako zástupce našich úřadů p. generální konsul prof. dr. Oskar Butter, v zastoupení p. vyslance dra St. Osuského, min. rada dr. Jindřich Nosek s chotí, ministr v. v. Couget, bývalý francouzský vyslanec v Praze, papežský komoří JUDr. Vladimír Hruban z Olomouce, Michael Víťazek za Slovenskou ligu Štefánikovu, msgr. Benoit-Ozanam, papežský komoří, generální sekretář Jan Proudhommeaux za „Amitiés Catholiques Francaises a l'étrangers" a jiní. — Slavnosti předsedal světicí biskup pařížský Emanuel hrabě Chaptal jakožto zástupce J. E. p. kardinála Verdiera, spolu se svým generálním vikářem kanovníkem Karlem Quénetem. Arcibiskup Alfréd kardinál Baudrillart, jsa zadržen slavností sv. Tomáše Akvinského na Institutu katolickém, omluvil se vlastnoručním listem.

V tichém tomto klášterním zátiší přečetl po skončených službách Božích pontifikant srdečná slova moravského velepastýře, jež mu právě den předtím došla:

„Velmi mne potěšila," píše olomoucký pan arcibiskup, „pozornost Vaše a vřele Vám děkuji za počin, kterým chcete ve Francii a v Paříži býti pamětliví mých sedmdesátin. Tlumočte, prosím — způsobem, který se Vám bude zdáti nejvíce vhodným — všem milým krajanům a známým v Paříži a ve Francii city mého, jim nakloněného a vděčně oddaného srdce. Kéž duch svatých našich slovanských apoštolů Cyrila a Metoděje — jimž katoličtí Čechoslovácí ve Francii projevili a osvědčili již tolikráte svoji bezměrnou úctu a věrnost — a kteří nalezli upřímného ctitele i ve věhlasném pařížském arcibiskupovi, Jeho Eminenci kardinálu Verdierovi — vane stále srdci Vašimi i zde našimi ke

chloubě Církve, ku blahu milené vlasti a ku vzdělání těch, kdož se liší sice řečí, ale jsou zajedno s námi ve víře Ježíše Krista a v životě podle Jeho přikázání. — Žehnaje Vám i Vašim pracem, znamenám se v upřímné lásce a úctě Vám oddaný dr. Leopold Prečan, arcibiskup."

Oslava v Limoges-Fourches, v diec. Meaux.

Ve Francii má každá i nejmenší osádka svůj kostel, přečasto velmi krásný a starobylý. Jsou to dědinky po 200—300 duších, jež bývaly kdysi samostatnými farami. Nyní na ně kněží nestačí; kromě toho ani by se snad neuživili v těchto nepatrných osadách, ježto stát nedává jim žádné podpory. Proto bývá nyní několik takových dědinek, čili bývalých farností, staženo v jednu farnost. Obstarává ji jeden jediný kněz, který musí pak každé neděle sloužiti dvě až i tři mše svaté. Jsou-li dědiny od sebe vzdáleny, koupí jim biskupství pro rychlejší pastoraci automobil.

O II. neděli postní, 8. března, navštívil prelát dr. Zháněl opět krajany ve venkovské farnosti Limoges-Fourches. Pan farář, bydlící v nejmenší osadě ze svých čtyř přidělených far, totiž v Grégy-sur-Yerres, vozil našeho misionáře po krajanských rodinách; několik krajanů v Grégy přišlo se pak večer vyzpovídat. Pan farář Chalbot je sám v celé faře, která je na poschodí: sám si vaří, upravuje světnice, jenom někdy si objedná stravu u sousedního zahradníka. Tak učinil o návštěvě našeho misionáře. Po skončené pobožnosti v kostele připravil p. farář hostu vlastnoručně pokoj a postel. Ve světnici nebylo možno topiti, jak už to jinak nejde v zimě ve Francii.

V neděli, dne 8. března, když v Olomouci zvony slavně vyzváněly, uváděl p. farář Chalbot čsl. misionáře do kostela v Grécy, aby nejprve tam krajany vyzpovídal a podal jim svaté přijímání. Odtud pospíchali dále automobilem do Limoges, dědinky vzdálené asi 7 km. Tam už čekali Slováci. Po krátké přípravě zpovídal misionář přes 2 hodiny kajícníky, došlé ze všech končin, zatím co krajané zpívali a se modlili sv. růženec. Pak bylo sv. přijímání. V kostele v Limoges se neuschovává nejsv. Svátost; proto přinesl pan farář Chalbot z kostela v Grégy ciborium s hostiemi a sv. přijímání se podávalo přede mší svatou. Při mši sv. krajané opět zpívali naše mešní a postní písně. Modlitbou za olomouckého arcipastýře, papežskou hymnou a podepisováním holdovacího projevu skončili jsme tuto velikonoční pobožnost.

Než ještě něco. Před kostelem stál už fotograf, který nás všechny vyfotografoval. Bylo mi ze srdce líto, že jsem se nemohl déle pozdržeti mezi krajany. Cesty jsou tu blátivy, na dráhu daleko, povoz neb automobil těžko zjednati, tak nezbylo nic jiného, než zase s p. farářem jeti do Grégy a pak na dráhu. O 3. hodině odpoledne byl jsem zase v Paříži, kde jsem odevzdal poště blahopřejnou adresu, podepsanou od přečetných vděčných ctitelů jubilanta arcipastýře, protektora zahraničních misií krajanských, jemuž krajanské zahraničí volá na mnogaja ljeta!

Belgie.

(Původní dopis P. Václava Feřta T. J. z Tronchiennes.)

Koncem ledna zajel jsem do Waterschei a na Zwartberg. V sobotu jsem katechisoval ve škole a vyzpovídal děti; v neděli jsem měl mši sv. s kázáním v obou koloniích. Ndp. biskup lutyšský mi totiž dovolil binovat při mých zájezdech. Na Zwartbergu byla účast velmi pěkná. Ke cvičení kostelního zpěvu v podvečer přišlo na 20 dospělých. Jsou to většinou Slezáci: zachovali si mnohem více náboženského cítění než v ostatních koloniích na Limburgu.

A tu opět přicházím s prosbou. „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" před časem poslal tamnější české škole české kancionálky. Kdybychom jich mohli dostat ještě 25—30, abychom mohli půjčit i dospělým! Až si lidé trochu navyknou opět chodit do kostela, obstarají si sami nějaké zpěvníky.

Ve škole jsem shledal, že mají nedostatek knih pro náboženství. Někteří mají Hronkovu „Cestu k Bohu", kterou jim obstaral před lety P. Ně-

mec též od ACM. Větší by potřebovali nějaké katechismy. Mají jen jeden na celé škole! Sl. učitelka mě žádala, abych jim nějaké obstaral. A tu se obracím s prosbou k Vám, Monsignore. Myslím, že to již je naposledy a doufám, že „Apoštolát", bude-li moci, pomůže i tentokráte. Srdečné „Pán Bůh zaplať". (Rádi jsme vyhověli! Pozdrav!)

*

Krajané naši v Hamborně na Porýní ztratili dobrého pastýře úmrtím tamějšího faráře P. Bernarda Heckmanna. Právě v jeho farnosti u sv. Norberta v Hamborně udržel se dosud krajanský spolek sv. Václava nejen podle jména, ale uvědomělým životem náboženským a národním. Zemřelý P. Heckmann porozuměl svému velikému poslání mezi různojazyčným dělnictvem své farnosti a byl všem starostlivým Otcem. U něho byl po leta kaplanem známý duchovní rádce Spolku sv. Václava, nynější děkan ve Walsum na Rýně, P. Jindřich Theisselman, který nikdy nezapomněl na naše krajany a když nemohl ze staré vlasti dojet k nim český kněz, byl to P. Theiselmann, který vypomáhal u sv. Norberta v duchovní správě krajanské kázáním, přednáškami a sv. zpovědí. Této pastýřské horlivosti se učil ve škole svého faráře, † P. Heckmanna. S naším Apoštolátem byl † P. Heckmann v čilém styku, opatřuje svým farníkům naším prostřednictvím potřebné úřední doklady ze staré vlasti (domovské listy, křestní listy, doklady snubní atd.), aby jim umožnil spořádaný rodinný život. Apoštolátní misionáři (zvláště p. prof. P. Glos) našli vždy na faře hamborské u † P. Heckmanna bratrské přijetí i vzácné rady zkušeného duchovního správce. Za své zásluhy o naše krajany (zvláště z Královéhradecka), byl † P. Heckmann jmenován biskupským notářem královéhradecké diecése! Dobrotivý Bůh odplať mu všechny jeho pastýřské práce štědře. O. v p.!

Literatura.

Dr. Emil Felix: František Xav. Paleček. Obraz českého Vianneye. Olomouc, Vítězové, ročník III., svazek 3., cena 3 Kč. — První soustavnější životopis velikého českého kněze Fr. Palečka již vyšel v Olomouci. Jde o vzor z našeho národa, o muže zesnulého v pověsti svatosti. Výstižně byl nazván tento venkovský farář druhým Vianneyem, českým farářem z Arsu. Vždyť i on přitahoval pod svou kazatelnu zástupy a nesčetné duše hojil ve zpovědnici. P. Paleček je perlou českého kněžstva. Byl celý život venkovským farářem, ale ozářil celý kraj svým velikým apoštolátem. Každý si rád přečte příkladný život tohoto vroucího ctitele Panny Marie na Svaté Hoře. Nedejme zaniknout jeho památce!

Dr. Julij Hadžega: Žizneopisanie sv. J. Zlatousta i rozbor ego trudov, S razrješenija mukačevskago eparchialnago upravlenija, Užhorod, 1936, cjena 30 Kč. Bohatý obsah Hadžegovy knihy o sv. Janu Zlatoústém naznačují jednotlivé kapitoly, v nichž pojednává nejprve o životě velikého biskupa, uvádí charakteristické citáty z jeho bohaté korespondence, vzpomíná jeho starobylých obrazů, osudů jeho tělesných pozůstatků, jeho kultu na Východě i Západě, svědectví literárních o něm, jeho prozřetelnostního významu pro poměr Říma a Cařihradu a jeho různých theologických výkladů. Zajímavé bylo by jistě srovnání knihy Hadřegovy s dvojsvazkovým dílem mnichovského odborníka dra Baura, O. S. B., který svou výtečnou monografii opřel o důkladné studium původních pramenů křesťanského Východu.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY * HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,

velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

JARNÍ
proměnlivé počasí
působí
revmatikům
značnou svízel.
Provádějte na radu lékaře
masáže
mentholovou francovkou
ALPA
a budete s výsledkem plně uspokojeni.
Alpa je vyrobena z čistého lihu.

Vzpomínky na svatometodějský rok 1885.

(Dr. Josef Kachnik -

přednesl na výroční valné hromadě Skupiny dne 23. února 1936.)

Společnost sv. Cyrila a Metoděje utvořena byla za účelem, aby pěstěna byla činností povzbudnou katolická věda a literatura vůbec a cyrilometodějská zvláště, což již její pojmenování značí. Cyrilometodějská vědecká činnost v národě českém sahá již do doby Dobrovského, ale zvláštního vzmachu dostalo se jí drem Matějem Procházkou, drem Snopkem, Vykydalem, Vychodilem a celou tou družinou Sušilovou, jež se již před rokem 1885 kol Velehradu soustřeďovala. Jí po boku kráčela družina mužů-historiků, Palackého, Dudíka, Brandla, Kráčmera a nadšených cyrilometodějských básníků: Vlad. Šťastného, Soukupa, Kyselého a ovšem vzoru všech, Františka Sušila.

Nebylo tudíž divu, že když blížil se jubilejní rok tisící po blažené smrti sv. Metoděje, nejen duší národa českého, ale nitrem všech kmenů slovanských zachvíval jakýs vznešený pocit nadšení a očekávání vytoužené jednoty náboženské a národní. „Cyrilometodějské slavnosti roku 1885 budou míti nejen pouze ráz náboženský" praví se v úvodníku „Našince" hned v prvním čísle r. 1885 — nýbrž i význam kulturní a národní... Na Velehradě slaviti se bude slavnost všeslovanská, jaká od mnoha let se nikde neděla." Zajásali všichni ti, kteří upírali ke slovanským věrozvěstům zraky své jakožto k paladiu jednoty ve víře všech kmenů slovanských, zvláště když z Ruska tak radostné docházely zprávy.

Tam nejen ve všech chrámech po celé Rusi nařízeny slavné bohoslužby dne 6. dubna — den úmrtí sv. Metoděje, nýbrž na všech školách vyhlášeno prázdno a konány přednášky o významu sv. apoštolů pro celé Slovanstvo. Na státní útraty vydán životopis sv. Cyrila a Metoděje o 100.000 výtiscích a zdarma rozdáván v Petrohradě mezi lid. Životopis ozdoben byl na titulním listě krásnými kresbami malíře Mikiešina, znázorňujícími všechny slovanské kmeny; nad nimi vznášel se anděl s křížem, dole pod světci umístěn byl nápis: „Prvoučitelje slovenskie". Petrohradský slovanský spolek uspořádal velkolepý koncert bez vstupného, na němž účinkovaly všechny zpěvácké spolky s hudební vojenskou kapelou. V zasedací síni radnice měl schůzi Metodějský výbor. Dne 8. dubna byl v šlechtickém sále koncert duchovní, při němž účinkovaly všechny spolky petrohradské. Byly provedeny skladby Čajkovského, Rubinsteinovy a jiných mistrů.

Celá ostatní Rus oslavovala slovanský svátek předvečerním zvoněním a vigiliemi, v den sám bohoslužbami a řečmi. Velké slavnosti byly

v *Chersonesu*, v Astrachani, v Kyjevě, v Kazani, v Sevastopolu, odkud uspořádán průvod do Chersonesu; slavné bohoslužby konány v *Soluni* a na *hoře Athosu*. *Na Sibiři* založil car ke cti sv. Cyrila a Metoděje universitu a vyzval národ ruský, aby zakládána byla stipendia na vydávání nejlepších děl, odnášejících se k době cyrilometodějské. V *Kyjevě* položen na paměť tisíciletého jubilea úmrtí sv. Metoděje základní kámen ke stavbě národní bibliotéky s prostrannou dvoranou, kde by se konaly veřejné přednášky a kde by umístěno bylo i slovanské museum. *Na Cetyni* konány slavné bohoslužby, jichž se kníže Nikola s kněžnami súčastnili. *V Lublani* založena Matice slovinská a postavena pod ochranu sv. Cyrila a Metoděje. Biskup djakovský Strossmayer vydal ke slavnosti pastýřský list o 60 stranách. Hlavní váhu kladl na to, aby slavnosti velkého apoštola slovanského použilo se ke sjednocení rozdvojené Církve a aby, pokud možno, všichni křesťanští Slované vykonali pouť buď na Velehrad nebo do Říma. Strossmayer prohlásil, že sám s biskupem Posilovičem, který bude na Velehradě sloužiti pontifikální mši svatou obřadem slovanským, pouti se súčastní.

Zatím věci jinak se vyvinuly. Poláci rakouští za vedení krakovského biskupa dra Dunajevského činili k pouti na Velehrad velké přípravy. Malíř Matějko ozdobil korouhev, pod níž měli Poláci na Velehrad putovati, překrásným obrazem sv. Metoděje. V ruském Polsku tvořily se v městech komitéty k uspořádání pouti na Velehrad, byly však ruskou vládou rozpuštěny.

Boh. Zlámal vylíčil ve článku: „Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství, podle materiálu zemského úřadu v Brně" v časopise „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje." roč. XXVI. a XXVII., jaké překážky rakouská vláda kladla súčastnění se národů slovanských na slavnostech velehradských. Následek byl, že odpadla při slavnostech stránka kulturní a sbratření národů slovanských na základě víry cyrilometodějské, což by unionismu, jejž Strossmayer ve svém pastýřském listě naznačil, velmi bylo prospělo. Jelikož diecésní biskupové moravští a čeští, zvláště kardinál Fürstenberk, ráz ryze církevní slavností velehradských zaručili, byly by přece mohly býti uspořádány ze slovanských zemí poutě náboženské; leč tu do toho přišly ty nešťastné „neštovice" na Velehradě, které prý náhle vypukly a hromadné návštěvy ze zahraničí znemožnily. Nikdo nedovedl dosud to náhlé objevení se „neštovic" vysvětliti. Nuže, nyní ve vlasti osvobozené, dovoleno mi budiž, jenž jsem na Velehradě jako vikář metrop. chrámu v Olomouci přidělen byl kanovníku Hollemu, který jako zástupce kard. Fürstenberka za všeliký řád na Velehradě nejen jemu, nýbrž i vládě byl odpověden, odhaliti, jak ty pověstné „neštovice" vznikly. Poláci chtěli použíti této příležitosti k společnému projevu k obnovení Polsky i rozšiřovali mezi poutníky letáky[1] s heslem: „Ještě Polska nězgynula". Letáky byly zachyceny a poslány přímo do Vídně. Do věci byla zapletena i polská šlechta a polská delegace ve Vídni. Zahájiti vyšetřování bylo nebezpečno. I byly vynalezeny „neštovice" a pouti ze

[1] Viz článek Boh. Zlámala v tomto čísle Apoštolátu.

zahraničí zakázány. Ba, jak známo, i jednotlivcům ze zahraničí ke slavnostem přístup znemožněn pasovým zdržováním na hranicích Rakouska. Tak připutoval i Strossmayer teprve po poutích soukromě na posv. Velehrad.

Leč i v tuzemsku brzděn nával lidu tím, že snížení jízdného na státních drahách nebylo povoleno. Soumrak snášel se na Velehrad. Jakoby to strážcové posv. Velehradu jakožto paladia všech Slovanů byli tušili, počali se s Velehradem loučiti. Hned v předvečer slavností uspořádali večer na oslavu pěvce Velehradu Jana *Soukupa*. Následoval večer na oslavu faráře velehradského, zakladatele Sborníku velehradského, *Josefa Vykydala* a Jana Vychodila. Zbyl tu ještě *dr. Stojan*, ale to již po roce 1885 a nebyl nikdy vědeckým pracovníkem na líše cyrilometodějské, nýbrž spíše čilým a velezáslužným propagátorem. V rukou četných Slovanů v zahraničí zůstal obraz „Smrt sv. Metoděje", komponovaný pisatelem těchto řádků a malovaný olomouckým malířem *Rabenaltem*. (Viz obraz v textu.) Jeho otisk s nápisy ve všech slovanských jazycích, vydaný R. Prombergrem, ve statisících rozšířen byl ve všech slovanských zemích. Originál dosud visí v arcibiskupské residenci v Olomouci. Kritik v „Našinci" r. 1885, č. 40, o něm dí, že „každý, kdo obraz ten bedlivě pozoruje, cítí se býti povznesena a s úctou vzpomíná smrti velikého apoštola Slovanů".

Literární činnost členů olomoucké skupiny Společnosti sv. Cyrila a Metoděje v r. 1935.

(Sestavil jednatel Skupiny.)

1. P. Dr. SILVESTR M. BRAITO, O. P., *Kristus spása světa* (homiletická práce, kterou napsal spolu s drem Reginaldem Dacíkem, O. P.), nákl. Cyrilo-Metodějského knihkupectví G. Francla. Jindř. Suzo, *Mystikovo srdce*, překlad ze staroněmčiny, nákladem Vyšehradu,
vede redakci „Na hlubinu", psal články do „Akordu", „Filosofické revue", „Jitra" a „Našince".
2. Dr. FRANTIŠEK CINEK, *knižně* vydal 4. (poslední) díl výkladu misálu: *„Mše sv. v bohosluž. řádu cirk. roku", 4. svazek*, v Olomouci, nákladem Lid. knihkupectví (stran 1.089).
V časopisech: v *„Hlídce"* uveřejňoval studii *„Jednota Velehrad v olom. semináři 1869-1886"* čís. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (v studii se pokračuje v „Hlídce" 1936); v *„Časopise katol. duchovenstva"* recensní stať o monografii Otto Menzingera *„Mariologisches aus der vorephesinischen Liturgie"* čís. 2; v *„Paxu"*: 4 liturgické statě v čís. 4, 5, 6, 7. (Rozbory z Propria sanctorum); v revui *„Život"*: stať *„Velehrad víry"* č. 21; v *„Akordu"* (revui pro kult. synthesu): *„Liturgický pomník „invenis angelici" v misálu"* č. 3; v bohosloveckém

čas. *„Museum“*: *„Sv. Cyril a Metoděj, apoštolé náboženské obrody“* č. 5; v *„Československé ženě“*: *„Pomník sv. matky v misálu“* (čís. 11, 12); v *„Sborniku I. celostátního sjezdu katoliku v ČSR.“*: *„Liturgický chvalozpěv na matku v misálu“*.
K jubileu cyrilometodějskému 1936 dokončuje *jubilejní publikaci „Velehrad víry“* s duchovními dějinami Velehradu a interpretací odkazu cyrilometodějského, pokud nám jej tlumočí svatyně velehradská. Kniha vyjde před slavnostmi červencovými.

3. ALOIS ČÁP, *Footbal vede*, opereta o 4 jednáních;
Člověk a krása, hovory o umění, nákl. Nového národa, Přerov.
4. JAROSLAV DURYCH, *Píseň o růži*, nakl. Melantricha, Praha;
v *„Úrodě“* vydal epilog svého Bloudění, Rekviem;
v *„Řádu“* ukázku svého nového románu z dějin jesuitských mučedníků.
5. Dr. JOSEF FOLTYNOVSKÝ, *Duchovní správa*, III. díl pastorálky, nákl. Lidových závodů v Olomouci;
Články v pražském „Paxu“ a v „Sursum“, v brněnské „Naší omladině“ a v olomoucké „Rodině a škole“.
6. Dr. METODĚJ HABÁŇ, O. P., redigoval *„Filosofickou revui“* a v *„Akordu“* duchovní život.
7. Dr. JOSEF HLOUCH, *Osoby z umučení Páně v profilu dnešní doby*, vyd. výbor I. celostátního sjezdu v Praze;
Adorační kázání v „Kazateli“ 1935;
Jak získat lidi, stojící v jiných stranách a spolcích, „Kněžská ročenka“, Mor. Ostrava; *Sanace manželství*, tamtéž;
„Rozhlas“, úvodní výchovné úvahy, 4 články.
8. Dr. TOMÁŠ HUDEC, články: *Nově objevené biblické rukopisy*, „Hlídka“, 1935;
Cesta sv. Petra a Pavla do Říma, „Poutník jerusalemský“, 1935.
9. FRANTIŠEK JEMELKA, redigoval měsíčník *„Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“*, psal články do amerického *„Hlasu“* a *„České ženy“*, olomouckého *„Našince“*, *„Acta Academiae Velehradensis“*.
10. Dr. JOSEF KACHNÍK, *Úcta sv. Václava v Olomouci*, s výpisem a překladem všech svatováclavských legend v kapitulním archivu olomouckém. Pro „Svatováclavský sborník“ v Praze (dosud nevydáno);
Životopis a životopisná data sv. Cyrila a Metoděje, z kapitulního archivu olomouckého, psáno pro „Časopis katol. duchovenstva“;
recense spisu dra Jaroslava Beneše, prof. Karlovy university, *René Descartes a sv. Tomáš Akvinský* v Č. K. D.;
Jak se pracovalo v uskutečňování „Modu vivendi“, v „Lidových listech“ a v „Národní politice“;
Pohřbívání ohněm a výtvarné umění hřbitovní v „Našinci“ a v „Lidových listech“;
Pravé jméno a rodiště J. A. Komenského, zvl. otisk z „Vychovatelských listů“ 1935.

11. Dr. BARTOLOMĚJ KUTAL, recence knihy Jana Bakoše *Le Candelabre...*, a knihy dra Jos. Miklíka, *Život Abrahamův ve světle nejnovějších objevů*, Č. K. D., články do „Našince" a „Lidových listů".
12. Dr. AUG. NEUMANN v *„Hlídce"* 1935, uveřejnil pojednání: *K. Havlíček a kněží na Žďársku*, tamtéž, repliku proti *prof. Flajšhansovi stran Hostýna*, jakož i obranu *poutního místa Žarošic* proti zem. archiváři mor. Šebánkovi. *Paběrky z olom. archivů a knihoven* v různých časopisech;
Z dějin českých klášterů do vojen husitských, I. svazek jako příloha benediktinské revue pražské, „Pax", tamže otiskl studii *o účasti arcibiskupa Jenštejna na zavedení svátku Navštívení P. Marie* pro universali ecclesia;
ve *„Věstníku vlast. musea"* otiskl dopis převora kartuziánů v Olomouci z r. 1434 k vídeň. universitě, aby pracovala proti povolení kalicha husitům na koncilu basilejském;
v *„Hlídce"* pojednal o *neznámých kázaních Jenštejnových*, jakož i o *minoritských listinách brněnských*;
v *„Č. K. D."* *Novokněží za Josefa II.* Svým nákladem vydal první separátní otisky prací vzniklých v hist. semináři při CM. fakultě olomoucké.
13. Prof. DOMINIK PECKA, *Světla na moři*, edicí „Akordu";
redigoval studentský časopis *„Jitro"*, psal články do *„Akordu"* a *„Na hlubinu"*.
14. Dr. VINCENC POŘÍZKA, *Solověv a Církev*, úvod do eklesiologie prvního ruského filosofa, vydáno podporou Akademie velehradské, Olomouc;
napsal pojednání do „Č. K. D." *Syn člověka v nejnovější exegesi.*
15. J. M. SLAVÍK, samostatně: *Akordy života*, hudební povídky, II. vyd., divadelní referáty v „Našinci", *složil hudební doprovod* k náboženské hře Střížovského *Mariánský sloup* a k Čápově operetě *Footbal vede.*
16. P. EMILIÁN SOUKUP, O. P., samostatně: *Filosofie náboženství*, nákl. „Vyšehradu", *Sborník kontroversí*, nákl. Lidového knihkupectví Olomouc;
redigoval „Pán přichází", psal články do časopisů: „Na hlubinu", „Déšť růží" a jinde.
17. Dr. OTAKAR TAUBER, samostatně vydal: *Soulad a poměr vědy a víry*, vyšlo v Lid. knihkupectví v Olomouci;
Články: ve „Vychovateli" *Výchova svědomí*; ve „Vychovatelských listech" *Dotazy studentů a akademiků*, *Dotazník o náboženství na střední škole*, *Výchovné rady* (3 články), *Nutné dodatky ke katechismu* (2 články), *Stíny koedukace*; v „Rodině a škole" *Výchova rodinná*; v „Kalendáři katol. duchovenstva" *Dnešní problémy školské*; ve „Sborníku kontroversí" *Devět vědecko-apologetických statí*;
Literárně vzpomínkový článek v „Památníku poslance Světlíka";
v „Našinci" *články*; O Lidové akademii, O Sukovi a církevní hudbě,

O Věstníku československ. obce učitelské, Kristus – spása dneška; *recense* o spisech dra Vaška, Katolická akce Rukověť sociologie; o spise P. Soukupa, Náboženská filosofie; o spise dra Braita a Dacíka, Kristus spása.

18. P. FRANTIŠEK TOMÁŠEK, ve *„Vychovatelských listech" články*: Dotazy dětí, Kterak využíti zájmu dětí ve vyučování náboženství, Laskavost ve výchově sv. Jana Boska, Problém poučení v oboru cudnosti. Kromě těchto delších uveřejňoval v celém ročníku řadu statí menších;
recense: Dr. Pfliegler Michael: Der Religionsunterricht (3 objemné svazky). Dr. Göttler Jos.: Geschichte der Pädagogik. Jansen Nik. Jos.: 64 Tafelbilder.

19. Dr. BEDŘICH VAŠEK, knižně samostatně: *Rukověť křestanské sociologie*, Olomouc.
Překlady encyklik (s rozčlen. a úvody) Rerum novarum, 2. přepr. vydání, Quadragesimo anno, 3. vyd.
Casti connubii.
Pojednání ze sociologie uveřejnil v časopisech: „Našinec", „Lidové listy", „Život", „Informační listy" a j.

20. Dr. JOSEF VAŠICA, *Petr J. Čaadajev*, List o filosofii dějin. Řád II. (1935), str. 221—235. *Petr J. Čaadajev*, O protestantismu. Řád II. (1935), str. 285—289. *Listy Čaadajevovy*, Řád II. (1935), str. 305 až 306. *Legenda svatoivanská*. Řád II. (1935), str. 248—268. *Nel 1050 anniversario della morte di S. Metodio apostolo degli Slavi*. Illustrazione Vaticana VII. (1935), str. 505—508. *K uměleckému profilu Bohumira Hynka Bilovského*. Almanach „Náš hlas". (Frýdek 1935), str. 116—119. *Ještě o sv. Ivanu*. Řád II. (1935), str. 385 až 388. *Célinova Cesta do hlubin noci*. Řád II. (1935), str. 405—406. *Episoda z dějin katolicismu v Moskvě koncem 17. století*. Apoštolát sv. Cyr. a Met. 1935, str. 307—310. *Z Podkarpatské Rusi*. Apoštolát sv. Cyr. a Met. 1935, str. 315—317. *Staročeský překlad bible*. Ročenka „Chudým dětem", Bible a český národ 1935, str. 122—138.

21. P. FRANTIŠEK VEČEŘA-STŘÍŽOVSKÝ, *„Mariánský sloup"*, náboženská hra, vydal vlastním nákladem;
překlad německé náboženské hry Maxe Mella: *„Das Schutzengelspiel-Anděl strážný"*, zadal k provozování Českému divadlu v Olomouci;
dokončil *úpravu textu pro chystaný nový arcidiecésní kancionál* a asi 12 mešních písní nově složil;
psal různé, většinou příležitostné básně pro Našinec, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a j.

22. P. LADISLAV ZAMYKAL, redigoval deník „Našinec".

prvá výprava konati ve dnech 6. až 16. května. Další výpravy budou: Druhá ve dnech 27. května až 6. června, třetí ve dnech 27. června až 7. července, čtvrtá ve dnech 29. července až 8. srpna, pátá 19.—29. srpna 1936.

Program všech výprav je stejný, jen v letních měsících odpadne audience u Svatého Otce. První den odjezd Praha Wils. nádr. 15.38, příjezd Mnichov 23.30, odjezd 23.55 hod. Druhý den: Příjezd Verona 8.50, příj. Milán 11.45, odpoledne prohlídka Milána autokarem. Třetí den odjezd Milán 6.50, příj. Janov 9.35, prohlídka města a památek, odpoledne tramwají na Campo Santo; prohlídka přístavu. Čtvrtý den: odjezd Janov 7.15, příj. Pisa 10.42, prohlídka města a hřbitova; odjezd Pisa 13.26, příj. Řím 18.52, doprava do hotelu. Pátý, šestý a sedmý den prohlídka výstavy katolického tisku, Vatikánu a nejvýznačnějších památek, audience u Svatého Otce. Sedmý den: odjezd Řím 22.50. Osmý den: příj. Loretto 8.26, odj. Loretto 11.30, příj. Bologna 19.55, Benátky 23.03, doprava do hotelu, ubytování. Devátý den: celý den prohlídka města a památek; odpoledne fakultativní výlet parníčkem na Lido. Desátý den: odj. Benátky 8.15 přes Tarvisio, Linec. Jedenáctý den: Praha příjezd 6.23 hod.

Cena ve III. třídě 1500 Kč, ve II. třídě 1950 Kč, obsahuje jízdné z Prahy a zpět, ubytování v pokojích po 2 a více lůžkách, stravování, počínaje snídaní druhý den a konče večeří desátý den včetně nápojů, odvoz do hotelů a zpět se zavazadly, zpropitné, vstupné do vatikánských muzeí a katakomb s průvodem. Kdo si opatří jízdenku do Horního Dvořiště a zpět sám, platí o 120 Kč méně.

Pas musejí míti účastníci vlastní a nutno jej zaslati i s přihláškou nejdéle 14 dní před odjezdem výpravy. Do té doby nutno také složiti příslušnou částku na cestu. Kdo si bude přáti výměnu cizí valuty (nejvýše za 400 Kč), pošle i tento obnos do uvedené lhůty. Cena rozumí se při účasti nejméně 12 osob. Event. změna programu vyhražena.

Přihlášky přijímá: Svatováclavská liga v Praze IV., Hradčanské náměstí č. 18, jako zmocněnec Národního výboru v ČSR pro účast na mezinárodní výstavě katolického tisku v Římě.

Zprávy velehradské.

Ve výroční den úmrtí sv. Metoděje, 6. dubna měl kázání universitní profesor dr. Fr. Cinek z Olomouce, pontifikální mši sv. J. E. msgre Jan Stavěl, světící biskup z Olomouce.

Legitimace k velehradským slavnostem opravňují k 50proc. slevě jízdného na železnicích a k 25proc. slevě na autobusech. Cena legitimace i s železniční známkou a státním kolkem činí Kč 6. Objednejte co nejdříve.

Důležité upozornění velehradským poutníkům. Majitele legitimací upozorňujeme, že podle nařízení ministerstva železnic musí býti legitimace pro zpáteční jízdu potvrzena kanceláří jubilejních oslav. Bez tohoto potvrzení se sleva neuzná. Za potvrzení bude vybírán sčítací poplatek 50 hal. za jednu legitimaci.

Papežský nuncius msgre Saverio Ritter přijede na Velehrad 17. května. Toho dne koná se velká pout žen. Kardinál dr. K. Kašpar přijede k hlavním slavnostem dne 5. července. S ním přijede velmi početná výprava poutníků z Prahy a středních Čech. 6. července navštíví poutníci Sv. Kopeček u Olomouce.

Pro ubytování na Velehradě platí tyto ceny: Samostatný pokoj 10 Kč, za ubytování s postelí Kč 5, při hromadném ubytování na slamnících Kč 2 za osobu, při jiném hromadném, krytém ubytování Kč 1 za osobu.

Velká pout žen bude se konati 17. května. Bude to letos první stavovská pout a proto očekáváme, že bude opravdu manifestační. Ženy zajisté velkou účastí dokáží, jak jest jim drahý Velehrad a cyrilometodějské dědictví.

Pro pracovníky a řečníky bude vydána v nejbližších dnech informační brožurka o Velehradě, která bude dobrou pomůckou pro přednášky. Dopište si o ni do kanceláře oslav na Velehradě.

Papežský ústav sv. Cyrila a Metoděje pro slovanské misie na Velehradě, který vychovává budoucí apoštoly pro Rusko, přijme pro příští školní rok 1936-37 schopné hochy do I. tř.

gymnasijní. Přihlášky podejte do 15. května. Bližší informace sdělí Papežská kolej T. J. na Velehradě.

Slevy na železnicích a autobusech pro účastníky jubilejních oslav na Velehradě. Ministerstvo železnic povolilo výnosem č. j. 5766-III/3-1936 účastníkům jubilejních cyrilometodějských oslav, které se budou konati na Velehradě v období od 17. května do 4. října 1936 50procentní slevu jízdného k jedné jízdě do stanice Uher. Hradiště, nebo do stanice Staré Město-Uher. Hradiště, nebo do stanice Kunovice, a to: a) Domácím účastníkům v použité třídě osobního vlaku a při vzdálenostech přes 100 km i vlaku spěšného neb rychlíku ze stanice místa bydliště a zpět; b) zahraničním účastníkům v použité třídě vlaku osobního, spěšného nebo rychlíku z pohraniční stanice ČSD a zpět do kterékoliv stanice ČSD. Sleva jízdného platí pro pouti, pořádané o nedělích, v období od 17. května do 28. června 1936 a v období od 26. července do 4. října 1936, pro jízdu na Velehrad vždy v pátek, v sobotu a v neděli a pro jízdu zpět vždy v neděli, v pondělí a v úterý. Pro hlavní dny oslav a dny unionistického kongresu pro jízdu tam od 5. do 19. července a pro jízdu zpět od 5. do 21. července 1936. Platnost jízdenek pro pouti, pořádané o nedělích v době od 17. května do 28. června a od 26. července do 4. října může býti vedoucím a organisátorům poutí a výprav v odůvodněných případech pro zpáteční jízdu prodloužena.

Mimo to povolilo ministerstvo železnic na průkaz legitimace, platné pro slevu na dráze 25 proc. slevy na silničních linkách autobusových, pokud nevedou v celé délce souběžně se železnicí a není tudíž možná jízda vlakem.

Sleva jízdného bude povolována na zvláštní legitimace, které vydá výbor pro jubilejní oslavy.

Ježto je nyní známo, jakého finančního nákladu vyžádá si cesta na Velehrad, je možno započíti s přípravami pro uspořádání poutí. Prosíme proto farní úřady, spolky a organisace i jednotlivce, aby se dali do práce a získali co možno největší počet účastníků. Podrobnější informace podá kancelář jubilejních oslav na Velehradě.

Velká pout z východních Čech, z diecése královéhradecké, připravuje se na den 30. srpna. Povede ji sám královéhradecký biskup J. E. dr. Mořic Pícha. Bude to jistě pout manifestační, a doufáme, že brzy také jiné kraje ohlásí veliké výpravy k slovanskému Betlemu — na Velehrad.

Oprava velehradské basiliky je v plném proudu. Práce s tím spojené vyžádají si však takového nákladu, že na to dosavadní prostředky ani zdaleka nestačí. Bude proto v brzké době podniknuta veliká sbírková akce, která má umožniti, aby tato vzácná památka velké umělecké a historické ceny byla zachráněna od úplné zkázy. Jde přece o svatyni národní, která zaslouží veškeré podpory.

Výstava památek cyrilometodějských a památek z jubilejních let 1863 a 1885 (obrazů, soch, knih, praporů, medailí atd.) bude uspořádána při jubilejních slavnostech na Velehradě. Budou vystaveny také ukázky vykopávek, takže výstava bude velmi zajímavá. Prosíme, aby ti, kdož mají nějaké památky na naše slovanské věrozvěsty a na dřívější jubilejní slavnosti, pro výstavku je zapůjčili.

Nové osvětlení velehradské basiliky. S instalací nového osvětlení vnitřku velehradské basiliky bylo již započato. Na římsách budou vhodně umístěny reflektory, které náležitě osvětlí klenbu a celou vnitřní prostoru nádherné svatyně, jejíž krása tím neobyčejně vynikne.

Filatelistům přinesou jubilejní oslavy velehradské radostnou novinku. Budou zhotovena dvě zvláštní poštovní razítka, z nichž jedno bude míti dvoubarevný (červeno-fialový) tisk a bude ho po prvé použito při letošních cyrilometodějských oslavách.

Proměnlivý duben klade na odolnost lidského organismu zvláště velké požadavky. Hned prší, hned je teplo a vlhký dubnový vzduch je prosycen bacily nachlazení. Buďme proto v dubnu dvojnásobně opatrní! Pravidelné vtírání Alpy do kůže činí tělo silným a odolným. Francovka Alpa jest vyrobena z čistého lihu.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЮДИ ⚹ NO БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 5.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Prosba k Matce ruského národa . 165
Slováci na Velehrade 166
P. Petr Skarga T. J. 173
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 176
Až Satanův zpěv onemí 180
Z meditací novokněze 180
Liturgické stopy jednoty 182
Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 185
Zvyky a obyčaje Slovákov v Rumunsku 188
Křesťanský Východ 191
Katolický obzor 195

Naše obrázky:

1. **Panna Maria,** uctívaná na moravském poutním místě na Vranově; je zobrazena starobylou sochou, která stála už na hlavním oltáři starého dřevěného kostela na Vranově, tedy od r. 1240, a která není dosud nijak poškozena. Na Vranově vyrůstá také ohnisko hnutí exercičního, pro něž bude zbudován velký exerciční dům.

2. **Návrhy soch sv. Cyrila a Metoděje** pro salonek kláštera OO. Těšitelů na Olivetské hoře v Jerusalemě od prof. Jana Znoje.

3. **Cyrilometodějská smírná kaple v Jerusalemě** — posvěcená pražským světicím biskupem drem Antonínem Eltschknerem dne 28. července 1935 za účasti poutníků z naší vlasti. Název „Cyrilometodějská kaple" uvítal rád i jerusalemský patriarcha, poněvadž má být památníkem jubilejního roku svatometodějského. A smírnou je kaple nazvána, poněvadž v ní OO. Těšitelé budou konat smírné modlitby a oběti za náš národ čsl. Je to dílo veliké neúmorné lásky jednatele Palestinského spolku msgra Antonína Bartoše z Brna, který také ve prospěch kaple vydal nádherný památník jejího svěcení, bohatě ilustrovaný (122 obr.) a vyličující historii vzniku myšlenky a budování kaple. Vřele tento krásný památník všem čtenářům doporučujeme.

4. **P. Petr Skarga T. J.** jako nadšený sněmovní kazatel.

5. **Památná jubilejní medalie z roku 1885,** konfiskovaná rakouskými úřady na Velehradě jako nebezpečný hlasatel „panslavismu".

6. **První jerusalemští OO. Těšitelé** — strážci Cm. smírné kaple: P. Longin a bratří Jiří a Sarkander s vicerektorem P. Josefem Koutným a inž. Müllerem před kaplí.

7. **Náš krajan P. Hermes Kohout,** farář františkánského kostela v Jerusalemě, a vicerektor P. Antonín Koutný, který byl do příchodu OO. Těšitelů prvním rektorem Cm. kaple.

*

Členské příspěvky. Mar. družina, Mor. Ostrava-Vítkovice, Kč 50.—; Marie Sýkorová, České Budějovice, Kč 20.—; Odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově, Kč 174.—; M. Vyvlečková, Olomouc, Kč 50.—; z farnosti křelovské Kč 172.—; ctih. bohoslovci, Olomouc, Kč 152.—; vldp. J. Kantor, kaplan, Holice, Kč 5.—. „Pán Bůh zaplať!"

Zahraniční misie. P. T. nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.—; K. Tesař, Long Island, N. Y., USA, Kč 47.80; A. V. Bárta, Proseč u Skutče, Kč 10.—; z diecése košické, Kč 835.10; C. Stojan, profesor v Kroměříži, Kč 10.—; sbírka z přednášky na den III. čsl. zahraničí, Kč 244.—; nejmenovaný z Těšetic, Kč 10.—; Fr. Procházka, Bystřice p. Hostýnem, Kč 35.—; Fr. M. B. Horáková, Balzers-Schweiz, Kč 12.—; Fr. Kowalský, Ermis, Texas, USA., Kč 71.40. Farní úřady: Klášterec, Kč 38.—; v Jistebnici, Kč

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Květen 1936. Číslo 5.

Prosba k Matce ruského národa.

O. J. Březina CSR.

Ruce svoje k Tobě spínám,
Maria, Ty moje Máti,
nenechej mne, prosícího,
nenechej mne marně lkáti!

Prosím Tebe za lid ruský,
za lid bědný, pobloudilý:
„Nezná již, co činí, Matko,
když i proti Tobě šílí!"

Sama's řekla: „Slavit budou
všichni mne vždy národové!" —
Jenom ruský lid by neměl,
jenž se přece Tvojím zove?!

Přiviň jej zas na své srdce,
zahřej teplem lásky svojí —
od Karpat až za Urálem
ať jsou všichni zase Tvoji!

Slováci na Velehrade.

Z príležitosti tohoročnej slovenskej púti na Velehrad.

Jozef Vrablec.

Pamiatka svätých slovanských apoštolov tkvie hlboko v srdciach Slovákov. I keď bola občas umlčovaná násilím. I keď niekedy zkrsly snahy premaľovať radostné obrazy z dejín v odpudivé nesmysly. Pravý duch cyrilometodejský vinul sa celou šírkou slovenských dejín ako niť nepozorovaná a významná. Lebo nikdy nebolo možno zabudnúť, že svätí vierozvestci priniesli predkom i pravú vieru i základy vzdelania i podmienky k udržovaniu národného života. Tri štedré dary. Ospevuje ich velehradská pieseň a vďačia za ne svojim vierozvestcom slovanské národy.

Dokladmi vrúcnej vďačnosti slovanských národov k svojim apoštolom boly oslavy významných jubileí cyrilometodejských. Roky 1863, 1885 a 1913 priviedly ideu cyrilometodejskú k slávnostnému vyjadreniu a k aplikácii jej skrytých sil v rozvin do šírky národa a do hĺbky duší.

Ústredné oslavy veľkých jubileí konaly sa na Velehrade, ktorý sa stal strediskom hnutia cyrilometodejského a ktorý sme zvykli nazývať posvätným Velehradom.

Milé sú pohľady do dejín velehradských osláv. I preto, že boly tak významné pre slovanské národy, i preto, že zvlášť účasť Slovákov na oslavách nesie v sebe čosi dojímavého. Až tklivého. Kus martýrstva.

*

Rok 1863 bol tisícročnou pamiatkou príchodu sv. Cyrila a Metoda do našej vlasti. Účasť Slovákov na tohoročných velehradských oslavách opísal vlani dôkladne v tomto časopise Bohumil Zlámal. K vôli úplnosti opakujem stručne, čo on už bol napísal.

Je samozrejmé, že rok 1863 vzbudil i u Slovákov živý záujem o myšlienku cyrilometodejskú. Vlna oduševnelého pohybu za Velehrad prevanula po celom Slovensku. Ale je i to samozrejmé, že uhorská vláda usilovala sa schladiť horúci záujem o Velehrad. To sa dá zreteľne vyčítať z listov, ktoré zvykli Slováci posielať do „Hlasu" alebo do pražského „Pozoru". Rok pred jubilejnými slávnosťami čítame v „Pozoru": Národovci naši chceli v Nitre postaviť sochu sv. Cyrila a Metoda. Ale pre veľkú ústavnú slobodu neuskutočnilo sa toto panslavistické podnikanie. Kto vie, či nám, Slovákom budúceho roku nezakáže utešené provizorium uhorské nábožné púte na velebný Velehrad, pretože sa tam Slovania budú modliť slovansky, čo sa ľahko dá pokrstiť menom: panslavizmus.

Zato cyrilometodejská myšlienka šírila sa silou vlastnej expanzivity i podporou z Moravy a chystala sa manifestačne vyznieť na Velehrade. Keď sa prípravy stávaly zreteľnejšími, vláda uznala za dobré zakročiť proti šíriacemu sa panslavizmu. Čítame totiž

v „Hlase", že Slovákom nie je dovolené o blízkej tisícročnej slávnosti cyrilometodejskej ani v novinách, ani vo spisoch hovoriť, leb ich zarputilí nepriatelia ňuchajú akési panslavistické spiknutie. „Úbohí Slováci priali by si sláviť blízku slávnosť v starobylej Nitre, ale marné je ich prianie. Sdieľajúc spravedlivý ich žiaľ, máme za to, že súd rozumu a spravedlnosti zvíťazí konečne nad tvrdošíjnosťou istých prepiatcov, ktorí si nepriniesli z divokej

Svatý Cyril a Metoděj
v klášteře OO. Těšitelů v Jerusalemě.

Ázie ani vieru svätú kresťanskú, ani pravú osvetu a vzdelanosť, ktoré potnou prácou svätého Cyrila a Metoda boly zakvasené už pred ich vpádom. Avšak všemohúci a najvýš spravedlivý Boh obracia všetko k dobrému. Pripomínam si nešľachetných bratov Jozefa Egyptského. Čím nepriateľ túži škodiť, to vám často slúži ku šťastiu." Takto súcitne a útešne hovoril k Slovákom Bedřich Chmelíček v „Hlase". I „Moravská Orlice" dúfala stať sa tlmočnicou túžob úbohých bratov Slovákov v Uhrách, keďže „surovosť pitomá" domácim novinám nedovoľovala mluviť o tisícročnej pamiatke a hlásať slávu svätých apoštolov a Velehradu.

Je pravda, že pokus vlády pošliapať posvätné city v slovenských srdciach bol brutálny. Ale i to je pravda, že sa nezdaril. Aspoň nie úplne. Lebo práve tak, ako boly snahy cyrilometodejské z jed-

nej strany znemožňované, z druhých strán boly posilňované. Veľkou takou posilou bol zaiste i pastiersky list biskupa Moyzesa, ktorý bol rozhodne činom podivuhodným a nebojácnym, nakoľko doba bola krajne nepriaznivá a nepriateľská takému tenoru myšlienok, akým sa niesol tento pastiersky list. Myslím, že spomienka sv. Štefana, ktorá je včlenená do textu skoro násilne, sotrela v očiach vlády ostrie protivného dojmu, ktorý by list bol ináč vyvolal. Nuž, biskup Moyzes bol diplomat. Píše: „Kto nevie, že naša vlasť od viac než osem storočí spočíva na tých pevných základoch, ktoré položila sv. Štefana, prvého kráľa a apoštola uhorského múdrosť zaiste podivuhodná? Kto nevie, že tento náš kráľ bol sv. Vojtechom, prostredečným to učeníkom sv. Cyrila a Metoda, vo viere spásonosnej vyučovaný a pokrstený?" Po takej predohre mohol biskup písať ďalej: „Previnili by sme sa zaiste, keby sme my sami pri tak slávnej udalosti a pri tak skvelých príkladoch ostali neteční. Zvlášť keď táto slávnosť sa nás týka nielen čo dietok katolíckej cirkve, ale z najväčšej časti čo údov národa slovenského." Tak biskup Moyzes i povedal, čo chcel Slovákom, i ušiel ničivému vplyvu vrchnosti.

Preto i tohoročné časopisy obnovovaly kult našich svätých vierozvestcov i pastierske listy biskupov čítané v kostoloch povzbudzovaly veriacich k úcte týchto svätých a ich dedictva. Časopis „Cyril a Method" v svojom prvom čísle zreteľne vyzýval národ: „Slovensko, nebuď pozadu v tisícročnej slávnosti! Nedopusť čiernu zradu na cit dlžnej vďačnosti!" I Matica slovenská zrodila sa zo zápalu za cyrilometodejskú myšlienku. Jej ďakuje za svoj vznik. Prinajmenej bolo oslavné hnutie cyrilometodejské hybnou príčinou založenia Matice. Lebo J. M. Hurban zakončil svoju krásnu reč na prvom shromaždení Matice návrhom, aby založenie Matice dialo sa na pamiatku cyrilometodejského krstu a tisícročného pokresťanenia nášho národa. A Moyzes súhlasil z celého srdca s návrhom Hurbanovým.

Teda i cez útlaky shora cyrilometodejská myšlienka sa prajne vyvíjala. Lebo myšlienky vôbec sa ťažko utláčajú. Zvlášť tie, ktoré vychádzajú z hlbín duše. A tie, ktoré sú posvätné. Ony sa vedia i krvou skropiť i mučením osviežiť. A vždy prinášajú veľa kladných hodnôt k podpore syntézy života náboženského a národného. Dobre vysvetľuje Pösténvi, že toto jubileum, ktoré preniklo do najširších vrstiev, spojilo nás v myšlienke národnej. Bolo ono ojedinelou príležitosťou v krušných časoch národnych, keď cez mrákavy predieraly sa lúče úsvitu slovenského kultúrneho života. Lebo malé národy vtedy si vydobyjú nejaké práva, keď ich zachytí udalosť alebo idea širšieho horizontu, ktorá má s nimi niečo spoločného. Tá ich potom vynesie na povrch a získa pre nich sympatie. I tisícročné cyrilometodejské jubileum bolo takou ideou širokého horizontu. Lebo bolo oslavované i v Ríme, a známe v celej Europe. A potom celorišská a slavianska tlač donášala z času na čas historické články o miestach pôsobenia svätých vierozvest-

cov. Nuž, medzi inými spomínala i Devín i Nitru. I utláčaný slovenský národ.

Bola teda situácia pred samým jubileom taká, že cítenie slovenského srdca nepodarilo sa koordinovať s cítením vlády a cez všetky nepriaznivé úsilia vlády cyrilometodejský duch víťazil i v národe i v dušiach a prinášal radostné útechy utláčanému Slovensku.

Potom keď prišly dni slávnostnej oktávy po sviatku sv. Cyrila a Metoda, Slováci putovali s láskou na Velehrad.

Hlavným slovenským dňom bol 9. júl. Vtedy mal na Velehrade kázeň Juraj Slota, tužinský farár, na tému: Viera a národ. Bolo tam i veľa zahraničných hosťov slovanských. Sušil píše, že z Poľska prišlo málo kňazov pre neblahú vojnu, ktorú viedly práve medzi sebou dva bratské národy. Z južných Slovanov priputovalo niekoľko Bulharov. Biskup Strossmayer, oduševnelý hlásateľ cyrilometodejskej idey, nemohol prísť. Azda na zákaz vlády, ktorá videla v slovanskej pobožnosti a vďačnosti iba demonštrovanie. Nuž, je pochopiteľné, že i zo Slovenska, ktoré bolo kedysi časťou Veľkej Moravy a ktorému je Velehrad blízky, neprišiel žiaden biskup. To pre zúrivosť Maďarov, ktorí hneď hrozili smrťou tým, čo by putovali na Velehrad. A pre túže zúrivosť prišlo len 32 slovenských kňazov na Velehrad. Tajne a s nebezpečím života. Ale ačkoľvek oficiálne osobnosti slovenské, ako Moyzes a iní nemohli sa zúčastniť velehradských slávností, ľud radostne prišiel na posvätnú zem velehradskú. A tí, čo pre krutosť Maďarov nesmeli prísť na Velehrad, prosili Dedictvo sv. Cyrila a Metoda, aby vymohlo i pre Slováky jubilejné odpustky. A usporiadali, nakoľko sa dalo, jubilejné oslavy doma. Bolo tak jasné, že duch sv. vierozvestcov žil v slovenskom ľude, lebo šľahal horúcimi plamienkami z násilne zasypávaných pahrieb. Medzi ľudom slovenským šírila sa milo úcta k slovanským apoštolom a dúfalo sa, že príde čas, keď každá duša slovenská bude vzývať sv. Cyrila a Metoda v každodenných modlitbách.

Myslím, že už dosť bolo povedané, aby sa uznalo, že slovenské oslavy príchodu sv. vierozvestcov k našim predkom, ktoré sa konaly i doma i na Velehrade, pôsobia na nás tklivým dojmom. Dojmom, aký v nás zvykly vzbudzovať akta mučeníkov alebo historie hrdinov, prelievajúciech krv za ideu. Je i vysvetliteľné, že česká tlač len pochvalne hovoríla o slovenských oslavách jubilejného roku. A vždy súcitne a s bratskou slzou v oku. Zvlášť o slovenskej účasti na Velehrade.

*

Rok 1885 bol tisícim výročím smrti sv. Metoda. Bol rokom veľkých pamätných osláv v celom Slovanstve.

V Rusku dali vtedy raziť cyrilometodejské medajle a oslávili dôstojne jubileum. Píše profesor Vilinský, že malo ono jubileum pre Rusov význam ako mohutný prostriedok národného uvedomenia a

posilnenia myšlienky slovanskej vzájomnosti. I otázka sjednotenia cirkve pravoslávnej stala sa aktuálnou. Profesor Lavrovsky zaoberal sa otázkou cirkevného života západného a zvlášť velehradskými oslavami v časopise „Strannik".

Poliaci priniesli toho roku na Velehrad jubilejný dar: Matejkov obraz sv. Cyrila a Metoda. Pri jeho odovzdávaní boli prítomní niekoľkí poľskí šľachtici. I zo západného Pruska priniesli poľský prápor s obrazom Panny Marie.

Z Juhoslavie prišli na Velehrad traja biskupi. I Strossmayer, ktorý sa nemohol zúčastniť predošlých osláv.

Slováci oslávili pamätný rok dôstojne. Na Slovensku zrodila sa prvá básnická perla celej slavianskej poezie z pera slávneho Hviezdoslava: Žalm k tisíceročnej pamiatke vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda. Vieme, že Hviezdoslav nadchnutý oslavami cyrilometodejskými prerušil prácu na Hajníkovej žene, aby napísal tieto úchvatné riadky kypiace silou viery a zbožného citu. Vajanský sa vyslovil, že neverí, že by niekde inde v Slavianstve bolo vzniklo niečo podobného k oslave našich apoštolov.

I Almanach Živeny vydaný v Turčianskom Sv. Martine bol venovaný pamiatke sv. slovanských vierozvestcov. Tak sa jednohlasne rozhodlo valné shromaždění Živeny a tak píše redaktor almanachu v úvode. To preto, lebo Slováci boli bezprostredne prvými, čo slovom a písmom prijali od svätých apoštolov učenie Kristovo a tiež preto, aby Slováci nevypadli zo slávnostného koncertu slavianskych národov oslavujúcich túto pamiatku. Tieto dva dôvody uvádzi úvodník almanachu.

A slovenský katolícky ľud znova obnovoval v sebe ducha viery a zbožnosti a nádej v budúcnosť. To celkom prirodzene a nenútene vyplývalo z vďačnej lásky k sv. Cyrilovi a Metodovi, ktorá bola zasiata v slovenskej pôde hlboko. Z tohože motívu vyplynulo i pomýšľanie na slovenskú národní púť na Velehrad i rokovanie o nej na zasadnutiach Spolku sv. Vojtecha i jej majestátne uskutočnenie. Lebo, ako píše Pösténvi, viedly sa až tri púte zo západného Slovenska na Velehrad. Najväčšiu usporiadal tajomník Spolku sv. Vojtecha Martin Kollár. Počet slovenských pútnikov toho roku bol zaiste väčší než roku 1863. A ich účasť zapôsobila veľkým dojmom na Velehrade. Najväčším zo všetkých slavianskych pútí. Vyše tisíc slovenských duší pristúpilo tedy k stolu Pána. Zvony sa radostne rozzvučaly, hudba sa rozjasala velehradským námestím a z tisíc hrdiel vinul sa spev krásnej piesne, ktorú k tej príležitosti složil Sasínek: „Tisíc rokov preletelo nad národom od tých dôb, čo Metoda sväté telo velehradský prikryl hrob. Zdiaľky k tebe spiechame so srdcom vrúcnym sem, vďačnou slzou máčame posvätnú túto zem." Katolícke noviny píšu, že táto púť uhorských Slovákov na posvätný Velehrad poskytovala veľkolepý pohľad. Pohľad, ktorý povznášal a rozvrúcnil všetkých, čo videli zbožných Slovákov, verných ctiteľov sv. vierozvestcov.

Nie je divné, že i moravské i české noviny písaly hlavne o Slo-

vákoch. A medzi iným i to, že takého sprievodu, tak zvláštnym spôsobou tklivého na Velehrade ešte nebolo. Slovenský ľud lúčil sa ľútostive s Velehradom, píšu zase Katolícke noviny. Keď vychádzali slovenskí pútnici z chrámu, vrhali sa mnohí na kolená a ľúbali posvätnú velehradskú zem, nositeľku nábožných tradícií. Nenašiel sa Slovák, ktorý by bol mal oči suché, píše Kollár.

Pri odhalení pamätnej dosky Matúšovi Dulovi v Turčianskom sv. Martine sa spomenulo, že Velehrad stal sa od tej chvíle opravdivým ohniskom zbližovania Čechov a Slovákov.

I táto jubilejná slovenská púť predstavuje nám v príťažlivom

Smirná kaple cyrilometodějská v Jerusalemě.

pôvabe tú istú tklivú zbožnosť slovenského ľudu a to isté jeho národné cítenie, ktoré tlelo a žilo v utláčaných srdciach, ako predošlá púť. Zvlášť, keď nadto pripomenieme, že rychtári, ktorí prišli na Velehrad s prvou púťou, boli skutočne pokutovaní, lebo bez dovolenia slúžneho odišli z obcí na viac dní. A ostatným účastníkom sa slúžnovci tiež neváhali vyhrážať trestami. To stačí k názoru.

*

Tretia veľká púť Slovákov na Velehrad konala sa roku 1913, keď sa slávilo 1050ročné jubileum príchodu sv. apoštolov na Moravu.

Toho roku prišli na Velehrad Slovania zo všetkých strán so svojimi biskupmi a duchovnými. Kolísek obdivoval vo svojej kázni na Velehrade radostnú skutočnosť, že sa na Velehrade shromaž-

dila celá slovanská rodina, ináč rôznymi nesvármi k zaplakaniu rozoštvaná.

Korunou dlhých okázalých slávností bola zase púť uhorských a viedenských Slovákov. Sprievod, v ktorom bolo na päťsto mužov, s hudbou a spevom prišiel na Velehrad. Tu Slovákov privítal prepošt Burian z Vyšehradu a prehovoril P. Tomeček o konstantinskom jubileu, aplikujúc ho priliehave na slovenský život. Svätú omšu slúžil potom poslanec Juriga. Slávnostne vyznela manifestačná slovenská akademia. Rečnil na nej i msgr. Angelko Glavinic z Hercegoviny a ďakoval slovanským apoštolom za dielo, ktoré tak hlboko zapustilo korene medzi Juhoslovanmi, že ani krutá poroba turecká nevedela ho zničiť. Po akademii Juriga dojemnými slovami líčil v utrpení Bolestnej Matky strasti dobrého slovenského ľudu, ktorý nevinne trpí a trpí. Kolísek píše, že Slováci plakali ako deti. Odpoludnia odhalil Juriga kamennú dosku, ktorá bola položená vedľa Sušilovej dosky na pamiatku tejte veľkej slovenskej púti na Velehrad. Slováci zostali na Velehrade do poludnia nasledujúceho dňa. Potom po slávnostnom požehnaní rozlúčili sa s Velehradom a so spevom a s hudbou opustili posvätné cyrilometodejské miesto. Pamätná doska, ktorú tam odhalili, bude vždy pripomínať túto peknú púť Slovákov na Velehrad.

Netreba sa zmieňovať o mnohých iných slovenských pútiach na Velehrad, ktoré boly usporiadané hlavne zo západného Slovenska. Ani o jednotlivých menších skupinách slovenských, ktoré často bolo vídať na Velehrade. Ani o účasti Slovákov na unionistických sjazdoch. To všetko je veľmi prírodzené u slovenského ľudu, v ktorom žije duch cyrilometodejský. A o tom by najlepšie vedely rozprávať múry velehradskej svätyne. Myslím, že by povedaly to isté, čo napísal o pomere Slovákov k Velehradu do „Pamätnej knihy" nitriansky biskup dr. Karol Kmeťko, že Slováci občas zabehli na Velehrad do súsednej Moravy, aby na tomto slávnom posvätnom mieste vyliali žiaľ svojho roztrpčeného srdca pred oltárom Božím a pred svojimi šťastnejšími bratmi tam shromaždenými.

*

Vlaňajší rok bol 1050ročným jubileom smrti sv. apoštola Metoda. Tradičné velehradské oslavy nemohly sa však koňať pre pražský celoštátny sjazd katolíkov. Boly odložené na tento rok.

Predošlé riadky sú zaiste tichými a skromnými motívami, ktoré hovoria k slovenskému ľudu, aby, ako vždy v dobe surového útlaku manifestoval za myšlienku cyrilometodejskú a putoval dojemne na Velehrad, i teraz v dobe slobody tým väčšmi ukázal, že žije v slovenskom národe cyrilometodejský duch a že utešene vzrastá úcta k sv. vierozvestcom v slovenských srdciach.

Nech sa tak stane na Velehrade!

P. Petr Skarga T. J.

(1536—1936.)

P. Josef Cyrek T. J., Krakov.

Celé Polsko slaví letos jubileum 400letých narozenin P. Petra Skargy — kněze řádu Tovaryšstva Ježíšova. V Krakově se ustavil výbor jubilejní oslavy, president Polské republiky převzal protektorát a v čestném výboru zasedají nejvýznačnější osobnosti Polska. Časopisy přinášejí opětně články o P. Skargovi; skoro ve všech větších městech utvořily se místní výbory, chystající akademie, pobožnosti, přednášky k uctění jeho památky. Zvláštní slavné akademie se uspořádají ve školách i v armádě.

Proč vzpomíná polský národ po tolika letech s takovou úctou památky tohoto kněze-řeholníka?

Není to lehko vysvětlit tomu, kdo není Polákem. Třeba tu dobře znát naše (polské) dějiny, zvláště historii slávy Polska ve století XVI., dějiny jeho pozvolného úpadku i dlouhotrvající poroby a teprve na tomto historickém základě možno se začíst do kázání a listů Skargových a seznámit se s celým jeho působením. V tomto článku chceme jenom v nejhlavnějších obrysech načrtnout jeho zásluhy o Církev a vlast.

Dějinná základna.

V době, kdy žil a působil Skarga, to jest v druhé polovici 16. století, Polsko bylo mocnou a bohatou zemí, vedlo vítězné války s Moskvou, Tatary a Turky, ale začínaly se v něm objevovat — jako skvrny na zdravém ovoci — první zlověstné známky rozkladu. Především chyběla mu silná vláda, královský majestát ztrácel poznenáhlu na svém významu a vláda přecházela do rukou svárlivé a egoistické šlechty. Také se vzmáhalo v zemi bezpráví, objevovaly se nepokoje, rostl též útisk venkovského lidu. Stále větší množství šlechty a lidu odvrhovalo víru otců a chytalo se náboženských novot přicházejících ze Západu: šířilo se kalvínství, luteránství, učení českých bratří a mnoha jiných sekt. Se ztrátou pravé víry šla ruku v ruce i ztráta zdravých obyčejů a poctivosti.

Mnozí ani si neuvědomovali nebezpečí, do jakého spělo Polsko. Naopak, šlechta byla přesvědčena, že jenom „zlatá svoboda" a její četné výsady a zeslabení královské moci jsou podmínkou silného Polska. Byly ovšem osoby, které dobře pozorovaly nebezpečí a chtěly mu předejíti. Ale kdo nejbystřeji zahlédal nebezpečí, nejvýmluvněji naň ukázal a nejrozumnější plán k nápravě říše hlásal, byl Skarga.

Mládí a první práce.

Skarga pocházel z dosti zámožné městské rodiny. Narodil se v únoru roku 1536 v Grójci, malém městečku nedaleko Var-

šavy. Když mu bylo 8 let, zemřela mu matka a ve 12 letech ztratil i otce. Po obou rodičích zdědil však hlubokou zbožnost, kterou mu zaštípili do jeho srdce.

Vychodiv místní školu i ukončiv studia na universitě v Krakově, věnoval se s počátku stavu učitelskému. Než po několika letech stal se knězem ve Lvově a kazatelem v katedrále. Už tam se proslavil neobyčejnou horlivostí apoštolskou a vlivem na lidské duše. Na jeho kázaní se shromažďovaly zástupy netoliko katolíků, nýbrž i jinověrců. Mnozí z těchto jinověrců snad přicházeli jen proto, aby ho potom oklamali, ale plamenná slova kazatelova změnila jejich duše. Vraceli se četní protestanté, rozkolníci, ano i židé dávali se pokřtíti. Z radosti nad úspěšnou činností mladého kněze jmenuje ho lvovský biskup kanovníkem a dokonce i kancléřem kapituly. Před mladým kazatelem se otevírá cesta církevních důstojenství, ano jest jisto, že se brzo stane biskupem. Než Skarga zatoužil po dokonalejším životě řeholním, odchází proto do Říma, aby tam vstoupil do noviciátu OO. jesuitů. Po dvou letech se vrací do vlasti a nyní teprve jeho činnost obsáhla skoro celé Polsko.

V boji s bludařstvím.

Vrstevníci nazývali P. Skarga kladivem na heretiky (bludaře) a právem, neboť téměř celý jeho život uplynul v horlivém a opravdovém boji s jinověrci.

Krátce po návratu do Polska poslali ho jeho řeholní představení na Litvu do Vilna. Našel tam katolictví ve stavu velmi žalostném. Přes polovice obyvatelstva už odpadla od víry, pokleslé duchovenstvo šířilo pohoršení, jinověrci měnili katolické kostely v protestantské nebo luteránské a utiskovali zbylé katolíky. Skarga začal svou působnost kázáním. Více ještě než ve Lvově hrnuly se zástupy na jeho kázání, vraceli se bludaři a kolísající se posilovali ve víře. Byla to doba, kdy mocné panstvo a šlechta strhovaly svým přesvědčením široké vrstvy poddaných. Proto Skarga, nezapomínaje na chudý a prostý lid, rozvinul svůj apoštolát především mezi těmi, kteří měli veliký vliv na jiné. Získal pro Církev zvláště jednu větev mocného rodu Radziwillů, s nimiž držela skoro polovice Litvy. Ty pak, k nimž se nemohl dostat ani kázáním ani rozmluvami, vyzývali k rozhovorům (disputacím); když se jim vyhýbali, psal proti nim polemické traktáty. Král Štěpán Batory choval ke Skargovi srdečné přátelství, neboť oceňoval jeho vliv a horlivost. Jakmile dobyl ve válce s Ruskem nějaké větší město nebo část území, volal tam Skargu, aby organisoval tamější náboženský život, zakládal domy a školy svého řádu a obnovoval chrámy. Vilenskou kolej, jejímž byl Skarga rektorem, král dokonce povýšil k hodnosti Akademie. Když tedy po jedenáctileté práci opouštěl Skarga severovýchodní kraje Polska, zanechával po sobě katolicismus, vybudovaný a posílený řadou vzdělávacích středisk.

Nemenší horlivost rozvinul Skarga proti bludařům v Krakově,

kąm se přestěhoval z Litvy. I zde četná navrácení jak magnátů, tak i prostého lidu korunovala jeho úsilí, zvláště od té doby, co se stal královským kazatelem.

Obránce jednoty Církve.

Rozkol rozšířený ve východních částech Polska, byl pro ten kraj neméně záhubný nežli pronikající protestantství a kalvínství. Byl

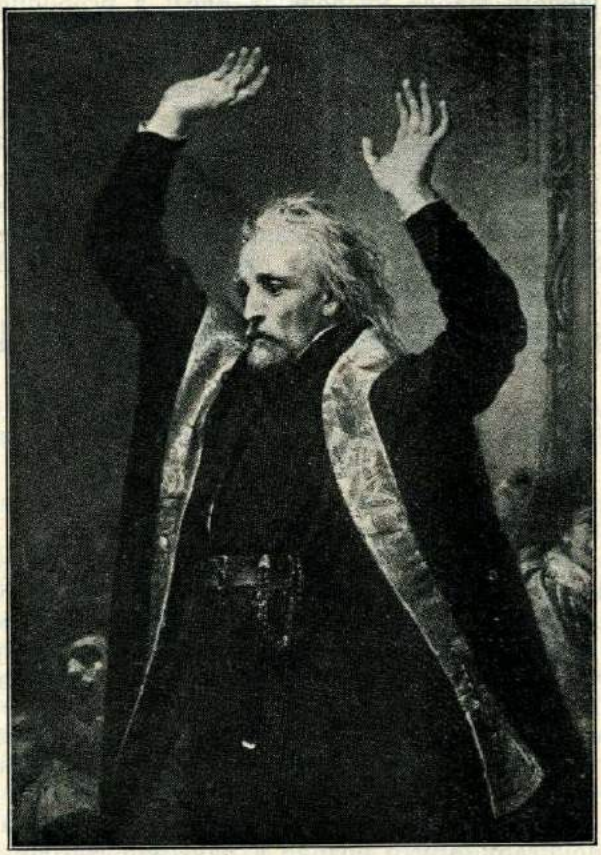

Petr Skarga, kazatel.

též velikým nebezpečím politickým, protože Moskva jako středisko pravoslaví chtěla se vměšovat do vnitřních poměrů polských pravoslavných. Hrozilo tudíž rozbití jednoty země. Skarga svými kázaními a svým vlivem získal sice Církvi již mnoho pravoslavných, ale byl přesvědčen, že by bylo nejlépe, kdyby se celá ta část pravoslavné církve, která je politicky spojena s Ruskem, sjednotila s Církví katolickou. Za svého vilenského pobytu napsal

Skarga dílo „O jednotě Církve Boží", v němž na základě dějin dokazoval, že pravou Církví je toliko Církev katolická, a povzbuzoval ke sjednocení s ní, poukazuje k tomu, jaký užitek by přineslo sjednocení i bratřím odloučeným. Nežádal změny východního obřadu v západní, nýbrž uznání papeže za Hlavu Církve Kristovy. „Uvaž," psal Skarga, „zdali je to duch Boží, duch Kristovy lásky, který tříští, rozděluje a seje nesvár mezi lidi a nenávidí shody." Dílo Skargovo vyvolalo neobyčejný dojem. Získalo pro věc jednoty mnoho východních kněží a probudilo na obou stranách živou diskusi. Nejzatrpklejší pravoslavní kupovali knihu Skargovu a spalovali ji, bojíce se jejího vlivu. Později kdysi vydal Skarga toto své dílo poznovu; připravovalo ono a urychlilo jednotu katolíků řeckého a římského obřadu. Roku 1596 konal se sjezd východních biskupů se zástupci papežskými i královskými v Břestě Litevském, kde došlo k sjednocení mezi pravoslavnou církví v Polsku a Církví katolickou. Skarga byl sekretářem tohoto sjezdu a pronesl na něm kázání o jednotě víry; později vydal o této věci ještě několik drobných prací. (Dokončení.)

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

Česko-polský sjezd na Velehradě a v Praze.

Jakkoli i výpravy českých poutníků z Prahy na Velehrad, které organisoval Výbor pro velehradské oslavy v Praze za předsednictví Karla hraběte Schönborna, se těšila pozornosti policejních úředníků, přece daleko více je zaujal plán, jenž měl býti národně-politickým ovocem jubilejních oslav. K první zprávě o tomto plánu, který vznikl v Poznani, dlužno přičísti upozornění, třebas ještě nic netušící, českého místodržitelství, že pražské policejní ředitelství hlásilo 20. dubna 1885, čís. 3835, že Poláci z Poznaně a z Haliče zamýšlejí 5. července přijeti na Velehrad a odtud do Prahy, aby ji poznali a navštívili Národní divadlo.

Ani místodržitel ani hejtman netušili, co se za tím podnikem skrývá, až ministr kultu a vyučování odhalil pravé úmysly. Píše moravskému místodržitelovi:

„Vysoceurozený hrabě!

Podle mně došlé zprávy chystá se v Poznani od hraběte Engestroema a poslance německého říšského sněmu Graeveho uskutečnění kongresu (Zustandekommen eines Congresses) vynikajících polských a českých katolíků z duchovního i světského stavu v Praze, bezprostředně po ukončení mileniových oslav metodějských na Velehradě.

Poněvadž by tento kongres ve svém průběhu mohl možná kompromitovati čistě

církevní ráz velehradských oslav, žádám Vaši Excelenci, aby tamější ordinariáty pohnula k tomu (zu veranlassen), aby vhodným způsobem zabránily svému kléru v účasti na tomto kongrese a mně o tom, co bylo v tom směru od ordinariátů podniknuto, podala co nejdříve zprávu.

Ve Vídni 27. května 1885. Ministr kultu a vyučování."[29]
(Nečitelný poppis.)

Místodržitel bez dlouhého váhání poslal oběma ordinariátům, olomouckému i brněnskému, opis tohoto ministerského dekretu.[30] — Dostal na ně odpověď, od brněnského biskupa 6. a od olomouckého kardinála 7. června, čís. 425 a 628. Přípisy se v místodržitelském archivu nezachovaly, ježto je místodržitel poslal do Vídně 13. června 1885. Avšak ze slov místodržitelových v přípisu ministru vnitra je patrno, že oba Ordinariové odpověděli, že o připutování poutníků z Poznaně na Velehrad nebo o nějakém kon-

Jubilejní medajle z roku 1885 konfiskovaná na Velehradě.
(Štoček laskavě zapůjčil p. Ing. Mil. Neff z Prahy.)

gresu, který se má konati na Velehradě, jim dosud není nic známo. Dále je z přípisu také patrno, že olomoucký kardinál žádal, aby byl na Velehrad vyslán politický komisař na celou dobu oslav.

Téhož dne, kdy odeslal tuto zprávu do Vídně 13. června, psal místodržitel hejtmanovi v Uherském Hradišti, aby ho upozornil na chystaný česko-polský kongres na Velehradě, a také olomouckému kardinálu odpověděl na jeho žádost o vyslání politického úředníka na Velehrad v ten smysl, že exponování komisaře na celé trvání velehradských oslav nezdá se naléhavým (thunlich), že však okresní hejtman v Uher. Hradišti je pověřen ve smyslu ministerského dekretu (ze dne 27. května) dohledem na chystaný sjezd na Velehradě.

Olomoucký kardinál F ü r s t e n b e r g odpověděl na to, že „musí litovati, že Jeho Excelence nepomyslela na to, aby pro příští slavnosti t r v a l e vyslal c. k. komisaře na Velehrad. Ačkoliv se kardinál neobává, že by od poutníků, kteří přicházejí z M o r a v y na Velehrad, aby tam vykonali svou pobožnost, něco nepřístojného se mohlo státi, přece musí — s ohledem na to, že také možná mnoho cizinců, na něž se působnost jeho kleru naprosto nevztahuje, se při té příležitosti ukáže — podotknouti, že

[29] AZU Brno, na u. m. 453/CUM. Došlo 29. května 2314/pr.
[30] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 31. května 1885. Expedováno 3. června.

odpovědnost může nésti pouze ze zachování pořádku v kostele; zato však, co by se mohlo státi mimo kostel, na příklad ve veřejných místnostech, na ulici . . ., nemůže býti viněn, a musí každou odpovědnost v tomto ohledu od sebe odmítnouti."[31]

Škoda, že nemáme listu z 18. června, kterým kardinál odpověděl na ministerskou žádost, aby zabránil svému kleru účastniti se prý chystaného česko-polského sjezdu na Velehradě, po případě i v Praze. Místodržitel jej totiž hned na druhý den poslal do Vídně.[32]

Aby usmířil olomouckého kardinála, psal místodržitel ještě jednou do Olomouce. V přípise ze dne 13. června, čís. 2576 vycházel z předpokladu, že se exponuje politická osoba jen při větším přílivu poutníků, přesto však se stane vše, co se bude zdáti naléhavým. Budou-li tedy k tomu důvody, dá pokyny okresnímu hejtmanu v Uher. Hradišti, aby vyhověl arcibiskupské žádosti.[33]

Ještě několik slov o hradišťském hejtmanovi a moravském místodržiteli. Slyšeli jsme, že hejtman žádal již pro dubnovou oktávu několik detektivů z místodržitelství, ale nedostal jich. Byli by mu zajisté usnadnili jeho velmi nesnadnou úlohu, jejíž celá odpovědnost ležela na něm. Hejtman si toho byl vědom, jak je patrno z jeho dalšího vytrvalého úsilí, aby aspoň pro červencovou a srpnovou oktávu dostal, ne-li několik, tedy alespoň jednoho zběhlého detektiva vzhledem k tomu, že přijdou větší výpravy ze slovanských zemí.[34] Ale místodržitel chtěl vědět, má-li hejtman spolehlivé zprávy, zda ty výpravy skutečně přijdou.[35] Teprve po měsíci odpověděl hejtman, že mu dosud nedošly spolehlivé zprávy stran velkých poutnických výprav ze slovanských zemí a z Ruska, že se však toho domyslil z pražské policejní zprávy z 8. února r. 1885, čís. 825, a proto žádal za detektivy. Prosí co nejpokorněji alespoň o jednoho detektiva pro oktávu 5.—12. července, protože při shromáždění tolika lidí mohou nastati okolnosti, které budou vyžadovati přítomnosti tajného policisty.[36] Ale nebylo vyhověno. Tak zůstal Velehrad bez detektivů, a jejich službu musel obstarávati samotný hejtman, který měl k ruce hradišťské a velehradské četnictvo.

Přes nepřízeň doby a zlobu lidí.

Státní policii přidali práce zlomyslní nepřátelé velehradských slavností, kteří všemožnými pomluvami a smyšlenkami hleděli co

[31] AZU Brno, na u. m. Datum v Kroměříži 19. června 1885. Nro 658.

[32] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 19. června 1885, 2775/pr. Odpověď kardinálova ze dne 18. června 1885, čís. 652.

[33] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 21. června 1885, 2817/pr.

[34] Dne 2. května podal znovu doslovnou žádost o detektivy, jak ji podal 10. března, č. 31. (AZU Brno, na u. m. Nro 31./pr. Došlo 3. května 1885/pr.)

[35] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 6. května 1885, 1835/pr.

[36] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 15. června 1885. Došlo 19. června 2771/pr.

nejvíce uškoditi oslavám. Jednou to byly pověstné neštovice, jež opravdu dobře působily, neboť vyvolaly řadu zákazů poutí na Velehrad, jindy zase pustili mezi lid zprávu, že anarchisté si udělají z Velehradu své rejdiště. Byla prý poslána na Velehrad zásilka svíček, naplněných dynamitem. Tyto pověsti zaznamenává „Hlas" již počátkem jubilejního roku.[37] Bývalý místodržitelský archiv nám prozrazuje, že tyto dynamitové svíčky byly také předmětem vyšetřování prostějovského četnictva. Nevím, zda z toho možno souditi na skutečný podklad těchto pověstí, ale zmatek vnášely mezi lid i úřady. Nějaký František Dohnal z Prostějova udal tamějšího socialistu Jindřicha Brücknera pro poznámku, že prý z Vídně byly poslány na Velehrad svíčky, naplněné dynamitem. Prostějovský hejtman dal věc vyšetřiti a o výsledku šetření uvědomil c. k. policejní ředitelství ve Vídni a četnickou stanici na Velehradě, aby se podle toho zařídila.[38]

Na účet neštovic připadá zákaz velké poutní výpravy českých poutníků. Ke konci června (snad 27. podle dřívějšího programu) chystalo se z Čech veliké procesí na Velehrad. Poněvadž však pověst o velehradské epidemii neštovic nalézala u úřadů ochotného sluchu, byla na pokyn ministerstva výprava zatímně zakázána.[39]

Velmi také uškodil oslavám zákaz poutí ze Slezska. Byla tím postižena hlavně červencová oktáva. Později byl zákaz odvolán na zákrok olomoucké konsistoře, ovšem když již bylo po hlavních slavnostech.[40] (Dokončení.)

[37] Srv. Hlas 1885, ze dne 20. února.

[38] Datum zprávy okresního hejtmana v Prostějově moravskému místodržitelství je ze dne 22. června 1885, 125/pr. (AZU Brno, na u. m.) Byla přiložena i akta o šetření, ale v archivu se neuchovala. Místodržitelství pak vyzvalo prostějovského hejtmana, aby o příhodě zpravilo okresního hejtmana v Uherském Hradišti, jestli se tak dosud nestalo. (AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 24. června 1885, 287/pr. Z.)

[39] Telegram, jímž se výprava zakazuje, zní: Telegram čís. 5363. Statthalterei Bruenn. Bruenn Wien 1643 SSS 30, 22/6. 12 25n Z 10, 177. Im Hinblicke auf unguenstige sanitaere Verhaeltnisze Velehrad und Umgebung wurde Statthalterei Prag angewiesen projectirte grosze Prozession nach Velehrad vorlaeufig untersagen. k. k. Vom Ministerium des Innern. (AZU Brno, na u. m. Došlo 22. června 1885, 2835/pr.)

[40] O odvolání zákazu byl uvědomen také moravský místodržitel. Byl mu zaslán opis výnosu ministerstva vnitra ze dne 27. července 1885, čís. 12.172 zemskému presidentu v Opavě. Výnos odůvodňuje povolení poutí takto: Poněvadž na jedné straně se dostavilo ve zdravotních poměrech na Velehradě a v okolí zlepšení zmenšením nakažlivých nemocí, a na druhé straně zdravotní stav ve Slezsku není již tak nepříznivý, že by se bylo obávati zavlečení nakažlivých nemocí ze Slezska na Moravu, mohou poutníci z části patřící olomoucké arcidiecési, na základě přiloženého zakročení olomoucké konsistoře, opět putovati. (AZU Brno, na u. m. Datum ve Vídni 27. července 1885. Došlo 30. července.)

Až Satanův zpěv oněmí.

Fr. Stříž ovský.

Až Satanův zpěv oněmí
a zmlkne Lorelei,
tu otevře se podzemí
a vzkvete nový máj.

Lid Boží vyjde svoboden
a najde vůdce zas,
ti povedou jej v slunný den,
nastane spásy čas.

Řím svatý Cyril opustí
a Metod Velehrad
a znovu půjdou do Moskvy
i v rudý Leningrad.

Tam bratrské je náručí
a láska uvítá
a k nebi píseň zazvučí,
ta dlouho ukrytá.

A jedno srdce, jeden duch
od Říma přes Urál
a jedna víra, jeden Bůh
Evropou půjde dál.

A po dnech krve, smrti hrůz
udeří hodina,
kdy Čech a Lech, Balkánec, Rus
jsou jedna rodina.

Rodina Boží slovanská,
jež vydá míru květ,
a zhyne závist pohanská
a obrodí se svět.

Buď vítán, vítán onen den,
den slasti nejvyšší,
kdy člověk bude svoboden
zas v Kristu Ježíši!

Z meditací novokněze.

První cesta do chrámu Páně. Vede b r a n o u. Ve chrámu se oči teprve plně otvírají, zazáří vnitřním jasem, hruď volněji dýchá. Proč ta změna? Vstoupíme-li do svého domu, cítíme se jistějšími a volnějšími. Před dvěma tisíci lety řekl první velekněz Ježíš Kristus: „Což nevíte, že musím býti v domě Otce mého, který jest v nebesích?" A novokněz vstupuje do domu Otce svého, do domu Božího, proto s jistotou a s radostí prochází jeho branou.

Brána chrámová je mu rozhraním mezi světem, krásným sice, v němž je též Bůh přítomen, ale v němž je také tolik ponižujícího, nesvatého, a mezi domem Božím, kde výlučně přebývá Bůh. „Stojí (na rozhraní) mezi tím, co jest venku a co uvnitř . . . Mezi tím, co náleží našemu světu a věcmi zasvěcenými Bohu." (Guardini, Posv. znamení 31.) Odtud nyní onen dlouhý a plný pohled očí, které předtím tak plaše těkaly po ulici, odtud jejich jas. Brána mu otevřela přístup k Pánu, jemuž má sloužit.

Ale ta brána se také zamyká, aspoň na noc jistě — před těmi, kdož nemají pojmu o domu Božím a přítomnosti Boha v něm. — Naše smysly se nazývají branou duše. Ve stavu milosti je duše chrámem Božím. Mnozí nepřátelé útočí na bránu duše, na naše smysly, aby dům Boží v nás znesvětili a zdeptali v něm vše svaté

a krásné. Proto i chrám duše potřebuje brány, brány s pevným zámkem, aby se do ní nikdo nevlomil.

Dokořán otevřena zůstane jenom vanutí Ducha sv., aby mohla do ní vniknouti jeho milost plným proudem a prohřáti jeho nitro k hojné úrodě dobrých skutků.

Uvnitř chrámu panuje ticho a šero. Jenom plamen v ě č n é l a m p y rozlévá své matné světlo kolem sebe na všechny strany, ozařuje hlavní oltář a jeho svatostánek.

V ě č n á l a m p a! Visí mezi nebem a zemí, upevněna na klenbě kostelní. Snad dávno již tomu, co v ní po prvé zažehla zbožná ruka

První OO. Těšitelé v Jerusalemě.

kněžova plamének věčného světla, aby nikdy nepohasl, ale stále hlásal přítomnost nezměrného zdroje světla víry a tepla lásky, Ježíše Eucharistického. „Viz to Srdce, které lidi tolik milovalo!" Bůh zapálil v každém z nás oheň nadpřirozeného života, abychom z něho rozdmýchali požár lásky k Bohu, maják ukazující cestu těm, kdož pravého světla spásy neznají. „Tak sviť světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a velebili Otce vašeho, který je v nebesích." (Mat. 5, 16.) Sacerdos — alter Christus! Kněz — druhý Kristus!

Člověk celou svou bytostí, se svým rozumem a svobodnou vůlí jest od Boha a pro Boha. Na prvním místě bylo tedy jeho povinností, aby se stravoval v neustálé adoraci před Ním a pro Něho jako světlo věčné lampy. Poslání kněžovo však směřuje i k práci mezi lidmi pro jejich nesmrtelné duše. Proto zde za něho hoří věčná lampa a denně mu připomíná úkol jeho života.

Obyčejně hoří světlo věčné lampy klidně; někdy však jím zakmitá i průvan z venku. Zhasnouti však nesmí! Nutno je živit, dolé-

vat vždy čistého oleje, aby ani neprskalo příměskem nečistoty. „Me expectaverunt inimici multi" — na mne čekalo mnoho nepřátel! Kněz ví dobře, že právě na něm velmi záleží zlému duchu. Zkazí-li kněze, padá s ním nepřehledná řada těch, jimž dal pohoršení. „Sacerdoti bellum est adversus daemones – Knězi jest bojovati proti ďáblům," praví sv. Jan Zlatoústý. Proto tolik a často tak mohutných bouří v nitru knězově. Zvláště v takových chvílích nesmí chyběti oleje. Ale nesmí to být olej smíšený se zemí — nýbrž čistý olej milosti Boží ze svatých svátostí. Ach, jak to praská, jak to bolí v duši a mnohdy i dusí život duše, dostane-li se do ní hřích, jed nevěry místo hojivého oleje.

Světlo hořic, stravuje se stále víc a více, až jednou dohoří. Toť obraz konce života knězova. Když plamen stráví vše, co může živiti světlo k oslavě Boží, slábne, několikrát se zachvěje, až konečně vyčerpav zdroj síly do dna, klidně dohořívá. I kněz má vyčerpat vše ve svém životě, čím může přispěti k slávě Boží a k dobru duší. Pak i jeho život pozemský zhasne klidně! Co na tom, bude-li to snad někde v zapomenutí, v ústraní velkého světa. Stráven láskou k Bohu nepropadá temnotám věčným, nýbrž nová zora mu svítá na západě.

A posléze, když úděl dovršen —
do ticha velkého jdi beze slova,
tak jako pták se umiraje schová,
neb píseň, která nitro naplní,
teprve příští nitro rozvlní.
(V. Dyk.)

Liturgické stopy jednoty.

Věnečky snoubenců.

Moderní duch doby nivelisuje, zplošťuje a uniformuje život lidí i v jeho nejvýznamnějších okamžicích a proměnách. V zapomenutí zatlačuje hlubokou symboliku starých zvyků a obřadů. Srovnejte jenom dnešní svatbu s obřadným a zvykovým bohatstvím svateb z doby, kdy si „náš dědeček babičku bral", srovnejte střízlivost svateb městských s ruchem jejich na venkově!

A nemyslíme tu jen na lidový svéráz zevnějších obřadů, říkání a zpěvů, na pestré úbory svatebčanů, na ústroj ženicha a nevěsty, na symboliku přeměny svobodného stavu ve stav manželský („čepení" nevěsty); zachovaly se na našem venkově i zvyky původu liturgického ze široké základny křesťanské jednoty.

K takovému zbožnému zvyku patří kladení myrtových věnečků na hlavu snoubenců. U sjednocených Huculů (na Podkarpatské Rusi) vracejí se snoubenci z kostela na koních, majíce na hlavách koruny nebo věnce, u pravoslavných

v Polsku dostávají snoubenci při sňatku na hlavu zvláštní k o r u n u; odtud vzniklo také pojmenování celého svatebního obřadu: „v ě ň č a n j e" (řecky stefanoma). Slova, která provázejí kladení korun na hlavy obou snoubenců, přirovnávají svatební koruny ke korunám, kterými Kristus odměňuje svaté mučedníky.

Podle starobylého obyčeje (ze IV. století) koná se „věňčanje" snoubenců obřadu slovansko-byzantského takto:

Nedaleko presbytáře postaví se v kostele stůl a na něj kříž, evangelium a korunky. Snoubenci odpovídají nejprve na otázky,

P. Koutný, vicerektor hospice jerusalemského a P. Hermes Kohout, farář františkánského kostela v Jerusalemě.

zdali chtějí a mohou bez zákonitých překážek vstoupit ve stav manželský. Pak následují modlitby (ektenja),[1] aby Kristus požehnal tomuto manželství, jako kdysi požehnal svou přítomností a prvním zázrakem manželství v Káně Galilejské. Zázrak v Káně se počítá mezi „t h e o f a n i e", to jest zjevení se Boha lidem; ti, kteří jej tehdy viděli, museli poznat ve věcech tělesných Boží moc. Modlitby svatební zvláště pak vzpomínají B o h o r o d i č k y a sv. J a n a K ř t i t e l e a prosí, aby dárce korun, Kristus, ráčil ověnčiti věncem slávy ty, kteří nyní vstupují ve svazek manželský. Lekce (čtení) a evangelium, které se potom čtou, vypravují o zázraku v Káně Galilejské, a svátost manželství nazývá se velikým tajem-

[1] Ektenja jsou modlitby na způsob našich litanií, v nichž lid odpovídá na modlitbu knězovu slovy: Gospodi, pomiluj!

stvím, poněvadž je symbolem zasnoubení Krista s Církví. Proto i nové manželství má být obrazem mystického spojení Krista s Církví.

Svatební koruny v obřadu slovansko-byzantském zdobí zvláštní obraz zvaný deisis (to jest modlení), na němž jsou zpodobeny tři osoby (deisis trimorfos): Kristus sedící na trůně a po jeho boku Maria (vždy bez Ježíška) a sv. Jan Křtitel, kteří se modlí za lidstvo.

Podkladem vyobrazení „deisis" byly texty liturgie řecké, zvláště liturgie sv. Jakuba, užívané v Syrii. Mnohokráte se tam pronášejí modlitby ke Kristu s prosbou o přímluvu Bohorodičky a sv. Jana Křtitele. V liturgiích sv. Jana Zlatoústého a sv. Basila Velikého v řecko-slovanském obřadě nacházíme stopy jakési symbolické „deisis" při obětování (prothési): kněz dává na paténu (diskos) po boku Beránka (hostie) dva kousky chleba, které představují Bohorodičku a sv. Jana Křtitele.[2]

Deisis na svatebních korunách měla hluboký význam náboženský. Znamenala, že se na přímluvu Panny Marie a svatého Jana Křtitele vyprošují ony veliké dary a požehnání, o něž voláno v litaniích, jakož i ona moc, která může proměnit společenské úkony, patřící k lidské přirozenosti a naznačené vodou — v úkony nadpřirozené — symbolisovatné vínem, nesoucí v sobě znamení moci božské. Toho všeho dosáhne se věrou po příkladu Panny Marie a sv. Jana Křtitele, kteří byli prvními svědky boholidské moci Kristovy.

Doklady symbolického obřadu „věňčenja" zachovaly nám nejstarší památky starokřesťanského umění, jako je kalich z třetího století, na němž jest obraz snoubenců, jak si podávají ruce a Kristus je korunuje, každého zvláštní korunou. Anebo obraz na starokřesťanském sarkofagu z vily Albani, kde si snoubenci podávají ruce nad knihou evangelií a Kristus každému dává na hlavu symbolickou korunu.

Papež Mikuláš I. (IX. století) zmiňuje se o „věňčení" u Bulharů, které se však vykonávalo až po vyjití z kostela.

Na Západě se obřad snubní zjednodušoval, místo korun užívalo se věnečku z myrty nebo z kvítí. Svatební závoj nevěsty, dodnes u nás užívaný, je také pozůstatkem starých obřadů, na příklad z rituálu milánského a lugdunského. Tam se konalo „velatio" (zahalení do závoje) obou snoubenců; kněz držel nad jejich hlavami závoj (velamen, flammeum nuptiale), jímž byli zahalováni.

Ve východní církvi nosí biskupové na hlavě místo mitry, obvyklé na Západě, korunu, která symbolicky naznačuje jejich zasnoubení s diecésí. Také na této biskupské koruně (infuli) v Rusku bývala zobrazována deisis.

[2] S jakýmsi ohlasem „deisis" v římském obřadě mše sv. setkáváme se v modlitbách Confiteor, Suscipe Sancta Trinitas, Communicantes a Nobis quoque peccatoribus — vzývání P. Marie a sv. Jana Křtitele.

Ozvěnou starokřesťanské symboliky svatební možno pokládati i zvyk ve mnohých latinských klášteřích ženských, kde se při skládání řeholních slibů kladou symbolické korunky nebo věnečky na hlavu nových nevěst Kristových, zahalených v posvěcený závoj — v den jejich zásnub s Božským Ženichem. Na těchto korunkách se však už d e i s i s nezobrazuje.

Dějinný vývoj liturgické symboliky vychází tedy ze společné starokřesťanské základny, ztrácí však na Západě mnohem rychleji hluboký svéráz, kdežto křesťanský Východ zachoval nám pod vlivem kultury řecké mnohé starobylé zvyky a obřady až dodnes. Ale i ty vybledlé stopy liturgické symboliky západní vedou k původním pramenům věroučné jednoty Církve. (Viz čl. Žofie Licharewovy, Deisis i korony ślubne, Oriens, r. 1936, ses. 2.) —a.

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875-1880.

Dr. Frant. Cinek.

(Pokračování.)

R o k 1876.

K 14. únoru píše horlivý kaplan velehradský Jan Vychodil (J. Andrejev) vroucí cyrilometodějskou stať do Hlasu (čís. 13.). Mimo jiné nabádá kněžstvo k intensivnější publikační činnosti velehradsko-cyrilometodějské. Podává iniciativní návrh na organisaci této práce v desítiletí před jubilejním rokem 1885.

Po propuštění z vězení cestou do Říma zastavil se dne 8. února v Uher. Hradišti u svého bratra polský primas arcibiskup hnězdeňsko-poznaňský kardinál M e č i s l a v L e d ó c h o w s k i. Lid i kněžstvo slovácké vzdalo mu tklivý hold „na půdě cyrilometodějské". Slavný trpitel byl k slzám dojat projevy mluvčích kleru: arcikněze Fr. K n a p p a z Uher. Brodu a děkana velehradského V y k y d a l a (který přirovnal návrat kardinálův k radostnému návratu sv. Metoděje z tříletého vězení v Německu). Vznešený trpitel tlumočil svůj pozdrav veleslavné kolébce cyrilometodějské víry a slíbil, že na zpáteční cestě, dá-li Bůh, jistě zavítá na Velehrad.

Z výkazů o darech svatyni velehradské (Hlas č. 24) patrno, že dobročinnost ve prospěch Velehradu znovu ožívá.

Ve stati k úmrtnímu dni sv. Metoděje (Hlas č. 28) volá se po soustavnější a jednotnější duchovně buditelské a regenerační činnosti v duchu cyrilometodějském. Poukazuje se na úspěchy v Čechách: založení křesťanské akademie, tiskárny Cyrillo-Methodějské, spolku tiskového, činnosti „Čecha" a j.

Velmi horlivou činnost p r o z a k l á d á n í v e n k o v s k ý c h knihoven rozvinují bohoslovci olomoučtí (pod vedením bohoslovce

Stojana) i brněnští. Stále se v tisku objevují poděkování z různých obcí za údivně obětavou horlivost dorostu kněžského.

K úmrtnímu dni svatého Cyrila rozhojňují bohoslovci olomoučtí knihovnu velehradskou, kterou vloni založili. Posílají nové knihy a zároveň oznamují, že knihovnu dali zapsati do „Dědictví maličkých" a předplatili pro ni Školu Božského Srdce Páně, Zábavnou bibliotheku, Listy časové, Hlasy a Ludmilu.

K cyrilometodějskému svátku 5. července přináší Hlas (č. 54.) obsáhlý článek, který vyúsťuje ve výzvu: Stůjme pevně při svém právu, hajme svou národnost proti každému útoku a především nebourejme a nedejme nikým bourati ten základ, na kterém jedině obstojíme ve světovém boji, základ víry křesťanské, položený sv. Cyrilem a Metodějem...

Poutní slavnosti konány v obvyklém osmidenním řádu. Byly velmi četně navštíveny (hlavně procesími ze Slovácka, z Brněnska a z Hané). Rozvíjí se nová agitace pro „Korunu soluňskou". Za jeden den v oktávě 5. července přistoupilo 40 nových údů. V tisku se objevuje výtah stanov „Koruny soluňské".

Oktáva cyrilometodějská získala primicemi 9. července, které ve velehradském chrámě slavil pozdější historik cyrilometodějský Frant. Snopek, rodák z Kunovic. Byla tu veliká cyrilometodějská slavnost. Požehnání své matky přijal primiciant v Cyrilce, odkudž veden byl v průvodu do basiliky. Primičním kazatelem byl děkan velehradský Vykydal.

Krystalisuje se myšlenka důkladné renovace velebné svatyně k jubilejnímu roku 1885. „Ó, nezapomínejme na Velehrad, toto naše posvátné místo, tuto kolébku křesťanstva ve vlastech našich. Toť střed náš, toť místo, jež nás sjednotí! Odtud září nám leskem nezkaleným ony dvě hvězdy z východu, jež nedopustí, aby mrakem zatemnila se nebesa nad vlastí drahou..." (Hlas č. 62.)

Bohoslovci olomoučtí slaví svou pout 3. srpna s obvyklým pořadem. Pobožnost započíná večer 2. srpna. Druhého dne o 9. hodině káže děkan Vykydal. (Bohoslovec Stojan píše o tomto kázání: Dp. děkan velehradský měl k nám vzletnou řeč; předeslav výklad o sv. Cyrilu, jak sobě moudrost za nevěstu vyvolil, překrásně vyvinoval pojem „moudrost", rozebral druhy její a pak slovy úchvatnými nás vybízel, abychom i my po příkladě sv. Cyrila moudrost za nevěstu sobě vyvolili, moudrosti všecek život věnovali.) Slavnou mši sv. sloužil novokněz K. Březský za asistence P. Bártka a Snopka. Zpívána píseň „Ejhle oltář", „při níž" — podle referátu Stojanova — „velmi vhodně při těch kterých odstavcích bylo lze připojiti ony prosby a předsevzetí, která za řeči od dp. děkana činěné, nás ovládnula". Po mši sv. zpívána papežská hymna, konány modlitby za arcipastýře, kněžstvo olomoucké arcidiecése, za dobrodince národa. Odpoledne po litaniích byla prohlídka basiliky a Cyrilky. Pak se účastníci sešli ke společnému rozhovoru o hlavních aktualitách. Schůze zúčastnilo se duchovenstvo velehradské a jalubské.

Uspořádány sbírky pro raněné Srby ve válce turecké (6 zl. 64 kr.) a pro cyrilometodějský kostel bratřejovský. V úterý, dne 4. srpna po mši sv. vydali se bohoslovci na Buchlov a pak do Polešovic.

Pro duchovní vzkříšení Velehradu velikou horlivost rozvíjí Škola Božského Srdce Páně pod redakcí benediktina Placida Mathona. Usiluje šířit Slomšekovo Bratrstvo sv. Cyrila a Metoděje. Vydatně podporuje akci bohosloveckou se zakládáním venkovských knihoven.

V Hlasu (14. října čís. 83.) upozorňuje obšírně na blížící se tisící jubileum smrti sv. Metoděje r. 1885: „Co učiníme? Chrám velehradský posud smutně vypadá. Má tak zůstati až do 6. dubna r. 1885? Nemusela by se celá Morava stydět? Tak to nesmí zůstati. Velehrad musí býti za 8 let jinak okrášlen, než pouhým věncem, uvitým z několika menších, pestrých, neurovnaných dárků. Celý náhrobek sv. apoštola Metoda musí býti obnoven a ozdoben." Nato se přetřásá starý plán předat Velehrad řeholníkům. Jeví se to podmínkou rychlé a dokonalé obnovy hmotné i duchovní. „Pak se tam náš lid pohrne, poněvadž tam najde své milé misionáře kazatele a zpovědníky. Pak hojnější oběť přinesou, když budou vědět, nač obětují. Uviděli byste, že hned v prvním roku začnou opravovat střechu a zevnějšek... Podívali byste se, jak řeholníci umějí hledat dobrodince pro chrám... Z jiné stránky — jak budou duchovní správcové žádat a prosit, aby v měsících podzimních a jarních přišli misionáři z Velehradu k nim a drželi sv. misie, aby víra, která z Velehradu se roznášela, z Velehradu po 1000 letech se utvrzovala... Co by bylo z Velehradu za 8 let? Statečný, velký, mohutný hrad a pevnost Církve a víry katolické..."

Zakládání knihoven má stále větší ohlas v širších kruzích katolické veřejnosti. Příborský kooperátor Antonín Cyril Stojan snaží se získat pro akci širší a systematičtější podporu. (Viz článek „O čtení a knihovnách" v Hlasu č. 86.)

Ze soukromého referátu o poutích velehradských roku 1876 se dovídáme do sklonku roku (z Hlasu č. 104.), že pouti začaly na Nanebevstoupení Páně 25. května (poutní průvod z Chválkovic pod Sv. Kopečkem) a skončily 16. října. Konstatuje, že poutí velehradských roku 1876 zúčastnily se hojně spolky sokolské (z Olomouce, Přerova, Val. Meziříčí, Uher. Hradiště atd.). Zvlášť radostně se oznamuje, že dary pro obnovu svatyně velehradské k jubileu r. 1885 potěšitelně se scházejí podle plánu, „jemuž dne 8. prosince r. 1875 podnět dán čackými bohoslovci olomouckými". Utěšeně počíná zkvétati Koruna soluňská.

Zvyky a obyčaje Slovákov v Rumunsku.

Peter Mikoš.

Vnútorný život národa sa obyčajne odzrkadľuje v obyčajoch a zvykoch jeho, ktoré sú ničím iným, než akýmsi výronom celej povahy toho ktorého národa. Folklór rumunských Slovákov dosiaľ ešte zachovaný, poukazuje, že títo naši rodáci ostali aj po mnohých desaťročiach vernými tradíciam svojej vlasti a že v nich žije ešte povedomie národnej kampatričnosti ku Slovensku. Pozrime sa teda do pestrej mozaiky prejavov, uložených do dneska ešte v živote uvedených obyčajov a zvykov. Počas jarných a letných prác poľných dievčatá a mládenci svojím cvendžiacim hlasom naplňujú zdravý vzduch týchto hôr a zaháňajú biedou a prázdnotou zívajúce doliny. Z piesni najradšej spievajú slovenské trávnice.

Už ja milá preč idem,
či tebe tu žiaľ nebude,
keď ja viacej neprídem.
Ako by si mne žiaľ nebol?
keď ty musíš bojovať
a mňa smutnú zarmúcenú,
teraz musíš zanechať.
(Alebo „Kopala studienku".)

Keď sa žatva skončí, ženci okrášlia najkrajšiu hrabačku rôznofarebnými stuhami a na hlavu jej dajú z ovsa alebo jačmeňa pekne ozdobený veniec. Za veselého spevu blížia sa ku domu hospodára a zastanúc na dvore, spievajú:

Už sme všetko posbierali,
čo sme v jaseň rozsypali,
hospodár!
Náš pán gazda bohatý,
má na chrbte záplaty, hospodár!
Naša pani lenivá
dneská pri nás nebola, hospodár!
Už nám Pán Boh pomôhol,
a tým druhým nemôhol, hospodár!

Dievčatá a mládenci odoberajúc sa z domu na horské práce alebo do služby, v predvečer svojho odchodu spoločne si zanôtia:

Keď tu ztade pôjdem,
nepoôjdem ja sama,
ale pôjde so mnou
čelaď vyberaná.
Čelaď vyberaná, pôjde mi hrajúci
heja, hoja, hoj,

moje čierné očká, pojdú plakajúci.
Zasadil som tri stromčeky borové,
a to bolo pri mej milej vo dvore.
Jak sa prijmú, budeš milá šťastlivá,
budem veriť, že si dievka poctivá.
Len sa jedna borovienka prijala,
všetkému si, moja milá, príčina,
príčina si, nech ti Pán Boh zaplatí,
už sa naša verná láska nevráti.

Mládenci pred nastúpením vojenskej služby najprv sa odoberú od svojich kamarátov a dievčať a potom za spevu opustia dedinu:

Keď tu ztade pôjdem,
banovať nebudem, šeja, hoja,
len za vŕšok zajdem,
hlasne plakať budem, šeja, hoja.
Plačte, očká, plačte,
slzy vylievajte, šeja, hoja,
koho ste ľúbili,
toho zanechajte, šeja, hoj.
Tie vojenské šaty,
tie sú veľmi pekné, šeja, hoj,
keď si je oblečiem,
veru si zapľačem, šeja, hoj.

V bukových lesoch však i chlapi zaženú trudné myšlienky od seba spevom:

Hora, hora vysoká,
kto ťa bude, drevo, rúbať,
keď ja budem mašírovať,
hora, hora vysoká.
Buku, buku košatý,
ktože bude haluz sekať,
keď ja budem gver pucovať,
buku, buku košatý.

Zo Slovenska prinesené zvyky štedrovečerné tu už skoro vymizly. Veď štedrovečerné zvyky na Slovensku sú obyčajne viazané k bohato prikrytému stolu. Keďže tohoto štedrého stola pre biedu si tunajší Slováci nemôžu dopriať, upustili aj od zvykov. Spomeniem len niektoré ešte zachovalé zvyky.

Na Štedrý večer gazda sviaže nohy stola dookola reťazou, na ktorej si každý prisediaci položí nohy. Je to vraj znak toho, aby celý rok nikoho nebolely nohy. Gazdiná po večeri vezme kúsok z každého jedla a dá to dobytku — aby vraj i zvieratá sa tešily vianočnému posolstvu. Na Božie narodenie už zavčasu ráno chodia po vinšovaní:

Vinšujem vám tieto sviatky,
aby vám dal Boh šťastia, zdravia,
hojné, božské požehnanie,
by ste mali v hojnosti
všetkých vecí dosti,
jak v komorách, tak v stodolách,
na statkoch zachovanie
na dietkach požehnanie,
a boli vždycky veselí.
jak svätí v nebi anjeli.

Originálne sú tu ešte zvyky na fašiangy (ostatky). Vo fašiangový útorok ide mládež po „cigánku". Zavolajú totiž cigánsku hudbu do dediny, jednoho mládenca oblečú za medveďa (do slamy a kožucha) a chodia z domu do domu po vyberaní. Vyberajú slaninu, chlieb, víno, pálenku a peniaze. Večer potom nasbieraných vecí urobia si spoločnú hostinu, kde sa zabávajú až do pôlnoci pred popelečnou stredou. Skôr než sa mládež rozíde, mládenci prevedú ešte „podkovanie" dievčat. Mládenci si čestné funkcie medzi sebou rozdelia (rychtár, notár, žandár, lekár) a potom každé dievča, čo tancovalo, bijú dreveným kladivom po pätách, leb ovraj od tancovania si sodraly päty.

Prvého mája mládenci postavajú vysoké brezy pred domy, kde bývajú dievčatá. Dievčatá tieto brezy pekne vyšívanými šatôčkami ovenčia. Takto ovenčené brezy stoja až do Turíc (svatodušních svátků), kedy jich mládenci povyťahujú a pohádžu do dvora, dievčatá avšak vrcholce briez poodlamujú a šatôčky sebe na pamiatku vezmú. Oblievačky čiže veľkonočné kúpačky sú tu tie isté, ako na Slovensku.

Keď sa dieťa narodí, babica položí nemluvniatko na prostred izby na riečicu a okolo nej porozkladajú cínové a drevené lyžky. Krstná matka vezme metlu a pozametá izbu okolo riečice, ale tak, aby nesvalila ani jednu lyžku o riečicu oprenú. Robia to na znak toho, aby v živote dieťa všetky smeti, ktoré značia nešťastie, boly odstránené. Krstná matka idúc s dieťaťom ku krstu, povie matke: „Dala si mi pohana, donesiem ti kresťana," a prežehnajúc dieťa, nesie ho na krst. Po krste prinesúc dieťa, oddá ho matke so slovami: „Dali ste mi pohana, prinášam vám kresťana." Krštiny sa tu odbavujú vo spoločnosti do rodiny patriacich za veselého spevu, ktorý vedie najmä kmotra, ako na príklad:

Nepôjdem, nepôjdem od môjho kmotríčka,
kým mu neprepíjem vranného koníčka.
Nepôjdem, nepôjdem od mojej kmotričky,
kým jej neprepíjem sivé holubičky.
Kmotríčkovia moji, nemajte ma v reči,
veď mi od malička medzi vami svedčí.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Žádná evoluce v názorech komunistů na náboženství. Mnoho se psalo a dosud ještě píše o evoluci sovětských názorů na náboženství. Z různých zjevů sovětského života uváděly se důkazy pro toto tvrzení. Zatím však zprávy bolševického tisku — nemluvíc o soukromých informacích — samy svědčí o tom, že staré heslo „Boj proti náboženství jest bojem za socialismus" stále zůstává v platnosti. Bolševická „Pravda" (z 2. II. t. r.) u příležitosti jubilea Svazu bezbožníků uvažuje o práci, vykonané pro rozšíření bezbožectví takto: „Během těchto let byla provedena velká práce. V továrnách, podnicích, kolchozech a sovchozech pracovalo 50 tisíc bezbožeckých buněk, majících 5 milionů členů. Svaz (bezbožníků) má rovněž přes 2 miliony mladých bojujících bezbožníků. Zřízeno bylo více než 30 protináboženských muzeí. Ročně se konalo několik desítek tisíců bezbožeckých konferencí. Na příklad pouze během protivelikonočního tažení r. 1935 bylo organisováno 3665 konferencí a schůzí... Protináboženská vydavatelství vydávala ročně 80 nových vědeckých a populárních knih kromě časopisů a brožur.

Předseda (Svazu bezbožníků) Jaroslavský prohlásil: „Deset let bezbožecké práce — toť deset let práce pro vítězství socialismu."

Poslední čísla „Bezbožníka" a „Antireligiosníka" r. 1936 pokračují v podněcování tažení proti křesťanství a prohlašují, jak to vždy dělávaly, že boj proti náboženství bude doveden do konce.

Bezbožecké vydavatelství věnuje r. 1936 největší pozornost atheistické výchově mládeže. Vdova po Leninovi, Krupskaja, již v listopadovém čísle (r. 1935) „Bezbožníku" zdůrazňovala, že bezbožecká výchova mládeže jest a zůstává účelem sovětské vlády.

Letošní březnové číslo „Bezbožníka" ostře píše proti velikonočním svátkům a zdůrazňuje, že práce nesmí býti přerušena ani na jeden den velikonoc. Tentýž časopis sděluje o některých detailech oslav 10letého trvání Svazu bezbožníků. Jaroslavský prohlásil, že protináboženská práce má se vésti s velkou energií a bezbožecké jubileum má býti využito ke zvýšení práce Svazu. Při tom řečník poukázal, že Stalin sám svou osobou a svou činností ukazuje Svazu bezbožníků metody boje proti náboženství. Proslovy řečníků Komsomolu, Svazu sovětských spisovatelů, Ossoaviachimu, Filosofického ústavu, Komunistické akademie, moskevské posádky, různých vydavatelstev, Svazu umělců, Svazu herců a všelijakých jiných organisací vyzněly všechny v tomtéž smyslu... Celá bezbožecká slavnost se ukončila zasláním pozdravu „geniálnímu vůdci světového proletariátu, organisátoru a inspirátoru všech našich vítězství, soudruhovi Stalinovi".

Další svědectví sovětského časopisu ohlašuje s velkým zadostiučiněním uzavření celé řady chrámů. Tak byl uzavřen chrám v kolchozu Kirov (poblíže Moskvy) a proměněn na divadlo. V Ingovino (poblíž Voroneže) upravili chrám za státní kancelář. V tomtéž rajonu v Pareskách udělali z chrámu veřejné lázně a holírnu. V Rakitách (východní Sibiř) místo chrámu je nyní klub; tři jiné chrámy (v Jumanly Sergievě a v kolchozu Bolševik) postihl tentýž osud. — „Bezbožník" k tomu s radostí poznamenává, že „atheismus dělá pokroky". Ostrý článek je uveřejněn v „Bezbožníku" proti katolické Církvi pod titulkem „Katolicismus je baštou světového reakcionářství". Útok je tak surový, že ho ani nemůžeme zde uvésti. Stejně i úřední časopis Kominternu „Le Correspondance internacionale" (z 21. III.) ostře útočí na katolickou Církev.

Situaci katolické Církve v SSSR v r. 1935 kreslí „Les Lettres de Rome" takto (viz lednové číslo): ...Zatčení mezi kněžstvem (vůbec) bylo častým zjevem v tomto roce... Co se týče katolických kněží, uvádí statistika: kněží německé národnosti bylo ještě na jaře r. 1935 26, v listopadu však nezůstalo z nich ani 10. R. 1934 měli věřící polské národnosti ještě 20 kněží na Ukrajině a v rajonech Žitomíra a Kamence. Teď zůstali čtyři. Většina těchto nešťastníků byla deportována

na Solůvky. Také 4 kněží armeno-katoličtí byli zatčeni. Tak se vytváří duchovní poušť... Jeden z uprchlíků ujišťuje, že před koncem druhé pětiletky nebude ani jednoho otevřeného katolického chrámu v SSSR.

Jeden sovětský diplomat se divil, proč se katolíci tolik zajímají o SSSR, když prý v SSSR není katolíků, anebo je jich tam jen malá hrstka. To není ovšem pravda! V SSSR žije ještě asi 160 až 200 katolických kněží, ale kromě dvanácti asi jsou všichni ve vězeních. A tam jsou nuceni spolupracovati na „socialistické výstavbě", kterou se tolik vychloubají sověty. Bohužel, jako kdysi egyptské pyramidy nebo římská pohanská divadla byly i tyto bolševické úspěchy vykoupeny krví milionů otroků.

Obrázek dosavadní právní nejistoty v sovětech podává časopis „Izvěstie" z 1. IV. Stalo se to v Minsku, tedy v městě dosti velikém. „V noci přijela autem k bytu dělníka Koznaděje skupina ozbrojených lidí, kteří vtrhli beze všeho do bytu. Koznaděje a jeho zetě Sokolníka vytáhli přímo z postele a odvedli k milici. Náčelník milice je požádal, aby okamžitě uvolnili byt pro jednoho zaměstnance od milice. Když byli ráno v 7 hod. oba dělníci propuštěni a vrátili se domů, našli celý svůj majetek vyhozený na ulici." ... Stát se to v buržujní zemi, byla by z toho při nejmenším stávka!

Mobilisace občanů k nuceným pracím, vyhlášená v Moskvě, byla později odvolána, jak sděluje časopis „Trud". Podobné mobilisace byly však provedeny i v jiných městech: Ve Vělsku (Severní kraj), Eisku (Azovsko-černomořský kraj) a v městysi B. Aleksandrovce (oděský kraj). V B. Aleksandrovce byli občané mobilisováni ke zboření chrámu. (Sovětské noviny tedy samy prozrazují, že se pokračuje v bourání chrámů). Časopis „Trud" podotýká, že se mobilisace k nucené práci nesmějí prováděti, a žádá, aby nařízení o nich byla odvolána, jak se to stalo již v Moskvě. Z této krátké zprávičky je zřejmo, že komunističtí úředníci v různých krajích SSSR jednají podle své libovůle, neohlížejíce se na nařízení a dekrety ústřední vlády.

Rozvrat rodinného života pokračuje. Bolševici se zalekli rozvratu rodinného života a začali hledat nápravu. Ztížili částečně manželskou rozluku, zostřili odpovědnost za výchovu dětí, vystoupili přísně proti chuligánství mládeže atd. Jenomže ryba začíná hnít od hlavy. „Komsomolskaja pravda" (ze 14. III.) přináší obsáhlou stať o úpadku rodinného života a líčí, jak hlavně členové komunistické strany zneužívají svého postavení k páchání bezpráví na slabých ženách.

„Večernaja krasnaja gazeta" (z 29. III.) zabývá se případem mnohoženství komunisty Vojtova. Tento soudruh ovdověv nabídl dvěma dívkám-přítelkyním pokoj ve svém bytě. Jak známo, je v SSSR o byty veliká nouze a proto nebylo nic divného, že dívky nabídku přijaly. Soudruh Vojtov se pak s oběma oženil, ale tak, že jedna o druhé nevěděly, že jsou manželkami. Obě dívky byly zaměstnány v různých podnicích a doma zřídka kdy se setkaly. Ale Vojtovovi to bylo ještě málo. Vzal si třetí ženu, aniž se byl rozvedl s prvními dvěma, nějakou vdovu, která měla 12letou dceru. Když pak začal podařený manžel pronásledovat i holčičku, celá záležitost praskla. Soudruhu Vojtovovi ovšem nehrozí žádný trest, jelikož v SSSR není stanoven trest na polygamii. Vše se omezí patrně jen na novinářské rozhořčení...

Rozpočet SSSR na rok 1936 vykazuje příjmy 78.715 milionů rublů. V tomto obnosu je největší položkou daň z obratu, která má vynésti 62.690 milionů (r. 1935 — 51.900 mil., r. 1934 — 37.615 mil.). Dále tvoří příjmy: odpočet z příjmů hospodářských orgánů — 3.188 mil.; výpůjčky — 3.950 mil.; daně — 2.130 mil. atd. Jak vidíme, největší díl sovětských příjmů přináší daň z obratu, tedy daň, která se pokládá za nejtíživější. Ovšem daň, které bolševici říkají daň z obratu, je v podstatě jiná, nežli naše daň z obratu. Je to vlastně rozdíl mezi cenou, za kterou sověty nakupují potraviny u zemědělců anebo sami vyrábějí, a cenou, za kterou potraviny prodávají obyvatelstvu. Tak příjmy z prodeje chleba mají letos činiti 21.200 milionů rublů. Z prodeje masa 3.025 mil.; z prodeje cukru 5.900 mil. atd. Jak se docilují takové ohromné obnosy daně z obratu, ukazuje na př. vývoz cukru. Bolševici prodávají svému obyvatelstvu 1 kg cukru za 4 rub. 20 kop., výrobní cena obnáší však

pouze 63 kop. Ostatní částka připadá státnímu zisku (dani z obratu). — (Kdo by se podrobně zajímal o státní rozpočet SSSR na r. 1936, může najít o něm podrobné zprávy v březnovém čísle bulletinu Hospodářského kabinetu prof. Prokopoviče v Praze, Václavské 60, palác Fenix.)

V Turkestanu skonal pravoslavný metropolita Arsenij, jeden z kandidátů na stolec Všeruského patriarchy na církevním sněmu r. 1917 v Moskvě. Zesnulý patřil k nejvýznamnějším hodnostářům ruské pravoslavné církve. Od r. 1910 byl arcibiskupem v Novgorodě. Po říjnové revoluci v Rusku byl několikráte zástupcem patriarchy Tichona. Pak byl bolševiky vyhoštěn do Turkestanu, kde též ukončil svůj život v bolševických mučírnách.

Bývalý předseda Běloruské akademie věd v Minsku, Gorin, byl odvolán do Moskvy. Na mimořádné valné hromadě členů akademie byl pak zvolen předsedou soudruh Ivan Surta. Tento soudruh ukončil r. 1914 felčarskou školu a jako felčar súčastnil se války. Po revoluci byl činný v různých sovětech v Minsku a jiných městech a od r. 1920 byl ve službách pověstné Čeky (pak GPU). Tam se dostal do popředí, takže r. 1926—30 byl tajemníkem stranické organisace pracovníků GPU v Moskvě. Potom se vrátil do Minsku, kde zastával úřad komisaře zdravotnictví. Nyní se stal předsedou Běloruské akademie věd. (Vozrožděnie 29. III.)

Ze sovětské střední školy. Čas. „Za komsomolskoje prosvěštěnie" (z 20. III.) uveřejňuje přípis učitelky batumské střední školy, kde píše: „Žáci VII. třídy ptali se mne, odkud se vzali na zemi lidé, když po potopě nikdo nezůstal na živu. Odpověděla jsem jim, že potopa jest jenom legenda, ale děti mne začaly přesvědčovati citáty z bible, že je to pravda. Zajímalo mne, odkud to vše znají. A tu vyšlo na jevo, že děti čtou bibli a evangelium." A bolševický časopis dodává k tomu, že podobné výjevy karakterisují nejen batumskou školu, ale i mnohé jiné. Zájem o náboženství se tedy objevuje i tam, kde bolševici toho vůbec nečekají, kde se domnívají, že se jim podařilo vychovati novou bezbožeckou generaci.

Komsomolská morálka. Čas. „Komsomolskaja pravda" (z 30. III.) píše o takovéto příhodě: Dva vysokoškolácikomsomolci doprovázeli jednu divku. Cestou je přepadli chuligáni. Jeden z komsomolců utekl a druhý se jal divku brániti. Na štěstí zaslechl hluk a křik strážník a chuligány rozehnal. Na druhý den odmítl vysokoškolák, který dívku bránil, podati ruku tomu, který utekl. Celá věc byla pak projednávána v komsomolské buňce, která po debatě uznala, že zbabělý komsomolec nic špatného neprovedl, přednášky prý navštěvoval správně, nikdy nic nemluvil o útrpnosti nad třídním nepřítelem, členské příspěvky včas platil atd. Celkem nenašlo se nic, co by se mu mohlo vytýkati. Žádati však od něho statečnosti bylo by zbytečno, když tě se soudruzi ještě vysmáli vysokoškoláku, který dívku před chuligány bránil.

Udavačství. Je známo, že v SSSR hrozně se vyvinulo špěhování a udávání. GPU udávání velmi nadržovalo a je podporovalo. Teď však, kdy všichni třídní nepřátelé jsou zdoláni, není už koho udávat. A tak dochází i na osoby docela slušné s komunistického hlediska, na význačné pracovníky komunistické! „Pravda" (z 31. III.) pozastavuje se nad tímto zjevem a žádá jeho odstranění. Často je prý velmi těžko se ospravedlniti i docela nevinnému člověku. Nesmíme se diviti tomuto pozdnímu přiznání. Vždyť nyní jde už o vlastní kůži i každému komunistovi. (Viz případ V. Borina — ve „Več. čes. slově" z 8. IV., dlouholetého komunistického pracovníka v ČSR, kterého taktak že nezastřelila GPU.

Také úspěch! Úvodník čas. „Izvěstie" (z 1. IV.) je věnován vývoji stachanovského hnutí v lehkém průmyslu. Izvěstie tvrdí, že vlivem tohoto hnutí zvětšilo se množství braku — špatných výrobků. Také ony různé továrny si pomáhaly tím, že klamaly svá ústředí velkými číslicemi, které neodpovídaly skutečnosti.

Z dopisu ze SSSR. ... „Dostávám teď měsíčně 40 rublů, ale jenom chléb pro nás dva, když koupíme kilo denně, stojí 45 rublů. Tak musíme žíti! ... Novinek je zde tolik, že není možno vše vypsati. Dnes začali vyhazovati do povětří naši katedrálu, byli jsme se na to podívat. Budova je však velmi dobře stavěna a těžce se poddává i dynamitu. Petropavlovský chrám je již vyhozen do povětří a na jeho mís-

tě bude škola. Z Měšťackého chrámu také již odvezli všechen inventář. Vůbec všechny chrámy musejí býti zbořeny. Pouze Michajlovský chrám ještě stojí, ale patrně i tento bude brzy zlikvidován. Odessa 12. II. 1936. (Z čas. „Prapor Ruska", březen 1936.)

POLSKO

Konservativní deník polský „Glos narodu" převzala nová katolická společnost vydavatelská (Katolicka Spólka Wydawnicza) v Krakově, která jej bude dále vydávati jako deník katolický, neodvislý od skupin a táborů politicko-stranických. Chce jím šířit katolické zásady ve všech oborech veřejného života za spolupráce vynikajících zástupců vědy a kultury. Vedoucím redaktorem zůstává kněz dr. Jan Piwowarczyk.

Historickou postavu slavného polského jesuity, Petra Skargy, jehož čtyřsté výročí narození oslavuje celá Polska, kreslí primas polský, kard. Hlond ve svém postním pastýřském listě takto: V modlitby pohřížený, svatý a tak opravdový strážce božského práva v republice! Nesmrtelný, důrazný mentor (napomínatel) krále a jeho dvoru. Zlatoústý kazatel sněmovní, mluvící Boží pravdu do očí bez zakrývání a bez okolků. Řeholník-věštec, kněz-prorok, vlastenec-kajícník. Po staletích nezmlkly jeho vzrušující výstrahy. Ne už z hrobu, ani s kazatelny, ale jakoby od oltáře hřmí jeho volání po duchu Božím v dějích polských, jeho zapřisahání o nápravu mravní."

Polský básník Emil Zegadlowicz, který byl i u nás pilně překládán, napsal knihu „Zmory" (= Můry), obsahu tak nemravného, že ji úřady zkonfiskovaly. Zegadlowicze pokládala polská veřejnost — i naše — za spisovatele a básníka katolického, už proto, že byl redaktorem a duchovním vůdcem katolického týdeníku „Tecza" (t. j. Duha), vydávaného nakladatelstvím sv. Vojtěcha v Poznani. Román „Zmory" přinesl ovšem nemilé rozčarování především v katolických kruzích polských a vyvolal ostrou, odsuzující kritiku. Zegadlowicz na ni odpovídá ve „Wiadomościach Literackich" (čís. 13) tak, že věci poslední staly se horšími věcí prvních! Píše tam: „Musím to ad oculos (do očí) potvrdit, že nejsem (nebyl a nebudu) ani katolíkem ani vlastencem; ti, které to zajímalo, vědí, že dokonce slovo „katolicism" vzbuzovalo ve mně nechuť a opovržení... Všeliká církevní organisace se mně hluboce hnusí. Vlastenectví jako pojetí šovinistické výlučnosti a na dně jeho ležící výbojnost a stálá válečná pohotovost — je mně úplně cizí — mluvím, úskoční pánové, o všeliké národnosti; a za živel nejvíce mně cizí uznávám opět — téže národnosti — organisaci, čili dnes tak snobisticky zneužívaný pojem státnosti... stojím mimo vyznání a mimo národnost... Mám i já, pánové, svou příslušnost — mé přesvědčení je rozhodné a jasné: jsem stoupencem fronty pokoje a práce — proti reakci a nerovnosti. Komunista? jistě. Ale i anarchista s tou jedinou poddanosti vůči geniovi lidské myšlenky, vůči heroismu rozhánění temnot nás obklíčujících světlem vědy."

Ve východním kraji polském — v okresích lublinském, bilgorajském, janovském a j. — šíří se značně americká sekta „badatelů Písma sv.". Využívá blahovůle polských úřadů správních, které jí nečiní žádných obtíží při svolávání schůzí, na něž zároveň přicházívá až sedm jistě dobře placených „badatelů". Výsledek je pak zřejmý i na úředních vývěsních tabulích, kde možno číst ohlášky sňatků sektářských, i na zjevech dotud nevídaných, kdy na potocích a říčkách sektářští „apoštolé" znova křtí své získané, obalamucené přívržence. Méně snad zřejmé jsou důsledky této sektářské agitace v rodinách, kde rozeštvávají děti proti rodičům a rodiče proti dětem zrazujícím rodnou víru katolickou. Tohoto oslabování jednoty národa jako by neviděli odpovědní činitelé.

Otázku židovskou v Polsku nejlépe osvětluje statistika. V žádném jiném státě evropském není procento židovského obyvatelstva tak veliké jako v Polsku. Nebyly ještě po této stránce publikovány výsledky posledního sčítání obyvatelstva v Polsku, ale podle statistiky z roku 1921 mělo Polsko — bez Horního Slezska a několika východních okresů (Wilno, Troki, Oszmiana a Swieciany) — celkem 2 mil. 771.949 Židů, t. j. 10.8 proc. všeho obyvatelstva. Za nejbližších 50 let, půjde-li vývoj nynějším tempem, bude

mít Varšava ze všeho obyvatelstva 53 proc. Židů! Nejvíce Židů žije v městech, kde ve svých rukách soustředili skoro výhradně obchod obilím, zemědělskými plodinami, dobytkem, kožemi, dřevem, textilem, hedvábím, drahokamy, ovocem a zbožím koloniálním. V oboru průmyslovém činí účast Židovstva 76.4 proc., účast smíšené společnosti polsko-židovské 18 proc., zatím co na čistě polské podniky obchodně-průmyslové připadá sotva 5.6 procenta. Ve Varšavě patřilo r. 1933 86.8 proc. drobných obchodů Židům a jen 13.2 proc. bylo nežidovských. Většinu domů a úřadoven bankovních ovládli Židé a celá Polska je zatažena sítí židovských bezúročných pokladen, které podporují židovský obchod a ničí finančně slabé podnikání polské. Odkladem a přezíráním se palčivá otázka židovská v Polsku nerozřeší. Zde je třeba především složit šťastně zkoušku státníkovu.

JUGOSLAVIE

Adventisté, americká sekta založená Rutherfordem a podporovaná americkými dolary, snaží se vnésti zmatek i mezi křesťanské obyvatelstvo Jugoslavie. Pod rouškou úcty a lásky k Písmu sv. šíří bludy svého zakladatele, který ve svých hlavních spisech „Stvoření" a „Harfa Boží" popírá vlastně základní článek křesťanské víry, nejsv. Trojici Boží a božství Ježíše Krista. Adventisté nejsou v Jugoslavii státně uznaným náboženským vyznáním, proto jim nepřísluší ani veřejno-právní ochrana. Bánská správa sávské bánoviny v Záhřebě upozornila proto počátkem letošního roku všechny podřízené úřady na to, že děti adventistů nemohou býti osvobozeny od školního vyučování v sobotu, ba že až do svého plnoletí musejí být vychovávány v náboženském státně uznaném vyznání svých rodičů.

Protikatolické proudy v hrvatském rolnictvu. „Seljačka sloga" — rolnická organisace — uspořádala v Sisku v postní sobotu taneční zábavu, jejíž čistý výnos byl určen na stavbu „Hrvatského (národního) domu". Jak sděluje „Jutarni list" (7. 4.), přišli na taneční zábavu sedláci v národních krojích, které se v tomto kraji velmi dobře uchovaly. Právem odsuzují katolické listy hrvatské protikatolické vystoupení „Seljačke slogy", která podkopává nejen autoritu katolické Církve v lidu, nýbrž oslabuje jeho odolnost v těžkých zápasech dnešního života. Hrvatská národní myšlenka byla silná a žila po staletí opřená o katolickou víru nejširších vrstev národa. Teprve nešťastný Radič, odkojený pražským nevěreckým pokrokem, zaséval sítě nenávisti vůči katolické Církvi na hrvatském venkově, a to sítě nyní místy dozrává.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Medalie r. 1885 na Velehradě zkonfiskované. K poslední zprávě o zkonfiskovaných jubilejních medaliích velehradských (viz článek Boh. Zlámala, čís. 4. „Apoštolátu", str. 122. a násl.) píše nám čtenář našeho časopisu zajímavý dodatek, který je zároveň ověřením našich zpráv. Proto jej uveřejňujeme doslova: Laskavostí p. inž. Miloše Neffa v Praze dostalo se mi bibliofilského tisku „Jan Neff — 1832—1932", v němž píše ředitel Fr. Táborský, kterak vznikla medalie, jež byla v jubilejním roce 1885 na Velehradě zkonfiskována. Velkoobchodník Jan Neff, rodák z Lipníka, usadil se v Praze a založil na Příkopech r. 1863 první slovanský obchod galanterní. Portál jeho opatřil charakteristickým nápisem: Založen v cyrilometodějském roce 1863. Neff byl obchodník velmi podnikavý a při tom Slovan — panslav. Za obchodem jezdil do Paříže, do Londýna, do Ruska, do Polska a při tom všemožně snažil se docíliti užšího styku zvláště s Poláky, kteří tenkrát Prahu rádi navštěvovali. V jubilejním roku 1885 svěřil p. prof. Fr. Táborskému, že by bylo záhodno „něco udělat pro Poláky". Když se Táborský tázal, co míní, odvětil Neff: „Víte, tak neco, co by si odnášeli z Prahy na památku. Neco malýho, ale pěknýho." Tá-

borský nato: „To by mohla být malá medalie, které by se mohlo užít jako brože. Na jedné straně znaky tří zemí polských a nad nimi heslo: „Jeszce Polska nie zginela" a na druhé straně znaky tří historických zemí českých, Čech, Moravy a Slezska, nad nimi heslo „Nedejme se!" a pod nimi polské „Kochajmy sie"!" Neffovi zasvítila očka, zasmál se hlasitě a plácl Táborskému na rameno: „To udělám. A hned. A dám k tomu udělat úško a dá se to nosit i na řetízku u hodinek." Když Táborský po nějaké době k Neffovým zas přišel, přinesl mu p. Neff cosi v papírku zabaleno. „Tak tu to máte. A dobře si to schovejte. Je to vzácnost. Jenom několik kousků jsem uchytil; ostatní všecko policie zkonfiskovala." Jeden exemplář této medalie chová jako vzácnou rodinnou památku p. inž. Miloš Neff, spolumajitel firmy; ražena jest z bronzu, má průměr 32 mm a vyobrazena jest v knize shora jmenované na str. 56.

Cyrilometodějská smírná kaple v Jerusalemě. Byla dávnou touhou našeho Palestinského spolku brněnského, zvláště jeho neúnavného jednatele msgra Antonína Bartoše, aby získal aspoň kousek půdy ve Svaté zemi do svého vlastnictví. Když pak r. 1928 generální superior a zakladatel kongregace OO. Těšitelů P. Josef Litomiský prozradil vrcholné přání své kongregace, aby se mohla usaditi v Jerusalemě nedaleko zahrady Getsemanské a konati tam smírné pobožnosti a modlitby k poctě Spasitele ve smrtelných úzkostech, obrátily se všechny snahy Palestinského spolku k tomuto cíli: zakoupit vhodný pozemek v blízkosti Hory olivetské a vybudovati na něm kapli, v níž by naše mladá kongregace Těšitelů konala ustavičnou smírnou pobožnost za náš národ. Houževnaté lásce msgra Bartoše k Svaté zemi podařilo se konečně zdolat všechny překážky a tak došlo o pouti v jubilejním roce svatometodějském r. 1935 k slavnostnímu posvěcení smírné kaple cyrilometodějské (viz obrázek v textu) na svahu Olivetské hory v Jerusalemě. A ještě téhož roku splněna byla také vroucí tužba OO. Těšitelů, kteří 1. prosince 1935 konali v nové kapli nedaleko Getsemane první smírnou adoraci. Do jejích příchodu vedl správu její P. Josef Koutný, vicerektor hospice Svaté rodiny. První Těšitelé, kteří s povolením jerusalemského patriarchátu přibyli dne 24. listopadu 1935 k trvalému pobytu do Jerusalema, jsou: P. Longin Gáborík z Detvy na Slovensku, Fra. Sarkander Janáček ze Sv. Sidonie u Uh. Brodu a Fra. Jiří Krejčí z Rousměrova u Vel. Meziříčí.

Za hranicemi.

ŘÍM

Oslava výročí smrti sv. Metoděje 6. dubna 1936 v Římě. Byla sice skromná a tichá, ale krásná a srdečná. Ráno o 8. hod. sloužil v basilice sv. Klimenta tichou mši sv. titulární biskup filippopolský Ig. Dubowski. Památnou basiliku z větší části naplnili bohoslovci slovanských kolejí se svými rektory v počtu asi 200. Byla zastoupena českosl. kolej Nepomucenum, polský kněžský institut a polská kolej, ukrajinská kolej sv. Josafata, jugoslavská kolej sv. Jeronyma a Rusikum. Při mši sv. zpívali střídavě bohoslovci kolejí. Krásný slovanský zpěv rozléhal se zase jednou zamlklými prostorami staré, Slovanům tak drahé basiliky a vznášel k trůnu Nejvyššího prosbu, aby Pán Bůh všemohoucí na přímluvu sv. našich patronů sv. Cyrila a Metoděje hojným požehnáním zahrnul všechny národy slovanské, a zvláště aby přivedl zpět do lůna Církve sv. zbloudilé naše východní bratry. Po mši sv. se ubíral průvod za hlaholu slovanských písní cyrilometodějských dolů do krypty k mramorové desce, která byla zasazena na památku loňských cyrilometodějských oslav v Římě. Deska nese nápis: Dne 6. dubna L. P. 1935, v den tisíciho padesátého výročí smrti sv. Metoděje, apoštola Slovanů, velké množství katolíků slovanských vykonalo zde slavnostní bohoslužby. Deska je zasazena nad domnělým hrobem sv. Cyrila na levé straně krypty. Zde zazpívali boho-

slovci Nepomucena latinský hymnus ke cti sv. Cyrila a Metoděje „Sedibus coeli" — pocházející od velkého příznivce a dobrodince Slovanů papeže Lva XIII. Potom se msgre Ig. Dubowski pomodlil církevní modlitbu k sv. Cyrilu a Metoději a udělil přítomným požehnání. Nakonec zazpívali krásně bohoslovci ostatních kolejí několik sborů a modlitbou ukončena byla pietní cyrilometodějská slavnost ve Věčném městě. Tak Slované, bydlící v Římě, za vedení msgra dra Juraje Magjerce, rektora jugoslavské koleje sv. Jeronyma, zůstali věrni svému slibu, který učinili loni o velkolepých oslavách 1050. výročí smrti sv. Metoděje, že se každého roku všichni sejdou u hrobu sv. Cyrila a že v lásce a svornosti budou pokračovat v díle cyrilometodějském i potom, když se vrátí domů.

BELGIE.

Od slavného pohřbu kard. Merciera, miláčka národa, neprokázala Belgie nikomu takových důkazů úcty a vděčnosti, jako svému hrdinskému rodáku prostému řeholníkovi, apoštolu malomocných P. Josefu Damiánovi de Vesterovi. Z iniciativy kard. van Roeya, primasa belgického, byly dne 3. května přivezeny tělesné pozůstatky P. Damiána z dalekých ostrovů havajských v Tichém oceáně zpět do vlasti. Belgický král sám požádal amerického presidenta Roosevelta, aby tam směly býti pozůstatky P. Damiána exhumovány; americká loď „Republic" vezla je z přístavu Honolulu k St. Franciscu, kde armáda, loďstvo i letectvo Spojených států vzdaly poctu památce hrdinského katolického řeholníka. V přístavě Christobalu v průplavě panamském převzala ostatky belgická loď „Mercator" a dovezla je do Antverp, kde je uvítala v opravdovém triumfu celá Belgie čestnými salvami děl, hlasem zvonů a trub. Byl to národní svátek pro všechny bez rozdílu stran a vyznání; v přípravném výboru zasedali vedle kardinála van Roeya, apoštolského nuncia Micary a vyslance Spojených států předseda belgické vlády, předsedové obou sněmoven, celá vláda, nevyjímajíc ani ministrů socialistických (Vandervelde, Soudan, de Man) a liberálních. Hned v přístavišti uvítal ostatky P. Damiána předseda vlády a v katedrále promluvili po smutečních bohoslužbách kard. van Roey a senátor dominikán P. Rutten. Ostatky, které jsou uloženy v prosté rakvi ze dřeva koa, byly pak odvezeny ve velkém průvodě do Lovaně přes rodnou ves P. Damiána Tresneloo, kde se průvod na chvíli zastavil. Odtud odjížděl P. Damián jako mladý řeholní bratr r. 1863 do misií mezi malomocné, jimž obětoval z lásky ke Kristu svůj život!

FRANCIE

Sdružení modliteb za Rusko pod ochranou přesvaté P. Marie (Association de prières pour la Russie sous le patronage de la T. S. Vierge). Jako se náš Apoštolát už desítky let modlí za náboženskou jednotu s Východem a zejména s Ruskem, tak před 3 lety byl založen podobný spolek ve Francii. Je to „Sdružení modliteb za Rusko pod ochranou přesvaté P. Marie". Má za účel modlitbou vyprositi dvojí cíl: Vítězství víry v sovětském Rusku a obnovení křesťanské jednoty mezi pravoslavím ruským a Církví katolickou. Bezbožecké hmotařství, které se zmocnilo Ruska, neohrožuje toliko křesťanskou budoucnost tohoto národa, ale celého světa. Je důležité, abychom přicházeli k Bohu prostřednictvím P. Marie, k níž ruský národ uchoval si povždy synovskou oddanost a pokornou prosbu. Rusko se stalo obětí rozkolu, který po 11. století odtrhl od Říma křesťanský Východ; je tedy nejvýše žádoucí, aby ruská církev brzy obnovila staré svazky úplného společenství s apoštolským stolcem Petrovým. Jedině vřelá modlitba může uspíšiti konec této příliš dlouhé a zhoubné odluky. Křesťanská jednota podepřela by vítězství víry v Rusku a celém světě. Sídlo sdružení je v městě Lille (rue de la Barre), kde je zároveň dominikánské středisko pro ruské studie „Istina". Katolíci každého obřadu mohou býti přijati do sdružení pouhým zapsáním u zapisovatele spolku. Nežádá se žádný příspěvek. Přece však s vděčností se přijmou dary, které obětují členové každý rok na úhrady tiskové edice „měsíčních lístků". Povinností členů je horlivá mod-

litba za vítězství víry v sovětském Rusku a za obnovení jednoty mezi pravoslavnou církví ruskou a Církví katolickou. Žádný druh modlitby není určen. Jsou toliko doporučeny zbožnosti členů: odpustková modlitba Benedikta XV. za jednotu církevní a každoroční oktáva modliteb za sv. jednotu od 18. do 25. ledna a rovněž novéna před sv. Duchem. Závazné „Měsíční lístky" určují na každý měsíc úmysl k modlitbám členů a je zároveň poučují o podstatě dvojího cíle jejich apoštolské horlivosti. Sdružení modliteb za Rusko bylo založeno v roce 1933 s úchvalou Svatého Otce Pia XI. Bylo zřízeno jako bratrstvo od kardinála Liénarta, biskupa v Lille, a má mezi svými členy četné preláty východní a západní Církve; sdružuje také mnoho náboženských společností mužských a ženských a množství věřících roztroušených po celém světě.

Spolek katolických spisovatelů francouzských oslavil nedávno své zlaté jubileum v kostele sv. Františka Saleského v Paříži, jehož správcem je spisovatel msgre Loutil, známý i u nás pod jménem Pierre l'Ermite. Členové se scházívají měsíčně na spolkovou mši sv., projednávají potom aktuální otázky doby a starají se též o vzájemnou pomoc hmotnou. Za padesát let svého trvání vzrostl počet členstva tou měrou, že bylo třeba utvořit dvě sekce: novinářskou, v níž je sdruženo 387 katolických novinářů, a literární se 175 členy. Předsedou Spolku katolických spisovatelů francouzských je dnes Georges Goyau, slavný dějepisec a člen francouzské Akademie. Pro rozvoj katolické věci ve Francii vykonal Spolek katol. spisovatelů veliké služby.

ŠPANĚLSKO

Komunisté ve Španělsku. Francouzský časopis „Matin" (5. IV.) sděluje, že komintern zřídil zvláštní komisi, která má vypracovati pro Španělsko agrární program. V čele této komisi stojí Varga a Bela Kun a dále Varskij a Borost (poslední je patrně pseudonym). Základní zásady programu jsou: 1. Konfiskace půdy. 2. Organisace sovchozů a kolchozů. 3. Organisace selských komitétů, které pak mají se státi rolnickými sověty a převzíti půdu, aniž budou čekati na vydání příslušných zákonů. 4. Při těchto komitétech mají býti utvořeny ozbrojené oddíly rolníků, aby se mohli brániti proti zásahu státní moci. (Podle denních zpráv o španělských událostech podobné komitéty již existují a svou činnost začaly.) „Matin" dále sděluje, že, jakmile pronikly zprávy, že Bela Kun se zdržuje v Barceloně, komintern ihned oznámil, že ho odvolává a na jeho místo posílá Lozovského a ještě jednoho soudruha, jehož jméno není prozatím známo... Španělsko očekávají asi velmi těžké časy. Také tam kdysi podceňovali komunistickou propagandu!!!...

MEXIKO

Bilance pronásledování náboženství v Mexiku je tato: 5 mexických biskupů bylo vyhoštěno ze země a 12 ze svých diecésí; 40 duchovních bylo zabito. Na začátku pronásledování roku 1926 bylo v zemi 3000 kněží. Tento počet zmenšila vláda na 334 kněží pro 15 mil. katolíků. 14 mexických států, v nichž žije celkem 6,037.000 obyvatel, nemají ani biskupa ani kněží. Američan dr. Charles S. Macfarland ve své knize „Chaos v Mexiku" uvádí, že asi 2500 kněží žije tajně v zemi, většinou ve státě Mexiko, jako dělníci a zaměstnanci ve spolehlivých katolických rodinách (kterým zato ovšem hrozí velké nebezpečí). 334 kněží, kteří ještě zůstali na svých místech, jsou vystaveni neustálým urážkám. Ve státě Guadalajara r. 1935 bylo zatčeno 34 kněží. 12 diecésních seminářů bylo uzavřeno. 31. srpna 1935 všechen církevní majetek byl nacionalisován (sebrán!). („Courrier de Genéve" 26. III.)

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO
MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY • HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

Nepřeceňujte své zdraví

I jaro je nebezpečné období; i v květnu má vždy být doma

ALPA

proti bolesti, únavě, nachlazení.

52.—; Vratimov, Kč 100.—; Lhota u Malenovic, Kč 111.—; K. Píštěková, New-York, USA, Kč 702.10; farní úřad Domaželice, Kč 50.—; vldp. Baltazar Hříva, děkan, Napajedla, Kč 7.934.35; vldp. Emilián Matoušek, kaplan, Stará Boleslav, Kč 5.—. „Pán Bůh zaplať!"

Knihy, známky, staniol darovali: Fr. Sehnal, Velké Prosenice; biskupský úřad, Košice; B. Březina, Hranice; školní děti z Nivnice; nejmenovaný, Olomouc; ctih. bohoslovci, Olomouc; nejmenovaný, Příbor; vldp. Hugo Schneider, kaplan, Frenštát p. Radh. „Pán Bůh zaplať!"

*

Exercicie ve Stojanově na Velehradě v prázdninách 1936. Červenec: 20. až 25. kněžské kvatriduum. 27. až 31. inteligence (mužové) 60 Kč. 28. až 1. srpna v koleji: studenti VI., VII., VIII. tř. (40 Kč). Srpen: 3. až 7. a) studující dívky (40 Kč); b) v koleji: studenti nižších tříd (40 Kč). 10. až 14. akademičky (50 Kč) a učitelky, jež konají exercicie po prvé nebo po druhé (60 Kč). 17. až 21. učitelky, které již exercicie konaly vícekráte (60 Kč). 24. až 28. profesoři a učitelé (60 Kč). Září: 8. až 12. akademikové (50 Kč). 22. až 26. dívky z měst a úřednice (50 Kč). Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před započetím exercicií Papežské koleji T. J. na Velehradě.

Exerciční dům v Hlučíně vydal tyto nové brožurky: Mučedník za unii, sv. Josafat Kuncevič, arcibiskup Polocký. (Životem č. 242, cena 50 hal.) Líčí ctnosti a boje velikého světce, který svůj život obětoval pro velikou myšlenku sjednocení ve víře. Hrdinové víry. (Životem č. 243, cena 50 hal.) Pojednává o úkolu a obtížích misijní práce. Poznáváme hrdinskou obětavost našich misionářů. Brožurka vzbudí zájem pro misie. Jedenáct návštěv nejsv. Svátosti oltářní od sv. Alfonsa. (Životem č 244, cena v tuhé obálce 50 hal.) V milionech výtiscích jsou „Návštěvy" sv. Alfonsa rozšířeny na celém světě. Přejeme brožurce, aby tisíce věřících ji denně užívali, aby Ježíš ve Svátosti oltářní již nebyl tak opuštěn.

Tři nové brožurky vydal Exerciční dům v Hlučíně. 1. „Pod ochranu tvou se utíkáme." Příklady, jak P. Maria právě v poslední době vyzývá k pokání. Životem č. 245. 2. Al. Stork S. J.: „Jak si vyprosíme zázraky?" Knížečka ta je psána, aby povzbudila k vroucím modlitbám o svatořečení bl. Anežky České. Životem č. 246. 3. „Zachraň duši svou!" Napsal profesor-laik, který už mnohé zbloudilé duše přivedl do pravé Církve. Životem č. 247. Každá brožurka stojí 50 hal.

Oslava 1050. výročí smrti sv. Metoděje v Napajedlích konala se pietně a manifestačně v neděli 26. dubna 1936. Úcta a vděk věřících farnosti napajedelské se zde k sv. věrozvěstům naším Cyrilu a Metoději opravdu příkladně projevila. Oslava byla dobře péčí místní Katolické akce připravena (veliké plakáty a ohlášení předem v kostele), proto s radostí bylo pohleděti na přeplněný kostel, kdy při obojích farních bohoslužbách kázal o dobrých pastýřích našeho národa před tisíci lety sv. Cyrilu a Metoději a jejich a naší Katolické akci dnes sekretář ACM metrop. kanovník msgre Fr. Jemelka z Olomouce. Velká mše sv. byla slavnostní s asistencí a kostelem zněla velebná píseň „Ejhle oltář". Odpoledne při sv. požehnání byly litanie k sv. českým patronům a v duchu oslavy i sbírka na olomoucký kněžský seminář. V sále Lidového domu byla pak manifestační cyrilometodějská akademie za imposantní účasti občanstva a oficielní účasti městské rady, všech státních úřadů místních a ředitelství veřejných i klášterních škol. Jeviště bylo nanejvýš vkusně v duchu oslavy upraveno. V pozadí zářil světelný dvojitý kříž a pod ním ve výzdobě květinové originální obraz sv. Cyrila a Metoděje od Koehlera. Nad ním vznášel se transparent s nápisem ze starobylých písmen: Dědictví otců zachovej nám, Pane. Program akademie byl tento: 1. Fanfáry z Libuše reprodukovány hudbou. 2. Pěvecký sbor v národních krojích: Na Moravu, píseň od N. Javůrka. 3. Recitace básně „Ó Velehrade" od R. Stupavského. 4. Slavnostní řeč msgra Fr. Jemelky o kulturním významu sv. Cyrila a Metoděje. 5. Recitace studenta „Slib sv. Metoději" a „Vzhůru prapory" od Lutinova. 6. Sborová píseň „Ó vy bratři přesvatí" od Křížkovského, doprovoděna zvukem velehradských zvonů pomocí reprod.

hudby. 7. Recitace „Žeň sv. Metoděje", báseň od Fr. Odvalila. 8. Dramatická scéna „Křest na Velehradě" od Jar. Vrchlického. 9. Živý obraz „Vděčná vlast" s básní A. Sadovské „K slavnosti CM.". 10. Hymna papežská a státní hymny. Program tento byl proveden zásluhou chovanek místního klášterního ústavu „Ludmila" v národních krojích a spoluúčastí členstva jednoty Csl. Orla.

Československá exposice na světové výstavě katolického tisku v Římě je rozdělena na tři hlavní části: 1. část obsahuje všeobecnou orientaci; v pozadí stojí sloup s kopií sochy sv. Václava od Petra Parléře z kaple svatováclavské a za ní znak sv. Václava, černá orlice na zlatém poli. Na stěnách visí mapy, znaky a jiné památky, umožňující návštěvníkům výstavy povšechnou orientaci o Československu. — 2. část jest umístěna uprostřed československého pavilonu a poskytuje obraz vývoje československých katolických tiskáren a nakladatelství po stránce technické a personální. Je to znázorněno fotografiemi a diagramy na stěnách. — 3. část podává přehled o duchu i rozsahu katolického tisku českoslov. (nejen českého a slovenského, ale i německého, podkarpatoruského, maďarského a polského, pokud vychází na území republiky čsl.). Na stěně proti vchodu do čsl. exposice (z výstavních sálů vatikánského a rakouského) je umístěno vysvětlení a odůvodnění základního poslání katolického tisku pod vůdčí ideou: „Čsl. republika — most k východu". Před ní stojí socha věrozvěstů slovanských svatých Cyrila a Metoděje. Diagramy a mapy na stěně mají ukázati vývoj snah o sjednocení veškerého Slovanstva v Církvi římskokatolické v dobách historických i v době přítomné. Čelní stěna je věnována historickému vývoji dnešního katolického tisku podle tohoto rozdělení: A. Denní tisk, politika, národní hospodářství a sociologie. B. Tisk kulturněnáboženský a vědecký. C. Tisk náboženský. Diagramy názorně ukazují vývoj tisku podle ducha a nákladu, podle národností a konečně v celku. Je tu znázorněn pohyb katolického tisku od jeho začátků až do poslední doby. — Na třetí stěně, přiléhající k rakouskému sálu, jsou instalovány výsledky studia čsl. katolického tisku s hlediska jeho dnešní skutečné síly či rozšíření, z diagramů jsou patrna nynější hlavní tisková střediska, mohutnost katolického tisku s hlediska národnostního a u srovnání se silou tisku liberálního nebo protikatolického. Na pultech a stolech sálu jsou pak vystaveny doklady k diagramům, zvláště hlavní časopisy a tisk v jednotných vkusných deskách (červené tisk A, modré tisk B a hnědé tisk C).

Technickou a uměleckou stránku čsl. exposice obstaral inž. architekt Jaroslav Cuhra.

K mazání a masáži používáme francovky Alpa tím způsobem, že čistou dlaní neb měkkým flanelem roztíráme nezředěnou francovku Alpa tak dlouho na příslušném místě pokožky, až se vssaje úplně do pórů. — Nalévají-li někde přece volnou francovku, není to Alpa. Ta je jen v uzavřených lahvích s plombou.

Ve dnech 15.—19. července 1936 koná se na Velehradě VII. unionistický sjezd, na který zveme všechny přátele veliké myšlenky svaté jednoty Církve. Prosíme o modlitby a oběti pro duchovní zdar sjezdu; zvláště modlitby nevinných dítek, bolesti trpících v nemocnicích a služba lásky křesťanské budou svolávat na unionistický sjezd Boží požehnání.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЄДИ НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV. CYRILA A METODĚJE POD OCHRANOU BL. PANNY MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 6.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Tvojá ot tvojich 201
P. Petr Skarga T. J. 201
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství 204
Z meditací novokněze 209
P. Jan Damascenus Sokolowski O. P. 211
Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 217
Vyučování katolickému náboženství na emigrantských slovanských školách v Čechách 220
Zvyky a obyčaje Slovákov v Rumunsku 223
Křesťanský Východ 227
Katolický obzor 231
Literatura 238

Ze sekretariátu ACM. O jubileu svatometodějském konal tajemník ÚACM přednášky, resp. kázání: 19. 4. v Žerotíně u Hnojic, 23. 4. v Trnavě na Slovensku (na kněžské konferenci), 26. 4. v Napajedlích (dopoledne kázání, odpoledne přednáška), 3. 5. v Tučapech u Boršic (v kostele i ve škole), 10. 5. v Horních Studýnkách u Šumperka, 14. 5. v Nitře na Slovensku (na kněžské konferenci), 17. 5. na Velehradě, 21. 5. v Hnojicích u Sternberka, 24. 5. ve Valašském Meziříčí (v kostele a v Lidovém domě), 23. 5. a 25. 5. na Velehradě (při slovenské pouti).

Kde budou exercicie v červnu a červenci? Kardašova Řečice (klášter Školských sester). Pro mládež od 27. do 29. června. — Pro kněze I. kurs od 6. do 10. července, exercitátor vdp. dr. Dacík. — Pro čtenářky časopisu „Na hlubinu" od 18. do 23. července, exercitátor vdp. dr. Braito. — Pro horlitelky od 23. do 27. července, exercitátor vdp. kanovník Cihák. — Pro kněze II. kurs od 10. do 14. srpna, exercitátor dr. Braito. — České Budějovice (kněžský seminář). Pro učitele a profesory od 29. června do 3. července. — Přihlášky přijímá rektorát kněžského semináře v Čes. Budějovicích, Kněžská ul. 14. — Velehrad (Stojanov). Pro členky Mar. družin od 15. do 19. června. — Pro terciářky od 22. do 26. června. — Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad u Uh. Hradiště. — Hlučín (Exerciční dům). Pro jinochy od 14. do 18. června. — Pro maturanty od 23. do 27. června. Pro učitele a učitelky od 27. června do 1. července. — Pro studenty od 1. do 5. července. — Pro kněze od 13. do 17. července. — Pro dívky od 17. do 21. července. — Pro ministranty od 21. do 25. července. — Pro ženy od 26. do 30. července. — Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně, Slezsko. — Všechny kursy začínají první den večer a končí poslední den ráno.

Členské příspěvky. Farní úřady: Halenkovice Kč 146.—; Osvětimany Kč 224.50; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově Kč 207.—. „Pán Bůh zaplať!"

Knihy, známky, staniol darovali: Fr. Sehnal, Velké Prosenice; Marie Navrátilová, Olomouc; Květoslava Pokorná, Prostějov; vdp. Matěj Kroča, farář, Bojkovice. „Pán Bůh zaplať!"

Pro chudé kostely daroval: farní úřad, Hradečná u Uničova, sochu Panny Marie lurdské. „Pán Bůh zaplať!"

*

Program VII. unionistického sjezdu na Velehradě ve dnech 15. až 19. července 1936.

I. V oboru dogmatickém přednášejí:

1. „O pramenech theologie sv. Cyrila a Metoděje" profesor lublaňské university prelát dr. František Grivec, jeden z prvních spolupracovníků Stojanových a vědecký tvůrce velehradského unionismu.

2. Profesor římského Východního ú-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Červen 1936. Číslo 6.

Tvojá ot tvojich . . .

O. Alexej Fiala C. S. S. R.

Tys propůjčil mi, Bože, všemohoucnost svou,
bych slovem změnil chléb i vína podstatu,
chléb v Tělo, víno v Krev, jež v živém šarlatu
je přiodělа kdys před hříchů Golgotou.

Tam proklán svatý bok a hrůznou temnotou
krev s vodou z něho tryskla v smrtném rozvratu — —
hřích, rozkol lidstva s Bohem, vzal svou odplatu;
Bůh s člověkem se spojil lásky jednotou.

Teď třesoucí se dlaní zvedám, Hospodine,
zas křížem Krev i Tělo k očím tvým . . .
Proč jednota, již draze koupils, v Církvi hyne?

Zdaž mohu vznést ti, Bože, dary jiné?
hle, ode tvých ti tvoje přináším,
kéž pro ně smiluješ se, Hospodine!

P. Petr Skarga T. J.

(1536—1936.)

P. Josef Cyrek T. J., Krakov.

(Dokončení.)

Ochránce chudých.

V XVI. století nebylo takových dobročinných organisací jako dnes. Ale nouze bylo snad ne méně. Ti, kterým se dobře vedlo, neuměli ještě vyciťovat utrpení druhých, mocní křivdili a utiskovali své poddané, chudí, zvláště nemocní, umírali často z hladu a opuštěnosti. Skarga byl první v Polsku, jenž naučil národ starat se i ve velkém měřítku o chudé. Učil tomu především svým příkladem. Všude, kdekoliv déle přebýval, jednou z jeho prvních starostí bylo navštěvování chudých a nemocných a pomáhání jim almužnami, kterých vyprosil

od bohatých. Nikde však neproslul tak milosrdenstvím jako v Krakově. Založil tam především „Bratrstvo milosrdenství", které mělo za úkol zorganisovat trvalou péči o městské chudé jednak sbíráním almužen a rozdílením jich potřebným, jednak i péčí o chudé a nemocné. Za členy tohoto Bratrstva se přihlašovalo mnoho tehdejších magnátů a státních hodnostářů, ba i sám král se přihlásil. Za nedlouho povstala podobná Bratrstva i v jiných větších městech Polska též péčí Skargovou. Vida velikou obětavost, jakou probudila jeho iniciativa ve společnosti polské, založil brzo potom *„Nábožnou banku"* („Bank Pobožny"), která měla chudým poskytovat bezúročné půjčky na záruku, a *„Skřínku sv. Mikuláše"* („Skrzynka św. Mikołaja"), aby z ní dostávala věno chudá děvčata, jejichž ctnost byla ohrožena velikou bídou. „Bratrstvo milosrdenství" i „Bank Pobožny" dosud trvají a rozvíjejí živou činnost.

Královský kazatel a věštec národa.

Skarga je také největším polským kazatelem. Viděli jsme už, jak kázáním účinně apoštoloval ve Lvově a na Litvě. V Krakově ho jmenoval král Zigmund III. svým dvorním kazatelem. Kázával, kdykoliv se král se svým dvorem účastnil bohoslužeb, to jest dvakrát či třikrát za týden, a kromě toho též při zahajování a zavírání sněmu. V tomto svém postavení mohl P. Skarga poukazovat na známky úpadku vlasti i na prostředky nápravy před těmi, kdož měli vliv na politiku, i před zástupci celé země. Byla to úloha nesmírně obtížná, poněvadž bylo třeba kárat jako škodlivé pro vlast a odporující právům Božím to, v čem šlechta a velmoži viděli svá největší privilegia (výsady).

Ze zachovaných kázání Skargových jsou nejslavnější „Kázání sněmovní". Povznesl se v nich na vrcholky umění kazatelského a lásky k vlasti. Měl to přesvědčení, které i nejedenkráte vyznával, že je poslancem Božím k národu, aby mu ukazoval známky budoucího úpadku i aby ho volal k pokání a ku změně života. V kázáních těch předpovídal Skarga pád Polska, jeho porobu a utrpení tak výrazně, že to mohl čerpat jen ze zvláštního vnuknutí Božího. A to jeho volání k pokání a předpovědi budoucnosti plynuly z jeho převeliké lásky k vlasti, již ostatně Skarga projevil ve všech svých pracích i listech, takže se právem velebí jako nejčistší vzor křesťanské lásky k vlasti.

Apoštol pera.

Při svých pracích kazatelských, organisačních i starostech řádového představeného byl Skarga ustavičně činný perem. Slavná a dodnes čtená jsou jeho kázání nedělní a sváteční, ale nejslavnější z jeho literárního díla jsou *„Životy svatých"*. Málo je v Polsku děl tak populárních a tak rádo čtených, jako jsou jeho Životy svatých netoliko pro velikost a hloubku náboženského i národního cítění, ale i pro uměleckost formy a jazyka. Za života autorova byly vydány osmkráte, po jeho smrti ještě několiknástkráte. Nyní je v tisku nové vydání v Krakově — pořadem už šestadvacáté.

Tedy i v dějinách národní literatury dobyl si Skarga čestné místo a je počítán mezi přední postavy literární historie.

Vzor svatosti.

Při tom všem byl Skarga muž vpravdě svatý. Všechna jeho práce pro dobro Církve a vlasti vyplývala z jeho veliké lásky k Bohu. Vy značovala ho hluboká pokora; ačkoliv ho zahrnoval celý národ úctou, on sám o sobě měl vždycky skromné, nízké mínění, vyhýbal se poctám a toužil trpět, ba i krev prolit za Krista. Několikráte byl napaden od bludařů, ano i skutečně zneuctěn; bolel ho tehdy hřích bližní-

P. Skarga jako kazatel sněmovní, obraz největšího polského malíře Matejki.

ho i pohoršení, ale odpustil a těšil se, že mohl něco vytrpět pro Pána Ježíše. Když ve Vilně dostal na ulici políček, pravil, že ještě neměl tak šťastného dne v životě, jako tehdy. Ke každé důležitější práci se připravoval dlouhými modlitbami a mrskáním. Měl zvláštní knížečku, ve které si poznamenával počet svých sebebičování. Ano i v pokročilém stáří ukládal si před některými pracemi po několika desítkách kázní. Jako královský kazatel musel prodlévat na dvoře, ale jeho pobyt se vyznačoval největší chudobou a prostotou. Nepromarnil nikdy chvilky času a jen touto svou neúmornou pracovitostí mohl vykonat tolik díla. Dokonce i v pozdním stáří, kdy byl už pro nedostatek sil uvolněn od povinnosti kazatelské, zabýval se ještě ručními pracemi, odléval svíčky, spravoval šaty a při tom měl vždy před sebou otevřené Písmo sv. a pilně v něm čtával.

Zbožnou úctou lnul Skarga k Nejsvětější Svátosti. Kdekoliv se déle zdržoval, zakládal tam Bratrstvo ke cti Nejsvětější Svátosti, pořádal slavné bohoslužby, průvody a tak obnovoval náboženského ducha v lidu. Míval též vidění mezi mší sv.

Velmi zbožně se připravoval k smrti. Vydechl ve chvíli, kdy zhasla jedna ze svíc, které sám ulil a které byly poslány před zázračný obraz Matky Boží Čenstochovské. Nad jeho rakví zaplakala celá Polska; ve všech větších městech byly uspořádány smuteční slavnosti. Jeho tělo odpočívá ve zvláštní kryptě v kostele sv. Petra a Pavla v Krakově. Letošní slavnosti mají hlavním cílem, zahájit práce o jeho blahořečení.

Dnešní význam Skargův.

Památka a úcta tohoto velikého muže jsou velmi ještě živy v polském národě. Plyne to nejen z velikosti jeho historických zásluh, ale i z toho, že učení, které kdysi hlásal, a příklady jeho života mají také dnes nesmírný význam. Skarga je příkladem i apoštolem skutečné občanské ctnosti a šlechetné a obětavé lásky k vlasti.

O této ctnosti uměl mluvit a psát, jak nikdo v Polsku před ním ani po něm. Je příkladem organisované obětavé lásky k bližnímu, a kdo zapře, že je nám i dnes té ctnosti velmi potřeba? Skarga porozuměl též hluboce té pravdě, že základem jednoty a síly státní jest jednota náboženská, a proto s takovým neúnavným úsilím o ni pracoval ve své vlasti.

Zasluhuje tudíž v celé plnosti holdu a cti, jaké mu dnes vzdává celá Polska.

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

(Dokončení.)

Červencová a srpnová oktáva 5.—12. VII. a 15.—22. VIII.

Třetí slavnostní osmidení od svátku sv. Cyrila a Metoděje 5. července do 12. července bylo vyvrcholením slavností. Hejtman byl také po celou dobu denně na Velehradě. Podle jeho zprávy proběhla slavnost v úplném klidu a pořádku a církevní ráz byl při ní přísně zachován. 5. července se sešlo 15.000 poutníků z děkanátu bzeneckého, kyjovského, krnovského, uherskohradišťského, napajedelského a strážnického. Pontifikální mši svatou sloužil kardinál Fürstenberg za asistence více kanovníků, mezi nimiž byli hr. Pötting, hr. Potulicki a ryt. Holle. Příštího dne odejel kardinál do Kroměříže.

Dne 5. července byli na Velehradě také dva belgičtí kněží, dále čtyři statkáři (Grundbesitzer) z Poznaně s duchovním, rovněž dva kněží z Varny v Bulharsku a dva kněží z Italie. Tito cizinci se zdrželi na Velehradě jen dvanáct hodin, prohlédli si kostel, vykonali své pobožnosti a opustili Velehrad, aniž zavadili o nějaké jiné místo.

Z Pomořan v Prusku byl oznámen příchod 30 poutníků za vedení

kněze Antonína Wolszlegieva ze Zamarte (? Lamarte), avšak tito poutníci nepřišli.

Téhož dne (5. VII.) navštívil Velehrad také Polák pán z Popielů ze Lvova. Ten se stýkal jen s dómským proboštem hrabětem Potulickim a odcestoval týž den odpoledne zpět do Lvova.

6. července celebroval brněnský biskup František Bauer. Bylo přítomno asi 4.000 poutníků z děkanátu cholinského, kroměřížského, uherskobrodského, mohelnického a pozlovického se svými kněžími. Trpěli vlhkem, neboť pršelo.

7. července bylo již pěkněji, a proto se sešlo 14.000 poutníků z děkanátu klobouckého, příborského a zdouneckého. Přítomen byl i probošt z Klosterneuburku (v Dolních Rakousích), Opavy a probošt z Mariboru se čtyřmi kanovníky.

8. července přišlo 6.000 poutníků z děkanátu zábřežského, hradeckého (u Opavy), kelečského, valašskomeziříčského, uničovského, švábenického, moravskotřebovského, rožnovského a také někteří z Moravských Budějovic.

9. července bylo na Velehradě 3.000 poutníků z děkanátu místeckého, prostějovského, vyškovského a vizovského s kněžími. Bylo pěkně.

Ruská ikona svatého Metoděje.

10. července dostavili se poutníci v počtu 2500 z děkanátu místeckého a vsetínského, dále z ketřského v Pruském Slezsku.

11. července přišlo 10.000 lidí z děkanství budišovského, dubského, dvoreckého, hlubčického a šternberského.

12. července připutovalo 25.000 poutníků z děkanství olomouckého (!), holešovského, opavského, přerovského, velkobystřického, lipenského a hranického (!) Celebroval olomoucký arcibiskup kardinál Fürstenberg, který přijel z Kroměříže.

Toho dne bylo nesnesitelné horko — 30° R na slunku. Byly však jen dva případy nevolnosti, z níž se postižení sami probrali. Zdraví poutníků bylo výtečné, k čemuž hlavně přispěla ta okolnost, že na Velehradě se prodávaly tisíce košíků (Tausende von Metzen) zralých, zdravých třešní všech druhů za velmi přístupnou cenu, takže i nejchudší poutník si mohl opatřiti toto zdravé ovoce.

Za tuto oktávu (5.—12. července) bylo na Velehradě 500—600 kněží[41] ponejvíce s poutníky, a odcházeli během dvanácti nebo čtyřiadvaceti hodin.

[41] Podtrženo červenou tužkou!

Pro kázání a zpovídání byli určeni tři redemptoristé, dva jesuité, dva dominikáni a ještě několik světských kněží.

Kromě zmíněných vyšších duchovních byli tam kanovníci Dorse (d'Orsay) Simerský[42], Waihe (Wache), Hanak (Hanák) a Buřinský z Olomouce a Kroměříže.

Každý den se kázalo česky a německy. Všechna kázání se vztahovala na slavnost samu a všechna byla náboženského a morálního obsahu.

V oktávě zapověděl hejtman výčep kořalky a tanec, a úplný klid byl vždy již o 9. hodině večer.

Na dráze i nádraží byl také všude pořádek, okr. hejtman sám dával instrukce. Deset žebráků a deset cikánů bylo odvedeno.

Po dobu oktávy nedovolil žádnému spolku jako takovému výlet na Velehrad a odmítavé rozhodnutí motivoval tím, že slavnost jest určena jen pro poutníky k vykonávání jejich pobožnosti. Pouze v jednom případě bylo odvolání proti hejtmanovu rozhodnutí. Avšak ani v tomto případě (Tělocvičný spolek Sokol z Brna) se rekursu nevyhovělo.

Po všechny dny pozoroval, že všechna procesí jsou vedena duchovními a že v každém procesí, třebas se skládalo z několika tisíců, panoval největší pořádek. Také na všech tvářích bylo lze čísti opravdovou zbožnost. Kněží napomínali ke klidu a pořádku, a po celou oktávu nebylo nikde pozorovati nejmenší výtržnosti.

Řečí, kromě kázání, nikde nebylo, a nebyly by také nalezly žádné odezvy, protože poutníci náleželi s malou výjimkou téměř všichni venkovskému obyvatelstvu.

12. července byli na Velehradě i dva redaktoři pařížského listu Le Univers[43], kteří si prohlédli kostel, prohlíželi si lid (rozuměj lidové kroje) a o 12 hodinách opustili Velehrad.

Všeobecně učinil hejtman tu zkušenost, že daleko největší počet poutníků navštívil Velehrad z čistě náboženských důvodů a že čistě církevní ráz velehradských slavností byl plně zachován. Všechno vyšlo vstříc: Dráhy, výbor, i on sám. Bylo postaráno o přístřeší, stravování, hygienu, zajištění majetku i osob. Stížností nebylo.[44]

Tato hejtmanova zpráva byla poslána do Vídně, načež okresní hejtman dostal na svou žádost ze dne 19. července 1885 vyplaceno 39 zlatých 24 krejcarů jako výlohy spojené s docházkou na Velehrad v oktávě 5.—12. července.[45]

Sjezd učitelů na Velehradě.

V jubilejním roce svolala také „Jednota učitelská na Moravě" své členy na Velehrad. Manifestační účast moravského členstva dodala sjezdové resoluci zvláštního důrazu. Resoluce je hodna pozoru zvláště pro svůj cyrilometodějský duch. Slavnostním řečníkem byl brněnský biskup František Sal. Bauer.

[42] Simovsky. [43] L'Univers vychází dodnes.
[44] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 13. července 1885. Č. 112 pr.
[45] AZU Brno, na u. m. Platební poukaz ze dne 25. července 1885.

Okresní hejtman v Uherském Hradišti oznámil místodržiteli, že Jednota učitelská na Moravě, jejíž statuta byla schválena místodržitelstvím 9. listopadu 1855 (?!), čís. 23.037, se sídlem v Olomouci, avšak jejíž předseda je prozatímním správcem české měšťanské školy v Přerově, František Slaměník, přichystala v srpnu 1885 sjezd všech učitelů z Moravy. Sejdou se 11. srpna v Uherském Hradišti, příštího dne 12. srpna pojedou na Velehrad, kde budou přítomni mši svaté, sloužené brněnským biskupem. Ve velkém refektáři velehradského kláštera bude téhož dne (12. srpna) zasedání, jehož program je tento:

1. Uvítací řeč.
2. Řeč brněnského biskupa o svatých apoštolech Cyrilu a Metoději.
3. Přednáška na pedagogické téma: Kulturní význam slovanských apoštolů.

13. srpna zamýšlejí učitelé výlet na Buchlov.[46]

Místodržitel vyzval hejtmana, aby o průběhu sjezdu podal zprávu.[47]

Na tuto výzvu poslal hejtman do Brna relaci, která nám však neříká nic jiného, než co bylo uveřejněno v denních listech:[48]

Sjezd se konal 12. srpna na Velehradě, kde se shromáždilo 1200—1300 učitelů a učitelek; z nich bylo několik ze Slezska a z Čech. Po mši svaté zapěli slavnostní kantátu, načež je přivítal předseda Slaměník. Brněnský biskup měl slavnostní řeč, v níž vyzvedl apoštolské poslání sv. Cyrila a Metoděje. Poté mluvil okresní školní inspektor Machač z Brna. Pedagogickou přednášku měl vzorný učitel Josef Sokol z Prahy. Machač mluvil o významu sv. Cyrila a Metoděje pro národní výchovu.

K této všeobecné zprávě připojil okresní hejtman i celou sjezdovou resoluci. Je však uveřejněna v Hlasu, proto ji nebudu uvádět a odkazuji na jmenovaný Hlas.[49]

Z resoluce poukazuje hejtman na tyto body:

1. Svatí apoštolové Cyril a Metoděj jsou pro národní učitelstvo vzorem všech vychovatelských ctností.
2. Příklad našich sv. apoštolů navádí k tomu, aby se při výchově pěstila pilně mateřská řeč.
3. Ve svatých apoštolech Cyrilu a Metoději vidí náš lid nejen vzpomínku na dávno zašlou slávu, nýbrž i symbol probuzení našeho národa na Moravě.

Řeč Sokolova měla podati způsob, jak žáci mají přispívati k tomu, aby se rakouští Slované vzájemně poznali a v kulturních snahách na školském poli podporovali.[50]

[46] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 27. července 1885, čís. 7870.
[47] Přípisem ze dne 29. července 1885 (AZU Brno, na u. m.).
[48] V Hlasu, 1885.
[49] Resoluce je uveřejněna v Hlasu 1885, v čísle ze dne 18. srpna. Kdo by se chtěl blíže zabývati ideovými dějinami našeho učitelstva, najde v Hlasu mnoho o tomto sjezdu v číslech z 10. a 14. července, 14. a 18. srpna 1885.
[50] AZU Brno, na u. m. Zpráva hejtmanova je bez data, byla však poslána brzy po sjezdě, mezi 12.—27. srpnem. 27. srpna zaslal hejtman již poslední zprávu o srpnové slavnostní oktávě.

Hejtman byl tehdy na Velehradě jen ve dnech většího přílivu poutníků, totiž 15., 16., 19., 21., 22. a 23. srpna.

17. a 18. srpna bylo chladno, a proto bylo málo lidí. Rovněž 20. srpna bylo málo poutníků.

Celá oktáva proběhla v úplném klidu a pořádku. Církevní ráz byl přísně zachován. Ve dnech 15. — 17. srpna byl přítomen olomoucký kardinál (Fürstenberg). V těch dnech bylo na Velehradě 12.400 poutníků z Dubňan, Hodonína, Bánova u Uh. Brodu, Prostějova, Hradce u Opavy, Boršic, Vídně, Místku, Čechovic, Strání, Želče u Vyškova, a 45 kněží. 15. srpna byl na Velehradě i generální vikář královéhradecký se dvěma kanovníky. Týž den tři katoličtí kněží z Paderbornu. 15. a 16. srpna byla přítomna hraběnka Pallavicini s dcerou. 17. a 18. srpna bylo na Velehradě pro chladné počasí jen několik poutníků. 19. srpna tisíc poutníků z Tišnova a Lipůvky se 4 kněžími. Téhož dne probošt z Emauz. 20. srpna bylo na Velehradě procesí z Polské Ostravy (!) se 16 kněžími a z Klobouk u Brna s 9 kněžími. Všech bylo tři tisíce.

21. srpna byla slabá návštěva. Pouze jedno procesí se 600 poutníky a 6 kněžími z Opavy. Mezi nimi bylo asi 100 poutníků z Pruského Slezska. Téhož dne přijel na Velehrad arcibiskup pražský, hr. Schönborn. Příštího dne odejel.

22. srpna byly slavnosti ukončeny. Na ten den připutovalo okolo 1200 poutníků z Tovačova a Lichtenwartu u Valčic v Dol. Rakousích. Z obcí uherskohradištského okresu a z Uherského Hradiště samého bylo také 1200 poutníků. Poslední dva dny 21. a 22. srpna byli na Velehradě také ryt. dr. Šrom a zemský poslanec Skopalík ze Záhlenic.

Všichni poutníci byli dobře ubytováni, byl také dostatek zdravých nápojů a jídel. Kromě tří případů mdloby v kostele nebylo žádných onemocnění. Krádeží rovněž nebylo, také žebráků bylo méně než v červenci.

20. srpna dopoledne vypukl v klášterní salatrině z odhozeného doutníku do hoblin a sena malý oheň, který přeskočil na několik složených prken, ale v půl hodině byl uhašen a nezpůsobil znatelné škody. Počasí bylo pěkné po celou oktávu, mimo dva dny.

Kázání se konala každodenně jak v německém, tak v českém jazyku od přítomných řádových kněží redemptoristů a jesuitů, a jejich obsah byl čistě morální.

Taneční zábavy a koncerty byly pouze jednou, ale nařídil, aby o 9 hodinách večer byl již všude klid. V procesích i za jízdy vlakem byl pořádek, protože je vedli kněží. Na nádraží se nepřihodilo žádné neštěstí.

*

Podal jsem obraz jubilejních oslav cyrilometodějských roku 1885 na Velehradě, viděný rakouskýma očima. Lupa státních úředníků mnohdy hodně zvětšovala, ale právě tím nám zachránila věci, bez nichž pochopení tehdejších událostí by bylo ztíženo. Přál bych si, aby

tyto dokumenty, za jejichž zpřístupnění vděčím blahovůli presidia Zemského úřadu a ochotě správce archivu p. Ad. Genserka, přispěly k dějinám velké a plodné myšlenky cyrilometodějské, zvláště mezi kněžstvem.*

Z meditací novokněze.

Střediskem chrámu je oltář. Na něm uskutečňují slova kněze-obětníka ono velké mysterium lásky, v němž se obnovuje první oběť nejvyššího Velekněze — Ježíše Krista. Před oltářem setká se každý se svým Bohem. A tomuto živému Bohu vyznává člověk svou pokornou závislost a poslušnost právě před oltářem nejoddaněji. A kněz? Klade na oltář s obětními dary vše, čeho se zřekl před svěcením, když se k němu hlásil radostným: „Adsum" (zde), i co předem obětoval při své prostraci před oltářem Pána, všechny budoucí boje o věrnost ve svatém kněžství až do konce, všechno trní a hloží porušené přirozenosti, jež bude třeba řezat a vytrhávat v denním sebezáporu, i trní a hloží, jež poroste na cestách pastýřské péče o svěřené stádce. A Duch sv. sestoupí a zapálí tu oběť Bohu příjemnou, jako kdysi zapálil oběť Eliášovu, aby se rozplamenila obětníkova láska k Bohu i lidu jeho. Neboť bez oběti nelze vykoupiti duši.

Sídlem Boha na oltáři je svatostánek, před nímž kleká koleno, a jejž zdraví tichá modlitba. Zde nemožno mluviti o symbolu, zde stojíme před hroznou skutečností Boha, jenž chtěl přebývat mezi syny lidskými.

„Proč tedy zaviráte svatostánky, když věříte, že je tam Bůh?" pravil kdysi nepřítel oltáře Kristova. Netušil snad, jak těžkou především obžalobu pronesl o zkaženosti naší doby, že ani nejsvětější věci nejsou před ní jisty. Ale bezděčně ukázal k pramenu, jenž stále musí být přístupný, aby nikdo nezhynul žízní v úpalu světa.

Od svatostánku musí začít každá apoštolská práce, jež zachraňuje duše pro Vykupitele. Z tohoto dobrovolného žaláře svatostánku vychází jediný Osvoboditel i moderního člověka.

Denními svědky nejsvětější oběti jsou svíce na oltáři. Stojí pevně na svých svícnech a spalují se klidně na čest Obětovaného. Tak svítí světlo Vaše před lidmi! Jenom jasný plamen života duchovního smí doprovázet Oběť nejsvětější. Života postaveného na svícen stravujícího se ve službě Boží.

Než v době Katolické akce mluví celý oltář ještě jinou hlubokou symbolikou.

„Na oltáři stojí kříž a vedle kříže zprava i zleva řada svícnů i s vos-

* Pravopisné chyby, vzniklé většinou z nedopatření sazečova, si laskavý čtenář opraví sám. Pouze věcné omyly opravuji: Při prvním citování archivu Zemského úřadu (v loňském ročníku 1935, 332 dole) místo Foliant 1 154 má státi. *Strana* 1 154. Dále na straně 378, 4. řádek shora má býti katolický klerus českomoravský ... V letoším ročníku 1936 na str. 13, věta ve druhém textovém řádku zdola má zníti: ... který vedl brněnský Sokol s okresním hejtmanstvím uherskohradištským. Proti zákazu okresního hejtmana podal totiž právní zástupce Sokola dr. Chleborád odvolání k místodržitelství.

R. 1936, str. 124 ve třetím odstavci shora vypustit aféru s hr. Belcredim. Ten omyl se stal v roce 1869.

CM. kalich, čsl. dar poutníků sionské svatyni v Jerusalemě ve Svaté zemi.

kovicemi. Když se rozžehnou, konáme bohoslužbu a oslavujeme Pána Boha, Spasitele našeho a svaté v nebi. Toto je náznakem života nového, jaký má povstati ve všech farnostech. Kříž na oltáři znamená kněze, jemuž je svěřena duchovní správa. Je druhým Kristem. Vedle kněze pak, zprava i zleva, má státi řada laiků pečlivě vychovaných. Mají svítiti vzorným křesťanským životem, hořet láskou k Pánu Bohu a k bližnímu a stravovat se jako obětní svíce vytrvalou péčí o spásu bližních." (Obrození č. 2, str. 11.)

Oltář seminární kaple měl také uprostřed kříž s první obětní žertvou Nového zákona — a pod ním jako svíce sochy dvou životů strávivších se plně pro Krista. — P. Maria, matka věřícího lidu a sv. Jan, novokněz ze semináře Kristova. Od svého Mistra učil se pravé lásce k nesmrtelným dušim, lásce dávající ochotně v oběť vlastní pohodlí, vlastní prospěch a bude-li to vůle Boží — i vlastní život.

„Blažen kněz, který žije před svatostánkem a stravuje se pro Pána Ježíše jako olej věčné lampy . . ., jako hořící svíčka, aby mu splatil za lásku láskou." (Sv. Marg. Marie.)

Kromě svící zdobí oltář květiny. Jsou natrhány a uspořádány v kytice. Zbožná ruka je uřízla s krásných záhonů a přinesla na oltář ke svatostánku, aby svou krásou a svou vůní přispívaly k oslavě svého Stvořitele. Nepřestávají vydávati libou vůni, i když jsou odděleny od kořene. Mohly sice sloužiti i jiným účelům, méně vznešeným, ale nyní dány před svatostánek, jsou to životy obětované k oslavě Pána všeho světa. Čím krásnější jsou květy, tím větší jsou slávou Toho, jemuž jsou nyní obětovány.

Božský zahradník oddělil kněze od světa a postavil jej do své blízkosti, ke svatostánku. Mohl snad sloužiti jiným cílům a věnovati se jiným zájmům, ale v rozkvětu svého mládí „zasvětil se Bohu, aby hlásal jeho lásku, aby vůní svých ctností balzamoval svět, očistil jej od tolika výparů a tolika nebezpečných jedovatých plynů" (t. j. hříchů). (Musí totiž kralovati, str. 124.)

Aby byl „Kristovou vůní libou Bohu, že na každém místě zjevuje skrze nás (Bůh) známost o sobě" (2 Kor. 2, 15).

Šťasten kněz, který chápe mluvu věcí zasvěcených Bohu, neboť mu připomínají pravdu: Totus a Deo, totus pro Deo! Celý od Boha, celý pro Boha!

P. Jan Damascenus Sokolowski O. P.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

(Pokračování.)

6. Apoštol církevního sjednocení.

Sjednocení břestské (1595) dalo vznik prudkým a neustálým náboženským nesvárům na východním okraji polského království, neboť pravoslavní i jinověrci (protestanté a j.) neustávali brojit proti sjednoceným biskupům. Z těchto rozbrojů konečně zasvitl paprsek naděje na uklidnění, když roku 1635 obě strany, sjednocení i nesjednocení, dospěly k přesvědčení, že musí nastat mír. Cestou k vyřízení všech sporů a k uklidnění mělo býti tak zvané *„všeobecné sjednocení"*.[31] Tomuto řešení byl na straně nesjednocených nejvíce nakloněn Petr Mohyla, kyjevský metropolita, a Atanáš Puzina, biskup lucký. K úloze prostředníka mezi Svatou Stolicí a mezi nesjednocenými zvolila pravoslavná šlechta i duchovenstvo knížete Alexandra Sanguško, palatina volyňského, k němuž měli všichni velkou důvěru i přes to, že byl katolíkem. Žádali ho, aby sám šel do Říma vyjednávat s Apoštolskou Stolicí.[32] Kníže však se rozhodl poslat do Říma na svůj náklad svého zpovědníka, Mistra Jana Damascena, tehdy převora ve Lvově, a uložil mu jakožto „theologovi velmi o Církev v těchto končinách zasloužilému",[33] aby papeži o tom podal zprávu a vše mu vyložil.

P. Damascenus měl u papeže vymoci pro knížete též některá privilegia osobní,[34] ale hlavním jeho úkolem v Římě bylo dosáhnouti papežského souhlasu v následujících bodech: 1. aby kníže, jehož zásluhy o sjednocení a o Církev jsou veliké,[35] mohl sám vyjednávat s nesjednocenými o sjednocení se zachováním celé věci v tajnosti i vůči králi; 2. aby byla poslána papežská breve Petru Mohylovi a Atanáši Puzinovi, v nichž by dotyční byli pro svůj sklon k sjednocení pochváleni a tak pohnuti k činu.

Na začátku února 1636 přišel P. Damascenus do Říma[36] a již 11. února celá záležitost byla postoupena komisi tří kardinálů k prozkoumání.[37] Zajímavé jsou argumenty, jimiž se snažil P. Damascenus dokázati kongregaci Propagandy a u kardinála Borghese,[38] že Petr

[31] Srov. Šmurlo, Le S. Siège, I. 96—124. 250—263; II. 110—187.

[32] Tamže II. 114; 119: „cupiunt schismatici magnates, ut palatinus Wolhiniae habeat litteras apostolicas, quibus illi visis, volunt tractare statim de obedientia praestanda, ut universa Russia . . ."

[33] Tamže, II. 111.

[34] Tamže, II. 115—116.

[35] Tamže, I. 251—252: „Is dux praefatus plus quam centum monachos ritus graeci ad unionem convertit, et unum episcopum Athanasium Puzina, et per hos promovet aliorum unionem . . . Fuit ipse quoque ritus graeci sed postea schisma damnavit. Multas ecclesias fundavit, dotavit . . ."

[36] Tamže, I. 97. 252.

[37] Tamže, I. 252.

[38] Tamže, II. 116—119.

Mohyla jest skutečné sjednocení nakloněn. Pravil: Petr Mohyla jest „jen na venek nesjednoceným, ale tajně jest sjednocený", neboť sobě věnovaný spis Gelasia Diplici, plný rouhání proti Apoštolské Stolici, dal veřejně spálit, jej zatratil a zakázal číst; postaral se též o spálení tří tisíc výtisků oné knihy;[39] když roku 1635 přišly do Kyjeva tři sestry dominikánky, aby shlédly místo pro stavbu svého nového kláštera, Petr Mohyla sám „poslal své řeholnice ze dvou klášterů, aby je pozdravily a jim blahopřály."[40]

Pro poznání ducha P. Damascena a jeho názorů unionistických jsou zajímavé jeho body, jež předložil kongregaci Propagandy, podle nichž by bylo sestaveno papežské Breve pro knížete Sanguško:[41] „Buďtež pochváleny řecké obřady, protože je Církev Boží, Apoštolská Stolice římská, měla vždycky v úctě a nikdy je nezavrhla. To je zřejmo z následujícího: předně, kolikrátkoli Řekové přicházeli ke sjednocení, tolikrát Apoštolská Stolice římská zachovávala jejich obřady v neporušenosti, všechny dopodrobna; opak není možno dokázat. Za druhé, aby dovolila kalendář a vše, co bylo rozhodnuto na sněmu florentském o východní církvi, jakož i o kněžích, aby měli manželky, jakož i vše ostatní nebylo zavrženo, ani v úmyslu nemá Apoštolská Stolice zavrhnouti to, co jednou Církev Boží měla. Za třetí, když papež slouží (mši) veřejně, je třeba čísti epištolu a evangelium nejprve řecky na znamení sjednocení východní a západní Církve, které — byť se i lišily některými obřady, jednu přece vyznávají víru, protože jedno je tělo Kristovo, jeho svatá Církev. A když by se báli nebo podezřívali nějaké změny obřadů, ať si učiní náležitou výhradu."

Vedle papežských breve pro Petra Mohylu a Atanáše Puzinu žádal P. Damascenus, aby všichni tři kardinálové, kteří tvořili komisi pro tuto záležitost, poslali zvláštní list knížeti a oběma zmíněným ruským biskupům. Tato žádost P. Damascenova byla odvážná, ale prozrazuje apoštolskou horlivost, která přenášela jeho ducha přes všechny lidské ohledy. Rovněž jeho myšlenky a názory o východní církvi byly pro východ velmi příznivé, což je na tu dobu a okolnosti pozoruhodné. Zračí se v nich zkušenost dvacetidevítileté práce na poli sjednocení.[42] Snad ve své horlivosti zašel aspoň na pohled daleko, když žádal, aby papežská Breve byla poslána nesjednoceným biskupům dříve, než oni sami papeži psali, ale psychologicky správně soudil, že by svou blahosklonností mohla Apoštolská Stolice získat velmi mnoho, kdyby sama vyšla první vstříc a dala příležitost k jednání o sjednocení.

Kongregace propagandy sešla se 11. dubna 1636 ve zvláštním sezení za předsednictví zmíněné komise tří kardinálů, aby projednala žádost knížete Sanguško a návrhy P. Damascena.[43] Bylo rozhodnuto, že se nemá pro všeobecné sjednocení nic podnikati, dokud o návrzích

[39] Tamže, I, 97, 250; II, 110, 115,116, 119, 121.
[40] Tamže, I, 251.
[41] Tamže, II, 119—120.
[42] Tamže, I 250.
[43] Tamže, II, 123—125.

knížete prostřednictvím polského nuncia nebude zpraven král. Za tím účelem dostane se nunciovi zvláštních pokynů. Knížeti nuncius vyloží — v případě, že by byla naděje na všeobecné sjednocení — že je nutno, aby dříve, než se něco začne podnikat, o tom byl uvědomen král. Rovněž mu uloženo, jaké stanovisko ke všeobecnému sjednocení zaujímají ti,

Velehradská papežská škola misijní v letech 1916 - 1936.
(Statistický diagram poslaný na mezinárodní výstavu katol. tisku do Říma.)

kteří se sjednotili už dříve (v Břestě). Bylo rozhodnuto poslati knížeti Breve, v němž by byla pochválena jeho horlivost o uskutečnění všeobecného sjednocení Rusínů, a doporučeno mu, aby vstoupil ve spojení s nunciem a spolu se dohodli o základně, na níž by se mohlo postupovati v zamýšleném všeobecném sjednocení. Dále bylo mu dopo-

ručeno příznivé vyřízení ostatních žádostí knížete: výsada přenosného oltáře, ostatky, odpustky pro některé dni atd.

P. Damascenus zůstal v Římě až do měsíce září 1636. Tehdy obdržel náležité pokyny a nastoupil zpáteční cestu. I když nedosáhl souhlasu papežova, aby kníže Sanguško byl přímým prostředníkem mezi nesjednocenými a Svatou Stolicí, přece odcházel s velkými nadějemi. Tajemník Propagandy, msgre Ingoli mu slíbil, že papežská Breve budou Petru Mohylovi a Atanáši Puzinovi poslána, bez ohledu na to, že sami napřed papeži nepsali, jakmile dozrají přípravy k provedení všeobecného sjednocení a může se očekávat toužený výsledek.[44] Římská jednání tak zaujala P. Damascena, že teprve na zpáteční cestě v Quercii u Viterba zjistil, že některým soukromým žádostem knížete nebylo vyhověno podle přání; na příklad výsada přenosného oltáře nevztahovala se na kněžnu, když by sama byla na cestách bez knížete. Dne 26. září 1636 psal P. Damascenus znovu tajemníku Propagandy, aby výsada byla rozšířena i pro kněžnu,[45] — „neboť jinak žádné radosti nepůsobí, nebude-li i pro kněžnu". Zároveň se tajemníkovi omlouvá, že se s ním nemohl ani rozloučit, protože musil náhle nastoupit cestu a dodává: „O lidské obřadnosti méně se staráme, když právě o Boží záležitosti horlíme."

Msgre František Ingoli, tajemník Propagandy, měl pro snahy P. Damascena velký zájem a pochopení, což je obzvláště vidět z jeho poznámek k jednotlivým bodům předložených P. Damascenem a v nichž všeobecně s ním souhlasí.[45] — Ingoli skládal veliké naděje v P. Damascena a neustával jej povzbuzovati, aby pokračoval v započatém jednání o všeobecné sjednocení. Dne 25. října 1636 psal mu:[47] „Nuncius vyžádal pro krále zprávu o všeobecném sjednocení a o tom mluvil i s Palatinem (Sanguškem). Píše, že král se cele zaujal pro tu záležitost, proto se může doufat ve šťastný výsledek, zvláště jestliže Vaší důstojnosti usnadní cestu. Dostal list a pokyny podle ujednání a Vaše důstojnost ať očekává rozhodnutí . . ."

Schůze nesjednocených s katolíky, kterou připravovali a navrhli sami nesjednocení pro r. 1637 nebo 1638, na níž by se jednalo o podmínkách všeobecného sjednocení, nebyla dovolena. Rovněž snahy o získání Petra Mohyly nepotkaly se s výsledkem.[48] P. Damascenus podává 22. června 1637 Ingolimu zprávu a naznačuje některé příčiny neúspěchu:[49] nuncius nedůvěřoval v soukromé jednání a odkládal zá-

[44] Tamže, II, 122.

[45] Archiv Propagandy, Scritture rif., Memoriali. tom. 396, f. 447 r.

[46] Šmurlo, o. c., II, 129—123, uveřejňuje text jeho „Considerationi".

[47] Archiv Propagandy, Memoriali, tom. 396, 455v.

[48] Šumrlo, o. c., I., 105—106.

[49] Archiv. Prop., Scritture rif., tom., 136, f. 351 r: „Excandescit Diabolus per sua membra, contra me quia hanc unionem quamvis sescreto procuro promoveo. Nihil scribo in particulari de his impedimentis ad praesens: Illmus D. Nuntius noluit reddere Breve illud Apostolicum, per me Illmo D. Palatino Wolhyniae: habuit respectus suos, verum hi omnes evanuerunt, in quibus confidebat: Nam in comitiis Generalibus nihil unquam, nihil in perpetuum concludetur, (ut voluit Illmus Nuntius) nisi prius inter domesticos parietes, secreto et cum omnibus, ad Serenissimum Re gem privatim, tandem ad Illmum D. Nuntium: Demum ad Sedem Apostolicam; Hic

ležitost k projednání ve sněmu; P. Damascenus prosí, aby mu bylo svěřeno postavení kláštera sester dominikánek v Kyjevě, aby při té příležitosti mohl snáze jednati s Petrem Mohylou.

Zde se nám P. Damascenus jeví jako dokonalý znalec místních poměrů. V úpadku královské moci každý větší podnik byl závislý na tom, jaké stanovisko k němu zaujala šlechta. Proto i v jednání o sjednocení bylo nutno nejprve zpracovávat mocné šlechtice v soukromí, aby ve sněmu bylo přijato; jinak všechno jednání sněmovní nevedlo k cíli. Msgre Ingoli úplně souhlasil s P. Damascenem. V odpovědi, kterou nacházíme napsanou jeho vlastní rukou pod řádky Damascenovými, ale bez udání data, snad hned při obdržení, praví:[50] „Ne bez zármutku jsem přijal list Vaší důstojnosti o přerušeném jednání o sjednocení, neboť moje naděje, již jsem vzhledem k Vaší důstojnosti o snažení nejjasnějšího palatina volyňského pojal, byla jakoby zmařena; avšak jedině horlivost Vaší důstojnosti ducha mého trochu povznáší, protože mohu býti přesvědčen, že i když nejjasnější Palatin o sjednocení jednati přestane, Vaše důstojnost — neustane přece jednati s metropolitou Mohylou a biskupem luckým, zvláště když je známo, že cařihradský patriarcha, Cyril Lukaris, upadl do kalvinistické herese a téměř ode všech Řeků není uznáván, takže kdyby neužíval násilí Turků, žádný metropolita by ho neposlouchal."

Založení kláštera sester dominikánek v Kyjevě mělo býti zdrojem nového apoštolského snažení a upevněním sjednocení. Kontemplativní život sester nezůstal by bez vlivu zvláště na ženské ruské kláštery pravoslavné a vůbec na náboženský život v Kyjevě a okolí. Sám kníže Alexandr Sanguško ve svém listě kongregaci Propagandy a generálovi řádu dominikánského, v němž dosvědčuje bezpečnost kláštera v městě Kyjevě, ze dne 3. října 1635 praví[51]: „Nemohla býti vymyšlena příjemnější a jemnější cesta k získání rozkolu kyjevského než řečený klášter svaté Kateřiny." — Generál řádu dal k založení kláštera svaté Kateřiny v Kyjevě souhlas dne 15. září 1936 a uložil[52] kyjevskému převoru, P. Erasmu z Lucku a dvěma kněžím, P. Samuelovi Bzovskému a P. Petru Vojnikovi, aby podali o všem potřebném zprávu P. provinciálovi ruské provincie, jemuž byla dána pravomoc, založení definitivně uskutečniti. P. Damascenovi bylo nařízeno, — „aby určil plán kláštera, od něhož se nikdo nesmí odchýliti". K trvalému usazení sester dominikánek v Kyjevě však nedošlo pro nepokoje, jež za nedlouho potom nastaly.

Z uvedeného listu knížete Sanguška se dovídáme aspoň částečně o úspěšné činnosti dominikánů v Kyjevě. Kníže praví, že před zřízením provincie dva nebo tři bratří posluhovali svatými svátostmi sotva deseti katolíkům; nyní však „jsou téměř tři tisíce katolíků, jimž udělují svátosti".

est modus procedendi; qui ut tractetur efficaciter oportet ut Sacra Congregatio demandet mihi fabricam Monasterii in Chiovia S. Catharinae Senensis: hoc modo cum Mohila Metropolita Chioviae habeo occasionem de unione tractandi."

[50] Tamže, Scritture rif., tom. 136, 251 v.

[51] Tamže, Scrit. rif., tom. 338, f. 511v.

[52] Gen. archiv O. P., serie IV, tom. 70, f. 76r.

P. Damascenovi nikdy nechyběly nové myšlenky a podněty pro rozšíření a upevnění sjednocení. Aby sjednocení pronikalo i za hranice království polského až na území moskevské, rozhodl se založiti na samé hranici ve Smolensku ústav, jakýsi seminář výlučně jen pro „moskálské" hochy.

Dne 4. srpna 1636 předložil tajemník msgre Ingoli ve všeobecném sezení kongregace Propagandy žádost P. Damascena o zřízení semináře zároveň s prosbou, aby smolenskému biskupovi Petrovi byl poslán pochvalný list za jeho zásluhy a byl též k zřízení školy a semináře vybídnut.[53] Byl tedy P. Damascenus již v té době zastáncem a průkopníkem myšlenky o nutnosti výchovy domorodého kněžstva pro práci na poli sjednocení.

Snahám o sjednocení velmi škodily neustálé války a vpády Tatarů. Podobně jako ve středověku byli mnozí misionáři přesvědčeni, že tatarské nebezpečí nejlépe bude zažehnáno obrácením Tatarů na katolickou víru, tak i P. Damascenus horlil o to, aby Tatarům se dostalo světla víry Kristovy, neboť jedině tak se mu zdálo dílo sjednocení zabezpečeno. Dne 2. ledna 1635 psal tajemníku Propagandy, msgre Ingolimu[54]: „Z ničeho už se v tomto životě netěším, leč aby náš konvent v Murachvě byl výspou misionářů k Tatarům ..." Kongregace Propagandy sdílela myšlenky P. Damascena, když 7. července 1636 udělila P. Damascenovi dovolení ke zřízení školy v blízkosti Tatarů[55] — „v níž by hoši tatarští byli vychováváni ve křesťanské zbožnosti a ve vědách" —, aby později mohli býti oporou v misijní činnosti.

[53] Archiv Prop., Memoriali, tom. 396, f. 305r: „— monendus est et rogandus, ut novam Scholam, in sua sede Smolescensi, erigat mere Moscoviticorum puerorum, sive Seminarium. Hoc enim modo fides Catholica in Moscovia miro modo resplendebit suoque modo, in brevi, radicabit in illo populo barbarico usque ad stuporem totius christianitatis."

[54] Tamže, Scritture rif., tom. 59, f. 76v: „Nulla re delector iam in hac vita, nisi ut conventus noster in Murachwa sit Emporium Missionariorum ad Tartaros. Ex quo brevissimus, facillimus, accessus et decessus fratrum esse potest ... Expensas facit Sedes Apostolica pro Missionariis, videndum est quomodo, ad quid expendantur. Ut ergo quam primum Sancta Sedes Apostolica germen suum Divinum inter Tartaros habeat ..."

[55] Tamže, Acta, tom. 12, f. 113v — Memoriali, tom. 396, f. 287: „Il Padre Damasceno Domenicano Rutheno nella Provincia di Russia desiderando per accrescimento, e conversione de poveri cattolici, che se trovano in Tartaria, senza sacerdoti, far aducare nelle scuole tra li Confini della medesima Provincia alcuni figli de christiani Tartari per la buona occasione, che tiene in farli venire dalla propria Tartaria, quali dopo, che saranno bene educati, et instrutti nelle lettere, se potranno mandare in quella medesima Missione, il che sarebbe di gran giovamento a quei poveri Cattolici, cosi derelitti, e questo senza spesa alcuna della Sede Apostolica, o della S. Congregatione, ma solo à sue fatiche per vero zelo della S. Sede. Supplica pero l'Eminenze Vestre dignino darli tal'ordine attale possa con maggior fervore da carità attendere ad'un opera pia e si necessaria."

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875-1880.

Dr. Frant. Cinek.

(Pokračování.)

Rok 1877.

V „Hlasu" i v „Škole B. Srdce Páně" horlí se pro *„Korunu soluňskou"*. Osvětluje se bohulibý záměr tohoto spolku a usiluje se o rozšíření jeho ve prospěch obnovy Velehradu k r. 1885.

Už v lednových číslech „Hlasu" jsou propagační články (Z Velehradu: Dbejme včas! čís. 6., Sv. Cyril, apoštol slovanský, a píseň „Přistup, Moravěnko!" čís. 8, 9).

K úmrtnímu dni sv. Cyrila přináší (Hlas č. 13) stať o pravověrnosti slov. apoštolů: oddanosti jejich k Stolci Petrovu.

Ve vzpomínce na úmrtní den sv. Metoděje (6. dubna, č. 16.) je výzva k plánovitému postupu stran obnovy svatyně velehradské. „Má-li skutečně k opravě velechrámu přijíti, musí se od znalců zevrubný rozpočet učinit a měl by se co nejvíce buďto zvláštními otisky anebo novinami, ještě lépe obojí udanou cestou v celém slovanském národě s přiměřeným provoláním rozšířiti. Jsme pevně přesvědčeni, že by se pak nalezli jednotliví dobrodinci, spolky, země neb děkanáty, které by se uvolily jednotlivé předměty: sochy, obrazy, kaple atd. svým nákladem opravit, když by alespoň přibližně zvěděly výši nákladu toho. Tak

Apoštolský nuncius pražský zahajuje jubilejní pouť na Velehradě.

by přišla věc do proudu . . . Náklad na tyto nezbytné předběžné výlohy nebyl by snad tak znamenitý, že by ho „Matice Velehradská" snésti nemohla, a pevně přesvědčeni jsme, že by nejdůst. p. Arcipastýř práci tuto, totiž vyhotovení předběžného rozpočtu, svému architektovi svěřil, aneb, což bychom vlastně ještě raději viděli, kdyby se práce ty Akademii křesťanské v Praze odevzdaly, čímž by i Čechy péče pro Velehrad více zajímati počala. Protož vznášíme snažnou prosbu na sl. výbor „Matice Velehradské" a na důst. a horlivého p. faráře velehradského, by návrh tento v zralou úvahu vzíti sobě neobtěžovali."

Podle uveřejněných výkazů nových členů „Koruny soluňské" patrno, že uvědomění cyrilometodějské i obětavost pro Velehrad zdárně mohutní.

Návrh na plánovitý postup při opravě basiliky velehradské vyvolává ohlas. V „Hlasu" (čís. 27) navrhuje schůzku interesentů při společné pouti na Velehradě.

Neustále se horlí o rozkvět „Koruny soluňské". Mezi nejúspěšnější a nejobětavější horlitele patří učitel Václav Kyselý v Bejstrošicích u Olom.

Dne 18. června posílá olom. bohoslovecká Jednota Velehrad nový dar svatyni velehradské: *černý pluviál* (tím doplňuje smuteční roucha, darovaná r. 1874). Ve věnovacím přípisu píší dárci: „Z lásky a úcty ku posv. Velehradu byla Jednota naše zařízena; z lásky a úcty věnujeme i my malý tento plod čisté snahy své o zvelebení Velehradu. Kéž Bůh všemohoucí dopřeje, by povzneslo se to sídlo biskupské i královské znovu k bývalému lesku, k slávě a blahu církve i vlasti. A zveleben zajisté bude brzy Velehrad, když proniknuto bude zvlášť kněžstvo duchem cyrillo-methodějským, Sušilovým, když všichni budeme nadšenými a pilnými dělníky na vinici od sv. Otců Cyrilla a Methoda zúrodněné."

Pluviál mistrovsky proveden i co do střihu přísně církevního i co do ozdobné práce ruční a ozdoben okrasami z pravého stříbra.

O svátku sv. Cyrila a Metoděje r. 1877 koná se slavnostní schůze katol. pol. jednoty v Brně na počest apoštolů slovanských. Zastoupeny byly všechny země koruny české. Byla to velká slavnost cyrilometodějská.

Poutní slavnost velehradská 5. července byla neméně zdařilá jako leta dřívější. Slavnostní kázání měli: *P. Ant. Cyril Stojan*, kooperátor z Příbora (ranní), a populární kukátkář *V. Kosmák*, admin. v Moutnicích u Brna. Hrubou mši sv. sloužil bzenecký děkan dr. Jan Pospíšil. Pozornost budili hosté ze Slovenska v čele se spisovatelem *prof. Sasinkem.* Po celou oktávu přicházela procesí, hlavně v neděli. „Koruna soluňská" obohacena o slavnosti 181 zl. 40 kr. a 9 mšemi svatými.

Mezi průvody, které přicházejí na Velehrad k svátku Nanebevzetí P. M. vyniká od let veliké procesí z *Prostějova* a okolí.

Bohoslovci olomoučtí měli svou obvyklou pout 2. a 3. srpna. „Zajímavější a účinnější stala se pout letoší — píše se v „Hlasu" (č. 66) — že: kněží více zároveň přítomno bylo, ba že i bohoslovci odjinud a bohoslovec až z daleké diecése záhřebské na cestách svých k tomuto dni též na Velehrad zavítal."

První společnou schůzi měli bohoslovci v předvečer sjezdu v místnostech čtenářského spolku. Vlastní poutní pobožnost začala 3. srpna o 9. hod. Kazatelem byl opět děkan Vykydal. Kázal o tajemství úspěchu slov. apoštolů. (Naprosté a nezištné obětování sebe sama za sv. věc a za duch. mravní potřeby lidu — hlavní podmínka trvalých úspěchů). Po slavné mši sv. sloužené novokněžem za asistence spolubratří byla společná porada za účasti přítomných kněží v kaplánce P. Jana Vychodila. Jednání bylo velmi srdečné a povzbuzující. Po obědě společná prohlídka svatyně za výkladu veled. kaplana Vychodila. Pak opět porady. Na druhý den po mši svaté účastníci se rozešli: část se vracela domů, část se vypravila na Buchlov.

Hlas (č. 70) uveřejnil už 8. obsáhlý seznam nových členů „Koruny soluňské".

Mohutní poutní slavnosti velehradské o *svátku Nanebevzetí P. Marie* 15. srpna. Obyčejně přišla ten den na Velehrad procesí z Prostějova a z Vídně. R. 1877 přibylo procesí z Rataj u Kroměříže. Zpravodaj z Velehradu (Hlas č. 71) líčí zvláštní pobožnost, kterou zvykově konají poutníci prostějovští a vídeňští, „nevylučujíce poutníků jiných, ač-li připojiti se chtějí", v předvečer Nanebevzetí P. M.: „Držíce v rukou svíce rozžaté, pějí píseň „Ejhle, svatý Velehrad už září". Tu stojí v řadě mající podobu kříže, tu obcházejí chrámem, tu klekají v řadách proti sobě — pohyby vesměs konajíce písni přiměřené a v pořádku nejkrásnějším..."

Ráno byly bohoslužby v basilice i v Cyrilce. Kázali P. Fr. Schindler, kand. profesury z Prahy a P. Jos. Habiger, kaplan z Jalubí. Velkou mši sv. sloužil P. Jan Hrubý, farář jalubský.

Před svátkem sv. Václava píše se v „Hlasu" (č. 74) o souběžném pěstění úcty sv. Václava s úctou slovanských apoštolů „Ss. našim bratřím apošt. Cyrillu a Methoději děkujeme za dar víry, sv. Ludmile a sv. Václavu za daru toho zachování". Nová píseň svatovácl. končí:

„Neopouštěj lidu svého
Cyrillem a Methodem
tobě, Bože, získaného,
jenž tě vzývá v žalu svém.
Sv. Václave, náš kníže,
při dědictví při svém stůj,
přimlouvej se za lid svůj,
ať nám vzejde spása s kříže.

Na podzim r. 1877 oznamuje se („Hlas" č. 90), že „Koruna soluňská" čítá 2427 údův. Noví členové se stále hlásí. Ve „úkole Božského Srdce Páně" r. 1877 vytrvale se modlí pro rozšíření Bratrstva svatého Cyrila a Metoděje.

Opětovně se poukazuje: Má-li Velehrad vznešenému svému úkolu dostáti, musí tam býti strážcové, kteří slovem i písmem, neúnavnými studiemi a vroucí modlitbou jemu *úplně* se věnují, musí tam býti řeholníci s výslovným povoláním „sjednocení". Tímto ovšem ani v nejmenším nechceme říci, že by nynější vel. duchovenstvo na Velehradě

své úloze nedostálo, vždyť se vší pílí a svědomitostí pracuje o zachování a okrasu svatyně velehradské, nicméně však *Velehrad sám neplní* svou úlohu a nemůže ji splniti, dokud nebude dědičně odevzdán zmíněné řeholi.

Škola B. S. P. šíří v r. 1877 tuto modlitbu „za znovuzřízení posvát. Velehradu"; „Svatí patronové naši a praotci sv. Cyrille a Methode, kteří jste nás naučili znáti pravého Boha a v lůnu církve katolické vychovali, rozhojněte své přímluvy u trůnu Božího v nebesích, aby obnoven byl posvátný Velehrad, kde by k větší slávě Boží, vám na vděk a všem příštím pokolením k útěše řeholníci stále a neúnavně pracovali a se modlili za blaho národa a za konečné sjednocení všech kmenů slovanských v jednom ovčinci Ježíše Krista, ve svaté katolické církvi."

(Pokračování.)

Vyučování katolickému náboženství na emigrantských slovanských školách v Čechách.

V. H.

Málo je v naší veřejnosti známo, že vedle dobře opatřených cizojazyčných gymnasií, francouzského a anglického, jsou u nás také školy našich bratří-slovanských emigrantů. Je to ruské gymnasium *v Praze-Strašnicích*, ukrajinské gymnasium *v Řevnicích u Prahy* a ukrajinská obecná škola *v láznich Poděbradech*. Chceme si povšimnouti těchto škol po stránce vyučování katolickému náboženství.

1. Ruské gymnasium v Praze-Strašnicích. Před rokem byla v naší republice ještě dvě gymnasia: jedno v Mor. Třebové, druhé v Praze. Tato dvě gymnasia se spojila pod vedením jednoho ředitele v Praze-Strašnicích. Žáci tohoto spojeného gymnasia jsou většinou pravoslavní, jen několik žáků je tam vyznání československého a jiných a též asi 10 budhistů. Katolíků obou obřadů je ve všech třídách na 40. Přesné číslo těžko uvésti, poněvadž mnohé děti nevědí samy, čím jsou. Rodní jejich listy snad svědčí, že jsou katolíky, ale ve skutečnosti se stává, že je rodiče přihlásili ku pravoslaví, anebo naopak. *V Mor. Třebové* vyučoval katolickému náboženství tamní děkan dr. Šimon, který se laskavě ujal i řeckých katolíků — bylo jich v Mor. Třebové 14. Řecko-katolický farář z Prahy dojížděl do M. Třebové během roku asi 3—4 kráte, aby jednak navštívil řecko-katolické studenty a poučil je po stránce obřadu, jednak jim posloužil sv. zpovědí a řecko-katolickou mší sv. Jinak navštěvovali tito studenti bohoslužby římsko-katolické.

V gymnasiu pražském nebylo zpočátku vůbec vyučováno katolickému náboženství. Snad proto, že sotva kdo tušil, že na ruském pravoslavném gymnasiu studují také katoličtí žáci a žákyně. Až přišla náhoda na pomoc. Z Podkarp. Rusi došla do Prahy zpráva jednoho řecko-katol. faráře, že se ho děti z ruského gymnasia radí, kam mají chodit do kostela, případně ho žádají o dovolení, aby mohly navštěvovat pravoslavný chrám. Tak se dozvěděl řecko-katol. farář v Praze,

že má ovečky i na ruském gymnasiu. V roce 1934-35 bylo jich 8. Řecko-katol. farář vyučoval je po celý rok náboženství, do kostela však chodily ve Strašnicích na služby Boží římsko-katolické, jenom někdy navštívily i kostel řecko-katolický, který však pro svoji vzdálenost byl jim těžko přístupný. Když se dověděl řecko-katol. farář, že na ruském gymnasiu ve Strašnicích jsou i římští katolíci, nabídl se je vyučovat společně se svými řeko-katolíky, nemají-li katechety svého obřadu. Jen málokteří z nich však uposlechli pozvání, poněvadž tu nebylo žádného úředního rozhodnutí se strany ředitelství ústavu. Snad to byla pro ně nezvyklá novota, aby římsko-katolické děti navštěvovaly vyučování náboženství obřadu řecko-katolického.[1] Ředitelství vyčkávalo rozhodnutí církevních úřadů, které se zdrželo hledáním vhodného kněze římsko-katolického, jenž by mohl děti vyučovati podle jejich obřadu. A tak se stalo, že děti řecko-katolické na pokyn svého duchovního správce návštěvovaly bohoslužby římsko-katolické, zatím co děti římsko-katolické se súčastňovaly bohoslužby pravoslavné. Řecko-katol. duchovní správce, který stále zdůrazňoval jednotu víry v dvojím obřadě, neustával se o to starati, aby v ruském gymnasiu žáci římsko-katoličtí buď měli svého katechetu, anebo aby prozatím navštěvovali náboženské hodiny řecko-katolické.

Když se obě ruská gymnasia spojila, stoupl počet katolíků, jak už řečeno, asi na 40. Po dlouhém vyjednávání dostal konečně kolem posledních vánoc řecko-katol. farář kanonickou misi, aby mohl i římsko-katolické děti vyučovat. Ředitelství oznámilo toto povolení inspektorátu, odkud konečně přišel dekret, že i žáci římsko-katoličtí mohou navštěvovat vyučování řecko-katol. náboženství, nebudou-li jejich rodiče nic proti tomu namítat. Rozumí se samo sebou, že i jinak tyto snahy narážejí na veliké obtíže. Studenti vyšších tříd postrádali dosud jakéhokoliv náboženského vzdělání; řeko-katolíci pokročilí už v probírané látce náboženské hodně ku předu, když se k nim teprve v únoru připojili římští katolíci. A pak žijí studenti obojího obřadu katolického mezi pravoslavnými spolužáky a tu nechtějíce ani slyšíce různé řeči, které nejsou příznivy katolictví, studují z knih, které v choulostivých otázkách dějepisných nevynikají nestranností, nehledě ani na vliv přednášejícího učitele. Vyučování náboženství převzal O. Myron Podhajecký a koná je již pravidelně. Každou neděli slouží mši svatou ve východním obřadě a káže po rusky. Jednou za měsíc navštěvují jeho žáci slavnou řecko-katolickou bohoslužbu u svatého Klimenta. (Cestu tramvají třeba však studentům hraditi). Doufejme však, že i tyto obtíže s pomocí Boží a podporou přátel ruského gymnasia překonáme.

2. *Druhé gymnasium je ukrajinské gymnasium v Řevnicích u Prahy.* Bylo založeno již před 10 lety, avšak vyučování náboženství na něm bylo povoleno teprve letos (ve školním roce 1935-36). Místo náboženství vyučovalo se tam dříve jen t. zv. laické morálce. Řecko-katolický farář i prešovský biskupský ordinariát podávali skoro každý rok žá-

[1] Na Slovensku a na Podkarp. Rusi je to obvyklý způsob výuky ve škole s dětmi různého obřadu, že navštěvují, nemají li vlastního kněze, náboženské vyučování toho obřadu, ve kterém se ve škole vyučuje.

dosti na ministerstvo školství o povolení vyučování náboženství, ale nadarmo. A příčiny tohoto odmítavého stanoviska? Gymnasium nemá prostředků k úhradě nákladů. Kdyby vyučoval kněz katolický, bude chtít také vyučovat pravoslavný atd. a peněz není. Řecko-katol. kněz se nabídl, že je ochoten zdarma vyučovat; avšak ani to nepomohlo. Pouze jednou či dvakrát do roka navštívil řecko-katol. kněz toto gymnasium, aby dal studentům příležitost k velkonoční sv. zpovědi. Konečně v říjnu 1935 přece vyhovělo ministerstvo žádosti rodičů, kteří sami se domáhali vyučování náboženství pro své děti. Stejně s dětmi řecko-katolickými byli zbaveni vyučování náboženství i žáci římsko-katoličtí, jichž bývalo vždy na 30. Letos je všech řecko- a římsko-katol. dětí na 80, které na základě povolení jsou vyučovány společně. Ředitelství gymnasia požádalo přímo arc. konsistoř, aby poslala pouze takového kněze, který bude i římsko-katol. děti vyučovati jazykem ukrajinským. Dvakrát týdně dochází řecko-katol. farář z Prahy do Řevnic a vyučuje tam 4 hodiny náboženství ve dvou odděleních (1. a 2. třídu a 3. až 5. třídu). Všichni ovšem se učí napřed katechismu, neboť se teprve teď všichni počínají učit náboženství. Na mši sv. chodí do místního farního kostela, pokud je ovšem dosavadní výchova neodvykla do kostela chodit. Jednou za měsíc přijíždívá řecko-katolický farář z Prahy, aby jim odsloužil staroslov. mši svatou, při které zpívají žáci sami sborově za řízení velmi ochotného pana prof. dr. Jakovenka.

Třetí škola slovanské emigrace je obecná škola ukrajinská v láznich Poděbradech s 20 dětmi. Letos byla schválena jako škola, předtím byla jen ukraj. dětským útulkem. Podle náboženství má dvě třetiny katolíků a jednu třetinu pravoslavných a jednoho evangelíka. Otázka náboženského vyučování byla tu tak řešena, že řecko-katol. farář dojíždí měsíčně dvakrát a při každé návštěvě vyučuje asi 2—2 a půl hodiny náboženství. Objasní žákům učebnou látku, kterou pak s nimi učitelka nacvičí na základě katolických učebnic.[2] Všechny děti se zúčastňují společně vyučování náboženství. Takový jest nynější stav náboženské výchovy na školách slovanské naší emigrace! Obtíže působí jednak vzdálenost, jednak zvláštní různorodé poměry a také finanční nesnáze. Školy doposud nic neplatí za vyučování náboženství. Jenom poděbradská škola přispívá 30 Kč měsíčně, což stačí právě na jednu návštěvu katechety; kromě toho však musí konati dvakrát týdně cestu do Řevnic, přiváděti děti měsíčně do kostela na svůj náklad, nakupovati všem žákům modlitební knihy, katechismy atd. Proto spolek sv. Vasila Velikého založil zvláštní sekci, která se stará o *katechetský fond* pro všechny tyto potřeby. Bohužel zápasí tento fond s dluhy přes všechny přijaté doposud dary. Jsme povinni za ně poděkovati všem šlechetným dárcům: nejdůst. konsistoři v Prešově (1500 Kč), v Užhorodě (500 Kč), v Praze (500 Kč), Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci (500 Kč), ACM v Praze (150 Kč). Zaplať Pán Bůh všem! Prosíme i do budoucnosti o lásku pro naše děti, které velmi potřebují vyučování katolického náboženství.

[2] Učitelka je sice pravoslavná, ale věřící žena, která má v úctě katolickou Církev, proto schválily církevní úřady tento postup. Jinak se to nedalo řešiti.

Zvyky a obyčaje Slovákov v Rumunsku.

Peter Makoš.

Akousi kyticou všetkých tunajších zvykov ľudu je *odbavovanie svatby.* Známosť dievčaťa a mládenca sa robí obyčajne v nedeľu odpoludnia počas zábav. Tieto spoločné zábavy sa nekonajú v krčme, ale v súkromnom vždy inom a inom dome. Manželstvá sprostredkujú obyčajne rodičia dietok, lebo „mladí ľudia rozmýšľajú srdcom a nie rozumom". Keď mladík je istý, že dievča má vôľu ísť k nemu za manželku a tiež rodičia v tom nič neprekážajú, mládenec sa osmelí a ide pýtať o ruku dievčaťa. Dievča na znak svojho súhlasu dá mladíkovi veľkú farbistú šatku do daru ako závdavok, že sľub dodrží. Samotná svatba (veselie) sa tu odbavuje skutočne vesele a trvá niekedy aj 3—4 dni. Celý deň až do pôlnoci pred sobášom sa družina svatobná zabáva v dome mladoženicha a mladuchy. V deň sobášu sa tak mladoženiši ako i družina pekne ovenčia a za spevu idú do kostola.

Ideme na sobáš,
upeč mamko koláč,
upeč mamko celý,
prídeme veselí.
Šibaj, šibaj, pošibovaj, na koníčky povolaj,
šibajže ich všetky štyri, nech sa mladým cesta šíri.

Po sobáši farárovi a rechtorovi ponúknu kúsok koláča, čo je znakom, že mladoženíši prajú, aby ich svojou prítomnosťou poctili. So sobáša idúc domov za celou cestou spievajú:

Ideme, ideme, mladú nevezieme,
ostala nám v Pešti, kukuricu piecti.
Ideme, ideme, ako divé husy,
chudobná čeliadka, vandrovati musí.
Ideme, ideme, po tým drobným piesku,
azda nám zapália u Bahniakov sviečku.
Tá stará Bahniačka do mlyna cúdila
za dobrého zaťa, k Bohu sa modlila,
veď sa nemodlila, len jeden Očenáš,
neboj sa Bahniačka, dobrého zaťa máš.

Keď sa družina blíži už ku domu mladej nevesty, všetcia začnú z celého hrdla spievať:

Ide svatba s hory,
prikrývajte stoly,
stoly javorové,
obrusy kvetavé.

alebo:

Hutniansky pán farár peknú kázeň káže,
nejednej devečke slobodu zaviaže.
Hutniansky pán farár, to je taký Nemec,
nejednej devečke shodí s hlavy venec.

Vchádzajúc cez dvere do domu predný družba zaintonuje:

Letela husička ponad vodu,
pľače veru Milka za slobodu.
Teraz ti ver, Milka, darmo už plakati,
nemusela si sa Jankom oblápati.

Prvá polovica svatobného veselia sa odbavuje v dome nevesty. Hostina svatobná je tu bohatá. Jedálný lístok je tu veľmi pestrý, a to suchá fazuľa s mäsom, krúpy v mlieku, rezanky poliate maslom, vysmážaná hovädzina, pampúšky, krapne (božie milosti) a hlavne plnená kapusta. Náčinie stolové (escajg) je drevená lyžica, najčastejšie živé vidličky.

Do pálenky nasypú hodne korenia a papriky, aby bolo rukolapne poznať, že je to nie voda, ale „potúženie".

Keď si už všetci sadnú, prvý družba prineseie fľašu vina a ukloniac sa povie:

Páni zástolníci, prijmite tento malý dar,
lebo ako najväčší, zo srdca prinášam ho ja vám.

Načo starejší mu odpovedia:

Radi sme my všetci tomu tvojmu daru
a tiež ešte viacej i tvojemu zdraviu.

Prvý ochutná víno prvý družba, podá starejším atď. Z tohoto prvého vína, ktore je obyčajne v hlinenom krčahu, pijú všetci rad-radom, všetci, a to priamo z krčaha.

Dobrá nálada sa šíri pomaly ale iste. Náladu vzbudí družina, ktorá urobiac kolo, hneď zpočiatku spieva:

Jedzteže, piteže, páni zástolníci,
sme vám navarili, starú sviňu v hrnci,
starú sviňu v hrnci a mačku v pavníci,
jedzteže, piteže, páni zástolníci.

Na to však z toho štěbotavého plemeňa ihneď aj odpovie:

Neprišla ja na to, že by jedla, pila,
ale prišla na to, že by veselila,
neprišla ja na to, čo sa v peci pečie,
ale prišla na to, čo zo sudu tečie.

Pred pôlnocou je odvenečkovanie mladuchy, keď totižto mladuche odnímu veniec a ju očepcia. Tieto chvíle sú pre mladuchu najsmutnejšie. Len pred pôl hodinkou ešte si veselo tancovala a už žalostne pľače a s ňou aj celá rodina. Družina ovenčí vôz a kone a za spevu sa pohne z domu mladoženicha do domu budúcej nevesty. Družina zastane pod oblokom svatobníkov, pred zdnuká zatvorenými dvermi:

Pusťte nás, pusťte, novotná rodina,
zďaleka ideme, veru nám je zima,
zďaleka sme prišli, aj nazad pôjdeme,
veru sa ti katka, prosiť nebudeme.

Potom predstúpi starejšia ku mladuche a zaspieva jej trikrát:

Prosím ťa pre Boha po prvýkrát,
či si radšej veniec dáš vziať, alebo hlavu sťať.

Nevesta však smutne dva razy odpovie:

„Radšej si dám hlavu sťať —"

a na tretí raz skloní hlavu a povie spevavo:

„Radšej si dám veniec vziať."

A na tieto slová starejšia sosníme mladuche veniec a položí jej na hlavu čepiec, vlasy zakrúti do konťa a sopne veľkým bľachovým hrebeňom. Mladucha-žena pľače a družina ju rozveseľuje spevom:

„Neni toho vo svete, čoho vrkoč rozpletie,
prišiel bludar so sveta, už mi vrkoč rozpletá.
Stala se nám, stala, tej noci kúrňava
našej mladej panej, obelela hlava.
Stala se nám stala, tej noci premena
včera bola dievkou, dneská je už žena.

Ej, vlasy, vlasy, žlté vlasy,
ej škoda bolo, vašej krásy,
už vás slnko neohreje,
ani vetrik neoveje.

Do tohoto spevu sa zavše vmiesi spev niektorej staršej ženy:

Jak to dievča trkoce, že má pekné vrkoče
a ty, dievča, netrkoc, lepší čepec než vrkoč.

Očepčenú nevestu potom postavia do kola a tancujú dookola, spievajúc:

Stratila som pártu, zelený veniec,
našiel mi ho družba, pekný mládenec;
ej, družba, družba, pekne ťa prosím,
dajže mi tú pártu, rada ho nosím.
Keby si ju bola rada nosila,
nebola by si ju s hlavy složila.

Nad ránom naložia mladuchinu výbavu na ovenčený vôz a za spevu tiahnu do domu mladoženicha i s nevestou, ktorá sedí vyplakaná na voze na perinách. V zábave potom pokračujú až do pôlnoci druhého dňa. Niekedy, keď ružová nálada obsadila srdcia a mysle aj za pripeckom utiahnuté, dievčatá akoby zo závisti a hnevu, že ustati mládenci ich neberú do tancu, týchto mládencov-pecúchov vysmievajú spevom:

Čo nás je tu po tých pánoch,
čo tu sedia jak na klátoch,
jedia, pijú, nespievajú,
iba nám tu zavadzajú.
Tí naši družbovia, ako krumplová vňať,
keď ide prez kostol, od zeme ich neznať.
Družbovia, družbovia, zlá novina na vás,
skapaly pomyje, povedaly na vás.
Ten Floro Salvovie musí o nich vedieť,
lebo ho nechali pri šaflíčku sedieť.

Skôr než sa svatobníci rozídu domov, ešte tak bôľne zaspievajú:

Dievčatá: Jožinko, Jožinko, čo si taký smutný,
azda ti tá Hanka v otrhanej sukni.

Mládenci: Neni v otrhanej ale v poplátanej,
čo by nezaviazal kúska soli do nej.

Dievčatá: Haničko, Haničko, čo si taká smutná,
azda ti ten Jožík kone, voly putná?

Všetcia: Neputná, neputná, veď sú už sputnané,
veď sa Haničkone rúčky už sviazané.

Pred rozchodom domov, domáci nezabudnú všetkých účastníkov svatby ešte bohato obdariť koláčmi a poďakovať sa najmä družine za veselú náladu:

Ďakujem ti pekne, môj slnku i mesiac,
bola som panenkou, už ňou nebudem viac.
Ďakujeme pekne, aj vám, družičky,
čo ste sa vodily s Hankou za ručičky,
ďakujem aj vám, švárni mládenci,
čo ste nám robili poctivosť v tanci.

Domov sa rozchodiacich vyprovádza muzika za spevu:

Hrajte nám, trúbte marš,
už ideme preč od vás;
s Bohom zostávajte rodičovské prahy,
čo vás prekročily mladuchine nohy.

Nabadil som ešte na jeden staroslovanský zvyk, ktorý azda na Slovensku vymrel úplne. Na jar, totižto, keď prvýkrát vyháňajú statok na pašu, gazdinie položia na prah maštale toľko vajec, koľko kusov statku vyháňajú. Jestli statok nepopučí vajcia, tie si poberie pastier. Gazdiny však vážne napomenú pastiera, aby tak dobre pásol statok, že by tento bol tak tučný a guľatý ako tie vajcia.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Tajné továrny na kostelní svíce jsou v Rusku dosud v činnosti. Kromě takové továrny na Smolenské třídě (boulevardě) v bytě občana Běljakova v Moskvě byla objevena další továrna na kostelní svíčky v jedné osadě poblíže Moskvy. Moskevskou továrnu zřídil bývalý obchodník Zaklen s počátku úplně podle předpisů zákona, svíčky prodával v Malorusku. Ale když mu uložili 100.000 rublů daně, nemohl je zaplatit a proto nechal v e ř e j n é výroby svíček a vyráběl je potají. Nebál se ani posílat po vesnicích obchodní reklamy pro výrobky své tajné továrny. Dílny měl dobře zařízeny. Zabavili mu v nich 110 kg hotového zboží a výrobce zatkli.

Stalin a boj komsomolců proti náboženství. Při úpravě nových stanov „K o m s o m o l u" navrhl Stalin změnu dosavadního textu, jímž se nařizoval komsomolcům boj proti náboženství. V původních stanovách se pravilo: „Komsomol rozhodně a bezohledně bojuje proti náboženským předsudkům." Stalin pravil: „Nač psát „rozhodně" a „bezohledně"? Ne o to běží. Trpělivě třeba vysvětlovat mládeži škodlivost náboženských předsudků, prováděti propagandu materialistického názoru na svět." V těchto slovech Stalinových možno vidět jen t a k t i c k o u změnu bolševické nevěry, nikoliv však zásadní!

Na letošním dubnovém kongresu Komsomolu v Moskvě omezena byla činnost komunistické mládeže ruské, která dosud si osobovala vůdčí roli úderníků v politice a hospodářství sovětském, pouze na činnost kulturní a propagační. Sekretář Komsomolu K r a č e n k o prohlásil pak ve svém závěrečném proslovu, že komunistická mládež od dosavadní výlučné četby a studia Marxe a Lenina přejde nyní v prvé řadě k povinné četbě literatury klasické, krásné. Mládeži ruské se už přejedla jednostranná literatura komunistická, zúžující duchovní její obzory a tak se vrací nyní k literatuře klasické, třebas i buržujní. Zajímavé bylo na moskevském sjezdě Komsomolu, jak tišil generální sekretář Kosarev projevy nespokojenosti mládeže — nikoliv věcnými důvody, nýbrž prostě diktátorsky: C o ř e k l S t a l i n, b u d e v y k o n á n o!

Originálním a velmi komplikovaným nazývá bolševická „Pravda" způsob klasifikace žáků na sovětských školách, zvláště počátečních. Žáci dostávají takovéto známky: „duševně zaostalý", „zlostný desorganisátor" (rozvratník), „zločinná žilka", „těžko vychovatelný", „společensky zanedbaný", „nenapravitelný" atd. Na čem spočívá tato klasifikace žáků, vysvětluje příklad, uvedený „Pravdou": Tovaryš Krovolapov vyprávěl na sjezdě Komsomolu, že v jedné škole dával učitel devítiletému, máloschopnému a těžko chápajícímu žákovi otázky, které se týkaly třídního původu jeho děda, častého mateřství jeho matky, jeho (devítiletého děcka) stanoviska k

„pětiletce", zprůmyslovění země a kolektivisaci. Poněvadž na tyto otázky nedalo dítě vůbec žádné odpovědi, dostalo známku: „společensky zanedbané". Možnost takovýchto výkvětů na školské nivě sovětské vysvětluje „Pravda" (č. 116) tím, že v roce 1935 sotva 1.5 proc. učitelů mělo vyšší vzdělání, kdežto 34.8 proc. mohlo se vykázat jen „nejnižším" vzděláním. A „Pravda" jistě není zaujata proti bolševické škole!

Sovětské soudy. Pravda 6. V. píše: V Charkovském rajoně je mezi komunisty rozšířeno mínění, že na členy komunistické strany soud nemůže sáhnouti. Zcela jasně toto mínění vyjádřil předseda jednoho rajonního výkonného komitétu, který když obdržel předvolání k soudu, napsal na ně: „Předvolání k soudu jest diskreditováním diktatury proletariátu." Všichni činitelé výkonných komitétů odmítají vůbec dostaviti se k soudu. Toto odmítavé stanovisko charkovských komunistů vůči soudu má mezi jiným též za následek, že se umísťují soudy v místnostech úplně nevyhovujících a když se někdy stane, že si najde soud lepší místnost, je za krátko nucen se odstěhovati, poněvadž lepší místnosti si zaberou jiné vlivnější úřady. V místnostech soudních bývá taková zima, že soudcové zůstávají i při přelíčení oblečeni v teplejších kabátech. Při silném dešti se stává, že prší také do soudní síně. Soudcové charkovského kraje vynikají však také svou negramotností a po stránce morální nevyhovují svému postavení. Je mezi nimi mnoho opilců. Zneužívání soudcovských postavení je tu všedním zjevem. Někteří používají i ve svých rozsudcích sprostých výrazů. Zvláště je po této stránce znám balaklevský soudce Gorjunov, jehož rozsudky nechtějí písařky v kanceláři ani opisovati. Takové vysvědčení dává bolševická „Pravda" (z 6. V.) soudu v charkovském kraji.

Co se čte v SSSR? „Komsomolskaja pravda" (z 18. IV.) líčí ohromný zájem obyvatelstva o spisy předválečných ruských spisovatelů. Zvláště je prý obliben Puškin a Lev Tolstoj. Zato zájem o sovětské spisovatele neustále klesá. Časopis vysvětluje tuto okolnost malou hodnotou jejich výtvorů. Sovětským spisovatelům se nedostává pracovitosti, pozorovacího smyslu a dosti faktů. Proto se časopis nediví tomu, že na spisy Puškinovy se sešlo 600.000 objednávek, na spisy Lermontova 400.000, dále celé stovky tisíc objednávek žádaly spisy Čechova, Gogola, Nekrasova, Štedrina a jiných. Sovětská vydavatelstva mohou však vyhověti těmto objednávkám jenom z části.

Sovětské školy, jak jsme se již v našem „Apoštolátě" zmínili, nemají s dostatek učebných pomůcek. Zvláště citelný je nedostatek sešitů a vůbec papíru. Sovětská vláda sice nařídila, aby tento nedostatek byl co nejdříve odstraněn, ale továrny na papír pracují špatně. Moskevské noviny uvádějí doklady takové špatné práce. Tak v rostovské papírové továrně „Krasnyj perepletčik" nepřijala komise v únoru 190 tisíc vyrobených sešitů, v březnu však stoupl již ten počet na 297 tisíc. V městě Voroněži nepřijali 150 tisíc sešitů zaslaných z téže továrny na papír.

Sovětský vládce Stalin-Dvugašvili je původem Gruzín. Tu okolnost dobře chápají jeho krajané. „Pravda" (z 13. IV.) uvádí národnostní statistiku studujících vysokých škol v SSSR. Na 100 tisíc obyvatel je vysokoškoláků národnosti g r u z í n s k é 815, arménské 584, tjurkské 302, Velkorusů 286, Bělorusů 262, Němců 244, Tatarů 181 atd.

Ústřední ředitelství nár.-hospodářského statistického oddělení vypočítalo, že k 1. lednu r. 1936 zůstalo v SSSR pouze 57 proc. osob, které se narodily před říjnem r. 1917 (tedy před bolševickou revolucí). Je-li tato zpráva spolehlivá, můžeme říci, že ohromná většina obyvatelstva v SSSR nepamatuje už na to, co bylo před bolševickou revolucí v Rusku.

Zmizelé děti v SSSR. Vyjímáme ze sovětských časopisů „Izvěstij" a „Pravdy" několik výňatků o smutném tomto zjevu. V srpnu r. 1934 občanka Kalistratova přivedla do městského referátu národní osvěty v městě Smolensku svou dcerušku Věru s prosbou, aby ji poslali na několik dní do některého dětského útulku, pokud si matka neobstará byt. Před koncem týdne přišla si Kalistratova pro dívku. Ale nikdo jí nemohl sděliti, kam její dcerušku poslali. A tak už dva roky marně hledá Kalistratova své dítě. Ve Smolensku to však nebyl o-

jedinělý případ. Ztratily se tam ještě jiné děti, a to: Nikolaj Korsakov a děti občana N. Treštěnkova. V těchto dnech se zase ztratila 4letá Tamara Vožakova v Moskvě. Její otec se obrátil o pomoc na milici. Tam ho posílali z jednoho oddělení do druhého, ale bezvýsledně. Nešťastný otec ničeho se nedozvěděl ani v dětském „tříditeli" na Kalančevském nám. Dítě zmizelo beze stopy.

Jednoty ruského pravoslaví v zahraničí mělo se docílit loňským slavnostním smírem ve Srěmských Karlovcích. Pařížský metropolita Jevlogij i zástupce americké autonomní církve pravoslavné, metropolita Theofil, společně s ostatními pravoslavnými biskupy sloužili tehdy sv. liturgii na znamení jednoty a podepsali též společný pastýřský list pravoslavného episkopátu ruského k věřícím celé ruské zahraniční církve. Projevili jsme tehdy (viz „Apoštolát" roč. 27. č. 2. str. 66.) obavu, že skutečnou jednotu zahraničního pravoslaví ohrožují přesto mnohá nebezpečenství. Nyní vychází najevo, že opravdové dohody s metropolitou Jevlogiem nebylo vlastně ani dosaženo ve Srěmských Karlovcích. Spor má totiž, jak nyní ukazuje dlouhý článek biskupa Dimitrije v časopise „Pravoslavnaja Rus" (r. 1936, čís. 3., str. 4. a násl. „Vynucené objasnění"), hluboké kořeny v zásadním nazírání na poměr ruského pravoslaví k tak zv. „oekumenickému" patriarchovi cařihradskému. Metropolita Jevlogij, chtěje se ubránili rozvratnému vlivu mateřské církve ruské, úpící v zajetí bolševickém, uchýlil se pod ochranu církevní jurisdikce (pravomoci) cařihradského patriarchy, stal se jeho exarchou. Pro ruské pravoslaví, které si kdysi tak těžce vybojovalo nezávislost na Cařihradě, byl takový exarchát Jevlogiův trpkým pomyšlením a nesnesitelnou skutečností. Na konferenci ve Srěmských Karlovcích měl se proto Jevlogij zříci své podřízenosti pod pravomoc cařihradského patriarchy. Sám srbský patriarcha Varnava se mu nabízel za zprostředkovatele, který jeho věc vyjedná s ekumenickým patriarchou cařihradským. Jak nyní vyjevuje biskup Dimitrij, prohlásil už tehdy ve Srěmských Karlovcích metropolita Jevlogij toto: „O mém postavení jako exarchy ekumenického patriarchy, já i mé stádce, my všichni si vážíme tohoto postavení, ono v těžké chvíli ochránilo nás a dosud ochraňuje před jakýmikoliv útoky z Moskvy a s kterékoliv jiné strany, ono nás uvedlo v obcování s obecnou církví, ono dalo nám, mému církevnímu svědomí i mému stádci mír a pokoj. Proto já nemohu a nechci žádat ekumenického patriarchu, aby mne osvobodil od tohoto názvu. Já od počátku myslím, že mohu vejít v jednotu zahraniční části ruské církve a zůstati při tom exarchou ekumenického patriarchy. Jestliže by však nejsv. ekumenický patriarcha uznal za nezbytné pro blaho církve, aby mne osvobodil od tohoto názvu, tu ovšem projevuji poslušnost nejvyšší autoritě pravoslavné církevní vlády a podrobuji se jemu."

Z tohoto projevu, na jehož zásadách metropolita Jevlogij i po smíru karlovickém setrvává, nejvíce narazila a naráží na odpor ostatních zahraničních biskupů pravoslavných slova Jevlogijova, že exarchátem byla uvedena jeho eparchie do obcování s obecnou církví". Proti tomu vystoupil už v Karlovcích biskup Dimitrij, poněvadž pravoslavná ruská emigrace tvoří prý přece „zahraniční část ruské církve", která je nesporně a jistě v plném kanonickém společenství s celou obecnou Církví." V ohledu administrativním (správním) pokládá se za autokefální, nezávislou na základě nařízení patriarchy Tichoni ze 7. XI. 1920. Není tedy podle mínění biskupa Dimitrije, s nímž souhlasili v Srěmských Karlovcích i ostatní biskupové, možno, aby metropolita Jevlogij měl dvojí jurisdikci: jako exarcha, podřízený patriarchovi cařihradskému, i jako biskup zahraniční ruské církve pravoslavné, která je nezávislá na Cařihradu. A tu je vlastní ohnisko sporu: odpor proti cařihradskému patriarchovi, kterého Rusové — podle poznámky Dimitrijovy — nepokládají ekumenickým patriarchou ve smyslu doslovném. Ekumenický jim značí jen: stoličný biskup.

POLSKO

Kulturní obrázek z polské školy. Od 14. prosince 1935 neučí se náboženství ve školách v Malách, Ostrovci

a Olesině (kraj vilenský), nýbrž v soukromém domě učí mu prefekt P. Prejser. Na školách byla zavedena „eucharistická kruciáda (křížové tažení eucharistické). Správce školy v Ostrovci poručil, aby byla zrušena. Katecheta P. Prejser přenesl společné pobožnosti dětí mimo školu. Správce školy prohlásil jednání katechetovo za činnost „protizákonnou" a inspektor Ziemacki zbavil P. Prejsera místa učitele náboženství. Rodiče na své zakročení nedostávají žádné odpovědi od kuratoria. Následkem toho nepřišlo 1. března 180 dětí do školy. Přišlo pouze 50, z nichž bylo 20 židovských. Tři dni trvala tato školní stávka. Když pak se dne 5. března děti vrátily do školy, správce Lewandowski prohlásil, že jsou ze školy vyloučeny. Jak to, když přece jsou rodiče pokutováni, neposílají-li děti do školy? A tu je kuratorium nechce pustit do školy! Rodiče se obracejí s těmito dotazy na učitelku, která zastupuje správce školy. Ta jim káže počkat. Čekají tedy na chodbě. Zatím však učitelka posílá — pro policii. Strážcové veřejného pokoje se dostaví s bodáky na karabinách. Učitelka Narkiewiczówna vyvolává nyní na chodbě s rodiči křiky, nastává hluk a zmatek, policie zatýká rodičovskou delegaci a vede ji pod ochranou bajonetů celým městečkem. Všeobecné pohoršení, vzrušení a pobouření. Děti vidí, jak jejich rodiče odvádějí jako zločince — ozve se jejich pláč. — To je obrázek osvětové činnosti inspektora Ziemackého „na kresách" — tedy v sousedství bolševických „řádů".

V kostele sv. Kateřiny v Krakově konaly se dne 7. června k poctě P. Skargy slavné služby Boží pro vojsko, jichž se súčastnil celý důstojnický sbor. Mši sv. sloužil s asistencí vojenského kněžstva prelát dr. Antonín Zapala, a kázání o P. Skargovi měl rektor P. Josef Godaczewski T. J. V slavnostním průvodu ke hrobu Skargově šli též representanti polské armády.

V Kolomyji začal vycházeti časopis „Djakivskyj Prapor", jenž hned od počátku ukazoval směr sektářsko-bolševický. Skutečným redaktorem časopisu je bývalý pravoslavný kněz z kraje naddněpranského, který přešel k protestantství, třebas pro veřejnost je tam podepsán ďák Vološčakevič ze Zabalotova. Je možno, že za sektářskou propagandou se skrývá úsilí bolševiků, aby rozvrátili církev řeckokatolickou v Haliči. Proto vydal biskupský ordinariát v Přemyšlu zákaz čtení a odebírání „Djakivskiho Praporu" nejen ďákům (zpěvákům kostelním), nýbrž i všem věřícím. Kdo by z ďáků neuposlechl, bude zbaven svého místa. Zároveň ruší biskupský ordinariát samozvanou školu ďáků v Zabolotově, její absolventi nemohou býti přijati do církevních služeb. Také redaktor Volaščakevič je zbaven svého místa.

JUGOSLAVIE

Bělehrad má býti sídlem srbského patriarchátu jako hlavní město Jugoslavie, jejíž pravoslavná církev převzala po zotročení pravoslaví v Rusku vedoucí úlohu v pravoslavném světě. Ve Sremských Karlovcích by zůstalo bohoslovné učiliště sv. Sávy, které by se časem změnilo v duchovní akademii po ruském způsobu. Také patriarší knihovna by zůstala ve Sremských Karlovcích.

Na památku jubilejního roku svatosávského chystaný chrám sv. Sávy má státi asi 40 mil. dinarů. Družstvo, založené k jeho vybudování, nasbíralo dosud 8 mil. dinarů. Stavba je rozpočtena na dobu asi 10 let a bude s ní započato ještě tohoto roku.

BULHARSKO

Na ruském hřbitově v Sofii pochoval dne 22. dubna t. r. sofijský metropolita Štěpán staříčkého arcibiskupa carycinského Damiána, jednoho z těch vyhnanců pravoslavné ruské hierarchie, který ani ve vyhnanství nepřestal se starat o své nešťastné krajany. Po vítězství bolševiků v Rusku uchýlil se biskup Damián nejprve do Cařihradu a odtud r. 1921 do Bulharska, kde mu bulharský pravoslavný synod svěřil správu kláštera sv. Kirika u Asjenovgradu (Stanimaka). Tam založil jediné ruské pastýřsko-bohoslovné učiliště pro celou ruskou emigraci, které se dodnes udržuje, tam skýtal i hmotnou pomoc svým těžce zkoušeným rodákům, sám přinášeje největší oběti. Byly dny, kdy v klášteře neměli ani kousku chleba a kdy vladyka byl o-

choten zastavit svůj poslední majetek — zimní šat. Onemocněv slabostí srdce a vodnatelkou, hledal pomoci v sofijské nemocnici; ještě o letošních velkonocích povstal s lože, aby všem nemocným v jednotlivých pokojích šel zvěstovat velkonoční radost: Christos voskres. Dne 19. dubna však zemřel. Pohřbu jeho se súčastnili správce ruského pravoslaví v Bulharsku, arcibiskup Serafim, rektor sofijského semináře, biskup Antkim, protopresbyter O. G. Savelský, 10 kněží a 4 jáhnové.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

List sv. Otce Pia XI. k jubilejním oslavám na Velehradě.

K zahájení letošních jubilejních slavností cyrilometodějských na Velehradě v neděli, dne 17. května zaslal Sv. Otec olomouckému arcibiskupovi dru Leop. Prečanovi list tohoto znění:

„Vznešený Velekněz s upřímnou radostí přijal zprávu, že na Velehradě v polovici měsíce května bude za velikého nadšení zahájeno dvojí jubileum: Bude totiž oslaveno 1050. výročí smrti sv. Metoděje, apoštola Slovanů a 200. výročí posvěcení basiliky velehradské.

Sv. Otci není neznámo, s jak velikou horlivostí a pečlivou pílí se připravují oslavy tohoto jubilea a chová též nezlomnou naději, že tyto slavnosti přinesou hojné plody spásy, že se jimi dostane věřícím nové posily ve zbožnosti a Církvi vydatnější podpory v útrapách.

Mezi snahami, jež jsou obzvláště hodny pochvaly a mají býti při nastávajících oslavách uskutečněny, jest obzvláště jedna, jež se Jeho Svatosti líbí, neboť patří k jeho nejdražším tužbám: totiž péče o konečné sjednocení s rozkolnými národy východními.

Nejvyšší Představitel Církve obrací neustále mysl svou ke krajům východním, kde nesmírné množství křesťanů žije již po tolik věků v žalostném odloučení od této Apoštolské Stolice a z nichž velmi mnozí jsou potíráni přeukrutným tyranstvím. Dojat jejich nehodami a útrapami vysílá k Bohu své modlitby a roní slzy, aby Bůh konečně usmířen na ně popatřil zrakem milosrdenství a Všemohoucí rukou své velebnosti rozlomil tuhá pouta otroctví. Proto vzdává díky Tobě a Tvému stádci, že s ním sdílíte tak veliké starosti a že usilovně pokračujete v započatém díle na obnovení jednoty. My jsme sice nezačali rozkolu, začněme však smíření. Aby však byla připravena náležitá a pevná cesta k vyplnění těchto společných přání, dvou podmínek jest k tomu nezbytně zapotřebí, jež s pomocí Boží jistě přivodí šťastný výsledek, i když snad později: totiž osvětlení pravdy a hojnost lásky. Co se nás týká, jsme sjednoceni s našimi odloučenými bratry láskou, kéž jsme s nimi sjednoceni, a to co nejdříve, také pravdou.

Nejvyšší Velekněz použil této vhodné příležitosti, aby odhalil Tobě myšlenky a tužby svého otcovského srdce, abys je sdělil poutníkům, kteří připutují na Velehrad. Povzbuzen touto dobrotivostí uděl jim všem a zvláště P. Aloisiu Koláčkovi, horliteli o uspořádání těchto slavností, naše Apoštolské požehnání k dosažení pomoci Boží a jako záruku milosti a síly k hojnějším úspěchům. Věz také, že toto požehnání především patří Tobě a uzavírá pro Tebe hojný zdroj Boží přízně. E. kardinál Pacceli, m. p.

Svatometodějské oslavy na Velehradě.

Ve výroční den úmrtí sv. Metoděje dne 6. dubna konala se na Velehradě krásná slavnost, k níž se sjely veliké zástupy poutníků z blízkých i vzdálených míst. Zvláště velká procesí byla z Polešovic, Boršic, Buchlovic a dvoutisícový průvod přivedl p. děkan Hudeček od Uh. Hradiště. Poutníci, shromáždění na Velehradě, vyšli průvodu vstříc s kněžími v čele se světícím biskupem Stavělem a kan. Jemelkou a u sochy Božího Syna slilo se

celé množství v jediný proud, asi 6000 poutníků, mezi nimiž se radostně vyjímala hojná účast školní mládeže, doprovázené svými učiteli. Mezitím se shromáždilo v basilice množství lidu a když přišli účastníci průvodu, naplnila se celá prostora chrámová, která pojme na 10.000 lidí.

Na kazatelnu vystoupil horlivý ctitel Velehradu a sv. bratří soluňských, univ. prof. dr. Fr. Cinek, jenž vroucími slovy líčil život a působení sv. Metoděje, jeho apoštolskou horlivost a lásku k slovanskému lidu, jeho nesmírný význam pro náboženský a kulturní život Slovanů a konečně jeho smrt na památném Velehradě. Po kázání celebroval za četné asistence p. biskup Stavěl pontifikální mši sv., při níž se prostorou chrámovou velebně nesla píseň k úmrtí sv. Metoděje „Zvony velehradské zahučely..." K obětování zapěl sbor chovanců Papežské koleje Nešverovu skladbu na slova K. D. Lutinova: „Zvoňte, zvony..." Po mši sv. konal se nádvořím průvod s nejsvětější Svátostí, již nesl za četného doprovodu kněží a bohoslovců světicí biskup msgre Stavěl, který měl odpoledne také slavné požehnání. V odpoledních hodinách se seřadili poutníci zase do průvodů, jiní nastoupili do autobusů a ubírali se do svých domovů. Pro ty, kteří zůstali déle, konala se ve Slovanské dvoraně akademie s pěkným programem.

Papežský nuncius zahájil jubilejní slavnosti na Velehradě. V neděli, dne 17. května bylo na Velehradě zahájeno hlavní období jubilejních slavností cyrilometodějských. Velkého lesku dodala slavnosti přítomnost zástupce Sv. Otce, papežského nuncia msgre dra Rittera. Již v předvečer sjelo se na Velehrad množství lidí, zvláště žen, které měly svou stavovskou pout. V basilice poutníky uvítal děkan olomoucké bohoslovecké fakulty dr. Cinek, požehnání měl univ. prof. msgre dr. O. Karlík. Po uvítací pobožnosti konala se ve Slovanské dvoraně přednáška P. Josefa Pospíšila se světelnými obrazy. V neděli ráno oživlo velehradské nádvoří nezvyklým ruchem. Ze všech stran přicházeli a přijížděli noví účastníci. Z Olomouce přijela zvláštním vlakem poutní výprava s téměř 600 účastníky. O půl 7. hod. kázal v basilice msgre J. Hlobil z Uh. Brodu, mši sv. sloužil kan. msgre Jemelka z Olomouce. Po mši sv. konala se na nádvoří akademie, na níž promluvila MUDr. Müllerová-Daňková z Brna, pozdravy přednesly ředitelka Schmutzerová z Prahy a pí Kozumplíková. Po akademii měl na nádvoří kázání kan. Jemelka. Po 10. hod. přijel očekávaný host apoštol. nuncius msgre dr. Ritter. Při jeho příchodu hrála hudba papežskou hymnu. U ozdobené slavobrány jej uvítali a pozdravili gen. vikář prelát dr. J. Martinů z Olomouce, rektor velehradské koleje P. A. Koláček a děkan Hudeček z Huštěnovic. Dvě dívky ve slováckých krojích nabídly pak vzácnému hostu chléb a sůl a podaly kytici květů. Pan nuncius pozdravil shromáždění nejprve českým: Pochválen buď Ježíš Kristus a pak latinsky poděkoval za uvítání. V průvodu kněžstva odebral se ke krátké adoraci do basiliky, kde byl uvítán sborem chovanců velehradského misijního ústavu „Ecce sacerdos". Z basiliky odebral se apoštolský nuncius špalírem účastníků v národních krojích k tribuně na nádvoří, kde byl umístěn oltář. Tam se mu hlásil správce okres. úřadu v Uh. Hradišti rada dr. Bednařík, velitel uh.-hradišťské posádky plk. Inger. Pana nuncia pak uvítal rada dr. Bednařík, velkostatkář Strachwitz, velehradský starosta Daněk, řídící učitel Zelnitius, řed. Schmutzerová, pí Kozumplíková, pí PhDr. Svobodová-Sadovská a student Popelka. Pan nuncius započal svou odpověď na uvítací projevy zase českým „Pochválen buď.." a pokračoval, že by rád mluvil naší mateřštinou, ale neovládá ji ještě dostatečně. Vzdal díky všem, kteří ho přišli uvítati a vidí v projevech, jichž se mu dostalo, oddanost a lásku k Sv. Otci. Pan nuncius skončil svůj projev česky: „Požehnej Bůh vám, vašim domovům, rodinám a republice." Jeho projev tlumočil shromážděným kan. dr. Svec. — Prelát dr. Martinů přečetl pak list Sv. Otce, který zaslal k letošním oslavám olomouckému arcibiskupovi dru L. Prečanovi. Oznámil také duchovní výsady, které Sv. Stolice udělila účastníkům velehradských slavností. Papežský nuncius sloužil potom za četné asistence mši sv. a po ní vedl eucharistický průvod

do basiliky k požehnání. O 1. hod. odpol. bylo v basilice požehnání na rozloučenou a po něm ve Slovanské dvoraně akademie, při níž účinkovaly chovanky kláštera z Napajedel. Zahajovací slavnosti súčastnilo se množství hodnostářů církevních a světských a přes 10.000 poutníků.

Cm. bohoslovecká fakulta v Olomouci uctila důstojně památku zakladatelů naší křesťanské vzdělanosti sv. Cyrila a Metoděje, dne 7. května fakultním unionistickým dnem. Při dopoledních slavných službách Božích vykonali bohoslovci vhodné modlitby řecky, latinsky a staroslověnsky. Odpolední akademie v seminární aule měla vysokou úroveň jak svými čísly zpěvními a hudebními, tak i proslovy p. kapit. děkana dra Kachníka, delegovaného ke slavnosti kancléřem fakulty, arcib. drem Leopoldem Prečanem, proslovem děkana fakulty dra B. Kutala i přednáškami bohoslovců (českou a německou).

O poutí mužů na Velehradě ve svátky svatodušní oslavil Svaz lidových zemědělců jubileum svého 35letého trvání za účasti přátel z Cech, Slovenska i německých katol. zemědělců. Pontifikální mši sv. sloužil olomoucký světicí biskup dr. Schinzel, kázání měli šéfredaktor P. L. Zamykal z Olomouce a kanovník Kašpar z Kroměříže. I ve svatodušní pondělí vítal Velehrad nové poutníky z Vyškova, Ivanovic, Drahan a z Tišnovska; neodrazilo jich ani chladné a stálé deštivé počasí. Pontifikální mši sv. měl infuł. probošt svatomořický z Olomouce P. Jan Lochman. — Ve čtvrtek, dne 28. května vykonali pout ke hrobu sv. Metoděje a jeho věrného ctitele Stojana 24 jáhni z olomouckého semináře (mezi nimi 8 Němců a 1 Slovák), aby se posílili duchem svých velikých vzorů k apoštolské práci před svým blízkým vysvěcením.

Výstava cyrilometodějských památek na Velehradě bude uspořádána v měsíci červenci a srpnu a bude míti čtyři oddělení: archeologické, literární, umělecké a hudební. Lze očekávati, že výstava bude velmi zajímavá a proto již nyní na ni upozorňujeme. V čele výstavního výboru je kanovník msgre Jemelka a na výstavě spolupracují známí odborníci v otázce cyrilometodějské a velehradské. — Prosíme opětně všechny, kteří mají nějaké památky velehradské a cyrilometodějské (obrazy, sochy, fotografie, medalie a j.), po případě o nich vědí, aby to laskavě oznámili výstavnímu výboru na Velehradě a připravili věci k zapůjčení.

K letošnímu jubileu svatometodějskému a k dvoustému výročí posvěcení nynější velehradské basiliky vydal episkopát čsl. republiky (6. 4.) společný pastýřský list, v němž vybízí všechny věřící k vděčnosti sv. apoštolům Cyrilu a Metodějovi za dar víry, pravdy a milosti v řádu nadpřirozeném i za jejich zásluhy o naši vlast a vzdělanost v řádu přirozeném. Prakticky mají osvědčit tuto vděčnost hojným a zbožným putováním na posvátný Velehrad. Pastýřský list podepsalo všech 14 katol. biskupů naší republiky, dále užhorodský apoštolský administrátor dr. Svoboda a za čsl. část vratislavské diecése kard. Bertram. Německé znění pastýřského listu vzpomíná četných poutí, konaných r. 1863 na Velehrad i z německých krajů naší vlasti, a zve i letos německé katolíky na Velehrad známou mešní písní cyrilometodějskou:

A ten poklad tisíc let už máme,
ó kéž jej i věrně zachováme,
snahou Cyrila a Metoda —
známe Krista — spásu národa.

Německy:

Und dies Kleinod schmückt uns tausend Jahre.
Dass es ewig unsre Brust bewahre,
werde uns durch euer Flehn zuteil,
Brüder Cyrill, Method — unser Heil!

Jubilejní pastýřský list cm. byl předčítán u nás s kazatelen významně právě o Božím hodu svatodušním, poněvadž jsou sv. bratří vlastně původci prvních radostných letnic v naší vlasti, zrození katolické víry u nás.

ČECHY

Sjednocení mezinárodního bezbožectví, buržujního s bolševickým, Bruselu a Moskvy, uskutečnilo se v Praze na posledním velkonočním sjezdě volnomyšlenkářském, většinou 34 hlasů proti 16 hlasům opposice a 6 delegá-

tům, kteří se zdrželi hlasování. (Byli to delegáti polští.) Zvítězilo přání nejsilnější delegace skupiny bolševické, ač byla na kongrese mocná opposice proti spolupráci s Moskvou. Zvláště se proti ní vzpírali delegáti švýcarští, kteří ohlásili po odhlasovaném sjednocení, že ze společné organisace vystupují. Republice naší přinesl pražský sjezd volnomyšlenkářský škodu, poněvadž dal jejím nepřátelům záminku, aby všude rozhlašovali, že Praha je nebezpečným ohniskem bolševické propagandy!

Národní hnutí ruské mládeže. V posledních letech rozšířilo se v ruské emigraci obrodné hnutí, které mělo za účel vychovávati ruskou mládež v národním a slovanském cítění a buditi v ní přesvědčení, že je třeba klidné spolupráce všech ve prospěch celku. Hnutí stojí na odmítavém stanovisku vůči komunistickému režimu v Rusku, považuje ho za nanejvýš škodlivý pro ruský národ a prohlašuje otevřeně, že si přeje změny bolševického režimu, aby pak všichni Rusové mohli svorně pracovati na rozvoji své vlasti. Hnutí přijalo název „Nacionální svaz nového pokolení" (NSNP) a se rozšířilo nejenom ve všech zemích Evropy, ale také na Dálném východě, v Austrálii a v některých krajích Ameriky. Tam, kde to bylo možno, a to bylo ve většině zemí, mělo hnutí své úředně ohlášené spolky a rozvíjelo živou činnost ve smyslu výchovy a přípravy ruské mládeže pro budoucí úkoly znovuzbudování Ruska. Úředním časopisem celého hnutí je měsíčník „Za novoju Rossiji" (Za nové Rusko), ale kromě toho vychází ještě několik jiných časopisů.

Sjednocující a výchovná činnost NSNP byla ovšem solí v očích bolševiků, kteří si přejí, aby ruská emigrace definitivně ztratila svůj význam. V různých zemích začali podnikati na NSNP útoky, používajíce své oblíbené taktiky: udávání, provokací, pomlouvání a pod. Ve většině případů se snahy bolševiků nesetkaly se žádoucím výsledkem. Podobný pokus byl podniknut i v Praze. Tam menší počet přívrženců národního hnutí ruského, kteří se zabývali výhradně výchovnou činností a studováním poměrů v SSSR, využívajíce k tomu pražské knihovny, čítárny a ruské akademické inteligence. Výsledky své práce rozesílali svým druhům do jiných zemí. Byli udáni. Dne 4. května se objevila policie na schůzce, kde se konala přednáška o „sovětském vlastenectví". Všichni účastníci přednášky byli předvedeni na policii a po celou noc vyslýcháni. Bylo jich celkem 30 osob. 8 z nich bylo propuštěno až na druhý den ve 2 hod. odpoledne. U některých byly provedeny i domovní prohlídky. Celá věc přirozeně nezůstala utajena a měla veliký ohlas v tisku, zvláště v ruském. Psaly o celé záležitosti i cizozemské noviny. Ovšem že i v pražské veřejnosti, jak české, tak i zejména ruské, vyšetřování vyvolalo velký rozruch.

SLOVENSKO

Ruské řeckokatolické gymnasium v Prešově. Tichá, ale cílevědomá je práce prešovského biskupa Pavla Gojdiče na všech polích náboženského, kulturního a charitativního života jeho diecése. Prešov je městem škol řeckokatolické mládeže, pro niž dalekosáhlého významu výchovného jsou katolické internáty, pečující o náboženskou výchovu mimoškolní a umožňující i chudobným hochům a dívkám studium. Není to dávno, co otevíral a světil p. biskup Gojdič nový sirotčinec, spojený s ženským monastýrem v Prešově, a už zase oznamuje „Russkoe Slovo" z Prešova, že bude tam otevřeno počátkem nejbližšího školního roku ruské řeckokatolické gymnasium. Jeho prvním mecenášem se přihlásil protojerej prelát dr. Simeon Smandraj, darem 10.000 Kč. Ministerstvo školství otevření gymnasia už schválilo.

Cyrilometodějská oslava v Báňské Bystřici. Literární kroužek báňskobystřických bohoslovců uspořádal 26. dubna večer ve velké dvoraně Národního domu akademii na paměť 1050. výročí smrti sv. Metoděje pod protektorátem p. biskupa M. Bláhy.

Slovensko připutovalo na posv. Velehrad ve dnech 23.—25. května v počtu asi 3000 poutníků — z různých krajů slovenských — až z Oravy a ze Spiše. Zachovali si své patriarchální tempo poutní, neúnavní ve svých krásných pobožnostech, zpěvech a zvycích. Vedle četných kněží, kteří probouzeli letos horlivě na Slovensku zájem o

jubileum svatometodějské a o Velehrad — byl to zvláště dp. redaktor „Nášho Prijatelja", P. Kalmančok — súčastnili se slovenské pouti i nejdpp. biskupové dr. Jantausch z Trnavy a msgre Vojtaššák ze Spiše s četnými hodnostáři duchovními, kteří všichni ochotně lámali chléb slova Božího zbožným poutníkům i promlouvali vlastenecky na obvyklé akademii, pořádané na nádvoří velehradském. Protože tutéž neděli slavnostně odhalovala početná bulharská delegace za vedení bulharského vyslance Ivana Popova pamětní desku sv. Cyrila a Metoděje na nádvoří velehradském, a také z Moravy mnoho poutníků dlelo na Velehradě, možno neděli 24. května nazvat dnem slovanského sbratření v duchu cyrilometodějském. Jak slovenským poutníkům, tak i bratřím Bulharům se na Velehradě líbilo.

PODKARPATSKÁ RUS

OO. basiliáni v Užhorodě začali od polovice letošního května vydávat nový náboženský měsíčník pod názvem: Misionar najsv. Sercja Isusovogo". Je to už pátý časopis, nesoucí název „Misionar" a vydávaný řádem basiliánským; je psán lidovým nářečím, aby stavěl obranné hráze proti agitaci sektářů, zvláště na východním Slovensku.

Sektářství baptistů a adventistů útočí tu nyní, kdy se otevřela Boží příroda, venku při každé příležitosti na křesťanské učení katolíků i pravoslavných četnými „kazateli", kteří matou prostý lid falešnou naukou o „znovuzrození člověka". Proti katolické (i pravoslavné) náboženské praksi hlásající potřebu kajícnosti k ospravedlnění ukazují sektářští kazatelé pohodlnou cestu „obrození": „Dosud jste byli vy, katolíci i pravoslavní, hříšníky, ale stačí vám, abyste se přidali k nám, stačí vám u nás se „obrodit" a stanete se svatými a zajistíte si nebe." Jde tu tedy o křesťanskou nauku základní — znovuzrození člověka křtem sv. Nebezpečí sektářských bludů nutí nyní i pravoslavné na Podk. Rusi, aby místo boje proti katolické Církvi hájili společný poklad křesťanské víry — proti nebezpečí sektářů, vládnoucích dostatečnými prostředky hmotnými.

Za hranicemi.

ŘÍM

Dne 31. května vstoupil Sv. Otec Pius XI. do 80. roku svého požehnaného života. V basilice sv. Petra v Římě sloužil při té příležitosti pontifikální mši sv. kard. Nasalli-Rocca, první z kardinálů, jmenovaných Piem XI. Po ní udělil Sv. Otec s balkonu svatopetrského chrámu požehnání „městu a světu" (Urbi et orbi). Zástupci Katolické akce z celého světa, kteří se sjeli do Říma na důležité porady, byli přijati papežem v audienci, při níž mu vzdali upřímný hold k jeho osmdesátinám.

Při otvírání světové výstavy katol. tisku dne 12. května pronesl Sv. Otec velmi významnou řeč o nebezpečí ruského bolševismu a o Katol. akci. S bolestí konstatoval nejprve, že dvě veliké země, Rusko a Německo, se výstavy nesúčastnily, poněvadž tam úpí katolický tisk pod útlakem vládních režimů. Děkoval vroucně všem, kdož se přičinili o takový zdar a velikost výstavy. Na přání předsedy výstavního výboru, hr. Dalla Torre, dotýká se Sv. Otec nejakutnějších otázek dnešní doby, komunismu a Katol. akce. Komunismus ve všech jeho formách a stupních prohlašuje Sv. Otec za největší a nejrozšířenější nebezpečí, které ohrožuje osobní hodnotu člověka, posvátnost rodiny, pořádek a bezpečnost veřejnou a zvláště náboženství, stavějíc se do otevřeného a organisovaného popírání a potírání Boha. „Povězte," pravil Sv. Otec, „že jste viděli společného Otce všech věřících, Náměstka Kristova, hluboce utrápeného a zarmouceného tím největším nebezpečím, ohrožujícím celý svět, které tu a tam už sbírá velmi vážné oběti, zvláště v Evropě. Povězte, že společný Otec nepřestává varovat před nebezpečenstvím, jehož si příliš mnozí ani neuvědomují nebo nevidí jeho vážnosti a dosahu. Povězte, že pomáhá a ulehčuje vítězství tohoto nebezpečenství všecko, co souhlasí s nedostatkem kontroly nad mravností a co zabraňuje potírání novopohanstva, s

nímž se nemravnost tak snadno a nepozorovatelně snoubí třebas pod pozlátkem rafinované civilisace hmotné. Povězte též, že Náměstek Kristův nejen jako otec všech věřících, ale ještě více jak syn své doby, nejen pro dobro Církve, jejíž je hlavou, ale i pro dobro obecné, věří a prohlašuje, že katolická Církev jest jako jedině udržující pravdivé, původní křesťanství, nenahraditelnou oporou. Vždyť co tu zůstane — mimo Církev — až t. zv. volná myšlenka, liberalism a různé zdánlivé reformy všechno spustoší? Co tu zůstane mimo učení Kristova, jak je hlásá evangelium a pravověrná tradice? Co mimo svátostí ustanovené Ježíšem Kristem a jeho vlastí osobu?" Jako zvláštní oporu Církve vidí sv. Otec v Katolické akci, která byla vydatnou spolupracovnicí už prvého apoštolátu Církve při hlásání evangelia starému světu pohříženému v pohanství. Svoji promluvu končil sv. Otec slovy evangelia: „Zůstaň s námi, Pane, neboť se připozdívá!"

Zemřelý (22. 5.) kard. Lépecier byl rodákem z diecése verdunské ve Francii. R. 1878 vstoupil do kongregace Služebníků Mariiných (servitů), kde později zastával nejdůležitější řádové funkce: konsultora, prokuratora i generála. Jako mladý kněz působil nejprve v Londýně, pak celé čtvrtstoletí byl profesorem bohosloví v Ateneum Propagandy v Římě, pracuje též horlivě na poli literárním (v theologii a asketice). Založil mezinárodní kolej sv. Alexeje Falconieriho pro své řádové studenty. R. 1911 byl apoštolským visitátorem v Anglii, později též ve Skotsku; posvěcen za biskupa (1924), byl poslán jako apoštolský delegát do Indie. Kardinálem byl jmenován 1926 a hned roku následujícího se stal prefektem Kongregace záležitostí řádových. Jako kardinál zastupoval Sv. Otce na světovém eucharistickém sjezdě v Kartagině (v Africe), na slavnostech sv. Jany d'Arc v Orleansu a jubileu své kongregace servitů. Dožil se 63 let svého věku.

BELGIE.

„Bůh v Beauringu" nazývá se divadelní kus, který rouhavě zneužívá zpráv o zjevení se Matky Boží v belgické obci Beauringu. Když v letošní postní době dávali ten kus v Antverpách, súčastnil se představení toho také předák organisace tamějších bezbožníků, Fr. Engels. Mezi hrou pak hlasitě volal: „Kdybych měl volit mezi Bohem a satanem, to raději celý, s kůží i vlasy svými, bych se vydal v ruce satanovy." Za nedlouho nato — na Velký pátek — šel tento rouhač — úplně zpitý — do místního kina na představení — v kině vypukl požár, který si vyžádal i oběti z obecenstva: několik raněných a jednoho mrtvého, napolo uhořelého — poznali v něm onoho rouhače, Fr. Engelsa. Bůh nebývá beztrestně posmíván.

FRANCIE

Chmurné výhledy do budoucnosti Francie otevírá statistika porodů a úmrtí za poslední rok 1935. Zatím co sousednímu Německu přibylo za ten rok 480.000 obyvatel — to jest rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých — ve Francii není žádného přírůstku, ba ještě o několik desítek tisíců je počet zemřelých větší než počet narozených. To znamená, že Francie vymírá! Je to přirozený důsledek mravního úpadku, který přivodila francouzská nevěra a volnomyšlenkářství otravující základy každé společnosti — rodinu!

Na 50.000 účastníků kongresu katolické mládeže v Paříži. Za účasti 5 kardinálů, francouzského Verdiera a Baudrillarta, československého Kašpara, polského Hlonda a belgického Van Roeye konal se o svátcích svatodušních jubilejní sjezd francouzské katolické mládeže v Paříži. V řadě sjezdových podniků byla velkolepá večerní pobožnost 15 tisíc kongresistů v sobotu večer v Notre Dame, v neděli po mši sv. šel po sv. přijímání průvod zahraničních hostí do stadionu. Byli to representanti katolické mládeže anglické, rakouské, belgické, kanadské, čínské, kubánské, španělské, severoamerické, holandské, maďarské, italské, japonské, litevské, mexické, polské, portugalské, švýcarské, syrské, jugoslavské a československé. Francouzská mládež vřele je pozdravila. Bývalý předseda mládeže biskup lurdský msgre Gerlier ve své řeči zdůraznil všestranný úspěch organisace ACJF. Odpoledne bylo programové vystoupení. Kongres vyvrcholil v pondělí po mši sv.

a scénických hrách sborovou recitací 50.000 přítomných, kteří slíbili věrnost Kristu králi a odhodlání k další práci.

Směšná pověrčivost francouzských poslanců zednářů! Většina poslanců francouzského parlamentu je smýšlení volnomyšlenkářského, zednářského. Dovedou být velmi kritičtí, jakmile jde o věci náboženské a církevní, ale jsou směšně pověrčiví v obyčejném životě. Ukázalo se to příznačně nedávno, když se jednalo o rozpuštění parlamentu, ke kterému mělo dojít v pátek, dne 13. března. Početná skupina volnomyšlenkářských poslanců podala předsednictvu sněmovny žádost, aby přeložilo rozpuštění parlamentu na jiný den, poněvadž prý 13. den měsíce, a k tomu ještě připadající na pátek, mohl by přinést neštěstí!! Potvrzena tím stará pravda, že místo pravé víry nastupuje směšná pověra i u lidí jinak učených a vzdělaných!

HOLANDSKO

Starobylé město Sittard v holandském Limburku má památný chrám sv. Petra Antiochenského, který pochází z 13. století, ale který byl už asi postaven na místě starší původní svatyně. Sittard byl střediskem křesťanství v Holandsku a jeho chrám klenotnicí sv. ostatků, které se ztratily. Když se stal rektorem kostela sv. Petra známý archeolog P. H. Heenraets, jal se pátrat po ztracených sv. ostatcích. V podzemí a ve věži chrámové našla se řada schránek s ostatky sv., které byly asi ukryty před francouzským vpádem (koncem 18. století) nebo též dočasně snad tam uloženy po požáru kostela r. 1859. V jedné zapečetěné schránce našly se kosti i s doklady, které svědčí, že jsou to ostatky sv. apoštolů Filipa, Tomáše a Bartoloměje. Také v ostatních schránkách byly nalezeny ověřené vzácné ostatky sv. Evžena, mučedníka z doby Diokletiánovy, sv. Placida, žáka sv. Benedikta, sv. Háty, sv. Lucie a mnoha jiných. Nález sv. ostatků je proto tak cenný, že jsou všechny ověřeny věrohodnými dokumenty.

NĚMECKO

V Berlíně ustavila se pro celé Německo pravoslavná diecése, které se dostalo od pruské vlády veřejno-právního uznání. Biskupem byl též vládou potvrzen protojerej Tichon, jmenovaný pravoslavným synodem ve Sremských Karlovcích.

Uměle vyvolaný vzrůst počtu uzavřených manželství a porodů v třetí říši v poslední době silně poklesl. Zato vzrostl r. 1934 počet rozvodů; převýšil nejen počet rozvodů roku předešlého, nýbrž i pověstný rok 1921, kdy bylo rozvodů nejvíce. Pro stále vychvalovanou „vyšší mravnost" režimu Hitlerova přináší tedy statistika smutné vysvědčení.

RAKOUSKO

Letošní už šestý „universitní týden" v Solnohradech se koná od 4. do 22. srpna. Z referátů sjezdových uvádíme: „Rozlom a jednota víry" (P. Bichlmair T. J. z Vídně), „Hlavní problémy scholastické theologie", „Theologické základy středověkého universalismu (prof. Kleinhampl T. J. z Inšpruku), „Duchovní proudy pozdního středověku a období předreformačního" (prof. Endler z Lince), „Theologie včera a dnes" (prof. Thieme z Brasilie), „Testament sv. Františka z Assisi" (J. Jörgensen z Assisi).

ŘECKO

Bída ruských mnichů na hoře Athos. Časopis „Pravoslavnaja Rus" (č. 9.) píše, že mnozí ruští mniši na hoře Athos (v Řecku) opravdu trpí velkou bídu a uvádí adresu bratrstva, na něž je nejlépe jim posílat pomoc. Předsedou bratrstva je O. Nestor a jeho správu vede sbor zvolených starců. Zároveň upozorňuje redakce časopisu „Pravoslavnaja Rus" na jeroschimonacha Mitrofana, který zneužívá bídy na Athosu k řemeslné žebrotě mnohostranným dopisováním. Jako jáhen prožil pohostinně několik měsíců v ladimirovském monastýru v CSR, pak odejel do Jugoslavie, kde dovedl získat od srbských církevních úřadů posvěcení kněžské. Potom se usadil na hoře Athos, ale žádný větší ruský klášter mu nedovoluje, aby v něm konal své kněžské úkony. Jeroschimonach Mitrofan se živí tím, že píše stále prosebné listy i do CSR a předstírá smyšlené důvody své bídy — jako že mu shořela jeho pustevna a že si chce postavit novou. Podrývá tím — praví

sám pravoslavný časopis — vážnost mnišské republiky athonské.

ŠVÝCARY

Sjednocení bezbožeckých internacionál. Úřední orgán komunistické internacionály „Le Correspondance internationale" (z 1. a 15. února t. r.) píše o vyjednávání, které se vede mezi buržoasní internacionálou volnomyšlenkářů a komunistickým svazem proletářských volnomyšlenkářů. Oba svazy si přejí sjednotiti se v jedné velké bezbožecké internacionále, aby pak společně bojovaly proti „fašistickému a klerikálnímu nebezpečí". „Le Correspondance internationale" vítá toto vyjednávání a doufá, že povede k cíli, takže oba svazy půjdou společnou cestou. Spojení bezbožeckých internacionál bylo provedeno na jejich letošním sjezdu v Praze. K tomuto rozhodnutí komunistické internacionály poznamenává „Courrier de Genéve" (z 28. února): „Z různých stran se sděluje o nové taktice, kterou se bezbožníci snaží potlačiti náboženskou myšlenku vůbec a především katolickou. Na příklad v Anglii bezbožníci pochopili, že přímý útok na náboženství nevyvolává velké odezvy v masách a proto se rozhodli spojiti boj proti náboženství s bojem proti fašismu a válce. Při tom dávají najevo, že náboženská myšlenka je vlastně jedno a totéž s fašismem a válkou a proto je nutno bojovati i proti náboženství i proti fašismu jako proti různým formám jedné kapitalistické myšlenky a připravovati společnou protináboženskou a protifašistickou frontu." Tato nová taktika se již dávno uplatňuje v Československu.

Literatura.

Poslední dílo Plusovy trilogie „Bůh v nás", „Kristus v našich bratřích", je kniha „V Kristu Ježíši". Kniha „Bůh v nás" pojednává o přítomnosti Boží v nás stavem milosti posvěcující. Kniha „V Kristu Ježíši" má za předmět styky každého jednotlivého křesťana s Ježíšem, jež plynou z našeho individuálního přivtělení k němu, kdežto kniha „Kristus v našich bratřích" jedná o vzájemném styku křesťanů mezi sebou, plynoucím z jejich společného přivtělení ke Kristu Ježíši. V knihách Plusových je mnoho ohně, který Ježíš Kristus přinesl na svět a o němž si přál, aby zapálil. Upozorňujeme, že knihy „Bůh v nás" (15 Kč) a „V Kristu Ježíši" (10 Kč) vyšly v edici Smíru, Přerov, Šířava 7. Kniha „Kristus v našich bratřích" (12.50 Kč) vyšla v Adalbertinu v Hradci Králové. Lze ji koupiti v každém katolickém knihkupectví. Neračte si ji objednávati v edici Smíru, která nemá vlastního knihkupectví a rozesílá jen knihy, které sama vydala.

Nakladatelství Ondřeje Junka v Týně nad Vltavou vydalo cennou práci našeho známého básníka Františka Kašpara, děkana ve Stádlci u Tábora, pod názvem „Dům zlatý", mariánské verše pro děti. Knížečka se hodí k různým pobožnostem a může býti i vhodným dárkem, neboť jsou to verše věnované Královně nejsvětější. Jednotlivý výtisk včetně poštovného stojí 6.50 Kč, na každých pět výtisků jeden zdarma!

K. B. Hroch: Sv. Jan Kř. de la Salle. Olomouc, Vítězové III. roč., č. 5., cena 3 Kč. — Právě teď, kdy se tak zdůrazňuje nutnost dobré výchovy na školách, vyšel život velikého vychovatele sv. Jana de la Salle, zakladatele Školských bratří. Tento život z pera K. B. Hrocha je velmi zdařilý. Ukazuje opravdovou velikost sv. Jana. A hlavně staví do popředí iniciativu a originálnost myšlenky sv. Jana o dobré školní výchově. Zaslouží si tedy právem, aby přišel do rukou učitelů a též žáků.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY. KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY * HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický PŘEROV. Telefon 325.

Trpíte
revmatismem?

Poraďte se s lékařem,
co a jak máte činiti;

kupte si
mentholovou
francovku

ALPU

Masáží Alpou dosáhnete úlevy, krev se dokonale rozproudí, poskytne tělu náležitou výživu, posílí svaly a působí blahodárně na nervy.

stavu papežského dr. Boh. Spáčil, který jest odborníkem ve srovnávací dogmatice a znalec zvláště ruské theologie, pojedná o tématě „Sv. Cyril a Metoděj a učení a úcta blah. Panny Marie".

3. Důležitou a stále časovou otázku „Poměr sv. Cyrila a Metoděje k primátu římského papeže" osvětlí na základě výsledků nového odborného bádání mladý cisterciák lublaňský, profesor staroslovanštiny na Východním ústavě v Římě, dr. Th. Kurent.

4. Učený asumptionista, věrný přítel našeho Velehradu, P. Severin Salaville, ředitel mezinárodní koleje sv. Augustina v Římě, zvolil si za téma své přednášky velehradské diferenční nauku „O vycházení Ducha sv.", o níž také literárně mnoho pracoval.

5. „O theologii římské za časů sv. Cyrila a Metoděje" referuje dr. Mořic Gordillo, profesor Východního ústavu v Římě, rodem Španěl, který se už súčastnil posledního sjezdu velehradského.

II. Referáty liturgické věnují vědeckou pozornost nesmrtelnému odkazu slovanských apoštolů, jejich slovanské liturgii a překladu Písma svatého.

1. Nejlepší znalec tohoto díla svatých bratří, profesor Karlovy university pražské, prelát dr. Josef Vajs, shrne výsledky svého životního pilného studia v přednášce „O povaze slovanské liturgie cyrilometodějské".

2. Jeho žák, profesor dr. František Pechuška z Prahy, promluví „O staroslovanském překladě Písma sv.", jejž dali Slovanstvu do vínku jeho písemnictví sv. Cyril a Metoděj.

3. „Osudy staroslovanské liturgie v Čechách a na Moravě" vylíčí profesor Karlovy university pražské dr. Miloš Weingart; úsudek filologického odborníka bude jistě cenným příspěvkem k cyrilometodějským dějinám naší vlasti a daní vděčnosti našeho uceněného světa k zakladatelům slovanského písemnictví.

4. Přednáška Holanďana P. A. Raese, profesora římského Východního ústavu, bude se obírat „Dvojí formou východní liturgie byzantsko-synodální a rusínské", v jaké budou i na sjezdě velehradském konány služby Boží.

5. Ukrajinec dr. Ondřej Išťák, profesor lvovské Duchovní akademie, obeznámí účastníky sjezdu s novými předpisy Svaté Stolice, jimiž se upravuje „Vydávání liturgických knih byzantsko-slovanských".

III. Cyrilometodějským otázkám dějinným je věnována III. sekce sjezdová.

1. Náš mladý historik a byzantolog dr. František Dvorník, profesor Karlovy pražské university, nakreslí ve své přednášce „Dějinné pozadí říše byzantské za doby sv. Cyrila a Metoděje". Touto novou cestou, studiem staré Byzance, odhaluje dr. Dvorník nové doklady k historicky věrné podobě sv. bratří.

2. V době konkordátů a smlouvání států o „modus vivendi" se Svatou Stolicí bude zajímat přednáška hrvatského profesora dra Štěpána Sakače ze Zagrebu na téma „Čím přispěl sv. Metoděj k uzavření smlouvy či dohody mezi Velkou Moravou a Svatou Stolicí roku 880?".

3. „Úcty svatého Cyrila a Metoděje u nás do 18. stol." všímá si přednáška dra Josefa Vašici, profesora cyrilometodějské fakulty bohoslovné v Olomouci.

4. Jeho kolega, universitní profesor dr. František Cinek z Olomouce, zachytí zase ve své přednášce sjezdové „Obrodný vliv myšlenky cyrilometodějské v dobách pojosefinského febronianismu u nás".

5. „Dějinný obraz osudů slovanské liturgie v Jugoslavii a Bulharsku" podá přednáška profesora dra Roka Ro-

gošiče, O. S. Fr. z Makarské v Jugoslavii.

Vedle těchto zvláštních dějepisných přednášek zachytí řada referátů historii kultu cyrilometodějského u pravoslavných Rusů dr. S. Vilinský, universitní profesor z Brna, v Polsku (prof. dr. M. Niechaj z Lublina), na Ukrajině (prof. dr. Josef Slipyj ze Lvova), v Jugoslavii a v Rusku.

Obvyklé adorační meditace večerní bude mít na sjezdě slovanský asistent Tovaryšstva Ježíšova, Slovinec P. Antonín Prešern. Také referáty o praktické misijní práci podají pozvaní zástupci ústavů a organisací pracujících pro dílo svaté jednoty.

LITERATURA

Hedvika Vávrová S. C. J.: Zofie Svečinová. Olomouc, Vítězové III. r., č. 4., cena 3 Kč. — Životopis slavné a veliké konvertitky Zofie Svečinové si zasloužil, aby byl vydán. Vždyť jde o duši slovanskou. Je to žena, jež se hluboko zapsala do dějin a která svou skrytou činností vykonala mnoho. Svečinová přestoupila do Církve katolické z pravoslaví po dlouhých studiích. Je veliká svou charitativní činností. Byla přítelkyní a rádkyní velikých osobností své doby, hlavně Lacordaira. Její životopis je tím poutavější, že si všímá prostředí a doby, ve které žila Svečinová. Bylo by záhodno, aby se hlavně při dnešních unionistických snahách co nejvíce rozšířila známost o této veliké ruské ženě.

Chystejme protiútok! Proslýchá se, že komunisté chtějí podniknouti velikou akci, aby získali celou naši mládež pod svůj bezvěrecký prapor. Můžeme lhostejně přihlížeti, až u nás budou poměry jako v Rusku a Mexiku? — Exerciční dům v Hlučíně chystá protiútok a vydá pět sociálních čísel „Posla Pravdy". Získán k tomu oblíbený žurnalista dr. Alfred Fuchs, který probere tato témata: „Kristus a sociální otázka", „Temný středověk", „Církev a kapitalismus", „Papež a bída", „Zachrání nás komunismus?". — „Posel Pravdy" si získal za jeden rok svého trvání 120.000 odběratel. Doufejme, že sociální čísla otevrou širokým vrstvám našeho lidu oči a zachrání je před záhubou rudého bezvěrectví. Objednejte hned a rozšiřujte. 100 kusů jednoho čísla stojí jen 3.80 Kč i s portem. Adresa pro objednávky: Exerciční dům, Hlučín. Čís. pošt. spořitelny 39.556, čís. telefonu 33.

Namáhavá duševní práce vysiluje jemnou a složitou soustavu nervovou, až dochází postupně k únavě a vyčerpanosti. Již pouhé potření spánků a čela francovkou Alpou příjemně osvěžuje. Lehká masáž celého těla Alpou oživí celou nervovou soustavu.

Ve dnech 15.—19. července 1936 koná se na Velehradě VII. unionistický sjezd, na který zveme všechny přátele veliké myšlenky svaté jednoty Církve. Prosíme o modlitby a oběti pro duchovní zdar sjezdu; zvláště modlitby nevinných dítek, bolesti trpících v nemocnicích a služba lásky křesťanské budou svolávat na unionistický sjezd Boží požehnání.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЖЕДИ НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 7.—8.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Hvězdy zářivé 241
Služebník boží Antonín Martin Slomšek, biskup lavantský . . 242
„Chléb náš vezdejší..." 245
Soudobý stav ruské pravoslavné církve 246
Z neznámého úseku dějin velehradských 1875—1880 249
Katolický kněz a krajanské zahraničí 252
Ochrana svatých apoštolů slovanských 254
Kaleidoskop z rumunského světa . 256
Křesťanský Východ 262
Katolický obzor 268
Krajanské zahraničí 274

Hovorna redakční.

Redakce byla poslední dobou zcela zaměstnána obsáhlými přípravami k VII. unionistickému sjezdu velehradskému, proto vydává toto prázdninové dvojčíslo teprve nyní po sjezdě. Podrobný referát sjezdový uveřejníme v příštím čísle zářijovém, kdy budeme už také moci registrovati ohlas, který VII. unionistický sjezd vyvolala doma i za hranicemi. Bohu díky, je to ohlas radostný, konstatující svorně, třebas v různých řečích, úspěch sjezdu i myšlenek na sjezdu projednávaných.

K jmenování nejdp. apoštolského protonotáře dr. Rud. Zháněla, superiora krajanské misie v Paříži, čestným kanovníkem katedrály notredamské projevujeme jak za náš ACM, tak i za naši redakci a čtenáře apoštolátní upřímné a zasloužené blahopřání. Dobrotivý Bůh dopřejž nejd. p. kanovníkovi i nadále hojně zdraví, síly a svého požehnání k práci pro časné a věčné blaho našich krajanů!

P. T. Arn. Ostrá, Obyštov. Děkujeme za zaslané známky. Příště je račte poslat jako vzorek bez ceny, nebo jako tiskopis. Škoda vysokého porta uzavřeného dopisu, a to ještě doporučeného! Pozdrav!

*

Na valné hromadě Ústředního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, která se konala v sobotu, dne 18. července o 11. hod. dopol. na Velehradě, podaly některé diecésní odbory ACM (Olomouc, Brno, Praha, Čes. Budějovice, Maribor, Lublaň, Križevci) své zprávy o posledním třiletí činnosti ústně, jiné poslaly referáty písemně. Prosíme všechny ostatní bratrské odbory ACM o dodatečné zaslání výročních zpráv do Ústředí ACM, aby obraz apoštolátní činnosti byl úplný; uveřejníme jej v AC.

Ústředním tajemníkem ACM byl na valné hromadě velehradské opětně zvolen jednomyslně kanovník msgre Fr. Jemelka z Olomouce.

Členy ústředního výboru ACM, pokud nebyly podány jiné návrhy z jednotlivých odborů, zvoleni dosavadní delegáti cum jure cooptationis. Příslušná přání račte adresovati na ústředního tajemníka ACM (Olomouc, Wilsonovo 16).

Celé jednání VII. unionistického sjezdu vyjde v samostatné knize jako „Acta VII. Conventus Velehradensis". Poněvadž tam budou uveřejněna nejen všechna vědecká pojednání unionistická, ale i cyklus témat o úctě sv. Cyrila a Metoděje u jednotlivých národů slovanských, stane se kniha bohatým zdrojem zajímavých přednášek i pro praktický život spolkový. Kdo si ji bude přát, zvláště z účastníků sjezdových, ať si ji už nyní objedná v sekretariátě ACM (Wilsonovo 16). Na ukázku nebude posílána.

*

Kde budou exercicie? Sv. Hostýn: Pro kněze od 17. do 21. srpna. „Veni Sancte" je večer prvního dne,

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Červenec-srpen 1936. Číslo 7-8.

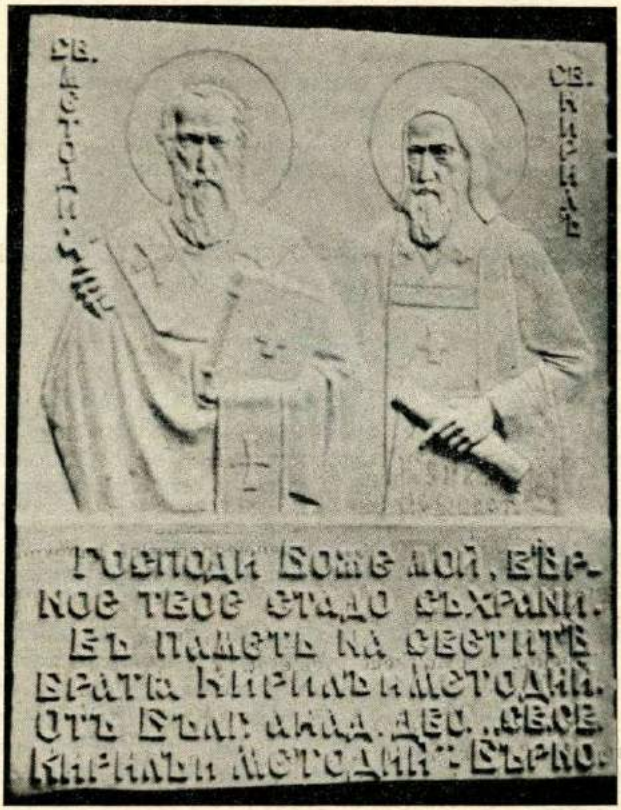

Pamětní deska, kterou letos zasadili pravoslavní Bulhaři k poctě sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě.

Hvězdy zářivé!

O. Alexij Fiala.

V dálné Soluni v chrámu Moudrosti odvěké
hvězd dvojí svit se zlatem rozehrál:
dvou bratří duch se vznesl v kraje daleké,
by víry zář do slávských srdcí rozléval.

Světlo hřejivé zřídel Věčnosti blažené
v tém propasti sál úhor slovanský;
tál model kov a v pouta Církve slavené
šíj sklonil rád rod Moravanů pohanský.

Moudrost života předků v zemi se rozvila,
lesk ctností všech pronikal v slávskou dál:
vzplál Velehrad, sněť zvadlá věrou ožila
a ve vlasti své žezlo třímal světla Král.

Hvězdy zářivé, bratří slovanští přesvatí!
Sláv ubledlý zas vítá Slunce plam:
sjezd velebný ať vaší láskou navrátí
mu jednoty i víry vzácný drahokam!

Služebník boží Antonín Martin Slomšek, biskup lavantský.

Dr. Josef Mirt.

Slomšek je *Slovincům* muž svatého života, buditel slovinského lidu v nejšlechetnějším smyslu slova, plodný lidový básník a spisovatel, první slovinský vychovatel a učitel, obnovitel náboženského života, opravdu apoštolský biskup a *zanícený hlasatel cyrilometodějské ideje.* Je žádoucno, abychom si o jubileu 1050. výročí smrti sv. Metoděje vzpomněli též na Slomšeka, kterého již o mileniových slavnostech před 50 lety jmenovali „druhým Metodějem".

Antonín Slomšek se narodil dne 26. listopadu 1800 v obci a farnosti Ponikva blíže Celje v jižním Štyrsku, patřící nynější *Jugoslavii.* Jako biskup si později přidal k svému křestnímu jménu ještě jméno svého biřmovacího a farního patrona Martina, proto byl všeobecně nazýván Antonín Martin. Jeho rodiče byli prostí, poctiví selští lidé, majitelé velikého statku Slom, odtud také rodové jméno Slomšek.

Malý Antonín jevil záhy veliké schopnosti, pilnost, hlubokou zbožnost a touhu po svatých skutcích. Kaplan Jakub Prašnikar přemluvil otce, aby dal svého prvorozence na studia. Po dokončení gymnasijních a filosofických studií vstoupil Slomšek na podzim 1821 do lavantského semináře v Celovci v Korutanech. Již první podzim se jal přiučovati své kolegy slovinskému jazyku, kterýž byl v tehdejších časech z veřejných škol úplně vyloučen. Hned v úvodní přednášce upozornil 21letý Slomšek své posluchače *na veliké misionářské dílo sv. Cyrila a Metoděje.*

Krásně vyložil, jak nebeský Otec poslal Slovanům za učitele dva bratry; to bratrstvo aby bylo Slovanům pobídkou a upozorněním, jak se mají slovanské kmeny mezi sebou poznávati a v lásce vzá-

jemně podporovati. Roku 1824 byl Slomšek vysvěcen na kněze; ke konci bohoslovných studií nabídl mu tehdejší lavantský biskup Zimmermann, že ho pošle na vyšší studia do Vídně. Slomšek však tuto čestnou nabídku s uctivostí a vděčností odmítl, poněvadž ho více těšila pastorace mezi chudým trpícím slovinským lidem.

Jako kaplan působil 4 leta na Bizeljskem při chorvatské hranici, potom v Nové Cerkvi nad Celjí, a všady zanechal po sobě nejlepší vzpomínky.

† *Biskup Slomšek vede svůj lid k úctě sv. Cyrila a Metoděje.*

Na podzim 1829 byl povolán za spirituála na celovský seminář a tam vychovával kněžský dorost po celých devět let. Také tam vedle svého povolání přiučoval bohoslovce *slovinskému jazyku* a byl jim zároveň světlem svým vzorným životem, takže ho dobří bohoslovci už tehdy měli v úctě jako svatého muže. Roku 1838 přišel za vrchního faráře do Vuzenice na Drávě, kde vzorně uspořádal farnost a děkanát. Jako děkanský školní inspektor dobře poznal nedostatky tehdejšího školství. Jelikož bylo tehdy řádných škol velmi málo, doporučoval zavádění nedělní školy a již tenkráte asi ve Vuzenici sepsal zlatou pedagogickou knihu „Blaže a Nežica" (Blažej a Anežka), které dokonce i v Petrohradě užívali jako příručky pedagogiky.

Na podzim 1844 byl jmenován Slomšek kanovníkem u Sv. Andraže v lavantské dolině v Korutanech, kdež bylo tehdy sídlo lavantského biskupa; stav se pak biskupským školním dozorcem, mnoho se přičiňoval o povznesení školství a učitelstva. V této služ-

bě zůstal však jen dva roky. Na jaře 1846 přichází jako infulovaný opat a městský farář do Celje, kde ho ještě téhož roku dne 30. května jmenoval solnohradský arcibiskup kardinál Schwarzenberg *biskupem lavantským*. Biskupské svěcení přijal v Solnohradě dne 5. července 1846. Když se v duchovních cvičeních připravoval na své biskupské svěcení, učinil pevné rozhodnutí, že se bude jako biskup úplně věnovati jen svému apoštolskému povolání. Tomuto rozhodnutí zůstal věren až do konce života. Současníci ho nazývali *„apoštolským biskupem"*. Mezi tehdejším rakouským episkopátem požíval veliké vážnosti. Zejména přátelské styky navázal *s českomoravským episkopátem*. Působil v duchu *sv. Klementa Dvořáka* (Hofbauera). Jeho spirituál v semináři, Kašpar Albrecht, studoval nějaký čas ve Vídni a tam se seznámil také se sv. Klementem Dvořákem a v jeho duchu vychovával pak své bohoslovce.

Na biskupském stolci následoval Slomšek stkvělý příklad sekovského biskupa Romana Sebastiana Zängerle, kterýž byl žákem, chovancem a svěřencem Dvořákovým ve Vídni. Veškerým svým vlivem zasazoval se o to, aby vědecky i mravně povznesl duchovní stav a lid své diecése. Zavedl pro kněze dotud neznámé duchovní cvičení a pro lid pobožnosti misijní, které většinou sám řídil. Možno říci, že Slomšek s misionářským křížem v ruce prošel celou svoji diecési.

V letech 1856 a 1857 pověřil kardinál Schwarzenberg, tehdy již arcibiskup pražský, Slomšeka vážnou úlohou, visitací totiž benediktinských klášterů v Rakousku a v *zemích české koruny*. — Jeden z největších Slomšekových činů bylo však *založení Bratrstva sv. Cyrila a Metoda* v roce 1951, které papež Pius IX. už následujícího roku schválil. Bratrství toto se brzy rozšířilo nejen u Slovinců, ale proniklo i do Čech a na Moravu, kde připravilo úrodnou půdu pro *„Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje"*. Zejména v diecési olomoucké a brněnské se přihlásilo k Slomšekovu Bratrstvu velmi mnoho členů. Cyrilometodějským „Bratrstvem" ukázal Slomšek Slovanstvu jeho nejvyšší úlohu: v duchu křesťanské víry a lásky pracovati *ke sblížení Východu a Západu*.

Roku 1859 přenesl Slomšek své biskupské sídlo ze Sv. Ondřeje v Korutanech do *Mariboru* a tím zachránil od národní smrti skoro čtvrt milionu štýrských Slovinců. V Mariboru žil jen tři roky. Neboť zemřel tam blaženou smrtí už dne 24. září 1862. Slovinský lid vidí kol hlavy Slomšekovy svatozář světce, u jehož hrobu hledají den ze dne věřící všech stavů útěchy a také ji nalézají, jak svědčí četná vyslyšení.

Od roku 1925 — se schválením římské Kongregace — *konají se přípravy na Slomšekovo blahořečení*. Nechť 1050. výročí smrti sv. Metoděje uspíší to dílo. V duchu sv. bratrství katolického ať modlitbami pomáhají Slomšekovým rodákům i ostatní slovanští bratří, aby se dostalo brzo cti oltáře slovinskému „Metodějovi".

„Chléb náš vezdejší . . ."

Dr. Martin Mikulka.

Často bral Kristus svá podobenství z rolnického života. Mluvil o rozsévači, jehož símě padlo na cestu, jiné mezi trní nebo na skálu a opět jiné na dobrou půdu. Jindy se Sám přirovnává k rozsévači, který nasel dobrého semene na své pole, ale nepřítel přišel v noci a nasel koukole. Své učení nazývá pšenicí a svého učedníka významně oráčem, který jde vytrvale za pluhem, neohlížeje se nazpět. Lidstvo je mu polem vlnícím se bohatými klasy a čekajícím důvěrně, až je přijde kosit hospodář. „Žeň zajisté veliká jest, ale ženců je málo."[1]

V osobě hospodáře, jenž štípil vinici, poznává svého Otce, který všechno učinil, aby ji dobře obdělal a uchránil proti škůdcům; sebe nazývá vinným kmenem, který rozlévá po svých ratolestech podstatně k životu duchovnímu potřebnou šťávu milosti pomáhající a posvěcující, abychom jednou žili my a druhou naše dobré skutky. Také se nazývá štěpařem, jenž opatruje stromek, ořezává a okopává jej, aby přinesl dobré ovoce, a neplodný strom vytíná a uvrhuje na oheň.

Nezapřel, že pochází ze slavného kdys rodu venkovských knížat betlemských, kteří se živili zemědělstvím. Rut „šla tedy a sbírala klasy za ženci. I přihodilo se, že pole toho pán byl z příbuzenstva Elimelechova, jménem Booz." „Booz zplodil Obeda, Obed Isaje a Isaj Davida,"[2] O Kristu pak prohlásil anděl: „Dáť mu Pán Bůh stolici Davida, otce jeho."[3]

Přebývaje ve svatostánku zve rolníka k sobě ne jako cizince, nýbrž jako dobře známého druha; vždyť mu připravuje svou pílí svátostné způsoby, v nichž skrývá svou velebu, chtěje přebývati mezi námi. Z rukou zemědělce přijímá, co tento jako sladký plod v potu tváře vyrval zemi, přijímá chléb a víno, aby z nich dokonal tajemství lásky své a proměnil je ve své nejsv. tělo a svou nejsv. krev. „A vzav chléb, díky činil a lámal a dával jim řka: Totoť jest tělo mé, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku. Tak i kalich, když povečeřel, řka: Tentoť jest kalich, nová úmluva v mé krvi, která bude za vás vylita."[4] Vštěpuje úctu k práci rolníkově, napomíná: Seberte drobty, aby nezhynuly!

Zdržuje se u Svátosti oltářní přebývá rolník u svého nejlepšího přítele, který mu radí, aby, naplňuje své stodoly, neopomíjel naplnit sebe láskou k svému Mistru a touhou po spáse duše, aby se nepodobal nemoudrému muži, který pro starosti své zapomněl na to nejhlavnější.

Od té doby chápe se umělec štětce, aby znázornil Krista žijícího ve svatostánku jako rozsévače, jenž do vonících lích srdcí lidských

[1] Luk. 10, 2. — [2] Rut 2, 3. a 4, 22. — [3] Luk. 1, 32. — [4] Luk. 22, 19, 20.

zasévá své učení a svou milostí dává mu vzrůst, aby vydalo hojnou úrodu dobrých skutků. Řezbář ze života rolníkova bere klas pšeničný a sladký hrozen, aby jimi vyzdobil oltář, na kterém se bude obětovati pod způsobami chleba a vína čistý Beránek.

Ježíš Kristus není hospodářem, jenž by složil ruce v klín, když dokonal svou práci; ujišťuje, že v Církvi, kterou vzdělal svým potem, zoral svým křížem, svým tělem sílí a zúrodňuje svou krví, zůstane po všechny dny až do skonání světa. Posílá žence ve svých apoštolech a jejich nástupcích, aby pole to opatrovali, odstranili koukol a na konec vydali počet do rukou samého Hospodáře. Sám pak přihlíží bděle ze svatostánku obrodným pracím, povzbuzuje a odměňuje a řídě Duchem sv. jarní setbu i letní sklizeň.

Soudobý stav ruské pravoslavné církve.

I. V sovětech.

V červnovém čísle časopisu „Znamja Rossiji" (Prapor Ruska) je uveřejněn článek V. A. Kuznecova „Russkaja pravoslavnaja cerkov", který popisuje celkový stav pravoslavné církve v SSSR a v cizině. Uvádíme zde některé výňatky z tohoto článku: „Ruská pravoslavná církev — jako i dříve — je stále pronásledována, ale v poslední době se toto pronásledování více tají. Bolševická politika vzhledem k církvi je nyní dvojí, jak zřejmě svědčí různá fakta ze života církve. Počet vyhoštění a ubíjení duchovních se zmenšil (tahle okolnost může býti vysvětlena také tím, že již není koho vyhošťovati a koho stříleti. Poznámka překladatelova.) Jsou zprávy, že se chystá nařízení o propuštění duchovních osob na svobodu. Děti pravoslavných kněží smějí býti přijaty do škol (a podle posledních nařízení mohou obdržeti i práci, pozn. překlad.). Komsomolci a bezbožníci nyní nesmějí prováděti veřejně hrubé zesměšňování náboženství. Sovětská milice v tomto roce udržovala pořádek při velikonočních bohoslužbách. Sovětská vláda prý se chystá dovoliti svolání církevního sněmu. Teď už bolševici neopakují na každém kroku, že „náboženství jest opium pro národ", nýbrž častěji říkají, že „náboženství je soukromou záležitostí každého jednotlivce" (ostatně tato věta je v sov. konstituci už od r. 1918, ale ničemu nepřekážela).

Taková jsou fakta, která poukazují na mírnější názor bolševiků na náboženství. Jsou však ještě jiná fakta svědčící o pravém opaku. Citujeme zase výňatky z článku Kuznecovova.

„Ale s druhé strany bylo k 1. květnu r. 1935 zatčeno 25 biskupů a jsou také dokud ve vězení všichni duchovní, kteří tam byli drženi dříve (mezi nimi též pravoslavný metropolita Petr Krutický). Patriarší synoda je rozpuštěna; v celém SSSR není ani jedné duchovní školy, netiskne se ani jedna náboženská kniha anebo časopis. Přestal podle všeho vycházeti i „Časopis moskevské patriar-

chie". Ještě více: od 1. ledna t. r. se provádí nová registrace všech chrámů a je zapovězeno budovati nové. Podle zpráv polských novin v západních krajích SSSR zavírají se chrámy jeden za druhým. Totéž se děje podle finského tisku v leningradském rajonu."

K těmto zprávám musíme podotknouti, co je z různých jiných pramenů známo, že totiž i všude jinde se pokračuje v zavírání a ničení chrámů. Psali jsme o tom několikráte i v našem Apoštoláte. Před nedávném bylo vydáno nařízení zapovídající duchovním osobám cestovati po území SSSR. (Nevíme, dotýká-li se toto nařízení jen domorodých duchovních, či také cizích.) Co se týče svolání

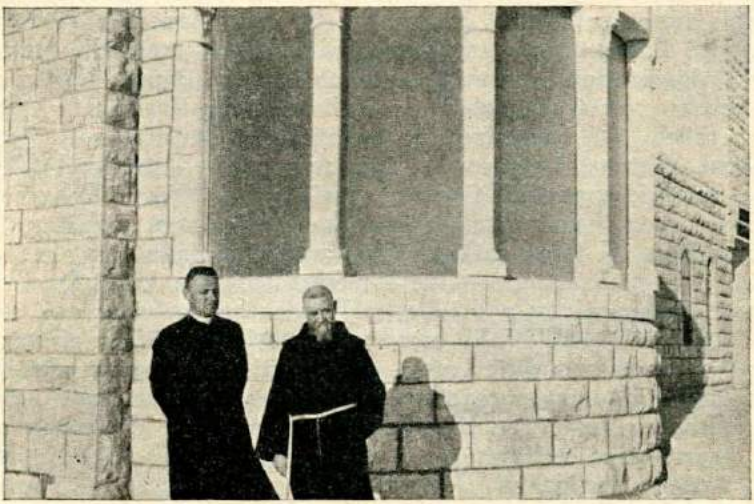

Vicerektor jerusalemského hospice dr. Snoj a český františkán P. Hermes Kohout v Jerusalemě.

církevního sněmu, je nutno se obávati, že bude pouhým nástrojem v rukách vůdce sovětských bezbožníků, soudr. Gubelmana-Jaroslavského, aby ještě více zdiskreditoval náboženství. V. Kuznecov uvádí ve svém článku, že na programu sněmu mají býti dány mezi jiným tyto otázky: dovolení pravoslavným biskupům vstupovati do stavu manželského, povolení druhého manželství ovdovělým kněžím (u pravoslavných směl býti vysvěcen na kněze i ženatý člověk, ale po svém vysvěcení se kněz již nesměl ženiti); zavedení nového kalendáře; církevní soud nad emigrantskými biskupy a duchovenstvem atd. Hlavní úlohou církevního sněmu má však býti *volba nového všeruského patriarchy*. Za nynějších poměrů sotva přinese tato volba užitek pravoslavné církvi, spíše může vyvolat nové různice a novou nespokojenost.

Stav náboženské otázky v SSSR je tedy stále neutěšený. I když bolševici poskytnou nějaká ulehčení, nevede jich snaha uzavříti upřímný smír s církví anebo uznati její význam, nýbrž jsou to jen

vynucené ústupky diktované možností války, kdy není radno jakoukoliv strohostí dráždíti obyvatelstvo.

II. Poslední události v ruské pravoslavné církvi zahraniční.

Koncem minulého roku došlo v Sremských Karlovcích (v Jugoslavii) za přispění a osobní účasti srbského pravoslavného patriarchy Varnavy k organisačnímu sjednocení různých částí ruské zahraniční pravoslavné církve. Byla rozdělena na 4 metropolie: 1. *Západoevropskou* (se sídlem v Paříži); 2. *Balkánskou* a blízkého Východu (Bělehrad—Sr. Karlovci); 3. *Americkou* (New York, prozatím San Francisko), 4. *Dálného Východu* (Pekin nebo Shanghai). V čele ruské zahraniční církve by stál zvl. sbor skládající se ze zástupců (hlav) těchto krajů za předsednictví stařičkého metropolity *Antonije*, dobře známého katolickému světu, nebo jeho zástupce. Srbský patriarcha nabídl jim ochotně pohostinství. Už s počátku naráželo toto rozhodnutí na nesnáze. Především proto, že část pravosl. zahraniční církve — Západoevropská — před několika lety se kanonicky podřídila patriarchovi cařihradskému. O smír v této otázce se pokouší srbský patriarcha a vyjednává s cařihradským patriarchou. K tomu ještě nutno dodati, že řada pravoslavných církví v nových státech — ve Finsku, Estonsku, Lotyšsku, Polsku rovněž se kanonicky podřídila cařihradskému patriarchovi, dostala od něho — autokefalii, samosprávu. Ale do těchto církví nyní patří i pravoslavní věřící ruské národnosti. Stejný stav věcí je i v Rumunsku, kde pod pravomoc pravoslavného patriarchy náležejí též Rusové v Rumunsku žijící. V starém spojení s Moskvou zůstala jen pravoslavná arcidiecése v malém Litevsku (v Litvě). Hlava této diecése, arcibiskup Elevferij, sídlící v Kaunasu, vykonává teď funkci zahraničního zástupce moskevského (všeruského) patriarchátu pro Evropu a Ameriku. Má to ovšem jenom formální význam, poněvadž těch, kteří si přejí zachovati spojení s Moskvou, ani v Evropě, ani v Americe mnoho není.

Takový byl celkový stav věcí na jaře t. r. Nyní došlo ke konfliktu — a to velmi ostrému, jaký je v dějinách pravosláví ojedinělý — mezi *Moskvou a Bělehradem*, to jest mezi ochráncem stolce „patriarchy moskevského a celé Rusi", metropolitou Sergějem (býv. arcibiskupem Nižního Novgorodu) a srbským pravoslavným patriarchou Varnavou. New-yorský deník „Nové Ruské Slovo" v článku: „Konflikt mezi ruskou a srbskou církví" („N. R. Sl." ze dne 4. dubna t. r.) sděluje, že mezi moskevským metropolitou a srbským patriarchou, kteří se znají velmi dobře ještě od let předválečných, došlo nedávno k výměně dosti ostrých dopisů. Metropolita Sergěj hned v prosinci m. r. telegraficky žádal patriarchu Varnavu, aby od zamýšleného sjednocení ruské zahraniční církve upustil a dal mu odpověď do 15. prosince 1935. Připomněl při tom znova, že ruští biskupové a arcibiskupové shromáždění v Sr. Karlovcích, jsou „zapreščeny" (zvl. ruský výraz pro kanonický trest za porušení církevní kázně) a hrozil patriarchovi — přerušením cír-

kevního obcování. 10. prosince 1935 patriarcha Varnava odmítl rozhodně telegrafickou výzvu metropolity Sergěje a zdůraznil, že uzná toto přerušení církevního obcování (neslychané v dějinách Ruska a Srbska) za pravoplatné. Nemoc metropolity Sergěje, který byl zachvácen chřipkou za veliké epidemie chřipkové v Rusku, vynutila na čas mlčení. Teprve dne 14. března t. r. zaslal metropolita moskevský Sergěj patriarchovi srbskému obsáhlý přípis (č. 341-36). Opakuje v něm své dřívější tvrzení, že prý v Moskvě zůstává volným a nezávislým ve svém rozhodování, ale hned oslabuje tvrzení poznámkou o svých „kompromisech s životem — skutečností". Vyčítá patriarchovi, že „věří kolujícím pověstem o jeho domnělé nesvobodě a neinformovanosti o zahraničních věcech". Obviňuje dále patriarchu Varnavu, že se chce postaviti v čelo novému autokefálnímu útvaru ruské pravoslavné církve v Evropě, Americe a na Dálném Východě a že chce svým vyjednáváním s jinými pravoslavnými patriarcháty učiniti tento nový útvar schopným života. Po těchto výčitkách prosí patriarchu, aby veškerou svou autoritou působil „na naše běžence", by od zřízení nového útvaru ruské pravoslavné církve upustili a, co již podnikli — aby likvidovali a „smířili se s Moskvou podle kánonů". Vzpomíná při tom horoucí lásky patriarchy Varnavy k ruské církvi a zároveň hrozí, nebude-li vyhověno jeho prosbě, že dojde „k přerušení mezi nimi modlitebního a eucharistického obcování" a příslušný návrh bude předložen „nejbližšímu Soboru (koncilu)" moskevské církve.

Autor článku k tomu dodává, že „za nynějších církevně-politických poměrů zahraničních není téměř naděje, aby se podařilo vyhnouti roztržce mezi oběma slovanskými sesterskými církvemi — ruskou a srbskou. Správněji řečeno — mezi jejich představiteli.

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875-1880.

Dr. Frant. Cinek.

(Dokončení.)

Rok 1878.

Při úmrtí Pia IX. 7. února r. 1878 vzpomíná se vřele přízně zesnulého velekněze k Velehradu, projevené bohatými odpustky k jubilejním slavnostem r. 1863 a 1869. „Nadto ze štědrosti velikého Pia IX. honosí se Velehrad bratrstvem „Koruny Soluňské", bratrstvem tak vzácným, že daleko široko není mu rovného." (Hlas, č. 15.)

Úmrtní den svatého Cyrila vyznamenán bohatým seznamem údů „Koruny Soluňské (Hlas, čís. 17. a 18.), a rovněž úmrtní den sv. Metoděje označen novými dvěma bohatými seznamy nových údů. (Hlas, čís. 28., 29., 34.)

Dne 19. května (IV. neděli po velikonocích) uspořádána na Vele-

hradě mohutná slavnost, při níž posvěceny byly nové poboční varhany (umístěné nedaleko hlavního oltáře na evangelní straně), jež za 782 zl. zakoupila „Koruna Soluňská" jako „první ozdobu svatyně" k blížícímu se jubileu 1885. Varhany posvěceny po průvodu od kaple sv. Jana Nepomuckého děkanem velehradským Vykydalem, za asistence četného duchovenstva z okolí. Varhany, zhotovené varhanářem ze Starého Města u Hradiště Jos. Haukem, poctěny byly na výstavě druhou státní cenou. Význam šlechetného počinu „Koruny Soluňské" pro blížící se jubilejní rok osvětlil v kázání děkan Vykydal.

Dne 6. června oslavováno 25leté biskupské jubileum arcibiskupa Fürstenberga. Oslavy měly velmi výrazný ráz cyrilometodějský.

V slavnostním článku k svátku cyrilometodějskému dne 5. července (Hlas, č. 52.) se zdůrazňuje, že od cyrilometodějského roku 1863 můžeme směle odvozovati národní obnovu na Moravě. Chválí se příkladná horlivost cyrilometodějsky uvědomělých kněží, kteří „vedle svého těžkého úřadu se vynasnažují mezi lidem šířiti čtení dobré křesťanské knihy. Současně se domlouvá českým rodičům, aby neposílali svých dětí do německých škol: „Nedejte se žádnými lichými řečmi, planým vymlouváním, zrazováním nebo hrozbami odstrašiti. Buďte pamětlivi, že tento krok povede k vyplnění spravedlivých tužeb našich, k uznání nezadatelných našich práv jazykových. Krokem tím dáte svědectví své uvědomělosti národní; krokem tím dokážete, že vážíte sobě odkazu slovanských sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoděje."

Slavnosti cyrilometodějské roku 1878 utrpěly vytrvalými dešti. Přesto byly velmi povznášejícími. V prvním kázání v předvečer svátku bylo poukázáno na úkol, který čeká před blížícím se jubileem 1885: „abychom v první řadě zvěstovali ideu cyrilometodějskou, osvěžujíce a oživujíce v sobě ducha sv. Cyrila a Metoděje, a pak abychom v řadě druhé zvelebovali svatyni, jež pro sv. Cyrila a Metoděje stala se prvním chrámem v zemích slovanských, či „matkou všech kostelů slovanských".

Po ohnivém kázání ubírali se tři kněží („Čech, Slovák a Moravan") Fr. Krikl, farář v Čenkovicích, P. Jiří Jakabovic, slovenský františkán ze Skalice, a P. Vychodil, kaplan velehradský, do kaplice sv. Metoděje, kde byla obvyklá cyrilometodějská pobožnost s požehnáním.

Ráno přibylo hojně procesí. Kázal zmíněný host P. Fr. Krikl, horlivý šiřitel úcty cyrilometodějské, „osvědčený již od roku 1863". Před velkou zaplnil se chrám až po hlavní oltář. Kázal P. Fr. Martilík, farář z Ostrožské Lhoty. Slavnou mši sv. sloužil kvardián hradišťský P. B. Zahradnický. Při ní po prvé zpívána píseň „Ejhle, oltář" podle nového nápěvu P. Křížkovského.

Při pobožnostech vzpomenuto jubilea arcibiskupa Fürstenberga, obnovitele Cyrilky, a poslán mu vřelý telegram. Odpoledne slaveno zlaté kněžské jubileum stařičkého faráře polešovského P. Ludvíka Šuberta, zasloužilého horlitele cyrilometodějského.

I v oktávě připutovalo mnoho procesí. Hlavně v neděli byla na Velehradě obrovská návštěva. Mezi četnými duchovními byl kukátkář P. Václav Kosmák (s procesím z Tvarožné), který měl kázání, a arcikněz kroměřížský hrabě Anatol d'Orsay, farář v Kojetíně, který sloužil hrubou a vykonal kanonickou visitaci Velehradu. (Děti zkoušeny v Královské kapli).

Poutních slavností 15. srpna zúčastnila se opět výprava Čechů z Vídně, procesí z Prostějova a z Rataj.

V předvečer vyšli poutníci prostějovští vstříc poutníkům vídeňským a ti zase druhého dne odprovodili prostějovské. O slavnosti vlastní 15. srpna vzpomínáno desátého výročí slavného posvěcení nového hlavního oltáře velehradského vznešeným dárcem arcibiskupem Fürstenbergem (15. srpna roku 1868).

Bohoslovecká pout 7. srpna převýšila všechny předchozí. Kromě olomouckých přišli i bohoslovci brněnští, pražští a slovenští z Ostřihomu. V předvečer byla společná pobožnost. Ráno obvyklý pořad s obsáhlým kázáním děkana Vykydala. (Navázal na alokuci nového papeže Lva XIII. k akademikům.) Při mši sv. zpívány chorální zpěvy mešní.

Cyrilometodějské porady po prohlídce chrámu a společném obědě súčastnili se kromě bohoslovců a kněží velehradských i nejmenovaný prefekt z diecése varaždínské, P. Šindler, P. Šimek, P. Procházka, P. Stojan, P. Snopek. Večer byla pobožnost v Cyrilce.

Rok 1879.

Úmrtní dni slovanských apoštolů 14. února a 6. dubna slaví se na Velehradě jako obvykle. Vzpomínkové články však chybí.

V článku „Hostýn a Velehrad" v Hlasu (čís. 38.) poukazuje se, že teprve vlna proticírkevní („novodobé pohanství") ukázala nám duchovní prozřetelnostní hodnoty Velehradu a Hostýna. „Rozvaliny Hostýnské bolestně a dojímavě volaly — a lid náš neslyšel; oči naše pozíraly na opuštěný a zpustlý velechrám Velehradský — a neporozuměli jsme mu. Tu však davem počali se hrnouti apoštolé novověké bezuzdnosti, prostopášnosti a nevěry do žírných krajin našich, a hle, tito odhalili roušku, která nám zastírala Hostýn, která nám kryla Velehrad."

Je to podle všeho článek kooperátora příborského P. A. C. Stojana, který zahajuje té doby akci ve prospěch obnovy Hostýna a horlí pro „Korunu Soluňskou".

K svátku sv. Jana Nepomuckého uveřejňuje P. Jan Vychodil (J. Andrejev) v Hlasu (čís. 40.) stať o úctě sv. Jana Nepomuckého na Velehradě. Popisuje kapli, zbudovanou cisterciáky. (Svatý Jan Nep. je spolupatronem „Koruny Soluňské".)

Cyrilometodějská slavnost přivábila mnoho poutníků. Ježto svátek sv. Cyrila a Metoděje připadl na sobotu, rozvinula se hlavní poutní slavnost na dva dni. I na neděli přišlo mnoho procesí. Celkem připutovalo na sobotu a neděli přes 40 kněží s procesími z vůkolního Slovácka, avšak též i z krajů vzdálenějších, jako ze Slovenska, ze Slezska, ze severní a západní Moravy a něco i z Čech. Ve

čtvrtek, v oktávu, připutovali poutníci brněnští. Každý den po celou oktávu byla ráno zpívaná mše svatá a večer o 7. hodině požehnání, jednou v kapli sv. Cyrila, po druhé v kapli sv. Metoděje. Kazatelé (prvním byl příborský kooperátor Ant. Č. Stojan) poukazovali na blížící se jubileum r. 1885 a potřebu obnovy svatyně. „Koruně Soluňské" přibylo 200 údův.

I 15. srpna zdařila se obvyklá poutní slavnost. Nejpočetnější procesí bylo z Prostějova.

Na Nanebevzetí Panny Marie ohlašuje se vydávání „Sborníku velehradského". Původní plán zanáší se ročenkou („Sborník cyrillo-methodějský"). „Chceme hájiti dědictví Cyrillo-methodějské i katolické náboženství a jazyk mateřský, chceme klestiti cestu smíru a jednotě Církve východní a západní, chceme objasňovati spásoplodné působení ss. apoštolů našich Cyrilla a Methoděje, chceme povzbuzovati k důstojné oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje. Budou tudíž ve „Sborníku cyrillo-methodějském" uveřejňovány: články apologetické, čerpané ze všelikých věd a umění, pojednání, směřující k unii a vhodné návrhy k jubilejní slavnosti r. 1885." Podepsáni vedle duchovních velehradských: Jan Soukop, farář v Doubravici, a Matěj Procházka, prof. gymn. a čestný kanovník v Brně. (Hlas, číslo 68.)

Pořadatelstvo zamýšleného podniku vyžaduje si souhlas zájemců nejpozději do 6. dubna r. 1880, ježto první ročenku hodlá vydati o slavnosti sv. Cyrila a Metoděje r. 1880. Prosí snažně o duchovní i hmotnou podporu.

Dne 22. listopadu r. 1879 oznamuje se v „Hlasu" (čís. 92.), že povolena věcná loterie na obnovu velehradské svatyně.

(Povolena loterie 200.000 losů po 20 kr.) Tah výher bude dne 6. července r. 1880. Současně se oznamuje, že s obnovou svatyně začne se na jaře roku 1880.

Katolický kněz a krajanské zahraničí.

(Krajané v rumunském Eibenthalu mnohokráte už prosili o vyslání českého kněze na jejich prázdnou faru. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje vyprosil už dávno u církevního úřadu dovolenou dp. Al. Hanzelkovi do Rumunska, ale celá záležitost uvázla u ministerstva školství a národní osvěty v Praze. Až teprve počátkem letošního června došlo její příznivé vyřízení. Je tedy naděje, že úpěnlivé volání rumunských krajanů bude co nejdříve splněno. Uvádíme však přesto jejich dopis, který vystihuje krajanské poměry a potřebu kněze-vychovatele):

Bylo nám již několikráte slíbeno, že nám bude do naší obce vyslán duchovní otec Čech. Jelikož ale k nám nikdo nepřišel a veškeré vyjednávání utichlo, dovolujeme si Vám napsati. Prozatím máme až v Oršové nejbližšího faráře, který k nám přichází jenom na svátky, nebo když si ho někdo zavolá a to jsou velké výlohy.

Naše omladina vyrůstá zde bez veškerého vedení. Je třeba ještě skoro vychovávat jejich rodiče, což potom dětí. Roste v nich nevzdělanost a bezbožnost. Jaký potom bude celý život, kam to povede? Vždyť již nyní panuje mezi nimi msta, závist, nenávist a bezohlednost, pomalu zde všechno zdivočí. Přesto, že od světové války uplynulo mnoho let, hodně lidí již zapomnělo na Pána Boha a na čest, každý jenom podle své vůle jedná. Je nám zde třeba duchovního správce a lékaře, který by takové lidské vady vyléčil, pastýře, který by své rozprchlé ovce do jednoho ovčince zavedl. Jak smutně to zde vyhlíží. Děti bez otce, dům bez hospodáře a kostel bez faráře.

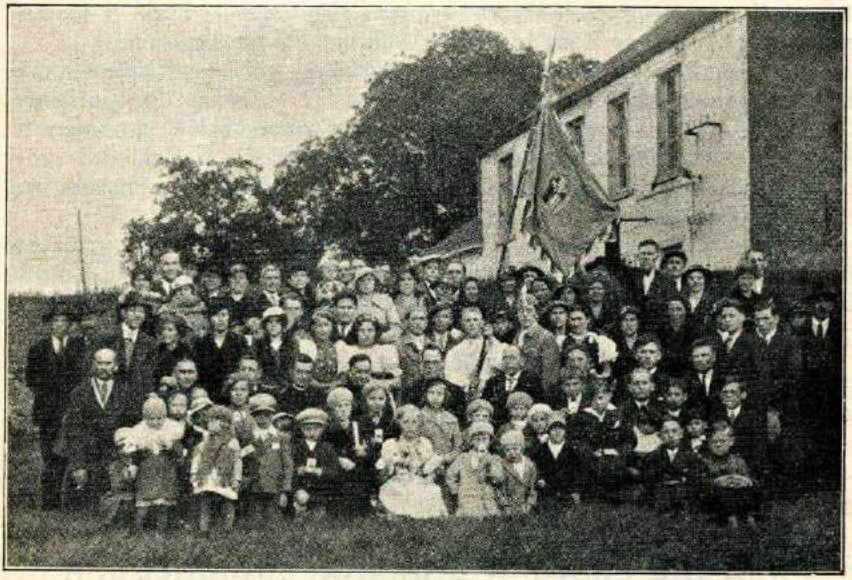

Svěcení praporu sv. Cyrila a Metoděje v Maurage (v Belgii).

Proč právě zde v Eibenthalu není farář, kde je dosti slušná fara? Vesnice je také dost obydlena, tak kde ta překážka vězí? Snad všade jsou čeští učitelé po českých osadách, jen pro nás jich není. Proč jsme odstrčeni? Proč se na nás zapomnělo? Máme zde sice českou učitelku, ale ta přesto, že se namáhá, málo zmůže. Je ženou jednoho státního úředníka, proto nemůže tak působit, jak by bylo třeba. Bojí se, že by to stálo jejího muže chléb. Je sice také zdejší Čech, ale pro tuto věc nemůže tak jednat, nemáme se tedy na koho obrátiti, nemáme koho bychom požádali o radu a pomoc.

Naše děti chodí dosti přesně do školy, také se dosti naučí, ale ze všeho nejvíce toho nazpívají. My však tomu málo rozumíme a děti také. Kdyby to bylo v mateřštině jak by to bylo krásné a účelnější. Rumunští učitelé si je chválí, poněvadž se učí lépe, nežli děti rumunské. To jest jediné, co nás zde těší a naše jediná odměna.

Udržujeme všechno, co se nařizuje ve školách. Ze začátku byly školy více české, avšak nyní náš jazyk velice klesá, a nepřijde-li co nejdříve někdo, kdo by nás trochu povzbudil a nás se zastal, budeme se muset poddat všemu tak, jak se na nás bude žádat.

Nedovedete si ani představit, jak smutně to u nás vyhlíží. Proto prosíme a voláme, dokud je ještě čas. Není to možné ani všechno vypsat. Nejdůležitější pro nás by bylo, poslat nám sem kněze a duchovního rádce, poněvadž ten má přístup všude a je to jeho povinnost se nás zastat ve všem, co se podniká. Tímto by se naše poměry značně zlepšily a jistě, že by nás už potom nenazývali špatnými lidmi, ale to mohlo by se vytýkati jenom tomu, kdo se něčím provinil. Byli zde již misionáři, každý nám slíbil, že se bude o to starat, ale vždycky se nám to jenom slíbilo, ale neuskutečnilo.

Jak krásné to musí být, když mnohý slyší popisovat krásu našeho Československa mateřským jazykem. Ó, jak po tom toužíme. Jak je to ale smutné pro nás, když jsme odstrčeni a zapomenuti. Když není nám to dopřáno a musíme se toho zříci. Poslední svoji naději skládáme do toho, že nás v Praze vyslyší a že nám sem pošlou českého kněze.

Slyšíme a čteme, jak se v Čechách staráte o své bratry v cizině, též i my k nim patříme a proto prosíme o pomoc v této věci. Co nás hodně trápí, *je nedostatek* českých časopisů. Někde se povalují a nám zde chybí.

Podepsalo se nás zde několik krajanů a prosíme Vás co nejuctivěji o příznivou odpověď a prominutí za chyby, které najdete v našem dopise. Jsme rádi, že umíme alespoň tolik napsat, což by naše omladina již nedokázala.

Pozdravujeme všechny naše bratry a sestry, na které nikdy nezapomeneme.

Ochrana svatých apoštolů slovanských.

V. Vlček.

Do noci pohanství, hříchu a smrti,
do tmy, v níž úpěla vlast naše širá, —
zaplálo světlo a stínu moc drtí
Kristova víra.

To přišli z daleka bratří dva svatí,
Cyril a Metod, cest nedbali strastí,
zažehli oheň, jenž nepřestal pláti
nad naší vlastí.

Tenkrát nám po noci vzešel den jasný,
země se zachvěla v radosti svojí
a v záři nebes, hle, mocný a krásný
Velehrad stojí.

Ty jasné paprsky, tenkrát jež vzplály,
matka vlast srdcí vlévá svým dětem,
které jsou u ní, i které se daly
na cestu světem.

Když cizí ovzduší ztemní se v mraku,
noha když v neznámu bloudí — tu shůry
zahoří světlo, jež z vlasti plá zraku,
rozjasní chmury.

Paprsek víry, když srdce všem sílí,
k Bohu a vlasti v něm láska vždy zkvétá,
víra je spojuje, i kdyby byli
na kraji světa.

A když vlast, spoutána, v bolesti lkala,
nepřítel když jí rval nejdražší statky,
ta záře v srdci je k pomoci zvala
k ochraně matky.

Vlast stojí svobodná, rozkvétá v kráse,
poslouchá dítek svých radostné hlasy,
Velehrad k nebesům, hle, pozvedá se
jak maják spásy.

Jak maják spásy, v němž světlo vždy hoří.
Toť světlo víry, jež vlévá všem síly,
do dáli svítí všem, by v cizím moři
snad nezbloudili.

Toť světlo víry, jež soluňští bratří
zažehli kdysi a chrání je stále.
Vám, Boží poslové, Vám díky patří,
a světte dále.

A chraňte ty, jimž je v cizině žíti,
u Boha v nebesích proste vždy za ně;
kéž Boží milost jim žehnáním svítí,
na jejich skráně.

Ó — svatý Cyrile, Metode, páskou
buďte všem, nikdo by nemoh je zmásti!
A všechna srdce, ó, plňte vždy láskou,
k Bohu a vlasti!

ktorý vydal v roku 1673 svoju sbierku básní „Veršovaný žaltár". V tejto dobe však kľudnú hladinu jazykovu rozvíria vždycky ctibažní grécki bojarovia, ktorí sa udržali pri moci cestou agitácie za rumunčinu. Tito cítiac sa silnými vo vláde, zahájili teraz boj za gréčtinu, ktorá mala zase vytisnúť rumunský jazyk. Tak sa aj stalo. Gréčtina zaplavila ako mor celý život rumunský a rumučina bola odsúdená na pomalé odumieranie. Lenže v tejto dobe prechádzajú zakarpátskym Rumunom na pomoc národne už povedomejší sedmohradskí Rumuni pod vodcovstvom Lazara, ktorý svojimi pracovníkmi a učiteľmi zakladá ľudové školy rumunské. Toto národné štepenie narazilo na veľké prekážky se strany zúrivých gréckych magnátov — bojarov. Národné školy živorily hmotne, ale v chatrných školských budovách rástli noví a noví hrdinovia národní. V XVIII. storočí však osvietenské myšlienky našly kyprú pôdu medzi nespokojnými Rumunmi. Osvietenskí emigranti francúski pôsobili v tejto dobe na dvoroch gréckych bojarov v Rumunsku ako domáci učitelia (fleury, markýs, saint aulaire) a títo svojím vlivom natoľko pôsobili na mentalitu bojarov, že bojari nie natoľko z lásky, ako zo zvedavosti čítajú preklady Voltaira, Racina, ktoré vyšly v jazyku rumunskom.

Dušou tohoto francúzsko-rumunského prekladateľského hnutia bol Heliade Radulescu, ktorý založil aj časopis „Curierul romen", prinášajúci zavše aj články ostrého politického zafarbenia. Pomocníkom Radulescovým bol tiež Giorgiu Asachi, ktorý verejne hlásal v spomenutom časopise na základe osvietenstva úplnú politickú rovnosť Rumunov a boj proti gréckej nadvláde v Rumunsku. Ovocím storočného boja za národnú samostatnosť bolo založenie vedeckej akademie v roku 1863 „Junimea (omladina), ktorej úlohou bolo vedecky dokázať celému kultúr. svetu právnickú oprávnenosť rumun. národnej samostatnosti. Dušou tejto akademie bol T. Maiorescu a tento sdružil okolo seba všetkých tedy významných pracovníkov, ako Cogalniccana, Negrusiho, Domiciho a Alexandresca. Junimea (ako u más Slov. Matica) rozprestrela svoju činnosť na všetky odvetvia rumunského tak súkromného ako i verejného života a svojimi literárnymi plodmi si vynútila úctu a morálnu podporu i od samej vlády rumunskej, ktorá vtedy bola silne presiaknutá slavianofobským germánstvom. Pracovníci „Junimea" ako Eminescu, Rebreau, Minulescu, Goga, svojimi vedeckými článkami pootvárali oči celému kultúrnemu svetu a domáci ľud pomaly priviedle na cestu, ktorou mali Rumuni kráčet a tak sa orientovať, aby v danom okamžiku, až udre 12. hodina, každý Rumun vedel, kde je jeho miesto v boji za slobodu.

Okrem beletrie, lyriky a románov veľkého významu pre obrodenie národného života Rumunov malo aj novinártsvo, ktorého prvopočiatky siahajú do II. polovice XVIII. storočia. Prvé noviny však nenašly so strany ľudu porozumenia pre finančné ťažkosti. Tieto prvé noviny pre svoje suchopárne články, väčšinou len informačného obsahu, čoskoro zanikly. Noviny s pravým posláním vychádzajú až

v druhej polovici XIX. storočia. „L'Orient" a „Contemporanul" pronášajú články už viac sociálneho obsahu a našly oblúbenia najmä u vrstiev nižších. Ostrý boj za politické práva zahájily noviny vyšlé v rokoch 1848, ako „Luta" (boj) „Epoca" (doba) a „Universul" (svet). V týchto novinách písatelia už smelo vyzývajú občanov „Rumune, chop sa zbrane — vyhýbaj sa cudzincovi v tvojom dome". Volné pole novinárskej činnosti bolo zákonom dané až po svetovej vojne, kedy sa noviny v Rumunsku staly nielen informačným prostriedkom, ale spolu i akýmsi každodenným šlabikárom pre každého Rumuna.

Co sa týka staviteľského umenia, na tomto poli bola až do r. 1918 veľká štagnácia. Rumunské staviteľské umenie dosiahlo sice svojho kulminačního bodu už v dome XVI.—XVII. storočí. Avšak umelecké hodnoty z tejto doby sa obmedzujú len na niekoľko kostolov, ako v Curtea des Arges (z r. 1915). Umenie z tejto doby nesie pečať akejsi reflexie bojov medzi prvkami umenia armenského a georgijského z doby Kamenovcov a Paleologovcov. Od XVII. storočia gotika sa málo ujala a i to len ako vedľajšia okrasa kostelov, brán a okien.

Italská renesainca v XVIII. storočí tiež zanechala tu hlbšie stopy najmä v budovách verejných. V Moldavsku a Valašsku nachádza sa okrem techto málo pamiatok ešte asi 25—30 kostolov z doby kniežat a Stiefana Velkého (Harlan, Voroneti), ktoré tiež akousi smiešaninou cirkevného umenia srbského a gotiky. Veľmi charakteristické sú tiež tu niektoré kostoly slohu byzantského z XVI. storočia, ktoré dľa vtedajšieho zvyku sú aj zvonku ozdobené cennými freskami. Môžeme povedať, že v Rumunsku umenie staviteľské v minulosti nemohlo nájsť dosť priaznivých podmienok k tomu, aby sa mohlo kľudne vyvíjať a tak dostať dosť originálnych pamiatok umeleckej hodnoty. Príčiny toho boly ústavičné boje grécko-ruskoturecké s domácími prúdami. Tieto boje usilujúce sa o nadvládu v Rumunsku vtiskly hlboké stopy nielen v linii politickej, ale aj v každom kultúrnom odvetví života kultúrneho. Zpomedzi dnešných umeleckých pracovníkov zasluhujú si národnej úcty najmä Nicolas Grigorescu, Andrescu, Petrascu a Burescu, ktorí sa usilujú najmä na plátne zvečniť duševné výjavy života rumunského.

Vnútornú náladu rumunského človeka usiloval sa vystihnúť v piesňach a hudbe najmä Bartók, Muzicescu a Enescu. Ľudové piesne a povznesenie umelej hudby má na starosti „Filharmonia" v Bucurešti.

Rumunské školstvo sa najmä od r. 1918 rapídne vzmáha. Vzormi na poli školskom je Francia a Československo. Rumunská vláda má stále pred očima úmysel všetky školy sjednotiť a poštátniť sebe ako „res politica" jedine vyhradiť. Pre tieto egoistické úmysly na poli školstva je tuhý boj medzi štátnymi školskými vrchnosťami a cirkevnými, ktoré si chcú svoje školské pozície za každú cenu uhájiť. O povznesenie školstva najväčšiu zásluhu má minister Angelescu, ktorý svojimi nariadeniami pozdvihol vážnosť školstva najmä záko-

nami zo dňa 24. júla 1924. Katolíci si svoje školy uhájili dosiaľ v Sedmohradsku, kdežto skoro všetky pravoslávne a grécko-katolícke konfesionálne školy hneď po prevrate r. 1918 boly poštátnené. Abiturient strednej školy, skôr než vstúpi medzi univerzitné steny, musí sa podrobiť predbežnej skúške z toho predmetu, ktorý hodlá na univerzite študovať. Túto skúšku robí pred komisou na tento účel priamo sostavenou. Klasifikácia žiakov je v Rumunsku prevzatá z Francie — bodový systém. — Rumunsko má štyri univerzity. (Bucuresti 1863, Jas 1860, Cľuj a Černovice.) Vedecký život rumunský sa sústreďuje v „Akademii vied a umení", ktorá je sostavená ďa vzoru „Institut de France".

Osvetovú prácu medzi ľudom vedie „Casa scolaeor si culturei national" (Dom školy a kultúry národnej), ktorá dosiaľ založila už vyše 20.000 ľudových knižníc a napomáha vyše 500 kult. spolkov. Úlohu našej slovenskej Matice koná tu spolok „Astra", ktorá má tiež vyše 130 odbočiek a 2700 knihovien ľudových. Nad národným prebudením všetkých Rumunov bdie „Liga culturala", ktorej dušou je univ. profesor Jorga (má dosiaľ asi 100 odbočiek). Sociálnu otázku má na starosti „Institut social roman". Zpomedzi vedeckých časopisov treba zpomenúť Albina, Lamura, Gandirea.

Hospodárstvo Rumunska je veľmi bohaté. Môžeme povedať, že je to najbohatšia krajina v Europe. Chyba je však v tom, že toto bohatstvo leží ešte stále nevyužitkované. Rumunsko v minulosti žilo len v bojoch o svoju polit. samostatnosť a nemohlo sa dostatočne venovať hospodárskym otázkam svojho územia. Tiež veľký nedostatok domorodej inteligencie brzdil každý hospodársky vývoj. Plocha ornej pôdy činí 12,448.272 ha. Pestuje sa tu každý druh obilia, kukurice, cukrovky, tabaku a zemiaky. Táto ohromná orná plocha však až do r. 1918 bola v rukách len niekoľko veľkostatkárov, ktorí pomocou lacnej sily domáceho ľudu v biede tunúceho obrábalo vo svoj prospech celé toto množstvo pôdy. Až do r. 1918 keťasilo na 3,819.850 ha ornej pôdy len 5385 veľkostatkárov. Predvojnový sedliak mohol obrábať priemerne len asi 3 ha, kdežto na jednoduchého veľko statkára pripadlo 900 ha.

Asi ⅓ veľkostatkov obrábali zdarma robotujúci sedliaci.

Veď ešte v r. 1906 bolo tu 30% sedliakov, ktorí celý rok robotovali na panskom a pre svoje polné práce im zostalo len 47 dní.

Smluvy medzi veľkostatkármi a sedliakmi boly veľmi nesociálne. Spravodlivé rozdelenie pôdy nastalo len po svetovej vojne. Iniciátorom pozemkovej parcelácie bol sám kráľ, ktorý už v r. 1917 verejne prehlásil svojim vojakom toto: „Vás, sedliacki synovia, ktorí ste svojimi ramenami a hruďou bránili rumunskú pôdu, na ktorej ste za narodili, uisťujem, ja váš kráľ, že ste si po dosiahnutí víťazstva získali vďačnosť národa a právo na pôdu, za ktorú ste sa s nepriateľom bili".

Rumunský parlament vidiac situáciu ešte v r. 1917 previedol provizórnu parceláciu na veľkostatkoch. Táto parcelácia však smerovala väčšinou k nutnej pomoci mnohým invalidom, vdovám a siro-

tám, ktorí vo vojne boli odkázaní na milosť dobrých sŕdc. Väčšieho a opravdivého významu bola parcelácia z r. 1921, keď rozdelenie pôdy bolo na celej čiare prevedené. Výkupná cena dľa parcelačného zákona bola stanovená vládou a bola splatná za dobu 50 rokov dľa rentového umorovania. Okrem toho vláda prispela nemajetným roľníkom 35% vyvlastňovacej ceny ku založeniu si hospodárskeho dvorca na novozakúpených statkoch.

Rumunská vláda napomáha s veľkými investíciami aj iné odvetvia hospodárského života, ako rybárstvo, banictvo, priemysel. Podiaľ Dunaje a Čierneho Mora shotovujú sa umelé kanále, rybníky, kde sa pestujú všetky odrudy rýb. Rybárstvo je dnes v Rumunsku na trhu najvýnosnajším produktom. R. 1922 čistý zisk z rybárstva činil 26 milionov lei, kdežto 1927 čistý zisk bol až 160 milionov leiov. Prírodné bohatstvo tejto krajiny je až neuveriteľné. Petrolejové, uholné a soľné pánve sa tu ťahajú v ohromných dĺžkach a šírkach. Lenže z tohoto všetkého bohatstva leží asi $^{3}/_{5}$ dosiaľ ešte ani nedotknuté. Príčinou toho je, že Rumunsko preživa ešte aj dnes rôzne vnútropolitické boje a finančné spory. Cudzinecký kapitál zahraničných magnátov však akoby zo závisti nepraje rozkvetu tejto krajine. Rumunskí inženieri, stavitelia, podnikatelia v minulosti pracovali v zahraničí a svoju matku-zem nechali nepovšimnutú. Nateráz má Rumunsko vyše 3700 tovární s 250.000 robotníkmi. Pravda, investovaný kapitál týchto fabrik je ešte aj dnes väčšinou francúsko-anglicko-americký. Petrolejové rafinerie (60) sú v rukoch z polovice cudzích spoločností, ako Astra, Steana Romana, Creditur Minier a Petrolbock.

Petrolejová plocha činí 40.000 ha a z toho je dosiaľ v úžitku len asi 4000 ha (teda 10 procent). Bohaté ložiská železnej rudy sa nachádzajú v okolí Hunedoara, Nadrag, Caras Turda a to asi v dĺžke 180 km. Zlatá ruda sa nachodí v okolí Alby, Satu Mare, Baint. Dolovanie zlata po technickej stránke je tu ešte veľmi primitívna. Rozloha soľnej plochy (kamenná soľ) sa odhaduje na 4 miliardy m^3, t. j. rumunskou soľou za riadnych pracovných okolností by mohol byť zásobovaný celý svet. Dolovanie soli je štátnym monopolom. Z celého Rumunska asi 25 procent zaberajú hory, ktorých však drevársky priemysel je veľmi zanedbaný. Hustota mlynov či to už vodných alebo parných vzbudzuje v človekovi tu obraz akejsi naivnej pohádky. Rumunsko je zemou hospodárskej budúcnosti, ale k tomu potrebuje hodne ľudí rodolásky plného srdca. Priaznivé pomery povojnové a tiež múdra zahraničná politika rumunských štátnikov je akousi garanciou, že hospodárska hegemonia Rumunska ide bezpečnou cestou k svojmu víťazstvu.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nejen v teorii, ale i v praksi. Redaktora římského časopisu „Lettres de Rome", P. Ledita, navštívil nedávno kněz, který se asi před půl rokem vrátil z Ruska. Při rozhovoru přišla řeč i na pověstný zákon sovětské vlády ze 7. dubna 1935, podle něhož může býti i dítě nezletilé trestáno smrtí pro spáchaný zločin. Redaktor P. Ledit ptá se kněze, zdali se onen hrozný zákon skutečně v Rusku provádí, či zdali to měla býti snad jen hrozba? „Nikoliv," odpovídá kněz, „skutečně střílejí děti, které se dopustily zločinu!" „I dvanáctileté?" „Ano. Když je po prvé chytí, pošlou je do polepšovny. Tam však děti dlouho nevydrží. Rozbitým oknem nebo přes plot utekou. A když je potom chytnou, popraví je jako protisociální prvek, s nímž se nedá nic dělat." „Ale nikde jsem dosud nečetl v novinách, že by sověty skutečně i děti zprovázely se světa.' „Jsou i jiné způsoby dovědět se o tom, co se děje v Rusku. To, co vám pravím, je jisté." — V tom ohledu jsou bolševici neúprosně důslední.

Účel posvěcuje bolševikům prostředky. Ačkoliv hlavním cílem bolševiků je roznícení světové revoluce, přece se v poslední době oblékají do beránčího roucha hlasatelů a zastánců míru. Kde jen mohou, pořádají „týdny pokoje" (posledně v Londýně, Holbornu, Glasgově a j.) a budují chytře společnou frontu boje o mír, do níž lákají zvláště rádi katolickou mládež. Jaké mají při tom opravdové úmysly, prozradil anglický jejich orgán „Daily Worker" v tomto provolání: „Tovaryši, snažme se proniknout do náboženských organisací. Oni (katolíci) nejsou s to, aby nás změnili, ale my je můžeme obrátit. (Doslova: „Let us penetrate into religious organisations. They can't convert us, we may convert them.") — Tak vypadá „trojský kůň", o němž vůdce bolševiků mluvil na nedávném sjezdě v Rusku!

Aby do konce roku 1937 provedli bolševici svůj stanovený plán — odstranění všech svatyň s území sovětského Ruska, používají k tomu několikerých způsobů. Prvním je vysoké zdanění pozemku a budovy chrámové, které se zvyšuje rok od roku, až jeho splácení se stane pro věřící nedostupným. Pak se nazve „zlomyslným poškozováním státní pokladny" — a kostel se zabírá. Jiný způsob je stálé znepokojování a obtěžování výboru věřících, který má na starosti udržování svatyně. Nejrůznější vyslýchání, vyšetřování a obviňování členů výboru kostelního z kontrarevoluční činnosti jim znechutí tuto funkci, že se jí zřeknou, a pak je svatyně likvidována „pro nedostatek náležité péče". Kromě těchto způsobů užívají bolševici ještě kratšího postupu k odstranění svatyně. GPU nebo některá jiná jejich organisace uspořádá „živelní" manifestaci, na níž se provede veřejné hlasování, aby byla „konečně svatyně likvidována". A úřady velmi rychle a ochotně vyhovují takové „vůli lidu". Konečně bývá častým důvodem zrušení svatyň „obava o veřejnou bezpečnost". Z Moskvy nebo z jiné centrály komunistické přijede architekt či celá komise, vyšetřit stav svatyně. Nařídí pak tak nákladnou její opravu, že kostelní výbor naprosto na ni nestačí. V důsledku toho musí být pak svatyně zbořena — z důvodu veřejné bezpečnosti!

Bezbožecký bolševismus ruský nezměnil bez příčiny metody své propagandy. Počítá podle statistiky, že 46 proc. obyvatelstva sovětského svazu tvoří mládež, narozená už po revoluci a vychovaná školou bolševickou. Jestliže roku 1923 bylo možno na venkově ruském pokládat 63 proc. mužské mládeže a 72 proc. ženské za prakticky náboženskou, vlivem bolševické výchovy a naprostého nedostatku duchovenstva a chrámů došlo to dnes tak daleko, že sotva 1.1 proc. hochů a 12 proc. dívek je nábožensky uvědomělých, ostatní buď o náboženství neví nic nebo velmi málo. Tato fronta beznáboženské mládeže přirozeně poroste, zatím co oněch 54 proc. lidí dospělých, vychovaných ještě nábožensky, bude stále klesat. Proto bolševici nepotřebují už krvavě pronásledovat náboženství, stačí jim

beznáboženská škola a odvádění mládeže dorůstající od jakékoliv myšlenky náboženské sportem, zábavami, hrami atd. Ostatně v tom všem připravují cestu bolševické nevěře i u nás všichni, kdož odvádějí naši mládež od náboženské výchovy a od praxe katolického života, i když tisíckráte láteří proti bolševikům a obviňují katolíky, ano i Svatého Otce, ze spojenectví s nimi. Boj katolicismu proti bolševické nevěře je zásadní, odpor ostatních směrů je pouze nahodilý a vycházející ze strachu o časné výhody (majetek, moc, vládu atd.).

O nové sovětské ústavě. Dne 12. června byla ve všech sovětských novinách uveřejněna nová, dlouho slibovaná ústava. Je to prozatím vlastně pouze návrh ústavy, který může býti případně změněn. Sovětský lid má se vyjádřiti o tomto návrhu a pak má dne 25. listopadu všesvazový sjezd sovětů ústavu schváliti. Pravděpodobně tento program bude přesně dodržen a z úsudků lidu o nové ústavě do tisku přijde jen to, co propustí censura.

Návrh ústavy má XIII. kapitol, rozdělených na 146 paragrafů. Kapitola první pojednává o veřejném zřízení a stanoví, že v SSSR vlastnictví je společné, socialistické, ale že je přípustno soukromé vlastnictví drobných zemědělců a předmětů osobní potřeby, pohodlí a pod. Nového tato kapitola nic nepřináší, jen schvaluje situaci, která se nyní utvořila v SSSR.

Další kapitoly II. až IX. pojednávají o státním zřízení, o administrativních orgánech a soudnictví. Zajímavější jsou kapitoly X, XI, XII. Kapitola X. pojednává o právech a povinnostech občanů, a stanoví, že všichni občané mají právo na práci a plat podle množství a jakosti své práce (§ 118). O tom budou ovšem rozhodovat nadřízené úřady. Právo na práci podle ústavy se zabezpečuje vývojem výrobních sil sovětské společnosti, odstraněním krise a likvidací nezaměstnanosti. Co se stane, když tyto podmínky se nesplní, ústava nepraví: zdali budou udíleny podpory v nezaměstnanosti, či se prostě vyhlásí, že nezaměstnanost v SSSR je zlikvidována?

O náboženské otázce pojednává § 124. Uznává se svoboda náboženských úkonů i protináboženské propagandy. Ale náboženská propaganda (a co je na příklad hlásání slova Božího?) není dovolena. Tím nezavádí ústava nic nového a dává přímou odpověď na domněnku, jako by byli komunisté změnili své zásadní stanovisko vůči náboženství. Paragraf 125 mluví o svobodě slova, tisku, schůzí, pouličních průvodů a demonstrací, ale zároveň stanoví, že všech těchto svobod má se užívati jen ve prospěch socialistické společnosti. Co je a co není ve prospěch socialistické společnosti, o tom snad i nadále bude rozhodovati GPU. Tedy zase nic nového... § 126 dovoluje sice organisovati různé spolky, ale hned podotýká, že nejaktivnější a nejuvědomělejší občané jsou sdruženi v komunistické straně, která jest vedoucím šikem všech organisací pracujících občanů. Velmi ostrý jest § 131, stanovící, že osoby, které se pokusí poškoditi anebo odcizíti socialistický majetek, jsou nepřáteli národa! Co jsou proti tomuto nařízení „buržoasní" zákony na ochranu majetku?... Posledním zajímavým bodem ústavy je právo tajného hlasování (§ 140). Jak mu třeba rozumět vykládá § 141: Navrhovati kandidáty mohou jenom spolky a organisace pracujících občanů, komunistické organisace, spolky mládeže atd., tedy pouze organisace vedené komunisty. (Jiných organisací není; náboženské obce, které dosud byly přípustny, ale o kterých v nové ústavě se nic neříká, neuznávají se ovšem za organisace pracujících.) Tak při volbách budou moci sovětští občané v nejlepším případě si jen vybírati mezi několika komunistickými kandidáty. To bude nejdůležitější novinkou v sovětském životě. Komunistická strana již dávno není tak jednotná, jak bývala, a možnost vybírati si, byť i jen mezi komunisty, může míti značný význam ve vnitřním životě sovětů.

Celkem, jak patrno, nepřináší nová ústava žádných zvláštních změn, které by mohly podstatně změniti situaci v SSSR. A pak je nutno ještě míti na zřeteli nejhlavnější vlastnost komunistického režimu, že totiž komunisté

nikdy neplnili řádně svých vlastních nařízení. Panovala u nich libovůle vedoucích osob. Sotva lze se domnívati, že se v tomto směru něco změní.

Stavba školních budov v celém SSSR vázne. Plán určený pro tento rok sotva již bude dodržen. Vázne to i v samé Moskvě a v jejím nejbližším okolí. Po přísných nařízeních, důtkách a připomínkách moskevský městský výbor komunistické strany přišel na myšlenku, použíti nového opatření probuzení pracovního ruchu a urychlení stavby škol. Podle moskevských „Izvěstij" (ze dne 16. června t. r.) tento výbor spolu s předsednictvem moskevského městského sovětu a s oblastní stavební správou zamluvil si pro schůzi na den 15. června část Ústředního parku; je to velká rekreační zahrada, jež má oficiel. název — Centrální park kultury a odpočinku. Za protektora akce zvolili právě zesnulého spisovatele Max. Gorkého, jehož jméno park dosud nese. Do této tedy zahrady svolali schůzi stavitelů a dělnictva, kteří mají co nejdříve vystavěti v Moskvě a v jejím okolí 150 nových školních budov. Ke shromážděným obšírně promluvil lidový komisař osvěty SSSR Bubnov o naléhavé nutnosti zbudovat nové školy. Po něm jménem města Moskvy učinil projev předseda moskevského městského sovětu Bulygin. Je ovšem otázka, zdali se řečníku podaří odstranit hlavní překážku stavebních prací, t. j. nedostatek nutného stavebního materiálu dobré jakosti, a zdali vynutí včasné jeho dodání!

První „salon krásy" v Moskvě zařídí manželka Molotovova, předsedy rady lidových komisařů, která dosud vedla správu státního trustu mydlářsko-voňavkářského. Salon má být zřízen podle amerických vzorů a bude mít oficiální název: „první sovětský ústav racionelní péče o tělo". Paní Molotovová se při tom ovšem ukryje za své dívčí jméno. Po „kulturních" závodech v sovětských školách, které se předstihovaly v nakupování kartáčků na zuby a zubní pasty, bude to další „kulturní" úspěch sovětů!

Život na vsi. „Před nedávnem měl v kostele kolchozní vesnice Jeryšovce svatbu komsomolec-traktorista Petr Galkin. Svatba byla skvěle vystrojena. Po oddavkách se projížděli novomanželé i hosté po vesnici na kolchozních koních. Družba, nejlepší traktorista v kolchozu, držel při tom na kolenou sv. obraz. Bohoslužba v kostele se koná v této vesnici až třikráte do týdne. Jest jí přítomno vždy mnoho lidí z bližších a vzdálenějších kolchozů. Ve sváteční dny je možno v chrámě spatřiti všechny kolchozní mladíky a dívky. V chrámovém sboru zpívají dívky nejlepších hlasů. Je tu i ředitel kůru. Komsomolský komitét se snažil udělati pořádek, ale dosáhl jen toho, že sbor zpívá večer i v komsomolském klubu. V chrámě a na procházkách je mládež vždy oblečena ve svátečních šatech, ale když jde do komsomolského klubu, vždy se převléká do všedních šatů. Prý je v klubu špína. Dosud je zde starý pořádek při oddavkách. Ženich musí zaplatiti rodičům nevěsty „výkupné", které se řídí hodnotou peněz (valutou). Teď začíná od 50 rublů nahoru. Nevěsta musí přinésti věno 5—10 košil a šaty. Věno požadují i komsomolci i komsorgi (komunisté, kteří vedou organisační práci. Pozn. překladatelova). Dívek bez věna nikdo nechce. Ve sváteční den jsou dívky dosti slušně oblečeny, některé mají dokonce i hedvábné sukně. Zbožím zásobují vesnici soukromí obchodníci. Prodávají šatstvo, látky, šicí stroje, kola atd. V konsumech nic takového se nedostane. Soukromí obchodníci jezdí ovšem pro zboží do Moskvy a Petrohradu a proto je zboží drahé. Metr jednoduché látky (tak zvaného „sitcu") stojí ve Voroněžských vesnicích 6—8 rublů." („Komsomolskaja Pravda", z 3. června.) Tak vypadá sovětský život na vsi. Nedá se vtěsnat do přísných předpisů úřadů, ale jde namnoze ještě starými cestami i v nových řádech sovětských.

Kázeň v sovětských školách. Časopis „Komsomolskaja Pravda" (z 3. VI.) se rozepisuje o tom, jaký měla vliv na děti vládní opatření, která musela pozvednouti ve školách smysl pro kázeň. Je tomu právě rok, co sovětská vláda zavrhla své dřívější výchovné metody a zavedla jiné. S dětskou „nevázaností" začala bojovati administrativními zásahy, jako jsou vyloučení ze školy, nebo odevzdání dětí policii. Časopis „Komsomolskaja Pravda" (z 3. VI.) doznává, že všechny tyto administrativní zása-

hy nesplnily očekávání. S jedné strany přinesly sice nějaký užitek, ale s druhé strany velmi podráždily děti. Stále se opakují fakta, která není možno přehlédnouti. Tak na příklad před nedávnem v 14. škole sokolnického rajonu v Moskvě projevila skupina žákyň svou nespokojenost se správou školy tím, že vytloukla ve škole okna. Žákyně téže školy přepadly na ulici učitelku, s kterou nebyly spokojeny a zbily ji. Poblíže Moskvy ve vesnici Fili projevila se tato nespokojenost ještě výrazněji. Žáci vykopali a pokazili kabel elektrického vedení, které dodávalo proud továrně. Tu byl již zřejmý úmysl pomstiti se nejenom školní administraci, ale i sovětské vládě. Časopis zakončuje svou stať úvahou, že „pouze administrativní nátlak nemůže vésti k úspěchu — je nutna vážná, opatrná, výchovná práce." Inu bourati a ničiti bylo lehko — stavěti však je velmi zatěžko...

Sovětská péče o staré umění. Docent moskevské university Korsunský píše v časopisu „Izvěstie": Studuje umění kijevské Rusi, přijel jsem se svými žáky do Vladimíru na Kljazmě. V starobylých chrámech tohoto města jsou velmi zajímavé fresky, ale podívati se na ně není vůbec možno. Nejdříve mně řekli, že klíč od Dmitrievského soboru (totiž od chrámu), který mne nejvíce zajímal, je ztracen. Pak ředitel musea Sokolov prohlásil, že do chrámu nikdo nesmí býti vpuštěn a že žádných starobylých fresek tam není. Jednou šel jsem mimo chrám a všiml jsem si, že jeho jižní vchod je otevřen a že jest jen zadělán nějakou mříží. Pod touto mříží psi si udělali průchod. Odházel jsem různé smetí kolem psí díry a vplížil jsem se do chrámu. Mezi špínou a ruinami našel jsem uvnitř čtyři nádherné fresky domongolského období." (Čas. „Izvěstie" 26. V.)

Ve Vladimíru byly do r. 1917 dva takové starobylé chrámy. Oba pocházely z XI. století. Jeden byl vystaven knížetem Ondřejem Bogoljubským a jmenoval se „Zlatoverchý Uspenský sobor", druhý postavil kníže Vsevolod Velké Hnízdo a pojmenoval jej „Dmitrievský sobor". O tomto druhém chrámu zmiňuje se sovětský učenec.

Reformy. Sovětské noviny přinášejí zprávy o chystané reformě soudnictví. Mají býti vydány nové zákoníky a udělán pořádek v soudnictví. Tato reforma bude však míti největší potíže v tom, že v SSSR není právnických fakult, tudíž ani nových vzdělaných právníků, a právníci ze starých dob již většinou vymřeli. Bez dobrého soudního personálu však nejlepší zákony sotva budou co platny. Delší doby bude vyžadovat změna dosavadních názorů komunistických na soud, jak jsme o tom psali podle sovětských novin v minulém čísle Apoštolátu.

Jinou reformou jest nařízení, které zapovídá při udělování práce bráti zřetel na původ žadatelův. Dosud nesměli obdržeti práci osoby, které pocházely z rodin „třídních nepřátel". Takových osob nemůže již býti sice mnoho, jelikož lidé bez práce většinou vymřeli, ale přece pro živoucí ještě bude nové nařízení jakýmsi ulehčením...

Velmi důležitým by mohl býti zákon o ochraně rodiny a mateřství. Ale prozatím byl vydán pouze návrh, který částečně zapovídá potraty, ztěžuje manželskou rozluku a zavádí tresty za různé činy, kterých dosud netrestali a které mají vztah k rodinným povinnostem. Nyní byl tento návrh dán k veřejnému projednávání v továrnách, podnicích, v kolchozech atd. V novinách každodenně možno čísti různé úsudky a návrhy změn a dodatků ze strany sovětských obyvatel. Osud zákona je prý závislý na tom, co mu řeknou „pracující" třídy. Kdy se návrh stane zákonem, není ještě známo. Pojednáme o něm podrobněji, až bude znám jeho definitivní obsah.

Mnoho se přetřásá v sovětských novinách i návrh nové konstituce. Návrh je prý již hotov a bude předložen podzimnímu sjezdu sovětů. Podle předběžných zpráv se zdá, že nová sovětská konstituce úředně jen uzná změny, které nastaly v poslední době, zvláště v otázkách soukromého vlastnictví předmětů denní potřeby a pod.

Pomník nové Stalinské ústavě, jakmile bude přijata, navrhuje V. Nikonov v moskevských „Izvěstijach" (ze dne 20. června). Má být postaven na jednom z hlavních náměstí Moskvy v

podobě jakýchsi Mojžíšových desek s textem — nové ústavy. Příkladem mohou výtvarníkům sloužiti už desky s textem první sovětské ústavy na pomníku, který stojí naproti budově moskevského městského sovětu.

Pocta M. Gorkému. Celá čísla moskevských „Izvěstií" — oficiósního listu sovětské vlády — a moskevské „Pravdy" — úředního listu komunistické strany (ze dne 19., 20. a 21. června t. r.), jsou věnována úmrtí spisovatele a přítele bolševiků — Maxima Gorkého. Listy otiskují také řadu fotografií zemřelého spisovatele a scén z jeho styků s vůdčími kruhy a vysokými hodnostáři SSSR. Hojně uveřejňují také projevy soustrasti nad skonem M. Gorkého ze zahraničí. Moskevské „Izvěstija" (ze dne 20. června t. r.) otiskují mimo jiné také dopis zemřelého Maxima Gorkého, adresovaný ruskému dopisovateli S. Sergějevu Censkému (ze dne 5. května t. r.), v němž M. Gorkij otevřeně píše: „...Buďte zdráv a nezlobte se na život..." V listě totiž nazývá Gorkij Rusko „zemí žalu".

„Úsudky o † M. Gorkém". Vysoký sovětský hodnostář N. Osinskij ve svém obsáhlém článku, věnovaném Maximu Gorkému, velebí zesnulého „jako umělce osvobozeného lidstva"! Byl prý „prvním představitelem socialistického realismu". Doporučuje mladým ruským spisovatelům „psáti tak, jako psal M. Gorkij". — Známý K a r e l R a d e k nazývá v témže čísle moskevských „Izvěstij" Maxima Gorkého „věrným synem pracujícího lidu" a neostýchavě vzpomíná ostrých vystoupení zesnulého ve prospěch bolševiků. „Ale těm, z řad inteligence, kteří, nezdolavše v sobě starého Adama a nepřetrhavše pojítek s kapitalistickým světem, pokoušejí se postaviti proti novému, právě budovanému světu, on (Maxim Gorkij) vrhá do tváře tvrdé bolševické slovo: když se nepřítel nevzdává, musí býti zničen." — Humánní to ovšem není, ale správně a věrně vyjadřuje komunistický světový názor, třebas ne podle návrhu nové ústavy SSSR: kde nemá být nikdo ničen, nýbrž převychováván! Revolucionář Karel Radek zůstává raději při starém komunistickém Adamovi!

Ozvěna návrhu nové ústavy SSSR. Moskevské „Izvěstija" (ze dne 16. června) otiskují pod stálým záhlavím „Všenárodní projednání návrhu nové ústavy" řadu posudků svých čtenářů. Některé úvahy jsou pozoruhodné. Na př.: „Občan Sovětské Země (proč ne SSSR nebo Ruska?) bude vykonávati své volební právo beze strachu a bez jakékoliv výjimky nebo nátlaku... Jsem šlechticem podle svého původu, ale pociťuji nyní zvláštní duševní vzrušení, jež je vyvoláno opravdovým odstraněním sociálních přehrad v našem socialistickém státě." Zdá se, jako by tu bývalý ruský šlechtic dával tklivé otázky: Bude to vše opravdu tak vypadati ve skutečnosti, ve všedním životě SSSR? Na nějakou zkušenost se odvolati nemůže, spíše se mu vtírá vzpomínka na trpký osud těch, kterých už není na této zemi... Zajímavá je už ta okolnost, že je to patrně první dopis ruského šlechtice, uveřejněný v moskevských „Izvěstijách" od jejich vzniku. — Další neméně výmluvný je úsudek pod záhlavím: „V r a t í m e v l a s t i s t o v k y p l n ě h o d n o t n ý c h o b č a n ů." Jedná se ovšem o t. zv. „l i š e n c e", t. j. osoby, jež byly za pětiletky, nucené kolektivisace venkova a likvidace kuláků (zámožných sedláků) zbaveny všech občanských práv i osobní svobody a byly nelítostně vyhnány ze svých rodných míst a dodány na „převychování" do koncentračních táborů. Tito lišenci káceli lesy, budovali silnice, železniční tratě v odlehlých a drsných končinách Ruska, budovali známý průplav Petrohrad — Bílé moře (z Baltického moře do Ledového oceánu) a nyní ještě pracují za těžkých podmínek v severním a jižním Rusku, na Sibiři a Dalekém Východě. Slova „Vrátíme vlasti stovky plně hodnotných občanů" obsahuje vlastně revoluce, kterou přijali lišenci, pracující na stavbě průplavu Moskva—Volha (přesněji Petrohrad—Moskva—Kaspické moře). V resoluci praví: „Bereme na sebe povinnosti, věnovati ještě více, než dosud, pozornosti, lidem, dočasně isolovaným od společnosti, slibujeme zesíliti výchovnou práci v jejich řadách a tak vrátíme po ukončení velké výstavby rodině pracujících stovky plně hodnotných občanů naší veliké vlasti." Tuto resoluci přijali tedy nikoliv lišenci, ný-

brž jejich „vychovatelé". A ještě zajímavé přiznání! „Moskev. Izvěstija" nazývají tyto „vychovatele" — volně najaté (za mzdu a podle smlouvy) pracovníky vých. oblasti průplavu Moskva—Volha. Tím tedy sov. úřední list nepřímo přiznává, že lišenci nejsou vlastně volně najati, jako jejich dozorci-vychovatelé, nýbrž že byli násilně vyhnáni ze svých rodných míst a dopraveni do pracovních táborů. Že nemají pro svou práci žádné smlouvy a nedostávají ani mzdy. Proto se nemohou ani zúčastniti „všenárodního projednávání návrhu nové ústavy a vysloviti své mínění. Mluví za ně jejich strážcové a „vychovatelé". Takový je rub a líc pravé skutečnosti.

POLSKO

Nástupcem kard. Marmaggiho, který po osmi letech opustil úřad apoštolského nuntia ve Varšavě a vrátil se jako kuriální kardinál do Říma, má býti bělehradský apoštolský nuntius Hermenegild Pellegrinetti. Je ve Varšavě znám a v dobré paměti ještě z doby, kdy nynější Sv. Otec Pius XI. byl tam apoštolským nuntiem, a msgre Pellegrinetti byl jeho tajemníkem a pak auditorem varšavské nuntiatury. Nový varšavský zástupce Sv. Otce zná slovanské řeči — slovinsky, hrvatsky a polsky.

Na vileňské univeristě zasazeny byly pamětní desky prvním dvěma jejím rektorům. Jsou to známý jesuita Petr Skarga, jehož 400. výročí oslavuje letos celá bratrská Polska a P. Jakub Wujek, též jesuita († 1594) a zasloužilý překladatel Písma sv.

V Čenstochové usnesli se zástupcové křesťanských obchodníků (počtem 200), že založí zvláštní sekci Svazu polských kupců pro obchod katolickými devotionaliemi, jenž byl dosud — na hanbu křesťanského jména — z převážné většiny v rukách židovských obchodníků. Bylo by ho třeba i dílo se podaří však jen při solidárnosti, svornosti a poctivosti křesťanských obchodníků. Osvobozující toto na našem Východě, kde na př. o největší pouti mariánské na Černěče Hoře u Mukačeva kříže, obrazy sv., růžence atd. prodávají jen židé.

Třídenní valný sjezd křesťansko-národního učitelstva obecných škol ve Varšavě, jehož se činně súčastnil i kard. Kakowski, zakončil ředitel J. Stemler těmito originelními požadavky: „Sjezd zástupců těch, kdož vytrvali při praporu Sdružení křesťansko-národního učitelstva, v plném porozumění pro nynější situaci Polska a v ní pro úlohu učitelů Poláků-katolíků, upírá učitelům Polákům-katolikům právo potloukat se po bezcesti socialistického materialismu, třídní nenávisti a náboženské lhostejnosti; upírá jim právo resignace na provádění národních a katolických požadavků výchovných v polské škole a výchově; upírá jim právo na strach, vyprahlost srdce a lhostejnost v záležitostech ducha; upírá jim právo uzavírat se kastovnicky do kruhu jen vlastních věcí stavovských a vyzývá je k široké a plné účasti na sociálním, národním a náboženském životě celého národa.

My chceme Boha, chceme uvolnění plnosti duchovních a hospodářských sil národa, chceme rozvoj katolické Církve, chceme právní, morálně i hmotně opatřený stát. To chceme a této nezlomné vůli podrobujeme svůj uvědomělý čin, odevzdáváme své síly i svůj majetek. K tomu nám dopomáhej Bůh!"

Katolická mládež vysokoškolská v Polsku vykonala dne 24. května manifestační pout k Panně Marii Čenstochovské. Súčastnili se jí studenti a studentky všech polských universit: z Krakova, Varšavy, Lvova, Poznaně, Vilna a Lublína v imponujícím počtu 15.000 osob pod prapory mariánskými i studentskými. Dali krásný příklad těm 80.000 ostatních poutníků, kteří viděli tisíce akademické mládeže u stolu Páně a slyšeli její modlitby zvláště její slavnostní zasvěcení se Matce Boží na náměstí před klášterem OO. paulánů: „Velká Matko Bohočlověka, nejsvětější Panno! My, akademická mládež, shromážděná z celé Polsky, pravověrní dědici odvěké zbožnosti našich otců, padajíce k tvým přesvatým nohám, volíme si Tebe, Matku Boží a Královnu koruny polské na věčné časy za Matku a Patronku polské mládeže akademické a odevzdáváme pod Tvoji přemocnou ochranu všecky vyšší školy a celé Polsko." — Slavnostní mši sv. přijel sloužit akademické mládeži kardinál Hlond z Poznaně, který krát-

kým proslovem nadchl ji k věrnosti danému slibu, jak je k ní povzbuzoval i zvláštní list Sv. Otce a kázání biskupa Szlagowskiho. Studenti obnovili slavnou přípověď i na odpolední akademii ústy zástupců všech universit i veškeré katolické mládeže polské. Byl to radostný svátek katolické Polsky, jehož radostnou naději roznášelo radio do celého národa!

Apoštolským administrátorem Lemkovščiny jmenoval Svatý Otec stanislavského archidiakona O. Jakuba Medveckého. Už před měsícem objevily se soukromé zprávy o tomto jmenování, ale zároveň se též sdělovalo, že O. Jakub Medvecký se nového úřadu vzdává pro svou chorobu. Dosud — přes oficielní zprávu o jmenování — není jisto, trvá-li O. archidiakon na své resignaci, čili nic. Apoštolská administratura v Lemkovščině jest úřad nad jiné těžký a odpovědný.

JUGOSLAVIA

Vliv svobodného zednářstva v Jugoslavii vzrostl od té doby, co se konaly na půdě jugoslávské dva evropské sjezdy zednářské, totiž v Bělehradě a v Novém Sadě. V Záhřebě bylo založeno několik lóží zednářských a není téměř většího města v Jugoslavii, kde by nebylo zednářské lóže, tak na př. v Lublani, Splitu, Sušaku a j. Vedení jejich má Velká lože bělehradská „Jugoslavia". Aby oklamali katolíky, dala si jedna ze zednářských lóží záhřebských jméno slavného biskupa záhřebského z počátku 19. století, „Maximilián Verbovec". Katolíci s počátku nepřikládali zednářstvu velké váhy, ale když poznali jeho vliv na školství a na výchovu mládeže, vzchopili se, zvláště mladá inteligence katolická, k rozhodnému boji proti zednářstvu.

Starokatolická sekta t. zv. kaloděrášů pokoušela se v Záhřebě nalovit nových přívrženců tím, že rozhazovala po městě lživé letáky proti katolické Církvi. Počítala asi při tom na velikou neuvědomělost čtenářů svých letáků, když chtěla namluvit, že jenom „starokatolictví" zachovalo Kristovo učení neporušené, že provedlo některé reformy (odstranění sv. zpovědi na př.), aby se prý přiblížilo staré Církvi křesťanské, a že jeho praxe — zvláště rozvody a nová manželství bývalých katolíků — je úplně ve shodě se státním zákonodárstvím jugoslávským. Kolik už takových reformátorů, jako je samozvaný biskup Kaloděra přežila katolická Církev. Chtěli všechno opravovat, reformovat, jenom sebe nikoliv!

BULHARSKO

Náboženský život katolíků v Bulharsku čerpá mnoho posily z pobožnosti k Božskému Srdci Páně. O prvním pátku v měsíci slouží se slavná mše sv. před vystavenou nejsv. Svátostí v Sofii, v katedrále v Plovdivě, ve Varně, Ruščuku a jinde a při ní přistupuje mnoho katolíků k sv. přijímání. Řeko-katolíci v Sofii obětují v předvečer prvního pátku v měsíci hodinovou adoraci za sjednocení oddělených bratří. Také svátek Božského Srdce Páně oslavují všude katolíci slavnými službami Božími, adoracemi, sv. požehnáním a někde i celodenním výstavem nejsv. Svátosti. V Sofii otevřely loni karmelitky Božského Srdce klášter, v němž se modlí a obětují za rozšíření království Božského Srdce, zvláště v Bulharsku. Dosud je tam pět řeholních sester a dvě kandidátky.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Dopis sv. Otce, jímž schválil VII. unionistický sjezd velehradský: Excelence, nejdůstojnější pane! Svatému Otci jsi podal příjemnou a včasnou zprávu, že uprostřed července tohoto roku bude se konati na Velehradě na Moravě sedmý sjezd zvaný unionistický, a zároveň jsi připojil program jednání. Tento počin Váš Jeho Svatost nejen schvaluje, ale i

chválí a pokládá za vhodný k zanícení myslí, aby se mocnějším náporem a pevnějším úsilím k tomu vzchopily, co je nejvíce hodno svrchované péče, t. j. obnovení našeho spojení s odloučenými Východany. Proto se vznešený Velekněz modlí o nebeskou pomoc a osvícení, aby nastávající sjezd byl tak veden, že naplní naději a očekávání do něho kladené nejen pro rozmnožení zbožnosti účastníků, ale i k přípravě cesty pro vytoužený cíl. Náměstek Kristův vyjádřil tím své touhy a přání a raduje se, že může uděliti apoštolské požehnání všem, kteří se scházejí k stanovené slavnosti, a hlavně Tobě, jemuž tato věc tak velice na srdci leží. S výrazem úcty, jež Ti náleží, Tvojí Excelenci nejoddanější Eugen kard. Pacelli.

Předseda ÚACM, nejdp. arcibiskup olomoucký dr. Leopold Prečan, poslal svým jménem i jménem ÚACM blahopřání novému sekretáři Východní kongregace v Římě, kardinálu Tisserantovi, který na ně odpověděl takto: Vaše Excelence! Jakmile jsem dostal přelaskavý dopis, který jsi poslal naší posv. Kongregaci, ihned přišly mně na mysl významné snahy a vznešené podniky, o něž usilovalo a usiluje zbožné dílo „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje", jehož jsi už po více let vzácným předsedou, a to zvláště tam na Velehradě, u hrobu sv. Metoděje, kde v tomto měsíci má se konati sedmý už sjezd.

Bylo-li potřebou mého srdce už od prvních let mého mládí, živiti zvláštní oheň zbožné úcty vůči vynikajícím apoštolům slovanského rodu, nyní jistě větší ještě úcta a zanícení mne k ním vede, když-tě mne i péčí o tyto vznešené národy pověřil Sv. Otec. Nemohu tudíž ani snadno vypověděti, jak drahá a milá mně přišla přání a tužby, jimiž jsi mne i jménem zbožného spolku poctil; ujišťují mne o Vaší oddanosti k této posvátné Kongregaci a o Vaší snaze pracovat pro návrat odloučených bratří do svaté Církve. Za všechna přání vzdávám co nejhojnější díky v důvěře, že mne budete svými modlitbami k Bohu podporovati v úřadě nedávno přijatém.

ČECHY

Hlavní město republiky a sídlo vlády československé oslavilo letošní jubileum svatometodějské dne 27. června v mimořádném sezení senátu. Za přítomnosti vlády, diplomatického sboru, zástupců Církve (kardinála Kašpara), úřadů, vysokého školství a kulturních organisací přednášel universitní profesor dr. Miloš Weingart o činnosti svatých bratří. Kardinál Kašpar připomněl nesmrtelné zásluhy slovanských apoštolů nejen na poli náboženském, ale i kulturním a národním. Místopředseda senátu dr. Hruban a strahovský opat dr. Metoděl Zavoral velebili dílo svatého Cyrila a Metoděje, které tolik požehnání přineslo Slovanstvu. Ze slavnostního zasedání senátního byly zaslány pozdravné telegramy Svatému Otci, presidentu dru Benešovi a moravskému metropolitovi, arcibiskupu dru Leopoldu Prečanovi, jako zástupci svatého Metoděje na stolci metropolitním.

PODKARPATSKÁ RUS

Oslavy „Dne ruské kultury" konávaly se dříve obyčejně o narozeninách ruského básníka A. S. Puškina i na Podkarpatské Rusi. Pořádali je jak řeko-katolíci, tak i pravoslavní, pořádalo je zvláště „Obščestvo im. Alexandra Duchnoviča", kulturně-vzdělávací spolek rozšířený po celém Podkarpatí. Sloužily tyto oslavy národnímu uvědomování širokých vrstev „ruského" lidu, který dlouho úpěl pod jařmem německo-maďarského režimu předválečného. Pravoslavná agitace poválečná připojila k pojmu „ruskosti" povinnost, vyznávat také „ruskou" víru, totiž pravoslaví. A tak mají podle podkarpatského časopisu „Pravoslavnaja Rus" i „Dny ruské kultury" sloužit pravoslavné propagan-

dě, poněvadž prý je nemožno, aby je kdo oslavoval upřímně a při tom zůstával řeko-katolíkem. „Unie — prý — spěje k úplnému splynutí s římskou vírou, k úplnému zlatinisování a odnárodnění a brzo prý nezůstane ani zmínky po jejím „východním obřadě" a její „ruskosti". Kdyby tomuto redakčnímu článku v „Pravoslavné Rusi" nepředcházelo bezprostředně v témž čísle smířlivé pojednání dra N. Zernova „Církev a západní křesťané", nerozuměli bychom dobře, proč se znova ohřívá agitační pravoslavná fráze o „ruské víře". Redakce totiž v mnohém nesouhlasí s drem Zernovem, který loyálně prohlašuje za křesťany i katolíky a volá po sjednocení Kristovy Církve. Kristus však nehlásal žádnou „ruskou" víru, ani „polskou" víru — nýbrž katolickou — pro všechny národy! Bratří pravoslavní na Podkarpatské Rusi budou živit své věřící politicko-národnostní agitací místo aby je přiváděli co nejblíže ke Kristu eucharistickému, středisku jednoty všeho křesťanství. A nábožensky vyhladovělý lid jim budou uchvacovat radikálnější sekty amerického rozdrobeného protestantismu, který má kromě toho ještě bohaté fondy finanční k disposici pro své agitátory. Na štěstí vedoucí hlavy skutečného ruského pravoslaví — jak ukazuje i článek dra Zernova — nesdílejí už dávno úzkoprsého a mělkého stanoviska „ruské" víry z naší Podkarpatské Rusi.

Za hranicemi.

ŘÍM

Mezi nově jmenovanými kardinály jsou dva vynikající zástupcové vědy, kard. Mercatti a kard. Tisserant. Sv. Otec sám prohlásil, že jejich jmenování má býti jakýmsi komentářem (vysvětlením) jeho apoštolské konstituce „Deus scientiarum Dominus" a jeho encykliky o kněžství, v nichž Sv. Otec velebil upřímné spojení vědy a víry v životě kněžském. Spolu je toto jmenování také projevem lásky Sv. Otce ke knihovně vatikánské, kde byl msgre Mercatti prefektem a msgre Tisserant podprefektem. Msgre Mercatti pochází z rodiny, která dala Církvi čtyři kněze-učence. S nynějším Sv. Otcem ho spojuje upřímné přátelství ještě z ambrosiánské knihovny v Miláně, kde spolu pracovali vědecky. Pro svou velikou učenost byl msgre Mercatti jmenován čestným doktorem university oxfordské a čestným členem akademie věd v Berlíně, Mnichově a Göttingách.

Msgre Tisserant je rodák z francouzského města Nancy (1884). Už jako bohoslovec počal pilně studovati východní jazyky, z nichž později složil doktorát. Jsa profesorem na římském Apolinareu, zastával i úřad skriptora v knihovně vatikánské, kde se stal později podprefektem. Svatý Otec jmenoval ho nyní jako kardinála sekretářem Východní kongregace.

Hrvatský ústav sv. Jeronyma octl se v dosahu radikálních úprav, které tak energicky provádí Mussolini v Římě. Regulačnímu plánu mají padnout za oběť jak hlavní ústavní budova, tak i přilehlé domy, z jejichž výnosu se ústav sv. Jeronyma vydržoval. Poněvadž se správa ústavu, otcovsky starostlivý msgre dr. Magjerec, bránila přesídlení na periferii města, daleko od papežských universit, musela v zájmu své budoucnosti draho koupit nové staveniště v sousedství ústavního chrámu sv. Jeronyma. Stavba má být dokončena na podzim r. 1937. Až do té doby může ústav zůstati na dosavadním místě. Náklady novostavby budou ovšem zatěžovat správu ústavu, takže nebude moci přijímat tolik kněží za výhodných podmínek na vyšší studia římská jako to činila dosud. Ale šlo o budoucnost ústavu a to i tato oběť musí býti přinesena.

Zájem Sv. Otce o světovou výstavu katol. tisku ve Vatikáně je patrný z toho, že už po třetí navštívil tuto výstavu. Tentokrát věnoval pozornost exponátům Polska, Československa, Litvy a Uher. Zřejmě potěšil Sv. Otce stále rostoucí počet návštěvníků výstavy, která má zdůraznit dalekosáhlý význam tisku pro apoštolát katolické myšlenky.

Zásadní projev Sv. Otce, že katolictví a komunismus jsou dva směry programově spolu nesmiřitelné, vyvo-

lal u francouzských komunistů velmi živou odezvu. Odvolávají se na to, že prý nabídli katolíkům smír a pokojnou spolupráci ku zmírnění bídy v nynější hospodářské tísni. Proč prý tedy papež zaujal tak nepříznivé stanovisko proti komunismu, který spolu s katolíky chce prý sloužit veliké věci solidárnosti a bratrství lidstva? V odpovědi na tyto výtky upozorňuje „Osservatore Romano" na zásady komunistického manifestu Marxa a Engelse z r. 1848, který neuznává mravní a náboženská práva proletariátu a nazývá je předsudky buržujními na ochranu buržujních zájmů. Tento názor přijal do svého programu ruský bolševismus i III. internacionála, jak je patrno z opětných prohlášení předsedy Svazu ruských bezbožníků Jaroslavského, Lenina i Stalina. Pěkná slova komunismu o práci pro solidaritu a bratrství lidstva smutně ilustruje nelidské násilí protináboženské v Rusku, Mexiku, Španělsku a Číně, jež je dílem komunistické agitace. Poslední doba nezměnila zásadního stanoviska komunismu protináboženského, nýbrž jen nastoupila jinou taktiku bezbožeckou. Papežův soud nad bezbožeckým komunismem platí jeho zásadnímu programu a nikoliv skutečné práci pro dobro strádajícího lidu, jak se snažili někteří komunisté francouzští zostudit papeže, ochránce chudiny.

ANGLIE

Arcibratrstvo modliteb za obrácení Izraele, vzniklé r. 1905, založilo v Londýně „Katolické sdružení Izraele" (Catholic Guild of Izrael), které rozvinuje svou činnost přímo v židovské čtvrti londýnské (ghetto). Pořádá na ulicích jakési náboženské schůze veřejné, na nichž se debatuje o náboženských otázkách. Obyčejně v podvečer přijde do židovské ulice řečník „Sdružení", postaví se na nějakou stoličku, židli nebo bednu, aby ho bylo lépe vidět, a dá se do řečnění. Snaží se upoutat pozornost mimojdoucích, kteří mnohdy se smíchem ho mijejí, někdy i bombardují shnilým ovocem, provázejí křikem. Řečník musí být na všechno připraven, obratný debatér, který dovede získávat lhostejné vtipem a svou pohotovostí a — zvláště trpělivostí. V tomto směru vynikl velikou populárností jesuita P. A. Day, kterého židé nazývají „rabbi" Day. Dobré služby koná „Sdružení" nově zřízená knihovna které židé rádi používají a tam i rady vyhledávají. Vlivem tohoto apoštolátu mezi židy mizí staré předsudky protikatolické a nastává jakési duchovní sblížení — první podmínka obrácení.

FRANCIE

Komunistickou propagandu provádějí v Paříži bolševické filmy, jejichž příliv zvláště v posledních měsících zaplavuje nejen kina podřadného významu na periferiích městských, ale zmocňuje se i nejlepších kinematografů na velkých bulvárech a na Poli elisejském. A vedle přílivu ruských filmů přibývá za přízně vlády francouzské i nových ruských kinematografů, které získávají návštěvníky směšně nízkými cenami vstupenek. Paříž je přímo zaplavena sníženými vstupenkami na ruské filmy, jež umožňuje ovšem jenom finanční pomoc Moskvy. A to je teprve začátek kampaně ruského filmu, která se uplatní v nejbližším podzimku, už nyní ohlášeným asi stem ruských filmů.

GDANSK

Když se město Gdansk stalo svobodným městem, nezávislým na sousedních státech, byla jeho duchovní správa církevně rozdělena: 18 farností náleželo administrativně do polské diecése chelmské a stejný počet farností náležel k diecési varmijské ležící už v Německu. Proto zřídil Sv. Otec r. 1922 nejprve apoštolskou administraturu gdanskou s bývalým biskupem rižským, O'Rourkem v čele a dne 30. prosince roku 1925 povýšil ji za samostatnou diecési gdanskou, která však prakticky vstoupila v život teprve 1. června roku následujícího. Slaví tedy letos diecése gdanská 10leté výročí svého trvání.

NĚMECKO

Oslavy Božího těla v Mnichově v Bavořích skončily uvězněním celé řady katolíků, poněvadž prý nezachovali policejních předpisů. Kdo si vzpomene, jak právě němečtí katolíci s velikou zevnější nádherou konávali

průvody Božího těla, a to měl každý kostel vyhraženu svou neděli k této slavnosti, pochopí jejich bolest nad strohými předpisy policejními. V nynějším Německu není místo pro slávu Boží, tam si ji všecku zkonfiskoval a konfiskuje pouze a jediné — Hitler!

O svátku Nejsv. Trojice ohlásili němečtí biskupové veřejnou manifestaci víry katol mládeže. V každé farnosti měla mládež společnou mši sv., po níž skládala slavné vyznání víry v Boha trojjediného. Byl to zároveň i protest proti modernímu novopohanství hitlerismu.

Frýburský arcibiskup Gröber obrátil se nedávno otevřeným listem proti barbarskému hanobení a ničení křížů a soch svatých, postavených u cest a silnic, k němuž dochází velmi často v jeho i sousední diecési rotenburské. Jako příčinu tohoto smutného zjevu označuje novopohanskou nenávist proti křesťanskému znamení spásy, jehož násilné odstraňování se pokládá za zásluhu a hrdinství. Pachatele těchto zločinů je pak těžko postihnout, poněvadž je páchají v noci a používají automobilů k rychlému zmizení.

V katolickém kdysi Bavorsku ustoupil starý křesťanský pozdrav: Grüss Gott (Pozdrav Bůh!) hitlerovskému pozdravu: Heil Hitler. I ministranti odpovídají tak na katolický pozdrav kněze. Křesťanské odznaky dříve tak často nošené XP. jsou zakázány pod pokutou 150 mk a policajt je prostě také zkonfiskuje. Bismarckův kulturní boj bral věřícímu lidu pastýře a žalařoval je, dnes Hitler bere pastýřům jejich věřící lid!

Generál Ludendorff založil hned r. 1925 tak zv. „Svaz tannenberský", jímž chtěl položit duchovní základ pro nové Německo. Jeho členové měli býti „pyšni na svou krev, na dílo svých předků, mají si býti vědomi své síly, svých povinností a svých práv" a mají co nejrozhodněji bojovati proti „nadstátním mocnostem". Počítá k nim: „Řím, Židovstvo, jesuity a svobodné zednáře". Za nejnebezpečnější ovšem pokládá Řím a jesuity. Jesuité prý ovládají finanční svět, udržují spojení se židy a zednáři, ba obsazují prý dokonce i nejdůležitější místa v bolševické GPU na Rusi. I o Hitlerovi tvrdil Ludendorff před jeho vítězstvím v Německu, že je vlastně nástrojem papežovým, aby mu z Německa udělal provincii. Hitler, stav se diktátorem, Ludendorffův „Svaz" rozpustil, ale nenávist protikřesťanskou šíří Ludendorff dále hlavně pomocí své manželky, doktorky psychiatrie!

Náboženského sjednocení chce dosáhnout v Německu nová sekta „evangelicko-katolických luteránů". Tvoří tak zv. „nordické" křesťanství, vycházející ze zásady, že prý „žádná z křesťanských církví nemá plné pravdy", nýbrž jen „pravdy částečné". Ty prý třeba vybrat a vzájemně doplnit. Chce zvláště oživit některé mlhavé stopy staré nauky katolické, pokud se zachovaly především ve skandinavském luteránství. Hnutí toto podporují němečtí starokatolíci — asi v naději, že jim přinese — omládnutí.

Nejvyšší administrativní soud pruský rozhodl, že cizoložství spáchané státním úředníkem třeba považovat za těžký služební přestupek, a to i tehdy, když se o tom nedověděla veřejnost a kdy manželka odpustila vinu svému nevěrnému manželovi. Zvláště vážným disciplinárním provinění je cizoložství učitele nebo vychovatele, poněvadž jsou povinni svým životem dávat dobrý příklad, a nikoliv pohoršení. Přitěžující okolností je, když cizoložství zneužilo přátelství nebo známosti.

RAKOUSKO

Náboženské kolísání Vídně, na něž jistě nebyly bez vlivu proměny politické, zaznamenává časopis „Schönere Zukunft". Tak r. 1927 vystoupilo v samé Vídni 28.837 lidí z katolické Církve a zůstali téměř všichni bez vyznání. Roku následujícího bylo dalších 14.023 odpadů. Pak se počet odpadlíků sice zmenšoval, ale stále ještě převyšoval počet navrácených do katol. Církve. Teprve r. 1933 nastává změna: odpadů bylo 4.496 a návratů 8.890. Roku 1934 vystoupilo z Církve už jen 2.433 a přihlásilo se do ní 32 tisíce 934. V roce minulém se zmenšil počet odpadlíků na 1.795, zatím co se do Církve vrátilo 6.511 osob. V době posledních tří let vrátilo se tedy do Církve katol. ve Vídni na 50.000 lidí. O zdravém náboženském životě tyto změny sotva svědčí, i když uznáme upřímnost návratu

ŠVÝCARSKO

Na mezinárodní konferenci práce v Ženevě podali delegáti křesťanských svazů předsednictvu protest proti účasti sovětských delegátů na poradách. Odůvodnili jej tím, že v nynější vládní soustavně sovětské nemůže býti řeči o svobodných zástupcích dělnických organisací ruských, nýbrž jen o agentech sovětské vlády.

Švýcarský biskup Lozany, Ženevy a Fryburku msgre Besson, odmítá účast katolické mládeže na podzimním mezinárodním sjezdě v Ženevě, na který by rádi dostali komunisté i katolickou mládež pod záminkou manifestace pro světový mír. Odhaluje novou taktiku komunistické nevěry, jejímž posledním cílem je rozvrácení křesťanského řádu společenského. Mírový kongres jest jedním z prostředků k tomuto cíli.

Státní rada Ferdinand Frank, který po 16 let byl vůdcem sociálních demokratů v Curychu a vždy vystupoval na veřejnost jako zásadní nevěrec, vrátil se kajícně do katolické Církve. Onemocněv dostal se do nemocnice Theodosianum v Curychu, tam poznal své pobloužení a před svou smrtí v upřímné lítosti smířil se s Bohem. Komunistický časopis „Kämpfer" jej ovšem za to surově napadl.

AMERIKA

Pravoslavní biskupové v Americe na pittsburském sjezdě utvořili jednotnou metropolis novým rozdělením na 11 eparchií (biskupství) i s novým přidělením far k nim příslušných. Někteří z nich přinesli tomuto sjednocení amerického pravoslaví velké osobní oběti. Tak na př. arcibiskup Vitalij byl dosud pastýřem celé ruské soborné církve v Americe a měl titul severo-amerického a kanadského arcibiskupa, měl dva biskupy-vikáře (pomocné) a bylo mu podřízeno skoro 100 farností. Nyní po nové úpravě se stal obyčejným diecésním biskupem v maličkém státě New-Jersey, kde není ani 20 pravoslavných far, a ve Floridě s 2 pouze farami pravoslavnými. Proto těžce se ho dotklo sdělení pařížského metropolity Jevlogia, který pittsburskému soboru oznámil, že všichni jeho duchovní zaujímají odmítavé stanovisko k návrhu na sjednocení (jak byl vypracován loňskou pravoslavnou synodou v Sr. Karlovcích).

PALESTINA

Příčiny nebezpečných nepokojů nynějších v Palestině osvětluje v katol. časopise „Schönere Zukunft" (z 10. května 1936) dr. L. Sprenger. Araby především znepokojuje hromadný příliv Židovstva do jejich krajů, kde už dnes vzrostli židé z původní nepatrné menšiny na 30 proc. všeho obyvatelstva. A ročně jich přibývá 60 tisíc, takže za posledních 5 let dosáhli počtu 400 tisíc. Jsou to většinou kupci, řemeslníci a průmyslníci — rolníků je z nich sotva 12 proc. Ještě větší nebezpečí vidí domorodí Arabové v židovském kapitálu, který silně podepírá hospodářské posice židovské emigrace a mění Palestinu v jakousi novou kapitalistickou Ameriku, v níž Arabové jako rolníci a pastevci budou zatlačeni na úroveň helotů (otroků). Také velmi dráždí palestinské mohamedány vojenské organisace židovské zv. „Haganah", rozšířené po všech jejich koloniích, zvláště venkovských; mají už přes 20 tisíc členů ozbrojených ručnicemi i kulomety. Jsou spolu spojeny podzemním telefonem a mají též tajné výzvědné kanceláře. Proti této soukromé vojenské organisaci židovské staví Arabové svoji vojenskou organisaci, v jejímž čele je emir el Ghouri. Židé stěhující se do Palestiny zakládají v Jerusalemě, Tel Avivu, Jaffě a jinde komunistické buňky, proti nimž je nucena vystupovati anglická policie.

Jerusalem, jak vypravují dějiny, byl 36krát pobořen. Z historicky památných míst a budov se zachovalo jen velmi málo. A i ta trocha staré slávy jedinečného města na světě má ustoupiti obchodní hamižnosti nově přibývajících židů v Jerusalemě. Bourací horečka ničí poslední památky zachovalé z minulosti a buduje moderní železobetonové „bedny", jak kdosi právem nazval moderní sloh obchodních domů. Všechny kulturní, historické a estetické ohledy musejí ustoupit zájmům obchodního zisku. Zástupci z předních měšťanů jerusalemských podali o této věci důrazné memorandum britskému komisaři, jímž se snaží odvrátit od svatého města 37. jeho zboření.

Krajanské zahraničí.

Svěcení praporu sv. Cyrila a Metoděje v Belgii.

Naši krajané v Maurage v Belgii založili si spolek sv. Cyrila a Metoděje a dne 7. června t. r. jim byl posvěcen jejich spolkový prapor. Krajan Spišiak o tom píše:

„V neděli po svatodušních svátcích jsme měli památný den. Posvětili jsme náš spolkový prapor a velice pěkně nám to dopadlo. Od radosti jsme až plakali. Bylo to tak krásné, že nikdy na to nezapomeneme. Dp. Václav Feřt, T. J., nám prapor posvětil a tak dojemně k nám promluvil a povzbudil k další práci. Při naší slavnosti byla zastoupena i belgická inteligence, jakož i náš oblíbený čestný předseda, pan inž. Kalliche. Tento pán podporuje i finančně náš spolek a na slavnost přišel s celou svojí rodinou. Malá krajanka přednesla báseň a naše kapela zahrála slovenské písně. Při společném obědě jsme se pak přátelsky pobavili.

Večer jsme měli divadlo za velmi pěkné účasti, jen to nás zarmoutilo, že se nemohl dostaviti pan vyslanec z Bruselu a líto nám bylo, že neposlal ani svého zástupce.

Na slavnosti byl zastoupen i Čsl. Orel. Bratislavská jednota orelská nám zapůjčila dva stejnokroje a všem se orlové velice líbili.

Dne 24. června zúčastníme se velkého procesí a v průvodu půjdou jak orlové, tak i naše děvčata v krojích. Naši horníci vystoupili též v celé výzbroji při odhalení pomníku belgické královny Astrid, která tak tragicky zahynula.

Snažíme se, abychom z našeho spolku něco udělali a důstojně se representovali před belgickou veřejností. Kdyby se tak ve staré vlasti našel nějaký dobrodinec, který by nám trochu finančně pomohl, tak na příklad, abychom si mohli zakoupiti orelský kroj, který máme jen vypůjčený, byli bychom velmi šťastni a vděčně bychom se za něho modlili.

S upřímným krajanským pozdravem

J. Sp.

Co píše misionář P. Al. Florián SVD z Kanady?

Drazí přátelé!

Třebas si někdy na mne vzpomenete a tážete se, jak se mi asi daří mezi našimi krajany v Kanadě. No, ráj tu není. V zimě jsme mnoho zkusili velkými mrazy, neboť 48 stupňů bylo na denním pořádku. Při cestování po osamělých osadách a farmách to člověk pořádně cítí a divím se, že jsem na některé z těchto cest nezmrzl úplně. V osadách mezi krajany zažívám radostné i smutné chvíle. Tak jsem přišel na příklad do bytu jistého krajana. Zaklepám a žena mně přišla otevřít. Pozdravím slovenským katolickým pozdravem. A co myslíte, co ta ženuška urobila? Práskla tak silně dveřmi, že mi rozbila okuláry i nos. Nedbal jsem toho a šel zadními dveřmi do kuchyně. To ženuška neočekávala. Hned jsem se jí také tázal, kdy byla naposledy u sv. svátostí... A na druhý den přišla i se svým manželem do kostela ke správě Boží.

Podařilo se mi také získat starého Ignáce. Už mu bylo 89 let a žádný velebný pán nemohl jej pohnout k sv. zpovědi. Na letošní Popeleční středu se starý Ignác přece poddal a zářil pak štěstím jako malé dítě. Také starou 86letou krajanku jsem připravil na smrt. Syn nechtěl zavolati kněze. Dověděl jsem se to od jedné krajanky a když jsem po dlouhém hledání nalezl stařenčin byt, plakala radostí nad návštěvou slovenského kněze. V noci se jí prý zdálo, že k ní přijde kněz ze staré vlasti a sen se uskutečnil. Zakrátko pak zemřela.

Často však tu vídám věci, které mne hluboce zarmucují. Někteří naši krajané, ačkoliv mají doma ženu a děti, žijí zde s jinou ženou a mají s ní rodinu v Kanadě. Mnoho jest jich také bez práce a proto se jen povalují. Lépe by bylo, kdyby se raději vrátili domů, kde mají obyčejně aspoň malé hospodářství, na němž nechávají se dříti samu ženu. Manželky, netrpte takových poměrů. Nemůžete-li za mu-

žem, ať raději se vrátí domů. Také musí přestati zlozvyk, aby rodičové a příbuzní čekali jen na peníze od kanadských krajanů. Četl jsem několik dopisů, ve kterých rodičové proklínají své děti v Kanadě proto, že jim neposílají dosti peněz, ačkoliv toho nepotřebují. Dokonce jim nechtějí dáti ani jejich podíl. Taková kletba padá zpět na rodiče.

Prosím, modlete se hodně za mne a za naše krajany v Kanadě.

V lásce Božského Srdce
P. Florián, SVD.

Český sklář píše z Rumunska.

„Obdrželi jsme od Vašeho ctěného spolku časopisy, modlitební knihy a zpěvníky, jakož i psaní a velmi jsme se tím potěšili. Je tomu již na 15. rok, co jsme se odstěhovali ze staré vlasti a Vaše zásilka jest předrahou vzpomínkou v mateřské řeči. Takových zásilek bychom byli potřebovali již dříve, jsou zde Čechoslováci, kteří už zapomněli český jazyk, a ti, kteří nezapomněli, by se nejraději vrátili zpět. Poměry jsou zde smutné, nestačí nám to ani na živobytí. Děti nám rostou, neumí česky ani číst, ani psáti. Mám sám dvě děti, děvče 9 roků a hocha 7 a ačkoliv se za to stydím, přece jen musím přiznati, že správně česky nemluví. Nemají ani s kým, neboť moje manželka a její matka, ač z českého rodu, česky neumí a já jsem ráno od 6. hod. do 6. hod. do večera, někdy i do 8. hod. v továrně. Při návratu z práce často děti už spí, tak není kdy je učiti mateřské řeči. Náboženství je učí zdejší zahradník, avšak v německé řeči. Jsou pilnými žáky a dobře se učí, co je to ale platné, když to není v mateřské řeči. Školní vzdělání je zde slabé, děti rostou jako divoši bez veškeré výchovy a učení.

Už jsem se obracel na všemožné strany, abych se mohl vrátiti do staré vlasti, ale vše je marné. Obrátil jsem se už až na nejvyšší místo, avšak i tam jsem byl odkázán na pozdější časy, ale děti rostou a je mi z toho úzko. Nechci se však zoufat, doufám pevně v Boha, že mi pomůže, abych se na podzim mohl vrátiti zpět do vlasti. Táhne mne to domů do Československa a vrátím se, i kdyby to bylo bez naděje, že obdržím místo. Pán Bůh nás jistě neopustí a nedá nám zemříti hlady, vždyť v Čechách jest tolik lidí dobrého srdce a snad i nám bude dopřáno někde nějaké místečko.

Prosím proto všechny lidi dobré vůle, aby se nad námi smilovali a někdo mi dal nějaké zaměstnání, ať je to cokoliv, třebas jen jako nádeník v některém podniku anebo jako sluha, se vším bych byl spokojen a Bohu bych děkoval, že moje děti mohou navštěvovati českou školu a učiti se českému jazyku.

Doufám určitě, že obdržím nějakou odpověď a již předem volám vroucí „Zaplať Pán Bůh". Ještě jednou děkuji za zaslané knihy a srdečný pozdrav všem ve staré vlasti. A. V.

Obtíže nábožensko-kulturní práce v Rumunsku.

Sťažkať si neidem, bo láskou som prilnul k ubohému, opustenému a nevedomému ludu, národu nášmu, tu v cudzine. Každé utrpení, boj, každá ťažkosť je mi vítaná. Pred očiama mojima vysoko stojí ideál Kristov—Golgota—Nesmrtelné duše v mori života...

Moje túžby sú velké, ale nedostatky tiež... Pýtáte sa, či som obdržal nejakú podporu zo Slovenska. Ano, občas sú mi posielané časopisy pre lud, ktoré svojimi dopisy, buď článkami v časopisoch sbieram. Dostal som aj katechizmy, náboženské učebnice pre dítky školské aii iné knižky. Ale finančnú podporu mimo svojho služného žiadnú. Spolok Komenský ma platí mesiačnou gážou Kč 700. Z tohoto financujem aj svoje podnikania, cesty medzi tun. krajanmi, colné poplatky za balíky, ktoré sú priamo na mojú adresu posielané, alebo cestou čsl. konzulátu v Kluži.

Tak pracujeme, žijem a šetrím, že dluhy nemám; zato však mne dlhuje obec krajanská už 16.000 Lei (asi na 2.350 Kč), čo som budoval v nádeji, že krajania sbierkou dluh zaplatia. Ako vidím, musím sa tej nádeje zrieknut, sú dáňomi a biedou zaťažení a k tomu aj štvaní.

Moje podniky, t. j. stavby, ktoré som byl začal v marci 1935 sú hoto-

vé a slúžia k úcte a sláve Božej a k nábožnému povzneseniu našich krajanov.

Kalvária bola zbudovaná a dokončená krásnou posviackou a missiami, ktoré som s príležitosti usporiadal dňa 29. III. 1935, keď pristúpilo ku sv. pokania asi 700 duší.

V tom samom roku cez školské prázdniny ďalej som tvoril, povzbudzoval národ s obětami vlastnými. Vlastnou prácou, lámáním kamenia, kopaním, za pomoci niektorých horlivých krajanov miesta, sám ako zedník postavil som na Kalvarie Lurdskou jaskyňu, s železobetonovou klenbou s asfaltovým povlakom vrchu, t. j. strechy. Náklad na material som temer sám znášal; lud obetoval celkove 4.300 Lei. Pre nedostatok financie sám som bol všeodborovým remeselníkom.

Pred dobudováním bol som na Slovensku v mesiaci Juli úradně a pri tej príležitosti v Bratislave som zakúpil 130 cm vysokou sochu Nepoškvr. Počatia P. Marie za Kč 800. Kč 500 som u svojich známých po Kč 10, 20, 50 sosbieral, ostatok ako i dopravu a clo sem hradil se svojho platu, ktorý som bol si vyzdvihnuť. Po návrate jaskyňu som dokončil, opatril a vybavil riadne oltár, oltárný kameň se sv. relikviami som si vyprosil od p. biskupa vo V. Varadine. Márne som prosil poporu, nedostál som.

Úmorne som pracoval ako ten najposladnejší robotník-zedník od svitu do noci, ba chudobným nezaměstnaným som denne platil, aby som mal stálých pri práci stavebnej robotníkov, ktorých som nacvičil pro stavbe pomáhať.

Boh Všemohúci pomohol a Matka Božia. Dňa 1. sep. 1935 bola krásná posviacka lurd. jeskyně, ktorú previedol na mojú prosbu s povereniem osv. p. biskupa z Varadína tit. kanovník Julius Kazay — Slovák. Bol to krásný prvý odpust. Vzdor mnohým prekážkám a štvaniciam lud som napomínal. Každú nedelu konal som prednášky, rozdával som časopisy nábož., misie atd. Modlil som sa s ludom a hla, na tisíce ludu došlo z velkého okolia. Chudáčik, ndp. kanovník od 31. aug. odp. až pres pol noc a od svitu nedele 1. 11. do 11. hod. neúmorne spovedal, kým došli aj druhí kňazi. Posviacka bola krásná, krásný bol duševný odpusť mnohým dušiam aj poblúdeným.

Naša krajanská obec, ktorá touto kalváriou a lurd. jaskyňou dostala miesto čo náhradu za kostol; bo 2.500 dušia ani kríža sv. v obci nemaly okrem na hrobitove.

Odpustová slávnost bez zvona bola predca smutná, v čom sa národ našiel. Začali hned spomínať, že treba si zadovážiť k takovej veci zvon. Podujal som sa, že tu už budú obetovať. Obeta ostala pri sluboch, niektoré vážnejší složili po 50—60 Lei (8—10 Kč), že nasbieralo sa 1638 Lei, čo to na zvon, keď najmenej bolo treba na 60 kg zvonek 8.000 Lei. Lud chcel ho na splátky mať k vianočným sviatkom. Rýchle sa sosbieralo asi 3.000 Lei. Na všeobecnú prosbu na notariate s vystaveným obecným písmom poverovacím šiel som do Klužu kupovať zvon; kúpil som bliezko 100 kg zvonek krásným zvučným hlasom. Firma ale len za hotové chcela urobiť, (bo tu obecné úrady štátné nemajú kredit) bežal som na čsl. konsulát a na moj plat vzal som si požičku 5.000 Lei. Doložil som aj svojú poslednú hotovost a zvon som predsa koupil a dodával hned s sebou.

Rýchle bola postavená zvonica na sever. strany Kalvarie, čo je naproti školy a zvon bol slávnostne posvätený dňa 22. 12. 1935 pred sv. omšou a lud pristúpil ke sv. sviatostiám a naučil sa modlitbu „Anjel Pána".

Lud v prvom nadšení ešte splácal, ale prestal a veru smutne priznávám, že neviem, kedy dostanem ostatok 3.500 Lei. mimo svojich útrat dopravných z Klužu až do obce súsednej, kam dodál som ho náhodile nakl. autom. Ale mám radosť, že keď zvonia, každý sa pomodlí aj na cestě, zvolává na pobožnosti lud.

V marcu t. r. vymohol som u osv. p. biskupa povolenie, t. j. viac prinútenie, aby vdp. farár aspon mesačne raz došiel slúžiť sv. omšu, spovedať a udelovat sv. sviatosti v lurdskej jeskyni, ktorá je tomu prispúsobená, tak početným krajanom.

Ako v minulom roku vo svojej obci, tak toho roku od velkej noci aj v súsednej obci vo farnosti materskej, chodil som pripravovat školní dietky ku prvej sv. spovedi a sv. prijímaniu, týždenně 6 hodin, trikrát do týždna.

Aj materská farnosť je čistě slovenská, na nešťastie má slovenského učitela, luterána. Do mojho príchodu lud slovenského slova v chráme nepočul, aj pohreby a procesie len maďarsky sa odbavovaly vzdor tomu, že staršie väčšinú maďarskému slova nerozumia. Dovolal som sa nápravy za cenu mnohých neprijemností, že dnes už aspoň sv. evanjelium slovensky čítá, na sv. omši slovensky sa spieva a modlí.

Takto podarilo se mi krásne pripraviť pres 150 detí ku prvej sv. spovedi a sv. prijímaniu, čo tu už roky bolo nevídané. A je početných prípadov, že mládenci idú ku vojsku a na sv. spovedi eště vôbec neboli v ich živote. Pravda, v mojej mravno náb. činnosti som posmelovaný osv. p. biskupom a štát. rum. úradmi, ako četnictvom, škol. revizoratom atd.

Ináč každú nedelu mám lidovýchovnú prednášku pre lud. Vychádzam aj do okolia medzi krajanov prednášať a povzbudzovať, poťažné aj časopisy prinášam.

Na túto činnosť žiadné podpory sa mi nedostává. Nechcem sa moc chlúbiť, ale ďakujem za milosť Božiu, že tou nepatrnou prácou zastávil som šírenie sektárstva, tak zv. kväkerovtrasliakov, podobných baptistom; a mnohí sa vrátili do sv. katolické Církve, že dnes sotvi je ich asi 12 členov a bolo ich do 500.

Vidím ohromné nedostatky a nemám žiadnej podpory. Prosím, ale nikto si mých proseb nevšímá, keď jedná sa o finančnú pomoc. Jak náb. ducha povznášam v krajanoch, tím viac tou cestou národne povedomie a prinášam zdravú krest. kulturu už temer 2000 rokov osvedčenú pre ludskú společnosť.

Čo nám tu chýbá, sú hlavne pre slov. katolický lud modliace knižky. Z poverenia osv. p. biskupa r. 1933 som sostavil a tun. duchu prispôsobil krásnú modlitebnú knižku so spevníkom, názvom, „Kristus, náš král". Církevní vrchnosťou bola odobraná, sám osv. osv. p. biskup, krásnú predmluvu napísal pre tu knižku do rukopisu. Roku 1934 zaniesol som jú na Slovensko, odevzdal som rukopis spolku sv. Vojtecha v Trnave, ktorý knižku má vydať. Jednaly sa; Čsl. Nár. rada odb. v Bratislave so sv.-vojtešským spolkom. Náklad mal činit asi 40.000 Kč a chcely ji vydat pre všetkých Slovákov, katol. vysťahovalcov v celom svete. Tunajší krajania prosia o ňu biskupu a kňazi tunaurgujú, dovolávajú sa na mne, čo sa nastarám o modlit. a spevné knižky pre lud v pristupnej cene. Márne klopem, píšem, zamlkli, prečo, neviem.

Druhá okolnosť je, že by bolo treba, tunajšímu ludu dať do ruky, úprimne rečeno, taký primitivný časopis v pomere jeho ducha a od základu ho dvíhať k výšinám Kristovej pravdy, vychovávať ho. Rozmyšlal som, aj som sa radil, čo a jak; nie sú financie a lud nechápe vec, obetnú sebe, pracovať obetovať pre seba.

Môj život a zkúšenosti privadzajú ma k myšlienkám. Som tu učitelom, lidovým vychovatelom, vládnem z milosti Božej znalostmi. Mám tu v okolí celom asi do 20.000 slovenských duší katol. Tomuto počtu v pomere znalých litery, bolo by treba vydávať spisok asi 800—1000 exemp., a to celkom malý, primitivný. Toto dalo by sa dokázať ručně rozmnožovačom opalografickým. K tomu bysom potreboval písací stroj a apolografiu, alebo podobne v malem jednoduchom rozmeru. Pracoval bysom so žiactvom a za pomoci okol. slov. učitele a kňazov. Boly by to novinôčky v rozmere formátu asi 16x23 cm ručnými kresbami. Celé vystrojenie: S dobrým písacím strojom velkých jadrných písmen a strojom na rozmnožovanie opalagryfia, nejakých 5—6000 Kč. Výroba časopisu by bylo domácá, nestojí peniaze, pošta osobna, posličková. Papier k tomu a občas potreby lud istě zaplatí, bo najde v ňom soba, svojú tužbu, duši svojej. A sám mal bysom nesmiernú radosť, keď by náš tunajšie národ nebadane sa prebudil a chopil by sa práce a života v dedictve svojich otcov.

Postupom vývoja založit slov. katol. stredoškol. internát pre kandidatov na kňažstvo a stav učitelský; táto myšlienka je hodně pretriasaná a dosť naliehavá za tunajšiech pomeroch a vých. štud. katol. mládeže, ktorá za dnešných okolností pr slov. krajanov študovať je temer nemožnosťou a palčivá potreba je slov. katol. intel. generacie. Sme v rukách Maďarov po stránce cirk. náb.

Prosím vás, pomozte mi k práci, vymožte mi tu malú podporu u zahraničního ústavu v Prahe. Tlumočte moju snahu spolku Komenského, ministerstvu škol. a nár. osvěty. Činnost moju nenávidia maď. šov. kňazi a inoverci, protivníci katol. náb., že nemôžem sa dovolať pomoci. Prosím, a vďačit bude vám národ.

S katolickým a krajanským pozdravom v Kristu oddaný váš

Rud. Dočolomanský.

Letošní apoštolátní misie krajanské v Porýni.

Od roku 1900 až do světové války se stěhovali mimo Poláky a Slovince i naše krajané, většinou z Nýřan, Plzně, Duchcova a Příbramě do Porýní. Byli to chudí horníci, kteří si chtěli více vydělati v cizině, než ve své vlasti. Skoro každý rok kolem velikonoc je navštívil katolický kněz z olomoucké diecése, aby si mohli vystěhovalci vykonati svou velikonoční povinnost a slyšeli zase jednou slovo Boží ve svém rodném jazyku.

Mezi jinými je navštívil i pozdější olomoucký arcibiskup dr. Stojan. Aby nebyli Češi úplně opuštěni, naučili se někteří duchovní česky. Nyní tam dobře mezi Čechy působí děkan Theisselmann, farář ve Walsum u sv. Dionyse. Na několika místech si založili naši krajané svatováclavský spolek; nyní je tento spolek jen v Duisburg-Hambornu u fary sv. Norberta. Ostatní spolky katolické se rozpadly. Jejich členové z části šli do války a nevrátili se, jiní se odstěhovali po válce do Francie, Belgie, nebo se vrátili do Čech.

Plynně česky mluví ještě jen ti nejstarší; mladší generace to již hodně láme, a nejmladší se své mateřské řeči již nenaučili. Nyní je v řečeném území asi 6000 Čechů. V Německu se platí náboženská daň a proto mnozí, aby se této povinnosti zbavili, odpadli. Jiní jsou vlažní; přijde-li misionář do fary, dostane seznam českých katolíků; a nyní nastává obtížná práce návštěv. Jde se od rodiny k rodině a zve se. Skoro všichni vidí kněze krajana rádi, pohovoří si s ním o vlasti, vyptávají se na poměry v republice, mají-li u nás lidé práci a chléb.

Ti nejstarší již nepracují a žijí ze své skromné pense, mladší jsou povětšině bez zaměstnání a dostávají od obce něco peněz a poživatin. Dětí mají Češi dost, ale ty jsou pro národ ztraceny, protože musejí navštěvovati německé školy.

Navštíví-li misionář během dne 60 domácností, přijde do kostela 20 lidí, nejvíce 30. Jinde trochu více, až 40, jinde 12—15, nebo nikdo. Jedni slíbí, že přijdou a nejdou nikam, jiný se vymlouvá, že nemá kdy, nebo že tomu nevěří atd.

Nejlépe se ještě drží Moravci z našeho Hlučínska. Těch jsem nemusel ani navštěvovat. Přišli sami v počtu na 150. Říkávají o sobě, že jsou Němci mluvící moravsky.

Letos přijalo sv. svátostí v období od 18. dubna do 28. května 310 českých věřících. Práce a námaha nebyla tedy úplně marna. Dp. faráři přijali mne velice přívětivě a podporovali mou práci podle možnosti. Do Církve zpět se vrátili 3 krajané.

Chci, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř.

Větší je v nebi radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, nežli nad 99 spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.

P. Otto Hamerník,

kvardián frant. kláštera.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústředním zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY * HROBKY

**Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.**

**Proto ji vřele
každému doporučujeme!**

POLÁŠEK a URBAN,

velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

Trpíte
revmatismem?

Poraďte se s lékařem,
co a jak máte činiti;

kupte si
mentholovou
francovku

ALPU

Masáží Alpou dosáhnete úlevy, krev se dokonale rozproudí, poskytne tělu náležitou výživu, posílí svaly a působí blahodárně na nervy.

zakončení ráno poslední den. Přihlášky přijímá duchovní správa na svatém Hostýně. — Velehrad (Stojanov): Od 28. července do 1. srpna v koleji studenti VI., VII. a VIII. tř. (40 Kč). — Srpen: 3.—7. a) studující dívky (40 Kč); b) v koleji: studenti nižších tříd (40 Kč); 10.—14. akademičky (50 Kč) a učitelky, jež konají exercicie po prvé nebo po druhé (60 Kč); 17.—21. učitelky, které již exercicie konaly vícekráte (60 Kč); 23.—27. profesoři a učitelé (60 Kč). — Září: 8.—12. akademikové (50 Kč); 22.—26. dívky z měst a úřednice (50 Kč). Přihlášky přijímá aspoň 3 dny před započetím exercicií Papežská kolej T. J. na Velehradě. — Hlučín: Srpen: 7. až 11. pro muže a jinochy; 11.—15. pro studentky; 24.—28. pro kněze. Přihlášky přijímá exerciční dům v Hlučíně. — Nová Říše u Telče: 24. až 28. srpna pro studenty vyšších tříd (klášter premonstrátů). — Sv. Kopeček u Olomouce: Srpen: 22. až 26. pro čtenáře časopisu „Na hlubinu"; 26.—30. pro čtenářky časopisu „Na hlubinu" (klášter premonstrátek). — České Budějovice (kněžský seminář): Srpen: 24.—28. pro učitelky (v klášteře u sv. Josefa). Přihlášky přijímá M. Ratajová, učitelka v Čes. Budějovicích, Třída legií 28. — Chrudim: Srpen: 17.—21. pro učitelky (pedag. Škol. sester sv. Františka). — Kardašova Řečice (Školské sestry): Srpen: 10.—14. pro kněze. — Stará Boleslav: Srpen: 1.—5. pro čtenáře časopisu „Na hlubinu" (klášter redemptoristů). — Exercicie začínají (není-li výslovně stanoveno jinak) první ohlášený den večer a končí poslední ohlášený den ráno. Přihlaste se aspoň 3 dni před začátkem! Chcete-li, aby exercicie byly v našem časopise oznámeny, zašlete nám vždy do 5. předcházejícího sdělení, kdy budou!

Zprávy velehradské.

Veliká účast na velehradských slavnostech. Za krásného počasí sjelo se ve dnech 27.—29. června na Velehrad na 15.000 poutníků ze všech krajů republiky. Zvláštními vlaky přijeli účastníci z Litovelska a ze známého poutního místa Tuřan. Jen tyto dvě výpravy čítaly přes 1500 poutníků. Kromě toho byly tam poutní výpravy z Frenštátska, Koryčan, Osvětiman, Domanína, Klobouk u Brna, Morav. Ostravy, Příbora, Hukvald, Litomyšle a j. Zvláštní pozornost budila výprava poutníků z Trnavy na Slovensku, která přijela na Velehrad na bicyklech. Vedl je známý mladý básník slovenský P. R. Dilong O. S. F. Sobotní uvítací proslov měl univ. prof. dr. Cinek z Olomouce, který také v neděli řídil holdovací projev cyrilometodějský na nádvoří. Hlavní referát měl na něm dr. Fr. Kosatík z Olomouce na téma: Věrni Církvi. Slavnostní kázání přednesl msgre V. Horák z Litovle, pontifikální mši sv. sloužil inful. probošt Lochmann z Olomouce. Odpoledne konala se na nádvoří slovenská akademie, kterou řídil P. Dilong a na níž také přednesl svou vlastní básnickou skladbu na oslavu sv. Cyrila a Metoděje. O životě sv. apoštolů slovanských promluvil obsažně Alex. Sulc, tajemník Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě. Další projevy učinili P. Peška, p. Jos. Bilík a P. Vladislavský T. J. Pondělní ranní kázání měl P. Peška, katecheta z Brna. Cyrilometodějský hold řídil tuřanský farář P. Rous. Projevy učinili njdp. opat Bařina, kan. Stračka a sl. Krejčí. Referát na téma: Spolupracovníci apoštolátu přednesl insp. J. Mlčoch z Uh. Hradiště. O 10. hod. měl slavnostní kázání P. Rudolf Dráběk, profesor z Uh. Brodu, a pak sloužil pontifikální mši sv. J. M. F. S. Bařina, opat starobrněnský a čestný opat velehradský, který také vedl eucharistický průvod. Po všechny dny konaly se ve Slovanské dvoraně přednášky se světelnými obrazy o sv. Cyrilu a Metoději. V sobotu a v neděli večer konaly se světelné průvody, které uchvacovaly svou malebností a barvivostí světel, v průvodu nesených. Účast poutníků na velehradských slavnostech se stále zvyšuje.

Imposantní oslavy na Velehradě o hlavním svátku cyrilometodějském. Jubilejní velehradské oslavy dne 5. července byly neobyčejně krásné a mohutné. Sjelo se k nim přes 50.000

lidí ze všech krajů naší republiky i ze zahraničí. Obzvláštního lesku dodala jim přítomnost pražského arcibiskupa kardinála dra Karla Kašpara, kterého doprovázel msgre dr. Vladyka, rytíř sv. Silvestra dr. Pluhař a prof. Kodl. Dále přijel z Prahy opat Zavoral a zvláštním vlakem veliká výprava poutníků. Na slavnosti se dále dostavil báňskobystřický biskup msgre M. Blaha, trnavský biskup dr. Jantausch, světicí biskup msgre Stavěl z Olomouce, za olomouckou metropolitní kapitulu byli přítomni prelát Spurný a kan. Nejezchleba, za cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu nový děkan dr. Cinek, proděkan dr. Matocha a prof. dr. Vašica, gen. vikář čsl. branné moci pluk. Kubáň a jiní. Vládu republiky, která měla nad slavností protektorát, zastupoval zemský vicepresident dr. J. Žáček, ministra školství a nár. osvěty sekční šéf dr. Havelka. Z členů zákonodárných sborů byl přítomen vicepresident senátu dr. Hruban, posl. Vičánek, sen. dr. Žižka, sen. Pechanec, sen. Janovský, dále přijel odb. rada dr. Alfred Fuchs a řed. Matoušek z Prahy, velkostatkáři Seilern, Harrach, Strachwitz, Thun, Cernín a j.

V sobotu konaly se porady katol. studentstva a Svazu lid. Otčin. O 18. hod. přijel za znění zvonů J. Em. kardinál dr. Kašpar. U slavobrány uvítal jej světicí biskup Stavěl, děkan Hudeček, rektor P. Koláček a velkostatkář Seilern. Pan kardinál všem srdečně poděkoval. Na večerní akademii měl p. kardinál proslov. Na nedělním cyrilometodějském holdu, který se konal na přeplněném nádvoří, promluvil rektor P. Koláček, děkan cyrilometodějské bohosl. fakulty dr. Cinek, říd. uč. Zelnitius, obšírný projev učinil J. Em. kardinál dr. Kašpar, dále zástupce vlády zem. vicepresident Žáček, zástupce ministra školství odb. přednosta dr. Havelka, báňskobystřický biskup msgre Blaha, biskup msgre Stavěl a konečně opat dr. Zavoral. Slavnostní kázání měl gen. vikář branné moci pluk. Kubán, pontifikální mši sv. sloužil J. Em. kard. Kašpar. Sobotní uvítací kázání měl děkan dr. Cinek. Na Velehrad přijelo kromě zvláštního vlaku ještě několik jiných vlaků, mezi nimi zvláště veliká poutní výprava ze západní Moravy, vedená farářem P. Lakomým. Přijeli také krajané vídeňští. Krásné počasí dovolilo, že tisíce poutníků přišlo v národních krojích, takže pohled na masy shromážděného lidu byl jedinečně krásný a uchvacující.

Také v pondělí 6. července bylo pokračováno ve slavnostech. Za vedení kroměřížského probošta msgre Kutala, kan. Kašpara a řed. msgre Jokla přijeli poutníci z Kroměříže. O 8. hod. kázal v basilice P. Peška z Brna, mši sv. sloužil probošt Kutal. Duchovenstvo, které toho dne konalo svoji stavovskou pout, shromáždilo se v klášterní kapli k rekolekci, při níž měl proslov rektor P. Koláček. Pak se konalo sv. požehnání s adorací. Pro poutníky konala se o 10. hod. ve Slovanské dvoraně přednáška se světelnými obrazy. Po poledni shromáždilo se duchovenstvo ve Stojanově, kam se dostavil také odborový přednosta dr. Havelka z ministerstva školství za doprovodu rektora P. Koláčka a děkana prof. dra Cinka. V klášterní aule sešla se zatím ke své výroční schůzi Družina literární a umělecká za předsednictví P. Em. Masáka. Referáty přednesli P. Fr. Večeřa-Střížovský a P. L. Zamykal. V doplňovacích volbách zvolen do výboru děkan dr. Cinek.

Pamětní medalie cyrilometodějské vydal k letošním jubilejním oslavám numismatický kroužek v Olomouci podle návrhu sochaře J. Hladíka. Medalie jsou stříbrné a bronzové. Na jedné jejich straně je obraz sv. Cyrila a Metoděje s českým nápisem: Cyrilometodějské jubilejní oslavy na Velehradě L. P. 1936. Na druhé straně je obraz velehradské basiliky a latinský nápis: Sollemnia in honorem ss. Cyrilli et Methodii A. D. 1936.

Levné prázdniny u moře. Již za pouhých 900 Kč možno celý měsíc ztrávit v ozdravovně katol. Charity na Adrii v Lussingrande. Společná výprava 31. července atd. Přihlášky a prospekty zdarma obratem zašle: Svaz Charity v Olomouci.

Namáhavá duševní práce vysiluje jemnou a složitou soustavu nervovou, až dochází postupně k únavě a vyčerpanosti. Již pouhé potření spánků a čela francovkou Alpou příjemně osvěžuje. Lehká masáž celého těla Alpou oživí celou nervovou soustavu.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЄДИ НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POO
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 9.—10.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Nový kardinál Východní kongregace 281
Moc temností ve Španělsku . . . 283
Unionistické hnutí v Estonsku . . 286
Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů 289
Kristus dělník 294
Jubileum kláštera bílých slovinských mnichů 296
Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice 299
VII. unionistický sjezd na Velehradě 307
Hlas Pastýřů 312
Krátké odpustková modlitby za sv. jednotu Církve 316
Stalin a integrální komunismus . . 316
K velehradské vlastizradě 318
Křesťanský Východ 327
Katolický obzor 336
Krajanské zahraničí 347
Zprávy jubilejní 347
Literatura 349

Hovorna redakční.

Pro dlouhou nemoc redaktorovu byli jsme nuceni vydati toto dvojčíslo. Prosíme laskavé čtenáře o dobrotivé prominutí a upozorňujeme je, aby našich kulturně-náboženských zpráv hojně používali k uvědomení katolických řad v boji proti bolševickému bezbožectví. Přišla doba katolické aktivity, širokého katolického apoštolátu. Tak musí vyznít všechna naše úcta a láska jubilejního roku svatometodějského!

Předseda olomouckého diecésního ACM., nejdp. kanovník a poslanec František Světlík, byl jmenován infulovaným prelátem u sv. Anny v Olomouci. Při své veliké práci veřejně-politické nezapomíná nikdy akcentovat význam myšlenky cyrilometodějské a díla apoštolátního, jehož je v diecési starostou. Blahopřejíce mu k vysokému církevnímu vyznamenání jménem široké obce členstva i čtenářstva apoštolátního, prosíme ho o další přízeň a podporu našeho ACM.

Velikou ztrátu utrpěly naše apoštolátní podniky předčasnou smrtí pana preláta dra Josefa Foltynovského, který byl jejich „finančním vůdcem a strážcem", zastupuje v místě ústředního pokladníka ÁCM. Přesný a svědomitý ve všem byl prelát dr. Foltynovský zárukou i přesnosti finanční stránky obou ACM. Jeho tichá a skrytá práce, konaná po tolik let, zasluhuje vděčné odměny, kterou mu jedině mohou dáti naše přímluvné modlitby a vzpomínky při nejsv. Oběti. Prosíme za ně všechny své milé čtenáře a členy ACM. Prelát dr. Foltynovský dlouho se bránil zákeřné rakovině, hledal od jara lidské pomoci, ale s trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží přijal v poslední den léta rozhodnutí Pána, jemuž po celý život věrně sloužil. Have, anima pia!

Přímluvným modlitbám členů ACM. doporučujeme též v Pánu zesnulého spolupracovníka našeho časopisu dra Jana Michalského, který v mladém poměrně věku 48 let zemřel v Prostějově dne 27. července. Profesor Michalský byl rodák štramberský a rád se i literárně zabýval otázkami cyrilometodějskými a unijními. Byl u svých studentů velmi oblíben. O. v p.!

*

Členské příspěvky. P. T.: Odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově, Kč 80; farnost v Hradčovicích Kč 20; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově Kč 54; sbírka z arcib. konsistoře v Olomouci Kč 2738.70. Vldp.: Fr. Jan Kroiher, děkan, Ledenice, Kč 5.60. P. T. farní úřady: Proboštský, Dub na Moravě, Kč 150.; Lipník nad Bečvou Kč 75; Soběchleby nad Bečvou Kč 62; Polešovice Kč 240; Hlinsko u Lipníka nad Bečvou Kč 200; Polešovice Kč 293.50.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Září-říjen 1936. Číslo 9-10.

Nový kardinál Východní kongregace.

J. K.

Když letos na jaře zemřel sekretář Východní kongregace v Římě, kardinál Alois Sincero, všichni očekávali, koho sv. Otec vyvolí nástupcem na tak důležité místo. A všichni byli překvapeni zprávou, že se stal sekretářem kardinál Evžen Tisserant, rodem Francouz.

Kardinál Tisserant je výborný znatel Východu jak svými vědeckými studiemi Východu, tak vlastním jeho poznáním.

Narodil se v Nancy dne 24. března 1884. Již jako student v semináři měl velký zájem o otázky východní a proto odchází do Jerusalema studovat na biblický ústav dominikánský. Ve studiích pokračoval na katolickém institutě v Paříži, kde dosáhl doktorátu z pěti východních jazyků. Není země na Východě, ve které se udály podivuhodné události Starého a Nového zákona, aby ji neznal. Po vysvěcení na kněze 1907 v Nancy odchází do Říma a stává se profesorem na římském Apolinareu. Brzo je mu svěřen první úkol ve vatikánské knihovně, kterou již neopustil. Stává se nejdříve jejím skriptorem a později redaktorem pro východní jazyky.

Po světové válce naskytla se msgre Tisserantovi příležitost znovu poznati Východ. Ve vatikánské knihovně stává se pak asistentem a tak se dostává do styku s knihovním prefektem msgre Mercati (který byl zároveň s ním vyznamenán kardinálským purpurem.)

V roce 1926 byl jmenován msgre Tisserant konsultorem Východní kongregace a znovu se vydává do Ameriky a Kanady. V roce 1929 se zúčastnil papežské mise do Habeše. Následujícího roku byl jmenován konsultorem Posv. kongregace obřadů (ritů) a potom viceprefektem knihovny vatikánské a v tomto úřadě zůstal až do svého jmenování kardinálem letos 15. června.

Jmenování kardinála Tisseranta sekretářem Východní kongregace potěšilo celý katolický svět, a také náš Apoštolát se z toho upřímně raduje a pozdravuje p. kardinála jako apoštola unionismu, povolaného na tak důležité místo.

Kardinál Eugen Tisserant,
nový sekretář římské kongregace pro Východní Církev.

Sotva nastoupil svůj úřad, již se nám do srdce zapsal projevy, které zaslal letošnímu sjezdu unionistickému na Velehradě.

Ukázal tím, že má pravé pochopení pro náš Velehrad a pro celou naši unionistickou práci. Budeme se těšit, že nás snad pocti svojí návštěvou na příštím unionistickém sjezdu na Velehradě v roce 1939, který se bude konat na památku 500. jubilea unie florentské.

Poznal Východ, budou ho jistě zajímati i naše slovanské země, které jsou mostem k Východu.

Novému sekretáři Východní kongregace volá náš Apoštolát nejupřímnější slovanské: na mnogaja ljeta!

Moc temností ve Španělsku.

„I řekl Ježíš těm, kteří byli přišli k němu, knížatům kněžským a představeným chrámu a starším: Jako na lotra vyšli jste s meči a kyjmi? Když jsem na každý den býval s vámi v chrámě, nevztáhli jste rukou na mne, ale tatoť jest hodina vaše, a moc temnosti." (Luk. 22/52—53.)

V zemi, jež vydala takové květy svatosti, apoštolské lásky a duchovní geniálnosti — vzpomeňte jen sv. Ignáce z Loyoly, sv. Františka Xaverského, sv. Terezie Avilské, sv. Jana z Kříže — v katolickém kdysi Španělsku vyrůstají dnes krvavé květy bratrovražedného boje, šíleného barbarství, jež nešetří nevinných dětí, žen, starců a nemocných, a nejsmutnějšího hyenismu, jenž cynicky hanobí i mrtvé. Hynou veliké hodnoty umění, věd a starobylosti, v troskách leží nenahraditelné památníky slavné minulosti, oheň stravuje knihovny, archivy a musea — ničím jsou hodnoty hmotné těm, kdož zničili ve svých duších hodnoty věčné.

Jest vždycky občanská válka krvavá a vášnivá, ale ve Španělsku ji vystupňovala bolševická bezbožnost v nebývalou příšernost. To je ta hrozná moc temnosti!

Občanská válka ve Španělsku nezačala teprve dne 18. července povstáním cizinecké legie v Maroku, jejím počátkem byl den 16. února, kdy nastoupila vládu tak zvaná „frente popular" (lidová fronta). To bylo už vítězství revolučního Kominternu, který se dal po ruském bolševickém způsobu do práce. Za pět měsíců ohlašuje už statistika 344 zabitých, 1517 raněných, 196 pobořených kostelů, 185 atentátů, 78 zničených veřejných budov, 10 vypálených redakcí, 192 generálních a 320 částečných stávek.

Vláda „lidové fronty" závisela úplně na „dobré vůli" španělských revolučních marxistů pod vedením Larga Caballera (nynějšího premiéra) a nedovedla už ovládnout revolučního vření, nemohla zachovati veřejný pokoj a pořádek. Vždyť Caballero po pět měsíců před tím veřejně vyzýval lid v Madridě k revoluci. Vražda katolického poslance a bývalého ministra financí Calva Sotela, kterého ubili státní zřízenci — tedy ochránci veřejné bezpečnosti — a projev komunistického poslance a člena výkonného výboru Kominternu José Diaze ve sněmovně, kde předpověděl vůdci katolíků španělských — Gil Roblesovi, že ho smrt zastihne s botama na nohou — to bylo už jen vyvrcholením neudržitelného napětí, jež propuklo v občanskou válku.

Nechceme zde rozhodovati, pokud byla půda pro španělskou revoluci připravována domácí sociální nespravedlností nebo politickým soupeřením — nám jde dnes především o to, abychom ukázali v pravdivém světle účast ruského komunistického bezbožectví na španělské revoluci a na jejím zběsilém barbarství, které se vybíjí hlavně zločiny proti katolické Církvi a proti víře v Boha. V tom právě spočívá lví podíl organisované bolševické bezbožnosti na hrůzách španělských!

Časopis „Vanguardia" (z 2. 8. 1936) přinesl zprávu o veliké schůzi „Dělnické sjednocené strany marxistické", která se konala v předním divadle barcelonském. Hlavními řečníky byli tam komunisté Julián Gorkin a Ondřej Nin. Gorkin pravil mezi jiným ve své řeči: „My jistě nejsme žádostivi lidské krve — ale prohlašujeme, že život jednoho dělníka více platí, nežli život 10 parasitských (příživných) pijavic krve!"

A téhož večera zrekvirovali komunisté automobily a vyzbrojily je strojními puškami. Za několik dní shromáždili okolo 15.000 stoupenců (tak zv. milici). Jako zběsilí se prohánělí ulicemi a stříleli ze strojních pušek. Vnikali do domů a do rodin s revolverem v ruce a ubíjeli bezohledně každého, kdo se jim zdál býti podezřelým. Své oběti nutili k rouhavým projevům proti Bohu, a kdo neposlechl, toho zastřelili. Zvláště slídili po kněžích! Na hlavu každého kněze vypsali odměnu od 1000 peset výše. Nejhorlivější „lovci" dostávali až po 3000 pesetách za polapeného kněze. I řeholníci a řeholnice, kteří zasvětili svůj život službě nemocných, byli prohlašováni za „parasitní pijavice krve". Dříve však, nežli je postříleli, podrobovali jejich čistotu a stydlivost ďábelským mukám, o nichž není možno ani psát!

Ale nejenom na kněze a řeholníky pořádali španělští bolševici opravdové hony, nýbrž i na bohatší občanstvo a na chudé dělníky, kteří odmítali komunistické myšlenky, nebo kteří poskytli útočiště pronásledovaným kněžím. Všechny pobíjeli jako psy. Většina obětí byla ubita k smrti, ale mnoho z nich bylo i za živa upáleno. To jsou doklady k slovům komunisty Gorkina v barcelonském divadle proneseným: „My nejsme žádostivi lidské krve — — —"

Druhým řečníkem v barcelonském divadle byl O. Nin, který v Moskvě zaujímal důležité místo sovětského funkcionáře. Ve své řeči se pochlubil: „Mnoho bylo problémů, které bylo třeba ve Španělsku řešit. Občanští republikáni se jimi nezabývali. My jsme vyřešili problém Církve, neušetřili jsme jediného chrámu!" Komunista Ondřej Nin snad přeháněl ve svém zápalu řečnickém, ale upřímně naznačil další program komunistického díla ve Španělsku! V Barceloně zbylo ze 180 kostelů jen několik! Památná katedrála přeměněna v hlavní stan komunistů. K pálení kostelů používali komunisté zvláštní výbušné látky, která za krátký čas spálí vše, co zasáhne. Ale ani na tomto barbarství neměli španělští bolševici dosti. Neušetřili ani domácích krbů, vnikali do soukromých domů, hledali v nich náboženské předměty, obrazy a sochy svatých, oltářičky domácí — vše zničili a majitele postříleli! Stejně zničili též oltáře, sochy a obrazy chrámové, naházeli je na hromadu a zapálili i s chrámem.

Muselo však v dějinách lidstva přejít 19 století, aby teprve tak zvané osvícené století dvacáté ukázalo světu ve Španělsku v r c h o l zvířecké zvrhlosti komunismu! I starým pohanským národům byly hroby zemřelých čímsi posvátným. Ani římští Neronové za krvavého pronásledování křesťanů se neodvážili rušit po-

koj zesnulých, a dnešní nevzdělaní pohané Afriky a Asie mají v úctě mrtvé — v Barceloně ukázali však komunisté spustlost dosud nevídanou: v klášteře Calle de Aragon vykopali mrtvé a před masou 5000 diváků zneuctívali je zvířecím způsobem. Totéž prováděli v klášteře Paseo San Juan. Pařížský list „Paris Soir" přinesl několik fotografií tohoto vandalismu.

Ulice městské poskytovaly obraz hrůzného bojiště: Nikdo se

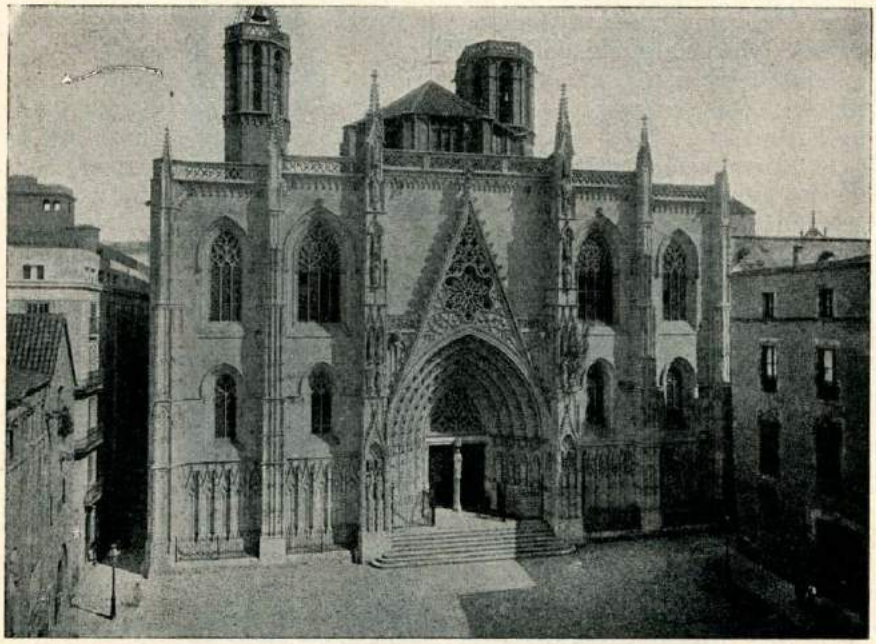

Katol. katedrála v Barceloně ve Španělsku

(jediný chrám, který nezbořili prý bezbožníci, ale proměnili v hlavní svůj stan).

nestaral o raněné, nikdo nepochovával mrtvých. Děsná směsice lidské krve, mrtvých těl, zoufání a křik raněných, pláč pozůstalých! Když vznikalo nebezpečí epidemie, dala obec spálit všechny tyto pozůstatky komunistického běsnění davů — to byl pekelný obraz, jaký ještě nevidělo lidské oko, jaké neslyšelo lidské ucho. Hodina a vláda temností! Ale snad někdo řekne: To je dílo nepříčetného davu, který neví, co činí! To je výbuch instinktů za každé revoluce! Bohužel, jsou všechny tyto zjevy španělské něčím daleko smutnějším, jsou dílem organisované nenávisti bolševického atheismu, jsou ovocem revoluce proti Bohu a proti všemu, co souvisí s vírou v Boha!

Je to ďábelská práce předem připravená a prováděná podle plánů ruského bolševismu.

Základní kámen osudné „lidové fronty" ve Španělsku tvořili komunisté, kterým už v roce 1935 (20. VIII.) poukázal moskevský Komintern (komunistická internacionála) 5 milionů peset (asi 10 mil. Kč) „na další činnost". Komunistická „Červená pomoc" poslala do Španělska 1.5 mil. peset (asi 3 mil. Kč). Generální plán útoku proti Církvi doručil Komintern iberské anarchistické federaci, která pak jménem Kominternu prováděla ona zvěrstva v Barceloně (viz „Katoličky list", č. 35).

Kromě komunistické finanční podpory je ve Španělsku činna komunistická technika v boření kostelů, komunistická metoda střílení do davu, jak ji praktikoval svého času Bela Kuhn v Maďarsku a na Krymu. Nadarmo nebyl Bela Kuhn před 4 měsíci ubytován v Barceloně v hotelu Ritz. Také barcelonská olympiada měla jen dáti příležitost, aby se komunističtí teroristé nenápadně sjeli v poslední chvíli v Barceloně a smluvili předem všechno krveprolití, nad nímž dnes žasne kulturní svět. Ruští agitátoři vyškolení v bolševických kursech doma, jsou dnes roztroušeni po Španělsku jako buňky komunistické činnosti. Tak dlí už od letošního března ve Španělsku Primakov, kterého pověřil svého času komunistický generál čínský Zin organisováním první rudé armády čínské; dále byl poslán do Španělska bývalý organisátor ruského teroru na Ukrajině Patzis a vůdce vídeňské revoluce z r. 1934 Stillerman, jak píše švýcarský list „Journal de Genève". A bolševické radio ruské šíří stále zájem a nadšení pro vítězství Kominternu ve Španělsku a pro hmotnou podporu tamnější vlády temnosti!

Příšera komunistického bezbožectví, jak se ukazuje znovu ve španělské revoluci, je i pro nás největším nebezpečím ohrožujícím cyrilometodějský odkaz křesťanské víry a kultury, a proto poslušni sv. Otce nepřestáváme volati naše katolíky na bdělou stráž — k vroucí modlitbě a k uvědomělé práci v apoštolátě Katolické akce!

Unionistické hnutí v Estonsku.

(O. Vasilij.)

Estonsko má celkem 1,120 000 obyvatel, z nichž je katolíků pouze 2.500, pravoslavných asi 200.000 a nejvíce luteránů — 800.000 duší.

Pravoslavní Rusové — počtem 70.000 duší — jsou usazeni ve východním Estonsku podél řeky Narvy, v pomezí jezera Peipous a na jih od něho. Hlavní jejich střediska jsou města Narva a Petseri, kde je starobylý klášter založený už v 15. století. Ostatní pravoslavní — asi 130 000 duší — jsou národnosti estonské.

Z Rusů náležejí někteří k starověrcům a živí se rybolovem na

jezeře Peipous. V Narvě jsme zbudovali svatyni východního obřadu roku 1933 a k ní připojili školku pro děti (dětskou zahrádku), kterou vedou sestry misionářky nejsv. Srdce z Polska. K naší svatyni patří asi 25 věřících a školu navštěvuje 30—40 hochů a děvčat. Postavení katolíků východního obřadu, jež bylo s počátku velmi

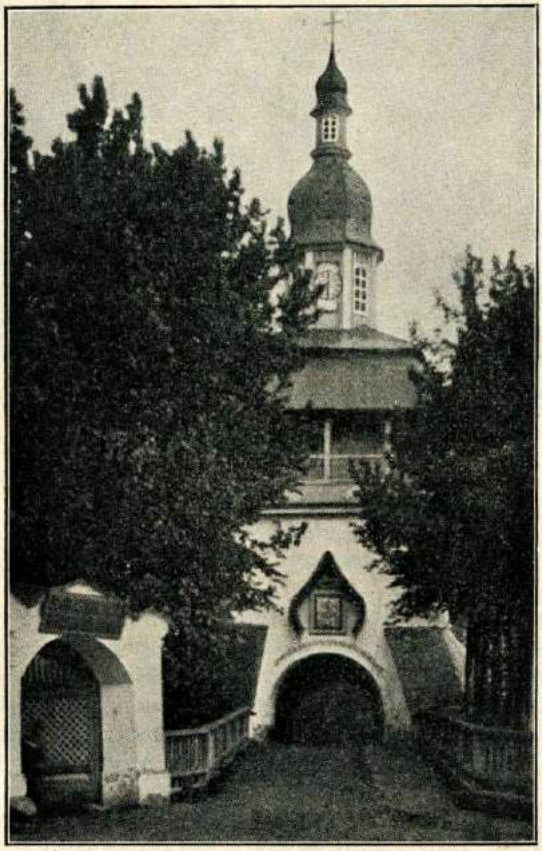

Ruský pravoslavný klášter v Petseri v Estonsku (založený už v 15. století).

těžké, se nyní upevnilo, a občané si pochvalují horlivost a dobrou výchovu u sester.

Pravoslavní Estonci byli původně luterány a přijali pravoslaví v letech 1840—1855. Byla tehdy veliká nespokojenost mezi venkovany nad jednáním „barónů", a tu ti venkované, aby se osvobodili od jejich útlaku, přijali „víru carovu", jak pravili, v naději, že se jim dostane půdy a větší svobody. Nyní žijí většinou v okresích Pärnu, Valga a Võru a na ostrovech Saaremaa a Hiiumaa. Mají své

Školka katolických sester nejsv. Srdce (východ. obřadu) v Narvě v Estonsku.

liturgické knihy přeložené z řečtiny do jejich jazyka estonského, a jejich kněží, kteří v prvních letech po válce studovali na protestantské universitě v Tartu, jsou nyní vychováváni v klášteře petserském.

Nedá se popříti, že se u pravoslavných Estonců dosud uplatňuje silný vliv protestantský, ať už vzhledem na úctu k sv. obrazům, která jest u nich slabší, nebo vzhledem na užívání zpěvů v liturgii a podobně. Zkracují obřady k nešporám a matutinu (jitřní), nechávají dveře ikonostasu otevřeny po celou dobu sv. liturgie, v čemž je patrný vliv západu (jako u Rusínů), ačkoliv u nich nelze mluviti o nějakém vlivu latinské Církve.

Tito pravoslavní Estonci nezdají se míti tak veliké předsudky vůči katolicismu. Jejich metropolita Alexander vedl před desíti roky několikráte rozhovory s benediktiny o jednotě, a dodnes u nich zůstává příznivé smýšlení.

Často chválí u Církve katolické pořádek, přesnou organisaci a vystříhání se jakéhokoliv politického útlaku. Toto zdravé poznání zvítězilo i u členů vlády, kteří chtějí míti v Estonsku apoštolského nuncia a kteří nyní připravují jakýsi „konkordát" s katolickou Církví — jistě znamení veliké benevolence a úcty ke katolíkům, když-tě jsou počtem tak skrovni.

Také mezi kněžími trvá skutečný zájem o dobrý poměr ke katolické Církvi. Týdeník „Elutõde", který je orgánem synodu pravoslavné církve estonské a jehož hlavním redaktorem jest arcikněz N. Päts, často přináší zprávy o katolicismu a nedávno projevil bla-

hopření k osmdesátinám papeže Pia XI. a otiskl fotografii basiliky sv. Petra a Vatikánu.

Katolíci východního obřadu vydávají časopis „Úhine Kirik" (Jedna Církev), kde se vždy snaží ukázati dobrý poměr k pravoslavným. Tento poměr budí všeobecnou pozornost na př. ve Finsku, kde sympaticky vítají známky dobrých vztahů dvou církví. Také luteráni si tohoto poměru všímají a pokládají jej za velmi významný.

Lid estonský je praktický, nikoliv mysticky založený, houževnatý v práci, má starou a opravdovou kulturu a hledá cestu, aby našel lepší náboženství. Ani luteránství, ani pravoslaví jim plně nevyhovuje ať už z důvodů politických, ať pro nedostatek hlubšího náboženského vzdělání v obou církvích. Dokladem toho je faktum, že v Tartu (Dorpat) větší část protestantských kandidátů duchovního stavu jsou otevření atheisté. Jak se z nich mají státi opravdoví pastýři duší? V některých městech, jako na př. v Haapsalu, sami věřící žádali, aby je pastor vyzpovídal; a znám některé z nich, kteří vřele touží po reformě jejich svátostí ve smyslu katolickém, aby našli pokoj svým duším.

Svědčí o tom také počet odpadů k poválečným sektám. Nesčetné sekty se všude šíří, a nepokojní duchové přecházejí z jedné do druhé bez ustání.

V této zemi, kde je opravdová svoboda, je také cesta k plnějšímu pochopení myšlenky jediné svaté Církve.

Máme tedy především dvě starosti: 1. výchovu estonského kněžstva ať latinského, či východního obřadu, když dosud není jediného katolického kněze národnosti estonské; 2. vydávání katolických knih v řeči estonské — neboť takové knihy nám dosud chybějí. Máme toliko dva časopisy a jedinou modlitební knížku.

Dejž Bůh, aby se naší zemi dostalo brzo domorodých kněží estonských — podle Srdce Božího.

Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů.

Dr. Sergij Vilinskij, profesor Masarykovy university v Brně.

(Předneseno na VII. unionistickém sjezdě velehradském, přeložil —a.)

Předmětem mého referátu je objasnění otázky úcty sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů.

Především je třeba stanovit terminologii. Jména „Rusko" a „Rus" hodí se vlastně jen pro ta období, kdy byl ruský národ jednotným, nebo kdy všechny jeho tři větve byly sjednoceny v ohledu politickém a kulturním. Takovými epochami byly: 1. tak zvané údobí Kijevské Rusi — od počátku ruských dějin až asi do polovice XIII. století.

2. Doba od konce století XVII., kdy se jihozápadní

část Ruska sjednotila s částí severovýchodní — s m o s k e v s k o u ř í š í.

Už od konce XII. století vidíme snahy ruských knížat o vytvoření nového střediska ruské říše na severovýchodě evropské roviny. Snaha tato se uskutečnila, když velkokníže a metropolita přesídlili konečně do Vladimíru Suzdalského, později do Moskvy. Od té doby, a zvláště po vpádu tatarském (na konci prvé polovice XIII. století) můžeme mluvit o dvou částech Ruska, a to:

a) j i h o z á p a d n í č i l i K i j e v s k á R u s stala se částí tak zvaného L i t e v s k o - r u s k é h o s t á t u, a později po lublínské unii roku 1569, kdy se Litevsko-ruský stát a polský spojily v jedno, Kijevská Rus připadla k oblasti státu polského, a ve století XVII. jen část bývalé kijevské Rusi připadla státu moskevskému.

b) S e v e r o v ý c h o d n í R u s k o, které mělo zpočátku své středisko ve Vladimíře a od století XIV. v Moskvě, nazývá se obyčejně říší m o s k e v s k o u, a teprve od doby cara Petra Velikého dostává nové jméno Ruské říše, které se udrželo až do revoluce XX. století. Tak možno od konce XVII. století znova mluvit (po Kijevské Rusi) o národě ruském a o ruském státě („o russkom ili rossijskom gosudarstvě).

*

Úcta svatých Prvoučitelů jest jedním z nejstarších a nejdrahocennějších svazků spojujících do dnešní doby pravoslavné Rusy s římskou Církví, a proto pokládám za svou povinnost stopovat historii této úcty od nejstarších časů.

Především se tu naskytá otázka, odkud Kijevská Rus čerpala svoji známost o sv. Prvoučitelích. Odpověď jest jasna:

1. Od západních Slovanů, to jest z těch zemí, kde se rozvíjela činnost sv. Bratří. Nyní, kdy víme, že až do tatarského období Kijevská Rus měla živé kulturní a politické styky se západní Evropou, není žádných důvodů pochybovati o tom, že jmenovitě odtamtud přišly na Rus i zprávy o činnosti sv. Cyrila a Metoděje.

2. O sv. Prvoučitelích zvěděli Rusové nepochybně i od jižních Slovanů, u nichž se velmi časně objevily cyrilometodějské překlady, které pak přešly na Rus.

Vůbec třeba poznamenati: jestliže přinesené na Rus původní staroslovanské překlady se nám nedochovaly anebo se zachovaly v ruských úpravách (jako na př. Ostromirské evangelium), to nemůže býti důkazem, že by nebyly bývaly známy na Rusi. Nacházíme-li i nyní v ruských rukopisných knihovnách často jihoslovanské rukopisy, možno směle tvrditi, že jich Rusové užívali, vždyť staroslovanské texty (i v jihoslovanském vydání) byly Rusům plně srozumitelny a byly netoliko čteny, nýbrž vešly i do církevního užívání.

Důkazů tohoto tvrzení možno najíti mnoho. Tak P a n o n s k é ž i v o t o p i s y byly známy už skladateli ruského letopisu. Používal jich už původce tak zvané I I. s b í r k y K i j e v s k é pro své vypravování o činnosti sv. Prvoučitelů. Ano ještě více — z těchto

† *Metropolita kijevský Antonín Chrapovickij ze Sremských Karlovců.*

Životopisů nabyl ruský letopisec přesvědčení, že Slované jsou „j e d i n j a z y k i n a r o d" a že Rus je částí této veliké jednoty: „Bje ědin jazyk slovenskъ — Slovjeni, iže sjedjachu po Dunaěvi, ichъ že prijaša Ugri, i Morava, Česi, i Ljachove, i Poljane, jaže nynje zovomaja Rusъ. Sim bo pervoe preloženy knigi (vъ) Moravje, jaže prozvasja gramota Slovjenьskaja, jaže gramota estь vъ Rusi i v Bolga-

rěchъ Dunajskichъ. A Slovjeneskъ jazykъ i Ruskyj edinъ — — — Jazyk Slovjenьskij bjeimъ edinъ." Tak byla letopisci znalost písma a všechno písemnictví vzniklé na jejím základě vzhledem k její všeobecnosti svého druhu symbolem jednoty slovanských plemen.

Druhý důležitý památník, svědčící o činnosti sv. Prvoučitelů, „Skazanie černorizca Chrabra o pismenach" — byl též dobře znám v staré Rusi. V Rusku se zachoval dosti značný počet jeho opisů a mezi nimi známý opis ze století XV., který patřil Moskevské duchovní akademii a obsahoval důležitou větu: „sutj bo ešče živi, iže sutь vidjeli ichъ (t. j. sv. Bratry) (jsouť ještě živi, kteří je viděli). Tato věta, jak poznamenal už Bodjanskij, nemohla tam být vsunuta ve století XV., neboť takový padělek byl by jistě pro století XV. úplně nerozumný. Samozřejmě se dostala tato věta do Moskevského rukopisu jenom proto, že pisatel otrocky reprodukoval svůj originál, a to originál velmi starobylý, blízký době působnosti sv. Prvoučitelů. Poznamenávám ještě, že Chrabrovo vypravování dostalo se do „Azbuky" Vasilija Theodoroviče Burceva vytištěné v roku 1673.

Úryvky z Panonských životů přešly do četných staroruských sborníků (sbírek) a to jak do slovníků tak zvaných nesystematických (t. j. bez určitého systematického obsahu, výtvorů jednotlivých autorů podle jejich vkusu), tak i do knih určitého, systematického obsahu. Tak vidíme životy sv. Cyrila a Metoděje v staroruských redakcích Prologu (Sinaksarja) i v slovansko-ruských redakcích Četij Minej. „Ve všech — bez výjimky — známých redakcích (úpravách) našich Čet-Minej — (dosvědčuje známý svého času bibliograf A. E. Viktorov) — jako v Čet-Minejích dávné domakarevské úpravy, v Čet-Minejích sestavených metropolitou Makariem, v Čet-Minejích, sebraných trojickým knězem Janem Miljutinym (1646 — 1654) i v jiných nacházíme přehledy Životů."

K slovům Viktorova třeba ještě dodati, že i v Četij-Minejích rostovského biskupa Dimitrija nacházejí se též Životy sv. Prvoučitelů; to je zvláště důležité proto, že ve století 18. a 19. Dimitrijevské Četi-Mineje mnohokráte se znovu vydávaly nejen pro potřebu chrámů a klášterů (písmem staroslovanským), ale i pro potřebu lidu (písmem obyčejným — graždankou) a tak se vědomí o činnosti sv. Bratří rozneslo do širokých kruhů ruské společnosti.

Zajímavé pozorování učinil tentýž Viktorov: sv. Dimitrij Rostovský svůj text Životů sestavil podle textu Panonských Životů, umístiv jej na den 11. května; — a tak sám tento životopis jako by byl zastínil dřívější původní vypravování, a v polovici 18. století známý náš historik Tatiščev odvolával se už ve svých dějinách (č. 2., 368) na životopis slovanských apoštolů sestavený Dimitrijem Rostovským, ale na Panonské Životy, které byly jeho základem, zapomněl.[1]

Kdy byli sv. Prvoučitelé ve východní církvi pro-

[1] Pogodinskij sborník, str. 376.

hlášeni za svaté, přesně nevíme, ale patrně už ve století X., neboť s jejich jmény se setkáváme již v nejstarších „mjesjaceslovách" XI. století. Jejich památka se slavila 14. února (úmrtní den sv. Cyrila) a 6. dubna (úmrtní den sv. Metoděje), později byl přidán i 11. květen na paměť obou sv. Apoštolů. „Památka ctihodného otce našeho Konstantina Filosofa, mnišským jménem Cyrila" je poznačena na den 14. února v Ostromirském evangeliu (jiných slovanských svatých tam vůbec není). Den 11. května jako památka jen sv. Metoděje nachází se už v Mineji století XII. a v Prolozích

Ruská zahraniční hierarchie
s bělehradským patriarchou Varnavou a † metropolitou Antonijem v čele.

století XIII.—XIV. V Četijích-Minejích je památka obou Prvoučitelů poznačena na den 11. května. Pokud jde o datum 11. května, vyslovil o příčině jeho zvolení domněnku Pogodin na základě toho, co je poznačeno v kalendáři ke dni 11. května: „Obnovení Cařihradu, stavší se v čas prvního všeobecného sněmu, po přenesení trůnu Konstantinem Velikým z Říma do Byzance, a od 380 sv. Otců, shromážděvších se na sněmě, pojmenováno tehdy toto město Konstantinopolem v roce 310. po nar. Kr." Pogodin praví: „Z jakého důvodu byla spojena vzpomínka na sv. Cyrila a Metoděje s dnem vzpomínky na obnovení Cařihradu? Či snad chtěla ruská církev, dávno ještě před nynější dobou, zaměnit ztracenou slávu sídla pravoslaví jinou vzpomínkou, předem více slibující?" Ostatně to jest jenom domněnka Pogodinova . . . Možná, že pro řešení této otázky má význam i jiná okolnost, a jmenovitě to, že v ruské Četi-Mineji

je ke dni 11. května poznačeno nalezení ostatků sv. Klimenta, římského papeže, sv. Cyrilem v Černém moři ... (Pokračování.)

Kristus dělník.

Dr. Martin Mikulka.

V době, která chce upravovati nový světový řád, je třeba upřeně se zadívati ke Kristu-dělníkovi a porozumět řádu, který On přinesl světu — opravdový jeho Spasitel!

Doba moderní vrátila se k pohanským názorům na práci tělesnou, považujíc ji buď jen za kletbu člověka, nebo jen za pramen vezdejšího blahobytu jednotlivce, stavu či státu. Práce — otroctví, nebo služba mamonu!

Křesťanství práci a poslušnost i poměr služebný posvětilo již svým Zakladatelem. „Jsa v způsobu Božím nepovažoval toho sobě za loupež rovný býti Bohu, ale samého sebe zmařil, způsob služebníka přijav, podobný lidem učiněn. A v způsobu učiněn jako člověk, ponížil se, poslušný byv až k smrti, a to k smrti kříže." (Filip. 2, 6. 7. 8.) Tím byla práce prohlášena za součástku Božího plánu ve vnějším světě a ten, kdo ji koná, za plnitele vůle Boží stejně užitečného a úctyhodného člena lidské společnosti, jako je pán jeho. Otroctví a vykořisťování dělníka stalo se nedovoleným, hříšným; posvěcením práce byl posvěcen i stav těch, jejichž byla údělem, a oni stali se bratřími Kristovými a proto rovnými ostatním věřícím.

Ostatně křesťanství vyrovnalo a odstranilo všechny protivy stavovské; nepřipouštělo rozdílu pána a služebníka. „Kdožkoli chtěl by mezi vámi býti veliký, budiž váš služebník... Neboť i Syn člověka nepřišel, aby mu sloužili, ale aby sloužil." (Mar. 10, 43. a 45.) V duchu Kristově je vlastně každý služebníkem. Slouží dělník, slouží rolník, úředník, představený i panovník. Nikdo nežije pouze sám pro sebe, nýbrž i pro jiné, jimž prospívati má podle svého povolání. A velikost jednotlivců stoupá, čím nadšenějším jest jejich vědomí, že jen konáním povinností vyplní místo, jež jim vykázáno bylo plánem Božím.

A tak byl i Ježíš Kristus jako člověk mužem práce. Vyvolil si stav dělníka v dílně Josefově. Sv. Irenej tvrdí o nich, že se oba živili zhotovujíce „juga boum", jha pro tažný dobytek. I ve veřejném životě kladl Kristus větší důraz na skutky nežli na slova, jak o něm praví evangelista, že „začal konati a učiti".

Obdivuhodná jest jeho vytrvalost ve vykupitelském díle. Námaha, únava, probdělé noci na modlitbách, nepřetržitá řada kázání, bdělá pohotovost využíti každé příležitosti, aby zvěstoval věčné pravdy, neochabující snaha získávati a vésti ke spáse, neohrožená stálost, jíž přemáhal překážky valící se jeho dílu v cestu, pohrdání hladem, potem a životními nedostatky provázejí po celou dobu uči-

telského úřadu nebeského Dělníka, aniž jsme kdy zaslechli stesk a výčitky z jeho úst.

Netázal se, čím bude práce jeho odměněna, a nebouřil se, byla-li oceněna nesprávně, neznal hesla: již dost! Vůle Otcova, která jej postavila do světa, byla mu problémem, jejž luštil neúnavnou činností. „Pokrmem mým jest, činiti vůli toho, který mne poslal." (Jan 4, 34.)

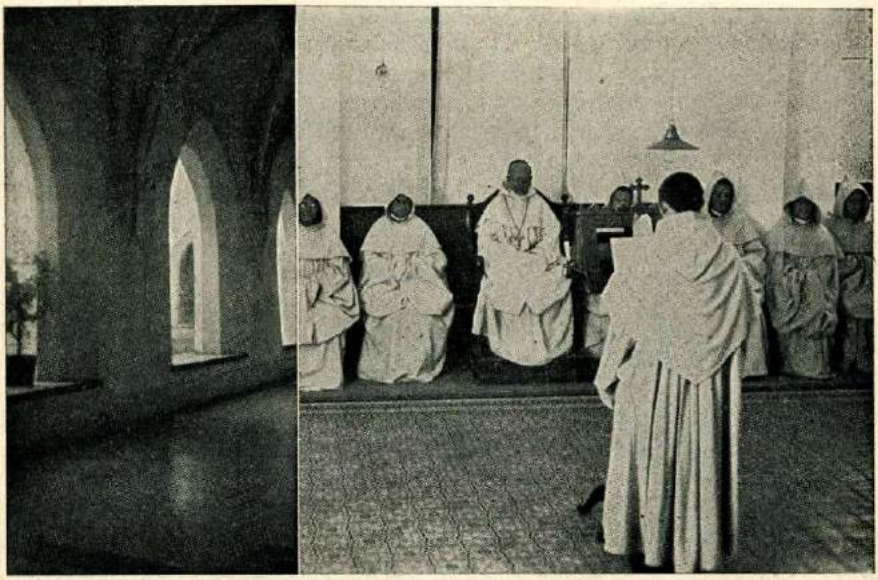

Přijímání řehole sv. Benedikta v klášteře cisterciáckém ve Stičně. Křižová chodba v klášteře.

Sociální význam práce jasně určil Kristus výrokem: „Hoden je dělník mzdy své." (Luk. 10, 7.) Naznačil jím, že mezi prací a mzdou tkví pevná reciprocita (vzájemnost), které je prácedárci přísně dbáti, mají-li spravedlivě býti rozřešeny společenské rozdíly. Zákon práce prohlašuje za přirozené i božské měřítko odměny, takže apoštolé poučeni Mistrem otevřeně prohlásili: „Aj, mzda dělníků, kteří žali krajiny vaše, při vás zadržená, křičí, a hlas volání ženců v uši Pána zástupů vešel." (Jak. 5, 4.)

V praxi nejlépe postřehl Kristovu nauku sv. Pavel. Když přišel do Korintu k Akvilovi a Priscille, „že byl téhož řemesla, bydlil u nich a dělal; neboť řemeslo jejich bylo stany dělati". (Sk. ap. 18, 3.) Aby nebyl na obtíž věřícím, vydělával si potřebné živobytí i oděv vlastní prací, takže mohl, louče se s věřícími v Efesu, prohlásiti: „Stříbra neb zlata neb roucha nežádal jsem od žádného, nýbrž sami víte, že toho, čeho mi kdy potřebí bylo, i těm, kteří jsou se mnou, dobývaly ruce tyto." (Sk. ap. 20, 33.) Všem pracujícím na rozšíření

Kristovy nauky dává však apoštol Pavel právo na vezdejší chléb: „Tak i Pán nařídil těm, kteří evangelium zvěstují, aby živi byli z evangelia." (I. Kor. 9, 14.)

Věda však, že lidstvo na zemi poměr práce a mzdy často nedodrží s dokonalou spravedlností, ponechává Ježíš Kristus sobě úplné vyrovnání odplaty a přislibuje ji v dokonalé míře v životě věčném.

V nejsv. Svátosti oltářní přebývá Dělník Boží, aby se zdržoval ustavičně poblíž svého pracujícího lidu jako vzor a odplatitel již na zemi: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtíženi, já vás občerstvím." (Mat. 11, 28.) Význam práce hájí svými viditelnými zástupci v Církvi, kdykoliv mizí k ní úcta a nespravedlivě se oceňuje, aby odstranil nedorozumění ohrožující společnost stálými poruchami. Přítel dělnictva, Lev XIII., zanechal nehynoucí doklad ducha Kristova v encyklice dělnické „Rerum novarum", stejně jako i nynější sv. Otec Pius XI. encyklikou „Quadragesimo anno". Je třeba jenom, aby tento duch Kristův oživoval a řídil smýšlení i skutky katolíků za dnešních bouřlivých dnů sociálních! V tom je záchrana i lék proti moru bolševismu!

Jubileum kláštera bílých slovinských mnichů.

Naši bratří na jihu, katoličtí Slovinci, oslavují letos vedle 1050. výročí smrti sv. Metoděje, velikého slovanského apoštola, ještě důležité jubileum významné kulturní události svého národa — 800. výročí slavného cisterciáckého kláštera ve Stičně. Není to jen náhoda, že obě tato jubilea připadají zároveň, nýbrž je mezi nimi také krásný vnitřní vztah. Po smrti sv. bratří Cyrila a Metoděje, také slovinských věrozvěstů, byli prvními mnichy vzdělavateli, kteří stanuli na slovinské půdě, bílí cisterciáci; oni posvětili všechno své úsilí náboženskému a kulturnímu vzdělání slovinského lidu. Klášter Stična založil s třemi hrabaty r. 1136 patriarcha akvilejský Peregrin, přítel sv. Bernarda, opata clairveauxského. Jako se sv. Bernard nazývá pro svoji horlivost a činnost všeobecně „Božím andělem" křesťanského obrození, tak i jeho duchovní spolubratří se stejným nadšením konali svatý apoštolát mezi pokřesťaněnými už sice, ale ve víře neupevněnými ještě Slovinci. Tak mnichové stičenští živým příkladem působili na lid, potírali pohanské zlozvyky, učili a vysvětlovali křesťanské učení a stavěli chrámy. V nejlepší době čítalo stičenské opatství 34 farnosti a 82 filiálky, které většinou vedli mniši sami. Jako misionáři šířili stičenští mniši především úctu mariánskou a tak ve značné míře jejich je to zásluha, že se Slovinci dnes právem nazývají s hrdostí „národem mariánským".

Vedle apoštolského a misijního poslání plnili stičenští mniši také důležitou úlohu hospodářsko-sociální a osvětovou. Byli pravými kulturními pionýry, kteří proměňovali kraj v úrodnou zem, zakládajíce v něm nové sady, připravujíce lepší úrodu, stavějíce cesty, tvoříce obchodní spolky, vůbec všestranně podporujíce blaho lidu.

Vedle toho byl stičenský klášter stálým a bezpečným útočištěm všem poutníkům, nemocným, pronásledovaným a trpícím. Za tureckých časů nacházel slovinský lid nejvíce ochrany v jejich klášterních zdech, v době hladu a přírodních neštěstí otevírali bílí mnichové všem, kdož trpěli nedostatkem, široko své veliké zásobárny.

Jako Stična poskytovala během věků slovinskému lidu chleba Božího slova i hmotnou pomoc, tak byla též domem krásného domácího písemnictví, vědy a umění. Ze stičenského kláštera vyšly opravdu první pokusy domácí, slovinsky psané literatury. Později,

Klášter cisterciáků ve Stičně v Jugoslavii (pohled se strany severní).

v 18. století, dala Stična národu některé velmi významné slovinské spisovatele. Také otec slovinské hudby, Jakub Gallus, vyšel ze stičenské hudební školy. Ačkoliv za časů luterství byla Stična nejmocnějším sloupem katolické pravověrnosti a nejagilnější podporovatelkou katolického obrození, přece ji s mnohými jinými kláštery na veliké neštěstí národa zrušil osvícenský Josef II. r. 1784.

Nová Stična.

Než Boží prozřetelnost, která po sv. bratřích Cyrilu a Metoději poslala Slovincům tak významné vzdělavatele — bílé mnichy, nedopustila, aby se tak důležitý jejich klášter rozpadl v ssutiny. Po 114 letech byla Stična obnovena k novému životu. Bílí cisterciáčtí mniši se znova vrátili k Slovincům a znova na starém základě začali své slavné poslání. Tak opět plní dnešní Stična důležitou hos-

Oltářní obraz v kapli sv. Ducha v Slomškově ústavu v Lublani. (Obraz maloval akad. malíř S. Fengov. Po boku Matky Boží sv. Benedikt a sv. Bernard.)

podářsko-sociální úlohu v jihovýchodní části Slovinska, když pozvedá chudobný lid k lepšímu hmotnému postavení. K duchovnímu povznesení lidu horlivě napomáhají mniši duchovním pastýřům. Především pak je třeba říci, že se nová Stična stává důležitým střediskem eucharisticko-liturgické obnovy. Sem se shromažďuje po válce v hojném počtu studentstvo i akademická mládež na své náboženské sjezdy a porady. Pro liturgickou obrodu začal stičenský klášter vydávati liturgický věstník „Božji vrelci".

Zvláště však se stává nová Stična známou po slovinské domovině i v mezinárodním světě svou internacionální cyrilometodějskou akcí. Na přání sv. Otce Pia XI., aby se zvláště staré kontemplativní (rozjímavé) řády ujaly péče o sjednocení odloučených východních křesťanů se sv. Církví římskou, a s ohledem na slovanský Východ aby tak učinili především katoličtí Slované, dala se staroslavná Stična přes veliké oběti s největším idealismem ihned do tohoto svatého apoštolského díla. Založila studentský konvikt, ve kterém se mají vychovávati horliví apoštolé pro křesťanský Východ, zvláště pro tolik trpící Rusko. A toto slovinské „Russicum" vhodně dostalo jméno po největším vůdci cyrilometodějské akce u Slovanů, po sv. biskupu a Božím služebníku A. M. Slomškovi, který svou Bratrovčinu zavedl též v Československu, kde z ní vyrostl mohutný strom Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

Slomškův ústav stojí v Lublani nedaleko bohoslovecké fakulty,

která se zvláště proslavila znamenitými profesory-znalci otázek východních, abychom jen vzpomněli vytečného odborníka univ. prof. preláta dra Grivce. Tak mají chovanci Slomškova ústavu příležitost důkladně se vzdělati v odborech theologických, zvláště pokud se týče Východu. Z první generace odchovanců Slomškova ústavu se mnozí horlivě uplatňují literárně ve věstníku slovinského A. C. M. v „Kraljestvu božjem", jehož redaktorem se stal p. Metoděj Turnšek.

Na vědeckém poli se specialisoval pro otázku cyrilometodějskou jeden z prvních odchovanců Slomškova ústavu dr. P. Tomáš Kurent, který právě dokončil svá studia na papežském východním ústavě v Římě, kde byl též profesorem staroslovanštiny. Jako nadšený pracovník cm. a odborník představil se nám letos též na velehradském sjezdě.

K zahájení 800letého jubilea poslala Stična sv. Otci projev své synovské oddanosti a při tom znovu zdůraznila svoji touhu pracovati pro církevní jednotu; a pro tento svůj apoštolát prosila sv. Otce o jeho požehnání. Sv. Otec Pius XI. ve svém už známém projevu pravil o Slomškově ústavě „maxime est mihi cordi" (převelice mi leží na srdci) a „summopere gavisus" (nanejvýš potěšen) udělil své požehnání. Všichni ideální mladí abiturienti a bohoslovci jakékoliv národnosti, kteří chtějí svůj život zasvětiti ideálům řeholního stavu a práci k záchraně slovanského Východu, jsou ve Stičně upřímně vítáni.

Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice.

(† 23. července 1936.)

Úvod pisatelky, Anatolie Novické z Torokaně v Polsku.

Pokládám za potřebné představiti se na počátku těchto řádků, a to co nejstručněji. Zrodila jsem se z rodiny polské na Bílé Rusi a byla jsem vychována v náboženství katolickém obřadu latinského. Svá středoškolská studia jsem konala ve Smolensku, vědy přírodní jsem studovala na universitě v Petrohradě. Roku 1922 jsem přestoupila se svým manželem Donátem Novickim k obřadu východnímu. Bydleli jsme tehdy v Moskvě, a můj muž měl v úmyslu pracovati na poli unionistickém. V listopadu 1923 byl však zatčen s mnoha jinými katolíky obřadu východního a brzy nato odsouzen do žaláře na 10 let. Od té doby (totiž od 16. listopadu 1923) až do svého zatčení 15. února 1931 pečovala jsem jednak o svého muže ve vyhnanství, jednak o ostatní odsouzené. Odesílala jsem jim zásilky potravin a oděvu, které byly pro ně určeny, vedla jsem jejich korespondenci a pod. Tak jsem měla příležitost zvěděti mnoho podrobností o životě ruských sester dominikánek a o jejich osudu. Několikrát jsem směla navštíviti i svého muže ve vězení na Solůvkách, a při těchto návštěvách mně také mnoho o sestrách vyprávěl. Měla jsem tam také možnost mluviti s jinými uvězněnými katolíky. Dokud jsem bydlela v Moskvě, čtávala jsem s největším zájmem dopisy, které sestry dominikánky psávaly ze svého vězení. Sledovala jsem ustavičně každé hnutí uvězněných sester a znala jsem všecka protivenství, která jim bylo snášeti po dobu jejich věznění. Měla jsem také příleži-

tost viděti mnohé z nich, když je po 3—5 letech počali překládati s jednoho místa na druhé, a když projížděly Moskvou.

Po prvé jsem se vůbec seznámila se sestrami dominikánkami r. 1922, když jsem přestoupila k obřadu východnímu v Moskvě. V březnu 1926 stala jsem se sama terciářkou dominikánskou. Konečně dne 15. února r. 1931 byla jsem zatčena a dána do vězení Butyrki v Moskvě. Měsíc před tím, než jsem byla vyměněna za ruské vězně z Polska, byla jsem převezena do samovazby v Jaroslavě. V obou těchto vězeních jsem se setkala s mnohými osobami, které mi vyprávěly o našich sestrách jakož i o katolických kněžích, kteří trpí pro zájmy Boží.

Dne 15. září 1932 byla provedena záměna politických vězňů ruských za vězně polské. Můj muž a já jsme byli mezi těmi, kteří překročili polskou hranici.

V době, kdy jsem poznala sestry dominikánky, čítal jejich konvent 25 sester, všecky Rusky kromě 2 Polek, které přestoupily z ritu latinského. Většina z nich měla celou universitu, všecky měly bakalaureát (t. j. asi naše první státnice).

Setry pocházely ze všech společenských tříd: Několik jich bylo z rodin šlechtických, většina z rodin měšťanských a kupeckých, několik z rodin bohatých mužíků. Dvě Polky, ses. Magdalena (Marie Kamarovská) a ses. Růžena (Halina Jętkiewiczová) přestoupily k obřadu východnímu a vstoupily do konventu poslušny hlasu, který je volal, aby se obětovaly za obrácení Ruska k pravé víře. Na tento úmysl obětovaly všecky své modlitby, umrtvování, celý život a zůstaly mu věrny jak za svého pobytu mezi sestrami, tak i ve vězení a ve vyhnanství.

V životě sester byl zvláště význačný jejich liturgický duch a úcta k nejsv. Svátosti. Sestry byly denně přítomny mši sv., při níž přistupovaly ke sv. přijímání. Jejich zpěv jakož i slavnostní způsob, jak se blížily ke stolu Páně, působily mocným dojmem. Byly při tom neobyčejně sebrané mysli, a vše se dálo v nejkrásnějším pořádku, když se blížily k oltáři, kde je očekával kněz s kalichem. Znám více osob, které byly tak dojaty liturgií u dominikánek, že se rozhodly vésti duchovní život s větší opravdovostí.

Po celá dvě leta před uvězněním sester bylo v jejich kapli ustavičné klanění nejsv. Svátosti. Sestry měly rozděleny své hodiny klanění po celý den i noc, krom toho farníci měli své zapsané hodiny od rána do večera. Kaple byla pro ně otevřena od 7. hod. ráno do 9. hod. večer. Denně byly odpoledne nešpory pro farníky. Své řádové hodinky se sestry modlily, když nebyli farníci přítomni.

Náboženské vzdělání a duchovní vedení sester bylo svěřeno dp. faráři a Matce představené Anně Ivanovně Abrikosové. Ta ale používala i starších sester k výchově mladších a nově oblečených. Téměř všecky sestry uměly nebo aspoň rozuměly francouzsky, většina uměla latinsky, jakož i jiné jazyky, což jim značně usnadňovalo studium náboženství katolického a zároveň tradice dominikánské. Modlitba ústní a duchovní četba byla pro všecky povinná. Kromě toho probíraly pravidelně každého roku znova stanovy, pak dějiny řádu a životy svatých z řádu dominikánského, pravidelně se vzdělávaly v liturgii, studovaly velký katechismus,

zásady askese a mystiky. K tomu byly zavázány všecky sestry. Kromě toho mohly sestry konati ještě studia zvláštní.

Mnoho sester překládalo klasická díla dogmatická a asketická do ruštiny. Přeložily také mnoho životopisů svatých z řádu dominikánského a jiných. Mimo to překládaly aspoň některé kapitoly z děl theologických a asketických, zejména od Tanquereve, Bougauda, Bossueta, Cordoniera, Quiberta, Lacordaira, Fabera a i.

Stičenská Bolestná Matka Boží.

Matka Anna Ivanovna také překládala, zejména díla o řádu sv. Dominika. Přeložila pravidla III. řádu, život sv. Kateřiny Sienské, litanii k sv. O. Dominiku a k jiným svatým atd. Když již mluvím o jejich překladech, nemohu pominouti mlčením její vlastní díla o životě duchovním. Jsou to zvláště rozjímání a úvahy, určené k duchovní obnově. Sestry konaly obnovu několikráte v roce. Hlavní exercicie byly ve čtvrtém týdnu postním, který se ve východní církvi slaví se zvláštní úctou a nazývá se „Týden klanění sv. Kříži". Tyto exercicie trvaly 6—7 dní. Jinak trvala obnova jeden den, a to před svátkem sv. Kateřiny Sienské (byl to den obnovy slibů — většina sester neskládala sliby doživotní, nýbrž jen dočasné). Před svátkem sv. O. Dominika trvala obnova 3—4 dny, před svátkem sv. Petra a Pavla, Ochrany Panny Marie a před 1. říjnem jeden den.

Rok před svým uvězněním napsala Matka Anna Ivanovna sama rozjímání pro obnovu a sama měla promluvy k sestrám. Na své konference se připravovala s největší svědomitostí. Četly je

též světské terciářky a jiní farníci a byli plni obdivu. Také jsem je četla. a učinily na mne nevypověditelný dojem. Nemohla jsem pochopiti, jak žena, která nestudovala theologii, je způsobilá pojednávati o tak hlubokých a vznešených pravdách života duchovního, a to tak prostě, jasně, přesně, tak vzletně a při tom s takovým důvtipem. Tyto spisy působily mocným dojmem nejen pro ony vlastnosti, jež jsem právě vypočítala, nýbrž zejména pro velkou znalost lidské duše a pro znalost potřeb i obtíží, jakými moderní doba překáží životu řeholnímu a životu z víry. Kdo slyšel mluviti Matku Annu Ivanovnu, nebo kdo četl její spisy, nemohl nezatoužiti po dokonalejším životě. Vzpomínám si zejména na její spisy: Sedm slov Kristových na kříži, Ochrana Matky Boží, Mše sv. O. Dominika, Jdi a kaž (na svátek sv. Petra a Pavla), Čím musí býti dominikánský apoštol, atd.

Již vnější chování sester mluvilo za mnoho, jak jsem zakusila sama na sobě. Jakkoli jsem byla zrozena a vychována v náboženství katolickém, kterému jsem vždy zůstala věrna, přece jsem byla daleka poznání všeho bohatství a vší krásy Církve katolické. Teprve styk s ruskými sestrami dominikánkami mně ji odhalil. Jako by mne omráčil ten jas, světlo a radost, kterými zářil jejich obličej a při tom bylo tolik skromnosti, zdrženlivosti a zase nenucenosti v jejich chování. Každého poutaly svou laskavostí, velkou prostotou a přece celý jejich vnějšek byl ladný. Kdo je jednou poznal, toho mocně dojímala pevnost a jistota jejich přesvědčení. Měla jsem také jednu setru za vůdkyni, která řídila mou četbu a přicházela do mé domácnosti. Nabyla jsem přesvědčení, že tento typ řeholnic — dominikánských terciářek — odpovídá dokonale potřebám apoštolátu mezi vzdělanými vrstvami ruské společnosti, kterým se obyčejně říká „inteligence". Jasný, ba radostný výraz, který nikdy nevymizel z tváře těchto dominikánek, jejich prostota a zároveň pevnost a hloubka přesvědčení, duch odříkání a oběti — to vše nemohlo nepůsobiti mocným dojmem, to muselo vyzývat k následování jejich šlépějí.

Připomínám tu ještě jeden význačný jejich zvyk: Ve dny velkých sovětských slavností, když bylo se zvýšeným úsilím propagováno bezbožectví, zejména když měly býti konány protináboženské manifestace, zachovávaly sestry přísný půst a adorovaly nejsv. Svátost po skupinách na smír. V tyto dny všecky své modlitby, umrtvování a oběti obětovaly Bohu jako smír za urážky Jemu učiněné. V duchovním životě celé komunity bylo cosi neobyčejně vážného. Od samého počátku věnována velká pozornost a péče duchovní výchově a vzdělání sester. Díky tomu měla komunita, abychom tak řekli, svůj zvláštní znak a styl, o což má největší zásluhu její první superior a ředitel P. Vladimír Abrikosov. V jeho díle pokračovali v duchu naprostého odříkání P. Mikuláš Alexandrov a Matka Anna Ivanovna Abrikosová.

Díky duchovnímu životu sester a krásným vlastnostem dominikanského ducha, kterého si sestry osvojily, byly život a činnost

celé farnosti v plném rozkvětu. Většina farníků vedla velmi hluboký život, jenž vyrůstal z liturgické modlitby. Vědecká průprava umožnila také sestrám rozsáhlý apoštolát ve farnosti.

Že byly jejich ctnosti opravdové, to ukázaly dostatečně zkoušky, které se pak dostavily. Téměř všecky sestry byly odsouzeny, ať již do vyhnanství na Sibiř nebo do vězení. 5 jich bylo zavřeno více než 5 let a 2 ztrávily 9 let v žaláři v samovazbě. Avšak díky velkému milosrdenství Božímu, ani jedna ze sester nezapřela svou víru, všecky zůstaly věrny sv. Církvi. Připojme k tomu, že mnohé z nich byly katoličkami teprve krátkou dobu, že před svým obrácením patřily k jinému vyznání, ba několik jich bylo atheistkami.

Ve dnech 13., 14. a 16. listopadu 1923 byl zatčen náš p. farář, Matka Anna Ivanovna a většina sester, jakož i velký počet farníků. V březnu roku následujícího došlo k dalšímu zatýkání, takže byly pak všecky sestry ve vězení kromě tří. Proces trval šest měsíců až do května 1924; nikdo nebyl propuštěn, pan farář, Matka Anna Ivanovna, sestra Kateřina Selenková, jedna farnice Tamara Sapožníkova a několik farníků byli odsouzeni na 10 let do vězení s přísnou samovazbou. Sestra Imelda (Anna Serebrianikova) na 8 let vězení. Sestra Růžena Limanská (Halina Jętkiewiczova) a sestra Dominika (Alžběta Vaševičova) na 5 let. Ostatní sestry byly odsouzeny na 3 roky do vyhnanství do nejodlehlejších končin Sibiře.

Matka Anna Ivanovna a sestry, které byly odsouzeny k nejpřísnějším trestům, byly po dobu vyšetřovací vazby v celách vnitřního vězení GPU v Moskvě — v Lubiance. Ostatní byly po dobu procesu ve vězení Butyrky, taktéž v Moskvě. Vězení Lubianka je proslulé svou strohostí, jakož i přísným osamocením vězňů. Vše jest jim zakázáno: procházky, návštěvy příbuzných a známých, korespondence, četba novin. Nesmějí míti u sebe ani papír, ani tužku, ani jehlu, ani niti na šití. Každá ruční práce je zakázána. V poslední době bylo též zakázáno dodávati vězňům potravu od příbuzných a bylo jen dovoleno odevzdati pro ně správě vězení peníze na přilepšení ve stravě. Vězňové museli tráviti všecek čas v naprosté nečinnosti.

Vězení Lubianka je pro politické provinilce. V něm byla zavřena M. Anna Ivanovna, sestry Imelda Serebrianiková, Kateřina Selenková a Růž. Jętkiewičová i farníci: Tamara Sapožníková, Donát Novický, Vladim. Balašov, Viktor Gotovcev a j. Pro člověka věřícího je režim v tomto vězení méně hrozný než pro jiné; neboť věřící má zaměstnání, které mu nemůže býti zakázáno, totiž modlitbu. Ale i při tom je toto absolutní osamocení velmi těžké. Býti zavřenu aspoň s jedním vězněm je mnohem snesitelnější. Vyšetřování také napíná nervy, zvláště děje-li se v noci. Vyšetřující soudcové se zajímají o nejmenší podrobnosti ze života nejen samých obžalovaných, nýbrž i jejich příbuzných, přátel, známých, kteří nemají s obžalobou nic společného. Jedná-li se o osoby zapletené v témž procesu, je výslech ještě horší. Ve většině případů má vy-

Referenti a hosté VII. unionisti

Sedící od leva na pravo: Opat Arnošt Vykoukal, O. S. B., Praha-Emauzy, opat Petr Hl Pavel Jantausch, Trnava, msgre Cyril Kurtěv (vých. obř.), Sofia, Bulharsko, msgre He Čarneckij, apoštolský visitátor (vých. obř.), Polsko, msgre dr. Dionisij Njaradi, vých. obř řecko-katol. biskup, Prešov, msgre Jan Stavěl, světící biskup, Olomouc. *Stojící od leva n* T. J. (Angličan), Řím, P. Alf. Raes, T. J., (Holanďan) Řím, msgre Václav Uhýrek, Slavk verin Salaville (Francouz), O, S. Aug. Assumpt., Řím, P. Bohumil Spáčil, T. J., Řím, Josef Vajs, Praha, JUDr. Rudolf Wierer, univ. docent, Brno, dr. Jos. Slipyj, rektor aka Řím, (v pozadí) msgre Ant. Janda Kroměříž, prelát dr. Fr. Grivec, Lublaň, Jugoslavia, d ska, Jugoslavia, dr. Josef Matocha Olomouc, dr. František Cinek, Olomouc, (v pozadí) a čura, president vrch. súdu, Brat

šetřující soudce již všecky potřebné informace, které mu zjednali jednak detektivové, jednak jich nabyl při vyšetřování jiných obžalovaných. Za takových okolností je docela zbytečné popírati, že máme ty a ty styky.

Lze si snadno představiti, v jakých nesnázích se ocítá křesťan, který nechce lháti, ani nikomu škoditi. Kdyby se jednalo jen o něho, ale když je vyslýchán o jiných osobách, a jediné slůvko může míti pro ně nejhorší následky! Stačí někdy vysloviti některé jméno při výslechu, a ten, komu to jméno náleží, je hned zatčen a podroben podobnému výslechu. S druhé strany neodpovídati na otázky, které se týkají jiných, znamená vydávati se v nebezpečí dvojnásobného utrpení.

V naprosté nečinnosti, k jaké jsou odsouzeni obžalovaní v samovazbě, je modlitba jediným prostředkem záchrany, kterým je možno si uchovati jasného ducha a rovnováhu mysli. Nejrozšířenější modlitbou mezi námi byl růženec, který jsme se modlily buď na

ého sjezdu na Velehradě 1936.

il, O. S. B., Rajhrad, opat František Bařina, O. S. Aug., Staré Brno, biskupové: msgre dr. yk Przeździecki, Siedlce, Polsko, *arcibiskup dr. Leopold Prečan, Olomouc,* msgre Mikuláš Križevci, Jugoslavia, msgre dr. Ivan Jos. Tomažić, Maribor, Jugoslavia, msgre Pavel Gojdič, *pravo:* Dr. Chrysostom Bauer, O. S. B., Mnichov, P. Ruët de Journel, J. Paříž, P. Wilcock, , prelát dr. Kamil Dočkal, Zagreb, Jugoslavia, dr. Michal Niechaj, Lublín, Polsko, P. Se- Mořic Gordillo, T. J. (Španěl), Řím, O. Vasylij Bourgeois, T. J., Tallin, Estonsko, prelát dr. mie, Lvov, red. Jos. Řezníček, Olomouc, P. Ant. Prešeren, slovan. asistent T. J., (Slovinec), Alfred Fuchs, Praha, dr. Amalie Svobodová, Uh. Brod, dr. Roko Rogošič, O. S. Fr., Makar- ikněz dr. Jan Schmidt, Vratislava, Německo, kanovník Fr. Jemelka, Olomouc, dr. Martin Mi- ava, dr. Josef Vašica. Olomouc.

skutečném růženci nebo, když ho nebylo, jednoduše na prstech. Poněvadž již při zatčení nebo později při revisi byly vězňům odňaty všecky náboženské předměty, dělali si sami růženec tak, že vázali uzly na první šňůrce, která jim padla do ruky. Jiná modlitba záležela v tom, že jsme opakovali desetkrát některé střelné modlitbičky buď k Božskému Srdci, nebo známý povzdech k Pánu Ježíši, tak rozšířený na východě: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným..." Pravidelné rozjímání, které vyžaduje většího úsilí a pozornosti, je za těchto okolností velmi nesnadné. Sestry měly zvyk modliti se kromě svého řádového oficia třikrát po patnácti desátcích růžence, jakož i několiksetkrát onu modlitbu k Pánu Ježíši. Když jim to vnější okolnosti dovolily, činily několik desítek „poklon", totiž úklon a prostrací, v nichž si tak libuje ruská zbožnost, opakujíce při tom modlitbu k Pánu Ježíši. Tento obyčej prospíval i jejich zdraví, poněvadž jim poskytoval jakousi možnost pohybu. Takové poučení o modlitbě ve vězení nám

dal náš exarcha O. Leonidas Fëdorov (čti Fjodorov), zavřený také ve vězeních sovětských. Ze své vlastní zkušenosti — ostatně dosti krátké, poněvadž trvala jen půldruhého roku — mohu ještě dodati, že je velmi prospěšné v takových okolnostech uměti zpaměti žalmy, jakož i jiné biblické texty. To potěšilo nejen nás, ale umožnilo nám dodati odvahy také jiným. Radím proto důtklivě sestrám vzhledem k těžkým dobám, v nichž žijeme, aby se naučily z Písma sv. všemu, čemu jen mohou, zejména ale žalmům.

V době vyšetřovací vazby a výslechů byla sestrám nabízena svoboda, jestliže se odřeknou východního obřadu a své dominikánské komunity; slibovali jim skvělé postavení v sovětských úřadech. Ovšem nadarmo!

Ve vězení GPU ztrávili naši vězňové 4 měsíce, potom byli všichni převedeni do vězení Butyrky, kde se setkali s ostatními zatčenými z Moskvy, kteří byli uvězněni v listopadu a potom v únoru. Snadno si lze představiti, jaká radost byla na obou stranách po tomto shledání.

V žaláři Butyrky zůstaly sestry ještě 2 měsíce až do května, načež byly odsouzeny a rozprášeny na všecky strany. V tomto posledním období, které ztrávily v moskevském vězení, prokázal jim Pán zvláštní milost: byly téměř všechny ubytovány v téže velké světnici, kde bylo 35—40 zajatých. Matka Anna Ivanovna byla s nimi pospolu, což bylo největším dobrodiním Boží Prozřetelnosti. Po tolikerých zkouškách mohly si sestry poněkud oddechnouti v rodinném ovzduší své komunity a sebrati své síly před novými zkouškami, ještě většími, které je čekaly. Matka Anna Ivanovna měla také příležitost naposled přiložiti ruku k dílu a dokonati jejich řeholní výchovu a připraviti je na nebezpečí nového života ve vyhnanství a v žaláři. Velkou většinou byly sestry ještě mladé, jen málo jich bylo ve věku zralém, a starších vůbec nebylo.

Již od počátku svého zatčení snažily se sestry zachovávati věrně předpisy své řehole. Teď, když žily zase pospolu, začaly se společně modliti hodinky, růženec a představená jim začala dávati body k rozjímání. Ve dny sváteční zpívaly polohlasem oficium. Ve druhé polovině postu konala s nimi roční exercicie na téma: Obět Kristova. Byly to jejich poslední společné exercicie, a Matka Anna Ivanovna je zakončila těmito prostými slovy: „Nepochybuji o tom, že každá z vás prosila více než jednou Pána, Miláčka svého srdce, o milost, aby mohla míti podíl na jeho utrpení. Hle, chvíle nadešla, vaše touha trpěti s ním byla splněna..." Sestry považovaly tyto poslední exercicie za velikou milost od Boha. Čerpaly z těchto posledních týdnů společného života sílu, aby znovu zachovávaly řeholi, majíce naději, že duch sv. O. Dominika je ochrání přede vším nebezpečím.

Sestry měly vůbec svá pravidla ve velké vážnosti a zachovávaly je po všecka léta, ale toto poslední poučení ve vězení v předvečer jejich rozptýlení do všech úhlů světa bylo zvláště slavnostní a povznášející. Krásné svátky velikonoční, které se v Rusku slaví s ve-

likou slávou a nejskvělejším leskem, světily sestry ve vězení velkou sebraností ducha a radostí. Nemajíce ubrusů, pokryly stůl prostěradlem z postele a položily naň tradiční pokrmy, které jim byly poslány z venku. Pak oblékly své nejkrásnější bílé habity a začaly o půl noci zpívati „Jitřní" velikonoční neděle. Je to nejkrásnější část východní liturgie. „Kristus vstal" — se opakuje bez přestání, a radost plynoucí z tohoto zvolání se sděluje duším, které jdou vstříc svému vzkříšenému Ženichovi.

Sestry, jak jsem se již zmínila, byly zavřeny v jedné velké světnici ještě s jinými uvězněnými ženami, které byly velmi dojaty chováním a řeholním životem sester. V onu velikonoční noc vyvrcholilo pohnutí těchto ubohých žen, z nichž se byly mnohé provinily skutečnými zločiny. Taktéž svátek sv. Kateřiny Sienské byl slaven s velkou úctou a slávou; všecky sestry obnovovaly své roční sliby. Každá přistoupila k Matce představené a odříkala profesní formuli. Tento obřad, tak prostý a dojemný, působil na ostatní uvězněné ženy tak, že se daly do hlasitého pláče. Milovaly sestry velice a zvláště Matku Annu Ivanovnu, kteří říkaly „Naše svatá Matka". Byly šťastny, když jim mohly prokázati nějakou malou službičku, a zejména se snažily, a to jich stálo nejvíc námahy — nepoužívati v přítomnosti Matky představené a sester kleteb a zlořečení, obvyklých to výrazů svého slovníku.

Asi v polovici května obdržely sestry svůj rozsudek. Každá jej dostala písemně na zvláštním listě, ač byly všecky v jedné místnosti. Ale žádná si ho nepřečetla, nýbrž jej odevzdaly Matce představené, aby jim je přečetla všem sama.

Přijaly mlčky své rozsudky, tak kruté a nespravedlivé, a potvrdivše písemně jejich příjem, padly na kolena. Ostatní uvězněné ženy, mlčeliví svědkové této scény, byly ohromeny hrdinským klidem odsouzených a nemohly se zdržeti slzí. Sestrám bylo velkou útěchou, že přijaly rozsudek z rukou své představené.

(Dokončení příště.)

VII. unionistický sjezd na Velehradě.

Fr. Jemelka.

V rámci letošních jubilejních slavností cyrilometodějských byl VII. unionistický sjezd na Velehradě, konaný ve dnech 15.—19. července, opravdu mezinárodním hymnem slávy slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Jim a jejich svatému odkazu byly věnovány skoro všechny vědecké přednášky sjezdové, k nim jako k nesmrtelným vzorům se obracely při večerních meditacích před vystavenou nejsv. Svátostí zbožné myšlenky a svaté úmysly pokorných adorátorů, o jejich přímluvu prosilo tolik vroucích modliteb, vysílaných denně ve všech řečech evropských z jejich svatyně, jejich duchem dýchala svatá liturgie hlaholská i východně slovanská, jejich víry světla hořela k Oběti nejsvětější na

všech oltářích basiliky od časných hodin ranních dlouho dopoledne. Hymnem slávy sv. našich apoštolů zněly různojazyčné referáty sjezdové, rozesílané z Velehradu redakcím nejrůznějších časopisů, jejich slávu zvěstovalo radio, zvučel jí mikrofon, zněly jí zvony, provázela ji hudba i zpěv zástupů, jásaly jí pestré barvy krojů, velebily ji slova kazatelů i řečníků, zastupujících evropské křesťanství na závěrečné lidové akademii na nádvoří, aby nakonec v peroraci sjezdového předsedy — zástupce sv. Metoděje — vyzněla v nejhoroucnější dík a oddanou prosbu o přímluvu a ochranu sv. apoštolů slovanských do další šťastné budoucnosti.

VII. sjezd unionistický splácel jen dluh povinné vděčnosti světcům a geniům, s jejichž jmény se právem pojí veliké snahy o jednotu sv. Církve, zvláště ve Slovanstvu.

* * *

Sjezdové přípravy — jako dosavad — měl na starosti Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Usnadňovala mu práci především autorita předsedy ÚACM, jehož jménem se rozesílala všechna pozvání a oznámení sjezdová; vítanou byla i benevolence naší vlády, která nejen převzala protektorát nad letošním kongresem, ale i vyšla vstříc současným hospodářským obtížím 50proc. slevou na všech státních drahách a bezplatným pasovým visem pro všechny zahraniční návštěvníky. Přesto přece však nebylo v naší moci změniti přísné předpisy pasové v Polsku (velké poplatky pasové a těžkosti s nabytím pasu) a valutové v Německu, odkud se směl účastník sjezdový vzíti s sebou přes hranice pouze 10 Mk. Až mně bylo srdečně líto starých přátel Velehradu, když se ve svých přihláškách svěřovali se svými finančními nesnázemi, které vážně ohrožovaly jejich upřímnou touhu navštíviti zase „das liebgewordene Velehrad" (zamilovaný V.). Nezbylo nic jiného — než bratrské milosrdenství v sjezdové kanceláři. Je však nesporno, že za jiných poměrů „přeshraničních" byla by bývala účast aspoň z Německa a Polska (zvláště Ukrajinců), mnohem silnější. — Než i tak se řadí VII. sjezd unijní důstojně ke svým předchůdcům, a to jak zevnější účastí — přes 400 účastníků ze všech téměř evropských zemí — tak i vysokou úrovní sjezdových přednášek a diskusí — letos po prvé i v programových poradách odborníků, které se konaly paralelně s plenárními schůzemi odpoledními. Sbor 15 biskupů a 3 řádových opatů v presidiu, návštěva pražského kardinála dra Kašpara a zástupce vlády ministra dra Šrámka, výkvět světových odborníků pojednávajících o otázce cm. a unijní, delikátní pohotovost presidia — arcibiskupa olomouckého dra Leopolda Prečana i trnavského biskupa dra Pavla Jantausche a dole pozorné četné posluchačstvo v bratrské lásce spojené — to vše dodávalo velehradskému sjezdu oné posvátné vážnosti, jež od dob Stojanových charakterisuje naše bohumilé dílo unijní. Byly to zase dny velké duchovní práce, modliteb a proseb, tužeb i plánů i upřímného sbratření mezinárodní, stále rostoucí velehradské obce cyrilometodějské.

Krásným úvodem VII. sjezdu unionistického byla pout slovanských bohoslovců, k níž se sjelo 250 bohoslovců ze všech seminářů naší republiky, zástupci řádových kleriků, bohoslovců slovinských, polských a německých a zástupci našeho katolického studentstva. V nadšených pozdravech na zahajovací schůzi bohosloveckého sjezdu mohli bráti podíl už první zahraniční hosté unionističtí (dr. Niechaj, dr. Grivec, P. Salaville, msgr. Kurtěv, kanovník Rojkovič, biskup Leontij, biskup Przeździecki, dr. Slipyj, dr. Cauwelaert a j.) Pro svou bezprostřední blízkost před unionistickým sjezdem stala se pout slovanských bohoslovců jakýmsi naučným kursem unionismu s odbornými referáty: dra Grivce a dra Kurenta z Lublaně (o studiu staroslověnských pramenů cm), msgra Jana Pőstenyiho z Trnavy (o cm. tradici a unijních snahách na Slovensku), dra Antonína Salajky z Prahy (o pramenech k dějinám cm.) a prof. dra Fr. Cinka z Olomouce (o renesanční síle cyrilometodějství v duchovním ovzduší bohosloveckém kolem padesátých let minulého století).

Velká část bohoslovců zůstala i po své pouti na Velehradě na sjezdě unionistickém jednak jako vděční posluchači, jednak i jako spolupracovníci kongresu, kteří svými krásnými zpěvy na slavnostních akademiích (oba sbory bohoslovců olomouckých a brněnských), ale zvláště při východních liturgiích (bohoslovci olomoučtí) a při pobožnostech adoračních velmi mnoho přispěli k duchovnímu povznesení sjezdového ovzduší, i když nezapomínáme ani jejich ochotných služeb v obou refektářích sjezdových. Radost mládí vnášeli bohoslovci do únavných dnů vážného přemýšlení, ale i radost nadějné budoucnosti pro myšlenku unijní, že dovedla zanítiti mladé hlavy jejich a srdce.

* * *

Středečního odpoledne, dne 15. července před oficielním zahájením unionistického sjezdu použili bohoslovci a přítomní zástupci „Slaviae Catholicae" ke svým zvláštním poradám. Za přítomnosti delegátů slovinských — P. Aloise Turka ze Skoplje, Fr. Slapšaka a prof. Četiny z Lublaně, českých prof. A. Nováka z Prahy, předsedy Ústředí katol. studentstva JUC. Fr. Kolmana a JUC. Fr. Valeny a Ukrajince dra Josefa Slipyho — referoval dr. Grivec o významu „Slaviae Catholicae", o jejích sjezdech (Krakov, Lublaň, Bratislava, Praha) a naznačil program pro nejbližší dobu. V podrobné debatě byl přijat návrh kanovníka Jemelky, aby na mezinárodních kongresech „Pax Romana" vystupovali katoličtí Slované jako celek a aby pro každý sjezd byl určen střídavě vždy jeden ze slovanských jazyků za oficielní jednací řeč všech slovanských účastníků kongresu. Usneseno též zříditi stálý sekretariát „Slaviae Catholicae" při Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě jako ve středisku katol. Slovanstva (red. Řezníček).

Příští konference má býti v Lublani, a byly navrženy pro ni té-

mata: Jak si představují jednotlivé národy slovanské vzájemnost mezi sebou? a Jak čeliti nebezpečí komunismu? O těchto návrzích rozhodnou sekce „Slaviae Catholicae", jimž byly předloženy.

* * *

Počátek VII. unionistického kongresu byl letos stanoven u ž n a 4. h o d i n u odpolední dne 15. července, aby se získalo více času pro praegnantní program sjezdový, když budou zahajovací formality a zvláště četné pozdravné projevy vykonány hned v prvý den sjezdový. Nádvoří velehradské, které o letošním jubileu svatometodějském je stále oděno ve slavnostní háv s velikou slavobranou u vchodu a s improvisovaným mohutným oltářem ve svém průčelí, obnovilo jen svěžest lesní zeleně svých ozdob a rozmnožilo řady vlajících praporů, vlajek a praporečků v papežských a slovanských barvách zdobících celý polokruh klášterního a zámeckého komplexu.

Úderem 4. hodiny vyšli účastníci unionistického sjezdu obvyklým průvodem od kaple Cyrilky za zpěvu „Ejhle, svatý Velehrad již září" a za hlaholu všech chrámových zvonů k basilice, kde je očekával olomoucký arcibiskup dr. Leopold P r e č a n s čestným opatem velehradským, prelátem Fr. B a ř i n o u a uvedl je do svatyně. Tam všechny s kazatelny uvítal latinsky rektor velehradský P. Alois K o l á č e k, hodnotě význam sjezdu jako pokračování ve svatých úmyslech a pracích slovanských apoštolů pro dobro Církve a Slovanstva. Slavným vzýváním Ducha sv. a svátostným požehnáním (msgr. Stavěl) svolávali účastníci pomoc Boží na své lidské přičinění.

Z basiliky se přelilo množství kongresistů do Slovanského sálu, v jehož průčelí stkvěl se v bílo-žluté draperii trojramenný kříž s obrazy slovanských apoštolů po obou stranách a na jeho stěně u podia hlásal nápis na pozadí papežských barev vlastní smysl sjezdového quadridua: „Ut omnes unum sint" (aby všichni jedno byli). Za průčelní oponou je instalován rozhlasový aparát, kterým bude vysíláno celé slavnostní zahájení sjezdu. Za předsednický stůl zasedá rázem 5. hodiny předseda ÚACM i sjezdu, arcibiskup dr. Leopold P r e č a n, s apoštolátním tajemníkem kanovníkem msgr. J e m e l k o u a před podiem řadí se pěvecký sbor bohoslovců olomouckých. Nežli utichl šum velkého shromáždění, improvisoval pro širší veřejnost do radiového rozhlasu stručný výklad o významu sjezdu dr. Alfred F u c h s, a hned potom bohoslovci zazpívali na zahájení sjezdu symbolicky dva sbory, jeden l a t i n s k ý (Dominabitur a mari usque ad mare) a druhý s t a r o s l o v ě n s k ý („Tebe pojem" z liturgie sv. Jana Zlatoústého) pod výborným dirigentem bohoslovcem O l e j n í k e m. Předseda a ředitel sjezdu (moderator et praeses), arcibiskup dr. Leopold P r e č a n zahájil pak sjezd tímto proslovem:

Vysoce vznešení, důstojní, osvícení a učení pánové!
Po vzývání Boží pomoci zahajujeme sedmý unionistický sjezd ve-

lehradský. Přistupujeme k dílu, které nejvyšší Velekněz schválil a doporučil, a které je zasvěceno jednotě sv. Církve. Začínáme snahy a zbožná cvičení, jak je patrno už z programu sjezdového, posvěcená co nejvroucnější blažené památce sv. Cyrila a Metoděje. Ejhle, jak milá, příznivá a šťastná to chvíle!

Nežli přistoupíme k programovému jednání, budiž mně, ač nehodnému nástupci na Stolci sv. Metoděje, dovoleno pozdraviti všechny zde přítomné předrahé hosty. Buďte pozdraveni, vysoce vznešení, důstojní, osvícení a učení pánové! Vítám vás všechny, kteří jste přišli na Velehrad zanícení touhou svaté jednoty z krajů i velmi vzdálených, a mnozí z vás přišli jste i opětně! Srdcem rozcitlivělým objímám vás všechny a každého zvláště láskyplně jako dítky Církve obecné a jako přemilé bratry v Pánu a vyprošuji vám od Boha, Dárce všech dober, příjemný, třebas krátký, pobyt na Velehradě a co nejhojnější užitek ze VII. sjezdu velehradského.

Minulého roku, jak známo, slavili katolíci této republiky v Praze svůj první všeobecný sjezd. Proto jsme se rozhodli konati VII. unionistický sjezd teprve během roku 1936, toho totiž roku, kdy se na Velehradě, na Moravě a v celém Československu slaví památka blažené smrti sv. Metoděje, zemřevšího před 1050 lety na Velehradě. A rozhodli jsme se konati tento sjezd jako opravdu přední a vskutku největší jubilejní slavnost a jako vrchol všech jubilejních oslav, a to pro vznešený cíl, jednotu totiž Církve, již zvelebovati a podle svých sil šířiti si předsevzaly sjezdy velehradské. Kéž i tento sjezd, připravený péčí Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, se stane obětí Pánu danou za jednotu lidu křesťanského a Jemu vskutku milou, aby z ní vzešly sv. Matce Církvi dary jednoty a míru.

Jest mou vpravdě nejmilejší povinností vzpomenouti v této chvíli našeho nejvyššího Velekněze papeže Pia XI., který počiny Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje vždy otcovskou láskou a přízní provází a také tento sjezd velehradský ráčil s uznáním a požehnáním schváliti překrásným listem zaslaným mně Jeho Eminencí panem kardinálem Pacellim.

S vděčností sluší též vzpomenouti posvátné Kongregace Východní, které náš Apoštolát je pravoplatně podřízen, jejího v Pánu zesnulého sekretáře, kardinála Aloise Sincero a též Jeho Eminence pana kardinála Evžena Tisseranta, jejž důvěra Sv. Otce ráčila nedávno povolati k tomuto přetěžkému úřadu.

Pamětliví buďme, prosím, v tomto slavném shromáždění také vyvolené duše exarchy Leonida Fëdorova, Velehradu předobře známého z prvního sjezdu unionistického, který mnoho vytrpěv pro víru, zemřel roku minulého.

Vzpomínáme dále vděčně též vlády československé, jejíž přízeň loni osvědčená na sjezdu katolíků zvláštním způsobem se zastkvěla i v přípravě VII. unionistického sjezdu velehradského.

Buďte mně tudíž, nejmilejší, opět vítáni! V týdnech právě uplynulých, kdy se zde konaly staleté oslavy na počest sv. Metoděje a jeho bratra sv. Cyrila, viděl, uvítal a pozdravil už Velehrad mnoho

tisíc poutníků z celé naší republiky, ze všech tříd národa, nevyjímaje ani muže nejvýznačnější z řad církevních i laických. Hle, nejmilejší, pouto jednoty: svatí bratří a naši apoštolé Cyril a Metoděj!

Velehrad, posvěcený — jak pevně věříme — životem sv. Cyrila a Metoděje a slavný jejich úctou, také vás pozdravuje a to s velikým jásotem srdce!

Vy pak, svatí Bratří a Ochránci svaté jednoty, ochraňujte vždy a zvláště v těchto dnech zde svojí záštitou s nebe své ctitele.

Projev předsedy sjezdu vyslechlo všechno shromáždění s uctivou pozorností a s hlubokým dojetím. Po uvítání všech vzácných hostů, biskupů, prelátů, profesorů, zvláště z Papežského ústavu východního z Říma, kněží, bohoslovců i laiků předčítá předseda list kard. Pacelliho, jímž Sv. Otec schvaluje program sjezdu a otcovsky žehná jeho pracím. (Tekst listu jsme uveřejnili už v předešlém čísle Apoštolátu.) Na to následovaly pozdravy zahraničních hostů.

(Pokračování.)

Hlas Pastýřů.

I.

Sv. Otec přijal ve svátek Pozdvižení sv. kříže v audienci přes 400 španělských uprchlíků spolu se 4 biskupy (z Cartageny, Urgel, Vich a Tortosy) a s generálním vikářem barcelonským. Ve své promluvě, která byla vysílána radiovým rozhlasem, vyslovil sv. Otec nejprve podiv nad hrdinstvím nesčetných mučedníků a mučednic za víru Kristovu, ale také projevil hluboký bol nad strašným utrpením Církve, nad zkázou svatyň a vzácných památek a nad hrozným bratrovražedným bojem, který stále ve Španělsku zuří. Všechny ty hrůzy výstražně volají: 1. že jsou už bezprostředně ohroženy a napadeny základy veřejného pořádku a civilisace; 2. že náboženská nevědomost nedovoluje dosud masám dostatečně neuvědomělým poznati a zhodnotiti v celé plnosti ono nebezpečenství; 3. že hlasatelé rozkladných nauk zkoušejí dnes za každou cenu získat pro sebe katolíky nedosti pevné ve víře. Tím ovšem přiznávají, že hlavní hrází proti silám rozkladu zůstává katolická Církev. Svatý Otec slavnostně protestoval proti všem těm, kdož podezírají Církev, jakoby se nedosti důrazně stavěla proti dnešnímu zlu komunismu, zatím co právě tito kritikové činí všecko, aby ztížili rozšiřování učení svaté Církve.

Hlas papežův zněl hlasitěji, pln síly a vzrušení, když otcovsky žehnal všem, kdož trpí pronásledováním. „Per crucem ad lucem" — křížem ke světlu — zakončil Sv. Otec svůj 40minutový projev, jehož ohlas zněl do celého katolického světa — k útěše i výstraze!

II.

Stařičký metropolita lvovský, arcibiskup Ondřej Šeptickyj, vydal obšírný pastýřský list, věnovaný důkladnému objasnění hrozícího nebezpečí komunismu. Hned na počátku jeho stanoví stručně trojdílnou osnovu svého listu: „1. Kdo pomáhá komunistům v jejich díle, byť i čistě politickém, zrazuje Církev. Tuto pravdu třeba hlásati všem věřícím i celé ukrajinské společnosti tím usilovněji v našich dobách, kdy komunisté, aby zbalamutili a oklamali věřící křesťany, vydávají se za lidi věřící a svatokrádežně přistupují k sv. svátostem, dostavše takové příkazy z Moskvy. 2. Kdo pomáhá komunistům v provádění jejich plánů společné tak zv. národní či lidové fronty se socialisty a radikály, zrazuje svůj národ. Komunisté, chtějíce našemu národu vložiti své jařmo, vymyslili v Moskvě komedii „lidové fronty", aby v radikálech a socialistech našli bezděčné pomocníky k dosažení svého záměru, zničiti totiž ukrajinský národ a vyhladiti ho podle možnosti s tváře země. 3. Kdo pomáhá komunistům v jakékoliv jejich akci, a zvláště v organisování t. zv. národní či lidové fronty, ten zrazuje věc chudáků, trpících a utištěných na celém světě. Bolševici, vyhubivše hladem velikou Ukrajinu, začínají ničiti chudé, nespravedlivě utiskované a trpící lidi v našem národě ve všech ukrajinských krajích Polsky."

Ostatní obsáhlý pastýřský list metropolity Šeptického je odůvodněním těchto tří důtklivých výstrah, kterými chce nejen jako duchovní pastýř, ale i jako upřímný vlastenec odvrátiti pohromu od svého národa. Obsah pastýřského listu je zároveň důkazem, jakou směsí bludů náboženských, národních, sociálních je vlastně ruský komunismus. Proto i obrana proti této zhoubě musí sestoupit na všechna tato pole života společnosti lidské. V celém listě není stopy po nějaké zaujatosti metropolity Šeptického vůči naší republice, jak chtěly pokoutně zjišťovati listy nekatolické anebo jak připouštěly i naše noviny katolické — je to spíše krví srdce psaný kšaft stařičkého patriarchy ukrajinského národa a církve! Čtěte ukázku!

„Vám nyní platí moje slova, drazí hoši, po našich vesnicích a městečkách! Dejte pozor na toho, kdo vás chce vtáhnouti do nějaké organisace. Dobře si prohlédněte onu „frontu", do níž vás lákají. Máte ušlechtilé tužby, chcete dobro pro sebe, pro svou rodinu, pro svou obec, pro svoji vlast, ale vaše mladé oko nepozoruje zrady, jakou vám chystají nepřátelé. Nejednou Vás klamou, přicházejí k Vám se sladkými slovy, činí Vám krásné sliby, ale jakmile za nimi půjdete, upadnete do nevolnictví, z něhož se snad už ani nezachráníte. A na každý způsob stanete se cizími svému národu, ba hůře než cizími, neboť se můžete státi jeho zrádci. Dokonce ani nezpozorujete, jak v organisaci, která se Vám zdála dobrou, přejdete do služby tyranů, kteří vás chtějí využít ve službě krvavé Moskvy. Vy nejednou — v dobré víře — čtete časopisy, vydávané socialisty a komunisty. Tyto časopisy vychvalují Vám ony ideje a onu taktiku, které vedou do otroctví komunismu. Buďte ostražitými a především buďte křesťany. Snažte se zachovávati křesťanské povinnosti lásky k bližnímu, lásky k vlasti, lásky k sv. Církvi a lásky k Bohu. Odstupujíce od Boha, od

jeho svaté milosti, od jeho svatého zákona, stáváte se už na polovici kořistí bezbožníků, protože se stáváte jim podobnými a scházíte na scesti, kde snad už nebude záchrany. A jestliže jste ještě neztratili víry, pamatujte, že víra sama vyžaduje poslušnost k Církvi a že je nemožno věřiti v Boha a neposlouchati Církve. Církev jest oním zřízením Ježíše Krista, které ve jménu Božím vede lidi, učí je, varuje a napomíná."

„Mohlo by se zdáti, že v organisovaných „lidových frontách" bude míti převahu většina, a naši hoši míní, bude-li jich většina, že oni dají frontě směr i charakter. Bylo by tomu tak, kdyby se svět ještě držel demokratické zásady většiny, hlasování atd. Komunisté to vše odstranili a dovedli utvořit stát, v němž malička menšina drží v kruté nevoli převelikou většinu. Bolševici naučili Evropu, že několik nebo několiknáct lidí dobře sorganisovaných může ovládnouti tisíce. Naučili totiž lidi, že klamem, křikem, terorem (násilím) a, třeba-li, i hladem, možno učiniti z lidí beránky, kteří nemají ani možnosti, ani vůle odporovati.

(Z pastýřského listu metropolity Šeptického.)

III.

Poslední pastýřský list německých biskupů z jejich srpnové (18.—20. VIII.) konference fuldské byl namnoze i v našem tisku zlomyslně skreslován, jako by se byl německý episkopát snažil zavděčit Hitlerovi jenom zdůrazněním boje proti nebezpečí komunismu a na domácí nebezpečí německého novopohanství jako by byl zapomněl. A přece text pastýřského listu, který byl s kazatelny předčítán ve všech kostelích Německa, mluví klidnou, ale jasnou řečí, že je si episkopát německý plně vědom obojího nebezpečí a také na ně nebojácně ukazuje. Už na počátku praví biskupové: „Přinesli jsme k tomuto ctihodnému hrobu (sv. Bonifáce ve Fuldě) všecky hořké starosti víry v dnešní době, všecek tlačící nás a stále rostoucí nepokoj o výchovu, tvoření světových názorů a mravní rozvoj naší mládeže, všecek bol pochodící z trpkých ztrát různého druhu, které jsme během posledních měsíců utrpěli v oboru církevním i mimocírkevním. Přinesli jsme však k tomuto svatému hrobu také neochvějnou vůli vytrvalé a činné — jak připadlo povinností nám biskupům — nástupcům apoštolů — záštity přirozených a positivních práv a svobody celého národa německého." Biskupové vzpomínají dále memoranda, zaslaného kancléři Hitlerovi, v němž sice zdůrazňují své spojení s národem a opravdovou křesťanskou loyálnost vůči vládě, ale zároveň upřímně a otevřeně poukazují na stále rostoucí překážky a těžkosti v náboženském i církevním životě Německa, na nezaslouženě těžká obvinění katolíků, na potupy vrhané proti Sv. Otci, biskupům, kněžím a řeholníkům. Katolíci němečtí nežádají pro sebe od nové vlády výjimečných práv a privilegií, chtějí toliko žíti v poměrech, které jim umožňují svobodu hnutí a pak také žádají, aby byl dodržován konkordát uzavřený před třemi lety se Sv. Stolicí. Je toho tím více třeba, poněvadž z východu i západu hrozí dnes komunismus a bolševismus. Víra je závorou proti bolševismu a proto je třeba tuto víru vštípiti a prohloubiti v srdcích německé mládeže, aby vlast a národ zůstaly ušetřeny těžkých zkoušek. Hrů-

za událostí španělských učí, že ne boj proti katolické Církvi, ale pokoj i shoda s ní tvoří hráz proti komunismu! — Ne zbraní se zasáhne srdce komunismu, nýbrž návratem celé Evropy vůbec a Německa zvláště ve směru k Ježíši Kristu a jeho Církvi. V boji s komunismem nepomohou světové názory, vyrostlé z krve a země, nýbrž výlučně jen přesvědčení opírající se o víru v Boha, Jeho svatost a věčnost. Kdo toho nedovede ocenit v oboru náboženském, otvírá komunismu vrata v oboru politickém a hospodářském a jednou otevřených vrat žádná síla pozemská nedovede už zavříti.

A nyní následují stížnosti biskupů: S tohoto stanoviska je proto nesrozumitelným, proč se v Německu usiluje omeziti vliv Církve, aby ji nakonec uzavřeli jen dovnitř chrámových zdí. Episkopát německý nerozumí, proč se stále paralysuje, ano i zakazuje požehnaná ve svých účincích činnost katolických spolků, proč se hrozí ctihodným otcům rodin odebráním skývy chleba, jestliže se nezřeknou své příslušnosti ke katolickým spolkům. Proč se spoutává dobročinnost Charity, proč se odstraňují katolické řeholnice od lože nemocného a z dětských útulků? Nemožno pochopit, proč se stále pronásleduje tisk katolický, ano i čistě církevní a zbožný, proč se stále více oddaluje dorůstající mládež od vlivů křesťanských a vydává za kořist ideím protikřesťanským? Proč se — proti konkordátu — usiluje zavírati školy církevní a soukromá učiliště katolická s odvoláváním se na plebiscit? Na konec si biskupové vroucně přejí, aby jejich volání došlo vyslyšení, a své věřící utěšují slovy: „Pomoc naše ve jménu Páně."

IV.

Z prvního svého synodu v Čenstochové obrátil se celý episkopát polský — 51 biskupů a jeden apoštolský administrátor — společným pastýřským listem k věřícím katolíkům všech obřadů v Polsku, aby je co nejdůtklivěji varoval před bezbožeckým komunismem. „Nesahá u nás ještě na svatyně, ani nevrhá kněží na hranici — neboť to je už dozrálé ovoce setby pekel. Ale obratnou rukou agitátora, zamotávajícího a balamutícího nekritické mysle, seje setbu náboženské a sociální nenávisti do duší mas, a zvláště mládeže. Otravuje a zaslepuje duše, čině je povolným nástrojem svých plánů a záměrů. A za tou propagandou všude se vtírá nerozlučně propaganda bezbožectví, tohoto vlastního dítěte komunismu. Tu nás překvapí jakýsi bludný ohníček apotheosy (zbožňování) komunismu a jeho apoštolů v časopise věnovaném výchově mládeže, onde list osvícených vrstev zablýskne se náhle uznáním vůči ruskému Kremlu; tu opět udeří v náš sluch hlas toho či onoho muže vědy, beroucího podíl s ulicí na veřejném závodění ve zbožňování komunismu. I u nas se též už hlasitě mluví o tak zvané „lidové frontě", upravené podle vzorů zahraničních, spojené rovněž, jak všude jinde, se zednářstvem... Jsme v předednu nejtěž-

ších a nejnebezpečnějších kataklismů (pohrom) pozvolna dozrávajících, jestliže bychom měli opírat budoucnost na pochlebování radikalismu a na jeho uvádění do oboru života rodinného, vychovatelského a společenského." Vědomí veliké odpovědnosti svolalo biskupy k synodální poradě. „Chceme především svými úchvalami ustálit, zjednodušit a prohloubit naše programy a snahy na poli církevním a náboženském. Proto věnujeme podrobnější úvahy Katolické akci, v níž připadá laikům podíl na spolupráci s církevní hierarchií k vybudování celého života na zásadách Kristových. Vytvářejíc člověka nové doby Katolická akce klade základy zásadám mravního pokroku, bojuje proti jakémukoliv zlu a dnes je povinna důkladněji potírat vliv a útok komunismu a bezbožectví, postupujícího v jeho avantgardě..."

Starost biskupů se nese za povznesením a posvěcením duše ve společnosti, neboť pouhá trestná zařízení mnoho nesvedou. Komunismus je především chorobou duší a proto třeba léčit duše. A toho potřebují všechny vrstvy národa! Lékem je Kristova pravda a život sjednocený s Ním.

„V této chvíli, ve svých následcích tak těžké, kdy nic jiného nezbývá lidstvu a národům, nežli volba mezi křesťanstvím a satanstvím, ohlašujícím se v komunismu a bezbožectví, dnes zapřisahámе Vás a ukazujíce vám Krista vyzýváme Vás: Pojďte za Ním! Všichni ti, kteří jdou za Kristem a vidí nebezpečenství, hrozící nám i lidstvu, nechť odloží umělé rozdíly, egoistické spory a touhy a nechť se vzmohou na společný obranný čin. Tehdy teprve synoda, do níž právem se skládá tolik velkých nadějí, dosáhne svého cíle." — Nadějí, že Polska našla vždy v osudové chvíli dějin tajemné síly víry a křesťanských tradic na svou záchranu a že jimi i nyní bude zachráněna, končí pastýřský list.

Krátké odpustkové modlitby za sv. jednotu Církve.

Ježíši, dobrý Pastýři, přitáhni nejsvětější Svátostí oltářní všechny lidi k ovčinci Petrovu! (300 dní odp.)

Svaté Srdce Ježíšovo, přijď nám království Tvé! (300 dní.)

Eucharistické Srdce Ježíšovo, planoucí ohnisko božské lásky, dej světu mír! (300 dní.)

Ó Pane, pošli své Církvi svaté kněze! (300 dní.)

Ó Maria, královno kněží, pros za nás; vyžádej nám četné a svaté kněze! (300 dní.)

Stalin a integrální komunismus.

Léta nejhoršího bolševického násilí a pronásledování ruského sedláka — a byly to doslova miliony selského lidu zahynuvšího hladem, v žalářích, ve vyhnanství a v koncentračních táborech — nemohla dovésti k vítězství dokonalý komunismus na ruském ven-

kově. Kolektivní hospodářství „kolchozů" a „sovchozů" mělo býti přípravou k dokonalé marxistické „komuně". Ale ani nejpřísnější „pětiletky", ani zmilitarisování polních prací nezkrušily živelní odpor ruského sedláka. Samovládce Stalin, který rychlým instinktem (pudem) postřehuje bezprostřední skutečnost, prohlásil na 17. kongresu komunistické strany roku 1934 otevřeně nemožnost integrálního komunismu: „Prakse ukázala, že by „komuna" jistě padla, nepřipustí-li nivelování (zmírnění)" (Izvěstia, 27. ledna 1934).

A tímto zmírněním komunismu měl býti jeden z tradičních způsobů ruské spolupráce v tak zv. „artělu", který podle Stalina spojuje v sobě osobní zájmy kolchozního pracovníka se zájmy společnosti. To byl první ústupek Stalinův od integrální linie komunistické. Ale život si vyžádal ústupků dalších!

Ještě téhož roku 1934 vyvolala odyseáda „Čeljuskinu" a návrat statečných letců do Moskvy veliké nadšení ruského vlastenectví dosud úplně potlačovaného. A tu Stalin v blahopřejném telegramu poslaném hrdinnému profesoru Schmidtovi po prvé mluví o domovině, o vlasti. Po částečném přiznání soukromého vlastnictví v kolchozech uznává Stalin i vlastnictví rodného domova.

Reforma školského zákona roku 1935, která se z části vrací k starým osvědčeným metodám pedagogickým, odstraňuje výsadu jen proletářských dětí a rodičům ukládá odpovědnost za výchovu dětí, reformy ve vojsku, nový zákoník manželský přiznávající základní důležitost rodiny, to vše jsou Stalinovy ústupky od generální linie komunismu, poněvadž se octla v rozporu se životními zájmy Ruska!

A jako předtím hrdinství ruských aviatiků roznítilo ruské sebevědomí národní, tak pracovní energie uhlokopa Stachanova v dolech donské pánve, jejž následoval Rusigin v továrně automobilové, Smetanin v továrně na obuv, E. a M. Vinogradovy v punčochárně, Izotov a jiní, vyvolala uznání osobního přičinění, a Stalin zase přichází s pochvalou takového osobního zájmu na práci jako prostředku k obecnému blahu!

A ještě jeden projev Stalinův zasluhuje zmínky! Je to jeho řeč, kterou měl letos k chovancům vojenské akademie a v níž zdůraznil potřebu uctivého jednání i s lidmi, kteří nejsou komunisty. Po strašném znehodnocení lidského života za krvavé revoluce vyznává nyní Stalin: „Musíme se především naučit vážiti si lidí. Až budeme míti kádry dobrých lidí v industrii a zemědělství, v obchodě i ve vojsku, bude naše země nepřemožitelná! — — — Připíjím — pravil Stalin nakonec — na zdraví všech bolševiků, ať jsou ve straně, či nejsou. Ano, já připíjím na zdraví všech těch, kteří nevstoupili do strany. Členové strany jsou menšinou (asi 5 milionů v SSSR), mimo stranu je většina — — a — — mezi nimi je mnoho věrných lidí." (Pravda, 6. května 1936.)

„Potřebujeme dobrých lidí" — volá Stalin v sociálním zájmu Ruska, ale těch mu neodchová komunistický materialismus a bezbožectví, nýbrž nejlepší vychovatel jednotlivců i národů — — Kristus!

K velehradské vlastizradě.

Úřední zprávy o jubilejních cyrilometodějských oslavách na Velehradě roku 1869.

Boh. Zlámal.

Do období vrcholného politického boje za česká státní práva v rakouském parlamentě a na druhé straně stejně tuhého obranného boje Církve proti liberalismu vládnímu útisku spadají druhé velké cyrilometodějské oslavy na Velehradě v jubilejním roce úmrtí sv. Cyrila roku 1869. Mohutnost těchto zápasů vtiskla i velehradským cyrilometodějským oslavám vyhraněný vlastenecký a protiliberální ráz. Tak zvaný svobodomyslný tábor viděl ve vládě jen nepřítele národních statků, ale cyrilometodějští národovci vyhlásili témuž nepříteli odpovědnější boj, protože měl hlubší zdůvodnění tím, že společný nepřítel sahal jim i na víru. Po této stránce velehradské slavnosti z roku 1869 byly z cyrilometodějských oslav minulého století nejostřejší manifestací pro práva Církva a národa. Na rozdíl od roku 1863 a později 1885 neměli tentokráte moravští hierarchové přímého protektorátu nad těmito oslavami. Z toho lze si vysvětlit ostrý protivládní ráz velehradských projevů a kázání, ale i přísný postup státních bezpečnostních úřadů proti provinilcům, který vyvrcholil v procesu vedeném proti pozlovickému děkanu Janu Bergerovi pro vlastizrádu. Kdežto při prvních jubilejních oslavách roku 1863 i později roku 1885 moravský metropolita kardinál Fürstenberg se musel vládě zaručiti za klidný průběh slavností, v tomto jubilejním roce tisícího výročí úmrtí sv. Cyrila 1869 se stal Velehrad slavnou svobodnou tribunou vůdců českého katolického lidu, především na Moravě.

Proto, když došla žádost přípravného slavnostního výboru velehradského na okresní úřad v Uherském Hradišti o povolení jubilejních oslav, hejtman neomaleně označil celou slavnost sa stranickou nacionálně klerikální agitaci. „Tato," praví, „už delší dobu od slovanské nacionální a klerikální strany připravovaná slavnost má býti podle ujišťování jednotlivých členů a podle programu předloženého starostou obce (Velehradu) pouze církevní povahy, a očekávají se k ní hosté z Ruska a jiné význačné osobnosti z Moravy, mezi nimi pan hrabě Egbert Belcredi. Velký tajný shon několika vůdců nacionálně-klerikální strany dává mně nikoli bezdůvodně míti za to," píše hejtman dále — „že církevní moment bude toliko

vývěsním štítem, pod nímž bude rozpřádat své sítě politická agitace."[1]

Tuto nedůvěru budila v hejtmanovi už jména členů přípravného výboru: velehradského faráře Josefa Vykydala, hradišťského kooperátora Vojtěcha Vodičky a novoveského starosty Gavendy, „die alle drei eifrigste Anhänger der nationalen-klerikalen Parthei sind" (kteřížto všichni tři jsou nejhorlivější přívrženci národně-klerikální strany) — podotýká hejtman.

Jak je patrno, okresní hejtman uhersko-hradišťský podle uvedených rozkladů, které připojil k hlášení moravskému místodržiteli, byl předem zaujat proti jubilejním oslavám. Že jeho nedůvěřivé poznámky nebyly připojeny jen ze služební oportunity, je zřejmo z celého dalšího postupu při slavnostech. Dožadoval se velmi přísných bezpečnostních opatření na Velehradě a postaral se také o spolehlivého úředníka, který těsnopisně zachycoval v kostele promluvy a kázání, nebyl-li jím dokonce on sám. Kázání pronesená tehdy na Velehradě jsou tak věrně zachycena, že víme přesně, jak a o čem se tehdy kázalo. Z toho ovšem také usuzujeme na velký význam oněch slavností.

Úřední zprávy o průběhu oslav podám v časové posloupnosti a pokud možno nezkráceně, nechtěje skreslovati zorný úhel, pod jakým se tehdy rakouští vládní činitelé dívali na velehradské podniky.

*

Již zmíněné první hlášení hejtmanovo moravskému místodržiteli svob. pánu Pochemu o chystaných jubilejních oslavách na Velehradě[2] obsahuje energické rozhodnutí hejtmanovo o četnické asistenci při slavnostech. Počínajíc zítřkem (t. j. 24. červnem) bude prý denně posílati četnickou hlídku do velehradského okolí, aby bděla nad postupem příprav, a bude-li nutno, provedla potřebné policejní zákroky a nebyla překvapena událostmi. Pokud budou slavnosti trvat, bude vysílat na Velehrad střídavě c. k. krajského komisaře Wernera a okresního tajemníka Švrčka a při největším návalu bude sám intervenovat.

Při tak mimořádném návalu lidí ovšem nedostačí bezpečnostní orgány, neboť při obyčejné slavnosti je potřebí k udržení pořádku 6 četníků, kteří se musejí střídat. Obyčejný dozor na Velehradě vyžaduje tedy aspoň 12 mužů. Nyní však má hradišťská stanice 1 strážmistra a 4 četníky (= 5 mužů), napajedelská 2 muže, ostrožská pouze 3, dohromady 10 mužů. Pro službu v Hradišti a Ostrohu je však potřebí aspoň po třech mužích, tedy 6 mužů, v Napajedlích 2, dohromady tedy 8 mužů. Zbývají tudíž jen 2 muži. Hejtman proto žádá ještě o 10 četníků po dobu trvání slavností. Mimo to by

[1] Uvádím doslovný překlad z úředních relací okresního hejtmana v Uherském Hradišti moravskému místodržiteli svob. pánu Adolfu Pochemu. Tyto zprávy jsou nyní v archivu zemského úřadu v Brně pod titulem: „Die 1000jährige Gedächtnissfeyer des Todes des heil. Cyrill." Č. 740 pres 1870. (Str. 1—49.) Značka spisu 1. Cituji: AZU Brno.

[2] AZU Brno, na u. m. ze dne 23. června 1869. Č. 49/pr.

Část účastníků VII. unionistického

Fotografováno na silném slunečním jasu, proto část nejasná. Na zemi sedí bohoslovci, kteří t
na pravo: Opat Vykoukal, opat Hlobil, opat Bařina, msgre Jantausch, msgre Kurtěv, msgre
Gojdič, msgre Stavěl, kanovník Dočkal (Zagreb), velkostatkář Harach, kanovník dr. Švec z
leva na pravo): Msgre dr. Večeřa, P. Alois Turk, (Skoplje), msgr. V. Uhýrek, msgre dr. Karlík
dr. Vajs, dr. Slipyj (Lvov), kanovník Jemelka, P. Prešeren (Řím), dr. Grivec, dr. Matocha, M
(Lublaň), prof. Zetek, P. Jurák, O. P., P. Chýlek, dr. V. Vilinskij, insp. Mlčoch. Mezi portálen
(Vídeň), dr. V

snad bylo radno ustanovit na týden na Velehrad jízdní hlídku tří mužů.

Hejtman se těší nadějí, že slavnost podrží církevní ráz, přesto však nemůže Jeho Excelenci poslušně nepodotknouti, že měly-li by se zde, podle doslechu, očekávati, jak již podotknuto, výpravy osob z jiných zemí (Provinzen) a mělo-li by si několik slovanských spolků vzíti tuto slavnost za záminku svého výletu, že by mohlo dojít k politickým výstřelkům. Proto prosí o dragouny eskadrony umístěné v Kunovicích. O důležitějších přípravách této církevní slavnosti bude hejtman místodržitele zpravovat.

Ve své odpovědi ze dne 28. června 1869 místodržitel nejen schválil úmysl hejtmanův vysílat na Velehrad četnický oddíl, nýbrž nepřímo ho vybízel, aby i jiným vhodným způsobem hleděl se o přípravách a událostech na Velehradě informovati. Protože slavnost má míti čistě církevní ráz a sotva lze se obávati většího porušení klidu a pořádku, které se nepřihodilo ani při dřívějších podobných slavnostech na Velehradě, bude snad možno se obejíti bez soustřeďování většího počtu četníků na Velehradě. Vzhledem k tomu se

ho sjezdu na Velehradě r. 1936.

ří tvoří skupinu u chrámové zdi obklopujíce dr. Fr. Cinka (drží v ruce papíry). *Sedící od leva* e Przeździecki, arcib. dr. Prečan, msgre Čarneckij, msgre Njaradi, msgre Tomažić, msgre : z Prahy, řed. Zelnitius, dr. Fuchs, P. Bourgeois, P. Koláček, dr. Vašica. *Za nimi stojí* (od lík (Olomouc), P. Journel (Paříž), dr. Mičura, dr. Niechaj (Lublín), P. Salaville (Řím), prelát Miss Christič (Londýn), dr. Svobodová, dále P. Kašpar, dr. Kleveta, dr. Kurent, O. Cist. lem basiliky stojí: Dr. Bauer (Mnichov), P. Wilcock (Řím), O. Trčka (Stropkov), dr. Wenzel . Wierer.

současně vyrozumívá zemské četnické velitelství, aby oněch pět četníků, kteří byli přidělení okresnímu hejtmanu v Hranicích pro udržení pořádku při tamějším táboru lidu, pořádaném 4. příštího měsíce (července),[3] bylo dáno hejtmanovi k disposici, pokud budou trvat oslavy na Velehradě, a zároveň aby byl nařízen jejich odchod do Hradiště ihned po skončení zmíněného táboru. Nedorazí-li oni četníci do Hradiště ještě ani 5. července, má se hejtman postarat o potřebný dohled stažením sil vlastního okresu a do Brna poslat oznámení. Zavedení jízdní hlídky nepovažuje místodržitel za nutné, podobně jako vojenskou asistenci. Ostatně je příslušné místní velitelství (Stations-Commando) podle platných předpisů beztoho zavázáno, v nutném případě dáti hejtmanovi na požádání k podpoře mužstvo, o čemž se má hejtman předem s místním velitelstvím domluviti.

[3] Podle novinářských zpráv (Našinec 1869, č. 32) bylo na tomto táboru přes 10.000 účastníků. Podobných táborů se tehdy pořádalo u nás hojně. Český lid se na nich dožadoval rychlejšího splnění politických i hospodářských tužeb. Resoluce hranického tábora je uveřejněna v témž čísle Našince (1869, č. 32.)

V ostatku místodržitel očekává, že hejtman bude bedlivě bdíti nad poměry a událostmi při zmíněné slavnosti, stejně jako nad kázáními, proti všem nezákonitým výstřelkům bude postupovati podle zákonů a v případě porušení klidu se použije patřičných bezpečnostních opatření, v nutném případě i vojenské asistence. O průběhu slavnosti a o všech význačných událostech má hejtman místodržiteli podávati stálé zprávy.[4]

Přípisem ze dne 3. července 1869 bylo hejtmanovi oznámeno, že zemské četnické velitelství mu přidělí četníky z jiných stanic, kteří již po 6. červenci odejdou do Hradiště.[5]

Slavnostní oktáva 5.—12. VII.

Z následující svědomité první zprávy hejtmanovy uvidíme zřejmě, že si hejtman velmi všímal slavnostních kázání a jejich obsahu, ba důležitější místa zaznamenal v doslovném znění. Tím zajisté přispěl k tomu, že do rámce slavností, jak jej zachytily současné novinářské zprávy a vzpomínky, si můžeme vložiti i obsah těchto oslav. Bude to obraz velmi pestrých a živých barev, neboť jej nanášela bolest, obava a horoucí láska k národu, kterému chtěli vzíti najednou oboje nejcennější statky, národnost i jeho katolickou, cyrilometodějskou víru. Nikdo nepopře, že zde je tajemství, kdy se slova stávají zápalnou látkou. Kolik národního a katolického uvědomení si odnášely tisícové poutnické davy z Velehradu, poznáme i z hejtmanových skoro denních referátů o slavnostech.

První zprávu poslal hejtman hned 5. července, v níž místodržiteli oznamuje, že od včerejška poledne je na Velehradě jako politický exposita okresní komisař Karel Werner se strážmistrem a 8 četníky. Ten mu podal tuto zprávu:

Včera o půl čtvrté hodině přijel brněnský biskup Schaffgotsch, vstoupil do kočáru za doprovodu banderia z Tupes a Huštěnovic a byl přivítán velehradským farářem (Vykydalem) a věřícími.

Ráno 5. července byl slabý příliv lidu, nejvíce jich mohlo být (okolo poledne) 13.000—16.000. Slavnostní kázání měl vrahovický kooperátor,[6] jehož obsah tuto podává: Jako téma si vzal úmrtní den sv. Cyrila a dnešní svátek. V úvodu „poznamenal, že by měl mnoho, ba velmi mnoho co říci o utlačovaném slovanském národu, jmenovitě však o katolickém duchovenstvu, ale nesmí". V přecho-

[4] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 28. června 1869.

[5] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 3. července 1869. Č. 1989/pr.

[6] Jméno jsem nemohl ve zprávě přečíst. Rovněž bylo nezřetelné, zda to byl vrahovický či vranovický kooperátor. Kooperátorem ve Vrahovicích u Prostějova byl r. 1869 Ignác Vrba, rodák z Přívína, nar. 1836 a vysvěcený 1860. Kooperátorem-expositou ve filiálním kostele ve Vranovicích (kostel patřil k prostějovské faře) byl toho roku Jan Kalab, rodák ze Švábenic, nar. 1830 a vysvěcený 1855. Ignác Vrba byl v semináři knihovníkem Slovanské knihovny. Působil nejprve jako kooperátor v Životicích, pak na Vsetíně, ve Štramberku, v Kralicích, v Prostějově a Vrahovicích. R. 1869 se stal farářem ve Skrbeni. Tam zemřel 3. ledna 1890. (Srv. Dr. F. Cinek, K národ. probuzení morav. dorostu kněžského 1778—1870, str. 251, pozn. 22.)

du pravil: „Podívejte se na blázny,[7] kteří brojí proti katolickému náboženství a proti slovanskému národu, kteří vydávají předpisy a zákony, jež jsou nepřátelské katolické víře, podívejte se na blázny, kteří chtějí dokonce Bohu předpisovati, co má dělat! Tento smutný stav nemůže a nebude dlouho trvat, konečně přece zvítězí spravedlivá věc. Modlete se za tyto pobloudilé, aby se obrátili. Přisahejte mně na tomto posvátném místě, že nikdy nezakolísáte v katolické víře a v národní jednotě!"[8]

Závěrečnou modlitbou za nepřátele a pronásledovatele katolic-

Slovinští hosté na sv. Hostýně.
Mariborský biskup dr. Ivan Jos. Tomažič se svým kanovnikem dr. Jos. Mirtem a lublaňský prelát dr. Fr. Grivec.

ké víry a národa bylo kázání ukončeno. Na počátku kázání byl přítomen J. E. pan biskup (Schaffgotsch), který se však asi po polovici vzdálil, a o půl jedenácté po skončení kázání přišel v průvodu za četné asistence do kostela, aby celebroval slavnou mši svatou. Kostelní hudbu a zpěv vedl brněnský augustinián Křížkovský. Po bohoslužbách cizí procesí odcházela a jen málo jich zůstalo na odpoledne. Z vynikajících osobností byli zde pouze: dr. Pražák a

[7] Hejtman ve svých německých zprávách uvádí na mnoha místech i autentické české výroky kazatelovy. Tak i zde píše: „Zählt die Narren (Blazňi), welche..."

[8] „Schwört mir an dieser h. Stelle (Wellehrad), niemals wankend zu werden in dem katholischen Glauben und der Einigkeit der Nation (narodu)!"

ryt. Lachnitt, pak oba zemští poslanci dr. Šrom a notář Ganzwohl z Hradiště, počet kněží nebyl asi větší než 20 osob. Až dosud mu nebylo nic oznámeno o příchodu cizích vynikajících osobností. Pro neděli a pondělí jest ohlášen.

Celkově slavnost dne 5. července zachovávala církevní ráz a probíhala nerušeně. Podle ujištění politického komisaře (Wernera), který už od roku 1863 jest pověřen touto misí, byla účast proti jiným letům značně menší, a největší část poutníků náležela ženskému pohlaví.

Aby se udržel církevní ráz slavnosti, zařídil to ostatně tak, aby bezpečnostní orgány zakročily jen proti policejním výstřelkům. Aby se celá služba dála nenápadně, nosí jen pobočníci zbraň, zatím co jiné zbraně mají uschovány na vykázaném jim místě. Příští zprávu slíbil podati nazejtří.[9]

Místodržitel poslal hlášení o velehradských slavnostech policejnímu ministerstvu (Min. für öffentliche Sicherheit) a ministru vnitra. Poslal jim zároveň opis hejtmanovy zprávy a podotkl, že účast na slavnosti je menší než minulá léta. Bude je zpravovati případ od případu.

Kázání milotického faráře Webera.

(Zpráva ze 6. července.)

Dne 6. července byla na Velehradě procesí z Kyjovska, a to z Milotic, Šardic a Mistřína, částečně z Koryčan, a procesí z Lipníka. Všech bylo asi 3200, z větší části ženy a také děti. Milotické procesí vedl farář Weber, kyjovské a lipnické tamější kooperátoři. O 7. hodině ráno měl nějaký slovácký[10] duchovní od Strání kázání, které nemělo žádného politického významu. O 10. hodině měl kázání milotický farář Weber, v němž poukázal na tehdejší svědomitě a nebojácně vyplněné poslání sv. apoštolů Cyrila a Metoda, naslouchající obecenstvo napomenul, aby právě tak nebojácně následovalo příkladu těchto apoštolů, hájilo udržování národních práv, jho nevědomosti se sebe setřáslo; zdůrazňuje, že duchovenstvo („my kněží") jako ctitel těchto apoštolů je povinno dbáti, aby símě zaseté apoštoly na poli národa (auf dem Felde der Nationalität) také přineslo ovoce, že duchovenstvo také tuto svou povinnost vyplní, dále doslova zdůrazňuje: „Že my kněží již jedenkráte jsme to dokázali a Bůh dá, že i v budoucnosti dokážou, odčehož je a nižalář neodstraší."[11] Nato apeloval kazatel na posluchače, aby šli s kněžími, s nimi drželi a jich neopouštěli, aniž se však pustil do dalších vysvětlování, nebo specielně a zřetelněji mluvil.

Slavnou mši svatou celebroval olomoucký kanovník hrabě Bel-

[9] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 5. července 1869. Č. 58.

[10] Ze slov „ein slowakischer Geistliche aus der Gegend von Strany" usuzuji, že to byl Slovák moravský.

[11] Proložená slova jsou uvedena v hejtmanově zprávě doslovně česky.

rupt, jejž provázelo do kostela 22 k n ě ž í. Hrabě Belrupt opustil Velehrad o půl 2. hodině odpoledne, za nímž provolávalo přítomné duchovenstvo živé: „Sláva jemu!" Až do 3 hodin byli všichni kněží ještě na Velehradě.

Dr. Pražák je na Velehradě. V jeho průvodě je mladý, slušný pán s plavým plnovousem a brejlemi, v tmavém obleku, střední výšky, je prý to nějaký ruský právník.

Také notář Ganzwohl z Hradiště přijel na Velehrad až odpoledne, zatím co kooperátor Vodička[12] se ukázal už ráno před 10. hodinou ve společnosti dr. Pražáka a jeho průvodce. Procesí odešla povětšině do 3 hodin.

Jako dodatek ke zprávě z 5. července musí podotknout, že s dr. Šromem byl na Velehradě jakýsi polský advokát. Jména průvodců dr. Pražáka a dr. Šroma nemohl sice až dosud vypátrati, ale neopomene se jich dopídit a místodržiteli je oznámit. V policejním a jiném ohledu se nic nestalo.[13]

Místodržitel vzal na vědomí obě dosavadní hlášení hejtmanova přípisem ze dne 7. července a žádal o další zaručené zprávy. Současně také vyzval hejtmana, aby odeslal ony četníky buď zcela nebo částečně na jejich původní místa a podal o tom zprávu.[14]

K á z á n í n a p a j e d e l s k é h o k o o p e r á t o r a I g n á c e S a u e r a.

(Zpráva ze 7. července.)

Procesí jmenovaná ve včerejší zprávě (ze 6. 7.) všechna odešla již dnes, naproti tomu však ještě včera přišla tato procesí a hosté: prelát z kláštera králové na Starém Brně (Řehoř Mendl), který se ubytoval u velehradského faráře, pak procesí ze Starého a Nového Jičína, vedená kooperátory, dále z Veselí, Znorov, Zarazic, Milokoště, Ostrohu, Lhoty, s nímž přišli oba veselští kooperátoři, pak procesí ze Strážnice a okolí, z Mutěnic, z hodonského dekanátu, Místku, Frýdku a Hrušovan za vedení 2 kněží, z Bialé, Zábřehu s 2 mladšími kněžími. Tito poslední (z Bialé a Zábřehu) dorazili 7. července ráno o 6 hodinách. Téhož dne došli poutníci z Lutenic, vedení farářem z Rožnova, z Valašského Meziříčí s 2 kněžími, a o 9 hodinách procesí z přerovského dekanátu s jedním knězem. Všech bylo asi 10.000, z nichž nanejvýše dvě desetiny mužů.

O 6 hodinách ráno měl kázání nějaký kněz podle dialektu od Místku, na téma: Víra, naděje a láska, které zanechali křesťanstvu sv. Cyril a Metoděj. Omezil se přísně na náboženské a mravní výklady.

O 10. hodině kázal prý napajedelský kooperátor Ignác Sauer[15]

[12] Vojtěch V o d i č k a, nadaný mladý kněz, byl od svého vysvěcení 25. VI. 1848 kooperátorem ve svém rodišti Uherském Hradišti. Velehradských cyrilometodějských podniků se horlivě súčastňoval.

[13] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti 6. července 1869. Č. 59.

[14] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně, 7. července 1869. Č. 2047/pr.

[15] Ve zprávě hejtmanově není uvedeno jméno napajedelského kooperátora.

na téma: Odstranění model sv. Cyrilem a Metodějem v době jejich působnosti a uvedení a upevnění křesťanství na Moravě. V tomto kázání se kazatel dotkl toho, že, bohužel, i v přítomné době jsou osoby, které holdují modlám, uváděje, že tato modla je liberalismus. K těm, kteří uctívají liberalismus, jako neméně k nepřátelům národa, patří nejen majetné, nýbrž také význačné, vznešené, vysoce postavené a blahobytné orgány, a mnohý člověk se snaží, aby si trochu pomohl, získati si knížata a jiné osobnosti, avšak bývá ponejvíce ve svých nadějích zklamán. Přece však je spravedlivo a neodvratno (unabweislich), aby právě tyto orgány liberalismu, tomuto bůžkovi, sňaly a odebraly řetězy, aby také národu se dostalo toho, co jest oprávněn požadovati, aby nemusel zůstávat při pouhých slíbech a utěšováních. Národ („ty národe"), jako potomci a děti praotců („praotců") Cyrila a Metoděje, ať o to dobře dbá a „nenechá si od nepřátel vyrvat jazyk". Kazatel povzbuzoval posluchače ke svornosti (Zusammenhalten), aby také katolická víra nebyla otřesena.

Okolo poledne se ukázal na Velehradě opět dr. Pražák v průvodu dr. Šroma, stejně jako kooperátor Vodička, a hejtman viděl, že se odebrali do pokojů kněží, odkud se po chvíli vzdálili. Domnělého ruského advokáta nespatřil. Starobrněnský prelát odejel o tři čtvrti na druhou, několik procesí odešlo však již dopoledne, ostatní o 3 hodinách. Počet kněží provázejících preláta byl 18. Farář Weber celebroval ještě dnes ráno o 6 hodinách, ale již je pryč. V policejním ohledu se nic nestalo.

Konečně poznámku jako doplněk včerejší zprávy. Ten ruský advokát ve společnosti dr. Pražáka a dr. Šroma je prý ruský literát a redaktor v Rusku vycházejícího časopisu „Vědomosti", který se zdržuje podle jedněch versí v Moskvě, podle jiných ve Varšavě, a zamýšlí odcestovat z Velehradu do Brna a odtud do Sv. Martina (Sct. Marton) v Uhrách. Týž je nadprostřední výšky, silně stavěný, má plavý plnovous, nosí brejle a je asi 32—34 let stár. Je t o t o ž n ý s oním polským advokátem, o němž se zmínil ve včerejší zprávě jako průvodci dr. Šroma! Mimo osobnosti, zmíněné v obou jeho zprávách, je zde i slovanský vůdce Štulc,[16] kanovník na Vyšehradě v Praze, který však dnes odcestoval. Dnes dlí v Hradišti hrabě Egbert B e l c r e d i, který se ubytoval v hostinci „U zeleného stromu".[17]

Pokračování.

V katalogu cleri 1869 i 1870 je však uváděn jako tamější kooperátor jmenovaný Ignác Sauer, rodák ze Zvole, narozený 1834 a ordinovaný 1858. Ačkoliv v konsistorních záznamech je uváděn jako „Germanus et Moravus", přece na prvním místě působil v Jevíčku do 26. I. 1859, pak v Napajedlích do 17. IV. 1882. Nato po kratičké administratuře v Otrokovicích se stal 2. VIII. 1882 farářem v Tlumačově a za dva roky, 28. V. 1884 farářem v Napajedlích. Tam žil od 1. IV. 1913 v pensi a zemřel 25. XI. 1924 v Napajedlích a tam pohřben.

[16] Ve zprávě napsal hejtman Hulz, což je tužkou opraveno na Stulz. Podle toho psal hejtman zprávy jen podle doslechu a neměl mnoho diplomatického rozhledu, když neznal tak význačnou osobnost, jako byl kanovník Štulc.

[17] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 7. července 1869. Č. 60.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Dotrpěla... Dne 23. července zemřela letos v moskevském žaláři „Butyrkách" sestra Anna Ivanovna Abrikosova, představená ruských dominikánek východního obřadu. Byla apoštolkou sv. jednoty mezi pravoslavnými Rusy a zvláště mezi studentkami-komsomolkami. Byla světlým vzorem heroické řeholnice, jejíhož svatého optimismu, vyrovnaného životního klidu a duchovní radosti nedovedla zlomit ani dlouhá leta vězení — od 12. listopadu 1923 — ani surovost GPU, ani vlastní těžká choroba srdce a plic, ani bolestná rakovina prsou. Dopila až do dna kalich utrpení, který obětovala za svůj nešťastný, zaslepený národ. Přinášíme v textu z pera sestry Josafaty, spolutrpitelky zemřelé matky Anny, obšírnější článek, který už přes tři leta čekal v redakčním stolku na své uveřejnění. Nemohli jsme však prozrazovati věcí, jichž by byli bolševici jistě zneužili ještě k většímu tryznění ubohých obětí. Nyní aspoň mučednický podíl matky Anny uzrál její smrtí i pro veřejnost!

Hlava pravoslavné ruské církve, metropolita Petr Krutickyj, byl podle zprávy „Charbinskago vremeni" propuštěn ze svého vyhnanství v gubernii tobolské a dlí nyní v mužském monastýru v městě Nižním Novgorodě. Nesmí se však z tohoto města vzdálit, jsa pod stálým dozorem policie. Dvanáctileté vyhnanství podlomilo úplně zdraví metropolitovo. Bolševici prý mu nabízeli, aby se ujal opět vedení pravoslavné církve, ale metropolita žádá jako nezbytnou podmínku toho svobodu pravoslavné církve v Rusku.

Došel své odplaty. Před sovětským soudem octl se nedávno pověstný šéf „Církevního oddělení" GPU (krvavé bolševické policie) tovaryš Tuškov. Proslavil se svojí „péčí" o posledního patriarchu ruské církve Tichona; Tuškov měl na svědomí sta a sta životů kněží popravených anebo poslaných do vyhnanství. Netušil asi, že i na něho dojde řada. Padl rukou vlastních „tovaryšů" v místě Lubjanka. S čím kdo zachází, tím také schází!

Sektářské pohanství. Živnou půdou nejrůznějších sekt jest, jak známo, protestantská Amerika. Přes 200 registrovaných „církví" snaží se tam navzájem předstihnout různými nápady — jedna z nich ohlásila svým stoupencům, že mohou při „bohoslužbě" i kouřit — a majíce dostatek finančních prostředků provádějí svou agitaci všude, kde byla otřesena živá víra. V kalných vodách se nejlíp loví na dolarové udice! V ohledu náboženském zachází však toto sektářství až do zjevného pohanství. Na ruském venkově šíří se americká sekta baptistů, a četní jejich vyznavači oddávají se pohanskému jakémusi kultu „svatého paprsku a svatého kamene". V lesnatém kraji vjatské gubernie zřídí si ve východní stěně domu okénko a ráno čekají, až první paprsek sluneční pronikne okénkem dovnitř, padají na zem a klanějí se mu jako bohu. Jinde zase uctívají kámen, zvaný „Doškunem" a přinášejí mu v oběť krev červeného kohouta.

O povolení dovozu Písma sv. a jiných knih náboženských a devotionálií do Ruska žádaly různé křesťanské organisace ze zahraničí. Z celní správy sovětské dostalo se jim odpovědi, že je povolen dovoz náboženských knih jen takových, které jsou psány jazykem v Rusku neužívaným. Ale i na tyto knihy je uvaleno tak vysoké clo (à 6 zlatých rublů v zahraniční valutě splatných), že je dovoz vlastně znemožněn. A jako důvod tohoto nařízení se uvádí, že poptávka po takových knihách stále klesá, a že pro potřebu domácího obyvatelstva dosavadní zásoby prý stačí. Náboženská svoboda sovětská v praksi je zrovna taková, jako kdybyste chudákovi dávali právo a svobodu, že smí jíst, ale napřed dům jeho vyloupili a zabránili přístup každému, kdo by mu chtěl podat krajíc chleba! Spasibo, bolševici!

Zajímavosti z moskevského procesu šestnácti. Jak je z denního tisku známo v moskevském procesu, který skončil zastřelením 16 bývalých vůdců komunistů, bylo velmi mnoho divného pro evropského občana. Především všeobecný údiv vyvolala ta okolnost, že provinilci všechno sami na

sebe prozrazovali a že se chovali vůbec nanejvýš zbaběle. No, GPU si to umí zaříditi!... Bylo však i ještě několik jiných méně známých zvláštností. Tak sovětské noviny psaly napřed o 38 svazcích žaloby, ale u soudu byly přečteny pouze nepatrné výňatky z těchto spisů. To ostatní zůstalo tajemstvím. Obhájců žalovaní neměli a „hájili" se sami. Když II. internacionála požádala sovětskou vládu o připuštění nestranných obhájců, byla ostře odmítnuta, a sovětský tisk prohlásil to za úžasnou drzost. Obhájcům byli by museli ukázati všechny materiály, a to ovšem sovětská vláda nemohla připustiti. Procesu se súčastnili pouze dva svědci, z nichž jedním byla manželka jednoho z obžalovaných, ale ta se nijak nesnažila ulehčiti svému manželu, nýbrž naopak mluvila o něm co nejhůře. Proces se konal sice veřejně, ale do sálu byly vpuštěny pouze vybrané, spolehlivé osoby, a to ještě se jim vydávala vstupenka platná pouze pro jednu návštěvu. Kdo chtěl přijíti druhý den, musil si obstarati novou vstupenku po dlouhých formalitách. Z tohoto pravidla nebyli vyňati ani cizozemští novináři, u kterých to vyvolávalo zvláště podivný dojem. Všechny tyto zvláštnosti procesu dávají tušiti nějakou záhadu, která se snad vysvětlí hodně později.

Répinovy dopisy. Moskevský sborník „Nový svět" začal otiskovati velkou sbírku dopisů slavného malíře Rěpina. Jsou to dopisy velmi hodnotné, psané příteli Stasovovi, dobrému znalci všech oblastí umění. Sbírka obsahuje dopisy z let 1872 až do 1906. Úvodní slovo předeslala redakce sovětského žurnálu. Vytýká Répinovi a Stasovovi, že úplným mlčením pominuli tehdejší „vládce lidských myšlenek": Marxe, Engelse a Lenina. Jakoby prý vůbec neexistovali tito velikáni. Dopisy jsou psány velmi živě a upřímně. Mezi jiným podává v nich Répin svůj úsudek o moskevských obrazárnách, které patřily do soukromého majetku moskevských kupců — Trětjakova a Soldatěnkova. Velmi chválí tuto sběratelskou činnost.

Nebezpečí trockistů. Nové hnízdo trockistů bylo odhaleno ve městě Gorkém (bývalé město Nižní Novgorod) a to v ústavě pro studium... marxismu a leninismu. Ředitel ústavu byl podle moskevské „Pravdy" zakukleným trockistou a všemožně napomáhal trockistickým tajným organisacím. Protěžoval velmi obsazování předních odpovědných míst ve svém ústavě trockisty.

Nová sovětská ústava prohlašuje se v ruském tisku za nejdokonalejší v celém světě. Učiní prý ze sovětského obyvatelstva nejšťastnější národ na zemi. A za toto své „nesmírné" štěstí mají Rusové co děkovati jenom „vůdci národů celého světa", soudruhovi Stalinovi. Poznámky tisku k ústavě přinášejí konkretní návrhy na změnu toho neb onoho jejího odstavce. „Večernjaja Moskva" (z 2. VIII.) otiskla na př. tuto úvahu nějakého dělníka Frunzenské továrny: „Odstavec 136. návrhu ústavy mluví o tom, že každý občan má právo voliti a volenu býti. Do tohoto počtu jsou zahrnuti také p o p i a m n i š i. Dávati volební právo církevním osobám podle mého mínění není nutno, jelikož tito lidé jsou uvědomělí nepřátelé pracujících. Všichni skoro z nich mají vyšší vzdělání a velmi dobře chápou, že náboženství jest omamným prostředkem pro národ. Zůstávajíce ve službách náboženství, vedou tito lidé nepřátelskou politiku vůči pracujícím masám a proto není zapotřebí dávati jim volební právo". — Upozorňujeme, že do sovětských novin se nic nedostane bez úchvaly patřičných komunistických činitelů. Pravděpodobně tedy uznávají vedoucí komunisté za vhodné zdůrazňovati stále své nepřátelství k náboženství. Ústava bude přece asi v předepsané lhůtě schválena v plném svém znění. Patřičné pokyny k svolání sjezdu sovětů na 25. XI. již jsou vydány.

Návrh nové sovětské ústavy mluví sice o „náboženské svobodě", ale GPU už nyní se dalo do boje se „škodlivým pro stát získáváním svobody". Š é f GPU J a g o d a, kterému dal Stalin plnou moc potírati nepřátele sovětů, prohlásil v Moskvě, že nová ústava sovětská nemá za účel utvořiti z Ruska ráj pro popy a že boj proti náboženství, které je prý opium pro lid, bude veden dále! A tak bylo poslední dobou uvězněno a odvedeno do vyhnanství v Moskvě přes 80 pravoslavných kněží, v Leningradě 110, v Kyjevě 95. Sovětská vláda zakázala přísně smuteční bohoslužby za nedávno zemřelého metropolitu Antoní-

na Chrapovického ze Srěmských Karlovců, někdejšího biskupa ruského, a když se v kruhu nejbližších přátel nebožtíkových odvážil kněz konat záduší bohoslužbu, byl ihned deportován na Sibiř a účastníci uvězněni. Za režimu GPU není možno nic jiného očekávat.

Mezi návrhy, které vyvolal projekt nové ústavy SSSR, došlo také přání, aby byl změněn dosavadní znak sovětského Ruska — srp a kladivo — v jiný: Má jím totiž býti obraz zeměkoule opatřené korunou s vlajícím praporem a červenou hvězdou. Komunistické „Izvěstia" se ovšem pohoršují nad návrhem, v němž jim koruna naznačuje nebezpečí reakce! Ale o panství bolševismu nad celým světem jako o koruně svých snah budou snít dále!

Lenina mezi proroky povyšují ruští bolševici. Předpověděl prý už r. 1920, že nejbližší vítězná revoluce proletářská vypukne ve Španělsku. Vojsko vystoupí proti lidu, ale nic mu nepomůže ani pomoc marokánských vojáků, lid zvítězí. Je vidět, jak ruským bolševikům záleží na zbolševisování Španělska! Noviny jejich, tisk, radio, sbírky peněžní, organisování červené milice na pomoc španělských tovaryšů — nestačí k vítězství proletářské revoluce španělské, musí dopomoci prorocká gloriola Lenina.

Radost žen z nové ústavy. Tovaryška E. Vosnikova z Křivého Rohu projevuje v „Izvěstijach" svou nekonečnou radost nad tím, že nová ústava upevňuje rovnoprávnost žen vůči mužům a dodává, že se „u žen objevuje chuť k zákonodárné práci a touha po správném uspořádání celého národního hospodářství v naší krásné zemi..." Tato pilná čtenářka moskevských „Izvěstij" patrně neví, že v evropských zemích již dávno mají ženy stejná práva s muži, včetně i volební právo a ovšem také právo na účast v zákonodárné činnosti. Jak by se to dověděla? Moskevské „Izvěstija" o tom přece nepíší...

V souvislosti s návrhem nové sovětské ústavy odehrály se ve vedení komunistické strany velké boje. Oposici zdolali jen tím, že jí pohrozili „sekretným archivem" Stalinovým, kde jsou soustředěny různé kompromitující listiny. Přece však během června bylo za kritiku ústavy „propuštěno ze služeb" asi 60 vyšších činitelů komunistického aparátu a z nich polovina byla zatčena. (Znamja Rossiji, č. 7—8.)

A co jest vlastně ústava? „Rudá hvězda" — úřední orgán rudé armády, vypravuje o tom, jak je vojákům vysvětlována nová ústava. Dojel do kasárny agitátor komunistické strany a počal vysvětlovati. Přišel i velitel setniny. Poslouchal chvíli, ale nebyl spokojen. A tak se ptá komunisty: „Soudruhu, a co je to ústava?" — „Ústava SSSR jest socialistickým úspěchem." — „No, ano, a dále?" — „V buržoasních, kapitalistických státech," spustil agitátor, „existují jenom padělky ústav. Toliko naše sovětská země, jež je vedena moudrým..." — „Ano, ano," přerušuje ho velitel setniny. „Ale ve své podstatě co znamená vlastně slovo — ústava?" „To nám, prosím, na našich kursech neříkali..."

Zajímavá polemika o sovětské ústavě. Vrchní prokurátor SSSR Vyšinskij uveřejnil v listě „Rudá hvězda", orgánu rudé armády (ze dne 6. VII.), velmi zajímavý článek pro poučení mužstva a důstojnictva rudé armády o pravém smyslu nové ústavy SSSR. Autor píše, že jeho úkolem je vyvrátiti názory, jež byly vysloveny v poslední době — ovšem za hranicemi Ruska — imperialisty, menševiky (ruskými soc. dem.), esery (ruskými soc. revolucionáři) a hlavně fašisty — úhlavními našimi nepřáteli. Především popírá Vyšinskij „fašistickou lež, jakoby návrh ústavy znamenal zřeknutí se veškerých komunistických fantasií a utopií a přechod k reální politice. — Již „Nep" byl pokládán za náš ústup od socialismu. Stalinova moc však úplně zničila toto protirevoluční žvanění." — Tak tomu bude patrně i nadále. Ale nejzajímavějším v tomto polemickém vystoupení státního návladního a vysokého sovětského hodnostáře je to, že vyvrací docela klidně názory, o nichž mužstvo a důstojnictvo — i nejvyšší — nemá ani ponětí, poněvadž nic podobného nečte, a nemůže čísti. Je to tedy jakýsi rozhovor s vlastním stínem, který ovšem zaručeně mlčí, všechno poslouchá a nic nemůže odpověděti.

Všechno je jasno. Předseda rady lidových komisařů Molotov, podle moskevské „Pravdy", podal toto vysvětlení o státní moci podle nové ú-

stavy: „Vedoucím jádrem našeho státu jest a bude — jako tomuto bylo dosud — komunistická strana. Naším vůdcem je soudruh Stalin." Není to příliš teoreticky řečeno, ale beze sporu výstižně charakterisuje to, co se děje a co bude díti v SSSR.

Škola pro šéfredaktory sovětských listů byla právě ukončena v Moskvě. Pořádal ji tiskový odbor Ústředního výkonného výboru komunistické strany pro vedoucí redaktory velkých listů v jednotlivých republikách, oblastech a krajích SSSR. Zvláštní soubor přednášek byl věnován návrhu nové sovětské ústavy a podstatě marxisticko-leninského učení o státě. Školu absolvovalo asi 100 posluchačů. (Moskevská „Pravda" 17. VII.)

Nová vyšší škola komunistická. Ústřední výkonný výbor komunistické strany se rozhodl ustaviti Vyšší školu organisátorů komunistické strany; bude umístěna v Moskvě a na její činnost bude dohlížeti sám Ústřední výkonný výbor strany, jehož jméno ústav ponese. Bude přijato jen 175 posluchačů z celého území SSSR a začne se vyučovati v říjnu.

Rozkladnou činnost v armádách cizích států provádějí komunisté illegálním tiskem. Ve „Večerní Moskvě" (31. 7.) jsou uvedeny výňatky z těchto cizozemských časopisů: „Červený vojín" (Bulharsko), „Chejsiko Tomi" (Japonsko), „Kämpfer" (Německo), „Košary" a „Tribuna žolnerska" (Polsko). Jak tento tisk pracuje, uvedeme aspoň jeden doklad. V bulharském časopisu „Červený vojín" se píše: „Když naši bratři, otcové, matky a sestry vyhlašují stávky a žádají chléb a slušné zacházení, krvavým exploatatorům (vykořisťovatelům) stačí požádati o pomoc, aby „drahá vlast" neměškala poslati nás, vojáky, na krvavé potlačení stávkujících. Když naši nezaměstnaní otcové, bratří a matky vycházejí na ulici žádat práci a chléb, „vlast" posílá nás a nařizuje nám, abychom střílelí" atd. Tak se zasévá dračí sémě ruské revoluce v Bulharsku a jinde! Titíž komunisté, kteří na oko pořádají schůze proti válce a pro mír — ve skutečnosti podněcují lid k nejhorší válce — válce občanské.

Komintern (komunistická internacionála) skrývá svou propagandu pod heslem svobody, která je prý ohrožena fašismem a nacionalismem v Evropě, zatím co tuto svoji svobodu dokazuje potoky krve, požáry a neslýchanými ukrutnostmi ve Španělsku. Komunismus je rozšířen v 65 zemích a tvoří t. zv. III. internacionálu pod vedením Moskvy. Celou komunistickou organisací vládne duch naprostého absolutismu. Je to patrno už ze stanov, kde článek 15. stanoví, že usnesení centrálního komitétu (Moskvy) jsou závazná pro všechny sekce (komunistické organisace v jednotlivých zemích), kdežto čl. 14. těchže stanov praví, že centrální výbor může odmítnout usnesení sekcí. Podle čl. 22. Kominternu dozírají na činnost „sekcí" a provádějí kontrolu zvláštní agenti, kteří mají svá střediska v Paříži, v Basilei, v Praze, Amsterodamě a Kodani. Úlohou těchto central je vedle kontroly sekcí: 1. propaganda komunismu tiskem a brožurami, 2. financování podvratné činnosti, 3. vysílání agentů, 4. vyzvědačství, tajné šifry a tajný výzvěd. Nad celkovou činností každé centrály bdí tajný moskevský delegát. Jednotlivé centrály mají přidělena pole své působnosti. Pařížská centrála se „stará" o latinské země: Francii, Belgii, Španělsko, Portugalsko, Italii a románskou část Švýcar; centrála basilejská má přidělenu zbývající část Švýcar, Alsasko a Lotrinsko s Německem; pražská má na „starosti" země slovanské, Rumunsko a Uhry atd. Instrukce z Moskvy dostávají centrály — zvláště nyní po několika nezdarech s tajnými agenty — výlučně prostřednictvím diplomatických kurýrů na sovětské úřady zastupitelské. „Záslužnou" činností komunistických central jsou levé fronty ve Španělsku a ve Francii a také nová organisace „křesťanských komunistů" odsouzených sv. Stolicí (i s časopisem „Terre Nouvelle). Zednáři a volní myslitelé přisluhují ovšem činností Kominternu, mnohé pak liberály zastrašuje místa Kominternu, který neposlušné dovede „řádně" potrestat. Je známý osud francouzských poslanců Lepetita a Lefebrea, kteří, vracejíce se zklamáni z Moskvy, „náhodou" se utopili v Bílém moři, nebo osud komunisty Maxe Hölza, který rovněž zahynul nešťastnou náhodou, jako i mnozí jiní.

Jak byl prodán „Demon" navždy. V jednom petrohradském archivě byl

právě nalezen velmi zajímavý dokument. Je to smlouva, již podepsali slavný ruský skladatel Anton Rubinštein, autor opery „Demon" a hudební nakladatel Bessel. Podle této smlouvy A. Rubinštein prodal Besselovi za 1600 rublů vydavatelské právo své opery „Demon" pro všechny časy.

Rehabilitace Puškina. Provedl ji sborník komsomolu „Mladá garda" v čísle červnovém. Dokazuje ve zvláštním článku, že ruský literární kritik Bělinskij měl pravdu, když nazval Puškina — básníkem země ruské, osobností v plné míře artistickou, pravým umělcem a kazatelem humanity. Sovětští znalci literatury se tedy dosud náramně mýlili, když prohlašovali Puškina za aristokrata, představitele třídní, buržoasní ideologie a tudíž spisovatele cizího proletariátu! Jenomže co si počnou komsomolci s náboženskou tvorbou Puškinovou?!

Osvoboditelé! V Novosibirsku má být oslaveno desáté výročí utvoření samosprávné národní oblasti v západní Sibiři, jež nese název: Horní Šorija. Území oblasti je obydleno malým národem, šorským. Moskevská „Pravda" (ze dne 7. července) podotýká: „Tento malopočetný národ byl obětí surové exploatace carských úředníků a kupců. Teprve po komunistické revoluci začalo hospodářské a politické obrození Horní Šorije"!

Sovětské matky. Sovětský spisovatel — z generace starších, mající předválečnou přípravu — Korněj Čukovskij vydal knihu pro děti: „Kotausi a Mausi". Moskevské „Izvěstija" (ze dne 3. července) kritisují tuto knížku jako nedbale napsanou, bezobsažnou a připisují jí všechny vlastnosti „špatné tvorby", jaké dříve Čukovskij vytýkal jiným. Nakonec dodávají: „Ilustrace V. Konaševiče v knížce Čukovského jsou rovněž špatné, a matky již žádají lidový komisariát osvěty, aby tato knížka byla vůbec vzata z oběhu." Hleďte, jak agilní dovedou býti sovětské matky! Jdou až k ministrovi!

Pocta Leninovi. Pomalu by se bylo naň v tomto roce zapomnělo. A přece se stalo už zvykem, že se každý rok prokazovala Leninovi nějaká nová a zvláštní pocta. Proto nepřekvapuje ani návrh podaný v diskusi o nové ústavě, aby totiž byl z Kujbyševské oblasti (býv. Samara) administrativně osamostatněn kraj Leninův, t. j. město Uljanovsk (býv. Simbirsk) a okolí uljanovského kraje. Jak známo, bylo pravé jméno Leninovo Uljanov; pocházel ze šlechtické úřednické rodiny ruské.

Dějiny slovanské ve světle moskevské „Pravdy". Moskevská „Pravda" (ze dne 7. července) uveřejnila informační článek R. Zabalkanského o současném Bulharsku. O poměru Ruska k Bulharsku a Slovanstvu vůbec píše autor m. j.: „Ruský carismus, hleděl na Bulharsko jako na nástupiště pro uchvácení Cařihradu a průlivu, vydával se při tom za ochránce jižních „bratří — Slovanů". (Poznámka: Uvozovky dělá moskevská „Pravda" nebo autor článku.) 200.000 ruských vojínů zahynulo v horách a nížinách Bulharska za „Osvobozenské" války z let 1877-78. Jejich osud připomínají pomníky v Sofii, mohyly na Šipce a u Plevna. Sofijskými ulicemi doposud procházejí bulharští důstojníci v uniformách starého ruského vzoru se zlatými nebo stříbrnými náramníky. Jsou to stopy ruského vlivu: Bulharsko totiž převzalo vojenskou uniformu od carského Ruska." Slovanské bratrství odsoudili bolševici už dávno do „uvozovek".

Co zajímá sovětský tisk. V poslední době jsou ovšem na prvních stránkách sovětských novin zprávy a obrázky z občanské války ve Španělsku. Je to zcela pochopitelný zájem bolševiků o pokrok světové revoluce. Tento zájem se ještě zdůrazňuje celou řadou zpráv o přednáškách a referátech, které se konají všude o španělských událostech a také o sbírkách podnikaných prý „na žádost samých dělníků" ve prospěch španělské socialisticko-komunistické vlády. Z vnitřního sovětského života však věnují sovětské noviny nejvíce místa popisování šťastného a veselého života v SSSR — cizozemský dělnický život se při tom popisuje jako plný bídy a utrpení. Při tom se v každém sloupci novin několikrát připomíná, že tvůrcem tohoto života je soudruh Stalin. Spousta opravdu krásných obrázků má znázorniti nový veselý život ruský. Podle toho, kolik místa zabírají zprávy o sportu a jiných zábavách jenom na př. ve „Večerní Moskvě", muselo by se souditi, že soudobý život v SSSR jest nepřetržitý svátek! Dříve

bylo možno v sovětských novinách vždy najíti dosti zpráv o různých nedostatcích a temných stránkách sov. života; nyní takových zpráv hodně ubylo a jsou to většinou jen dopisy čtenářů. Tak „Večerní Moskva" (29. VII.) uveřejňuje takový redakční dopis: „Mosbytchladprom" rozšiřuje radiem a novinami zprávy o neomezeném prodeji ledu, který možno prý koupiti ve všech jeho skladištích. Dne 27. července jsem se pokusil koupiti 3 kg ledu ve skladišti č. 2, ale tam mně krátce řekli: Není ledu a nebude. — Šel jsem do skladiště č. 3, ale ani zde jsem ledu nenašel..." Dále si tam stěžuje čtenář na klamání falešnou reklamou; nabízí se zboží, které ve skutečnosti neexistuje, když si je jdete koupit. Takové malé pojišťovací záklopky mají uvolnit napětí lidové nespokojenosti.

Jiné stížnosti. „Mosobligrušsojuz" — největší hračkářský závod ruský, vyrábí hračky pro celý SSSR, ale jeho výroba je velmi špatně organisována. Stačí poukázati na to, že v celém závodě není ani jednoho inženýra, ani jednoho umělce. Proto nejjednodušší problémy výroby nemohou býti rozřešeny (následují příklady)... Dejte nám technicky gramotné vedoucí, volá stachanovec továrny Voronov, aby nás naučili rozestavovati stroje a pracovati podle nových moderních způsobů"... (Večerní Moskva 29. 7.) V tomtéž článku jsou také stesky na výrobu braku. Bylo prý vyrobeno sto tisíc kusů nějaké hračky, ale úprava její byla taková, že by se jí dítě mohlo snadno poraniti ruce. Proto celých sto tisíc kusů hraček bylo nařízeno zničiti. Zajímavo je, že továrny na suroviny prodávají pro hračkářský závod vše o hodně dráže. Tak továrna „Dinamo" prodává tunu dobrého železa za 240 až 300 rublů, ale odpadky železa pro výrobu hraček počítá za 650—700 rublů. Podobně činí i jiné továrny. (Koupit se smí v sov. továrnách jen to, co vám dají.)

POLSKO

Mohylevský metropolita, arcibiskup Eduard Ropp, který nyní žije ve vyhnanství ve Varšavě, slavil nedávno své kněžské padesátiny. Pochází ze staré šlechtické rodiny kurlandské (nar. 1851), věnoval se po právnických studiích nejprve státní službě a teprve v 33 letech života stává se knězem (1886). Vyšší studia theologická vykonal v Innsbrucku u OO. jesuitů, odkud byl v r. 1889 domů povolán za faráře do Libavy, do obtížné, mnohojazyčné duchovní správy Lotyšů, Němců, Poláků a Litevců. V roce 1902 byl jmenován biskupem v Saratově; na visitačních cestách poznal rozsáhlou svoji diecési v kraji kavkazském a v jižním Rusku, ale svou horlivostí nezavděčil se ruské vládě. Už po roce byl přeložen za biskupa do Vilna. Tam rozvinul živou činnost i v životě veřejném, založil časopis „Noviny Wileňskie", sorganisoval konservativní katolickou stranu a byl zvolen poslancem do ruské dumy. R. 1907 zbavila ho ruská vláda vilenského biskupského stolce pod záminkou, že prý organisuje polské vojsko — to byla banderia, která vítala biskupa na jeho visitačních cestách — ale i přes zákaz vlády — často potají — vyjížděl sesazený biskup ze svého útulku kurlandského na rekolekce do blízké Mitavy a za světové války ujal se duchovní péče polských vystěhovalců na Kavkaze. Po pádu carismu vrátil se r. 1917 biskup Ropp do vilenské diecése a byl ještě téhož roku jmenován metropolitou mohylevským. Bohužel, však už r. 1919 uvrhli ho bolševici do pověstného žaláře zv. „Butyrki" v Moskvě, a před jistou smrtí zachránily ho jen veliké manifestace katolíků jemu vřele oddaných. V žaláři měl často příležitost těšiti spoluvězně, odsouzené k smrti a z okna žaláře jim nejednou uděloval svátostné rozhřešení na poslední cestu. Vysvobozen byl spolu se známým jesuitou P. Muckermannem z moci bolševické zásluhou tehdejšího varšavského apoštolského nuncia msgra Achila Rattiho, nynějšího papeže Pia XI.; byli vyměněni za ruské bolševiky, zajaté v Polsku. Ještě několik let po svém osvobození vedl metropolita Ropp péči o svou bolševiky pustošenou diecése spolu se svým generálním vikářem, prelátem Okolo-Kulakem z Varšavy, budil všude zájem o nešťastné Rusko, hledal pro ně pomoc, přijel i na velehradský sjezd unionistický, snažil se udržovati styky se zbylým duchovenstvem mohylevským. Když ale svatá Stolice zvěděla, že právě tyto zahra-

niční styky metropolitovy jsou jenom záminkou sovětům k tím hroznějšímu pronásledování kněží a věřících mohylevské metropole, uvolnila stařičkého metropolitu Roppa od jeho úřadu a jmenovala ho titulárním arcibiskupem. Účastníci velehradského IV. sjezdu unionistického, jehož se metropolita Ropp súčastnil (1924), jistě si vzpomenou na jeho ustarancu postavu, šedivý vous i vlas, i na bolestná slova jeho projevů a volají mu k jeho kněžským padesátinám: „Na mnogaja ljeta".

První plenární synoda polského episkopátu — po 300leté skoro přestávce — konala se v Čenstochové ve dnech 25.—26. srpna t. r. za přítomnosti kard. Marmaggiho jako papežského delegáta. Pohnutkou ke svolání synody byly mimořádně těžké nynější poměry v obnovené Polsce. Sousedství s bolševickým Ruskem, rozkladná činnost volnomyšlenkářská a komunistická, úkazy mravní hniloby v denním životě i veřejném, konečně vleklá krise hospodářská a roztříštěnost politického života polského — všechny tyto zjevy vzbuzují vážné obavy za nynějšího bouřlivého stavu Evropy. Duchovní hodnota nynějšího pokolení padne mocně na vážky, až se bude rozhodovat o zítřek. Polský episkopát na výzvu sv. Stolice má na své plenární synodě v Čenstochové splnit veliké a odpovědné poslání Církve v osudové době národa. Porady synody podporovalo na 300.000 poutníků svými modlitbami před milostným oltářem „Královny Polské" v Čenstochové.

V průmyslovém městě Lodži založen byl z iniciativy preláta Godlewského a s hmotnou podporou biskupa Jasińského spolek pod názvem: „Římskokatolická pokladna bezúročných půjček"; je to odbočka Charity lodžské diecése. Svou činnost zahájila pokladna počátkem letošního září. Potřebné prostředky jí poskytnou dobrovolné sbírky a dary, členské příspěvky a výtěžky z vydávaných publikací — vedle ovšem podpory od úřadů státních, samosprávných, sociálních a štědrosti jednotlivců. V době hospodářské tísně chce pokladna podat pomocnou ruku lidem poctivým a přičinlivým, ale sociálně slabým!

Ve Lvově nedávno založené Pravoslavné bratrstvo seskupilo v sobě několik desítek vlivných Rusů i místních „Starorusínů", kteří pokládají pravoslaví za jedinou pravou „ruskou" víru. Bratrstvo ujalo se vydávání měsíčníku „Voskresenie", psaného jazykem ruským — jen někdy se tam objeví drobnosti v řeči „haličské" — a politicky vyznávajícího příslušnost haličských Rusů k velikému národu ruskému. V Pravoslavném bratrstvu je velmi čilým členem též universitní docent Zaikin, který ještě do nedávna projevoval své sympatie k Ukrajincům a řekokatolíkům.

Průkopník liturgického hnutí v Polsku, dr. Michal Kordel, zemřel o letošních prázdninách — neočekávaně — v mladém věku 44 let. Byl asistentem jagelonské university v Krakově a prefektem ženského semináře učitelského. První v Polsku se věnoval odbornému studiu liturgie a založil první liturgický časopis „Mysterium Christi". Jeho misál („Mszal niedzielny i świateczny") opravdu razil cestu liturgickému hnutí mezi lidem. Nedávno ještě s velikým uznáním přijala odborná kritika jeho vědeckou práci „o liturgii mosarabské". Přílišnou horlivostí vyčerpal předčasně své fysické síly. Našli ho mrtvého v lese, kam se vydal na procházku a — do samoty rozjímání.

Orgán pravoslavné církve v Polsku „Slovo" přijal velmi příznivě projev pastýřského listu katolického episkopátu Polsky. Pod nadpisem „Řím mluví" píše: „Hodnostáři katolické hierarchie dotkli se problému velké váhy, otázky palčivé, tvořící znamení naší doby o velikém napětí akutnosti. Proto i výzva katolického episkopátu v Polsce zůstane nesporně v proudu časovém jedním z nejzajímavějších dokladů naší epochy — a samo faktum vydání tohoto projevu — jednou z nejvážnějších událostí v historii katolické Církve na území polského státu." Pravoslaví v Polsku dobře zná společného nepřítele Kristovy víry — bolševické bezbožectví.

JUGOSLAVIA

V mládeži vidí a vychovávají katoličtí Slovinci svou budoucnost! O svátku P. Marie Sněžné (5. 8.) shromáždilo se u kostelíčka sv. Rocha ve šmihelské farnosti (u Nového Města) 1600

dětí; za nimi také přijel lublaňský biskup dr. Gregor Rožman a sloužil jim pod širým nebem mši sv. a měl k dětem nadšené kázání. Sedm kněží spolu s biskupem podávali sv. přijímání, k němuž přistoupilo přes 1300 dětí. Po malém odpočinku uspořádaly děti svými zpěvy, výstupy a proslovy roztomilou dětskou akademii, jež zářila nevinnou, svatou radostí.

Ve Stičně zahájili dne 9. srpna otcové cisterciáci 800leté jubileum činnosti svého řádu mezi Slovinci nejvhodnějším způsobem — poutí katolické mládeže, k níž se sjelo na 5000 dětí. Ve stičenské svatyni přistoupilo z nich toho dne 4000 k sv. přijímání a obnovily svoji věrnost Kristu Králi v nejsv. Eucharistii!

Na Slomškově biskupském stolci v Mariboru dožil se dne 1. srpna životních šedesátin horlivý biskup lavantský dr. Ivan Jožef Tomažić. Je pokračovatelem v Slomškově obrodném náboženském díle a tak nejvíce prospívá svému milovanému národu. Základem duchovní obrody je lavantskému biskupovi hluboce a široce se rozvíjející hnutí eucharistické, k němuž dal podnět před několika lety skvěle připraveným eucharistickým sjezdem v Mariboru. V tom duchu pečuje o rozvoj Katolické akce a její vedoucí orgán „Nedelje". Letošní „Slomškův den" v Mariboru, pro nějž dovedl biskup Tomažić nadchnout veliké tisíce svých věřících, byl nejenom manifestačním projevem úcty k prvnímu biskupu lavantskému v Mariboru, ale i prosbou k Bohu, aby nadpřirozeným způsobem oslavil svatost Slomškovu a posílil lásku katolických Slovinců k Církvi. Ve své lásce k slovinskému lidu podnikl vloni biskup Tomažić i misijní cestu k slovinským vystěhovalcům v Německu, Belgii, Holandsku a Francii. Naj božji blagoslov še nadalje spremjla lavantinskego škola-jubilanta!

Agitace pro mezinárodní kongres mládeže pro mír, ohlášený na dny 3. až 6. září do Ženevy, vedla v Jugoslavii k radostnému plebiscitu zvláště hrvatské mládeže proti komunismu. Hned s počátku se utvořily v jugoslavské veřejnosti dva tábory. Na jedné straně se postavili za myšlenku kongresu všichni přívrženci tak zv. „Lidové fronty" (pučke fronte): socialisti, přátelé komunistů, zednáři i tak zv. neutrální skupiny, jako Židé a velké pokrokářské noviny bělehradské i jiné; lublaňské „Jutro", záhřebské „Novosti", sarajevská „Jugoslav. Pošta" a splitská „Nova Doba". Se srbské strany ozvala se proti kongresu „Skupina národních studentů" Vrbské bánoviny (v Banja Luce). V hrvatském táboře vystoupila ostře proti kongresu katolická „Hrvatska Straža" (i proti účasti „Seljačke Sloge" na kongresu, kterou ohlásil Rudolf Herceg), a „Hrvatská akademická národní liga", s níž projevily pak souhlas četné organisace hrvatské mládeže i studentstva z různých konců Jugoslavie. Na konec odmítla účast na mírovém kongresu i universitní mládež „Selské strany hrvatské" a Rudolf Herceg za „Seljačku Slogu" účastnil se kongresu jen jako „pozorovatel". Ale i u Srbů ochablo nadšení pro mírový sjezd. Kalné vody, v nichž chtěli moskevští komunisté lovit, se jejich vlastní zásluhou vyjasnily a mládež rozpoznala pravou tvář násilnického a barbarského komunismu!

Řád Tovaryšstva Ježíšova otevřel zvláštní noviciát „pro ruskou misii". Prozatím bude jen oddělením při jugoslavském jesuitském noviciátě v Záhřebě. S počátku budou tam jen 3 až 4 novicové, mezi nimi dva z římského Russika: Fr. Stryček a Ondřej Vetter.

Velehradské pozdravy vyřizuje v dvojčísle „Blagovijestu", hrvatsko-srbsky psaném katolickém měsíčníku, který vychází ve Skoplji, účastník VII. unionistického sjezdu našeho, P. Alois Turk. Píše: Předseda VII. velehradského unionistického kongresu, olomoucký arcibiskup dr. Leopold Prečan, uložil mně jako delegátu naší diecése na tom kongresu, abych vyřídil jeho nejsrdečnější pozdrav našemu nejdp. biskupovi, všem kněžím a věřícím, a zároveň že všem posílá vrchnopastýřské požehnání s přáním, aby v našich duších tím více vzplanula láska k práci pro církevní jednotu v duchu myšlenky cyrilometodějské. Jsme vděčni nejdp. arcibiskupovi za jeho pozdravy a doufáme, že splníme naděje, které v nás klade nejen on, nýbrž celý křesťanský svět. Je třeba, abychom se i my mnoho modlili k Bohu na ten úmysl,

poněvadž bez Božího požehnání právě tu není možno dosáhnouti nijakých trvalých úspěchů. A musíme i pracovati v tom duchu, především vzorným křesťanským životem, čímž nejlépe ukážeme krásu a pravdivost katolické Církve. Povinni jsme dále svou víru poznávati, abychom ji mohli správně jiným vysvětliti a tím jim ukázati cestu k plné náboženské pravdě. Než, i když víme, že jenom naše víra je pravá Boží víra, proto nemáme práva jinověrci pohrdati, nýbrž jsme povinni příkladem i poučením ukazovati jim cestu k pravé víře. — Zajímali se o naši diecési a o naše poměry také všichni ostatní účastníci toho kongresu, zvláště delegáti z Belgie, Francie, Německa a Polska, i když nevzpomínám zvláště Čechů a Slováků. Projevili přání, že by u příležitosti příštího sjezdu rádi ještě něco více zvěděli o naší diecési, o minulosti i přítomnosti. Nuže, do práce s Boží pomocí pod ochranou Matky Boží na přímluvu sv. bratří Cyrila a Metoděje! Všichni do Bratrstva i Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje!

Alojzij Turk.

V témž čísle „Blagovijestu" je podán též obšírný popis velehradského letošního sjezdu unionistického z pera P. Aloise Turka. Je psán srbsky a doložen dvěma fotografickými snímky: Velehrad s přicházejícími poutníky a biskupové účastníci unionistického sjezdu!

Propaganda pravoslaví mezi řecko-katolickými Rusíny v Jugoslavii, zvláště v obci Kucuri, vede se od r. 1922 za podpory pravoslavných z naší Podkarpatské Rusi a za hmotné podpory jugoslavské vlády. Řecko-katolický biskup dr. Njaradi a jeho kněžstvo jsou obviňováni z maďarofilství, ač jsou tu ještě úřední doklady právě opačných obvinění (ze slavjanofilství, panslavismu). R. 1931 byla přes minimální počet pravoslavných zřízena samostatná srbsko-pravoslavná farnost kucursko-toržanská a jejím farářem se stal jeromonach Inokentij Čopik z Podkarpatské Rusi. Komise pro agrární reformu přidělila na vydržování této nové farnosti přes 13 katastrálních jiter půdy v Kucuri a přes 6 katastr. jiter v Torži. V letošním srpnu uspořádali kucurští pravoslavní přičiněním Čechoslováka Nikoly Gornjaka slavnost svěcení velkoruského praporu, při níž došlo k novým útokům proti řecko-katolickým Rusínům zásluhou předsedy národních studentů O. Miliče z Bělehradu. Slavnosti řecko-katolických studentů, kterou uspořádali v Kucuri v neděli dne 9. srpna, súčastnilo se na tisíc řeko-katolíků věrných své rodné víře. — Je to zvláštní mezistátní oplátka za půjčku! Expansi pravoslaví na naší Podkarpatské Rusi pomáhají pravoslavní Srbové, a naši pravoslavní jim to tam oplácejí v jugoslavské Báčce!

Starokatolická sekta hrvatská rozštěpila se svého času na dva tábory, když utrechtská unie starokatolické církve exkomunikovala (vyobcovala) jejího zakladatele „biskupa" Marka Kaloděru. Část hrvatských starokatolíků zůstala Kaloděrovi věrna, druhá část odloučila se od něho a utvořila novou frakci pod vedením „biskupa" Cerovského. Když Cerovski zemřel, byl na letošním „saboru" (sněmu) hrvatské starokatolické církve (utrechtského směru) v Karlovci (12. VII.) zvolen novým biskupem Antun Donkovič, který velmi ostře vystoupil proti Kaloděrovi a proti praktikám jeho sekty. Nyní tyto obžaloby šíří mezi starokatoliky leták Donkovičovy frakce, kde jsou zvláště uvedeny křiklavé příklady, jaké uměji vybírati Kaloděrovci taksy při manželských rozvodech a nových sňatcích. Z čeho žila sekta starokatolická finančně a odkud získávala nejvíce nových přívrženců — čím hřešila — tím je nyní trestána od svých — odpadlíků!

Pravoslavný metropolita Antonín zemřel. V Karlovcích zemřel metropolita Antonín, prozatímní hlava ruské pravosl. církve v zahraničí, ve věku 72 let. Získal si zvláštních zásluh o reorganisaci hmotné pomoci pro četné ruské emigranty v Jugoslavii a horlivě usiloval o udržení jednotné pravoslavné církve v cizině.

Ve Sněmských Karlovcích sešel se dne 15. září po smrti pravoslavného metropolity Antonia sněm ruských biskupů z emigrace, a to ze Sjednocených států severoamerických, z Německa, Bulharska, Jugoslavie, Číny a Rakouska. Šlo především o nástupce † metropolity Antonia. Byl jím na sněmě zvolen metropolita Anastasij, který žije v Jugoslavii. Kromě toho měl se karlovický

„sabor" zabývati úpravou ruské církve v Německu, kde se jí dostalo státního uznání. Také otázka reorganisace ruské církve v emigraci vůbec byla předmětem sněmovních porad.

Na pastorační konferenci srbskopravoslavného archijerejského vikariátu v Sarajevě projednávali nedávno otázku, jak se má zachovat duchovní správa k samovrahům. Konstatováno, že pravoslavná církev nepřipouští pohřeb samovraha s kněžskou asistencí, ani zádušní modlitby. Proto se nemůže ani sloužit „parastas" (naše requiem), jenom v tom případě je možná výjimka, když se lékařským svědectvím potvrdí, že byla samovražda spáchána v pomatení mysli. Tímto stanoviskem postavila se pravoslavná konference do stejné řady s praksí katolické duchovní správy!

BULHARSKO

Prvotiny východního Karmelu. Apoštolský administrátor katolíků bulharských východního obřadu biskup Cyril Kurtěv (byl letos na Velehradě na unionistickém sjezdě) toužil už po léta, zříditi ve východní katolické církvi ohnisko rozjímavé modlitby a přísného, kajícího života, jaký vede karmelská řehole v církvi římského obřadu. Úmysl jeho pomohlo mu splniti pronásledování řeholních společností v Turecku. Přede dvěma roky vydal turecký parlament v Ankaře zákaz, nositi jakékoliv kněžské nebo řeholní roucho na veřejnosti. Proto ony katolické řehole, které nechtěly nebo nemohly odložiti své řeholní roucho, opustily nesnášenlivé Turecko. Tak učinil klášter bosých karmelitek v Cařihradě. Řeholnice (několik Francouzek, jedna Bulharka a j.) dohodly se předem s msgrem Kurtěvem a v květnu 1935 přijely do Sofie, kde se prozatím usadily v klášteře sester eucharistinek. Dne 24. června 1935 zavedena klášterní klausura. Sestry zachovávají karmelitský způsob života, chorové i ostatní modlitby konají po východním obřadě. Svatá Stolice s radostí potvrdila tuto prvotinu východního Karmelu. Letos dne 9. ledna byly oblékány první nové kandidátky, jimž Sv. Otec poslal zvláštní apoštolské požehnání.

RUMUNSKO

Sjednocená církev rumunská zůstávala už celý rok osiřelá — bez metropolity. Konečně došlo nyní k rozhodnutí rumunské vlády, jímž byl lugošský biskup dr. Nicolescu potvrzen za arcibiskupa v Blaji s hodností sjednoceného metropolity. Po dlouhém napětí přijali sjednocení katolíci rumunští toto rozhodnutí vlády s velikou radostí!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Na cyrilometodějské fakultě bohoslovné v Olomouci bylo koncem školního roku 1936 při závěrečných zkouškách aprobováno 306 bohoslovců, 3 zůstali nezkoušeni. Podle národnosti bylo z těchto bohoslovců 198 Čechů, 11 Slováků, 85 Němců, 10 Rusínů, 4 Maďaři a jeden Polák; kromě 10 řeckokatolických Rusínů byli všichni ostatní obřadu latinského. Domácích bohoslovců — z arcidiecése olomoucké — bylo 275, z brněnské 1, vratislavské 4, trnavské 3, košické 1, nitranské 3, prešovské 5, spišské 2, mukačevské (řecko-katolické) 9, užhorodské (římskokatolické) 2 a z německého řádu 4. Disertačních prací bylo podáno 11, rigorosních zkoušek vykonáno 17, doktorů bohosloví promováno 6, mezi nimi čestným doktorem kard. Verdier z Paříže, papežský delegát na I. celostátním sjezdu katolickém v Praze.

Zahájení nového školního roku na cm. fakultě bohoslovné v Olomouci se letos zpozdilo důkladnou opravou i úpravou fakultní budovy, z níž se odstěhovala Studijní knihovna (Bezručova 2); tím se odpomohlo dosavadnímu naprostému nedostatku místa pro pět ročníků bohosloví. Na fakultě bude vyučovati šest profesorů řádných — tři řádné systemisované stolice nejsou t. č. obsazeny — 2 pro-

fesoři mimořádní — jedna mimořádná stolice je neobsazena; jeden soukromý docent a suplent církevního práva a 4 suplenti (pastorálky, fundamentálky, biblické filologie a pomoc. věd biblických a srovnávací vědy náboženské) a jeden adjunkt (pro pedagogiku a katechetiku). Děkanem fakulty je prof. dr. Fr. Cinek, proděkanem prof. dr. Bart. Kutal.

Unionistické snahy na cm. fakultě. Prof. dogmatiky dr. Fr. Cinek přihlíží ve všech věroučných traktátech k theologii odloučeného Východu a ve vědeckém semináři přednáší v I. semestru „o cyrilometodějské tradici v době pojosefinské" a v II. semestru podá „rozbor věroučných referátů unionistického kongresu velehradského r. 1936". Prof. dr. Josef Vašica přednáší v obou pololetích — kromě o staroslověnské mluvnici — o dějinách církevně slovanského písemnictví — s rozborem ukázek — a o cyrilometodějské tradici v českých dějinách.

Přerovské sestry v Estonsku. Apoštolská administratura v Tallině si vyžádala na pomoc do misií v Estonsku přerovské sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie.

Estonskou misii vedou členové Tovaryšstva Ježíšova, kteří tam pracují s OO. kapucíny. Estonsko je stát většinou zemědělský, vysoce kulturní a má čilé obchodní styky s naší republikou.

Sestry převzaly misijní činnost v universitním městě Tartu a v lázeňském městě Pärnu (přístav u Baltického moře). Pán Bůh provázej novou činnost sester svým požehnáním!

Úsudek polského biskupa dra Henryka Przeździeckého o posledním unionistickém sjezdě velehradském uveřejnila varšavská KAP. (Katol. agence tisková č. 170): Msgre Przeździecki pravil: „Od hodně dávné doby účastním se vždy unijních sjezdů na Velehradě a pozoruji s radostí vzrůstající význam těchto sjezdů pro záležitost sjednocení církví.

Poslední unijní sjezd měl charakter výrazně vědecký a vyznačoval se naprostou upřímností. Jenom pravda může zvítězit. Všechny účastníky, jak katolíky, tak i pravoslavné, spojovala láska k pravdě, což se projevovalo stejně v referátech, jakož i v živé diskusi. Myšlenka unijní získává v zahraničí, jak jsem pozoroval, stále větší zájem, a to nejen v kruzích duchovních. Slyšel jsem na sjezdě hovořit venkovana a ženu-profesorku. Byl jsem mile překvapen jejich znalostí věcí unijních. Avšak nejen mezi slovanskými národy vzrůstá zájem o unijní otázky. Přítomnost zástupců Italie, Francie, Německa a jiných národností na velehradském sjezdě, znalost slovanských jazyků u těchto zástupců svědčí výmluvně, že se o záležitosti unijní vážně zajímá katolická veřejnost. Přítomnost pravoslavného biskupa Leontija a universitního profesora brněnského dra Vilinského na Velehradě (přítomen byl sjezdu dr. Vilinský mladší z Prahy, syn brněnského univ. profesora, který pro nemoc své manželky nemohl přijet osobně, ale poslal svůj referát sjezdový; pozn. redakce) a jich živá účast na pracích unijních, staly se opět dalším krokem vpřed ke sblížení církví. Z resolucí, přijatých na sjezdě velehradském, je viděti, že Velehrad věnuje více pozornosti vědecké stránce unie, zatím co pinské konference se jí zabývají spíše se stanoviska praktického, se stanoviska duchovní správy, což více odpovídá našim polským poměrům. Mám dojem, že záležitost unijní vyvolá ještě větší porozumění ve veřejnosti u příležitosti 500. výročí unie uzavřené ve Florencii v r. 1439, s jehož přípravou započato. Odjížděl jsem z Velehradu šťasten a nadšen v duchu, že dílo sjednocení církví se stále a zdárně rozvíjí, že je nic nepoutá s běžnou politikou, že všechny účastníky velehradského sjezdu proniká myšlenka „ut omnes unum sint". Mým nejvyšším přáním jest, aby ani Polska v díle unie nedala se předstihnout, aby touha po sjednocení církví našla i u nás potřebného porozumění a spolupráce."

Cyrilometodějská velezrada. O tradici cyrilometodějské v čsl. odboji za světové války bylo již vícekráte psáno s různého stanoviska. Alois Navrátil a Josef Krejčí vydali právě ilustrovaný sborník dokladů a vzpomínek pod názvem: Tradice cyrilometodějská v čsl. odboji (nákladem Přípravného výboru Ústřední jednoty čsl. legionářů pro uspořádání oslav na Velehradě, Přerov — 1936),

kde se snaží zjistit objektivně pravdu na základě svědectví dosud žijících účastníků čsl. odboje. Mezi ilustracemi je otištěn také oltářní obraz z kostela sv. Bartoloměje ve Veselí na Moravě, o němž se domníval † tamější učitel Josef Homola, že představuje sv. apoštoly Cyrila a Metoděje. Ofotografoval si ten obraz a připsal k němu známá slova: „Neopouštěj, bratře, Moravany dobré". Učitel Homola vydal svého času též knihu „Slovanský Velehrad", v níž se snažil dokázat, že starý Velehrad byl ve Veselí nebo v přifařené obci Zarazicích. Za války v roce 1914, když přijížděli k nám první ruští zajatci, rozdával jim učitel Homola své cyrilometodějské pohlednice, aby mohli podat domů zprávy o svém zajetí. Některým vojákům negramotným posloužil — znaje rusky — i při psaní lístků. Na udání židovského inteligenta dra Kohna byl učitel Homola zatčen, odvezen do Brna na Špilberk a pak do Vídně, kde byl 8 měsíců držán ve vyšetřovací vazbě a konečně odsouzen na 22 měsíců těžkého žaláře; učitelský plat byl mu ovšem zastaven a po návratu ze žaláře už nesměl učit. Soud spatřoval v Homolově cyrilometodějské pohlednici, a zvláště v jejím nápisu: „Neopouštěj, bratře, Moravany dobré" — velezradu, prý výzvu k Rusům o pomoc Moravanům! Pohlednici předložili tehdy čeští poslanci v rozpočtovém výboru na říšské radě jeho členům i ministrům, aby v ní našli velezradu, ale žádný toho nedovedl. Na to byl — pověstný vojenský soud rakouský!

Nový kostel sv. Cyrila a Metoděje. Nedávno byl položen a posvěcen základní kámen katolického kostela sv. Cyrila a Metoděje v Jezeřanech u Mor. Krumlova. Bude pro osady Jezeřany a Maršovice.

Slovinští účastníci velehradského unionistického kongresu, a to mariborský p. biskup dr. J. Tomažič, dále kanovník dr. Mirt z Mariboru a prelát dr. Grivec z Lublaně navštívili v průvodu kanovníka Fr. Jemelky Luhačovice, Zlín a pak zajeli na sv. Hostýn. Tam setkali se s dalším slovinským kongresistou P. Prešernem T. J., který sem přijel s řádovými spolubratry dr. Spáčilem, P. Bourgeoisem a viceprovinciálem P. Mikušem. Slovinští poutníci byli krásou Hostýna uchváceni. P. biskupa dr. Tomažiče nejvíce zajímala originelní křížová cesta Koehlerova. Ze sv. Hostýna přijeli slovinští hosté do Olomouce, kde si prohlédli dóm, kapli bl. Jana Sarkandra a hejčínský kostel sv. Cyrila a Metoděje, který na ně udělal mocný dojem.

Třísté výročí smrti olomouckého biskupa kard. Fr. Dietrichsteina (19. IX.) spadá do doby, kdy je světová pozornost obrácena k španělskému hlavnímu městu Madridu, které z posledních sil se brání útokům národního povstání Španělska. V Madridě právě narodil se kard. Dietrichstein (1570), přišel 29letý na Moravu (už jako kardinál); byl důvěrným rádcem čtyř tehdejších panovníků rakouských (Rudolfa II., Matyáše, a Ferdinanda II. a III.) a prožíval těžké doby povstání českých protestantských stavů, byv od nich i zajat a v Brně vězněn. O zachování katolické víry na Moravě si získal veliké zásluhy. Zemřel v Brně dne 19. září r. 1636.

ČECHY

Kříž z katolického sjezdu do Strahovské zahrady nad Prahu. Světelný kříž, který zářil o loňském katolickém sjezdě na Václavském náměstí v Praze, bude se svolením městské rady pražské postaven ve Strahovské zahradě, kde bude v noci osvětlen. Jeho vztyčení nad Prahou je nejen krásným stálým vyznáním spásy kříže, nýbrž i okrasou stověžaté Prahy a památkou I. říšského sjezdu katolíků.

Dosavadní duchovní správce řekokatolíků v Praze s jurisdikcí i v ostatních Čechách a zemi Moravskoslezské, O. Vasyl Hopko, byl povolán do Prešova za spirituála v tamějším semináři. Na jeho místo byl poslán mladý kněz prešovské diecése O. Ivan Cisarik. Činnost O. Hopka v Praze možno právem nazvat průkopnickou nejenom proto, že po celá léta musil vynakládat největší úsilí, aby dosáhl konečného svolení ke zřízení řecko-katolické farnosti v Praze, ale i proto, že tuto farnost musil drobnou apoštolskou prací teprve organisovati. Věrného spolupracovníka v tomto těžkém díle měl O. Hopko od počátku v obětavém jednateli pražského odboru ACM, prof. dru Františku Pechuškovi, který nelitoval

žádných obětí hmotných, ani osobních starostí, aby se roztroušené stádce řecko-katolíků podařilo soustřediti a zachránit nábožensky i národně. Nejprve se konaly řecko-katolické služby Boží v kostele sv. Kříže na Příkopech, odkud byly přeneseny do Klementina, kde také byl zřízen řecko-katolický farní úřad. O. Hopkovi leželo především na srdci blaho mládeže řecko-katolické jak studentů, tak i řemeslníků, dělníků a služebných. Obojí sorganisoval na půdě náboženské — přes těžké rozpory národnostně jazykové (hnutí velkoruské a ukrajinské) — a radostí zářil, když je svedl všechny dohromady o každoroční paschální slavnosti, o jejíž zdar se vždy postaral s otcovskou láskou.

O. Hopko ujal se také s úspěchem důležité otázky náboženské výuky a výchovy řecko-katolické mládeže studentské na ruských školách pražských, jak jsme o tom nedávno referovali v samostatném článku našeho „Apoštolátu"; měl výborný pěvecký sbor chrámový, súčastnil se misijního zájezdu na Volyň, navštěvoval své věřící ve větších střediscích Čech a Moravy (byl i v Olomouci) a sledoval se zájmem hnutí unijní. S velkými zkušenostmi odchází (6. IX.) do Prešova, aby ve svých ideálech vychovával kněžský dorost. Požehnej, Bože, jeho další práci i dílu jeho nástupce.

Ruský spisovatel Vasilij Ivanovič Němirovič-Dančenko, známý v celém Slovanstvu, zemřel v Praze dne 18. září ve věku asi 92 let. Zesnulý musel, jako tolik ruských inteligentů, uprchnouti z Ruska před bolševiky a používal již dlouhou dobu pohostinství československého národa. I ve vyhnanství Němirovič-Dančenko neúnavně pracoval, a mnohé z jeho spisů byly vydány nejdříve v českém jazyku. Ačkoliv zesnulý patřil podle svého smýšlení k ruským socialistickým směrům a byl dokonce členem strany ruských národních socialistů, zůstal přece věřícím křesťanem a udržoval úzké styky se svojí pravoslavnou církví. Pohřeb Němirovičovi-Dančenkovi vystrojilo hlavní město Praha, a do pravoslavného Mikulášského chrámu na Starém náměstí přišlo se s ním rozloučiti tolik lidu, Rusů a Čechů, že chrám musel býti policejně uzavřen. Po panichydě v Mikulášském chrámě promluvil o životním díle zesnulého igumen Isaakij. Pak byla rakev vynesena na Staroměstské náměstí, kde se se zemřelým spisovatelem rozloučil univ. prof. Horák. Na olšanském hřbitově očekávali ji děti z ruského pražského gymnasia a četné ruské i české obecenstvo. Pravoslavný ruský biskup Sergij spolu s pěti svými kněžími vykonal poslední smuteční obřady. Podle ruského zvyku se přátelé rozloučili se zesnulým nad otevřeným rovem krátkými proslovy. V. Charlamov zdůraznil význam jeho veřejné a politické činnosti. Za československé novináře promluvil o vzorné novinářské činnosti zesnulého syndik senátor Jiří Pichl a S. Varšavský, předseda spolku ruských spisovatelů a novinářů v ČSR, o činnosti spisovatelské, kde významné místo zaujímají zvláště jeho spisy pro děti. Děti rády četly jeho knížky, jelikož spisovatel rozuměl jejich duši a rozuměl jí proto, že jeho vlastní duše po celý život zachovala si dětskou živost a upřímnost... Dozněly proslovy a slova modliteb a za zpěvu „Věčnaja paměť" byla spuštěna rakev do čerstvého hrobu a tak k dlouhým řadám ruských rovů v Praze přibyl zase jeden, a to jednoho z nejvýznamnějších synů ruského národa. Budiž mu slovanská země lehká! E. K.

SLOVENSKO

Bohoslovecká fakulta v Bratislavě se ustavila. Profesorský sbor bohoslovecké fakulty v Bratislavě vstoupil v činnost. Pan president republiky jmenoval jeho řádnými profesory: pro církevní právo dr. Emila Funczika, dosud profesora na bohosloveckém učilišti v Trnavě; pro křesťanskou filosofii dr. Jana Konečného z bohosloveckého učiliště v Hradci Králové; pro Nový zákon dr. Matoušů z bohosloveckého učiliště v Českých Budějovicích; pro východní theologii a liturgiku dr. Mikuláše Russňáka z bohosloveckého učiliště v Prešově, pro mravovědu dr. Alexandra Spessa z bohosloveckého učiliště v Košicích; pro církevní dějiny dr. Jana K. Vyskočila, provinciála františkánů z Prahy.

Bezplatným řádným profesorem pro křesťanskou sociologii jmenován dr.

Bedřich Vašek z Cyrilometodějské fakulty v Olomouci.

Mimořádnými profesory pro dogmatiku dr. Jiří Šimalčík z bohosloveckého učiliště v Báňské Bystřici, pro Starý zákon dr. Štěpán Zlatoš z bohosloveckého učiliště v Trnavě, pro pastorálku dr. Faith z bohosloveckého učiliště ve Spišské Kapitule.

Pedagogiku a katechetiku bude suplovati dr. Višňovský z Trnavy. Asistenti jsou dr. Bucko a dr. Salatnay.

Profesoři složili vyznání víry do rukou biskupa dr. Pavla Jantausche v Trnavě. Prvním děkanem byl zvolen dr. Funczik. Státní přísahu skládali noví profesoři do rukou zemského presidenta Orszaga.

Zatímním gen. vikářem trnavské diecése po zemřelém prelátu Karlu Nečesálkovi byl jmenován kancléř msgre dr. Ambrož Lazík, veliký přítel Velehradu.

Svatováclavské oslavy na Slovensku. V Bratislavě uspořádaly spojené katolické spolky oslavu svatováclavskou. V předvečer po slavnostním požehnání vyšel průvod z kostela sv. Cyrila a Metoděje se Sanktissimem a osvětlenou sochou sv. Václava do dómu sv. Michala, kde měl o sv. Václavu kázání msgre dr. E. Filkorn. Ve svátek v pondělí byla v cyrilometodějském kostele redemptoristském mše sv. Kázal kanovník Málek ze St. Boleslavě. Po mši sv. zapěn chorál svatováclavský, státní hymna a posvěcen prapor a sošky sv. Václava a sv. Cyrila a Metoděje. — V Košicích uspořádal komité pro postavení sochy sv. Václava a Městský osvětový sbor slavnost odhalení a posvěcení sochy sv. Václava pod protektorátem p. biskupa Čárského, armádních generálů Krejčího a Prchaly, opata dra Zavorala, dra J. J. Rückla a městské rady. V neděli bylo slavnostní představení v divadle. O sv. Václavu promluvil spisovatel MUDr. Jaroslav Durych, pplk. zdrav. z Olomouce, jehož divadelní hra „Svatý Václav" byla pak sehrána. V pondělí sloužil pontifikální mši sv. a posvětil sochu p. biskup Čársky. Projev mimo jiné učinil armádní generál Prchala a sochu převzal v ochranu starosta města a president obchodní komory Maxoň.

PODKARPATSKÁ RUS

Svěcení kaple v okresní nemocnici v Sevluši, které dne 20. září vykonal řecko-katolický biskup Alex. Stojka z Užhorodu, súčastnilo se na 10.000 lidí z města i okolí. Ředitel nemocnice dr. Štefan Rokyckyj, jemuž především náleží zásluha o zřízení kaple, chtěl — jak se sám vyjádřil — jako poctivý Rusín uskutečniti pořekadlo svého národa: „bez Boha ani do poroha" (prahu). Proslov biskupa Stojky, který pronesl po posvěcení kaple i maďarsky — vzhledem k četné účasti i maďarských katolíků — zdůraznil lásku ruského národa k domu Božímu, k domu vzdělání (škole) a k domu milosrdenství. Slavnosti svěcení kaple byl přítomen též gubernátor Konst. Hrabar a duchovenstvo a věřící římsko-katolického obřadu. — V Sevluši se mohli oni činitelé, kteří zabránili nedávno svěcení ústředního domu podkarpatské samosprávy, na vlastní oči přesvědčit, čím je posvátný úkon svěcení význačných veřejných budov upřímnému cítění ruského věřícího lidu a jak hluboce je spjata víra jeho s životní praksí.

„Křesťanský den" v Berehově na Podkarpatské Rusi uspořádali letos dne 20. září katolíci obojího obřadu i všech národností. Pontifikální mši sv. latinského obřadu sloužil apoštolský administrátor msgre František Svoboda z Užhorodu a slavnou liturgii řecko-katolickou měl současně místní archidiakon O. Eug. Ortutaj, dlouholetý starosta berehovský. Slovo Boží bylo hlásáno rusky, maďarsky i česky zástupům věřících, jichž „Křesťanský den" shromáždil v Berehově na 8000. Po službách Božích se konala manifestační schůze, jež v různých řečech akcentovala jednotu katolické myšlenky i akce. Projev českého řečníka, rady dra Fuchse a jeho paní, tlumočený též maďarsky, vyvolal nadšený souhlas. Z východního Slovenska súčastnil se sjezdu P. Antonín Michalovič, ředitel KA. Radostná byla i účast zástupců dělnictva, které se tak staví do spolupráce v Katol. akci. Berehov dal pěkný příklad svornosti katolíků v kraji náboženský i národnostně pestrém. Činnost dlouholetého starosty O. Ortutaje nese ovoce!

Za hranicemi.

ŘÍM

Vatikánský deník „Osservatore Romano" dovršil letos (1. července) 75 let svého trvání. Založil ho katolický laik August markýz Baviera v době vítězného liberalismu v Italii a dal mu dvě hesla, jimž časopis vždy zůstal věren: „Unicuique suum" (Každému, co mu patří) a „Non praevalebunt" (Nezvítězí, totiž nepřátelé Církve). Po dobu 75 let byl „Osservatore Romano", jak trefně se vyjádřil jeho nynější redaktor hr. Dalla Tore, „stálým válečným zpravodajem z boje o svobodu Církve a vítězství katolické myšlenky". S počátku nebyl „Osservatore Romano" oficielním listem papežským, ač už od r. 1873 měl ve svém záhlaví znak papežské tiáry. Teprve ke konci pontifikátu Pia IX. vystupuje po prvé jako poloofficielní orgán papežský, aby úředně osvětlil důležité okolnosti smrti krále Viktora Emanuela (1878). Za pontifikátu Lva XIII. přináší už stálou rubriku „Nostre Informazioni", kde jsou uveřejňovány úřední projevy a informace Sv. Stolice. Lev XIII. nejednou sám prohlížel došlé rukopisy a s vlastními poznámkami je odevzdával redakci, opravuje mnohdy slohové chyby — znalec a milovník čistoty rodného jazyka! A když se list octl v nebezpečí existence, pověřil Lev XIII. kardinála Rampollu jeho zabezpečením! Stejně blízký zůstal vztah papeže Pia X. k „Osservatore Romano", který nejednou sám osobně odevzdával redaktorovi text svých projevů. Benedikt XV. provázel papežský orgán otcovskou péčí, ale i zdravou kritikou. Na redakčním stolku častěji se octla obálka a exemplář „Osservatore Romano", komentovaný vykřičníky, otazníky a postranními glossami, jimiž červená tužka papežova prováděla upřímnou kritiku a dávala redakci velmi prospěšné pokyny. Kdysi v obálce poslané papežem našel redaktor místo svého deníku exemplář boloňského listu „Resto del Carlino" s touto poznámkou: „Kdybych byl redaktorem „Osserv. Romano" — ale nejsem toho hoden — popřel bych tuto zprávu a na ni odpověděl — Benedictus XV. PP." — Nynější Svatý Otec Pius XI., známý svou péčí o katolický tisk, pozvedl „Osserv. Romano" na přední deník světový, postaral se o jeho skvělé umístění ve Vatikánském městě a o jeho nejdokonalejší technické vybavení. „Osserv. Romano" nejen jako orgán vatikánský, ale i svou vnitřní hodnotou stojí na výši doby!

Nový sekretář Východní kongregace, kard. Tisserant, navštívil v doprovodu assessora téže Kongregace msgra Josefa Cesariniho po prvé v červenci (13. VII.) římské Russicum. Po krátké modlitbě v chrámě sv. Antonína Vel. uvítal vzácného hosta rektor ústavu P. de Regis ve slavnostní síni a provoláno mu „Mnogaja ljeta"! Kardinál poděkoval rusky, zdůrazniv lásku a oddanost k Sv. Stolici a nadšení pro veliké ideály, v nichž Russikum vychovává své žáky, a pak pokračoval italsky, vzpomínaje svého prvního seznámení se s Rusy. Bylo to hned v r. 1905 u Božího hrobu v Jerusalemě. Chovancům doporučoval, aby se pilně snažili prospívat ve svatosti života, ve studiu a v péči o čistotu východního obřadu. Z Russika odešel kardinál Tisserant do Východ. ústavu.

Římský „governatore" Bottai předložil Sv. Otci podrobné plány, podle nichž má být přestavěna římská čtvrť „Borgo" před náměstím sv. Petra. Papež zásadně návrh potvrdil; jeho provedení má býti dokončeno do r. 1940 a změní úplně podobu této části Říma před náměstím sv. Petra!

Měsícem mezinárodních kongresů římských byl letošní září. Dne 14. září byl zahájen sjezd rytířů sv. Silvestra; dne 21. září začaly porady katolických novinářů o žurnalistických školách. Byla to příprava k následujícímu II. mezinárodnímu sjezdu katolických novinářů, který začal dne 23. září. Z tohoto sjezdu má vyrůst mezinárodní organisace katolických novinářů. Ve dnech 29.—31. září se konal kongres pro katolickou reklamu a v listopadu je pak ještě II. mezinárodní sjezd tomistický.

„Pro Oriente Cristiano" (Pro křesťanský Východ) nazývá se týden studií, který se konal ve dnech 13.—20. září v italském městě Bari a který byl věnován snahám o sjednocení křesťanského Východu s katolickou Církví.

Státní sekretář, kard. Pacelli poslal jménem Sv. Otce barskému arcibiskupovi list, v němž zdůrazňuje, že město Bari je příhodným místem k jednání o sjednocení Východu a Západu jak svým zeměpisným položením, tak zvláště hrobem sv. Mikuláše, velikého světce křesťanského Východu. Svatý Otec žehná těmto snahám se starostlivou láskou k nešťastným bratřím na Východě a přeje „Týdnu studií", který se už po čtvrté koná za předsednictví palermského kardinála, praktického úspěchu a probuzení většího zájmu a činnosti pro křesťanský Východ. Za ÚACM poslal pozdravný projev předseda p. arcibiskup dr. L. Prečan.

Předseda unijního spolku „Pro oriente Christiano", kard. Lavitrano, vedl u příležitosti barského unijního týdne (13.—20. IX.) mezinárodní pout z Říma do Bari. Poutníky přijal v Římě Sv. Otec ve zvláštní audienci, posvětil jim votivní lampu, kterou pak zavezli na hrob sv. Mikuláše do Bari.

Při nedávné audienci účastníků V. mezinárodního kongresu byzantologického v Římě dotkl se Sv. Otec důležité otázky jednoty Církví. Zdůraznil, že studia křesťanského východu, konaná v ovzduší vědeckém, prostém vášně a stranickosti, mohou nejrychleji zabezpečiti tak toužebnou dohodu křesťanského Východu s katolickou Církví, po níž volali a toužili všichni velcí papežové poslední doby a zvláště nynější sv. Otec Pius XI. — Sjezdu byzantologického se súčastnili z naší republiky prelát dr. Vajs, dr. Dvorník a dr. Weingart.

Mezinárodní sjezd katolických novinářů v Římě zakončil se zájezdem účastníků do Castelgandolfo, kde je přijal Sv. Otec ve zvláštním slyšení. Předseda sjezdu hr. Dalla Torre podal ve svém proslovu k Sv. Otci stručnou zprávu o vykonané práci a konstatoval, že na sjezdě nemohl být zastoupen katolický tisk z Ruska, Německa a Španělska. Přijelo sice na sjezd několik katolických novinářů španělských, ale nemohli zastupovati katolický tisk své vlasti, poněvadž jej nynější protikatolická vláda zničila. Osud katolického tisku je úzce spjat s osudem Církve! Sv. Otec vyzval novináře, jichž bylo 260, zastupujících 28 národů, k upřímné vděčnosti k Bohu jak za velikou milost svého význam-

ného povolání, tak i za úspěchy římského sjezdu a udělil všem své požehnání. Český katolický tisk zastupoval na římském sjezdě šéfredaktor P. Lad. Zamykal z Olomouce a dr. Doležal z Prahy.

ANGLIE

Životní cesta Chestertona, nedávno zemřelého anglického konvertity. V šestnácti letech byl nevěrcem, brzo potom agnostikem (t. j. neuznával za možné poznati pravdu). Tak vstoupil do světa rozumového a započal své bloudění v hluchém, temném a nedozírném houšti idei a filosofií navzájem se potírajících. Na konec poznal, že zbloudil. Ztrativ Boha, ztratil lidství, vlast i sebe samého. Hodnoty pozbyly ceny. Ve svém bloudění připomíná sv. Augustina a, jako on, je především člověkem, kterému jde o pravdu. V kterési Chestertonově novele praví Otec Brown: „Vesmír možno pojati v deset falešných filosofií, a každá bude logická." Chesterton, uznávaje logiku každého systému filosofického, chtěl přece jen poznat pravdu o vesmíru a nezalekl se velikých obtíží cesty, která k ní vede. Byl příliš zdravým, než aby mohl zůstati v ovzduší chorobné filosofie, příliš horlivě hledal pravdu, než aby se mohla před ním ukrýti. Pak s radostí objevil Boha, lidskost, Anglii a samého sebe. Ke katolictví šel rozvážně a zvolna a s jakýmisi ohledy. Taková díla jako jest jeho „Orthodoxie", kde Chesterton chápe a miluje katolickou Církev lépe nežli mnozí katolíci, byla napsána několiknácte let před tím, než Chesterton vstoupil formálně do katolické Církve. Tak vážně pojímal veliký Chesterton světový ústav spásy!

BELGIE.

V Bruselu nedávno konaný sjezd belgických volnomyšlenkářů se usnesl, aby jejich organisace hromadně přistoupily do lidové fronty, která se právě tvoří v Belgii. Holdovací telegramy poslali Leonu Blumovi do Paříže a španělskému presidentu Azañovi, aby bylo patrně jasno, kam směřuje lidová fronta komunistů a volnomyšlenkářů!

V belgickém městě Laeken slav-

nostně korunoval kardinál van Roey starobylou sochu Matky Boží, pocházející z doby Karla Velikého (9. stol.). Ježíškovi vložila na hlavu drahocennou korunku belgická princezna Josefina Charlotta, následník trůnu Baudoin odevzdal pak zlatou korunu pro Pannu Marii do rukou světitele kard. van Roeya. Ve velikém slavnostním průvodě kráčeli též královští princi — k radosti nepřehledných zástupů lidí.

Mírový kongres v Bruselu ospravedlnil svým průběhem výstrahy, které jej s katolické strany označovaly jako maskovanou propagaci komunismu. Už ta veliká mapa v sjezdovém sále, kde byly bronzově označeny země, které se sjezdu nesúčastnily, bíle pak země „apoštolů pokoje": Sověty, Francie a Španělsko(!?) — mluvila jasnou řečí. A maska padala dolů, když promluvila duše sjezdového davu, jako na př. při příchodu španělské komunistky Dolores Ibiburi, kdy na pozdrav zahřměla „internacionála", zaťaté ruce — to je bolševický pozdrav — zamávaly vzduchem, a „holubice míru" usedala na reservované čestné místo kongresu. A ze Španělska ji provázela pověst zběsilé ženy, která se na madridské ulici přímo vrhla na zatknutého řeholníka a překousla mu hrdlo. A masku s kongresu odsouvaly dále nadšením provázené řeči Jouhauxe, vůdce rudých syndikátů francouzských, Schwernika, diktátora sovětských továrních svazů, ministra Pierre Cota, senátora Cachina a j., a odsouvají četné resoluce sjezdové. Skuteční pacifisté z Anglie (Rev. Sheppard, spisovatel Aldons Huxley, labourista J. Lansbury) a z Ameriky (Nevin Sayre) zklamáni oficielním sjezdem uspořádali protisjezd mírový v duchu křesťanském.

FRANCIE

Za vlády „levé fronty" vtírá se komunistická propaganda do škol. V osadě Vigneux-sur-Seine podělovala správa školy nejlepší žáky knížkou „Jean Sans pain" (Jan bez chleba), kterou napsal známý revolucionář-komunista Paul Vaillant-Couturier. Knížka je přeplněna komunistickou demagogií a ohavným rouháním. Komunismus učitelstva připravuje hrob Francii!

Známý katolický spisovatel francouzský, František Mauriac, vystoupil v časopise „Figaro" velmi rozhodně proti dodávání zbraní a munice španělské vládě z Francie; píše: „Ministerský předseda musí vědět, že tvoříme skupinu lidí, odsuzujících co nejpřísněji vinu nenávisti, která otáčí nyní Francouze. Od nastoupení vlády Lidové fronty vynakládali jsme všechnu péči, aby došlo k umírněnějším poměrům. V ovzduší domácího boje usilovali jsme o zachování rozvahy... Ve chvíli však, kdy zjistíme, že ti, kteří nám vládnou, začínají bráti činnou účast na vzájemném vraždění na poloostrově pyrenejském, budeme vědět, že ve Francii vládnou ne státníci, nýbrž jen vůdcové band, lidé, kteří podlehli rozkazům velké internacionály nenávisti. — Pamatujte si, že takového přestupku vám nikdy neprominem!"

Ovoce komunismu uzrává především ve francouzském učitelstvu obecných státních škol. Na sjezdě v Lille prohlásili se veřejně — bez ohledu na kritickou situaci své vlasti — pro „integrální pacifismus". To znamená, že dvě třetiny francouzského učitelstva obecných škol (35.000) postavilo se zcela jasně za plný program komunismu: požadují nejen radikální reformy komunistické ve škole ve smyslu ruského bolševismu, nýbrž vyzývají dělnictvo k obsazení továren a k vyhlášení obecné stávky v případě válečné mobilisace na znamení protestu proti válce. V rukách takových vychovatelů spočívá budoucnost Francie! Projev lillský vyvolal přirozeně i ve vládě levé fronty francouzské veliké znepokojení. Pařížský tisk (Echo de Paris) klade hroznou otázku, jde-li tu o šílence či zločince!

Organisace katolické mládeže dělnické ze severní Francie, známé pod zkratkami JOC (žosisté), konala svůj sjezd v Lille. Súčastnilo se ho přes 20.000 osob, k nimž nadšeně promluvil lillský kardinál Liénart. „Je temno na zemi, když lidské rozumy nevidí věcí božských," pravil kardinál, dotýkaje se myšlenkového zmatku přítomné doby, a povzbuzoval katolickou mládež dělnickou k věrnosti heslu, jež nosí prapory JOC: Milosrdenství. Není v něm slabost, nýbrž síla budící odvahu a nadšení!

NĚMECKO

Poslední statistika sčítání lidu v Německu (z r. 1933) přinesla žalostný obraz náboženského zmatku v obyvatelstvu III. říše, které se roztříštilo na tisíc skoro různých náboženských přesvědčení. Až se divit třeba trpělivosti těch, kdož zpracovávali statistický materiál a svědomitě zjišťovali a třídili výplň náboženské rubriky na sčítacích formulářích; bylo tam psáno: spiritualista, etika, badatel run, darvinista, syndikalista, vlastní náboženství atd. Židé se přihlásili k 32 různým směrům náboženským, hernhutští ke 14 a ještě zbylo skoro 900 různých křesťanských a pohanských sekt v Hitlerově říši, která chce za každou cenu sjednotit německý národ. Bude to zevnější jednota, jíž bude chybět jednota vnitřní!

RAKOUSKO

Porady letošního XV. mezinárodního sjezdu „Pax Romana" zabývaly se úlohou katolíka, zvláště akademika, v současné kultuře, jak ji representuje kino, radio a tisk. Sjezd zachoval svoji už tradiční kočovní formu a konal se v Solnohradech, Celovci a ve Vídni. Vynikající francouzský katolický filosof Jacques Maritain z Paříže osobně sice na sjezd nepřijel, ale poslal svou zajímavou přednášku „O křesťanském pojetí kultury", která byla čtena. Zakladatel a ředitel „Radia pro nemocné", kanovník Michal Rekas (Renkas) ze Lvova vzbudil pozornost sjezdovníků svojí přednáškou na téma: „Katolický akademik a radio". Praktické ukázky filmů, sloužících propagandě bolševismu a fašismu, daly účastníkům poznat neobyčejný vliv filmové akce na veřejné mínění dnešní společnosti. Ukázky filmové propagandy hitlerovské nedovolila rakouská vláda předvésti. Pěkná byla výstava mezinárodního tisku katolických akademiků, která byla spojena se sjezdem a byla nakonec přenesena i do Vídně. Naši katoličtí akademici čsl. súčastnili se sjezdu „Pax Romana" ve velkém počtu.

ŘECKO

Klášterní republika na hoře Athos ohrožena. Zprávy přicházející z Řecka oznamují, že dny slavné republiky pravoslavných klášterů na hoře Athos jsou už sečteny. Zatím, co před světovou válkou žilo v klášteřích athonských na 15.000 mnichů, klesl jejich počet r. 1920 na 5140, v r. 1933 na 2500 a dnes na 185. Úpadek Athosu byl tím urychlen, že Řecko, které po druhé balkánské válce převzalo protektorát nad athonskými kláštery, odmítá nyní poskytovat další pomoc malé republice athonské.

Dějiny svaté hory Athos (hagion oros) jsou opravdu slavné. Byla jistě velmi záhy útočištěm poustevníků a mnichů křesťanských, kteří se na jejích srázích usazovali mnohem dříve ještě, nežli byl tam založen první historicky známý klášter z r. 962. Zakladatelem tohoto prvního kláštera Laury (řecky Megisté Lavra), po němž se pak „lavrami" nazývaly všechny kláštery na Východě, byl sv. Athanasius Athonský; pomáhal mu při tom pozdější císař Niceforas Phokos. Brzy potom byl založen na Athonské hoře gruzínský klášter Iviron, pak Vatopaediu a latinský klášter Amelfinů. Během pozdější doby přibyly další kláštery, jako ve XII. století ruský klášter Xylurgu, srbský Chilandariu a bulharský Zographu.

Kdy se athonští mniši odloučili od jednoty Církve, není přesně zjištěno. Na církevním sněmu ve Florencii (1438—1439) vystupovali ještě zástupci klášterů Lavry a Vatopaediu po boku Říma. Hnutí unijní vřelo tu ještě velmi silně i v pozdějších dobách, třebas bez většího úspěchu; neboť mniši athonští byli příliš zaměstnáni vnitřními spory — ne vždycky povahy náboženské. Konec sporům učinila konstituce z r. 1783, zachovaná s jistými změnami i v nových pravidlech organisace athonských klášterů, která byla zpracována r. 1924. Konstituce zaručovala klášterům jistou administrační samosprávu v poměru k vládám — turecké dříve, a od r. 1913 řecké. Podle ní byly kláštery na hoře athonské rozděleny na 4 pentady, z nichž se každá skládala z 5 klášterů. — Správu všech klášterů vedla rada klášterních igumenů, zvaná řecky hiera koinotes v čele se čtyřmi „epistaty" (zástupci čtyř pentad), jejichž hlavou byl „protoepistates".

Národnostní poměr mni-

chů na hoře athonské uvádí se k počátku tohoto století takto: Z celkového počtu 7432 mnichů bylo 3276 Řeků, 3496 Rusů, 307 Bulharů, 286 Rumunů, 51 Gruzínů a 16 Srbů (Lexikon für Theologie u. Kirche). Dnes většina těchto mnichů se usadila v Jugoslavii, Bulharsku a Albanii.

ŠPANĚLSKO

Všechna zběsilost nynější španělské revoluce vybíjí se především v ničení klášterů, kostelů a v divokém vraždění kněží, biskupů a řeholníků. A přece právě katoličtí řeholníci byli činni v tolika řádových školách, působili tak horlivě zvláště na poli křesťanské charity. Katolické řehole španělské měly samy 416 nemocnic s 82.366 lůžky, 72 klinik, v nichž vydržovaly 13 tisíc 300 nemocných, měly 43 ústavy pro choromyslné s 13.000 pacienty. Kromě toho navštěvovali řeholníci a řeholnice denně 91.000 nemocných a v soukromých domech denně sytili mlékem na 30.500 sirotků a ve svých klášteřích poskytovali denně teplou stravu 190.000 chudákům. A odměnou za to — šílená nenávist zástupů poštvaných vyslanci a žáky bezbožeckého bolševismu ruského! Jak dlouho ztrpí ještě kulturní Evropa rejdy Bely Kuhna, Trockiho atd.?

Bolševická vláda španělská podivně ospravedlňuje své strašné krveprolévání. Svatá Stolice protestovala hned 10. srpna proti nelidskému pronásledování kněží a Církve ve Španělsku. Vládní madridský list „Informaciones" odpověděl na protest Sv. Stolice článkem nadepsaným: „En la ciudad del Vaticano estan mal informados" (Ve Vatikánském městě jsou špatně informováni). Píše: Ve Vatikáně bezpochyby nevědí, že větší část řeholníků politisovala a politisuje. Příklad: Karlistické boje. V dnešním boji šli řeholníci pobíjet vlastní bratry nejen na bojiště, nýbrž přetvořili kostely v pevnosti napadající lid, který brání republiku a svobodu. Jak se mohlo v tomto případě ušetřiti kostelů? Španělská vláda se pouze bránila, když střílela z ulice proti ohni z klášterů."

Na toto prohlášení odpovídá papežský list, L'Osservatore Romano: Jak vidět, jsou v městě Madridě špatně informováni. Jest jasno, že v Madridě bezpochyby nesmí věděti, že kněží a řeholníci, kteří jsou masakrováni (houfně pobíjeni) v klášteřích a nemocnicích a v noviciátech, zřejmě nešli na bojiště, že řeholnice v klausuře a v sanatoriích nemohly býti mobilisovány od povstalců. Že, když jsou už všichni tito „spiklenci" zajati, poněvadž jsou zvyklí opatrovati děti, ošetřovati nemocné a raněné, mohli býti především zasaženi preventivní vazbou. Že když jich fanatická přísnost chtěla obětovati, nebylo třeba používati hanebného zneuctění, hořících hranic a masakrování přemnohých těch, kteří jsou také bratry. V městě Madridě nevědí, že se mrtvoly nemohou účastniti bojů, ani občanských. A přece byly zneuctěny hroby, vyňaty mrtvoly a vystaveny k zhanobení, a to mrtvoly — nikoliv karlistických bojovníků, nýbrž sester karmelitánek, které jistě nestřílely z klášterů, aby ulice musela na obranu vlády napadnouti hroby.

Ale ne dosti na tom. V Madridě nevědí, jak duchaplně a zvolna vyhledávali kostely-pevnosti, povstalé proti lidu, který brání svobodu a republiku, opravdu groteskní, když se pomyslí na 150 kostelů zničených jen v Barceloně. Snad ony byly, ony všechny byly pevnosti a ozbrojené? Proč potom byly na oltářích místo strojních pušek, ručnic a nábojů — kříže, relikvie a církevní roucha, na místo ozbrojených lidí byli tam kněží, kteří sloužili mši svatou — jako v kostele karmelitánů dne 24. srpna, kde museli nejdříve rozehnati věřící, pochytati kněze, aby bylo dokonáno zhanobení svatyně? Což snad byla pevností socha Krista Krále, na kterou se střílelo, a socha přece nikoho nevyzývala ani na střelbu neodpovídala. Potom i onen pokřik „Pryč s Bohem", na který odpovídali kněží „Ať žije Kristus", snad nevolal lid, který bránil republiku a svobodu?

Konečně, když „špatně informovaní" byli lépe zpraveni, žádáno od nich, aby vyslovili veřejné politování nad hrůzami. „Informaciones" ani toho nevědí anebo dělají, jako by to nevěděly. Od řádné vlády se žádalo, když ozbrojila neodpovědné vrahy, aby ospravedlnila svoji nevyhnutelnou odpovědnost za ty, kdož zneužili její moci, aby ji zhanobili strašnými zločiny před celým kulturním světem. — Ale nadarmo!

Východní patriarcháty katolické. Východní katoličtí patriarchové jsou dnes tito: V Cařihradě (Turecko) — Antonio Anastasio Rossi, nar. v Miláně r. 1864, patriarchou od r. 1927. V Alexandrii (Egypt) je apoštolský administrátor pro koptický obřad — Marco Khouzam. Syrským patriarchou antiošským je Ignác Gabriel kardinál Tappouni, nar. v Mosulu (Irak) roku 1879, patriarchou od r. 1929, kardinálem od r. 1935. Maronitský patriarcha: Antonín Arida, od r. 1932 (potvrzen r. 1933). Melchitský patriarcha — Cyril IX. Mogabgab, nar. r. 1855 v Ain Zahalta v diec. sidonské, patriarchou antiošským melchitského obřadu od r. 1925 (1926). V Jerusalemě — Alois Barlassima, nar. r. 1872, pomocným patriarchou od r. 1918, skutečným od r. 1920. Chaldejsko-babylonský — Josef Emanuel Thomas, nar. r. 1852, patriarchou od r. 1900. Armenský patriarcha Cilicie-Elvidis Petr XIV., arpiarian, patriarchou od r. 1933.

ASIE

Příští světový sjezd eucharistický, připravovaný na únor r. 1937 v Manile na ostrovech Filipinských, obrací pozornost katolického světa na tyto kraje dálného Východu, které jedině jsou z velké většiny — 80 procent — katolické. Souostroví Filipinské skládá se ze 7083 větších a menších ostrovů, jejichž povrch měří asi 300.000 km². Obyvatelstvo — počtem asi 14 milionů — je převážně původu malajského. 12 milionů katolíků filipinských je církevně rozděleno na 2 metropole, 10 biskupství a 2 apoštolské prefektury. V čele všech stojí apoštolský delegát, arcibiskup velicijský msgre Piani, salesian, sídlící v Manile. Správu metropole manilské, založené už r. 1595, vede arcibiskup Michal O'Doherty, rodem Irčan, druhou metropoli, zřízenou teprve nedávno v Cebu, spravuje arcib. Gabriel Reyes, rodák filipinský. Duchovní správa na Filipinách trpí velikým nedostatkem kněžstva; z 986 farností zůstává 53 úplně bez kněží. Eucharistický sjezd bude prosit Pána žní, aby i na toto pole poslal nové dělníky — vzbudil mezi domorodci milost kněžských povolání.

„The Chrysostom", anglický unionistický měsíčník, vycházející ve West Aliquippa, Pa, USA, uveřejnil v červencovém čísle redakční článek o „hnutí cyrilometodějském" (The SS. Cyril and Method Movement), aby u příležitosti VII. unionistického sjezdu velehradského informoval své čtenáře o Velehradě, o vzniku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje (není však podřízen Kongregaci de Propaganda fide, nýbrž Kongregaci východní, pozn. red.), o sjezdech unionistických a o myšlence unionistické jako odkazu sv. apoštolů slovanských. Článek psaný se slovanským nadšením a hlubokým porozuměním úkolů Slovanstva v Církvi obecné, končí výzvou k apoštolské práci v duchu sv. Cyrila a Metoděje, sv. Josafata a † arcib. dra Stojana podle směrnic unionistického papeže Pia XI. Redaktor Rev. John Kallok zasluhuje za to dík a podpory všech Slovanů v Americe i u nás.

Řeckokatolické diecése v Americe ve světle statistiky: a) V ukrajinské řeckokatolické diecése filadelfské je: 86 kněží světských, 6 řeholních a 6 na odpočinku, celkem tedy 98 kněží. Farních kostelů je 84, misijních 47, jedna vyšší škola se 46 studenty a jedna akademie s 28 dětmi. Farních škol je 91 s 10.438 dětmi, 13 konventů, 2 sirotčince s 73 sirotky; všech řeckokatolických Ukrajinců této diecése je 278.000. b) Pittsburská řeckokatolická diecése karpatoruská má: 132 světských kněží, farních kostelů 131, misijních 51, všech řekokatolíků 302.956. c) V Kanadě je řeckokatolická diecése ukrajinská ve Winnipegu, má 34 světských kněží, 30 řeholních, farních kostelů 31, misijních 250, farních škol 11, všech řekokatolíků je v Kanadě 350.000. Z této statistiky je patrno, že v duchovním životě jsou na tom nejhůře řekokatolici v Kanadě, kde jest jich také nejvíce a kde jsou pastorováni většinou způsobem misijním. Není divu, že nedostatečná duchovní správa usnadňuje pak tam pronikání nevěry a komunismu za těžkých poměrů životních.

Mexické katakomby. Poněvadž vláda zakázala kněžím vyučovati náboženství, ujalo se katechetické práce

přes 30.000 žen a potají vyučují děti katechismu. Stejně skrytý je všecek náboženský život v Mexiku; bohoslužba se koná na místech známých jen osobám zasvěceným. Věřícím, kteří se nemohou účastnit mše sv., přinášejí sv. přijímání do domu osoby důvěryhodné. Sv. hostie jsou potají přechovávány ve výklencích stěn a skrytých skříních. Přesto je účast na sv. přijímání veliká. V diecési Quadalajara vysvětil nedávno arcibiskup Orozco 20 kněží tajně v podzemní jeskyni. Všichni tito novosvěcenci odešli do „duchovní správy" v dělnickém šatě jako venkovští dělníci zemědělští — aby byli potají též dělníky Kristovými.

Krajanské zahraničí.

Z Belgie. S pomocí Boží dělám, co mohu, leč práce jde velice pomalu. V neděli (v srpnu) dosáhli jsme sice v kolonii, již se zvlášť věnuji, po dlouhé době maxima — kostel navštívilo 120—130 krajanů, ale co je to z tak mnohých; vždyť jich tam bydlí nejméně 600. Nejvíce nadějí skládám v návštěvy rodin a kartotéku, což se dosud výtečně osvědčilo.

(Z II. dopisu počátkem října): „Vděčné Pán Bůh zaplať" za dodaný ruský katechismus (pro konvertitku). Laskavostí zdejších představených bude mi letos možno navštěvovati krajany pravidelně. Na misijní neděli míníme uspořádati větší slavnost, spojenou se svěcením praporu Spolku sv. Cyrila a Metoděje. (Maastricht.)

S pozdravem J. Vaníček T. J."

Z Německa (Hamborn na Poryní). „Vědomost Vám dávám, že se naše děti šťastně zase domů navrátily z naší domoviny. S velikou radostí a jásotem přijely do Duisburgu na nádraží, ale velice nás zarmoutily zprávou o Vaší nemoci — — — Srdečně děkujeme Vám i všem hostitelům, kteří tak ochotně přijali naše děti na prázdniny. Jsem také rád, že se všechny chovaly slušně, jak jsem viděl na vysvědčeních, která si přinesly od svých hostitelů. Měli jsme radost, že byl u Vás vlažnější rok než loni. Zde byla také Boží úroda pěkná a i nyní máme krásné počasí. S pozdravem i od vdp. rady P. Theisselmanna a všech krajanů — Fr. Mandák, předseda Spolku sv. Václava.

Z Rumunska. (Eibental.) ... Odejel jsem z Lubojat 19. VIII. Týden jsem se zaučoval u p. faráře v Oršové, který se mne neobyčejně laskavě ujal, zvláště u různých úřadů. Zaslouží si od zdejších krajanů největší vděčnosti. 30. VIII. jsme měli pobožnost a srdečnou besedu s místními Čechy a zvláště s českými služebnými, kterých se sešlo na 150. Českých jmen je tu mnoho, ale mnozí už česky neznají. Téhož dne byli v Oršové tři bohoslovci až z Porýnska, povzbudit své krajany. Putují od německé obce k obci a všude vyprávějí o společné vlasti. Kdy naši krajané dostanou takovou návštěvu? 2. IX. jsem nastoupil svůj úřad duchovního správce v Eibentalu. Na obrázku to vypadá ještě dost pěkně, ale ve skutečnosti nadmíru chudičké — poušť — vrchy — holé kamení. 8. IX. jedu na 10 dní do různých krajanských obcí...

Pozdravuje P. Alois Hanzelka.

(Pozn. red.: Laskavostí olomouckého p. arcibiskupa dostal dp. P. Alois Hanzelka roční dovolenou, aby se ujal duchovní správy našich opuštěných krajanů v Rumunsku. Po dlouhém, dlouhém čekání na vyřízení žádosti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, aby i ministerstvo školství dalo P. Hanzelkovi placenou dovolenou, došla teprve za nového ministra školství intervencí p. poslance Frant. Světlíka příznivá odpověď a tak mohla být splněna dávná vroucí prosba krajanů v Rumunsku.)

Zprávy jubilejní.

Rozvoj jubilejních oslav cyrilometodějských na Velehradě dosáhl o letošních prázdninách vyvrcholení. Bude třeba věnovati zvláštní článek zhodnocení letošního jubilea svatometodějského, a to jak po stránce duchovní, vnitřní, tak i po stránce zevnější.

VII. unionistický sjezd ve dnech 15.

až 19. července pozval na Velehrad významné zástupce zahraniční, kteří pak o nedělní (19. VII.) akademii stali se tklivými velebiteli našich sv. apoštolů. Tolik cizích jazyků už dávno neslyšelo nádvoří velehradské, různých zevnějším zvukem slova, ale stejných vnitřní láskou k velikým apoštolům Slovanstva.

Nebylo na Velehradě neděle, aby o ní nepřiputovala poutní procesí z nejrůznějších krajů naší vlasti. Měly své poutě katol. Němci a Poláci, esperantisté (9. VIII.), o svátku Nanebevzetí Panny Marie připutovaly Mariánské družiny, přijeli korporativně na Velehrad katolíci z diecése královéhradecké se svým biskupem (30. VIII.), Palestinský spolek přivezl o své pouti (30. VIII.) významný dar jerusalemský kříž, měli svou stavovskou pouť katol. profesoři, legionáři (23. VIII.), oba III. řády, děti (13. IX.), železničáři (20. IX.), ale manifestačně vyzněly poutě Csl. Orelstva (23. VIII.) a velká jubil. slavnost katolické mládeže z celé republiky (27. a 28. září), která byla vysílána i rozhlasem. Velehrad ukázal svou přitažlivou, jednotící sílu — spojil českou, slovenskou i rusínskou mládež katolickou v jeden mohutný tábor.

Zakončením jubilejních oslav (4. X.) bylo uložení tělesných pozůstatků † arcibiskupa dra Ant. C. Stojana do nově zbudované hrobky v Královské kapli. Obětavou láskou Jednoty katolického duchovenstva byl pořízen umělecký sarkofág — důstojný velikého obnovitele Velehradu — a v něm prostým, ale tklivým způsobem byl po druhé pochován arcibiskup dr. Ant. Cyril Stojan. Jestliže po všechny slavnosti cyrilometodějského jubilea byl hrob Stojanův navštěvován a u něho vykonáno tolik modlitby, byl on také posledním zastavením — na ukončení jubilejních slavností. — Obnovená basilika a důstojný hrob Stojanův zůstanou krásnou památkou na letošní jubileum cyrilometodějské na Velehradě.

Na velehradské výstavě, která byla umístěna ve škole, byla vystavena kromě zajímavých památek řada originálů obrazů sv. Cyrila a Metoděje a posvátného Velehradu, literatura velehradská a cyrilometodějská, především však vzácné vykopávky bohatého slovanského sídliště z doby říše Velkomoravské. Výstava byla otevřena po celé prázdniny.

Jubilejní pout cyrilometodějská na Radhošť z Valašska a Lašska konala se v neděli 9. srpna. O 8. hodině byla v kapli na Radhošti mše svatá a kázání katechety P. L. Rečka z Opavy. O 10. hod. měl kázání msgre František Jemelka, sídelní kanovník olomoucký, po něm pontifikální mši sv. obětoval msgre Jan Stavěl, světicí biskup olomoucký. Po službách Božích byly odhaleny pamětní desky proboštu P. E. Kavanovi a děkanu P. Filipu Eliášovi, při čemž pronesl řeč P. L. Pospíšil, katecheta hluchoněmých z Val. Meziříčí a děkan P. Horák z Frenštátu. V předvečer 8. srpna plála cyrilometodějská vatra na Radhošti. Ve Frenštátě byla o půl 9. hod. večer slavnostní akademie v sále Orlovny, při níž měl proslov p. poslanec Otáhal z Příbora. Sbory řídil Joža Milberger, ředitel kůru ve Frenštátě.

Katolické učitelstvo uctilo první křesťanské učitele národa na svém prázdninovém kursu ve Znojmě. Pondělí 3. srpna, první pracovní den kursu, byl věnován myšlence cyrilometodějské a stal se manifestací unie, zejména manifestací pro srdečnou spolupráci Čechoslováků a Rusínů. Ráno byly bohoslužby obřadu řecko-katolického, při nichž měl promluvu P. dr. K. Závadský na téma: Vůdce ze zmatku.

V hudební síni učitelského ústavu přednášel potom kanovník msgre Fr. Jemelka O myšlence cyrilometodějské a její dnešní akutnosti. Řečník vzpomněl v úvodu pouti učitelstva na Velehrad v roce 1885. Pout konal zemský spolek jednot učitelských a hlavním řečníkem na shromáždění byl pozdější kardinál arcibiskup olomoucký dr. Bauer. Pan kanovník ukázal pak, jak myšlenka cyrilometodějská od jubilejního roku 1885 doznala velikého rozvoje, jehož vrcholem jsou jistě unionistické kongresy velehradské, shromažďující výkvět evropských vědeckých pracovníků. Vzácnými průhledy do života našich věrozvěstů ukázal přednášející, že akutnost cyrilometodějské myšlenky záleží vlastně v tom, že svatí apoštolové byli pracovníky Katolické akce. Podle jejich příkladu je třeba, aby zejména katoličtí

učitelé stali se skutečnými pracovníky v tomto směru, zejména, aby pochopili, co je to sentire cum ecclesia. Jak přednáška zapůsobila na posluchače, bylo vidno z toho, že spontánně vytryskl pak zpěv hymny velehradské: Bože, cos ráčil!

Druhým řečníkem byl O. Vasil Larj, ředitel učitelského ústavu z Užhorodu, který v rusínské přednášce seznámil posluchače s životem na Podkarpatské Rusi. Vzpomněl těžkých chvil v době maďarské vlády, kdy se zdálo, že národ úplně bude pomaďarštěn. Názorně vylíčil situaci v zemi po převratě a poukázal na chyby, které se staly se strany Čechů a které hodně oddálily srdečnou spolupráci Čechů a Rusínů. Pan ředitel zdůrazňuje, že jednoty Čechoslováků a Rusínů je třeba v zájmu Církve i republiky a apeluje, aby katolické učitelstvo propagovalo myšlenky srdečné spolupráce obou bratrských národů k rozkvětu republiky. Po jeho řeči byly uspořádány srdečné ovace bratřím a sestrám z Podkarpatské Rusi, kteří byli živě a srdečně aklamováni.

O mileniových slavnostech cyrilometodějských před 50 lety se předstihovali ctitelé slovanských apoštolů v obětavosti jak pro obnovu velehradské svatyně, tak i pro zbožný spolek tehdejší „Korunu soluňskou". Prosíme o podobnou obětavost i o letošním jubileu svatometodějském. Opravuje se památná basilika, chystá se důstojná úprava Královské kaple s náhrobkem † dra Stojana, zbožný spolek Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje čekají nové veliké úkoly, apoštolská škola velehradská je odkázána se svými chudobnými studenty na dobrá srdce — splácejme vděčnost k sv. apoštolům štědře.

Nepřátelé nejdražšího odkazu cyrilometodějského, sv. víry katolické a upřímné lásky k vlasti, se sjednocují a organisují, ctitele svatých apoštolů slovanských chce sejdnotit ve všech národech slovanských „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje". Clenové už zapsaní nezapomínejte na svou denní modlitbu na úmysl ACM a rádi obětujte i své příspěvky a dary na účely apoštolátní. Získávejte nové členy i odběratele apoštolátního věstníku.

Zvláštní korespondenční lístky k velehradským slavnostem vydala poštovní správa. Jsou dvojího druhu: jedny s obrazem basiliky na Velehradě, druhé s celkovým pohledem na velehradské nádvoří.

Literatura.

Katolická akce v praksi. Dobrým důkazem, jak svědomitě byli připraveni jednotliví referenti na svatohostýnském kněžském kursu, je okolnost, že v necelých čtyřech týdnech po ukončení porad vyšla tištěná podrobná zpráva o poradách s doslovným zněním referátů, s hlavními myšlenkami debat a různými dodatky. Vyšla pod titulem „Katolická akce v praksi". Práce podzimní a zimní bude moci býti zařízena již podle směrnic, vypracovaných na těchto poradách. Neboť celé jednání bylo vedeno v tom duchu, aby naše pastorační práce a práce Katolické akce byla racionalisována co nejpraktičtěji a nejúčinněji. Knihu možno objednati u Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

MUDr. Miloš Krejza, Bedřich Ozanam. Vítězové, Olomouc, r. III. č. 7., cena Kč 3. Krejzův život Bedřicha Ozanama je v mnohém ohledu velmi zdařilý a cenný. Zachycuje velikou osobnost tohoto apoštola lásky, jenž se cele strávil ve službě bližních. Ozanam na základě evangelia krásně rozřešil sociální otázky, že křesťanství doslova uskutečňované je jedinou bezpečnou odpovědí na všechny problémy. Zjevuje se nám tu Ozanam jako velikán ducha, který po dlouhých vnitřních zápasech definitivně zakotví v křesťanské pravdě, a jako v ní našel odpověď pro záhady rozumu, tak také evangeliem řešil sociální problémy. Jeho mohutné dílo dodnes hlásá, že cesta Ozanamova byla správná. Tento životopis bude pro mnohé ukazatelem a charitativní činností a povzbuzením, aby se všichni súčastnili díla lásky. Přichází vhod pro dnešní dobu a její bolesti.

Dr. R. M. Dacík O. P.: „Bůh v duši". Tajemný život milosti. Olomouc

1936, Edice Krystal, sv. 22., stran 118, cena Kč 9.50 i s poštovným. Česká duchovní literatura je zase obohacena novým spisem o tom, co je nejdůležitějším požadavkem opravdové lásky k Bohu, o tajemném životě v milosti. Autor probírá v 9 kapitolách nadpřirozenou milost v duši křesťana, mluví o podstatě milosti posvěcující, o tom, co působí v duši a jak je zdrojem zásluh, dále o nadpřirozených ctnostech a konečně o darech Ducha sv. Kniha dává nahlédnouti do tajů života milosti v duši, při tom však je jasná a přístupná. Je psána na základě principů sv. Tomáše, ale jsou uváděni i autoři moderní doby. Bylo by si přáti, aby hodně pronikla a tak přinesla co nejvíce užitku všem, kdo touží po hlubším vnitřním životě. Doporučujeme!

Tisíce dětí jsou otráveny školními učebnicemi protikatolickými. Náprava přijde jen od katolíků samých. Exerciční dům v Hlučíně vydal už celou řadu brožur, které opravují bludné názory na dějiny národa českého. Nejnovější je: Dr. Svobodová: „Z doby temna". Vzdělaný jeden čtenář nazval tuto brožuru: Kladivem na pokrokáře. Zasluhuje, aby byla v katolických spolcích probebatována a pak v tisících exemplářích rozšiřována zvláště mezi studující mládeží. (Z dřívějších brožur jmenujeme: Bílá hora, Lipany, Největší muž českých dějin, Katoličtí mučedníci, doby husitské). Připravuje se: Doba baroka, Žižka, Čeští emigranti atd. — Jinocha Katol. akce. Životem čís. 254. Touto brožurkou dokončil univ. prof. dr. Vašek řadu stavovských spisů o Katolické akci. — Jean Rose. Životem č. 256, cena 50 hal., vydal Exerciční dům v Hlučíně. Zase jedna květinka nejsv. Svátosti. Na titulním obrázku vesele se na vás usmívá. A takový byl též jeho život. Ať se tento spisek v tisících rozšíří, aby též naše mládež co nejvíce čerpala z pramene milosti častým sv. přijímáním.

Maria. Mariánské čtení pro věřící lid. Sestavil P. Konrád M. Kubeš T. J. nákladem „Posla Božského Srdce Páně", Praha 1936. Známý exerciční exhortátor velehradského „Stojanova", jesuita P. Konrád M. Kubeš, plní svou obsáhlou (416 stran) knihou důležitou potřebu v českém národě. Přes všechna minulá i přítomná pobloužení náboženská i při dnešní vlažnosti zachovala si většina našeho národa veliké dědictví Otců — úctu a důvěru k P. Marii. Nejlepší důkaz toho podal by ten, kdo by spočítal jen mariánské ctitele na všech poutních místech naší vlasti zasvěcených Matce Boží. Vůdčí myšlenkou autorovou bylo slovo Tomáše z Villanovy: „Sluší se, abychom rozuměli tomu, co uctíváme." Podložit úctu mariánskou důkladnou znalostí příslušných pravd náboženských, krásnou tradici učinit radostným uvědomením náboženským — za tím cílem jde poctivá snaha autorova, podávající čtenáři ovoce dlouholetého studia mariologie a pilného sbírání plných klasů s rozlehlého pole patristické, bohoslovné i jiné vhodné literatury mariánské. Při důkladnosti theologické neunavuje kniha ani prostého čtenáře, poněvadž ji oživují příklady a doklady zajímavé svou novostí i hodnotou. Mezi početnými knížkami mariánskými v naší literatuře — mnohdy hodně slabými — znamená kniha Kubešova opravdu bohatý přínos k prohloubení mariánského kultu u nás. Doporučujeme ji proto kněžím i laikům co nejvřeleji!

Dopřejme si odpočinku po únavné práci! Naše zdraví toho potřebuje. Tělo a nervy potřebují osvěžení, aby byly schopny pro další výkon. K osvěžení a posílení použijme francovky Alpa. Masáže Alpou otužují svaly a osvěžují nervy. — Volně nalévaná Alpa francovka není v prodeji. Žádejme Alpu jen v originálních lahvích s plombou.

Právě vyšel poslední díl (čtvrtý) liturgického veledíla

„Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku"

od ThDra Františka Cinka, profesora CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Čtvrtý svazek uzavírá první úplnou rukověť liturgické zbožnosti, bohoslužebnou Postilu, která usiluje přiblížiti veškeren praktický život křesťanský ústřednímu zdroji a ohnisku, mši svaté. Cena celého díla vázaného v plátně Kč 200.—, v kůži s obyčejnou ořízkou Kč 320.—, v kůži se zlatou ořízkou Kč 350.—. Vyžádejte si celé dílo na ukázku, které Vám bezzávazně předloží

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO
MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY • HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

Od hlavy

až k patě –

celému tělu dělá masáž
Alpou dobře.

ALPA

oživuje nervy, utužuje
svaly, prospívá pleti.

P. T.: Clenové Apoštolátu sv. C. a M., Nový Jičín, Kč 140; z odkazu zemřelého vldp. Zlámala (cenné papíry Kč 6000) Kč 6700; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově Kč 69; Fr. Těsova, Štěpánov, Kč 10; nejmenovaná z Hnojic Kč 50; členové z Petřvaldu, Slezsko (J. a M. Čížovi Kč 4; J. Frisová Kč 2; J. a M. Jasnos Kč 4; M. Kania Kč 5; Al. Karkošková Kč 2; Kozubková Kč 2; H. Skybová Kč 5; Ž. Kozubková Kč 2; Fr. Sebestová Kč 2; Ž. Václavínková Kč 3); Fr. Jurčíková, Slezská Ostrava, Kč 6; členové z Mor. Ostravy: (M. Rychlá Kč 10; M. Tichá Kč 12; H. Vlčková Kč 6); sl. Laksová, Olomouc, Kč 10; dobrodinci ze Senice na Hané (jako dar) Kč 239; farní úřad, Ptení, Kč 283; farní úřad, Pivín u Nezamyslic, Kč 14.50. „Pán Bůh zaplať!"

Zahraniční misie. Dar od nejmenovaného z Napajedel Kč 5000; sbírka z arcib. konsistoře v Olomouci Kč 2288. P. T.: Dary ze St. Louis, USA., Kč 100; vldp. dr. Grivec František, profesor, Ljubljana, SHS., Kč 600; C. Stráter, Valkenburg, Holandsko, Kč 12. „Pán Bůh zaplať!"

Známky, staniol, knihy darovali: Vldp.: dr. Luska, Kravaře u Opavy; J. Sumšal, katecheta, Olomouc; P. T. M. Hapalová, učitelka, Haniska při Košicích; školní děti ze Seničky a Senice na Hané; nejmenovaný z Příbora; M. Vyhnánková, Mor. Húzová; školní děti z Bylnice, ze Sv. Štěpána, z Návojné, ze Sv. Sidonie, z Kokor; farní úřad, Předmostí u Přerova; Marie Spálová, Přestavlky; Oldřich Buráň, Slezská Ostrava; Fr. Sehnal, Velké Prosenice; vldp. Josef Spála, katecheta, Brumov na Vláře. „Pán Bůh zaplať!"

Pro chudé kostely daroval: P. T. misijní kroužek při Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje v Přerově: 1 rochetu, 2 ministrantské rochety a 1 bursu na zaopatřování. „Pán Bůh zaplať!"

Kde budou exercicie v říjnu a v listopadu?

Exercice ve Stojanově: 16.—20. listopadu ženy. 24. (úterý) — 28. listopadu dívky. 30. listopadu až 4. prosince muži. 15. (úterý) — 19. prosince jinoši. Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před započetím exercicií. Papežská kolej T. J., Velehrad. — **Černožice u Hradce Králové** (klášter Sester nejsv. Svátosti). Pro ženy od 29. listopadu večer do 3. prosince ráno. Pro dívky od 3. prosince večer do 7. ráno. Pro jinochy od 7. prosince večer do 11. ráno. Přihlášky přijímá V. Hylena, Vrchoviny č. 97, p. Nové Město n. Met. — **Turnov** (klášter Školských sester). Pro jinochy od 25. do 29. října. Pro dívky od 13. do 17. října a od 21. do 25. října. Přihlášky: R. Krámská, Turnov, Jičínská ulice. — **Želiv a Dvorek u Příbyslavě.** Pro jinochy i pro dívky budou exercicie v listopadu; určité datum bude sděleno v příštím čísle.

Ozvěna Velehradu.

Polský unionistický časopis „Orions" (čís. září—říjen 1936) uveřejnil obšírný referát o posledním unionistickém sjezdě velehradském od P. B. Waczyńskiho, T. J., studujícího v Římě. Je psán s velikým porozuměním jak pro Velehrad, tak i pro dílo, kterému jsou tam posvěceny unijní sjezdy. P. Waczyński byl opravdu pozorným účastníkem sjezdu. Hleďte, čeho si povšiml a co naň zapůsobilo!

„Soborna liturgia" biskupů a kněží východního obřadu o 7. hod. shromažďovala kolem hlavního oltáře všecky účastníky sjezdu, kteří v té době nebyli zaměstnáni vlastním celebrováním mše svaté. Stojí za připomínku, že latinští kněží, přicházející na Velehrad, mohou na základě povolení Svaté Stolice sloužiti mši svatou ke cti sv. Cyrila a Metoděje; a kněží slovanští v mešní modlitbě místo slov: „Omnipotens sempiterne Deus qui Slavoniae gentes" etc. (= Všemohoucí, věčný Bože, který jsi slovanské národy), mohou se modliti: „Omnipotens, sempiterne Deus, qui nos per beatos Confessores tuos atque Pontifices Cyrillum et Methodium ad agnitionem tui nominis venire tribuisti atd. (= Všemohoucí, věčný Bože, který jsi nás skrze blahoslavené vyznavače své a biskupy, Cyrila a Metoděje, přivedl k poznání Tvého jména...). Ostatně podobným způsobem se modlili naši pradědové —

Slované už v nejstarších dobách. Tak na příklad v rukopisném misále z XV. století, zachovaném v olomoucké knihovně, nachází se též menší formuláře ke cti sv. Cyrila a Metoděje s touto modlitbou: „Piissime Deus, qui nos perbeatos pontifices ac confessores tuos nostrosque (a naše apoštoly a patrony) apostolos et patronos Cyrillum et Methudium ad credulitatem fidei christianae vocare dignatus es..." Tak tedy na počátku každého dne sjezdového splývaly zároveň s nejsvětější Obětí modlitby za sjednocení národů slovanských, za sjednocení silnější a trvalejší, nežli všechny panslavismy a jiné koncepce politické, sjednocení také mocnější nad všechny egoismy a antagonismy národnostní — protože sjednocení ve víře a v nejobecnějším názoru světovém, který sám toliko může rozřešiti všechny, i nejbolestnější konflikty — na základě společné lásky v Kristu...

K referátu prof. dra Fr. Cinka o vlivu cyrilometodějské tradice na obrození českého kněžstva po smutném období josefinismu upřímně vyznává P. B. Waczyński: „Teprve po tomto referátě jsem porozuměl těm dosti častým národním akcentům vítacích proslovů, které spojovali Čechové s myšlenkou cyrilometodějskou. To mne po prvé se účastnícího velehradského sjezdu poněkud zaráželo, poněvadž sjezd unijní měl býti prost všech národnostních ambicí, aspoň se strany katolické, když tě s druhé strany, zvláště u Rusů, je myšlenka Církva tak úzce spjata s pojmem státu a národa, že to často tvoří překážku v díle náboženského sjednocení. Až referát profesora dra Cinka objasnil mně, a myslím i mnohým jiným účastníkům sjezdu z mladší generace, ony národní akcenty v myšlence skrz naskrz tak nadnárodní, obecně církevní, jako je myšlenka unijní. Zvláště myšlenka, že víra katolická, zaštípená sv. Cyrilem a Metodějem, jest oním dědictvím a odkazem, kterého třeba chrániti jako největšího pokladu („Dědictví otců, zachovej nám, Pane!"), stala se heslem náboženského i národního obrození v Čechách a na Moravě. S počátku měla snad určité příměsky jakéhosi panslavismu (česká hegemonia mezi Slovany), které ji činily méně populární u jiných slovanských národů, ale brzo se těch příměsků zbavila a nejčistším jejím katolickým ovocem jsou — unijní sjezdy velehradské a jednou z nejkrásnějších jejích památek ja Matějkův obraz sv. Cyrila a Metoděje, posvěcený r. 1885 papežem Lvem XIII. a postaveným ve velehradské basilice jako dar polského národa."

O. K. Fedeleš píše ve svém referátě o VII. unionistickém sjezdě velehradském (Duchovní pastýř, čís. 9. až 10., str. 203—205) na závěrku takto: „Velehrad má, zvláště pro nás, podkarpatské Rusíny, veliký význam. Naše země leží mezi slovanským severem a jihem, východem a západem. Politicky náležíme k západu, po jazyku a obřadě k východu. Prostředníkem cyrilometodějské myšlenky: v katolictví soustřediti všechny Slovany, jest naše země, náš národ, a způsobům, jak uskutečniti tento historický cíl, „aby všichni jedno byli" — naučí nás Velehrad."

Literatura.

Tři nové časové brožurky z Hlučína. Neviditelná ruka (Životem č. 251). Spis právě dnes časový, jelikož tolik lidí pochybuje o prozřetelnosti Boží a trápí se otázkami: Proč je tolik utrpení? Proč dobrým lidem se daří zle? — Na tyto otázky dává brožura jasnou, katolickou odpověď. — Žena a Katolická akce, napsal dr. B. Vašek. Životem č. 252. — Dívka a Katolická akce, napsal dr. B. Vašek. Životem č. 253. Náš známý sociolog dr. B. Vašek, hořící touhou po záchraně duší, povzbuzuje zde ženy a dívky k práci apoštolské a ukazuje jim cestu k praktické činnosti pro spásu duší. — Čtyři brožurky Vaškovy (Muž, žena, dívka, jinoch a Katolická akce) jsou výbornými pomůckami k zahájení K. A. ve farnosti. Každá z těchto brožur stojí jen 50 hal. (při hromadných objednávkách slevy). Vydal Exerciční dům, Hlučín.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЮДИ ЧО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 11.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice 353
U Černohorské Matky Boží . . . 356
Z činnosti unijní 359
Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů 364
Náš Mistr 368
VII. unionistický sjezd na Velehradě 369
P. Jan Damascenus Sokolowski O.P. 371
K velehradské vlastizradě 375
Křesťanský Východ 378
Katolický obzor 385

Hovorna redakční.

Miss K. Píštěkova, New York. Díky za milý dopis i za zaslané předplatné. Časopis je pravidelně posílán na adresu paní Postavové; na naši reklamaci u poštovního úřadu nám sdělili, že se dá těžko zjišťovat, kde se zásilky časopisů ztratily. Ale dají prý na to pozor! Pokud jsme mohli, poslali jsme náhradní čísla. Račte, prosím, podle možnosti nás omluviti i u ostatních odběratelů. Děkuji též za zprávy o všech milých krajanech, na něž vždy vzpomínám rád i v modlitbách. K jubileu českého kostela už nyní upřímně blahopřeji a prosím všechny katolické krajany v N. Yorku, aby i nadále zůstali věrni svému chrámu, bezpečni v ochraně Panny Marie Ustavičné Pomoci. Srdečně zdraví Vás, rodinu paní Postavové, Mauchových (Evelinku jsem už nepoznal) a všechny známé krajany a vdpp. redemptoristy v české ulici v Kristu oddaný redaktor.

Přímluvné modlitbě čtenářů a členů ACM doporučujeme duši v Pánu zesnulé zakládající členky ACM paní Terezie Krajčové z Hvozdné u Zlína, a zemřelého otce apoštolátního delegáta vdp. P. Lva Pospíšila. O. v p.!

Pomáhejte spolku sv. Rafaela! Spolek sv. Rafaela se stará o vystěhovalce, kteří v honbě za chlebem opouštějí svou starou vlast. Pečuje o ně, aby nezapomněli na svou mateřskou řeč a katolickou víru. Vysílá k nim misionáře, posílá jim dobrou četbu, stará se o to, aby děti měly učebnice a neodnárodnily se, pomáhá jim zřizovati školy, kapličky, knihovny, spolky atd. Pomáhejte i vy tomuto spolku! Rozesílá nyní svou výroční zprávu za rok 1935, která každého překvapí svým zajímavým obsahem a obrázky. Proto nevracejte tuto zprávu, nýbrž napište si o ni, kdo ji ještě nedostal. Pošle se zdarma. Staňte se členy Spolku sv. Rafaela, platí se jen 10 Kč ročně. Potřebuje prostředků ke splnění svých úkolů; minulého roku vydal ve prospěch našeho zahraničí 133.132.80 Kč. Přispějte i vy! Pošlete své členské příspěvky nebo nějaké věcné dary. Spolek sv. Rafaela pomáhá zříditi krajanům kapličku na argentinském venkově, též v brasilském pralese, podporuje chudé čsl. děti v rumunských horských vesničkách, připravuje návrat dp. dra Jáchyma Procházky do Argentiny a mnoho jiných podobných plánů chce uskutečniti. Přijímá proto vděčně vázané knihy, školské potřeby (tužky, sešity atd.), prádlo, šaty, obuv, kostelní a bohoslužebné předměty, neboť všeho je třeba. Vyslovuje již předem všem šlechetným dárcům vroucí „Pán Bůh zaplať!" Konto pošt. spořitelny 88.158. Poštovní zásilky adresujte na Spolek sv. Rafaela, Praha-Nové Vysočany, vystě-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Listopad 1936. Číslo 11.

Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice.

(† 23. července 1936.)

Anatolie Novická z Torokaně.

(Dokončení.)

Ke konci měsíce května byli všichni odsouzenci rozděleni na čtyři skupiny a hned započato s jejich rozesíláním na místa určená. V první skupině, poslané do vězení na Solůvky, byl P. Mikuláš Alexandrov, Vladimír Balašov, sestry Imelda Serebrianiková a Tamara Sapožníková. Ve druhé, která měla odjeti do samovazby do Suzdalu, byl P. Jan Deibner, sestra Kateřina Selenková a jedna farnice. Třetí skupina byla nejčetnější: byli v ní všichni ti, kteří měli vytrpěti svůj trest v Sibiři. *Matka Anna Ivanovna*, která se měla odebrati do Tobolska, byla k ní též přivtělena. Konečně čtvrtá skupina, k níž patřil P. Donát Novický, sestra Alžběta Vaševičová, Helena Nefedieva a jedna katolička z Leningradu, měla býti poslána do Orla. Ale po dvou letech byla tato poslední skupina přeložena na Solůvky.

Byla jsem na nádraží, když odjížděla třetí skupina na Sibiř. Vozy pro vypovězence jsou obyčejně v určité vzdálenosti od peronu a stane se zřídka, že příbuzní dostanou dovolení přiblížiti se k nim a mluviti s nimi. I tentokráte nám bylo dopřáno pozorovati jen z daleka odjezd ubohých vyhnanců.

Toho dne měl transport do Sibiře — I. etapa — jak se v Rusku říká, velmi mnoho vypovězených, kteří byli přiváženi na nádraží autobusem. Jeden z těchto autobusů přivezl také Matku Annu Ivanovnu a sestry. Všecky byly čisťounké, vkusně oblečené jako vždycky v černých šatech s bílými límečky, jako by šly na hodinky do kaple. Jedna po druhé sestupovaly z autobusu a potom klidným, pevným krokem vystupovaly po stupních vagonu, až zmizely za jeho zamřižovanými okny. Mezi obecenstvem se ozval vzlykot. Viděli jsme odcházeti drahé bytosti na cestu tak těžkou, do tvrdého života, a nebylo nám dopřáno přiblížiti se k nim a říci jim slovo účasti a útěchy. Vedle mne stála matka sestry Magdaleny Kamarovské; omdlela dojetím a bolestí. Konečně dán signál k odjezdu a vlak se pomalu hnul. Lze si snadno představiti, co naše srdce trpěla v tomto okamžiku.

Na štěstí dvě skupiny, určené na Solůvky a do Suzdalu, odjely před skupinou sibiřskou, takže Matka představená mohla sestrám, jež odjížděly s těmito skupinami, dáti ještě poslední rady a je povzbuditi. 13. června 1924 byla jsem také přítomna odjezdu poslední skupiny, odvážené do Orla. S touto skupinou odjížděl P. Donát Novický, můj manžel.

Sledujme teď naše sestry ve vyhnanství. Většina z nich, mezi nimi také Matka Ivanovna, byla poslána do Sibiře. Jely pospolu až do Jekatěrinburku. Tam je začaly rozdělovati v menší skupiny, poslední z nich jela až do Tjumeně v Sibiři.

Chvíle rozloučení byla velmi bolestná pro všechny sestry; byly poslány buďto docela samy, nebo nanejvýš po dvou do nejodlehlejších míst, která byla celé stovky kilometrů vzdálena od železnice. Poněvadž to bylo v létě, konala se cesta po vodě parníkem nebo ve velkých člunech. Vypovězenci měli za místo pobytu určeny kraje středního a dolního Obu a jeho přítoku. Ob je ohromná řeka, mající přes 2000 km délky. Část sester překročila Irtyš, přeplavila se přes Ob a odebrala se do krajů Nazym. Ostatní pokračovaly v cestě po Obu. Jak parník postupoval na sever, tak je vysazovali jednu po druhé na břeh. Zůstaly tam mnohdy samy a pohlížely za parníkem, který odvážel — snad navždy — s jejich dohledu bytosti jim na světě nejdražší. Když loď zmizela s dohledu, jaly se hledati osadu, kde měly ztráviti svá tříletá vyhnanství, aniž se směly odtamtud vzdáliti. Nalézti osadu nebylo vždy nesnadné, hůře bylo najíti byt. Obyvatelé, ať domácího původu, nebo ruští kolonisté, dívali se pokaždé nevlídným okem na vypovězence, přijímali je neradi do svých příbytků, zejména když na nich viděli chudobu.

*

Ráda bych se pozdržela u života Matky Anny Ivanovny. Jak jsem se již zmínila, byla odsouzena na 10 let do vězení. Nastoupila svůj trest v Tobolském vězení či v káznici, neboť tak se dnes nazývají ruská vězení. V Tobolsku byla 2 leta, pak byla poslána do Jaroslavi do samovazby politického vězení, kde je kázeň mnohem přísnější.

Za svého pobytu v Tobolsku měla dovoleno dopisovati si se sestrami, a listy, které jim posílala, byly pro ně vzácnou posilou. Před tím, než ji uvěznili v samovazbě, směla se stýkati s jinými vězni. Byla zavřena v jedné místnosti se ženami, které byly většinou trestány pro skutečné zločiny. Počala je učiti čtení a psaní, a tak si získala u nich značnou popularitu, ba dokonce byla pro ně velkou autoritou. Vidouce tato ubohá stvoření, jak správa vězení zbytečně trápí tu, kterou ony tak milovaly, nerozpakovaly se zastati se jí, a to mnohdy způsobem dosti bouřlivým. Když tedy úřady zpozorovaly, jaký vliv vykonává Matka Anna Ivanovna na své okolí, přeložily ji do oddělené samovazby a její odloučenost od ostatních ještě více zostřily. Byla jí zakázána jakákoli korespondence, byly jí odňaty všecky knihy duchovní i modlitební. Od té doby po několik let, která ztrávila v samovazbě, byla zbavena jakékoli četby duchovní:

dávali jí jen literaturu zábavnou, spisy historické nebo jiné, odepřeli jí četbu evangelia.

Dokud byla v Tobolsku, měla vždy ve své cele od jara až do podzimku čerstvé květiny a nějakou zeleň od svých družek ze společného oddělení. Ty pracovaly přes den venku, mimo vězení a, když se vracely domů, sbíraly cestou květiny nebo zelené listy, aby ozdobily její celu. V té byl vždy nejlepší pořádek. Úředníci kteří přišli visitovat vězení, nemohli potlačiti údivu, vidouce tuto celu a její obyvatelku. Zářila přímo klidem a důstojností a uprostřed zeleně a květů dělala dojem jakési vyšší bytosti. Když byla přeložena do Jaroslavi, zavřeli ji zase do samovazby, ale přece jí byly dovoleny aspoň společné procházky na vězeňském dvoře. V tomž vězení v Jaroslavi byla zavřena sestra Kateřina (Anastazie Selenková), která byla také odsouzena na 10 let do vězení. I byly spolu Matka Anna Ivanovna a sestra Kateřina 6 let v téže budově, ale nemohly se ani jednou spolu setkati. Správa vězení bděla nad tím, aby nebyly nikdy na procházce v téže skupině.

Mezi vězni v Jaroslavi byl také msgre Teofil Skalský, apoštolský protonotář, který mně později na cestě do Polska vyprávěl mnoho o Matce Anně Ivanovně. Za ten měsíc, kdy jsem byla zavřena sama v samovazbě v Jaroslavi, než jsem byla vyměněna za ruské vězně z Polska, slyšela jsem také vyprávěti mnoho podrobností o Matce Anně Ivanovně. Všichni tito očití svědkové dosvědčovali jednohlasně, že byla vždy klidná, tichá, statečná, vždy stejné nálady a ochotná trpěti ještě dlouhá leta. Nikdy netoužila po zlepšení svého osudu. Zvláště ji karakterisovala velká prostota a při tom důstojnost.

Na procházce po vězeňském dvoře se Matka Anna Ivanovna pravidelně zpovídala msgr. Skalskému. Protože se jí v posledních letech nedostávalo potřebného oděvu, msgr. Skalský se s ní podělil o to, co mu ještě zbylo z jeho šatů, a Matka Anna Ivanovna si je upravovala pro svou potřebu, jak to šlo. Mnoho se modlila. Kromě řádových hodinek dominikánských modlila se třikrát za den celý růženec. Ačkoli jí bylo možno obývati celu ještě s jednou uvězněnou, zůstala raději sama, avšak společných procházek se ráda zúčastňovala.

V posledních šesti letech jí byla zakázána všecka korespondence, takže sestry o ní nevěděly docela nic. Nebylo jí ani dovoleno přijímati od sester zásilky. Jediné, co se pro ni mohlo činiti, bylo, že se mohly pro ni posílati peníze Červenému kříži. V posledním roce svého vězení v létě 1932 dostala rakovinu prsou a byla nucena podrobiti se velmi vážné operaci ve vězeňské nemocnici v Moskvě. Poté byla propuštěna na svobodu, ale zůstala pod „minus 6".[1] Usadila se s jednou sestrou v Kostromě, ale její zdraví bylo vážně otřeseno, jak jsem se dověděla v Moskvě. O jejím duševním stavu mně bylo řečeno: „Ona je samá síla a zároveň samá tichost." Před velkonoč-

[1] Trest „Minus 6" znamenal, že osoba jím postižená mohla se po návratu z vězení či vyhnanství usaditi kdekoliv, kromě v 6 velkých městech Ruska: Moskvy, Leningradu, Kijeva, Charkova, Oděsy a Rostova na Donu.

ními svátky 1933 žádala, aby se směla odebrati do Moskvy, aby mohla býti přítomna obřadu Sv. týdne a přijmouti sv. svátosti, ale GPU jí nedovolila vzdáliti se z Kostromy.

U Černohorské Matky Boží.

P. Alojzij Turk, Skoplje.

Každý rok na svátek Nanebevzetí Panny Marie scházívají se obrovské zástupy věřících různých národností do horské vesnice Letnice v jižním Srbsku. Je to malá obec na „planinách" (horách), nazývaných Skopljanská Černá hora. Je to farnost, k níž patří též okolní vesnice. Celá farnost je velmi chudobná. Její obyvatelé se živí ponejvíce zemědělstvím a chovem dobytka. Jejich obydlí jsou malá, často i bez oken, ba v mnohých chaloupkách bydlí lidé i domácí zvířata spolu pohromadě. Ale nebylo tu vždycky takové bídy; kdysi byli obyvatelé zdejší velmi zámožní, neboť se tu dobývalo stříbro.

Počátek osídlení tohoto kraje jest neznám. V XV. století byla tu už pravděpodobně zřízena fara. Turecká moc ji později zničila: i stříbrné doly, i obyvatelstvo. Krajina byla sice znova osídlena, ale blahobyt se tam dosud nevrátil. Veliká těžkost spočívá také v tom, že tam není vůbec žádné školy. Proto je většina obyvatel negramotná. Skopljanský biskup sice sám zbudoval novou školu, ale dosud nemá učitele. Je však naděje, že škola konečně dostane učitele.

Letnice je proslavena jako mariánské poutní místo. V tamějším farním kostele je uctívána zázračná socha Matky Boží. Také letos došlo se všech stran sta a sta poutníků. Nejvíce jich bylo z Janjeva, které je nejstarší zachovalou katolickou farností na Kosově poli, dále ze Skoplje, Uroševca, Prizrenu a z různých míst na Kosově poli. Připutovali také hovorní potomci starých dubrovnických horníků a obchodníků, Albánci v pestrých národních krojích, ano i někteří slovinští přistěhovalci. K těmto poutníkům se připojili i nekatolíci: pravoslavní a mohamedáni, mezi kterými byla veliká většina cikánů; pak také laramani (tajní katolíci, kteří na venek žijí jako mohamedáni, doma však jsou katolíky). Pravoslavných bývalo dříve na pouti mnohem více. V poslední době však jejich počet klesl, poněvadž jim jejich církevní vrchnost účast na katolické pouti přísně zakázala. Někteří přesto připutovávají postranními horskými stezkami tajně k Matce Boží do Letnice. Ti pak, kteří si sami netroufají na pout, prosívají své známé, ano i katolíky, aby místo nich zanesli oblíbný dárek na znamení vděčnosti k Matce Boží, aby jí odporučili jejich záležitosti a potřeby.

Zdá-li se někomu podivným, že na mariánské poutní místo putují také mohamedáni, kteří přece neuznávají Pannu Marii za Matku Boží, nýbrž podle Koránu (mohamedánské svaté knihy) jen za matku prorokovu, možno si oddanost a lásku mohamedánů k Marii Panně vysvětlit asi takto: Předkové zdejších mohamedánů, kteří jsou

většinou Albánci, byli před několika stoletími všichni katolíky. Jako pastýřský lid byli většinou málo poučeni o náboženských pravdách. Hlavní pravdy Zjevení však přece poznali a v ně věřili. Také úcta Matky Boží byla jistě u nich rozšířena. Ale pod hrozným útlakem tureckých pánů pozvolna přestupovali na mohamedánskou víru,

P. Maria Černohorská.

někteří proto, aby si zachovali živobytí, někteří též ze ziskuchtivosti, aby získali majetek. Mnozí ovšem učinili to jen na oko, zůstávajíce ve svém srdci a ve své domácnosti stále katolíky (tohoto zapření víry nemožno ovšem schvalovati, ale je historickou skutečností). Tito „Nikodémové" navštěvovali turecké džamije (mohamedánské modlitebny), ve svých příbytcích se pak na večer scházívali k modlitbě růžence, ano i do katolických kostelů chodili, ovšem tajně. Zvláště rádi navštěvovali ony kostely, které byly více vzdáleny od hlavních cest a tureckého obyvatelstva, aby byli bezpečni životem.

A jedním z takových chrámů byla právě svatyně v Letnici se

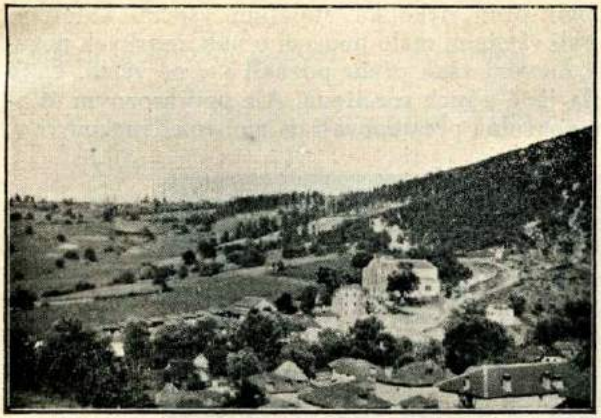

Letnica.

svojí zázračnou sochou Matky Boží. Někteří z těch zdánlivých mohamedánů zůstali tajnými katolíky až dodnes. Jiní následkem styků a sňatků s Turky zapomněli časem na katolické věroučné pravdy a stali se úplnými mohamedány. Ale ani v jejich duších nebyla úplně potlačena památka na zázračnou „Zojo" (Paní) černohorskou, k níž se přece utíkali s takovou důvěrou ve všech neštěstích jejich předkové. Proto každým rokem i oni putují k Matce Boží do Letnice.

K nim se přidružují zvláště mohamedánští cikáni, když slyšeli o zázračných vyslyšeních na přímluvu Matky Boží v Letnici. V ledačems jsou nám i ti mohamedáni dobrým příkladem, zvláště svojí vděčností. Neumějí totiž jenom prosit za milosti, ale nezapomínají nikdy také poděkovati za přijatá dobrodiní. Kdykoliv se jim splní, zač prosili, přijdou o příštím svátku znova do Letnice a přinesou svůj oblíbený dar: kus hedvábí, pás, části upleteného oděvu, utěrky, slepici, beránka atd.

Pout do Letnic je spojena s dosti velkými obtížemi a obětmi, neboť nejbližší železniční stanice Uroševac je vzdálena plných 32 km a také cesty nejsou nejlepší. Mnozí přicházejí pěšky, někteří i ze vzdálenosti více hodin cesty. Letos připutovali hoši a muži, členové Mariánské družiny, z Veleže u Prizrenu se svým spolkovým praporem celých 100 km cesty. Cestou si vesele zpívali mariánské písně. Ukázali, že jsou hluboko proniknuti družinským duchem a jsou vzorem všem těm, kterým je příliš těžko dostaviti se i na družinskou schůzi. (Dokončení příště.)

APOŠTOLÁT KATOLICKÉHO TISKU

zachraňuje opuštěné krajany zahraniční víře i národu.

Přispějte naň, prosíme, sebemenším dárkem.

Z činnosti unijní.

I.

Apoštolská škola cm. na Velehradě.

(Z referátů o VII. unionistickém sjezdě.)

Myšlenka ústavu, v němž by se vychovávali budoucí misionáři pro odloučené Slovany, zaměstnávala častěji mysle západních křesťanů.

Už známý P. Antonín Possevinus T. J., který za doby svého vyslanectví na Rusi a v jiných severních zemích poznal na vlastní oči duchovní potřeby oněch národů, založil v Braunsbergu (u Královce), Olomouci a Kluži koleje pro výchovu apoštolských pracovníků pro severní národy. Olomouckou kolej navštěvovali později — pro nedostatek chovanců z jiných národů — skoro výhradně jenom Poláci a Rusové.

V naší době opětně vzkřísil myšlenku takového ústavu pro přípravu slovanských misionářů nezapomenutelný náš dr. Antonín Cyril Stojan, který ve svém nadšení pro svatou jednotu Církve nejenom založil Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Akademii velehradskou a unionistické sjezdy velehradské, nýbrž i poznal nutnost apoštolské školy misijní. Měl na mysli budoucnost zvláště velikého Ruska, které snad přece jednou otevře brány způsobilým apoštolům Kristovy pravdy a jednoty, měl na mysli i ostatní odloučené Slovany (na Balkáně) a viděl hluboký význam opravdových horlitelů unijních, kteří by doma šířili slovem i písmem velikou myšlenku církevního sjednocení Slovanstva.

A pro takovou apoštolskou školu — jakýsi malý seminář jednoty — nebylo opravdu možno najíti vhodnějšího místa nežli je Velehrad — náš Betlehem, a kolébka myšlenky unijní. Zde tedy — za těžké doby válečné — byla založena apoštolská škola cyrilometodějská. Dne 15. září 1916 vcházelo prvních 11 chovanců do velehradské basiliky, aby vzýváním Ducha sv. započali svá studia. Ústav přijal studijní program klasického gymnasia s povinnou latinou a řečtinou. Kromě toho všichni žáci se učí též jazyku ruskému, aby se připravili i po této stránce pro své budoucí misijní povolání. Gymnasium velehradské je sice soukromé, ale žáci jeho se podrobují každoročně závěrečným zkouškám — původně na arcibiskupském gymnasiu v Praze-Bubenči, nyní pak na arcibiskupském gymnasiu v Kroměříži a nabývají tak práva veřejnosti.

Apoštolská škola velehradská těší se zvláštní přízni Apoštolské Stolice římské. Tak papež Benedikt XV., aby ji, jak sám praví, užším svazkem spojil se Stolicí Apoštolskou a s Východním ústavem, přijal ji pro její zásluhy o jednotu Církve za vlastní, a odevzdal ji pod ochranu sv. Petra, knížete apoštolů, a sv. Cyrila a Metoděje ustanoviv, aby na příště byla a slula kolejí papežskou. Tuto výsadu uznal a znova potvrdil i papež Pius XI. listem poslaným 13. února 1927 k jedenáctistému výročí narozenin sv. Cyrila.

Také generální představený Tovaryšstva Ježíšova *P. Vlad. Ledóchowski* věnuje velehradské apoštolské škole zvláštní péči a toužebně si přeje, aby vskutku rostla a vzkvétala a stala se jakýmsi malým seminářem pro papežský ruský seminář v Římě. Tak vznikl úzký a pro Velehrad povznášející vztah mezi třemi papežskými ústavy — velehradským, Russikem a Východním ústavem v Římě.

Letos slavíme *dvacáté výročí* založení naší velehradské školy — příležitost jistě vhodná poukázat na její ovoce. Za tuto dobu odchovala apoštolská škola velehradská více než *30 kněží* a více *než 60 kleriků* studuje už v různých řádech a seminářích filosofii a bohosloví. Tři její chovanci přijali východní obřad (ctpp. Horáček, Vaněčka a Olšr, kterýžto poslední je čtenářům Apoštolátu dobře znám svými zajímavými články o misiích na Podlesí). Po noviciátě v probačním domě v *Albertýně* (v Polsku) konají nyní svá studia bohoslovná. A myslím, že neprozrazuji žádného tajemství, jestliže řeknu, že mnozí z našich žáků touží nyní, ano přímo si žádají přestoupiti k témuž východnímu obřadu.

Snad se budou dosavadní výsledky velehradské školy někomu zdát malé, nepatrné! Třeba však uvážiti, že jsme s počátku mohli přijímati žáky do první třídy ne každý rok, nýbrž teprve každý druhý rok. Neměli jsme ani dostatek místností, ani dostatek profesorů. Tak jsme otevírali první třídu ústavu ve 20 letech pouze jedenáctkráte. Nyní konečně můžeme po dosti značné úpravě umístiti v našem domě celé gymnasium. V nejbližším školním roce budeme míti pět tříd asi se 120 žáky.

O misijních povoláních v apoštolské škole velehradské vydává krásné svědectví letošní její poslední třída. Z 12 abiturientů vstoupil jeden do řádu sv. Augustina na Starém Brně, jeden do Společnosti Božího Slova v Nitře, dva do kněžského semináře a ostatní do Tovaryšstva Ježíšova.

Výchova žáků v naší apoštolské škole spočívá zcela na myšlence unijního apoštolátu. Žáci naši vydávají si dva „časopisy", v nižších třídách „Apoštolíka", ve vyšších „Velehrad". Píší si je sami. Správa koleje seznamuje své příznivce se životem apoštolské školy každoroční publikací *„Velehradské zprávy"*. Kromě toho založili si chovanci hlavně z vyšších tříd t. zv. *„Cyrilometodějský kroužek"*, v němž za vedení profesorů konají si sami přednášky a proslovy z historie, literatury a ze života misijního a unijního. V kroužku přednášejí též pozvaní hosté, odborníci v oněch otázkách.

Největší však oporou v probouzení a výchově apoštolských povolání jest všecek *onen duch cyrilometodějský, unionistický*, Velehradu vlastní a příznačný, jsou všechny ony východní liturgie slavené na Velehradě, při nichž chovanci naší školy jsou přítomni a též přisluhují.

Jestliže k tomu všemu přistoupí ještě známost co nejširších kruhů veřejnosti o naší škole a o jejím velikém významu apoštolském, takže ústav získá nejenom obětavé dobrodince tak potřebné v přetěžké nynější době, ale zvláště četné a hodné chovance, toužící po apoš-

tolském povolání, pak doufám pevně, že naše apoštolská škola i v budoucnosti bude rozkvétat a přinese vytoužené plody v hojnosti.

II.

OO. Tovaryšstva Ježíšova východního obřadu.

Polem tohoto apoštolátu jsou ony severní a východní kraje Polska, kde kvetlo sjednocení s Církví katolickou od konce století XVI. či od počátku století XVII., ale koncem století XIX. bylo ruskou vládou zničeno. Nezabírá tudíž oněch krajů jižní Polsky, které pod rakouskou vládou si zachovaly sjednocení s Církví katolickou a dnes jsou nejvíce kvetoucí a nejpočetnější větví východních katolíků v Církvi katolické.

K obnovení církevní jednoty v krajích, kde byla zničena, povolala sv. Stolice mezi jinými též Otce Tovaryšstva Ježíšova v Polsku, kteří utvořili zvláštní východní větev svého řádu.

Svůj unijní apoštolát vykonávají východní jesuité ze čtyř domů, z nichž je nejvýznamnější noviciát ve vesnici *Albertýně u Slonimu* a pak východní papežský seminář *v Dubně*, určený pro výchovu a vzdělání světských kněží obřadu byzantsko-slovanského v těchto krajích.

Dům noviciátu *v Albertýně*, kanonicky zřízený 28. prosince 1926, poskytl za první desítiletí 44 kandidátům (z 82 přijatých) první řádové vychování, jež pak bylo doplňováno dalšími studiemi středoškolskými, filosofickými a bohoslovnými v jiných kolejích Tovaryšstva Ježíšova zároveň s kleriky obřadu latinského. Roku 1934 byl po dokončených studiích filosofie a theologie vysvěcen na kněze první z albertýnských noviců *O. Viktor Nowikov*, jejž brzo následovati budou jiní odchovanci albertýnští.

Papežský východní seminář v městě Dubně na Volyni založený 14. října 1931 má za účel odpomáhati nedostatku způsobilých světských kněží východního obřadu. V posledním školním roce měl v 5 ročnících 39 chovanců. Seminární studium trvá totiž pět let, z nichž dvě leta jsou věnována filosofii a tři theologii.

Kromě této práce připravující jak z řádu Tov. Ježíšova, tak i z kleru světského budoucí dělníky unijní jsou bezprostředně apoštolsky činni OO. východní jesuité jednak ve stálé duchovní správě východních farností Albertýna, Synkowicz a Vilna, jednak též lidovými misiemi, duchovními cvičeními, přednáškami a katolickými spolky.

Při tom nijak nezanedbávají, nýbrž naopak vysoko cení a pěstují i *moderní apoštolát katolického tisku*. Mimo knihy a jiné publikace nepravidelné buďtež zde vzpomenuty tři časopisy periodické, vydávané OO. jesuity z východní misie. Dva měsíčníky určené pro východní katolíky: ruský *„K sojedinënju"* a běloruský *„Da zluczennia"* (obojí název znamená K sjednocení). Třetí časopis vydávaný polsky od *P. Jana Urbana, T. J.*, „veterána velehradských sjezdů", je dvojměsíčník *„Oriens"*, který šíří mezi západními katolíky v Polsku známost Východu jak po stránce bohoslovné, tak i po stránce

liturgické a historické. Znalci Východu i mimo Polsko vysoko cení tento časopis jak pro jeho spolehlivé a vědecky založené zprávy, tak i pro vhodný a každému chápání přiměřený způsob psaní i pro vpravdě katol. ducha lásky vůči východňanům. Proto zasluhuje nejvřelejšího doporučení všem, jimž sjednocení Východu leží na srdci.

Nesmírné je vskutku pole, které se tu otvírá činnosti OO. jesuitů východního obřadu „k zachování či obnovení dědictví Otců na východě Polsky!"

III.

O činnosti „Katolické unie".

(Referát dra Chrysostoma Baura, O. S. B., z Mnichova.)

Sídlem *„Katolické jednoty"*, založené benediktinem P. Augustinem de Galen je nyní Švýcarsko, kde je také její předseda fryburský biskup. Kromě ve Švýcařích má „Katolická jednota" své členy v Německu, Brasilii a jinde a vydržuje *Východní* kolej v Mnichově; jejím zakladatelem je *kard. Faulhaber*. Letos vyšli z ní první tři kněží, budoucí misionáři ruští, dva obřadu latinského a jeden východního obřadu. Pro šíření myšlenky unijní pořádá *„Katolická jednota"* v jednotlivých diecésních seminářích tak zvané *„Východní dny"* a také „Týdny jednoty", jak je už po druhé uspořádala v Mnichově. V poslední době začala „Katolická jednota" vydávat trojměsíčník pod názvem: *„Der christliche Orient* in Vergangenheit und Gegenwart" (Křesťanský východ v minulosti a v přítomnosti). Tak vzrůstá v Německu myšlenka i láska k sv. jednotě Církve!

IV.

Benediktinský klášter sv. Kříže v Amay s. Meuse v Belgii.

Benediktinský klášter sv. Kříže v Amay byl založen roku 1926 P. Dom. Lambertem Beauduinem O. S. B. z opatství Mont Césarského v Lovani z podnětu P. Roberta de Kerkohove O. S. B., tehdy představeného benediktinské kongregace belgické. Jeho zřízení odpovídá výzvě Svatého Otce, který vybídl řád benediktinský, aby vytvořil řeholní apoštolát ve prospěch přivedení Východu k jednotě Katolické (Apoštolský list Equidem Verba z 21. března 1924 P. opatu-primasu benediktinskému).

Klášter jest určen apoštolátu Rusi. Jest podřízen přímo Komisi Pro Russia, vytvořené v lůně Východní Kongregace (dekret Vých. Kongr. ze dne 4. července 1927); byl povýšen na priorát „sui iuris" (svéprávný) (dekret Apošt. Komise pro Russia z 28. července 1928).

Program Apoštolátu jest nastíněn v listu „Equidem Verba" a ve stanovách priorátu.

Nynější činnost:

a) prohloubení života řeholního na základě tradicí společných Východu i Západu

1. oficielní liturgickou modlitbou církevní podle řeholního ritu byzantského a rovněž podle římského ritu benediktinského;
2. studiem Písma sv., spisů a životů sv. Otců, liturgie, theologie východních národů, jejich dějin, jejich institucí, jejich mentality;

b) tento život řeholní projevovati zevně:

1. pohostinstvím, prokazovaným Východňanům; má jim býti dovolován pobyt, usnadňována studia na Západě a na samém Východě navazovány styky a sbližování;
2. vytvořením na Západě hnutí úcty, sympatie a horlivosti pro získání těchto slavných křesťanských církví východních tím, že se budou konati konference a Dny křesť. Východu.

Klášter čítá 24 řeholníků, vesměs mnichů choru.

Příští rozvoj (vyhrazen Svaté Stolici):

Zřízení řeholní kongregace ritu slovanského, která by mohla zakládati domy v Rusku.

Vydavatelství priorátu amayského:

I. Revue Irénikon. Od roku 1926 do roku 1936 vyšlo XII. sv. Svazky II. a IV. jsou mimo serii. Každý z nich obsahuje sbírku 10 zvláštních studií o specielních otázkách. Revue nyní vydává ročně 6 svazků s články doktrinálními, s rozsáhlou službou informační, podrobnou kronikou, kritikou vědeckých prací, vše řízeno tak, aby usnadňovalo vzájemné pochopení a sbližování náboženských mentalit.

II. Díla vydaná:

— Řeholní dílo pro sjednocení církví, 1926[2].

— Hiéromoine Dirks: Svaté ikony (vydání umělecké) 1933.

— Gogol, Rozjímání o svaté liturgii. Přel. Dom Th. Belpaire, vyd. umělecké.

— N. Cabasilas, Život v Ježíši Kristu. Přel. S. Broussaleux, 1933.

— Bohoslužby sv. Jana Chrys. a sv. Basila. Přel. D. F. Mercenier O. S. B., 1935.

— Církevní modlitba ritu byzantského, přel. týž.

— Prof. A. Baumstark, Srovnávací liturgie (připravuje se).

III. Ikonografie:

Umělecká provedení četných ikon v různých velikostech.

Úplný seznam s podrobným popisem předmětů.

DÍLO SVATÉ JEDNOTY

podporuj denní modlitbou a dle své možnosti také almužnou! Člen Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje se modli denně Otčenáš, Zdrávas a prosbu: Svatá Panno Maria, sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás! Měsíční příspěvek je 30 h, ročně 3·60 Kč.

Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů.

Dr. Sergij Vilinskij, profesor Masarykovy university v Brně.

(Pokračování.)

Úcta k světci se ostatně neprojevuje toliko pouhou znalostí poměrů jeho života a činnosti, nezbytné je tu ještě *uctívání v modlitbách.* I v tomto směru nacházíme fakta ze Staré Rusi. Pravda, nemáme, bohužel, známostí o chrámech ve Staré Rusi zasvěcených sv. Prvoučitelům, ani o starých jejich obrazech. Ještě v těchto dnech jsem se obrátil s příslušným dotazem na jednoho z nejlepších znalců staroruského umění, na profesora Karlovy university, N. L. Okuneva, ale dostal jsem odpověď naprosto zápornou: ani chrámů sv. Cyrila a Metoděje, ani vyobrazení sv. bratří nemohl mně uvésti prof. Okunev.

Ale zato máme dosti dokladů o uctívání našich světců modlitbami. Především jsou to tak nazývané „Pochvaly" sv. Prvoučitelů, dále zvláštní církevní pobožnosti k nim (v tak zv. minejích bohoslužebných či v minejích zpěvních) a kánony (církevní zpěvy). Doklady tohoto druhu vyskytují se ovšem jen do století XIV., kdy jako by přestávala ruská církev uctívati sv. Prvoučitele jako zvláštní světce a pobožnosti k nim pokládala za tak zv. „obecnou službu" svatým. Do XIV. století mají však mineje (bohoslužebné knihy) řadu předpisů a církevních zpěvů (většinou jihoslovanského původu), vyjadřujících úctu sv. bratří modlitbou. Část těchto „služeb" (pobožností) vyšla tiskem ve známém „Cyrilometodějském sborníku", vydaném v Moskvě r. 1865 redakcí M. Pogodina (t. zv. Pogodinskij sborník). Nezdržuji se rozborem jejich obsahu, dovolím si uvésti jen jeden zvláště dojemný církevní zpěv: „Nastal den světlé paměti svatých prvoučitelů slověnské země, světců Cyrila a Metoděje, kteří láskou Kristovou rozněcováni a duchem pravdy osvěcováni slovo Evangelia ústy i písmem blahověstili dávnému našemu národu, odtud také my jsme obdrželi srozumitelný Boží poklad Kristovy víry. Proto též vděčně oslavujíce památku těchto učitelů a světců modlíme se k nim: *„Otče náš, jenž si na nebesích, dejž, aby všichni spojeni jednou vírou a láskou Tvého Syna v jediném jazyku i ve všech jazycích jedno byli v Tobě,* jakož Syn Tvůj v Tobě a Ty v Něm, abychom dospěli v jedno."

Ostatně jako zvláštní důkaz populárnosti sv. Cyrila slouží ta okolnost, že se jménem „Cyrila Filosofa" setkáváme se v staroruském písemnictví u značného počtu prací, které ve skutečnosti jemu ani nepatří. Jak známo, nacházíme dosti často ve staroruské literatuře původní zjev — nesprávné pojmenování jména autorova, při čemž obyčejně populárnější jméno zastupovalo místo jména méně známého a méně populárního. Tak na př. záměna jmen metropolity Ilariona a sv. Ilariona Velikého. Anebo jiná záměna — a

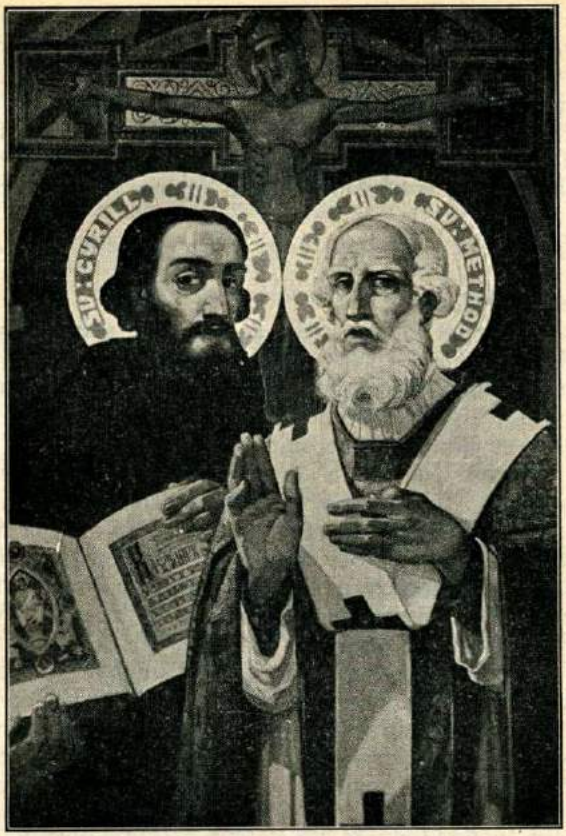

Sv. Cyril a Metoděj (obraz od J. Köhlera v aule CM fakulty v Olomouci).

možno říci osudná: Dlouhý čas připisovalo se poučení „o věře varjažskoj" (o římské Církvi) bl. Theodosiovi Pečerskému, pokud se koncem XIX. století nedokázalo, že původcem tohoto poučení jest nějaký Řek Theodosij, spisovatel XII. století, a tak čistá podoba bl. Theodosia Pečerského, jednoho ze zakladatelů ruského mnišství, byla konečně osvobozena od autorství jednoho z polemických protilatinských děl naprosto lživých a nesnášenlivých. Tak se i jméno sv. Cyrila-Konstantina někdy dostalo do záhlaví děl, nepocházejících od sv. Cyrila. Taková jsou na př. slova Cyrila Turovského o podvodech a na nový týden, šest slov na dny týdne od pondělka do soboty a j. Podrobně probadal tuto otázku prof. E. V. Pětuchov.[1]

Jak viděti, byla jména sv. Prvoučitelů ve staré Rusi dosti populární. Nesmíme ovšem zveličovat tuto populárnost do rozměrů vše-

[1] „K voprosu o Kirillach-avtorach", SPB, 1887, v 42. sv. „Sbornika otdělenija russkago jazyka i slovesnosti Imp. akademii Nauk".

národních: třeba míti stále na paměti, že široké vrstvy ruského národa obyčejně tonuly v nevědomosti, a že vrstva inteligence nad těmito masami byla velmi tenká. A poněvadž v dávné Rusi skoro výlučně duchovenstvo představovalo inteligenci, je zcela pochopitelno, že jména sv. Prvoučitelů byla u tehdejší kulturní třídy — nazveme ji dnešním jménem inteligence — velmi dobře známa. Lid mohl se obeznámiti s těmito svatými jmény jen příležitostně, na př.:

a) z četby životů v Prologu nebo v Čet-minejích u stolu v klášteřích,

b) z církevních kázání,

c) při pojmenování dítěte, které se narodilo v den památky svatých bratří.

Jak známo, bylo u pravoslavných Rusů zvykem až skoro do počátku XX. století, že dávali novorozencům jména těch světců, jejichž památka se konala v den narození dítěte.

Opakuji: Dávná Rus znala a ctila památku sv. Prvoučitelů, a jestliže i ne celá Rus, tož aspoň lepší, kulturnější část.

Bohužel, obraz se mění, když přecházíme do období moskevského státu. Vidíme sice i v této době, že životy sv. bratří přicházejí na př. do Makarevských a jiných Čet-minej, nacházíme někdy i zvláštní vypravování o Prvoučitelích (na př. zprávy XV. stol., vydané M. Pogodinem ve sborníku r. 1865, str. 125—6), než to vše jsou zjevy jen řídké, sporadické. Také „služby" (pobožnosti) sv. Cyrila a Metoděje (jak ukázal už I. S. Aksakov v Pogodinově sborníku, str. 534), třebas se jména těchto světců připomínají o svátcích, mizejí z bohoslužebných minej, a ruská církev nečinila už vzhledem k nim žádného rozdílu od ostatních světců, kteří nemají zvláštních svátků.

Příčiny tohoto ochladnutí úcty cm jsou, jak se třeba domýšleti, tyto:

1. *Ve stoletích* XV. a XVI. panoval v náboženských názorech obyvatelstva moskevské říše zdrcující chaos (zmatek), hrubá nevědomost, zaviněná těžkými poměry kulturního života pod nadvládou tatarskou: pověra míchala se s pravdou, církevní obřady prohlašovaly se za dogmata (články víry). To jsou fakta všeobecně známá a netřeba se u nich dlouho zdržovat. Připomenu třebas jen význačné spory o dvojím alleluja, ustanovení Stohlavého sboru (církevního v Moskvě r. 1551), o dvouprstém složení, o neholení brady, smutnou historii opravy knih, nebo významné dílo nevinně odsouzeného trojického igumena Dionysia (počátkem XVIII. století) ... Zvláštní zmatek byl především v otázce úcty svatých; došlo to tak daleko, že skoro každé město a kraj (strana) uctíval jen svého světce a často odmítal světce jiných měst." „Každá země své blahoslaví," praví se v životě sv. Prokopja Ustjužského. Moskva, řevnivě pohlížejíc na dávnou slávu Novgorodu, uvedla do svých všeruských svátečních tradic toliko jména novgorodských biskupů a mnichů a nechtěla přiznati obecnou všeruskou autoritu

svatosti novgorodských knížat, jimž byla ponechána jen místní novgorodská úcta.

Jan III. nechtěl uctívat sv. Varlaama Chutynského. Sergij, biskup poslaný do Novgorodu z Moskvy, nechtěl uctívat Moiseja, arcibiskupa novgorodského atd.[2] Dva místní sněmy ruské církve 1547—1549 zabývaly se kanonisací místních svatých a stanovily buď všeruské nebo jen místní uctívání zvláštních světců a Stohlavý sněm r. 1551 měl za úkol napraviti „nepravidelnosti" v ruské církvi.

Nepadá na váhu, že při takovém stavu věcí, kdy ruská církev nemohla rozřešit otázku svých místních svatých, že jí unikl zájem o neruské svaté.

2. *Byla* však tu nepochybně i jiná — politická příčina. Od druhé polovice XV. věku rozvíjí se a mohutní v Moskvě pověstná teorie o *Moskvě — Třetím Římě:* Prvý i druhý Řím (Byzanc), jsou patrně Bohem zamítnuti a jejich světový význam přechází na Moskvu (legendy o bílém klobouku — mnišské kápi — a o Monomachových regáliích = královských znacích). Moskva je třetí Řím, který je „dotud věčný, pokud je pravoslavný", a „čtvrtého Říma už nebude". Toto národní sebezveličování vede k ignorování všeho, co není moskevské. Ano i pravověrnost řeckého duchovenstva upadá u moskevských v podezření, neboť po jejich mínění — skutečné pravoslaví je pouze v Moskvě, a Řekové se pod nadvládou Turků mohli zviklati ve svém pravoslaví.

Svatí bratři byli rodem Řekové, pracovali u západních Slovanů a dostali požehnání od římského velekněze — to všechno naprosto neodpovídalo tehdejším moskevským názorům — odtud zapomenutí, či správněji zúmyslné ochladnutí k památce sv. Prvoučitelů.

A nebylo lépe ani v následující době. Náboženské spory stol. XVII. a volnomyšlenkářství XVIII. století byly málo příznivy pro obnovení úcty památky svatého Cyrila a Metoděje. Teprve známý vzrůst zájmu o Slovanstvo v Rusku v polovici XIX. století uvedl znovu na paměť činnost svatých bratří. V té době, kdy se na ruských universitách zřizují katedry pro poznání Slovanstva, kdy ruští učenci jezdí do slovanských zemí, kdy ruská slavistika vyzvedá jména Grigoroviče, Bodjanského, Preise, Sreznevského a jiných — tehdy vzpomínají také těch, jimž je ruský národ vděčností zavázán za počátky svého vzdělání. A je zajímavo, že jmen sv. Cyrila a Metoděje užívají jako symbolů slovanského sjednocení i lidé, kteří stáli daleko od církve: Mám na mysli tak zv. Cyrilometodějské Obščestvo (r. 1848), jehož zakladatelé (Kostomarov, Kuliš, Ševčenko a j.) utvořili svůj politický program, sjednocení a kulturní povznesení Slovanů, spojivše jej se jmény velikých bratří jako symbolem slovanské kultury. (Dokončení.)

[2] Viz pojednání P. Nikolaevského; „Russkaja propověď (kázání) v XVI. a XVII. stol. „v časopise ministerstva národní osvěty 1868, kn. II., str. 363.

Náš Mistr.

Dr. Martin Mikulka.

Slávu dobrého učitele naznačuje Starý zákon, když ho povyšuje k jasnosti hvězd: „Kteří spravedlnosti vyučují mnohé, stkvíti se budou jako hvězdy na věčné věky." (Dan. 12, 3.) Veliká odpovědnost spočívá na úřadě učitelském; kdo je k němu povolán, sděluje sebe tisícům a tisícům, v nich odráží se jeho povaha, ctnost i vady, jako na desce fotografické. Všem vtiskuje stálý příklad svůj a svá slova do duše, v něm se zhlížejí všichni jako nesčíslné hvězdy plující po nebi se zrcadlí za jasné noci v klidné hladině spícího jezera. Co by tu povstalo duševních zkomolenin, kdyby učiteli úkol jeho nebyl posvátným a svědomité konání povinnosti nevelelo, aby rozsíval jen dobro a krásno.

A k tomuto velebnému úřadu hlásí se Ježíš Kristus. Magister a rabbi dává se oslovovati od zákoníků i od zástupů velmi často. Název „mistr" opakuje se v evangeliích 48krát a „rabbi" 17krát. Pojmenování toto osobuje si Kristus výhradně. „Vy nazýváte mne Mistrem a Pánem, a dobře pravíte, jsemť zajisté." (Jan 13, 13.) „Vy nebývejte nazýváni mistři; nebo jeden jest Mistr váš, Kristus, vy pak všichni bratři jste." (Mat. 23, 8.)

Kromě názvu Vykupitele vystihuje poslání jeho na svět nejpřiměřeněji jméno učitele neboli mistra jakožto osvoboditele z duchovních mrákot, v nichž vězelo lidstvo. Nikdo nepodal tak prakticky a zhuštěně návod k dokonalosti jako On, nikdo neobjasnil tolik životních záhad, a to tak přístupně každému rozumu, nepřinesl tolik vznětů k hlubokému přemýšlení pro všecky věky a nevychoval tolik karakterů. Apoštolové, Pavel, Augustin, Benedikt, Řehořové a Lvové, František Assiský a Tomáš Akvinský, Ignác z Loyoly a Alfons z Ligouri jsou jenom odleskem toho ducha, který vyprýštil z učitelského úřadu Syna Božího. Kdo dovede klidně a bez zaujatosti čísti v evangeliích, neodkládá jich, aniž doznal s Paskalem: Krista — učitele nepředstihl nikdo!

Vychovatelská pravidla, roztřídění a stupňování látky, čím více se přibližoval odchodu ze světa, způsob vyučovací, přechod od názoru k hlásané pravdě, překvapující důkazy uchvátí zájmem a obdivem kritického čtenáře, který jako vychovatel vstupuje do školy Kristovy.

Učí slovem, ale více působí příkladem, svoji nelibost nejeví nikdy strohým odsouzením, nýbrž připouští a připravuje polepšení, odhaluje chyby, nechtěje zahanbiti, nýbrž napraviti. Pro zamýšlené dobro získává nadšením plynoucím z dobra krásy místo poukazem na tresty proti těm stanovené, kteří by ho dbali. A při tom nehledá svých zájmů, prohlašuje za nejvyšší učebný cíl: „aby poznali tebe samého pravého Boha, a jehož jsi poslal, Ježíše Krista". (Jan 17, 3.)

Učitelský úřad začíná Kristus skrytým životem v domě rodičů,

modlitbou, postem a meditací na poušti, a to u věku třiceti let, kdy, po lidsku řečeno, dostavuje se soudnost a rozvaha v plné míře. A uzavírá jej opět modlitbou po poslední večeři a cestou na horu Olivetskou a na Kalvarii, kde vtiskuje svému učení pečeť bolesti a pravdy, aby se mu otevřela srdce lidská.

V zátiší svatostánku žije Kristus-Učitel dále nenápadný život svátostný, vzorem jsa pokory, nezištnosti a sebezáporu, aby vábil duše lidské k následování, aby obrozoval svým duchem vnější svět a posvěcoval mysl a srdce přistupujících k Němu. Jako byl v životě svém zneuznán, vykonávaje svůj učitelský úřad, a ani dnes nebývá uznáván ode všech, přebývaje ve svatostánku, tak nemůže ani věřící učitel očekávati, že ho hned uzná svět, jestliže hoří pro pravdu a spaluje se téměř jejím žárem. Avšak i utajená pravda Krista svátostného zabírá vždy širší kruhy do hladiny společenského života a nezůstane bez vlivu ani na dnešní lidstvo.

VII. unionistický sjezd na Velehradě.

Fr. Jemelka.

(Pokračování.)

Po oficielním zahájení sjezdu následovala řada pozdravných projevů vzácných hostí. První vyřídil pozdrav rodnou bulharštinou msgre Cyril Kurtěv, biskup byzantsko-slovanského ritu ze Sofie, jménem všech bulharských katolíků, kteří v těžkých poměrech zůstávají věrni víře cyrilometodějské. Polský biskup msgre Henryk Przeździecki ze Siedlec, stálý účastník velehradských sjezdů, velebí v nadšeném latinském proslovu svaté apoštoly slovanské, vzpomíná památného unijního sněmu florentského a přeje si, abychom jeho pětisté výročí (1939) připravili modlitbou a prací, „utlaetenturcoeliet exultet terra" (aby se radovala nebesa a plesala země — počátní slova florentského unijního dekretu) nad dosaženým sjednocením. Lavantinský biskup dr. Jan Tomažič z Mariboru nejprve slovinsky a pak latinsky představuje se jako čtvrtý nástupce velikého ctitele slovanských apoštolů, biskupa svaté paměti A. M. Slomšeka, za jehož blahořečení se modlí celá katolická Jugoslavie. O tyto modlitby přichází prosit i na Velehrad. Předsedající arcibiskup dr. Prečan, který na každý pozdrav odpovídá upřímným poděkováním, dojat slibuje jménem celého sjezdu, že se ve vroucích modlitbách připojí k bratřím jugoslavským.

Apoštolský visitátor katolíků východně-slovanského obřadu v Polsku, msgre Mik. Czarneckij z Dubna, poukazuje v latinském pozdravu na důležitost apoštolské unijní práce mezi bratry nesjednocenými, kteří byli kdysi zevnějším násilím odloučeni od jednoty Církve. Ve svém poděkování projevuje předseda upřímné přání, aby unijní pole mělo co nejvíce apoštolských dělníků, na-

plněných duchem sv. Josafata, mučedníka za svatou jednotu. — Milým překvapením bylo pak vystoupení pravoslavného biskupa Leontija Jurkieviče z Chicaga, kterého jeho metropolita Theofil z initiativy P. Prokopa Neužila, benediktinského převora chicagského, vyslal na Velehrad jako zástupce severoamerické pravoslavné metropole k jubilejní oslavě slovanských apoštolů. K svému ruskému pozdravu připojil srdečné díky za ujištění sjezdového předsedy, že všichni v duchu vzájemné lásky za to chtějí Boha prosit, aby protikřesťanský boj v Rusku co nejdříve ustal a myšlenka svaté jednoty našla klidné pole.

Zatím vchází do dvorany slovenský biskup dr. Pavel Jantausch z Trnavy, který hned po svém uvítání ujímá se slova k pozdravu. Ovládaje dokonale latinu, dovede kořenit vážné a hluboké myšlenky vtipnými poznámkami, takže ho právem kterýsi sjezdovník nazval „latinským Stojanem".

Jeho kolega, rožnavský biskup Michal Bubnič nadšeným slovenským projevem obrátil se zvláště k přítomným bohoslovcům. Unionistické kongresy nás učí, jak lehko lze vyvolati v národě, společnosti i v Církvi roztržky, rozděliti lidi, ale jak těžko se taková chyba napravuje. Apeluje na bohoslovce, aby všude ve své nynější i budoucí práci hlásali svornost a pracovali pro vzájemné porozumění. Víra je dar Boží, proto musíme se za obrácení odloučených bratří hodně modliti, obětovati za ně mše sv. Ale musíme se modliti a pracovat o návrat i těch, kteří naše řady opouštěli v nedávné době. Jen dobří kněží mohou zde své poslání splniti.

A ještě třetího slovenského biskupa, dra Karla Kmeťko z Nitry, vítá předseda a uděluje slovo k poslednímu pozdravu ve schůzi zahajovací, P. Antonínu Prešerenovi, slovanskému asistentu Tovaryšstva Ježíšova z Říma. Pozdravuje sjezd jménem svého řádu, který se vždy ochotně dával do služeb Sv. Stolice pro myšlenku unijní, jak o tom svědčí v minulosti na př. P. Possevinus a za naší paměti český jesuita P. Votka, poslaný Lvem XIII. na Rus. U Stolce Petrova sjednotila loni láska k sv. Cyrilu a Metodějovi všechny římské zástupce Slovanů (na 600 jich bylo u audience papežské) — kéž tam sjednotí i jejich národy.

Předseda navrhuje pak odeslání pozdravných telegramů Svatému Otci, apoštolskému nuntiovi pražskému a p. presidentovi; návrh přijat nadšeným souhlasem. Nakonec ustaveno sjezdové předsednictvo.

Do čestného předsednictva byli zvoleni všichni přítomní biskupové, preláti, do výkonného předsednictva za místopředsedy: biskupové Kurtěv, Tomažič, Jantausch, ředitelé kongresu: preláti dr. Vajs (Praha), dr. Gordillo (Řím), dr. Grivec (Lublaň) a dr. Slipyj (Lvov), sekretáři sjezdu: dr. Cinek, msgre Jemelka, dr. Matocha a dr. Vašica, všichni z Olomouce, zapisovatelé: dr. Pořízka, dr. Kleveta, oba z Olomouce a dr. Salajka z Prahy. Modlitbou Páně a andělským pozdravem zakončeno úvodní zasedání unionistického sjezdu.

K večeru přibyl na Velehrad ze Slovenska pražský kardinál dr. K. Kašpar se svou suitou.

Večerní akademie ve Slovanské dvoraně súčastnil se pražský kardinál dr. Kašpars ostatními hosty, k nimž přibyl ještě p. biskup J. Vojtaššák ze Spiše.

Po uvítacím sboru olomouckých bohoslovců „Moravěnko" pozdravil účastníky místopředseda kongresu trnavský biskup dr. P. Jantausch.

Nitranský biskup dr. K. Kmeťko pronesl latinskou a slovenskou řeč, v níž s radostí konstatoval veliký počet slovenských kandidátů v římském Russiku a v misijní Společnosti Božího Slova a zdůraznil nutnost, abychom unionistické snahy podepřeli vlastním příkladem doma, totiž dokonalým sjednocením katolíků v Československu.

Spišský biskup J. Vojtaššák vylíčil, co dělá jeho diecése pro unionismus za vedení řehole Verbi Divini, která se chce věnovati též budoucí práci na Východě.

Za cyrilometodějskou fakultu olomouckou, kde se myšlenka unijní těší zvláštní vědecké pozornosti a odbornému studiu, promluvil latinsky děkan dr. B. Kutal.

Emauzský opat Arnošt Vykoukal vyřídil latinsky pozdrav primase opata ze Stozingenů a celého řádu benediktinského. Připomněl úctu sv. Benedikta k sv. Basilovi Vel., jejž nazývá „svatým Otcem naším" a poukázal na úsilí benediktinského řádu zvláště v Belgii a Americe pro unionismus a na přípravu benediktinských kněží k činnosti mezi východními křesťany. Česky dodal, že přechodné nezdary nesmí nás odradit. Nutno doufati v pomoc Boží. Brněnští bohoslovci zapěli pak 2 sbory. Po nich zpívali za všeobecného uznání bohoslovci olomoučtí, jejichž „Kyjov" musil býti na bouřlivou žádost opakován. Páni biskupové dali si představiti dirigenta bohosl. Olejníka a blahopřáli mu k výkonům jeho sboru.

Písní „Bože, cos ráčil" a státní hymnou akademie byla zakončena.

P. Jan Damascenus Sokolowski O. P.

P. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

(Dokončení ze 6. čísla.)

7. Na konci cesty.

Když psal P. Damascenus dne 27. února 1640 ze Lvova do Říma tajemníku Propagandy msgre Ingolimu, netušil, že jeho apoštolské putování za dušemi po širých krajích Rusi se končí. Je to téměř po dvou letech mlčení nový list P. Damascena, který nacházíme v archivu Propagandy,[56] ale jest zároveň překrásným důkazem neúnav-

[56] Archiv Prop., Scritture rif., tom. 139, fol. 337: „Per hoc totum tempus ex quo Roma discessi, fui quasi in captivitate in silvis horridissimis: ita ut non

né horlivosti a mladického nadšení tohoto už starého misionáře. P. Damascenus nejprve vysvěluje své mlčení; praví, že od té doby, co odešel z Říma (na podzim 1636) byl — „jako v zajetí ve hrozných lesích". Bohužel, nevíme, kde bylo toto místo. Konečně až nyní byl uvolněn, aby se mohl více věnovat práci o sjednocení; byl sice donucen přijmout úřad převora ve Smolensku, ale po vyřízení několika nejdůležitějších záležitostí ihned odjede do Kyjeva, aby mohl vyjednávat. Slibuje, že nyní bude častěji tajemníku posílat zprávy a prosí, aby jménem Propagandy doporučil jeho snahy P. apoštolskému komisaři, dlícímu tehdy v ruské provincii. Na konec popisuje polohu nejvýchodnějšího místa, kde dominikáni působí — Kudaku.

Msgre Ingoli s radostí vyhověl přání P. Damascena a doporučil jej zvláštním listem ze dne 16. června 1640 apoštolskému komisaři P. Augustinovi de Imola,[57] v němž zdůrazňuje zvláště, že P. Damascenus — „velmi mnoho pracoval o rozšíření katolické víry". Kromě toho poslal téhož dne též zvláštní srdečný list samému P. Damascenovi,[58] v němž chválí jeho snahu o založení školy pro ta-

licuit mihi quidquam agere boni pro fide propaganda; neque ad illustrissimum Dominum Ducem Palatinum Volhiniae accedere: nunc vero per adventum P. Commissarii, et per mortem P. Provincialis Russiae sum liberatus; et per patrem Commissarium licentiatus, ut possim circa Chioviae Schisma uti totius nequitiae Ruthenorum, Metropolitanum, laborare: Scholam puerorum Tartarorum erigere in loco aliquo competenti: Deinde ad praesens coactus sum suscipere Prioratum Smolenscensem, ubi quibusdam urgentioribus necessitatibus provisis, ad effectum deductis, sine mora ad Chioviam praenominatam me conferam. Doleo quod Patrem Paulum Magistrum Missionarium ad nostros Armenos Leopolienses, non invenerim Leopoli. Dominus illum benedicat qui sic zelo zelatus est pro Domo Dei... Iam nunc Vestrae Illustrissimae Dominationi saepius litteris meis compellabo. Rogo autem ut scribat P. Commissario nostro Apostolico, ut me adiuvet, hortatur illum nomine Sacrae Congregationis DD. Eminentissimorum Cardinalium. Hoc etiam non praetermitto: ut sciat Vestra Illustrissima Dominatio una cum tota Sacra Congregatione Propagandae Fidei: quod anno 1630 aedificatum est castrum fortissimum a Republica Polona supra fluvium Boristenem, in loco qui dicitur Chodach: is locus est limen primum ex quo Kosaci nostri demittunt se inferius ad ostium Boristenis quibus intrat in Pontum Euxinum, et natant dominium Turcarum vastantes, aliquando sub Constantinopoli ipsa praedantur: is locus est qui tunc Kosakones licenciabit ingredi Pontum Euxinum, quando placebit Regi Poloniae: is locus est qui post se habet Oczakovienses Tartaros, ex altera parte Tartaros Perekopscenses de Krijm venientes. Ita in faucibus eorum erectum est dictum castrum: excandescentibus Turcis et Tartaris: is locus est, ad quem inter praefatos Tataros(!) a Kiovia incipiendo (fol. 337v) et inter Tartaros eundo una est dieta. Per terram periculosum est descendere ad dictum Chodach, vel ascendere per aquam nullum est periculum. In dicto autem Chodach; iam fratres nostri habent Ecclesiam: et fundationem: quia sic placuit Dominis Magistris Ducibus Generalibus Regni Poloniae. Ecce ergo ut ego argumentor nova facit omnia Sacra Cogregatio Propagandae fidei, et Sancta Sedes Apostolica. Nec non sudor Vestrae Illustrissimae D. quo ardet et alget pro tam Sanctissimo negotio continue quam Divina Bonitas benedicat, et dierum longitudine replere dignetur. Leopoli 27 Februarii 1640. Vestrae Ill. mae ac Rev. mae Dominationis Patroni mei Col. mi Devotissimus Servus Fr. Joannes Damascenus Leopoliensis M. Prior Smolenscensis Ord. Praed."

[57] Tamže, Scritture rif., tom. 139, fol. 342.

[58] Tamže, Scritture rif., tom. 139, fol. 342 v: „Periucundae mihi fuerunt Pa-

tarské děti v Kyjevě a doufá, že jako dříve, tak i v budoucnosti bude neustále pracovati o rozšíření katolické víry. Žádá ho, aby mu podal zprávu o stavu a počtu katolíků a církevních pracovníků a jejich potřebách.

P. Damascenus byl už ve Smolensku, kde mu bylo uloženo učiniti z tohoto konventu nové misijní ohnisko na severu Bílé Rusi. Na počátku jeho apoštolské činnosti při definitivním ustanovení ruské provincie roku 1612 měla provincie 17 klášterů a na konci klášter ve Smolensku byl jako 41. svěřen P. Damascenovi, aby jej naplnil svým duchem.[59] Zda P. Damascenus dostal zmíněný list tajemníkův, nemůžeme říci. Dostal-li jej, pak to byla jeho poslední radost na zemi.

Mezi tím byl P. Damascenus zaměstnán jednáním o postavení nového kostela někde v okolí Smolenska na východ na místě, kde zvítězil polský král nad Moskály.[60] Tam pocítil, že jeho sil šmahem ubývá. Horlil o čest Boží a proto neměl ani kdy mysliti na sebe. Vrátil se do konventu ve Smolensku. Sotva si trochu odpočinul, cítil se dosti silným k tomu, aby dokončil započaté dílo. Dříve však než

ternitatis Tuae litterae ex quibus de eius incolumitate, ac de schola Chiowiae instituenda cognovi futurum, nam pro certo habeo, ut quae catholicae fidei propagandae anteactis temporibus operam dedit, idem in postremum quoque indesinenter sit praestitura. Qua in re ut maiori cum fructu exercere se valeat, sicut petitas ab ea in sui commendationem litteras hisce inclusis transmitto, ita de statu, ac numero catholicorum deque operariorum ecclesiasticorum in istis partibus necessitate, ac quibus in locis missiones constitui posse existimet, per eam mihi nuntiari desidero. Patrem autem Pyromallum Romae adhuc, ubi plura in Tuae P. laudem narravit, existere, reditumque istuc parare significo." Romae, 16. Junii 1640.

[59] Gen. Archiv O. P., Mon. Annal., „N", pp. 98—122, P. Felicianus Ruthenus: „Palmes Hiacynthinus", rukopis asi z r. 1639 obsahuje popis všech konventů ruské provincie podle jednotlivých kontrat, na něž byla provincie rozdělena. V kontratě ruské bylo 8 konventů: ve Lvově 2: Božího Těla a Marie Magd.; v Busku, v Podkamienu, v Lachovcích, v Mosciskách, v Konstantinově a v Lubartově. V kontratě před a zadněperské 11; v Kijevě 2; sv. Mikuláše a sv. Hyacinta, nově zřízený; v Černigově, v Řečyci, v Kudaku, v Čarnobylu, v Grodku, v Čerkasích, v Novogródku Severském, v Nizině, v Owrucu. V kontratě podolské 9: v Kamenci, ve Vinici, v Nestevaru, v Latyčově, v Baru, ve Smotricích, v Šarawce, v Čartkově, v Murachwě. V kontratě pokutské 6: v Jezupolu, v Tyšmenici, v Kolomyi, v Potoku, v Jazlovicích, v Rohatýně. V kontratě Bílé Rusi 2: ve Šklově, v Ostrově, v Zembienu, ve Stolpcích, ve Smolensku, v Minsku, v Novogrodu Litevském.

[60] Arch. Prop. Scritture rit., tom. 338, fol. 258: „Pater Magister Damascenus Missionarius Sacrae Congregationis in Russia Ordinis Praedicatorum extra Smolenscum ulteriorem Moscoviam toto conatu procurans erigere Ecclesiam praecipue in illo loco ubi Rex triumphavit de Moscovitis et ubi adhuc nulla est Ecclesia incepit viribus debilitari quas iam attriverat in Sancto negotio pro animabus acquirendis Christo, tandem reversus ad Conventum, dum adhuc sentiret sibi posse sufficere aliquantulum vires, tentat opus perficere. Sed instante festo S. Francisci Patrum de Observantia postulationibus praepeditus ut cantaret missam in Ecclesia eorum; non renuit, qua cantata cum summo affectu et lachrymis, rediit ad Conventum, ac eodem die valedixit fratribus in anno 1640. Hic assiduus dum viveret in disciplinis, morte attestatus est quantum fuerat alligatus Deo, inventa enim est catena ferrea in corpore eius iam fere inconporata." — To je původní zpráva pro Kongregaci.

odešel, byl pozván smolenskými františkány, aby na svátek sv. Františka podle zvyku měl v jejich kostele slavné bohoslužby. P. Damascenus neodepřel. S velkou vroucností zpíval mši, takže i slzy při nejsv. Oběti proléval. Při osvěžení hovořil se svými hostiteli o věcech božských a mezi jiným také řekl:[61] „Dnes bude láska zbavena pouta." — To jistě při nejsv. Oběti Spasitel mu naznačil, že jeho pozemská pout je u konce, že jeho láska k Bohu bude zbavena omezení, že jeho duše rozletí se do náruče Boží.

Pak spěšně vstal a vrátil se do svého konventu, do své tiché cely. Tam položil se na zemi a rukama skříženýma na prsou mocně svíraje kříž, očekával smrt. Nedala na sebe čekat. Za nedlouho nalezli jej bratři mrtvého. Apoštolská jeho duše nalezla odměnu na Srdci Božím... Kříž z rukou nebylo mu možno vzíti ani po smrti. Na jeho těle našli bratři železný řetěz, který byl téměř zarostlý do těla. Pohřben byl v dominikánském kostele ve Smolensku a jeho hrob se skvěl zázraky.

Jeho smrt byla oznámena kongregaci Propagandy, kde jistě touto zprávou byl zarmoucen nejvíce její tajemník msgre Ingolli, jenž byl s Mistrem Janem Damascenem Sokolowskim spiat poutem přátelství. V generálním sezení Propagandy u přítomnosti papeže Urbana VIII. dne 14. ledna 1642 oznámil jeho smrt sám kardinál Caetanus.[62]

P. Jan Damascenus byl pravým typem člena ruské provincie dominikánské: přísných mravů a svatého života, milý Bohu i lidem, statečný a vytrvalý v práci, oddaný službě Bohu a duším, učený, ale pokorný a bezelstný. A což pro nás zvláště jest důležité — celý proniknutý přesvědčením o nutnosti sjednocení Církve. Hájil přednosti a vznešenost Stolce Apoštolského, ale při tom byl k východním obřadům nesmírně spravedlivý. Chtěl, aby Východňané byli získáni dobrotou a laskavostí, aby se jim vyšlo co nejvíce vstříc. Na svou dobu byl opravdu téměř mimořádným zjevem mezi unionistickými pracovníky.

Kéž jeho příklad vzbudí i u nás hodně následovníků!

61 Chodykeiwicz, De rebus gestis, Berdyczoviae 1780, str. 355: „...post cantatam missam, in Refectorio constitutus, inter varia de rebus Divinis colloquia spiritualia, haec verba dixit: „Hodie solvetur vinculum Charitatis." Surgens ad Conventum perrexit, et cella clausa in habitu integro manibus in formam crucis compositis, in terram se demisit. Crucifixi Imaginem fortiter complectens quae post obitum eius vix e manibus extrahi potuit, obdormivit in Domino die 4. Octobris 1640. In carne eius nuda catena ferrea inventa est corpori concreta, sepultus Smolensci, ubi miraculis claruisse fertur..." — O P. Damascenovi poznamenává Baracz, Rys dziejów zakonu kaznodzejskiego v Polsce, Lwów 1861, II, str. 141—142, že P. Damascenus vydal roku 1639 ve Vilně polský překlad italské knížky o zázračném obrazu sv. Dominika v Soriano „Farb niebeskich Obraz".

62 Arch. Prop., Acta, tom. 15, fol. 6 v: „Retulit Emmus D. Card. Caetanus de morte P. Joannis Damasceni Dominicani missionarii Sac. Congregationis in Russia, qui post celebratam solemnem missam obiit, et repertum fuit eius corpus cum catena ferrea ita cinctum, ut intra carnem esse videretur." — Okolski, Russia florida, p. 142: „A. R. P. Damascenus Magister maximi zeli in promotionem fidei incendebat, nihil curans mundi splendores..."

K velehradské vlastizradě.

Úřední zprávy o jubilejních cyrilometodějských oslavách na Velehradě roku 1869.

Boh. Zlámal.

(Pokračování.)

Inkriminované kázání Ant. Cigánka, kaplana v Pavlovicích u Přerova.

(Zpráva ze 7. července odpoledne a 8. července dopoledne. Zpráva hejtmanova podle vlastních zápisků. Podrobný popis tajemného muže a jeho průvodkyně, ze kterého se vyklubal hr. Belcredi a paní.)

V této zprávě přichází hejtman na prvním místě se šťavnatým soustem, totiž s podrobným obsahem kázání pavlovického kaplana Antonína Cigánka,[18] na nějž bylo učiněno později trestní oznámení. Píše doslovně:[19]

„Ve středu dne 7. t. m. byla po prvé odpoledne kázání, a to dvakrát, totiž o 4 a 8 hodinách večer. Kázání o 8 hodinách večer, které měl mladý, mně neznámý duchovní, nemělo vůbec žádného politického významu; naproti tomu se kaplan z Pavlovic u Přerova v kázání od 4 do 5 hodin odpoledne opravdu velmi namáhal, dosti četnému posluchačstvu vyložiti a naočkovati toto:

1. Jak byl kostel na Hostýně za vlády Jeho Veličenstva císaře Josefa (II.) na rozkaz jeho a tehdejších císařských úředníků zpustošen, oltářní obrazy strženy a spolu s oltáři zničeny a jak tento monarcha, tak i císařští úředníci bezohledně postupovali proti Církvi a jejím zástupcům;

2. Jak velehradský klášter v důsledku krutého nařízení císaře Josefa a opatření císařských úředníků násilně byl vyrván tamějšímu řádu, řád byl odstraněn, a jak světská moc pohltila (gefressen hat) všechno to, co vybudoval slovanský národ za časů Cyrila a Metoděje za největšího úsilí a obětí k povznesení katolického náboženství, k blahu křesťanství, totiž peníze, kapitál tohoto kláštera a řádu.

3. Přešel kazatel na zákon: Odluka školy od Církve. Zde nejprve výslovně zdůraznil, že nikterak nechce zneužíti kazatelny k řečem politické povahy, neboť ty náleží do spolků, besed atd., vybídl ihned energicky a opětovně posluchače, aby dobře dávali pozor, aby mu rozuměli, aby snad nebylo na něho uvaleno obvinění, že mluvil proti nějakému zákonu, a pokračoval vybídnuv — po vý-

[18] Antonín Cigánek, narozený 1833 v Brušperku, „Germanus et Moravus", vysvěcený 1858, byl nějaký čas kooperátorem v Klokočově, nato od 16. VII. 1859 v Domaželicích u Přerova, pak od 21. VI. 1865 v Pavlovicích u Přerova. 4. II. 1880 se stal farářem v Rohatci, pak od 14. II. 1894 v Hroznové Lhotě a od 6. IX. 1899 v Nové Vsi. 1. I. 1908 odešel do výslužby a žil ve Veselí do své smrti 12. V. 1917.

[19] Podávám doslovný překlad z německé předlohy.

kladu o bezpředmětnosti tohoto zákona — několikráte posluchače ke slibu, že nikdy nepřipustí, aby jejich děti byly vychovávány židy, kalvíny, helvety atd. Tento slib museli posluchači učinit hlasitým vyslovením „Ano".

4. Zapověděl posluchačům respec. křesťanům návštěvu židovských putyk, klada jim na srdce, že se tam odebírají časopisy zlehčující křesťany, katolickou víru a samotné kněžstvo, a vášnivě se snažil vyvolati u posluchačů nenávist k židům.

5. Vynutil na posluchačích veřejný slib: Ke každému, ať je to generál, ať okresní hejtman, ať se zlatým límcem nebo ne, obrátit se zády tenkrát, kdyby mluvil k lidu proti katolické víře.[20]

6. Vyslovil se opovržlivě vůči Němcům proto, že pronásledovali proti vůli Svatoplukově sv. Metoděje, odvedli ho do „němčurské říše" a vsadili do žaláře.

7. Tvrdil, že kromě Slovanů není jiného opravdu katolického národa.[21] To jsou hlavní obrysy kázání pavlovického kaplana, proneseného vášnivým tónem, a já nemohu potlačiti poznámku, že obsahovala ještě mnoho momentů, které se s charakteristikou církevního kázání dobře nesnesou, které však proto nemohu zevrubněji podati, že jsem pro příchod několika procesí a tím porušený klid v kostele mnohému nemohl rozumět.

Podle doslechu nenalezlo prý toto kázání ani u kněžstva, které 7. t. m. opouštělo Velehrad, žádného zvláštního přijetí.

Olomoucký probošt bar. Schneeburg přijel 7. t. m. odpoledne o 4 hodinách a dómský vikář olomoucký Pius Heidenreich dlí zde již od 4. t. m. Dne 7. 7. přibyla procesí z Břestu, Hradiska, Bílan, Mysločovic, Kurovic, Holešova, Lechotic, Zlína a Vsetína. Dne 8. 7. z Vizovic, Záhlenic, Napajedel, Otrokovic, Kvítkovic, Pohořelic, Spytinova a Halenkovic (Allenkovitz).

Dnes o 6 hodinách ráno měl kázání duchovní správce z Kurovic, o 10 hodinách dopoledne lokalista Hájek ze Záhlenic, a obě se omezila na osvětlení náboženského působení a života sv. Cyrila a Metoděje. Zvláště kázání Hájkovo si zaslouží, aby bylo označeno jako úplně přiléhající k svátku.

Bar. Schneeburg celebroval dnes ve čtvrtek slavnou mši svatou za asistence 18 kněží, mezi nimiž byl napajedelský děkan, farář příborský, spytinovský, pohořelický a halenkovský. Všech poutníků bylo asi 6000, z nichž opět povětšině ženy a mládež. Schneeburg odejel dnes o půl 2. hodině spoledne. Je zde opět hradištský kooperátor Vodička; dr. Pražáka a Šroma, jejichž styk s kněžstvem byl výjimečně živý, zejména v Hübnerově hostinci, není dnes na Velehradě vidět, právě tak, jako domnělého ruského advokáta.

Ráno o 7 hodinách jsem zpozoroval, že nějaký pán v průvodu livrejovaného sluhy, dosti vysoké postavy, dosti tělnatý, šedivých vlasů, s bradou, slabými licousy, v šedém obleku a v šedém kulatém plstěném klobouku, ve společnosti vznešené, již starší dámy,

[20] Na okraji místodržitelova poznámka tužkou nota bene (NB)!
[21] Rovněž zatrženo tužkou!

byl přede dveřmi kostela od jednoho kněze velmi úslužně a velmi zdvořile přijat a provázen do kostela. Tento pán se pak i s dámou odebral do farní budovy, byl přítomen slavné mši svaté a odejel po půl jedné kočárem směrem k Hradišti ve společnosti téže dámy a provázen týmž sluhou. Byl prý to hrabě Belcredi s chotí. Pán se ukazoval oproti lidu velmi zdvořilým a dáma vůči chudině blahosklonnou a štědrou. Jejich styk se omezil jen na duchovenstvo. Zatčen byl mladý nádeník Kostilek ze Syrovína, okres Kyjov — ukradl v sakristii na Velehradě asi 4 zlaté. Bude předán soudu. Jinak byl průběh bezvadný. Několik procesí opět odešlo."[22]

Kazání velehradského faráře Vykydala a mladého františkána z Uherského Hradiště.

(8. a 9. červenec. Hosté: Hr. Belcredi, hr. Logothetty, dr. Šrom, lékař Pluskal a jiní.)

Následující zpráva je podána za dva dny, totiž za 8. a 9. červenec. Ve čtvrtek 8. července přibyla na Velehrad procesí z těchto dekanátů: Čechy s kněžími, Kroměříž, mezi nimiž vesnice Křenovice, Popůvky a několik z Kojetína, bez kněze, Švábenice (Němčice, Vrchoslavice, Langendorf). Toto procesí vedl němčický farář Žouželka. Dále Tištín (Koválovice, Srbce) za vedení kooperátora Novotného, Počenice s jedním knězem, Zdounky (Zdounky, Litenčice a okolí), které vedli zdounecký děkan a kooperátor. Dne 9. července přišlo procesí z Kvasic (Krasic?) za vedení faráře Prchly, dále z Rataj s knězem a ze Štěpánova a okolí, jež vedl štěpánovský kooperátor Koller. Všech bylo asi (dne 9. července dopoledne) 5000, více žen a mládeže. Olomoucký prelát Königsbrunn přijel dnes (9. července) o půl 2. hod. za střelby z hmoždířů a celebroval za asistence 20 kněží, mezi nimi napajedelského děkana.

Kázání byla tato: Dne 8. července o 8 hodinách večer velehradského faráře Vykydala. Toto kázání se omezilo na uvedení křesťanství na Moravu svatým Cyrilem a Metodějem, na vylíčení významu a důležitosti místa Velehradu, na působení těchto apoštolů na Moravě a především na Velehradě, na jejich zásluhy o Církev, křesťanství a o slovanský národ (Nationalität), na uctívání těchto apoštolů, konečně na pobídku k uchování a hájení víry na věčné časy.

Dne 9. července v pátek o 6 hodinách ráno byla promluva zdounského děkana a o 10. hodině nejmladšího kněze uherskohradišťského františkánského řádu. Také tato oboje kázání dodržela meze náboženského pole a pojednávala pouze o katolické víře, lásce, obětavosti a oddanosti ke křesťanství vůbec a zvláště pro obyvatelstvo Moravy, s tou jedinou výjimkou, že františkánský kazatel šetrným a solidním způsobem kladl posluchačům na srdce udržení, rozšiřování a obranu slovanského jazyka, a rodičům doporučoval, aby bděli nad dobrými mravy svých dětí a aby své syny vzali z ta-

[22] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 8. července 1869. Č. 62.

kových škol, kde by měli příležitost býti svedeni k zapření svého národa. Ostatně však všechna tato troje kázání neměla politického významu.

Jsou zde hrabě Egbert Belcredi s manželkou, hrabě Vladimír Logothetty, dr. Šrom ve společnosti velehradského lékaře Pluskala. Všichni byli na mši svaté, Belcredi i paní také na kázání o 10 hodinách, potom se procházeli s kněžími, jejichž schůze je u Hübnerů — jejich jednání (Verkehr) je tajné, opatrné a dosud nezávadné. Také notář Ganzwohl byl včera odpoledne v hostinci u Hübnerů ve společnosti radního sekretáře (Rathsekretär) Cibulky a jeho švagra, kteří se okolo 6. hodiny všichni vrátili do Hradiště.

Dnes dopoledne odešlo mnoho procesí a dnešní slavnost měla klidný, bezvadný průběh. Dnes se také dověděl, že na sobotu 10. července má přijet olomoucký prelát Konupka, na neděli opět baron Königsbrunn a v pondělí na zakončení olomoucký prelát Lichnowsky v zastoupení churavého olomouckého arcibiskupa, proto slavnostně s banderiemi! Belcredi s manželkou a Logothetty odjeli o půl jedné, Königsbrunn o čtvrt na dvě bez doprovodu za vyzvánění zvonů na svých vlastních kočárech. Do čtvrt na tři odpoledne nedošla dosud procesí určená pro 10. července.

Konečně se hejtman domnívá, že musí podotknouti, že, ačkoli se tato slavnost až dosud zdánlivě církevně konala, přece se současně sledují tajné nacionálně klerikální politické cíle. Prvním ovocem této církevní slavnosti bude pro srpen t. r. chystaný tábor lidu (Volksmeeting), který se má konati mezi Velehradem a Tupesy.[23]

(Pokračování.)

[23] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 9. července 1869. Č. 64. Protože tábor u Tupes byl neustále úřady zakazován, upustilo se nakonec od jeho pořádání.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Pro dějiny sjednocení církví přináší letošní rok významnou vzpomínku na metropolitu kijevského Isidora, potomního kardinála římského, který byl z předních horlitelů a průkopníků sjednocení křesťanského východu s Římem na sněmu florentském. Je tomu letos 500 let, co se mnich Isidor v Kijevě stal tamějším metropolitou. Rodem pocházel metropolita Isidor z Řecka, kde už roku 1409 byl mnichem basiliánské řehole v Monembasia. V roce 1434 se stal opatem kláštera sv. Demetria v Cařihradě a vedl řeckou delegaci na sněm basilejský, kde měl skvělou řeč o církevním sjednocení. Jako kijevský metropolita vydal se už v září 1437 na sněm ferrarsko-florentský (1438-39). Dne 5. července 1439 slavnostně podepsal sjednocovací bulu Řeků a stal se téhož ještě roku kardinálem. Když však r. 1441 ohlašoval v Moskvě jednotu Církve, byl vlivem velkoknížete Vasila zatčen a sesazen. Po dvou letech se mu podařilo utéci do Italie k papeži Eugeniovi IV., kde byl později jmenován biskupem sabinským. Jako papežský legát se súčastnil r. 1452 (12. XII.) v Cařihradě slavnosti sjednocení. Při dobytí Cařihradu Turky (1453) zachránil si sice život, ale — nepoznán — dostal se jako otrok do Malé Asie. Dosáhnuv svobody byl od papeže Pia II. jmenován patriarchou cařihradským a r. 1460

arcibiskupem cyperským. Zemřel r. 1463 jako opravdový apoštol jednoty Církve!

Uprchlíci ze SSSR o stavu náboženství. V Sofii v Bulharsku vychází nový ruský týdeník „Golos Rosiji", který vzbudil značný zájem mezi ruskou emigrací. Vydává ho Ivan Solonevič, který roku 1934 se svým bratrem Borisem a synem Jiřím uprchl ze SSSR. Oba bratří spolupracovali pak v ruských emigrantských a cizozemských novinách a upozorňovali na sebe nevšední znalostí sovětských poměrů a rázností svých úsudků. Ivan Solonevič mezi jiným vydal též své statě knižně pod názvem „Rusko za mřížemi". Kniha tato vyšla zkráceně v českém překladě L. Ptáčka a nyní ji vydal nezkráceně v ruské řeči Národní svaz nového ruského pokolení. Ve svém týdeníku Solonevič si všímá nejrůznějších otázek týkajících se SSSR a komunistické práce. Mezi jiným (v č. 14. ze 22. září) uveřejnil tři články o stavu ruské církve. Nemůžeme zde uvésti podrobně obsah velmi rozsáhlých statí Ivana a Borise Soloneviče. Poukážeme jen na to, co oba souhlasně tvrdí, že totiž nynější vedení pravoslavné církve v SSSR ztratilo důvěru a uznání věřícího lidu. Bolševici ponechali v úřadech jen ty duchovní, kteří se tak či onak podrobili jejich vlivu. Lid to ví a proto si takových duchovních osob neváží. Zvláště ohromujícím dojmem působilo na lid prohlášení metropolity Sergěje v roce 1932, že v SSSR není pronásledování věřících. Toto prohlášení připravilo metropolitu úplně o jeho autoritu mezi lidem. Vždyť přece všichni opravdoví, nesmlouvaví duchovní byli bolševiky umučeni anebo dosud trpí v koncentračních táborech. Bratří Solonevičové prohlašují také, že podle jejich mínění není v Rusku v poslední době žádného náboženského obrození, jak se o tom psalo v zahraničí. Lid sice ve své většině není nijak protinábožensky zaujat, ale následkem dlouhé bezbožecké výchovy neví prostě nic o Bohu a jeho náboženství!

Statistiku obětí ruského bolševismu uvádí anglický časopis „World Survey Service" takto: Od počátku bolševictví bylo v Rusku ubito: 28 arcibiskupů a biskupů, 6778 duchovních, 6485 učitelů, 8800 lékařů, 51.850 vyšších úředníků, 200.850 městských úředníků a podúředníků a 11,488.520 dělníků a sedláků; celkem tedy 11 milionů 763.311 lidí. To jest o 2 miliony více, nežli zemřelo ve světové válce.

Bořením tisíců svatyň v Rusku projevili bolševici zásadní protináboženskou nenávist, kterou provázela perversní radost nad zneuctěním toho, co věřícímu člověku je svatým. Proto měnili pozůstalé chrámy v kavárny, kina, skladiště, ba dokonce i ve veřejné záchody — jako na příklad učinili z pobočné kaple kostela sv. Tichona v Moskvě, nebo ze starého chrámu sv. Blaženje v Jaroslavě. Je to tatáž perversita (zvrácenost), která ve jménu bolševictví vylamuje ve Španělsku hroby, aby z nich vynášela mrtvoly sester karmelitek k veřejnému zneuctění. A takoví perversní lidé mají budovat v národech ráj budoucnosti?

Rozdílné stanovisko. Při posuzování bolševických zpráv, vysvětlivek a projevů nesmíme zapomínati, že mravní stanovisko naše a bolševiků se zásadně liší. Světovému jejich názoru nijak se neprotiví lež, podvod, násilí atd., nýbrž jsou spíše jejich obvyklými, ba hlavními prostředky boje. Proto je třeba brátí jejich ujišťování a doklady velmi opatrně jako falešnou směnku, s níž si uvykl hospodařit bolševický komunismus na účet nevinných, či spíše lehkověrných obětí.

Neúprosná logika bolševické činnosti v Rusku a ve Španělsku mluví jasnou řečí: Vítězství komunismu znamená smrt náboženství — ať pozvolnou, či násilnou. A poněvadž náboženství jinak neexistuje leč v lidech věřících a poněvadž je nemožno náboženství jinak vyhladit, znamená tedy komunismus smrt věřících, které předcházejí obyčejně léta útisků morálních i fysických. To jest jediné stanovisko věřícího člověka, který se nechce státi zrádcem svého nejlubšího a nejdražšího přesvědčení. Všechno ostatní má cenu pochybného „snad" a „kdyby", aby rudý pavouk bezpečněji otočil do své sítě a v pravý čas jistě zaskočil svou oběť.

Osobní vlastnictví. „Izvěstie" (z 9. X.) přinášejí úvahu M. Krivického o osobním vlastnictví. Pisatel tvrdí, že kapitalismus de fakto od-

stranil soukromé vlastnictví pro drtivou většinu lidstva. Jinak prý však vypadá osobní vlastnictví, které obnovila socialistická revoluce. Až produktivní síly vzrostou do té míry, že každý, kdo bude pracovati podle svých schopností a náklonností, bude moci uspokojovati všechny své potřeby — odpadnou veliká omezení osobního vlastnictví. — Dosud bylo všeobecné přesvědčení, že komunismus neuznává osobního vlastnictví, jako to činil „kapitalismus", až teď se najednou dovídáme od komunistických novinářů, že ve skutečnosti to bude naopak. Smýšlení sovětského obyvatelstva jest asi onou mocí, která nutí komunisty k takovému psaní a slibování!

Výsledky středoškolského studia. Zajímavé je poučení, které přinesly letošní přijímací zkoušky na vysoké školy. Podmínky pro přijetí byly jiné než v minulých letech. Výborní žáci se přijímali beze zkoušky; ke zkoušce byli připuštěni jen ti kandidáti, kteří měli vysvědčení z absolvované střední školy nebo rabfaku (dělnické fakulty). O přijetí rozhodovaly jen prokázané znalosti. Celkem vzato byli letos kandidáti připraveni lépe než loni, ale přes to jejich vědomosti neodpovídaly požadavkům vysokoškolského studia. Mnohé školy vydávaly se zločinnou nedbalostí vysvědčení opravňující k přímému přijetí na vysokou školu beze zkoušky. V autobiografiích, které napsali „výborní žáci", bylo mnoho pravopisných chyb. Jakou cenu měla ve skutečnosti vysvědčení jim vydaná, ukazují tato fakta. V moskevském mechanicko-strojním ústavě bylo „výborným žákům" diktováno asi 160 slov. Ze 183 prohlédnutých prací byly jen tři napsány „výborně", 39 „dobře", 110 „dostatečně", 44 „nedostatečně", 6 „zcela nedostatečně". Podobně tomu bylo i na jiných ústavech. Zpravidla se ukázaly středoškolské známky příliš dobrými, kdo měl totiž ze střední školy „výborně", při zkoušce na vysokou školu dostal jen „dobře" nebo „dostatečně" atd. Zkoušky dosvědčily také, že se jednotlivým předmětům vyučuje na střední škole špatně. Gramotnost není ještě ani zdaleka na potřebné výši. V jednom ústavě udělalo velmi mnoho kandidátů po 22—25 chybách v interpunkci a po 15—20 chybách pravopisných. V jiném ústavě ze 690 kandidátů obstálo při písemné zkoušce z ruštiny jen 308 kandidátů. Překvapoval rukopis abiturientů — nečistý, nepěkný, nepravidelný. Jestliže celková gramotnost proti loňsku stoupla, nelze to říci o vědomostech z literatury. Způsob myšlení kandidátů a jejich umělecký vkus byl pokřiven odpornou metodou, kterou se na střední škole přednáší o literatuře. Charakteristické je, že kandidáti moskevského pedagogického ústavu neuměli většinou nazpaměť ani jednu celou báseň. Velmi špatně ovládali abiturienti literaturu kritickou. Mnozí neznali ani základních literárních forem, zápasili s nedostatkem slovného výrazu, často užívali kancelářských obratů a vět se spoustou příčestí a pod. — Vědomosti v matematice a fysice rovněž nebyly lepší než loni, v trigonometrii jen velmi prostřední. V jednom ústavě z 859 matematických prací bylo výborných jen 12, „dostatečných" 195, ostatní nevyhovovaly. Obyčejné úkoly mnohé kandidáty přímo podesily... Tak píše „Komsomolskaja Pravda" (z 10. X.) a dodává, že to není úplný seznam nedostatků, které se ukázaly při přijímacích zkouškách.

Sovětské „zločiny". Komise sovětské kontroly projednávala záležitost studenta z techniky Petra Chreňko, kterému se kladlo za vinu, že „se feudálně zamiloval" do studentky Serežkinové a políbil jí ruku. Ve vyhlášce ředitele techniky (č. 94 z 23. V. 1936) byl tento „zločin" kvalifikován jako „chuliganství, které mělo povahu politického a životního rozkladu" a následkem toho byl Petr Chreňko zbaven práva dalšího studia. Chreňko se odvolal z rozhodnutí ředitelova ke komisi sovětské kontroly a ve stížnosti napsal, „že tu žádného políbení dívčiny ruky nebylo, jelikož jen hloupý člověk bude líbati ruku". Komise však vyšetřila, že Chreňko skutečně dívce ruku políbil, ale udělal prý to bez chuliganství, jenom následkem velkého „přecitlivění". Rozhodnutí komise vrátilo Chreňkovi právo na další vzdělání, ale vytklo mu, že „popíral zjištěná fakta". Takovými „zločiny" se zabývá sovětská veřejnost a sovětské úřady. Kde mají vzíti čas na jiné důležité věci! („Izvěstija" ze 4. IX.).

Život dělníků v SSSR. Pařížské „Poslední Novosti" (z 21. září) konstatují v úvodníku, že se údaje o situaci dělnické třídy v SSSR rozcházejí. Podle svědectví amerického socialisty, jenž nedávno dlel v SSSR, průměrný výdělek sovětského dělníka nepřevyšuje 200—280 rublů měsíčně, v Moskvě 300 rublů; z tohoto výdělku lze se živiti jen chlebem, brambory a zelím. Oblékati se ještě z něho je těžko. Proti tomuto pesimistickému úsudku cizincovu stojí výpočty sovětské statistiky, která v poslední době uveřejnila mnoho údajů o rozpočtech dělníků různých průmyslových odvětví a v různých městech. Tak „Ekonomičeskaja žizň" tvrdí, že fond výdělku ve velkém průmyslu SSSR stoupl ve srovnání s loňským rokem o 31.1 proc., výdělky v červnu letošního roku byly proti loňskému červnu o 20 až 22 proc. vyšší. Podle údajů listu „Za industrialisaci" v Petrohradě příjmy dělníků stouply o desítky procent, v Donské pánvi u několika set rodin bylo zjištěno, že jejich výdělek stoupl o 20 procent, v naftových oblastech výdělek vzrostl z 203 rub ů na 343 rublů.

Lze připustiti, že jakési zlepšení tu jest a že zlepšení to souvisí s hlubokými změnami v organisaci selského hospodářství kolchozníků, s rozvojem obchodu na trzích, ale toto zlepšení je něco jiného, než „šťastný život", o němž nadšeně píše sovětský tisk.

Podle plánu, stanoveného na letošní rok, by se život dělnické třídy proti loňskému roku nezlepšil nijak podstatně, neboť suma dělnických výdělků v letošním roce mohla stoupnouti na 63,4 miliardy rublů z loňských 56,2 miliard, při čemž počet dělníků měl stoupnouti o 4 proc. Zvýšení výdělků podle plánu je nepatrné. Jestliže roku 1935 průměrný roční výdělek průmyslového dělníka činil 2264 rublů, letos má činiti 2476 rublů. To znamená měsíční zvýšení průměrného výdělku o 19—20 rublů, tedy zvýšení, jež nemohlo v životě dělnické masy přivoditi takový obrat, o jakém mluví sovětské výpočty. Při plnění plánu mohly sice býti připuštěny úchylky, ale nelze si představiti, že fond dělnických výdělků místo stanovených plánem 12 proc. byl by se mohl zvýšiti o 31 proc., jak to tvrdí „Ekonomičeskaja Žizň". Kde by se byly vzaly ty miliardy, jichž sovětský průmysl k disposici neměl a nemá?

Je zřejmo, že nadšení nad pozoruhodným zlepšením hmotné úrovně dělnické masy je zcela zbytečným zamazáváním očí — zcela zbytečným především pro dělníky, neboť jistě není možno přesvědčiti sovětského proletáře, že se mýlí ve výpočtu svého skutečného výdělku, že musí výpočet ten opraviti podle údajů sovětské statistiky. Pokud jde o zjišťování rozpočtu dělníků, není těžko zpozorovati falsifikaci. Je zcela jasné, že rozpočet dělníků nebyl zkoumán hromadně, že byly vybrány jednotlivé dělnické rodiny, a to rodiny nejzámožnější, to jest, rodiny, v nichž co nejvíce lidí vydělává — aby bylo možno dokázati, že „žije se již lépe, žije se již veseleji". Kromě toho byly vybírány rodiny stachanovců, a údaje o rozpočtu stachanovců byly zhusta vydávány za rozpočty obyčejných dělníků. Z průmyslových odvětví pak byla volena ta odvětví, v nichž nastaly zvláště velké změny v dělnickém výdělku.

„Poslednija Novosti" dospívají k závěru, že svědectví cizince o těžké situaci dělníků v SSSR je pravdivější, než výpočty sovětské statistiky.

„Lehký a veselý" život v SSSR. Moskevský časopis „Ekonomičeskaja Žizň" (ze 16. a 20. září) se rozepisuje o tom, jak je nyní lehký a veselý život v SSSR, a zároveň uvádí řadu čísiic, kterými se snaží prokázati úspěchy sovětského průmyslu. Je zajímavé porovnati články „Ekonomické Žizni" (Hospodářský život) se zprávami jiných sovětských časopisů o sovětské výrobě a sovětském životě. Tak časopis „Izvěstie" (z. 11. září) popisuje tovární výrobu ovocných konserv v článku „Lenplodoovošťtorg v Leningradě" (Leningradský obchod ovocem a zeleninou) takto: „Ve dvoře pod širým nebem je složeno sta a sta beden a košů s hnijícími slivami, hruškami a jablky. Různé druhy melounů se povalují přímo na zemi. Dvůr je vydlážděn jen z části a je samo bahno. Část beden je rozlámána a ovoce leží v bahně. Vlhkost a špína panuje i uvnitř továrny. V místnostech, kde se vychlazují zavařenina a povidla, povalují se zaprášené chomáče sena a slámy, špinavé kartáče, všady plno pavučin. Pach hnijícího ovoce je cítiti v každém koutě továrny. Podle výpo-

vědí ředitele továrny zhnije průměrně 60 procent. Ve skutečnosti však zhnije ještě více, a to 80—85 procent." Tak „úspěšně" pracuje v SSSR potravinářský průmysl podle svědectví úředního časopisu sovětské vlády.

O „skvělém a veselém životě" sovětského obcenstva poučuje nás jiný článek v úředním časopise sovětské komunistické strany „Pravdě" (z 12. září) pod názvem „Továrna-hospoda": „Špinavé schody vedou tu do společného sálu. U stolu sedí zde všichni v kabátech a čepicích. Místo ubrusů leží na stolech něco podobného roztrhanému linoleu. Vodu dostanete ve špinavých lahvích bez zátek. V solničkách vidíte zase veliké špinavé kusy soli. Hořčice úplně vyschlá. Chléb se podává na rozbitých talířích. Zuby vidliček jsou všelijak ohnuté. Špatně umyté mastné hliníkové lžíce vyvolávají odpor při pouhém pohledu na ně. Nožů tu vůbec není. O chutném obědě nelze ani mluviti. Podává se všelijaká málo teplá „šti" (polévka), pak studené kotlety beze šťávy a vůně a konečně neslaný „kisel". Toto je standartní oběd v této „továrně-kuchyni". Ovoce a zelenina nemají tam přístupu. Nádobí se umývá ve studené špinavé vodě..." Co jsou platny všechny schlubné číslice, které uveřejňuje „Ekonomická Žizň", když skutečnost je taková. Vždyť podobných obrázků najdete v sovětských novinách vždy dosti, a to při velmi přísné novinové censuře!

Zrušení sovchozů. Dosud v SSSR existovaly státní statky, známé pod jménem „sovchozů" (sovětské hospodářství). Poněvadž však stát na ně stále doplácel, rozhodla se nyní sovětská vláda sovchozy zlikvidovati. Půda jejich bude přidělena kolchozům.

Změny v politice Kominternu. Podle zpráv z Moskvy přinesla politika tak zvané „jednotné fronty", totiž spolupráce komunistů se socialisty a jinými směry komunistickému vedení zklamání. Zvláště tísnivě působí v Moskvě neúspěch ve Španělsku. Hlasatel politiky „jednotné fronty", Dimitrov, bude prý zbaven řízení Kominternu a poslán na Sibiř. Místo dosavadního „umírněného" postupu komunistů v různých zemích musí prý nastati období ostřejších akcí. Podobně i v mezinárodní politice chystají SSSR veliké změny.

Odstraňování židů? V poslední době zaráží, že sověty odstraňují z významnějších vedoucích míst židy. Prozatím není jasno, je-li to snaha, ukázati světu, že SSSR nevedou židé, anebo je-li to snad už útěk zástupců tohoto citlivého národa před odpovědností za neúspěchy otřeseného komunistického režimu.

Lež — i bolševická — má krátké nohy. Na nedávném mírovém sjezdu mládeže v Ženevě zapřisahal se ve své dlouhé řeči vůdce sovětské delegace Kosarjev, že v Rusku panuje náboženská svoboda a že všechny zprávy o pronásledování duchovenstva jsou smyšlenkou. Na druhý den porad dostal se Kosarjev do křížového ohně otázek, jež měl zodpovídat a uvést doklady, že na Rusi je vskutku náboženská svoboda. Když toho nedovedl, přiskočil mu na pomoc jiný člen bolševické delegace Čemodanov, přední činitel GPU a Kominternu, který chtěl však důvody nahraditi drzostí a dlouhým polemisováním s nepřáteli sovětů; nakonec vyzval své protivníky, aby předložili seznam kněží, kteří „prý" byli vězněni a mučeni v sovětském Rusku. Ale zklamal se ve své drzosti — listinu dokazující sovětskou ukrutnost mu ihned podali! Nastal okamžik, který hrozil vybuchnout nevolí nad lživým zapíráním sovětských delegátů i nad počínáním jejich tovaryšů španělských — a tu předseda zachránil situaci — přerušením schůze. Bolševická lež přece nedoběhla — ani v Ženevě!

Komunistická rovnost... V boji proti „buržujům" poukazovali komunisté velmi úspěšně na křiklavou nerovnost majetku a příjmů mezi boháči a chudáky. Komunismus slibova! radikální nápravu — zavedením dokonalé rovnosti. Splnil své sliby tam, kde se dostal k svrchované moci státní — v Rusku? Ano, zavedl rovnost nejprve v hladu a bídě a pak ve stálém odříkání a sebezapírání pro naděje na lepší budoucnost. Ale nezavedl rovnosti v příjmech milionů proletářů. Měsíční výdělek dělníkův činí 120 až 300 rublů, měsíční příjem moskevského lékaře až 15.000 rublů. Vyšší státní úředníci jsou svými příjmy na úrovni lékařově, nižší na úrovni dělníkově. Komunismus vytvořil novou třídu dobře placené aristokracie úředníků a tak zvaných „speců" — a mi-

liony proletářů nechává živořit v rovnosti bídy.

Změna křestních jmen v Rusku. Zvláštními vyhláškami oznamují sovětské úřady v novinách vyžádanou změnu křestních jmen. Tak na příklad dva občané s pěknými biblickými jmény Abraham (Manukjan) a Samuil (Cinsburg) budou se napříště jmenovati Valentin a Viktor, Morduch Posen si zvolil jméno Maxim atd. V dlouhých seznamech nenajdete však už revolučních jmen, jako Oktjabrina nebo Vladlen (Vladimír Lenin) a j. Spíše lze pozorovati návrat ke starým jménům církevním (podle starých kalendářů) a ke jménům užívaným v buržujní Evropě. — „Izvěstija" 28. srpna.

Známý Alexej Stachanov přestal býti dělníkem. Moskevská „Izvěstija" (z 30. srpna) otiskují dopis původce tak zvaného stachanovského hnutí, Alexeje Stachanova, v němž oznamuje, že zanechal svou práci v dolech Donské pánve a odchází do průmyslové akademie jako posluchač prvního ročníku. — Dosáhnouti zvýšené těžby práce je možno, ale udržeti ji pak denně, je patrně mnohem těžší úkol. Z průmyslové akademie se A. Stachanov už nevrátí ke kladivu a motyce.

Známý vůdce sovětských bezbožníků Jaroslavskij vydal ke svým věrným provolání, kde mezi jiným praví: „Chceme všechny chrámy celého světa pohřížiti do obrovského moře plamenů. Naše bezbožecké hnutí se stalo neslýchanou mocí, která vyplení všeliké náboženské cítění. Toto hnutí je jednou z nejmohutnějších větví našeho bezbožeckého boje třídního. Musíme ještě zesíliti naše protináboženské dílo, které podkope základy starého světa. Ať vědí sluhové Boha všech vyznání, že žádný Bůh, žádný svatý, žádná modlitba nezachrání kapitalistického světa před záhubou!" — Sluhové Boha vědí dobře, že Bůh nechrání žádné křivdy, ani kapitalistické, ani bolševické, vědí také, že už mnoho takových služebníků temnosti a mocnějších, nežli je tovaryš Jaroslavskij, ohlašovalo své vítězství, ale nakonec volali: Zvítězil jsi, Galilejský!

Bolševický kolektivní hřbitov — Nekropol. Na tichvinském hřbitově při známé Alexandro-Něvské Lavře (velelávře) má býti utvořen umělecky zařízený park — nekropol (město mrtvých, hřbitov). Budou tam dovezeny ostatky nejvýznamnějších umělců a spisovatelů: dějepisce Karamzina, básníků Žukovského, Vjazemského, Delviga, Krylova, Boratynského, skladatelů Glinky, Čajkovského, Musorgského, Borodina, Balakiřeva, Kjul, Rubinšteina, Rimského-Korsakova, Sěrova a mnoha jiných. Rovněž tam budou upraveny hroby největších ruských herců: Karatygina, Samojlových, Petrových, Jakovleva, Brjanských, Karjakina a jiných. Ve středu nekropole bude postavena velká fontána ze šedé žuly a kolem ní čtyři menší. — „Izvěstija", z 11. června.

Selská otázka v Rusku. Úprava rozdělení půdy je příliš složitou věcí, než aby ji bylo možno tak lehce provésti, jak si myslili bolševici. Dokazuje to současný život v SSSR, který si především vyžádal od vlády právního a praktického odevzdání půdy novým majitelům „na věky". Není důležito při tom, že majitelem je kolektiv (kolchoz), ne osobnost. Ale důležito je to, že tuto půdu bylo třeba dobře vyměřiti ve skutečnosti, pořídit její katastrální nákres a vyhotoviti o tom ještě zvláštní dokument („kreposť"). Ale když byly tyto dokumenty podepsány, orazítkovány (jinak by sedlák jim nepřidával žádné ceny) a odevzdány, „začaly se těžkosti", s nimiž si sovětská vláda neví rady. Moskevský list „Socialistické zemědělství" přiznává případy, že půda, odevzdaná kolchozům do kolektivního vlastnictví, byla rozdělována uvnitř kolchozů mezi jednotlivými sedláky. Kolchozy mají někde méně půdy, než měly úředně dostati. Desjatiny (asi ha) se ztratily při špatném měření, a tyto formálně neexistující desjatiny dostávají soukromí vlastníci. Tyto manipulace odhalil časopis „Socialistické zemědělství" v jednom okrese, ale co se děje v tisíci jiných rayonů? Kolik milionů takových desjatin, jež zmizely z úředních plánů sovětských, vytvořilo nový soukromý majetek zemědělců? A k čemu to všechno spěje v nedaleké budoucnosti? — „Poslědnija Novosti", čís. 5612.

POLSKO

Hlavní polské deníky přinášejí v nedělních číslech až dvacet inserátů nejrůznějších hadaček, chiromantek a jas-

novidek, vedle „psychometrično-reinkarnacijních" medií, které nabízejí služby „k odhalení tajemství" za 50 grošů až do 2 zlotých. Jsou však mezi těmito služebníky smutné moderní pověry i jakési „aristokratky", které svůj příjezd ohlašují po větších městech reklamními plakáty. Vidí prý důkladně klišé (obraz) lidského zdraví, co člověk prožívá a bude prožívat, předvídají šťastná čísla loterie, talenty (nadání) dětí, budoucnost světa atd. Ale co je při tom bláznovství nejsmutnějšího — slibují m l á d e ž i s l e v u! Ukrásti člověkovi jeho majetek, který se dá zase nabýt — je zločinem trestuhodným, ale zbavit ho majetku nejcennějšího — zdravého rozumu — tyto zločiny se dosud netrestají!

Polský svaz Volné myšlenky byl úředně rozpuštěn i se všemi svými 20 odbočkami. Ústředním jeho předsedou byl prof. dr. Zigmund Radliński. Spolkové místnosti byly zapečetěny a proti některým členům zahájeno bylo vyšetřování pro revoluční činnost a ohrožování veřejného pořádku.

Traviči duší. Varšavské nakladatelství „Ksiengopol" patří židovské firmě Natana (jinak se také podpisuje Norbert) Dobrzyńského, která obchoduje s nejnižšími pudy lidské smyslnosti, dodávajíc jim nová vzrušení pornografickou literaturou a obrazy. Ačkoliv už před nedávnem provedla policie revisi v tomto knihkupectví a zabavila celou řadu nestydatého tisku, vede „Ksiengopol" svůj obchod dále s opravdovou drzostí. V tomtéž katalogu doporučuje četbu „Životů svatých" a o několik stránek dále knížky, jak možno „vyvolávat Lucifera a duchy", a nabízí fotografie do stereoskopu co nejpikantnější. Tu třeba radikální očisty od takových mezinárodních traviců lidských duší.

Polští resurrektionisté vzpomínali letos 50. výročí smrti P. Petra S e m e n e n k a, spoluzakladatele své kongregace. Životní osudy Semenenkovy jsou spjaty s bouřlivými dějinami Polska. Rodem Bělorus — z otce pravoslavného a matky kalvínky — súčastnil se jako student vilenské university listopadového povstání a žil pak nejprve v Královci a pak ve Francii jako emigrant, ztrativ úplně víru a stav se anarchistou a zatrpklým revolucionářem. Zakladatel kongregace resurrektionistů P. J a n s k i přivedl ho zpět ke katolické víře a přijal ho jako spolupracovníka do své kongregace. P. Semenenko byl pak rektorem římské koleje resurrektionistů a vynikl jako průkopník v pedagogice a tomistické filosofii, jsa i literárně činným. Byl dvakráte generálním představeným kongregace a zemřel roku 1886.

JUGOSLAVIE

Z řečí pravoslavného patriarchy srbského Varnavy, kterou měl na shromáždění ruských zahraničních biskupů ve Srěmských Karlovcích dne 28. září 1936, uvádíme charakteristické věty: „Já jsem byl vždycky toho přesvědčení, že b o l š e v i s m u s a k o m u n i s m u s je neštěstím nejen Ruska a ruské církve, nýbrž i všeho křesťanského světa. Já jsem se snažil všemožně spolupracovati na organisaci ruské zahraniční církve a podporoval jsem ji. Je pravda, já jsem se dříve snažil chránit i svého učitele a druha, metropolitu Sergija, ale nyní jsem se konečně přesvědčil, že je v zajetí bolševiků a že jeho správa přináší velikou škodu ruské církvi..."

„Těžko mně bylo dříve mluviti na ochranu Ruska od komunistů a internacionálních židů a dokazovati, že nemůže býti míru a pokoje v Evropě, dokud nebude zřízeno národní Rusko. Byl jsem úplně osamocen. Katolíci ukázali se tak krátkozrakými (doslovně „blizorukimi" = sobeckými), že místo aby skutečně pomáhali trpící ruské církvi, hledí využít jejího neštěstí. Než Boží Prozřetelnost dopustila nyní, aby na sobě zkusili ve Španělsku, co prožívá pravoslavná Rus." (J a k o b y v R u s k u n e b y l a o d z a č á t k u p ř e d e v š í m p r o n á s l e d o v á n a i k a t o l i c k á C í r k e v! Patriarcha Varnava nechce patrně nic vědět o tom, co všechno podnikla katolická Církev a zvláště apoštolská Stolice římská ve prospěch trpícího pravoslaví. Dějiny budou soudit spravedlivěji. Pozn. red.)

„P á n t a k é p o s l a l n ě m e c k é m u n á r o d u d a l e k o v i d o u c í h o V ů d c e, k t e r ý z a u j í m á t o t é ž s t a n o v i s k o, j a k é h o s e p ř i d r ž u j i j á u ž d á v n o, ž e j e b o l š e v i c t v í n e š t ě s t í m a n e b e z p e č í m n e t o l i k o p r o R u s k o, n ý b r ž i p r o v š e c e k k ř e s ť a n-

ský svět a pro evropskou kulturu. Slavnostně prohlásil (Hitler), že si nežádá ani píď ruské země — a my jeho čestnému prohlášení věříme! My jsme orientováni k národnímu a při tom carskému Rusku."

Horšího spojence — v ohledu náboženském — nemohl si patriarcha Varnava najíti — nad Vůdce Hitlera, zásadního nepřítele křesťanské víry — a v ohledu národním — zuřivého nepřítele všeho Slovanstva!

RUMUNSKO

Nově jmenovaný metropolita rumunských katolíků východního obřadu dr. Alexander Nicolescu byl ještě dříve, než se stal biskupem lugošským, misionářem sjednocených Rumunů v Severní Americe. Jaké oblibě se těšil v katolické diaspoře lugošské, naznačuje nejlépe název, kterého se dostalo hluboce zbožnému biskupovi: náš sv. František. Při tom však vynikl velikou učeností jako autor četných vědeckých knih a jako znalec španělských klasiků. Jeho nástupcem v Lugoši jmenovala Svatá Stolice kanovníka dra Jana Balana.

V novém vydání pravoslavného rituálu (euchologia) rumunského byly provedeny na dvou důležitých místech změny, jak zjišťuje mladý katolický kněz v nedělním listě „Farul Nou". Jde o místa, která v dřívějších vydáních pravoslavného euchologia jsou svědectvím o primátě (prvenství) sv. Petra. Proto je změnili, ale zapomněli, jak tentýž katolický kněz připomíná, že jim v euchologiu zůstává ještě šest míst, jasně dosvědčujících prvenství sv. Petra. Ale i kdyby tato místa změnila pravoslavná církev rumunská, nemůže odstraniti svědectví o prvenství Říma, jež jsou obsažena ve spisech svatých Otců církevních, v aktech církevních sněmů, ve spisech patriarchů alexandrijského, jerusalemského a cařihradského, ano i v listech císařů a heretiků. Pravda se nedá opravit!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Generace, která hledá orientaci. V našem studentském časopise „Jitro" rozvinula se poučná polemika ze stručné redakční poznámky o letošní prázdninové konferenci na Řádově. „Mladí" chtěli tam slyšeti názory všech nynějších směrů na politiku, umění, filosofii, metafysiku a morálku. S katolické strany mluvil tam redaktor dr. Braito O. P. Jakýsi septimán — uvědomělý socialista — se na něho vrhl s elánem mládí, ale i s jeho plytkostí. Dr. Braito se ho musel otázat: A četl jste Bibli? Septimán odpověděl: Ne, nečetl, ale já myslím... a mluvil a mluvil... — Nejde však o tuto „debatu", již měla asi na mysli kritika a referát „Jitra" o konferenci na Řádově, ale zajímavé jsou názory, s nimiž vystupuje A. H., zástupce oné konference, ve svém dalším dopise, adresovaném redakci „Jitra".

Brání se nejprve proti větě: „Socialismus a křesťanství jsou pojmy neslučitelné." Tuto propast prý vytvořil materialismus a tak zvaná marxistická filosofie, která se stále socialistům předhazuje. Není prý správné házet socialisty do jednoho pytle s komunisty. Cituje Catlina (New Trends in Socialism = Nové směry v socialismu), který potírá někdejší materialistické pojímání dějin u socialistů (nebožtík red. Krapka si s tím také nevěděl rady): „Tvrdit, že hospodářský činitel je jediná historická příčina, že všechna lidská mínění, city a tužby jsou jím přervány, že všechno myšlení, literatura a umění jsou výsledkem nějakého mechanického determinismu, znamená prostě přehlížeti fakta." Starý socialismus prý umírá a rodí se nový. A ten už ani není internacionální ve smyslu někdejších socialistů, neboť dopisovateli A. H. jeví se krásným nacionalismus ve své ušlechtilé formě práce pro stát, lásky k národu, nepomíjejícího patriotismu a solidarity všech se všemi, odsuzuje komunismus i diktátorský fašismus.

Trápí ho však ještě otázky povahy více náboženské. Formuluje tyto tři: 1. Jsou pojmy fašismus a křesťanství slučitelné? 2. Je materialismus hladových horší než materialismus najedených? 3. Věříte, že marxističtí intelektuálové zavinili, že proletariát nevěří v Boha, a věří-li, že jeho modlitby jsou této intonace:

Kdy zachráníš lid,
ó milosrdný Bože, kdy?
Ne krále a lordy, ale národy.
Ne trůny a koruny, ale lidi...

Odpověď redakce „Jitra" — věcnou a upřímnou — by si měl přečísti nejenom každý student, ale i každý katolík, který se stýká s generací, jež hledá orientaci.

ČECHY

Tří sta let pražského kněžského semináře. Ačkoliv už církevní sněm tridentský se usnesl, aby byl při každém biskupském sídle zřízen seminář pro výchovu kněžského dorostu, uskutečnil toto nařízení v Čechách teprve arcibiskup Arnošt hrabě Harrach (1623—1667) v době třicetileté války. V zakoupeném Králově dvoře u Prašné brány, na rozhraní Starého a Nového města pražského, zřídil sice už v roce 1631 seminář, ale sotva byl zřízen, vydrancovalo jej saské vojsko. Teprve roku 1635 byl seminář obnoven a roku následujícího byli do něho uvedeni první bohoslovci a profesoři. Prvním rektorem (1636 až 1641) byl moralista Jiří Peischl, prvními profesory theologie a filosofie byli řeholníci z blízkého hybernského kláštera, později praemonstráti z řádového učiliště sv. Norberta. Pro finanční obtíže mohl seminář vydržovati nanejvýše 30 bohoslovců ročně, ale i tak doplňoval tehdy skrovný počet domácího kněžstva. Pozdější arcibiskupové se snažili rozmnožiti počet bohoslovců a přístavbami také rozšířiti seminář, při němž v letech 1694 až 1697 byl vystavěn kostel sv. Vojtěcha. Po zrušení jesuitského řádu přeložen byl arcibiskupský seminář do opuštěné koleje klementinské (r. 1777), kde jej proměnil Josef II. v tak zvaný generální seminář pod správou státní; arcibiskupský znak v průčelí semináře nahrazen císařským orlem (1783). Na štěstí smrt Josefa II. zastavila „osvícenský" despotism i v pražském semináři. V Klementinu zůstával kněžský seminář skoro plných 150 let, až proň roku 1927 vystavěl obětavý arcibiskup dr. Kordač novou moderní budovu v Praze-Dejvicích. — Sursum.

SLOVENSKO

Trnavský seminář bohoslovecký byl přeložen do Bratislavy, kde jeho alumni jsou posluchači nové tamější fakulty bohoslovecké. V Trnavě upravili OO. salesiáni v bývalém semináři studentský konvikt.

Starobylý zoborský klášter u Nitry obnovil obětavý biskup dr. Kmeťko za noviční dům pro rostoucí řeholní rodinu Společnosti Božího Slova. Letos dne 12. září konala se tam první slavnostní obláčka osmi noviců Společnosti, které do ní přijímal v klášterní kapli sám nitranský biskup dr. Kmeťko. Ve svém srdečném proslovu poukázal na významnost té chvíle, kdy zoborské zátiší vítá po 150 letech mrtvého mlčení první modlitby nové řehole, jež se věnuje práci misijní. Tak s Boží pomocí oživují zříceniny někdejšího kláštera benediktinů a kamaldulských na Zoboru. Co zničila bořivá ruka josefinského osvícenství, znova k požehnání budují štědré ruce přátel Božích. Klášter zoborský, který má býti také útulkem pro duchovní cvičení, není dosud úplně vybudován, potřebuje ještě dalších dobrodinců.

Myšlenku misijní na Slovensku šíří od roku 1933 zvláštní misijní slavnosti, které se po každé konají v jiném kraji. Roku 1933 byly v Žilině, roku 1934 v Košicích, roku 1935 v Bratislavě a letos v Lučenci, v diecési rožnavské. Hlavní slavnosti nedělní, dne 20. září, předcházely v Lučenci dvoudenní večerní pobožnosti s kázáním slovenským i maďarským. V sobotu, dne 19. září odpoledne zasedala ústřední rada misijních spolků za předsednictví nitranského bisk. dr. Karla Kmeťko Na večerní sobotní pobožnosti, jíž se súčastnili i biskupové spišský, košický a rožnavský, kázal biskup nitranský. Náboženská sborová hra „Kristus vítězí", dávaná též večer slovensky i maďarsky, a doprovázená vojenskou hudbou — pomáhala vhodně vytvářet náboženské ovzduší pro myš-

lenku misijní. Po hře měli ještě o 10. hod. večer maďarští mužové a o 11. hodině slovenští mužové adoraci s biskupským kázáním. O vlastní slavnosti v neděli sloužili biskupové o 9. hod. pontifikální mše sv. s kázáním — na hřišti Slavia pro Slováky a na náměstí pro Maďary. Po bohoslužbách se konala misijní akademie s přednáškou generálního vikáře dra Škrábika slovensky a rektora dra Ferenczika maďarsky. Odpoledne se opakovala na hřišti Slavia hra „Kristus vítězí" a večer dávaly sbory z Vidiné, Velké Suché a Dobšiné koncert.

PODKARPATSKÁ RUS

O povznesení zpěvu a hudby v oboru církevním i národním získal si na naší Podkarpatské Rusi velikých zásluh skladatel O. Jan Bokšaj, nyní řecko-katolický farář v Chustě, kde se narodil roku 1874. Po svém vysvěcení r. 1898 kaplanoval jeden rok v osadě Lipša, odkud byl povolán za profesora učitelského semináře do Užhorodu a za ředitele zpěvu v tamější katedrále. Brzo převzal vyučování zpěvu a hudby v obou učitelských seminářích užhorodských. Když se stal i sbormistrem pěveckého kroužku užhorodského, uvedla řada zdařilých veřejných koncertů, po různých městech konaných, jméno jeho ve známost i širší veřejnosti maďarské. Tak se stalo, že byl roku 1909 nadaný řeckokatolický kněz přeložen tehdejším maďarským ministerstvem kultu za středoškolského profesora do Budapešti. Tam zorganisoval řecko-katolický chor a horlivě se dále vzdělával ve svém zamilovaném oboru, studuje po 2 leta na konservatoři. Ale už po třech letech se vrací do své domoviny jako duchovní správce marmarošské osady Sinevíru, kde se svým lidem prožil hrozné útrapy světové války, byv roku 1914 i vězněn v Marmarošském Sighetu. Roku 1920 se stal farářem ve svém rodišti Chustě, kde dodnes horlivě používá každé volné chvilky k plodné práci skladatelské.

Zásluhou O. Bokšaje byl dosavadní lidový zpěv chrámový, který se po paměti dědil s pokolení na pokolení, správně ustálen v notách v díle „Cerkovnoje prostopjenie". (Užhorod, Unio, 1906.) Dílo to vyšlo i maďarsky, takže dnes maďarští řeko-katolíci zpívají svou maďarskou liturgii nápěvem rusínským. O. Bokšaj složil dosud 9 úplných mší, většinou pro smíšený sbor — to znamená, když považíme, že řecko-katolická svatá liturgie obsahuje 13 větších písní, že složil jen 117 liturgických písní, nepočítajíc v to „ektenie". Kromě toho komponoval O. Bokšaj i řadu mimomešních písní církevních (Koledy, velikonoční zpěvy) a jednu panychidu (za zemřelé). Všechny tyto skladby Bokšajovy došly obliby pro svoji melodičnost a lehkost. Bohatá je Bokšajova skladatelská činnost i na poli národní písně, kterou jako by přebíral přímo z úst svého lidu. Oblíbené jsou jeho skladby klavírní, sborové (melodram „Naděžda v Boha" na slova A. Duchnoviče) i orchestrální (Russkyj marš). Z posledních jeho prací je dětská operета „V čužom pjerju". Svým dílem hlásí se O. Bokšaj k ruským romantikům-skladatelům, hlavně Bortnjanskému a j., ale přece roste z domácí půdy podkarpatoruské, kterou tak miluje. Přejeme zasloužilému dělníku na církevní a národní roli bratrského národa hojné radosti Ducha sv., od něhož pochází i všeliký dar opravdového umění. Na mnogaje ljita!

Skioptikon do služeb katechisace a přednášek doporučuje v užhorodském „Dušpastyru" velmi přesvědčivě a zároveň i prakticky O. Petr Mihaka. Podává i konkretní návrh, jak by se umožnilo zavedení skioptických náboženských přednášek ve všech farnostech diecése za vedení ordinariátního. Podati ukázky skioptických obrazů, na příklad večer o velikých poutích v Mukačevě, Boraňavě, Užhorodě, jistě by rozšířilo zájem o skioptické přednášky po celém kraji. Užitek pro náboženské uvědomení lidu byl by jistě nesporný!

V zájmu církevního školství v mukačevské diecési reorganisovala diecésní správa hlavní školní inspektorát diecésní. Jeho úkolem má býti: 1. Udržeti pozůstalé dosud církevní školy; 2. získati ztracené; 3. starati se o majetek školní i učitelů-zpěváků. K finančnímu zabezpečení hlavního školského inspektorátu nařídila diecésní správa každoročně daň farní, 50 Kč pro fary a 25 Kč pro filiálky.

RIM

Svatý Otec přijal v audienci P. Gilarda, duchovního správce nejsevernější farnosti Ponds Inlet v Baffinově zemi, odkud donesl Svatému Otci darem sbírku rostlin, nasbíraných pod severní točnou. Svatý Otec doplnil tímto darem sbírky v Misijním museu, kde jsou uloženy ukázky rostlinstva Labradoru a krajin u zálivu Hudsonova a Mackenziova. Dárci pak, jeho 94leté matce, která dala život 22 dětem, a farníkům — Eskymákům — udělil Svatý Otec požehnání.

ANGLIE

Nedaleko Liverpoolu v Anglii je malá vesnice Little Crosby, která zůstala přes všechno násilí vítězného protestantství až dodnes úplně katolickou. Kdo zná fanatickou nenávist anglikánských vládců proti katolické Církvi, zvláště v minulých stoletích, s úctou vzpomene prostých vesničanů, z nichž ani jediná rodina dodnes nezradila víry svých otců!

Novým biskupem diecése Leeds v Anglii se stal konvertita Henry Poskitt. Vystudoval anglikánský seminář v Ely, zastával pak úřad anglikánského pastora, než vstoupil později do katolické Církve a byl vysvěcen i na kněze. K nynějšímu biskupskému svěcení dostal msgr. Poskitt jako dar prsten od bývalých odchovanců téže koleje v Ely, kteří se též stali konvertity.

FRANCIE

Kardinál Baudrillart, učený historik a výborný znalec dějinné psychologie, proslovil u příležitosti 140. výročí smrti 120 katolických kněží, povražděných za velké revoluce („Martyrs des Carmes") významnou řeč, v níž stopoval příčiny nejen tehdejší revoluce francouzské, nýbrž i dnešních záchvatů revolučního bolševictví. Každá revoluce je připravována napřed v myslích a srdcích lidských. Velikou francouzskou revoluci připravili filosofové XVIII. století (encyklopedisté). Dnes třeba hledati příčiny zla především v laicisaci školy (odstranění náboženské školy) a ve snahách odkřesťanění širokých vrstev společnosti, v pěstování pudů závisti a nenávisti, ve vykořisťování nouze, zaviněné hospodářskou krisí k probouzení protináboženské propagandy, revolučně-extrémní. Od takového stavu smýšlení k činům jest už jen malý krok. Když dovedně zpracování mysli dostoupí stupně „zralosti", nastává doba násilných, teroristických činů, nezbytných k provedení posledního třídního rozdělení, k postavení zdi mezi včerejškem a dneškem. Krev musí téci, násilí se musí prováděti, teror musí šíliti, aby zapustila kořeny „nová" hesla. Později, až všechno utichne a nastane jakýsi pokoj a masy vystřízlivějí ze svého šílenství, budou se strůjcové zříkati všeliké přípravné akce a všech dlouholetých spikleneckých skutků."

HOLANDSKO

Pastýřským listem, který byl předčítán ve všech katolických kostelích v Holandsku, oznámili biskupové utvoření nové organisace, sjednocující všechny katolické síly k plánovitému boji proti bezbožectví ve všech jeho podobách. Přední katoličtí pracovníci holandští, činní na poli náboženském, kulturním, sociálním i politickém, utvořili při Katolické akci zvláštní sekci pod názvem „Voor God" (pro Boha), jejíž úlohou bude potírat bezbožectví. Mezi zakladateli sekce „Pro Boha" čteme jména ministrů prof. Aalberse a dra Marchanta, prof. O. T. Brandsma, kapucína, dominikány dra Korsa a P. Perquina, bar. Van Niepen tot Sevenaer a j. Centrála sekce bude umístěna v duchovním semináři v Hageveldu. — Pastýřský list holandských biskupů doporučuje též věřícím, aby účinně podporovali komitét, pečující o katolické vystěhovalce, kteří pro víru museli opustiti vlast.

NĚMECKO

Že Hitlerovu režimu nejde jen o boj proti komunismu, jak by rád namluvil celému světu, je patrno ze stanoviska, jaké zaujaly vládní německé kruhy k poslednímu pastýřskému listu německého episkopátu. V listě svém přece upřímně a otevřeně vystoupili němečtí biskupové proti nebezpečí komunis-

mu a naznačili prostředky, kterými chtějí komunismus potírat. Zdálo se a snad i očekávalo, že Hitlerova vláda ochotně přijme nabízenou ruku ke spolupráci — a zatím? Vládní násilí protikatolické pokračuje nejenom v ničení spolkového katolického života a katolického tisku, ale novým útokem zasahuje katolické náboženské školy — odstraňujíc z nich postupně řeholní sestry-učitelky. Národní socialismus nechce býti jen politickým směrem, nýbrž i novým náboženstvím německého národa, které nesnese vedle sebe žádného jiného náboženství. Prohlásil to srozumitelně na sjezdě norimberském Hitlerův spolupracovník Alfred Rosenberg těmito slovy: „Fakt, že existuje obrovské spiknutí bolševické, ukazuje každému hlouběji soudícímu pozorovateli, že ony staré moci, které tvrdily, že brání kulturu a náboženství Evropy, jak slabé byly a slabé jsou, aby mohly proti tomuto útoku postaviti nové životní své síly. Naříkající kněží a pastoři měli by proto míti dosti důvodů, aby byli vděčni národnímu socialismu, že jich uchránil osudu jejich druhů v Rusku a Španělsku! (Ono to sice není úplně pravda, ale přičítáli si stát za zásluhu, že nežalářuje a nestřílí v masách nevinné lidi, je to při nejmenším podivný názor na stát, pozn. red.)... Učení bolševické možno překonat jen a výlučně novou vírou, zrozenou z jejího světového názoru vůlí k činu a rozhodným činem samým, který za ní následuje."

RAKOUSKO

Úpadek křesťanství. Před časem upadl jeden rakouský umělec do finanční tísně. Byl proto nucen prodati různé cenné věci ze svého majetku. Mezi nimi byl také krásný mramorový kříž, zhotovený podle vzoru Antonicettiho v kostele sv. Petra v Římě. Ale stalo se, že pak i kupec tohoto kříže chtěl si vypomoci z nouze a poslal svého zprostředkovatele do Vídně k zámožnějším katolickým rodinám, aby jim nabídl vzácný kříž na prodej. Dostal však odevšad odmítavé odpovědi s tím podivným odůvodněním, že prý není vhodno zavěšovati kříž v soukromém bytě, poněvadž prý zavinuje neštěstí. (P. Reisenberger, S. J.) — Jak hrozný to názor na znamení spásy — u liberálního měšťáctva, které zůstává jakousi vnější setrvačností katolickým. Kříže se boji, ale podkovu na prahu svého bytu přibijet, do ložnic necudné nahotiny zavěšovat, různé amulety s sebou nosit — v tom vidí záruku štěstí! A potom že není třeba Katolické akce?!

Vídeňský katolický časopis „Schönere Zukunft" uvádí jména 25 firem, které se zabývají výrobou filmů a jejich rozšiřováním. Z těchto firem pouze tři nejsou židovské! — Jeden z nejmocnějších prostředků veřejné výchovy, ale také jeden z nejvýnosnějších podniků, vydělávajících miliony z křesťanského lidu — je tedy v rukou židovských. Kdy si uvědomíme svoji křesťanskou povinnost vůči filmu, jak o ní mluví Svatý Otec ve svém listě „Vigilanti cura" k americkému episkopátu a k celému katolickému světu?!

Na letošní 15. listopad připadá 800. výročí smrti rakouského markraběte sv. Leopolda (III.). V Melku nastoupil svou vládu v zemi, za jejíž hlavní město se tehdy pokládal Tulln. Vídeň teprve pozvolna nabývala významu; ale byl to ještě Leopold III., který překládá své sídlo z Melku na Lysou horu, nynější Leopoldsberg u Vídně, a jeho syn Jindřich „Jasomirgott" staví už na nynějším náměstí vídeňském „Am Hof" — jako první rakouský vévoda — svůj hrad. V Melku přijal Leopold III. vůdce prvního křižáckého vojska, provázel je až k Tullnu, ale výpravy se nemohl súčastniti pro těžké poměry, jež znepokojovaly jeho zemi. Tehdejší císař Jindřich IV. octl se ve dvojí válce: s papežem a s vlastním synem Jindřichem (V.). Markrabě Leopold přispěchal císaři na pomoc, když r. 1109 u Řezna mělo dojít k otevřenému boji, a smířil otce se synem. Jeho vlivem uzavřel také císař s papežem mír r. 1122 vormským konkordátem, který však, bohužel, neměl dlouhého trvání. S manželkou svojí, Anežkou, dcerou císaře Jindřicha IV., měl 18 dětí, z nichž syn Konrád byl biskupem salcpurským a Otto frysinským (proslul jako dějepisec středověku). Markrabě Leopold založil tři slavné kláštery rakouské, Klosterneuburg, kde je i pochován, Heiligenkreuz a Mariazell, kterýžto poslední se stal obětí ničivého osvícenství Jose-

ia II. Nabízenou císařskou korunu po smrti Jindřicha V. markrabě Leopold odmítl.

ŠPANĚLSKO

Obětí bolševické zběsilosti ve Španělsku stal se mezi jiným i slavný klášter montserratský, jehož opatu P. Antonínovi Marcetovi se podařilo s několika bratřími vyváznouti z rukou rudé milice a dostati se do benediktinského kláštera beuronského v Německu. Kromě nich se zachránilo ještě asi 34 mnichů montserratských zásluhou italského konsula v Barceloně, který je dal italskou lodí dopravit do Říma. Z ostatních mnichů 30 postřílela rudá milice, podrobivši některé z nich ukrutnému mučení, zbytek asi 60 mnichů zůstává dosud v rukou rudé vlády katalánské a jejich osud je více než nejistý. Památný poutní chrám na Montserratě byl úplně vydrancován; všechny jeho náboženské a umělecké poklady zničeny i s bohatou knihovnou, čítající přes 100.000 svazků — v klášteře zřídili pak — sanatorium.

Dějiny Montserratu sahají do šeré minulosti. Stará středověká legenda klade právě na Montserrat pověstný hrad Montsalvat, v němž ostříhali rytíři veliký poklad svatého Grálu. Klášterní tradice datuje počátek Montserratu teprve k r. 880, kdy prý našli pastýři v jedné z četných jeskyň na hoře dřevěnou sochu Matky Boží, kterou tam asi ukryli křesťané před Maury. Socha Panny Marie, umístěná v malém kostele, brzy se proslavila četnými zázraky. Péči o posvátné místo převzali benediktini z opatství ripollského, kteří tu již v X. století měli svůj priorát. Klášter montserratský během další doby tak zmohutněl, že byl počátkem XV. století povýšen na opatství. Řeholní disciplinu zvláště povznesl počátkem XVI. století opat Garcia de Cisneros. Kolem roku 1600 zakládají montserratští benediktini nové prioráty v Mexiku a Limě, spolupracují při reorganisaci benediktinských klášterů v Portugalsku a na vyzvání císaře Ferdinanda II. budují kláštery ve Vídni a v Praze (klášter emauzský). Tehdy povstal také — hlavní zásluhou opata Garriga — nynější opatský chrám, na jehož hlavní oltář byla přenesena starobylá socha Panny Marie („la santa imagen") z dávného kostelíčka. (Zakladatel Tovaryšstva Ježíšova, sv. Ignác z Loyoly, složil právě před touto sochou r. 1522 své sliby věrné služby Pánu Ježíši.) Století XIX. přineslo Montserratu těžké pohromy: Za války s Francií r. 1811—1812 byl klášter částečně pobořen, v letech 1820 a 1834 byl dvakráte vyloupen španělskou milicí a konečně roku 1835 byl zavřen. Po svém znovuotevření roku 1844 připojil se Montserrat k benediktinské kongregaci v Subiaco jako hlavní benediktinský klášter španělské provincie. Věnoval pak velikou péči katalánské kultuře a stal se nejdůležitějším pramenem ke studiu literatury a umění Katalonie, až jej nyní smrtelně postihla barbarská ruka rudé milice vlastního národa.

ŠVÝCARY

Svatohavelský biskup dr. Scheiwiler radí proti nebezpečí bezbožného komunismu nastoupiti tuto cestu: 1. Odložiti náboženskou lhostejnost a pohodlnost. S polovičatými křesťany se nedá dnes nic zachrániti. 2. Všichni konejme přesně povinnost lásky k bližnímu a sociální spravedlnosti. Mnozí křesťané jsou spoluvinni na žalostných poměrech dnešních, poněvadž ve své zaslepené touze po majetku vykořisťovali své bližní a na jejich účet se obohatili. 3. Se vším nadšením podporovati sociální a Katolickou akci. 4. Zamezujme hříšné zábavy, které podkopávají vážnost církevní nebo světské vlády.

P. Emilián Soukup:

Sborník kontroversí

Sbírka přednášek odpovídajících na časová hesla protináboženská. Neocenitelná příručka pro všechny katoliky, především pro řečníky, kteří tu mají vypracované přednášky ve spolcích a kázání apologetická. Vyšlo pět svazků, v nichž jsou zahrnuty všechny pochybnosti, útoky a námitky dnešní doby.

Cena úplného díla o 5 svazcích brož. Kč 65·—, váz. Kč 75·—.

Vydalo Lidové knihkupectví a nakladatelství, Olomouc, Masarykovo 11.

Telefon číslo 1066.

OBRODA RODINNÉ VÝCHOVY
OBNOVA ŘÁDU SPRAVEDLNOSTI
A PRÁVA VE ŠKOLSTVÍ JSOU
ZÁKLADNÍM CÍLEM LIDOVÉHO

MĚSÍČNÍKU

RODINA a ŠKOLA

Vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5·50 Kč.

NEJVHODNĚJŠÍ ČASOPIS O ŠKOLSKÉ OTÁZCE A RODINNÉ VÝCHOVĚ PRO NEJŠIRŠÍ VRSTVY KATOLICKÉHO LIDU. – VYCHÁZÍ JIŽ 19. ROK.

ODBÍREJTE! — ČTĚTE! — ROZŠIŘUJTE!

POMNÍKY * HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický PŘEROV. Telefon 325.

Před

nachlazením

Vás ochrání

masáže

francovkou

ALPA

Chcete-li býti stále

zdraví a odolní

vůči všem povětrnostním změnám, tedy používejte Alpy.

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu

hovalecká stanice, větší zásilky pošlete jako nákladní zboží do stanice Libeň-horní nádraží.

*

Členské příspěvky. P. T.: Em. Veselá, Báňská Bystřice, 10 Kč; sl. Šubrtová Fr., Olomouc, 10 Kč; Fr. Vykydalová, Brno, 5 Kč; nejmenovaná 100 Kč; P. T. farní úřady: Bratřejov 25 Kč; Bílá Lhota u Litovle 113 Kč; Kyjov 47 Kč. — Pán Bůh zaplať!

Zahraniční misie. Dp. J. Stojaspal, kooperátor, Velké Karlovice, 10 Kč; P. T. farní úřad Těšetice 66.45 Kč. — Pán Bůh zaplať!

Knihy, známky, staniol darovali: Vdp. J. Slepánek, spirituál v Olomouci; J. Stojaspal, kooperátor ve Velkých Karlovicích; P. Hanák, vikář v Kroměříži; P. T. nejmenovaný z Předmostí u Přerova. — Pán Bůh zaplať!

Pro chudé kostely daroval P. T. farní úřad v Mořkově 3 ornáty s příslušenstvím. — Pán Bůh zaplať!

Kde budou exercicie v listopadu a v prosinci? Černožice u Hradce Králové, klášter sester Nejsv. Svátosti. Pro ženy od 29. listopadu večer do 3. prosince ráno. - Pro dívky od 3. prosince večer do 7. prosince ráno. - Pro jinochy od 7. prosince večer do 11. prosince ráno. - Přihlášky přijímá V. Hylena, Vrchoviny číslo 97, pošta Nové Město nad Metují. — Hlučín, Exerciční dům. Pro dívky od 14. listopadu večer do 18. listopadu ráno. - Pro horlitele a horlitelky tisku od 19. listopadu večer do 23. listopadu ráno. - Pro ženy od 24. listopadu večer do 28. listopadu ráno. - Pro jinochy od 28. listopadu večer do 2. prosince ráno. - Pro dívky, začátečnice, od 2. prosince večer do 6. prosince ráno. - Pro ženy a dívky z III. řádu od 7. prosince večer do 11. prosince ráno. - Pro muže od 16. prosince večer do 20. prosince ráno. - Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně. — Dalečín u Jimramova, ozdravovna. Pro dívky od 14. listopadu večer do 18. listopadu ráno. - Pro jinochy od 19. listopadu večer do 23. listopadu ráno. - Přihlášky přijímá římskokatolický farní úřad v Jimramově, Morava. — Velehrad, Stojanov. Pro ženy od 16. listopadu večer do 20. listopadu ráno. - Pro dívky od 24. listopadu večer do 28. listopadu ráno. - Pro muže od 30. listopadu večer do 4. prosince ráno. - Pro jinochy od 15. prosince večer do 19. listopadu ráno. - Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad u Uher. Hradiště. — Kardašova Řečice, klášter Školských sester. Pro dívky od 13. listopadu večer do 17. listopadu ráno. - Přihlášky přijímají Školské sestry v Kardašově Řečici. — Poděbrady, pension Charita. Pro dívky od 12. listopadu večer do 16. listopadu ráno. - Pro muže a jinochy od 25. prosince večer do 29. prosince ráno. - Přihlášky přijímá proboštský úřad v Poděbradech. — Svatý Kopeček, Norbertinum. Pro ženy od 16. listopadu večer do 20. listopadu ráno. - Přihlášky přijímají sestry premonstrátky na Svatém Kopečku u Olomouce.

Literatura.

Dr. Antonín Salajka: Nauka východních odloučených theologů, zvláště ruských, o Kristově vykoupení. Praha, 1936, nákladem vlastním s podporou Akademie velehradské, cena 32 Kč, str. 182. Jeden z prvních našich absolventů římského Východního ústavu podává v této knize nauku starých i nových východních theologů o Kristově vykoupení a rozebírá kriticky jejich odlišné názory ve světle katolické pravdy. Jak časovou je právě nauka o Kristově vykoupení ve východní Církvi, ukazují těžké spory mezi pařížským pravoslavným profesorem O. Bulgakovem a karlovickou pravoslavnou synodou, která ho obvinila z herese. A O. Bulgakov dotýká se právě svými názory o Boží moudrosti také křesťanského učení o díle vykoupení. Česká věda bohoslovná je vděčna dru Salajkovi za jeho knihu opřenou o důkladné studium východních theologů. Doporučujeme.

„Zapysky čina Vasilija Velikogo" (Analecta ordinis S. Basilii Magni) za roky 1933—1935 vyšly právě jako svazek VI., sešit 1.—2. redakcí O. Josafata Iv. Skrutena, O. S. B. M., Lvov, 482 stran, cena 30 zl. — Z bohatého vědeckého obsahu uvádíme články: S. Fedorovy: Boj o hranice ve stepní

eparchii ve století XIII.—XIV.; D. Oljančyn: K dějinám obchodu Ruské Ukrajiny s Pobaltím koncem XVII. a počátkem XVIII. století; I. Krypjakevič: Z dějin města Žovkvy; M. Holubec: Počátky badání o ukrajinských dřevěných stavbách; M. Andrusjak: Boj o biskupský stolec. Další část „Zapysků" je věnována materiáliím: M. Andrusjak: Doklady k dějinám lvovského biskupství v r. 1667—1677; I. Ohijenko: Varšavská sbírka o Orlykovi; P. Chrušč: Některé mazepské památky v krakovských knihovnách; A. Hodynka: Korespondence biskupa M. M. Olšavského s igumeny basiliánskými. V třetí části — Směsi — jsou pojednání z ukrajinské minulosti (Ch. Wolf a jeho škola na Ukrajině, T. Prokopovyč a Švédi a pod.) Bohatá je poslední část bibliografická s recensemi i literatury maďarské a rumunské — jen o české literatuře není ani jediné recense.

Ruské vydavatelství Chutor v Praze vydalo zajímavou brožuru z pera S. Varšavského, předsedy spolku ruských spisovatelů a novinářů v ČSR, o nové sovětské ústavě (její obsah, motivy a opravdový smysl). Tato ústava musí se státi zákonem 25. listopadu 1936. Když byl vydán její návrh, vyvolal velikou pozornost v celém světě. Úsudky o jeho hodnocení se však značně rozcházely. Brožura S. Varšavského, ke které je také přiložen úplný překlad návrhu ústavy, jistě přispěje k správnému úsudku o významu tohoto dokumentu. Knížečka stojí 6 Kč a je možno ji obdržeti ve vydavatelství Chutor, Praha XI., Jagellonská 24. Brožura vyšla též v řečí ruské a vychází ještě v řeči bulharské a francouzské. — E. K.

„Jitro" do 18. ročníku. Už do 18. ročníku vstoupilo „Jitro", časopis katolického studentstva českého. Časopis se po 17 let nejen udržel, ale vyrostl, rozšířil svou základnu výběrové pedagogiky, cenné kultury a zábavy — ale co víc: zformuloval nadějný studentský kádr. Nové 1. a 2. číslo, vedené opět silnou duchovní redakcí spisovatele prof. Dominika Pecky, svým bohatstvím a důkladným obsahem zřejmě svědčí o tom, že i letošní „Jitro" bude výborným informátorem katolického studentstva a že zase bude místem svěží, plodné studentské řevnivosti umělecké i organisační — ale co hlavního, že bude základnou, kde se staví charakter budoucího katolického občana. Katolická veřejnost si až dosud málo všímala tohoto studentského časopisu, ačkoliv jí přece musí záležeti na tom, aby národu vyrůstali občané pevné mravní páteře. Dejte studentům „Jitro"! Objednejte v administraci „Jitra", Praha II., Strakova akademie.

Blah. Ludvík Grignion: Tajemství Mariino. II. vydání, Přeložil R. M. Dacík. Vyšlo v Olomouci, edice Krystal, cena 3 Kč. — Nikdo nedovedl tak krásně psát o Matce Boží a o našem poměru k ní, jako blah. Grignion. Tajemství Mariino obsahuje krátce a jadrně celou jeho hlubokou nauku o tom, jak se máme oběťovat Marii, abychom náleželi dokonaleji Kristu. Tu se naučí každý ctitel mariánský svou lásku k Marii pořádati tak, aby vedla k poslednímu cíli, ke slávě Boží v Marii. Doporučujeme co nejvřeleji toto překrásně vypravené a při tom laciné vydání perly mariánské literatury.

Heslo „Žij s Církví" potřebuje k svému provádění praktické podpory, a tu podává vhodným způsobem Papicův útržkový kalendář čsl. poutních míst na rok 1937. Kalendář Papicův uvádí intenci Apoštolátu modlitby, nedělní perikopy epištolní i evandělní, výchovnou myšlenku ze svatých Otců, liturgické poznámky k mešním obřadům nedělním a svátečním. Přehledným článkem seznamuje s dějinami a významem našich poutních míst z Čech, země Moravskoslezské a ze Slovenska. Příjemný dojem pečlivé úpravy doplňují snímky milostných obrazů nebo poutních svatyň. Papicův útržkový kalendář vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16, a stojí pouze 10 Kč. Papicův kalendář se netiskne do zásoby, proto si zajistěte včas svůj výtisk. Vyjde v nejbližší dny.

Na podzim je nachlazení na denním pořádku a proto také na podzim je vtírání francovky Alpa skoro nepostradatelným. Tělo se tím otužuje, stává se odolnějším vůči všem druhům nachlazení, dodává se mu síly a osvěžení. Poraďte se s lékařem.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.

ДА ВЬСИ ЮДИ ЧО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUC

ROČNÍK XXVII. ČÍSLO 12.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ povoleno ředitelstvím poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.
Redaktor: **František Jemelka**, tajemník ÚACM.
Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Krásne vianoce 393
Apoštolátní pracovník opat Petr Hlobil zemřel 394
K velehradské vlastizradě 396
U Černohorské Matky Boží . . . 403
Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů 407
Cyrilometodějsko-velehradský duch v olomouckém bohosloveckém semináři 410
České katolické misie v českých osadách na Banátě 417
Křesťanský Východ 418
Katolický obzor 422

Hovorna redakční.

Končíce tímto 12. číslem 27. ročník „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje", prosíme snažně všechny své odběratele, aby i v novém ročníku nám zůstali věrni a aby naopak hleděli okruh našeho odběratelstva rozšířiti. Náš Apoštolát je časopis, který přináší články a zprávy, kterých nikde jinde nenaleznete. Jsou to vesměs věci původní, nepřetiskované a neopisované z jiných českých časopisů. Přehledy, které Apoštolát přináší z náboženského života po celém světě jsou výsledkem pilné práce především redaktora p. kanovníka Fr. Jemelky, nyní bohužel nemocného. Co předpokládají vytrvalé četby zahraničních časopisů, co pilné korespondence na všechny strany, může posouditi jedině ten, kdo má možnost do této tiché, nehlučné, ale úsilovné a vskutku namahavé práce viděti. Proto také Apoštolát zaslouží, aby byl čten, aby byl citován, aby byl odebrán a, ježto je tak laciný při svém rozsahu a bohatosti obrázkové, také řádně placen. Všichni, kdož tak činí, podporují tím velké svaté dílo, směřující k neméně velkému a svatému cíli, jímž je sjednocení slovanských národů u víře. Proto všichni nám při tomto díle podejte ochotně pomocnou ruku, každý svým způsobem a každý podle svých možností, v první řadě pak předplacením nového ročníku, jenž neochvějně bude kráčeti dosavadní cestou, cestou zemřelých už zakladatelů listu: Ant. C. Stojana a jeho pomocníka Adolfa Jaška!

Redaktor „Apoštolátu" p. kanovník Fr. Jemelka je už čtvrtý měsíc poután nemocí na pokoj. Poslední dobou z rozkazu lékařského musil se vzdáti přechodně i redakční práce, čtení a vyřizování korespondence atd. Dopisy adresované na p. kanovníka zůstávají tedy nyní neotevřeny, ježto mu nejsou doručovány. Proto prosíme všechny, aby věci Apoštolátu se týkající adresovali výhradně na sekretariát (Olomouc, Wilsonovo 16), aby mohly býti včas vyřízeny a zodpovězeny. Též rukopisy pro náš list určené neadresujte na p. kanovníka, nýbrž na redakci nebo na sekretariát. Lékařský zákaz práce způsobil také, že toto poslední číslo Apoštolátu se poněkud opozdilo. Číslo uspořádal místo p. kanovníka Jemelky šéfredaktor L. Žamykal. Všichni čtenáři se prosí o memento za nemocného p. kanovníka. Modlete se, aby se zase brzy v plné síle mohl k práci vrátiti!

Kalendáře na rok 1937. Krajané v zahraničí vždy ke konci roku prosí o zaslání nových zábavných kalendářů. Bohužel nemůžeme všem vyhověti, neboť nedostává se nám potřebného množství těchto kalendářů. Kalendáře posíláme zdarma, jako vánoční pozdrav ze staré vlasti, a je to často jediná česká nebo slovenská četba našich krajanů v daleké cizině. Kalendář

Prosba k milosrdným duším.

Správa řeckokatolického sirotčince „Sv. Rodina“ v Užhorodě se k Vám obrácí s prosbou o laskavý dar na vydržování podkarpatských sirotků.

V našem sirotčinci sestry Vasilianky poskytují rodinné výchovy těm sirotkům, o které se nemá kdo starat.

Tento sirotčinec byl založen po světové válce, když šlechetná paní vdova A. Pohaňová darovala ss. Vasiliankám na tento účel svůj dům v Užhorodě a velikou zahradu a 30 jiter polí. Ale r. 1932 soud neuznal tento dar a sirotčinec by byl musel zaniknouti. Avšak tehdy Mons. O. A. Vološin a jeho choť Irena, chtějíce zachrániti opuštěné děti, darovali ss. Vasiliankám svůj dům

na Rákociho ulici č. 34 a zařídili v něm sirotčinec. Dne 5. XI. 1933 byl sirotčinec slavnostně odevřen a vysvěcen Jeho E. p. biskupem Alexandrem.

Děti vychovávané v sirotčinci chodí do užhorodských škol, některé z nich vstupují do řádu sv. Vasilia a jiné vycházejí ze sirotčince teprve tehdy, kdy mají zabezpečený chléb náš vezdejší.

Kromě onoho domu nemá však sirotčinec žádného jiného majetku. Náklady na vydržování, ošácení a vyučování dětí-sirotků hradíme jen a jen z dobrotivých darů ušlechtilých duší. Proto se obracíme k Vám s vroucí prosbou: „Pomozte těm nejmenším ubohým dítkám, o kterých řekl Ježíš:" „Cokoliv učiníte jednomu z těchto mých bratří nejmenších, mně jste učinili!"

Jsou to děti opuštěné, bez pomoci. Není, kdo by je přivinul k srdci, nemají, komu by řekli: tatínku-ma-

minko, nemají od koho poprositi chleba, oděvu. K Vám se nyní obracejí jejich oči, k Vám vztahují své ručky a věří, že Vy jich neodmítnete. Věří, že na pouhou připomínku: „Ubozí, opuštění sirotci" se Vaše srdce pohne a Vy přijdete jim na pomoc, abyste aspoň trochu osladili jejich trpký osud.

Proto se s důvěrou obracíme k Vám s prosbou: Vstupte i Vy do řad našich velkodušných dobrodinců a pošlete svůj dar našemu sirotčinci. A kdo by nám nemohl pomoci materielně, toho prosíme, aby nám morálně pomáhal, hlavně modlitbou, jakož i tím, že u jiných osob vzbudí porozumění a ochotu pamatovati na naše sirotky a podle možnosti jim pomáhati. Doporučte naše sirotky všem svým zámožnějším známým, hlavně

těm, kteří sami nemají dětí, aby při výběru dobročinných účelů, na které přispívají, pamatovali i na naš sirotčinec.

Každý i sebe menší dárek přijímáme s upřímnou vděčností a v naší kapličce každodenně při službách Božích se vroucně modlíme k Bohu, aby Svou přeštědrou rukou stále žehnal těm našim šlechetným dobrodincům, kteří vedeni jsouce vírou v Boha a láskou k bližnímu ochotně podali pomocnou ruku a ne jednu hořkou slzu setřeli s očí našich podkarpatských sirotků.

Poznamenáváme, že sbírka byla povolena a doporučena vynesením Ordinariátu pod čís. 8631/35.

SPRÁVA SIROTČINCE „SV. RODINA."

Knihtiskárna OO. Vasilianů v Užhorodě.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVII. Prosinec 1936. Číslo 12.

Krásne vianoce.

Jozef Vrablec.

Keď šedasté tiene večera začínajú ticho padať na čerstvý sneh a keď zďaleka začínajú sa ozývať vianočné melodie premiešané radostnou vravou detských sŕdc a tiahlou ozvenou rohu a žltým svetlom lámp, vtedy začínajú krásne vianoce. Vtedy prichádzajú slávnostne do našich dedinôk. Do teplých slovenských izbietok. A do sŕdc.

Veľmi priliehave sa hovorí o vianociach, že sú krásne. Celkom tak ako priliehave sa tože povie o belasých krystálkoch snehu alebo o rose zamrznutej na šedých brezách alebo o večernom stmievaní.

*

Vianočný stromček zdobí sviatočne izby. U chudobných stojí na drevenom nepokrytom stole. Nežiari leskom. Niekoľko lacných sviečok kmitá s neho žltými úsmevmi. Ostatné, čo visí na ňom, rozpráva o úprimnej radosti. Umelé ruže, pestré reťaze, lacné papierové krásy, niekoľko sladkostí ovinutých pozlátkou alebo červeným papierom, malé jabľčka a suché orechy obalené zlatom sú milou ozdobou. A tak stojí pred vami kus srdečnej vianočnej krásy, ktorá plní smrkovou vôňou chudobnú izbietku a vianočnou radosťou prosté srdcia. Ani nie sú chudobné stromčeky menej cenné než ožiarené smŕčky mestské, ktorých zeleň mizne pod skleným hedvábím a útle vetvičky lámu sa pod bohatou ozdobou.

A tieto vianočné stromčeky prinášajú lásku. Ona sa uhostí v srdciach všetkých členov rodiny v tieni vianočného stromčeka a v žiari betlehemských jasličiek. Opravdu nikdy nechápu detské srdcia zretelnejšie rodičovskú lásku ako o vianociach. Ani nebývajú nikdy k rodičom prítulnejšie a vďačnejšie. V rodine panuje sviatočný mier medzi všetkými. Medzi starými a mladými. Pestré reťaze a striebristé povlaky vianočného stromčeka vinú sa vlnovite od srdca k srdcu a svážujú ich v láske a v teplom súlade. Tak utešene pôsobí tato pamiatka Božej lásky. Krásne vianoce . . .

*

Vianočne spevy. Sú prostučké ako jasličky. Sú milé ako Božské dieťa. Sú radostné ako anjelské spevy svätej noci betlehemskej. Veselé ako malí pastierici z vianočných hier. Preto sa tak milo spievajú a počúvajú.

A tieto vianočné piesne prinášajú radosť a uspokojenie mnohým

srdciam. Chudobní cítia sa šťastnými a bohatými pri speve vianočných piesní. Lebo je pravda, že predstava betlehemskej noci s útlym Dieťaťom, ktorú vianočné piesne tak srdečne vnucujú, prináša takým ľuďom, ktorí okrem citného srdca nemajú ničoho, veľa životného vzpruženia i posily. Vianočné piesne spievané v našich chalupkách a pod ich oknami prinášajú ľuďom sväté nádeje, ktoré tešia v zármutku a neistote. Končievajú vrelými prosbami k Bohu a bývajú blaživým osviežením sŕdc. I zahorklých sŕdc. Tak účinne pôsobia. Krásne vianoce ...

•

Videli ste zaiste dojímavý obrázok Štedrého večera z predodverí dedinského domku. Videli ste tvár človeka modliaceho sa a prosiaceho o vianočnú almužnu. Mnoho bolestí poihráva si chladne v jeho očiach. O ťažkom živote rozprávajú zlámané rysy obličaja. O biede tvrdé vrásky. A kto vie o čom veľké slzy ... Malé dieťa prináša mužovi zbitému životom vianočnú nadieľku.

Veľa obrázkov vianočnej štedrosti môžeme vidieť na Štedrý večer. Všetky by nás jednako dojímaly i jednako tešily.

A tieto zvyky vianočnej štedrosti učia láske k bližnému, vychovávajú milosrdných. Vhodne disponujú človeka, aby vždy pomáhal núdznemu. Práve tou vnútornou sankciou, ktorú človek cíti po štedrom obdarovaní. Predstavte si malé dievčatko, ktoré podalo kus koláča žobrákovi, ako sa z toho teší a ako nežne prosí mamičku, kedykoľvek príde znova žobrák, aby mu mohla poslúžiť. I dospelí chápu vnútornú odmenu, ktorá ostatne je odmenou prirodzeného zákona za vykonaný dobrý skutok, odhliadnuc úplne od veľa drahších zásluh nadprirodzených. Je potom zvyk vianočnej štedrosti najkrajšou pamiatkou Božej štedrosti. Krásne vianoce ...

•

Vianočný stromček, vianočne piesne a vianočná štedrosť sú tri perly, ktoré sme nahodile vybrali z bohatého trezoru štedrovečerných krás. Sú rovnako milé, ušľachtilé i radostné a tvoria tú poeziu vianoc, ktorá sa ticho vpíja do srdca. Tú vznešenú a posvätnú poeziu.

Bolo by si len priať, aby nezostaly tieto vianočné zjavy poeziou a krásou vianoc, ale aby sa staly i poeziou a krásou života. Aby rodinná láska rozhorená pod vianočným stromčekom nezhasínala za týždeň. Aby nádej plynúca z jasličiek vianočnými melodiami nemizla náhle zo sŕdc. I aby štedrosť svätého večera nerozplynula sa v ľahkú nevšímavosť všedných dní.

Boly by potom vianoce krásnejšie ...

Apoštolátní pracovník opat Petr Hlobil zemřel.

Dne 21. listopadu 1936 zemřel v Rajhradě u Brna opat tamního kláštera benediktinů, zemský moravský prelát Petr Hlobil. Ze-

snul tiše po několikatýdenním utrpení, jež s obdivuhodným sebezáporem a tklivou trpělivostí s odevzdaností do vůle Boží snášel, přečkav věku svého 82 let.

Petr Jan Hlobil narodil se 26. srpna 1854 v Kroměříži, kde také na piaristickém gymnasiu studoval. 7. září 1872 přijal ho opat Gunther Kalivoda do noviciátu benediktinské řehole v Rajhradě a Hlobil pokračoval ve studiích na českém gymnasiu v Brně, kde 1874 maturoval. Bohosloví studoval v Solnohradě, 1. dubna 1877 složil slavné řeholní sliby, načež 18. října 1877 byl v Brně na kněze vysvěcen. 15. srpna 1878 byl ustanoven při duchovní správě v Rajhradě kooperátorem. Roku 1893 stal se po Vojtěchu Sloukovi rajhradským farářem a spravoval tuto faru třicet let do roku 1914. Opat Prokop Šup jmenoval ho klášterním převorem a novicmistrem. V letech 1904-1927, tedy pět let ještě jako opat, byl děkanem modřickým, při čemž po 15 let zastával funkci revisora matrik. Tak neobyčejně ho těšila duchovní správa.

Opat Petr J. Hlobil.

V době, kdy působil v duchovní správě, vedl ve farnosti všechna zbožná bratrstva, založil 29. září 1883 Cyrilskou jednotu v Rajhradě a byl po 21 let ředitelem kůru. *Od roku 1893 až do posledku byl pokladníkem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v diecési brněnské;* býval také horlivým účastníkem unionistických sjezdů velehradských. Přes 30 let byl předsedou Katolické-politické jednoty Břetislav v Rajhradě, spolku to, který vznikl už v době sušilovské roku 1849. Po smrti P. Placida Mathona, fundátora katol. tisku, převzal redakci náboženského měsíčníku „Škola B. S. P." a vedl jej skoro 40 let. Samostatně vydal překlad „Panna Maria Lurdská" od H. Lassera (Brno 1883) a „Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista podle vidění Kateřiny Emerichovy" (Brno 1880, V. vydání 1928). — Mnoho cestoval a navštívil hlavní poutní místa doma i v cizině (Svatá země, Lurdy, Einsiedeln, Mariazell, Vambeřice). Známé a velmi oblíbené bývaly pouti, jež každoročně pořádal z Rajhra-

du a okolí na posv. Hostýn. V letech 90. svolal do Rajhradu několik velikých apoštolátních sjezdů.

Po smrti Prokopa Šupa jako převor a administrátor kláštera zvolen byl už jako osmašedesátiletý 8. února 1922 opatem, jako opat zastával zároveň farní úřad v roce 1921 po dru Placidu Buchtovi. R. 1925 súčastnil se v Římě volby opata-primasa benediktinského řádu. U příležitosti zlatého kněžského jubilea r. 1927 vyznamenán byl od sv. Otce právem nositi fialový pileolus a biret.

Opat Petr Hlobil za 14 let svého úřadu měl upřímnou vůli dobře sloužiti klášteru, jehož byl představeným. Ovšem doba, do které padl jeho režim, byla sama sebou velmi těžká a poměry, do nichž byl postaven, byly začasté hodně složité. Byl to člověk neobyčejně dobrého srdce, který s každým smýšlel dobře, typický Hanák, skoro stojanovského typu (se Stojanem byli dobří přátelé). Nové poměry a zejména stranickou diferenciaci těžko chápal a nesl. Byl to šlechetný pracovník lidový, který lidem pomáhal a radil, kde mohl. On sám na př. zařídil a udržoval farní knihovnu, kterou několikráte obnovil. Výpůjčky z ní šly do desetitisíců.

Zesnulý opat a prelát Hlobil byl knězem zbožným, Církvi a národu svému věrně oddaným.

Pohřeb zesnulého opata konal se dne 24. listopadu. Pohřební obřady v kostele vykonal p. biskup dr. Jos. Kupka, na hřbitově pochovával p. prelát dr. Jos. Kratochvil. Při pohřbu promluvil benediktinský opat Arnošt Vykoukal z Emauz v Praze a univ. docent dr. Rud. Wierer, účastník velehradského sjezdu unionistického. Za Velehrad a apoštolátní hnutí súčastnili se pohřbu rektor koleje P. Al. Koláček T. J. a P. V. Šettner T. J.

K velehradské vlastizradě.

Úřední zprávy o jubilejních cyrilometodějských oslavách na Velehradě roku 1869.

Boh. Zlámal.

(Dokončení.)

Kázání kooperátora prostějovského (Antonína Vrány?) a brumovského (Antonína Nutze).

(Zpráva z 10. července. Zprávu podává hejtman za odpoledne 9. a dopoledne 10. července.)

Dne 9. července přibyla procesí z dekanátu uhersko-brodského, vizovického, bruntálského a oderského — asi 3000 lidí, opět většinou žen a dětí. Kázání byla tato: O 8 hodinách večer měl kázání duchovní z Jasené u Vizovic o posvěceném místě (Velehradu) zcela bez politického významu. Byl zde hr. Belcredi s manželkou a při kázání zaujali místa, připravená jim u bočního oltáře. Okolo 9. hodiny se Belcredi i s manželkou vrátil do Hradiště. Dr. Pražáka, Šroma a jiné nebylo vidět, toliko Ganzwohl (notář) se bavil

s mladým duchovním u Hübnerů. Večer i noc byla klidná. Dnes 10. července o 6 hodinách ráno přišlo procesí z Brumova a jiné.

Slavnostní kázání měl prostějovský kooperátor.[24] Za téma si vybral „Rozšíření křesťanství a slovanství svatým Cyrilem a Metodějem": Dříve byly i jiné národy dobrými křesťany, ale odpadly, a snaží se i slovanský národ přivésti k odpadu, říkají: Není žádného náboženství, neposlouchejte kněží, jezte, pijte, bavte se, po smrti bude všechno jedno. Pouze národovec může být dobrým křesťanem.[25] Slovanský národ má veliké nepřátele, dříve na to méně dbali, a proto se stalo, že nastalo částečné rozštěpení (Zerkluftung). Kazatel napomínal k bdělosti, sjednocení, opatrnosti a vytrvalosti. Nepřátelé národa (učení a blahobytní pánové) přece podlehnou a zvítězí a musí zvítězit slovanský národ, protože jenom on jediný pravé náboženství zná a ctí. Chceme-li ctíti sv. Cyrila a Metoděje, nesmíme býti jen dobrými křesťany, nýbrž také dobrými národovci.[26]

O půl 10. hodině doprovázelo preláta Konupka do kostela 14 kněží. Belcredi je zde opět a stýká se mnoho s kněžími. Jiných význačných osobností zde dnes není.

O 12 hodinách v poledne měl kázání ještě brumovský kooperátor,[27] v němž vyzval posluchače, aby hlasitým „ano" slíbili, že dají vyučovat děti jen ve slovanském jazyku, protože ten jest jediným, který je může učinit šťastnými. Modlitbou za Jeho Veličenstvo Františka Josefa I. se skončilo kázání slovy: Ať chrání slovanský národ a je mu laskavým a spravedlivým otcem! O 2 hodinách je požehnání a na zítřek se očekává mnoho procesí.[28]

Kázání P. Wurma, slovenské kázání, inkriminované kázání velehradského kooperátora Ig. Kašpárka.

Zpráva z 10. a 11. července.

Pro opožděné informace a také proto, že se na poště již neúřadovalo, nemohl hejtman ještě včera (11. července) podat zprávy o průběhu.

[24] Jména hejtman neuvádí. Podle catalogu cleri byl tehdy prostějovským kooperátorem Antonín Vrána, nar. v Henčlově 1841 a vysvěcený 1866, nebyl-li to ovšem některý z tamních kaplanů, buď Jan Kosina, nebo Josef Kroupa, nebo konečně kooperátor-exposita při filiálním kostele ve Vranovicích Jan Kaláb.

[25] „Nur der národovec kann ein guter Christ sein."

[26] „Will man die heiligen Cyril und Methud verehren, so darf man nicht nur ein guter Christ, sondern auch ein guter národovec sein."

[27] Podle catalogu cleri byl jím tehdy Antonín Nutz, narozený v Čehovicích r. 1840, vysvěcený r. 1866. Působil na velmi četných místech a po dvakráte musel odejít do deficience. Kooperátorem brumovským (u Valašských Klobouk) byl jen krátkou dobu od 10. června 1867 do 17. března 1870. Farářem v Brumově byl tehdy bývalý farář velehradský, velký horlitel pro cyrilometodějský Velehrad, Karel Molitor.

[28] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 10. července 1869. Č. 67.

Olomoucký prelát Konopka opustil Velehrad 10. července o 2. hodině odpoledne. Naproti tomu přijeli preláti Königsbrunn a Lichnowsky o 10 hod. večer s banderiem sedláků na koních ze Zlechova, Tupes a Huštěnovic a nesli[29] velký prapor s heslem „Bohu a vlasti". Odpoledne bylo toto banderium na Velehradě.

Páter Wurm z Olomouce prý tady je již tři dni, teprve včera se podařilo pověřenému úředníku ho spatřit. Večer o 9 hodinách měl páter Wurm kázání, které obsahovalo obyčejné floskule („kytičky") o utlačovaném slovanském národu a katol. náboženství.[30] Zvláštních podněcujících výpadů nebylo.

Duchovní vyprávěli úředníkům ze statku, že nemohou na kázání mnoho říci, protože je jim známo, že se dává na ně pozor.

Dne 11. července o 6 hodinách ráno měl kázání nějaký uhersko-slovenský duchovní, který je zde neznám, na všeobecně oblíbené téma; mínil, že kdyby c e l é vojsko se postavilo proti lidu, Moravan se nikdy nestane zrádcem svého národa,[31] neprodá svůj národ. Čas změní a musí všechno změnit, proto jako jeden muž stát proti nepříteli atd.[32]

O půl 10. hodině měl slavnostní kázání velehradský kooperátor[33] se všeobecně oblíbeným tématem: „Pronásledování katolické víry a slovanského národa." Zdá se, že toto téma kazatelům předem naznačili![34] Připomenul, že se mají podívati, že i jiné slovanské národy, Rusy, Poláky, Bulhary a jiné jest viděti na Velehradě — nepravdivá řečnická figura, neboť s výjimkou jednoho novináře a ještě jedné, ale nevýznačné k téže národnosti příslušející osobnosti, po takových národech nebylo ani stopy! — a proč? protože stejně příslušejí k témuž slovanskému národu a vidí jej ohrožený.

Význačné dary, které přinesli pro Velehrad, jmenovitě carevna ruská, jsou výmluvným důkazem, že jsou „národovci". Jaké dary to mají být, není zde známo, není-li to ona zcela nepatrná zlatá lampa, kterou darovala kostelu ruská carevna před několika lety.[35]

Velcí páni, kteří nosí městské kabáty a pantalony a bydlí v městech, jsou ti nepřátelé, kteří horlí proti katolickému náboženství; tito páni rozsévají sítě také mezi venkovským obyvatelstvem. Chraňte se před těmito pány, mohl bych vám takové pány i v tomto kostele prstem ukázat!

Tito kacíři by se chtěli dívat na Pána Boha jako na sluhu, můžete si pomyslit, co musí teprve arcibiskupové a kněží („biskupové a

[29] Na okraji je místodržitelova poznámka „wer trug?", kdo nesl?

[30] Na okraji tužkou NB!

[31] „Wenn das ganze Militär sich gegen das Volk stellen würde, so wird der Mährer niemals seiner Nation abtrünnig werden."

[32] Na okraji tužkou NB!

[33] Byl jím tehdy podle catalogu cleri Ignác Kašparek, rodák z Nezdenic. Od vysvěcení roku 1868 byl kooperátorem na Velehradě.

[34] Zatrženo na okraji tužkou!

[35] Celý odstavec zatržen s poznámkou: „Fragen was, warum ist", Otázat se, co bylo darováno a proč.

kněží") vytrpět, kteří učí jen pravé víře a za tu umírají![36] To jsou vaši praví přátelé („příteli a bratrové"), pevně se jich také držte, jenom ti vás vedou k pravému náboženství a blaženosti. Dále pravil (kazatel), že kněžstvo („dozorcové kněžské") odstranili ze škol prý proto, že ohlupuje mládež. Ó, jaké bezpráví zde učinili, cožpak není kněz učený muž? Ať se podívají ke knihkupci Hölzlovi do Olomouce a shledají, že jenom kněžstvo vydává tisíce na nákup knih, kdežto důstojníci a úředníci („důstojníci a úředníci") jen velmi zřídka vynaloží zlatku, aby si koupili romány, to jest smyšlená nemravná vyprávění. To jsou mužové, kteří mají vychovávati vaše děti! Ovšem kněz může i nyní vyučovati náboženství ve škole, ale co má tam dělat, když učitel svými slovy může pokaziti to, co kněz napravil. Proto když za své peníze můžete učitele ustanoviti, buďte opatrní, abyste nebrali žádného žida, nebo jinak neznámého muže, nýbrž jenom takového, který je osvědčenými národovcem („der ein erprobter Národovec ist").

Hrabě Belcredi s chotí jsou stále ještě na Velehradě.[37]

Inkrimovaná kázání pozlovického faráře J. Bergera a bojkovického kooperátora Karla Ambrose.

Zpráva o průběhu slavnosti dne 11. července odpoledne a o zakončení slavností 12. července.

Touto nejobsáhlejší zprávou, svázanou černožlutou nití, zakončil hejtman své relace o velehradských jubilejních slavnostech. Podle připojených poznámek nebyly tyto oslavy nic jiného než politické agitace. Podezřívá kněžstvo z nízkého a nečestného vykořisťování lidu. Radí, aby velehradští kazatelé byli soudně stíháni, což se také stalo. Doslovná zpráva zní:

Včera (11. 7.) o poledni všech lidí bylo asi 16.000. Večer o 8. hodinách měl kázání pozlovický farář Berger[38] na známé téma; řekl mezi jiným: Byly všechny možné svobody dopřány náboženství, tisku, byly dovoleny školy bez náboženství, manželství bez svátosti. Zvrhlý čas, kam to dospěje?

Dne 12. července o 6. hod. ráno kázal bojkovský kooperátor[39] na podobné téma: Apoštolé Cyril a Metoděj byli od Němců uvrženi do žaláře, nyní by Němci Slovanům jazyk vyrvali, aby tato řeč neexistovala. Držte pevně spolu jako skála, a žádná světská moc není s to, vás povalit![40]

Dopoledne (12. 7.) přišlo procesí z bzeneckého a hradišťského dekanátu se školní mládeží hradišťského reálného gymnasia, hradišť-

[36] U odstavce tužkou NB!

[37] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 12. července 1869. Č. 70.

[38] Jeho jméno je podtrženo a na okraji NB a pod tím připsáno: „bekannt als slavischer Fanatiker".

[39] Kooperátorem v Bojkovicích byl podle katalogu kněžstva Karel Ambros, narozený ve Strážnici r. 1842. Byl od svého vysvěcení kooperátorem v Bojkovicích.

[40] Celý odstavec je zatržen tužkou NB!

ské hlavní školy, pak z obecných škol Starého Města, Huštěnovic, Boršic a Polešovic. Slavné bohoslužby měl prelát Lichnowsky za asistence mnoha kněží.

Slavnostní kázání měl boršický děkan Nesrsta. Jako téma si zvolil dnešní svátek, rozšíření křesťanství, náboženství víry. Celé jeho kázání, které trvalo skoro půl druhé hodiny, bylo jedno z těch mála, které nemělo žádného politického obsahu a pohybovalo se pouze na církevním poli.

O půl 3. hodině bylo požehnání a slavnostní průvod, pak odchod všech procesí. Dnes bylo jistě přítomno 10.000 lidí, nejvíce z okresu hradišťského, převážně však ženy.[41] Hrabě Vladimír Logothetty přijel se čtyřspřežím. Také hrabě Ledóchowski zde byl.

Kázání měla ponejvíce totéž téma: Utiskování katolické víry a slovanského národa. Toto téma se nejlépe hodí, aby se rozohnily mysli venkovského obyvatelstva. O kázání na rozchodnou, které měl pozlovický farář Berger,[42] se toto nejposlušněji dodává:

V ostré a vášnivé promluvě vyzvedl škodlivé následky odluky školy od Církve a civilního sňatku. Přijal od posluchačů přísahu, proklíti oba tyto zákony, kteří museli po něm říkati: „My zatracujeme!" S rozloučením, že se zase brzy zde sejdou, skončila se slavnost, a oba kanovníci, Lichnowský i Königsbrunn, jakož i největší část kněží odešla za doprovodu banderia asi 34 až 30 mladíků na koních, vedeného boršickým učitelským pomocníkem Ryšánkem (Rischanek).

Mám to přesvědčení, že venkovské obyvatelstvo opouští Velehrad s tou věrou, že vše to, co jim bylo předstíráno, je pravda, a chová aspoň odpor proti vládním opatřením.[43] Velehradské pouti jsou jen pláštíkem náboženskému úkonu, za ním vězí politická agitace nacionálů, feudálů a kleru, kteří tahají ubohé nevědomé venkovany za všelijakého předstírání a za nátlaku náboženského a nacionálního fanatismu na Velehrad, tam je všemožným způsobem oběrami (Opfergänge) vykořisťují, zatím co stále četně shromážděné nižší duchovenstvo je hned při příchodu všemi jim vlastními prostředky zpracovává, a když tak dosáhnou svých cílů, v povznesené náladě (in gehobener Stimmung) tráví noci.[44] Jestliže taková procesí nepřinesou ihned špatného ovoce, následky, myslím, při další přípravě jistě se dostaví.

Podle mého nerozhodujícího názoru poskytují kázání dostatečný

[41] Zatrženo tužkou na okraji!

[42] Jeho jméno je dvakráte podtrženo tužkou. Jan Berger se narodil 21. listopadu 1816. Místo narození je v konsistorních záznamech označeno „Kleczmo-Kaviensis" (Moravus). Studoval a byl vysvěcen v Olomouci 6. 8. 1843. Nejprve působil jako kooperátor v Želechovicích a od 1. 2. 1848 jako lokální kaplan v Provodově. 30. 1. 1856 se stal farářem v Pozlovicích. U jeho jména je poznamenáno: „Wegen Eifer in der Seelsorge belobt", to jest, byl pochválen za horlivost v duchovní správě. Jeden z předních cyrilometodějských vlastenecких buditelů už od let šedesátých, kdy se Velehrad probouzel.

[43] Podtrženo tužkou!

[44] Zatrženo na okraji tužkou!

materiál k soudnímu vyšetřování.[45] Zlovolný ráz kázání, snižování vlády a jejich opatření, vyvolávání nepřátelství mezi rozličnými třídami občanů a mezi rozličnými národnostmi zvrhlo se až k jejich proklínání. Jaká nebezpečná zápalná látka se zasadila do myslí bezelstného venkovského obyvatelstva! Nerozhoduji, ale bylo by na čase, aby se tomuto perfidnímu řádění kněžstva, které zapomnělo na svou povinnost, udělal konec a toto zlo se zažehnalo dříve, než požár, živený pasivním chováním vlády, vypukne jasným plamenem nad hlavami bezstarostných. Podepsaný nemůže se oddati názoru, že se tato hra mumií omrzí; při tuhosti oposičních živlů můžeme býti ujištěni, že se bude dále zmáhati.

Dnes odejdou z Velehradu cizí četníci a jen dva muži zde zůstanou pro dozor nad pozdními návštěvníky a žebráky, kteří (= četníci) však rovněž zítra nastoupí.[46]

Žaloba na velehradské kazatele.

Místodržitel odpověděl hejtmanovi po ukončení zpráv, že přijal s uspokojením jeho opatření stran velehradských slavností a zvláště, že tak dobře bděl nad kázáními. „Jest uvážiti," píše místodržitel dále, „zda některá kázání, zvláště z 8. a 12. č. 62, 70 a 71, (myslí na kázání Cigánkovo, Vychodilovo, Bergerovo a Ambrosovo) pro svůj pobuřující obsah nevyžadují zákroku trestního soudu, pak se Vaše Excelence vyzývá, jestliže se to snad už nestalo, neprodleně se dorozumět se státním návladním, mezitím konstatovat patřičná data a opatřit si výpovědi."[47] Čeká o tom další zprávy.

Co se týká význačných darů ruské carevny pro Velehrad, o nichž se zmínil podle zprávy z 12. t. m. č. 70 velehradský kooperátor ve svém kázání, ať se na to hejtman blíže přeptá a o výsledku ho současně zpraví.[48]

Současně poslal místodržitel přípis vrchnímu státnímu návladnímu v Brně, v němž ho uvědomuje o svém nařízení daném hradištskému hejtmanu, upozorňuje ho na ten případ a prosí o oznámení, zda se něco podnikne.[49]

Státní návladní odpověděl, že se kroky podniknou, jen se prosí o materiál k úřednímu jednání.[50]

Šetření vedené státním návladnictvím v Uherském Hradišti trvalo celý měsíc. Jeho výsledek oznámil hradištský hejtman místodržiteli přípisem ze dne 22. srpna 1869, kde mu posílá opis sdělení

[45] Zatrženo na okraji tužkou s poznámkou „Allerdings", o v š e m!

[46] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 12. července 1869. Č. 71.

[47] Poslední slova, která jsem nemohl v konceptu přečíst, jsem upravil podle smyslu.

[48] AZU Brno, na u. m. Datum náčrtku je v Brně, 15. července 1869.

[49] AZU Brno, na u. m. Přípis je načrtnut na témž archu, jako právě uvedený přípis okres. hejtmanu v Uh. Hradišti, má tedy totéž datum 15. července 1869.

[50] AZU Brno, na u. m. Datum v Brně 17. července 1869. Je přiložen k této odpovědi vrchního stát. návladnictví v Brně také opis nařízení, daného v té věci státnímu návladnictví v Uh. Hradišti.

státního návladnictví v Uherském Hradišti ze 17. srpna 1869. Č. 1111, „stran zavedeného úředního jednání pro několik kázání pronesených při letošní cyrilské oslavě na Velehradě". Hejtman dále podotýká na místodržitelův dotaz o ruských darech na Velehrad, že „mezi oněmi význačnými dary příslušníků jiných slovanských národů, jmenovitě daru věnovaného Velehradu ruskou carevnou, se nemíní asi nic jiného, než ona zlatá lampa, o níž se už zmínil. Aspoň jiných darů nemohl zkonstatovat".[51]

Toto sdělení státního návladnictví v Uherském Hradišti o výsledku vyšetřování proti čtyřem velehradským kazatelům, a to proti pavlovickému kooperátorovi Antonínu Cigánkovi a proti velehradskému kooperátorovi Ignáci Kašpárkovi, dále proti faráři pozlovickému Janu Bergerovi a bojkovickému kooperátorovi Karlu Ambrosovi, obsahuje v hlavních bodech toto:

1. Obsah kázání pavlovického kooperátora Cigánka a pozlovického faráře Bergera mohou býti podkladem žaloby pro zločin urážky Veličenstva a zločin rušení veřejného klidu, a proto byla postoupena k příslušnému úřednímu jednání státnímu návladnictví v Brně.

2. Naproti tomu zavedení trestního stíhání v ostatních dvou případech, totiž proti velehradskému kooperátorovi Kašpárkovi a bojkovickému kooperátorovi Ambrosovi, nebylo považováno za vhodné, protože — nehledíc ani k tomu, že výsledek šetření nedostačoval ke stanovení skutkové podstaty trestného činu — pouze jediný svědek mohl býti sehnán, který mohl dáti vysvětlení o žalovaném obsahu kázání. Jeho výpovědi však nedostačují.[52]

[51] AZU Brno, na u. m. Datum v Uherském Hradišti, 2. srpna 1869.

[52] Tento přípis stát. návladnictví v Uh. Hradišti hradištskému hejtmanu zní:

1111. St. A. Abschrift.

An die löbliche k. k. Bezirkshauptmannschaft in Hradisch.

Mit Bezug auf die geehrte Note vom 17ten v. Mts. Z. 74, inhalts welcher anlässlich der welehrader Kirchenfeier mehrere gehaltene Kanzelreden zu einem strafgerichtlich verfolgbaren Charakter ausprägenden gefährlichen Agitationen missbraucht wurden, beehrt sich die k. k. Staatsanwaltschaft zu eröffnen, dass dieselbe bezüglich der von dem pawlowitzer und welehrader Cooperator, dann dem poslowitzer Pfarrer abgehaltenen Predigt, gleich wie bezüglich der von dem bojkowitzer Cooperator gehaltenen Kanzelrede die gerichtlichen Erhebungen einleiten liess, von welchen die auf die Predigten des pawlowitzer Cooperators und des Pfarrers Johann Berger bezugnehmenden Recherchen, weil sich aus demselben Verdächtnisgrunde zu dem Verbrechen der Majestätsbeleidigung und zu dem Verbrechen der Störung der öffentlichen Ruhe ergaben, an die k. k. Staatsanwaltschaft zu Brünn zur zuständigen Amtshandlung abgetreten worden sind. — Dagegen bezüglich der 2 weiteren Fälle die strafgerichtliche Verfolgung zu beantragen, nicht für oportun erachtet wurde, weil abgesehen davon, dass die gerichtlich gepflogenen Recherchen die zur Constituirung des Thatbestandes zu einer nach dem Strafgesetze zu ahndenden That geforderten Criterien nicht mit unbezweifelbarer Gewissheit herausstellten, nur ein Zeuge erforscht werden konnte, welcher bezüglich der zur strafgerichtlichen Anzeige gebrachten Predigt einen Aufschluss zu geben vermochte, dessen alleinstehende Aussagen aber zur Erbringung des Beweises über den Zufall der abgehaltenen Predigt als unzureichend sich darstellt.

Hradisch am 17ten August 1869. Der k. k. Staatsanwalt
Wieland m. p.

Ale také předběžné vyšetřování proti pavlovickému kooperátorovi Antonínu Cigánkovi, který byl obžalován pro urážku Jeho Veličenstva císaře Josefa II., bylo zastaveno. Stalo se tak ovšem dosti pozdě, až 25. února 1870.[53] Důvod se neuvádí, ale možno se domnívati, že Cigánkovy výroky nebyly sdostatek usvědčující.

Zůstal jediný obžalovaný, pozlovický farář Jan Berger, jemuž obžaloba kladla za vinu zločin rušení veřejného klidu a přečin pobuřování. Po rozsáhlém pátrání nepodařilo se strážcům bezpečnosti sehnati než jediného svědka Antonína Weinlicha, úředního posla. Proto byl farář Jan Berger v závěrečném přelíčení u zemského soudu v Brně na návrh státního návladního osvobozen.[54]

U Černohorské Matky Boží.

P. Alojzij Turk, Skoplje.

Než netoliko jednotlivci, ale i celé rodiny přicházely, aby aspoň několik dní prožívaly pod ochranou Mariinou v Letnici. Na vozích jely některé rodiny i více dní. Také tento způsob putování není bez značných obětí.

Skopljanský biskup přicházívá do Letnice na svátek Panny Marie rok co rok, vždyť jsou tam v ony dny shromáždění věřící ze všech farností skopljanské diecése. Když letos šel biskup dr. Gnidovec poslední díl cesty pěšky, zdravili svého arcipastýře ze všech

[53] Hradištský hejtman oznámil to místodržiteli přípisem ze dne 28. února 1870 Č. 22. Brněnský zemský soud mu sdělil přípisem ze dne 25. února 1870 Č. 2637, že předběžné šetření stran zločinu urážky Jeho Veličenstva císaře Josefa II., jehož se dopustil v kázání na Velehradě pavlovický kooperátor Antonín Cigánek, bylo rozhodnutím ze dne 25. února 1870 Č. 2637 podle § 197.... zastaveno. (AZU Brno, na u. m.)

[54] Přípis státního návladnictví v Brně moravskému místodržitelství o Bergerově osvobození zní:

Von der k. k. Staatsanwaltschaft

Nro 113. zu Brünn.

Note.

In Entsprechung der hochgeschätzten Note vom 6. März 1870, Zl 640 pr., beehre ich mich mitzutheilen, dass der Pfarrer Johann Berger aus Poslowitz aus Anlass seiner am 12. Juli 1869 in Wellehrad abgehaltenen Schlusspredigt, zwar wegen des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe (§ 65 litt. b St. G. B.) und wegen des Vergehens der Aufwieglung (§ 300 St. G. B.) in den Anklagenstand versetzt, jedoch mit Rücksicht, als ausser dem Amtsbothen Anton Weinlich ungeachtet der gepflogenen umfassenden Nachforschungen kein weiterer Zeuge über den Inhalt der Predigt eruirt werden konnte, bei der am 8. März 1870 vor dem hiesigen k. k. Landesgerichte abgehaltenen Schlussverhandlung über den von Seite der hochachtungsvoll gefertigten k. k. Staatsanwaltschaft selbst gestellten Antrag der ihm zur Last gelegten strafbaren Handlungen für n i c h t s c h u l d i g erklärt worden ist.

Brünn am 10. März 1870.

Für den k. k. Staatsanwalt
der Amtsleiter

N. N. (nečitelný podpis).

An das hochlöbliche k. k. Statthalterei-Präsidium in Brünn.

Situační mapka ke článku o P. Marii Černohorské.

stran velmi živě; přichvátali pastýři a líbali ostatky biskupského prstenu. Naproti přišel nám tamější farář msgre Kordin a s ním zástupy věřícího lidu. Všichni chtěli býti co nejblíže svému biskupu a osobně ho pozdravit. Ostatní klečíce čekali jeho biskupského požehnání.

Velmi zajímavý je pohled na poutnický tábor. Je to veliká, do půlkruhu stavěná stavba, která má jenom jednu zeď a střechu, spočívající na kolech. Ve vnitřním prostoru je pak druhá taková stavba v podobě písmena velkého T. Tu se utáboří rodiny prvých poutníků. Po zemi rozprostřou pokrývky, časem se zabezpečí ještě bočními závěsy; kuchyni si zřídí někde před příbytkem. Ti, kteří přijdou později, nedostanou již místa v budově, proto zůstávají na svých povozech utáboření na blízkém farském trávníku. V táboře i mimo něj je stále živo jako v mraveništi. Tu slyšíš všechny jazyky i cikánštinu, tu vidíš nejrůznější kroje. Zvláště pestrý je pohled

na večer, když vzplanou rodinné ohně, když k nim zazní se všech stran zpěv a cikánská hudba.

Něco z dějin Letnice. Zázračná socha Matky Boží je dnes na hlavním oltáři nového, ještě nedostavěného farního kostela. Kostel posvětil nynější biskup roku 1934. Všechny ostatní kostely diecése jsou jen benedikované. Podle ústního podání nebyla socha Panny Marie od začátku v Letnici. Ústní podání praví: Když Turci zvláště zle pronásledovali katolíky, okrádali je o majetek i kostely, vzali tajně ze své katedrály zázračnou sochu a prchli s ní ze Skoplje do

Poutnici jedouci k P. Marii Černohorské do Letnice.

blízkých lesů, v tak zv. skopljanské Černé hoře skrývali se, dokud nenašli příhodného útulku u katolíků v Letnici. Tam rozšířila se v druhé polovici XVII. století úcta Panny Marie i poutě k zázračné soše. Už roku 1671 byla totiž skopljanská katedrala sv. Veneranda, jak svědčí staré zprávy, přeměněna v džamii a proto nebylo v ní místa už pro sochu Matky Boží.

Sochu Panny Marie nepostavili původně do kostela, nýbrž stála celé století ba ještě déle pod mohutným keřem, který vyrostl těsně před bránou starého kostelíka. Přes všecky nepohody počasí zachovala se socha, která je krásným uměleckým dílem. Byla vyřezána z lípového dřeva nejspíše už v druhé polovici XV. století a představuje Pannu Marii sedící. Posvátnou sochu v drahocenném šatě a ozdobách přenesli do kostela roku 1882 péčí tehdejšího skopljanského arcibiskupa Dario Bucciarelli. Jeho nástupce arcibiskup Ondřej Logorezz korunoval se souhlasem sv. Stolice obě sochy roku 1889.

Zajímavá je také skutečnost, že ač Turci tomuto kraji vícekrát způsobili mnoho trpkosti, nikdy se neodvážili poškoditi nebo zničiti podobu Matky Boží. Ještě dnes jsou pravdivá slova, která zapsal roku 1882 do poznámek o své visitaci tehdejší arcibiskup Buccia-

relli: „Jisto je, dějiny samy svědčí, že i nekatolíci velmi uctívají onu sochu, že dokonce Turci a jinověrci nejen z blízka, nýbrž i ze vzdálených krajů přinášejí sem na vozech nebo na koních své nemocné. Z toho soudíme, že mají velikou důvěru a úctu k blahoslavené Panně. Tato úcta je všeobecná nejen u katolíků celé arcidiecése, nýbrž i ve Skadaru i tam v Srbsku, odkud přicházejí zbožní

Pan biskup dr. Gnidovec ze Skoplje-Prizrenu.

poutníci k svatyni před sv. Pannu, aby splnili své sliby za přijaté milosti i aby se jí odporučili v nových potřebách."

Letošní svátek.

Většina poutníků přichází do Letnice s pravým úmyslem. Proto jsou zpovědnice obleženy od časného jitra až do pozdního večera. Sv. přijímání bylo několik tisíc. Přes velikou směsici národů i víry byl v kostele vzorný pořádek. Nejvíc pozornosti budí mohamedáni a mohamedánky, kteří nevědí, jak si mají v kostele počínati. Poklekají, když katolíci pokleknou, a poněvadž neumějí se modlit, hluboko se uklánějí a líbají oltářní stůl, oltářní pokrývky a pod. Dva mohamedáni přistoupili dokonce ke zpovědnici a prosili, aby se mohli vyzpovídat, že prý potom „Zoja" (Matka Boží) spíše vyslyší jejich prosby, pozdravy. Zcela zkrušeni odcházeli od zpovědnice, když je zpovědník nemohl vyslyšet. Také mezi komunikanty rády se mísily zvláště mohamedánské cikánky, takže jsme museli býti

při podávání velmi opatrni. Jedna turecká cikánka přišla zvlášť prosit o sv. přijímání a když jsem ji odmítl, prosila, abych podal sv. přijímání aspoň jejímu dítěti, když právě proto přišla tak daleko.

Na sám svátek byla v kostele slavná pontifikální mše sv. Velkolepý byl pohled na to obrovské množství za biskupského kázání, které bylo proneseno ve dvou řečích: srbochorvatsky a albánsky. Všichni po tureckém způsobu sedí a pozorně naslouchají biskupovým slovům. Odpoledne ve svátek konala se v mariánském domě v Letnici schůze mariánských družin celé diecése. Účast byla velmi veliká a všichni přítomní s nadšením poslouchali řečníky, kteří je povzbuzovali k bohumilému a rozhodně křesťanskému životu, zvláště pak k apoštolské horlivosti pro rozšíření království Božího na zemi.

Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů.

Dr. Sergij Vilinskij, profesor Masarykovy university v Brně.

(Dokončení.)

První popud k obnovení památky sv. Prvoučitelů dalo jubileum roku 1863. Jubileum se oslavilo slavně v Moskvě, kde bylo středisko činnosti tehdejších slavjanofilů. Byly slavnosti i v jiných městech. Časopisy a noviny přinesly jubilejní články. Tiskem vyšel (už roku 1865) sborník statí redakcí M. P. Pogodina, do něhož přispělo 15 autorů (Pogodin, Hilferding, Buslajev, Aksakov, Grigorovič, Gorskij, Nevostrujev, Kazanskij a j.) a též několik starých textů (služby, životy a j.)

Než nelze říci, že by oslava měla široký, všenárodní ráz, vystupují tu hlavně slavjanofilé (Pogodin, Aksakov a j.) a slavisté. Radikální část inteligence mlčí a je úplně lhostejná: nezapomeňme, že to je — tak zvaná „šedesátá leta" — doba rozkvětu „rozumně myslící inteligence", jak se tehda nazývali ruští realisté.

Ani jubileum roku 1869 nepřešlo oživeněji, při čemž — jako v roce 1863 — se projevily oslavy hlavně slavnostními podniky v duchovních seminářích a na některých universitách. Plným právem si stěžuje Hilferding na lhostejnost současníků: „Proč se jména sv. Bratří, s nimiž jiní Slované spojují tak mnoho nadějí a různých snah, která jsou tak známa a uctívána v každé chaloupce, našim očím představují nejinak, nežli skrze prach knihoven a učenou mlhovinu? Proč i v církevním ohledu my, kteří používáme po deset věků díla Cyrila a Metoděje — písma, které oni vynalezli, jazyka, který oni zvěčnili, překladu svatých knih a liturgie, které jsme od nich dostali — my do té míry jsme k nim necitelni, že jsme v zapomnění uvedli i jejich jména v církevních „službách" každoročně konaných, že jsme je vyloučili i z kalendáře svatých, ačkoliv jsou

v něm obsažena jména u nás svojí činností málo známých biskupů řeckých, iverských a perských?" (Sborník Pogodinův, str. 201.)

Docela jiný obraz skýtá jubileum roku 1885, kdy vliv ruských realistů značně zeslábl a kdy po nedávné rusko-turecké válce za osvobození Bulharska byly ještě úplně svěží slovanské sympatie k Rusku.

Kdo byl původcem jubilejních oslav roku 1885, těžko dnes zjistiti. Patrně vznikla myšlenka oslavy jubilea současně i u činitelů církevních[1] i u pracovníků vědeckých.[2] Roku 1884 se projednávaly otázky o datum oslavy a jejím způsobu, i o tom, má-li se dát oslavě ráz pouze církevní, či všenárodní. Konečné rozhodnutí sporných otázek přišlo od sv. synodu, který se v únoru 1885 zabýval stanovením programu a rázu oslav a který se zvláštním pastýřským listem obrátil k věřícím s výzvou, aby se súčastnili jubilejních slavností. Dnem jubilejním byl stanoven 6. duben 1885 a ráz oslavy byl ohlášen jako všenárodní s přiměřenými bohoslužbami, kázaními, řečmi, přednáškami a pod.

Po synodálním rozhodnutí uveřejnily svá usnesení velmi četné orgány místní samosprávy (městských rad), počínajíc Petrohradem a Moskvou. Tato ustanovení se týkala městských škol a účasti měšťanstva na oslavách. Současně sestavovaly slavnostní programy i vysoké a střední školy a všude se pilně připravovali k jubileu.

S církevní strany třeba zmínit vydání Životopisů sv. Prvoučitelů a textů církevních „služeb": vydání životopisného textu redigoval N. Šljakov a vyšlo s požehnáním sv. synodu. Kromě toho bylo vydáno množství obrázků (tištěných na papíře i v barvách) sv. Bratří a populárních brožur s výkladem o činnosti sv. Cyrila a Metoděje. Tyto knížky a obrázky byly v den jubilea bezplatně (na účet měst a školních správ) rozdávány žákům nižších a středních škol a lidu.

Ruští slavisté a theologové se o to postarali, aby plně objasnili význam oslavy širokým kruhům ruské veřejnosti. Prof. G. A. Iljinskij ve své knize „Pokus o systematickou bibliografii cyrilometodějskou" uvedl názvy asi 40 knih a jiných populárních vydání uveřejněných roku 1885. (N. 2519—2558.)

Kromě toho byly vydány k slavnostem i některé vědecké práce, na př. badání o jazyku v překladě Písma sv. a kritika textů (práce A. Archangelského, G. Voskresenského, V. Lebedeva a j.). Potom byly vydány vědecky životy sv. Prvoučitelů (G. Smirnov, V. Markov) a výklady o jejich působení. Konečně se projednávají i otázky tak zv. cyrilometodějské. Z těchto prací jsou nejvážnější: Knihy a články Sobolevského (v Kijevských universitních zprávách, 1885, IX.), A. Budiloviče (ve varšavském Metodějském jubilejním Sborníku), Or. Millera, Iv. Malyševského, F. Uspenského, V. Bilbasova a j. Redakcí prof. Budiloviče vyšel „Metodějský jubilejní sborník" (Varšava, 1855), kde byly uveřejněny články N. Lavrovského („Cy-

[1] Viz na př. články protojereja Chojnackého o jubileu jako o vážné současné otázce v „Církevním věstníku", 1884, kněze Ponomareva a j.

[2] Články prof. Iv. Sokolova, M. Kojaloviča a j.

ril a Metoděj a počátek křesťanství v Rusku"), Budiloviče („Několik myšlenek o řecko-slovanském rázu činnosti sv. Cyrila a Metoděje"), O. Pervolfa („Slověnský jazyk a jeho osudy u národů slovanských"), P. Kulakovského („Nástin historie pokusů o řešení otázky jediného literárního jazyka u Slovanů"), K. Grota („Pohled na činnost slovanských Prvoučitelů se stanoviska řeckého jejich původu"), a Th. Zigelja („Všeobecný význam činnosti sv. Cyrila a Metoděje"). Tento velký sborník (okolo 400 stran), celkem objektivní a v ohledu vědeckém (při tehdejším stavu vědy) bez výtky, měl, bohužel, jednu temnou skvrnu, a to právě jmenovanou stať Grotovu: autor se pokusil na 22 stranách dokázati, že se sv. Bratří jako Řekové snažili pouze o posílení řeckého vlivu a řecké kultury a že Řím ve svých vztazích k Prvoučitelům nebyl upřímným a že sledoval jen své politické časově zájmy. Nejlépe zhodnotil názor Grotův prof. A. J. Sobolevskij prohlásiv, že je to „stať, kterou by bylo lépe nevytisknout". A to bylo úplně správné ocenění beztaktního a prázdného pokusu Grotova.

Svátek slovanských věrozvěstců sám sebou našeptával *myšlenku o možném sjednocení Církve západní a východní.* A skutečně, prof. N. Zaozerskij uveřejnil stať na téma o sjednocení církví (v „Moskevských Cerkovnych Vjedomostjach", 1885). Značný zájem o západní slavnosti projevil též P. Al. (prof. P. Lavrovskij), který se zabýval otázkou církevního života západních Slovanů a oslavami velehradskými („Stranník", 1885, 1—2); též i prof. Iv. Palmov („Izvjestia Slavjanskago Blagotvor. Obščestva") a j. Takových statí, bohužel, nebylo mnoho a všechny nebyly příznivy otázce sjednocení církví. Ostatně ani poměry tehdejší doby nebyly zvláště příznivy, neboť tehdy v Rusku se pokládalo pravoslaví (vedle samoděržaví a národnosti) jedním ze tří nezbytných základů státu.

Nadešel slavnostní den 6. duben a oslavy byly vskutku důstojné: slavnostní bohoslužby, zasedání rad na universitách a duchovních akademiích za přítomnosti profesorských sborů, studentů a obecenstva, oslavy na středních a nižších školách, slavnostní zasedání Slovanského dobročinného spolku a jeho krajinských odborů; byla ražena cyrilometodějská jubilejní medaile; Slovanský dobročinný spolek vypsal soutěž na odměnu nejlepšího probadání činnosti sv. Bratří. Všude v Rusku přešel den 6. dubna velmi slavnostně, o čemž svědčí veliké množství uveřejněných popisů místních slavností.[3] Vůbec mělo toto jubileum veliký význam pro Rusko jako mocný prostředek budící národní sebepoznání a myšlenku slovanské vzájemnosti.

Bohužel, ani církevní ani světské úřady nepomyslily na to, aby den památky sv. Prvoučitelů učinily všenárodním, oficielním svátkem, jak tento den slaví jiní Slované. Zvláště slavnostní oslavu památky sv. Prvoučitelů jsem měl příležitost několikráte viděti u Bulharů, kde je tento svátek v plném smyslu všenárodním. A nemohu se dodnes zbaviti tísnícího pocitu studu, když na otázku Bulharů

[3] Bibliografický jejich soupis viz ve vzpomenuté knize Iljinského č. 3090-3201.

— tak-li se i v Rusku oslavuje den sv. Prvoučitelů" — jsem musel přiznati, že v ten den není u nás oficielního svátku.

A ještě tísnivější byla druhá otázka daná obyčejně hned po prvé: „Který tedy máte, vy, Rusové, všenárodní svátek?" Musel jsem odpovědět, že svátků máme mnoho, až příliš mnoho, ale takového všenárodního svátku že nemáme. Neboť vskutku největší slovanský národ takového všenárodního svátku neměl, a bohužel, svoji úctu k sv. Cyrilu a Metodějovi nepřivedl tak daleko, aby den jejich památky učinil všenárodním svátkem . . .

Cyrilometodějsko-velehradský duch v olomouckém bohosloveckém semináři.

Radostný vhled do čilého cyrilometodějského horlení v olomouckém semináři skýtá letošní valná hromada Stojanovy literární jednoty, konaná dne 6. prosince 1936.

Odstupující předseda ctp. Vincenc V á v r a zahájil valnou hromadu za přítomnosti protektora Jednoty děkana CM bohoslovecké fakulty dra Fr. Cinka, dp. P. spirituála Ant. Š u r á n k a a dra Ant. K l e v e t y. Předseda poukázal na rámcovou činnost Jednoty v uplynulém období, a přistoupil k prvnímu bodu programu, ke čtení z á p i s u ř á d n é v a l n é h r o m a d y Stojanovy literární jednoty ze 12. prosince 1935.

Zápis tento zněl:

„Za přítomnosti protektora Jednoty prof. dra Cinka, superiora semináře P. Fr. Hradila, oekonoma P. Jar. Šumšala, dra Ant. Klevety a velkého počtu členstva (podle presenční listiny 83) byla zahájena valná hromada svatováclavským chorálem. Po uvítání přítomných vzpomněl předseda ctp. Boh. Zlámal zemřelého příznivce a čestného člena Jednoty, bývalého předsedy sjezdů velehradských, preláta profesora dra Jana Hejčla, který zemřel 5. února 1935, a vybídl přítomné, aby povstáním a tichou modlitbou uctili jeho památku. Potom nastínil v hlavních rysech činnost Jednoty za uplynulý rok. Zmínil se o oslavách svatometodějského jubilea (akademie v dubnu, pout na Velehrad), o katolickém sjezdu v Praze, o pracích pro obnovu Velehradu (sbírka na opravu křtitelnice, akce adresová), o 14. kongresu Pax Romany, na nějž naše Jednota jediná ze všech bohosloveckých spolků vyslala delegaci, zdůraznil literární činnost, již jednota podnítila mezi členstvem zvláště literární soutěží a honorováním příspěvků do tisku. Pak se dotkl i činnosti kroužků a Slovanské knihovny. Nakonec zvláště vřele poděkoval našemu protektoru dru Cinkovi za jeho knihu „K národnímu probuzení moravského dorostu kněžského", v níž je věnována velká pozornost našemu semináři a Slovanské knihovně. Krásnou dedikaci, jíž věnuje autor dílo právě Stojanově literární jednotě, přečetl pan předseda doslovně.

Poté k nám promluvil krásná povzbuzující slova P. superior, omlouvaje se, že musí jíti za povinností.

Následovaly zprávy funkcionářů. Jednatelskou zprávu přečetl odstupující jednatel ctp. Vávra, pokladní zprávu dosavadní pokladník ctp. Stanislav Svoboda, výkaz šekového konta správce ctp. Al. Novák, zprávu o vedení Slovanské knihovny ctp. Vojtěch Tkadlčík, zprávu o vedení čítárny odstupující čítárník ctp. Jaroslav Hofírek. Revisor účtů ctp. Ant. Urban schválil účty a navrhl celému výboru absolutorium.

Zatím přišli další dva hosté, bývalý předseda Jednoty P. Vojtěch Martinů a spirituál P. Antonín Šuránek.

Odstupující předseda poděkoval ještě panu protektorovi a všem pánům představeným, přečetl nový výbor a předal další vedení schůze novému předsedovi, ctp. Vincenci Vávrovi.

Nový pan předseda poděkoval starému výboru, zvláště odstupujícímu předsedovi a vytýčil hlavní body pro budoucí rok. Středem zájmu má býti Velehrad, dobudování basiliky velehradské, jubilejní slavnosti a velehradský sjezd.

Dr. Cinek pak, byv požádán, navázal na slova odstupujícího předsedy, jimiž děkoval za věnování knihy a pravil doslovně: „Stojanova literární jednota je mému srdci tak drahá, protože v ní vidím dědičku buditelských snah dřívějších generací kněžských a bohoslovecких." V dalším podtrhl význam ideje cyrilometodějské, která vysvobodila náš národ z proticírkevního a protinárodního josefinismu a podněcovala jej k nezištné práci pro Církev a vlast. Nakonec nás plamennými slovy vybízel, abychom živili tohoto ducha cyrilometodějského, semknuti v pravé jednotě v duchu lásky, věrni literární tradici a pamětlivi drahého odkazu Stojanova, plníce to, co hlásá náš štít s názvem: Stojanova literární jednota.

Také spirituál P. Šuránek pověděl několik slov. Poděkoval předně dr. Cinkovi jménem kněžských generací poválečných za obětavou práci, s jakou vychovával horlivé pracovníky na líchách cyrilometodějských v dobách obzvláště těžkých. Vděčně vzpomněl také, kolik dobrého získal sám jako člen naší Jednoty a skončil slovy: „Co slovanský bohoslovec, to člen Stojanovy literární jednoty! Co člen literární jednoty, to bohoslovec idealista, věrný v plnění svých povinností!"

Schůze pak skončena písní „Bože, cos ráčil".

Jednatelská zpráva za rok 1936.

Zápis byl vzat na vědomost. Následovala pak tato jednatelská zpráva Stojanovy literární jednoty bohoslovců za rok 1936, přednesená bohoslovcem V. Tkadlčíkem:

Měla-li Stojanova literární jednota vždy vřelý vztah k Velehradu, pak tím více letos, v roce velkolepých velehradských slavností jubilejních. Ba možno říci, že práce pro Velehrad vyplňovala skoro celý program činnosti Jednoty.

Výbor byl si vědom, že Velehrad — jak to zdůraznil předseda, farník velehradský, již v první výborové schůzi — je pro nás hřivnou, z níž nám bude jednou skládati účty před Pánem Bohem. Náměty pro práci dával rektor velehradský P. Alois Koláček T. J., jenž jako ředitel měsíčních rekolekcí v našem semináři při každé rekolekci informoval o všem, co se děje na Velehradě, a povzbuzoval k účinné pomoci jak modlitbou, tak skutkem. Na jeho přání pokračovali členové Jednoty v rozesílání proseb o dary pro velehradskou basiliku (napsáno bylo asi 4000 adres), obstarali překlad velehradského provolání do šesti jazyků, poskytli adresy organisátorů poutí, propagovali Velehrad v tisku, někteří také o prázdninách osobně vybírali na basiliku pomocí sběracích archů. Sbírka na nový náhrobek arcibiskupa Stojana mezi bohoslovci vynesla 700 Kč. Také tisková akce pro Velehrad došla značného pochopení u členů Jednoty. Byly uveřejněny 34 větší nebo menší práce o Velehradě (mezi nimi dvě slovensky a jedna rusky) v 13 novinách nebo časopisech od 13 bohoslovců. Album, které bylo z těchto prací sestaveno, má 46 stran a mimo to obsahuje 35stránkovou práci Bohumila Zlámala „Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství" (zvl. otisk z Apoštolátu sv. C. a M. roku 1935-36.) Album bude věnováno klášternímu archivu na Velehradě.

Velehradské slavnosti sledovala Jednota se stálým zájmem, ale snažila se také, pokud možno, svou činnost jim přizpůsobovat. Na zahájení jubilejního roku vykonala Jednota v úmrtní den sv. Cyrila 14. února pobožnost v kapli sv. Cyrila a Metoděje, při níž zvlášť vroucně promluvil protektor dr. Cinek. Přijel právě z Velehradu, přinesl nám odtud první jubilejní pozdrav a sděloval mohutné dojmy, které vyvolala první slavnost jubilejního roku. Obracel se na každého z nás slovy umírajícího Cyrila: „Bratře, neopouštěj Moravanů drahých!" a prosil nás, abychom byli národu druhými Cyrily. Do období mezi 14. únorem a 6. dubnem vhodně zapadly cyrilometodějsko-unionistické přednášky, které uspořádal cyrilometodějský kroužek. P. Ladislav Zamykal ve dvou přednáškách osvětlil význam vynikajícího biskupa slovinského Antonína Martina Slomšeka pro myšlenku cyrilometodějského unionismu. Kanovník msgr. František Jemelka promluvil o důležitosti správné metody v unionistické práci. Msgre dr. Otakar Tauber ze své životní zkušenosti ukázal vliv Velehradu pro duchovní obrodu našeho kněžstva.

Časově i myšlenkově zapadla sem také oslava sedmdesátin našeho milovaného arcipastýře dr. Leopolda Prečana, velkého pokračovatele v díle sv. Metoděje. Na slavnostní akademii, kterou při této příležitosti uspořádal seminář spolu s CM bohosloveckou fakultou, přednesl předseda blahopřání jménem Jednoty a přečetl blahopřejný dopis Růže Sušilovy, literární jednoty bohoslovců brněnských. Zástupcové Jednoty byli pak přijati p. arcibiskupem v audienci 18. března, při níž mu odevzdali číslo Musea, věnované oslavě jeho sedmdesátin. Pan arcibiskup projevil radost nad tím, že bohoslovci spojili tuto oslavu s Museem, které má a mělo, jak

pravil, velký význam v přípravě bohoslovců na kněžství. S velkou ochotou také přijal tehdy protektorát nad jubilejní poutí a sjezdem slovanských bohoslovců na Velehradě.

Velehradský sjezd si vyžádal nejvíc práce a obětí v tomto správním roce. Pořadatelství převzala naše Jednota spolu s Růží Sušilovou, literární jednotou bohoslovců brněnských. Sjezd se konal ve dnech 14. a 15. července bezprostředně před VII. unionistickým kongresem. Pro tuto okolnost, ale jistě také na přímluvu sv. Cyrila a Metoděje, jimž celý sjezd byl věnován, se stalo, že jeho úspěch byl tak velký. Dokazovala to největší účast bohoslovců, kterou kdy velehradské sjezdy za 62 roky své tradice viděly. Sjelo se na 250 bohoslovců se všech seminářů ČSR, a to nejen bohoslovci čeští, slovenští a rusínští, nýbrž i němečtí, polští, a co bylo zvlášť potěšitelné, také dva bohoslovci slovinští, jeden z Mariboru a jeden z Lublaně. Četně zastoupen byl i dorost řádový. V hojném počtu súčastnili se také zástupcové kněžstva, vynikající unionističtí pracovníci ze zahraničí a zvláště také tři biskupové, jeden římského obřadu, msgre Henryk Przeździcki, jeden sjednocený byzantsko-slovanského obřadu, msgre Cyril Kurtev, a jeden nesjednocený, Preosv. Leontij Jurkevič. Pod vedením zkušeného předsedy našeho protektora prof. dr. Cinka, děkana CM bohoslovecké fakulty, byl sjezd důstojným úvodem k VII. unionistickému kongresu, k němuž byl přičleněn jako naučný kurs pro otázky cyrilometodějské a unionistické. O pramenném studiu díla sv. Cyrila a Metoděje přednášel věhlasný unionistický odborník prof. dr. František Grivec, pak jeho žák dr. Tomáš Kurent O. Cist. ze Stična a dr. Antonín Salajka z Prahy. O unionismu na Slovensku přednášel správce Spolku sv. Vojtěcha msgre Ján Pösténvi a konečně předsedající dr. Cinek na téma „Regenerační síla cyrilometodějství v duchovním prostředí bohosloveckém kolem polovice 19. století". Na pracovní konferenci byla schválena resoluce, kterou se žádá o zřízení odborů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ve všech kněžských seminářích v ČSR. Byla předložena VII. unionistickému kongresu, který její požadavek přijal za svůj v sedmém bodu své resoluce. Ve veřejnosti vzbudil sjezd veliký ohlas. Referoval o něm příznivě skoro všechen denní tisk, ba i rozhlas. Dej Bůh, aby i duchovní užitek byl hluboký a trvalý.

Závěrem jubilejního roku byla přednáška protektora dr. Cinka 8. listopadu, právě po třinácti letech od první pouti vůbec k hrobu arcibiskupa Stojana. V ní podal náš protektor přehled jubilejního roku 1936 na Velehradě a skončil vroucí prosbou, aby náš seminář zůstal věren tradici cyrilometodějské. Aby památka tohoto významného jubilea více utkvěla v paměti, navrhl pan protektor, aby byla uspořádána výstava z fotografií velehradských slavností. Byla však odložena na dobu pozdější, až budou obrazy k tomu účelu na Velehradě připraveny. Na svátek sv. Josafata, mučedníka za sjednocení Slovanů ve víře, připravil cyrilometodějský kroužek pobožnost v kapli sv. Cyrila a Metoděje, při níž opět promluvil

protektor dr. Cinek. Byla ukončena uctěním ostatků sv. Josafata. To byly hlavní akce, týkající se Velehradu a cyrilometodějsko-unionistických snah. Kromě toho pracovali členové i v jiných směrech v kroužcích.

Literární kroužek si všímal nejmladších básníků, pěstoval recitování básní a sledoval literární časopisy. Podařilo se získati spisovatele Jana Čepa, aby promluvil o základní myšlence svého díla. Na konci své činnosti převzal kroužek sbírání příspěvků do Musea a recensi divadel pro Ústředí katolického studentstva československého. Literární práce byla čilá. Censorovi odevzdány byly 82 články, které byly uveřejňovány v Novém národě, v Jitře a Museu. Avšak i mimo to byly posílány příspěvky do jiných časopisů a novin. Aby se literární činnost znovu podnítila, vypsala Jednota tři ceny v úhrnné ceně 190 Kč a k tomu ochotně přidal protektor dr. Cinek cenu ve výši 200 Kč.

Cyrilometodějský kroužek kromě přednášek a pobožností, o nichž již byla zmínka, rozšiřoval mezi bohoslovci spisy Akademie velehradské (celkem 185) a vedl unionistickou hlídku v „Jitře".

Sociologický kroužek ukončil cyklus přednášek o charitě z minulého roku přednáškou kanovníka dr. Rud. Nejezchleby, jíž se súčastnil a při ní promluvil také biskup msgre Jan Stavěl. Zvláštní zájem věnoval kroužek dětským besídkám, o nichž přednášeli tajemník MCM Josef Papica, P. Kadlčík a prof. Veselý z Litovle. Na konci své činnosti vzal si kroužek za úkol vypracovati rámcový program pro dětské besídky na pět let a začal vyjednávat s příslušnými činiteli. O spolupráci s katolickými studenty promluvil předseda ÚKSČs. Fr. Kolman, na jehož popud se kroužek uvolil pracovati sociální oběžníky pro ústředí. O aktuálních otázkách pastoračních přednášel P. Rud. Schikora CSsR. Mimo seminář rozprodal kroužek 285 knih a brožur sociologického obsahu a asi za 1500 Kč losů pro Charitu.

Pěvecký sbor pod vedením osvědčeného dirigenta ctp. Josefa Olejníka neúnavnou pílí dosáhl vysoké úrovně ve svých výkonech. Vystupoval při všech domácích akademiích a jiných slavnostech. Mimo to účinkoval na cyrilometodějských akademiích ve Spálově 29. června, na Velehradě 4. července a 15. července. Na Velehradě zpíval také při východních bohoslužbách, zvláště při unionistickém kongresu. Samostatné koncerty pořádal na Velehradě 5. a 18. července, jejichž čistý výtěžek, t. j. přes 900 Kč, věnoval na basiliku, a ve Veselí 19. července.

Tělocvičný kroužek kromě pravidelného cvičení v tělocvičně a na orelském stadioně účinkoval při seminárních akademiích a vojenských besídkách.

Včelařský kroužek rozvíjel teoretickou činnost v přednáškách a praktickou ve včelíně, podporován obzvláštní štědrostí P. ekonoma Jaroslava Šumšala.

Statistika Jednoty: Členů 204, Museum odbírá 69, jednacích čísel bylo 399, z toho přijato 127. Výborových schůzí 13, členských 5.

Zpráva o čítárně a Slovanské knihovně bohoslovců.

V čítárenské zprávě bylo referováno:

V seminární čítárně odbíralo se roku 1936 celkem 23 noviny, 8 deníků, 13 týdeníků, 2 čtrnáctideníky. Dále 97 časopisů (71 českých, 10 slovenských, 5 polských, 5 rusínských).

V místnosti čítárny pořádány byly výstavy knih z různých oborů péčí protektora dra Cinka.

P. šéfredaktor Zamykal posílal do čítárny 40 různých časopisů.

Protektor dr. Cinek předplácel pro čítárnu 10 časopisů.

Knihovník Josef Kunický podal o vedení Slovanské knihovny za rok 1935—36 tuto zprávu:

Snahou knihovníka bylo, učiniti ze Slovanské knihovny důstojnou a representační knihovnu Slovanských bohoslovců a zároveň knihovnu vyhovující všem potřebám vědecké práce každého odboru.

Hlavní práce v letošním období byla navázána na práci započatou loňského roku. To jest uspořádání katalogů, protože knihovna bez přesného katalogu jest úplně bezvýznamnou. Zrevidován byl katalog lístkový a hlavně pak katalog postupný. Velmi důležitým počinem jest zřízení katalogu odborového, nebo snad lépe řečeno heslového. Celkový stav katalogů tedy jest tento: Katalog postupný, katalog abecední, katalog lístkový, zvláštní katalog pro časopisy a abecední katalog knihový. Započato bylo s pořizováním nových štítků na knihy a s částečným přemísťováním celé knihovny.

Důraz kladen byl letos na to, nač si již předchůdcové tnpce ztěžovali, na vnější úpravu knih. Bylo svázáno a opraveno knih za 965 Kč.

Z dobrodinců jest dlužno jmenovati na prvém místě pana šéfredaktora P. Ladislava Zamykala, který daroval knihovně 128 knih kromě časopisů, které zasílal jednotlivě po číslech. Dalším význačným dobrodincem jest prof. dr. Vašek, který daroval pro knihovnu 200 Kč.

Z knižních darů význačnější jsou: z odkazu † faráře P. Hradila 62 sv., z odkazu † faráře P. Vaňka 37 knih a brožur, P. Dočkal 33 sv. a časopisů, dp. assesor Dokoupil 22 sv. Včelařský kroužek 19 Dr. Vašek 7 knih, dr. Hudec 2 sv. a jiné drobnější dary v počtu 6 knih. Z vlastních prostředků zakoupeno 13 cenných knih. Celkem tedy do knihovny přibylo 342 knihy a časopisy.

Dej Bůh, aby tak utěšeně naše Slovanská knihovna prospívala a těšila se pozornosti nejen našich bohoslovců, nýbrž i příznivců zvenčí těšila se i nadále.

Finance Stojanovy literární jednoty.

Pokladník bohoslovec St. Svoboda podal přehled financí za rok 1935—36:

V prvních položkách jeví se pokračování Jednoty z minulého roku. Je to předně literární soutěž, jejíž ceny byly uděleny již za nového výboru. Kromě cen dra Neumanna rozdáno bylo celkem 440 Kč, z toho činily ceny dra Cinka 200 Kč a P. Šuránka 40 Kč, jak o tom bylo již v loňské zprávě referováno.

Dále bylo pokračováno ve sbírce na opravu křtitelnice na Velehradě. V novém správním roce darovali bohoslovci 164 Kč a celkový výnos sbírky byl odevzdán na Velehradě.

Tímto však obětavost bohoslovců pro Velehrad nebyla vyčerpána. Bylo počato se sbírkou na opravu královské kaple s hrobem arcibiskupa Stojana. Celkový výnos této sbírky činil 700 Kč. V této akci se k nám připojili i bohoslovci německé národnosti.

Nemálo Velehradu prospěly též akademie, pořádané členy pěveckého kroužku. Věnovali Velehradu výnos své akademie dne 5. července, 300 Kč, a 18. července 617 Kč. Nepočítáme-li výnos sbírky na opravu křtitelnice, jenž spadá do minulého správního období, přispěli letos bohoslovci Velehradu částkou přes 1600 Kč.

O sjezdě bohoslovců na Velehradě vyplatila Jednota celkem 2895.60 Kč, bohoslovci zaplatili na stravném a za noclehy 2139.60 Kč, takže Jednota doplácí na sjezd 756 Kč.

Jako vloni, tak i letos podporovala Jednota literární činnost bohoslovců vyplácením honorářů za uveřejněné články. Bylo vyplaceno 411.60 Kč.

Za noviny a časopisy pro čítárnu zaplaceno 630.40 Kč.

Před svěcením vydala Literární jednota svým nákladem primiční obrázky. Vydání stálo 3100 Kč a prodalo se obrázků za 3170 Kč.

Na darech dostali jsme letos 962 Kč. Z toho 400 Kč daroval Katol. podporovací spolek na Velehradě, zbytek činí dary dra Cinka, P. superiora, dra Klevety, msgr. Kutala, dra Hudce, J. M. msgr. Stavěla. Dárcům Pán Bůh zaplať!

Na cihly na postavení noclehárny na Velehradě je dosud vybráno 4273.45 Kč. Prosbou, aby bohoslovci nezapomínali na Velehrad kamenný končím svou pokladní zprávu.

Po přečtení jednotlivých zpráv navrhli revisoři odstupujícím funkcionářům absolutorium.

Nato vzdán zvláštní dík mecenáši knihovny p. šéfredaktorovi Zamykalovi.

Program další činnosti bohoslovecké jednoty.

Odstupující předseda V. Vávra ještě jednou děkuje pohnutě protektoru dru Cinkovi (mimo jiné za novou knihu „Velehrad víry"), načež předává řízení schůze novému předsedovi, ctp. Tkadlčíkovi, který několika slovy načrtl program své činnosti pro příští správní rok. Letos se věnujeme více vnitřní tiché práci v kroužcích a vyplníme tak to, k čemu jsme se zavázali bohosloveckým sjezdem na Velehradě. Poděkoval dosavadnímu předsedovi za skutečně velkou práci, kterou vykonal za svého předsednictví a poprosil

pana děkana dra Cinka o otcovské slovo, jež by nám bylo vzpružinou zase pro další rok.

Dr. Cinek v závěrečném proslovu zdůraznil cyrilometodějsko-velehradský program pro další činnost Jednoty. Připomenul, že Literární jednota vznikla roku 1878 jako odnož bohoslovecké Jednoty Velehrad a zvala se s počátku Literární jednotou velehradskou. Později tento přídomek vypuštěn, ale roku 1923 nahražen přívlastkem Stojanova. Přívlastky velehradská a Stojanova jsou souznačné a jsou pro Jednotu příkazem.

Vyzvedl, že Velehrad byl ohniskem regeneračního proudu církevně národního, který urychlil přerod z necírkevní ideologie josefinské. Vlivem velehradského cyrilometodějství překonal v sobě náš klerus necírkevní racionalistické osvícenství a vykřesal se v uvědomělé katolické duchovenstvo. Cyrilometodějství znamenalo průlom do spoutanosti duchovních sil katolictví za febroniánského ducha rakouského zákonodárství. Z osobností sv. Cyrila a Metoděje, z jejich díla, z jejich úmyslů přelila se v dorost kněžský mohutná obrodná síla, která vzkřísila v budoucích obráncích nejvyšších statků uhněteného národa lásku k utištěnému národu, zbavenému svých přirozených práv i rodnému jazyku a povznesla k chápání obecnosti i jednoty Církve v oddané lásce k její hlavě. Proti josefinské a též pojosefinské protiřímské náladě probudila v kleru zdravé katolické vědomí a radostnou, uvědomělou oddanost k Církvi.

Z díla a příkladu sv. Cyrila a Metoděje vyvodil si dorost kněžský v minulém století duchovně buditelský program obrodné kněžské práce.

Ten program neztratil na své aktuálnosti. Jsou v něm všechny složky, které v posledních encyklikách zdůrazňují se s výšin Stolce apoštolského za vůdčí směrnice kněžské aktivity.

V duchu tohoto programu vytrvale vpřed!

Nový výbor Stojanovy literární jednoty bohoslovců v Olomouci je složen takto: předseda: Vojtěch Tkadlčík, místopředseda: Stanislav Svoboda, jednatel: Josef Kunický, pokladník: Ferdinand Bílek, knihovníci: Josef Peč, Eduard Kutáček, Pavel Kováč, členové výboru: Vincenc Vávra, Valentin Rafaja, František Hlauška. Předsedové kroužků: literárního Stanislav Kabeláč, sociologického Fr. Urban, tělocvičného Jindřich Weihrich, cyrilometodějského Ján Murin, pěveckého Josef Olejník, včelařského Cyril Píža; zástupcem Slováků je Ján Kubičiar, zástupcem Rusínů je Vasilij Ivančo.

České katolické misie v českých osadách na Banátě.

Zásluhou Akce „Našim na Volyni" a Krajanské péče o zahraničí se sídlem v Praze byl vyslán do Jugoslavie dp. JUC Antonín Tichý, katecheta v. v. z Prahy, aby vykonal české misie v Bělehradě a v českých osadách na Banátě.

Vzácný host navštívil nejdříve Bělehrad, a to dne 5. září 1936. V ten den

měl v české škole proslov k dětem o sv. Václavu. Dne 6. září byla dvě česká kázání v arcibiskupském kostele Krista Krále v samém středu města.

Dne 8. září odebral se P. Tichý do Velkého Srediště u Vršce, kde pobyl do 14. září. Rovněž tam konal kázání a bohoslužby za účasti četných krajanů. Ježto v den 14. září se koná rok co rok pout krajanů do Vršce, kde se slaví v ten den posvícení, zašel i p. P. Tichý s poutním průvodem pěšky do Vršce. Ve velkolepém chrámě gotického slohu vykonal české kázání a mši sv. Byla to významná událost pro Vršac, neb to byly první české bohoslužby, které se tam konaly. Káže se tam výhradně německy a teprve před rokem se podařilo vyjednat první kázání v srbochorvatštině.

Večer dne 14. září shledáváme se se vzácným hostem již v Bele Crkvi, kde měl ke krajanům proslov s krátkou večerní pobožností. Zde do 19. září se denně ráno i večer konaly české bohoslužby a kázání. Krajané, ačkoliv většinou chudí a trvale připoutáni k svému zaměstnání, v hojném počtu navštívili bohoslužby a kázání, zvláště večer, kdy se jich sešlo až kolem 120 osob.

Čas od 20. do 24. září ztrávil P. Tichý ve Fabiáně, kde za hojné účasti krajanů pokračoval v konání svého vzneseného úkolu.

24. září byl už opět v Kruščici, kde se dne 27. září měla konati hlavní část zájezdového programu: oslava svátku sv. Václava za účasti Čechoslováků z belocrkvanského, vršackého a kovinského okresu. Tato národní pout v Kruščici vzdor dešti se velmi vydařila.

Konány byly slavnostní bohoslužby, při nichž zazpíval kroužek mládeže, který ukončil svůj program hymnami svatováclavskou, jugoslavskou a československou. Slavnosti se súčastnilo na 800 osob obého pohlaví a česká hudba z Kruščice. Večer si mladí také zatančili.

Pan P. Tichý zaslouží si za svou obětavost zvláštní dík, neb nejen že vykonal svou duchovní povinnost, nýbrž vykonal i velký úkol na národním a osvětovém poli. Jevil zvláštní zájem o naše národnostní a hospodářské poměry, navštívil za tím účelem několikráte vyslanectví čsl. republiky, vylíčil tam zdejší naše poměry, zvláště pak pokud se týče otázky českého kněžstva a učitelstva, rozdal dosti českých knížek, obrazů i hospodářských publikací, v každé osadě pak nechal několik obrazů sv. Václava.

Je zajímavo, že už dávno žádný národní a osvětový podnik nedovedl shromážditi tolik krajanů. Loučení se vzácným hostem dojalo krajany až k slzám a všude projevovali přání, mít stálého českého kněze. Tento by pak podle potřeby mohl konat bohoslužby německy či srbsky.

Děkujeme P. Tichému, jakož i jednotlivcům a spolkům ve staré vlasti, za zájem a obětavost, s nimiž o nás pečují. — Václav Kvapil, adv. koncipient.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Neznaboh žaluje. Časopis „Komsomolskaja Pravda" č. 263 uveřejnil článek B. Kandidova pod názvem „Černoje vojinstvo" o práci církevních kruhů na Uralu. V článku autor ostře útočí na představitele Církve, jelikož tito se snaží „zabrzditi vývoj bezbožství". I zcela obyčejný výkon náboženských obřadů pokládá za škodlivý a nepřípustný. „Služebníci kultu", totiž kněží, projevují aktivitu, píše B. Kandidov o situaci v uralské obci Verchni-Tagil. Jeden z nich „drze" žádal, aby v mateřské škole děti nezpívaly protináboženských písní. Dva jiní kněží se provinili ještě více a to tím, že modlili se za padlé v bojích proti sovětské vládě v r. 1918, kdy na Uralu zuřila občanská válka rudých s bílými. Byl dokonce v chrámu v oltáři vypátrán seznam padlých, a to s nadpisem: „Pomjani, Gospodi, duši usopšich rabov Božiich ubijenych" (Vzpomeň, Hospodine, na duše zesnulých otroků Božích, ubitých). Poblíž chrámu jsou pohřbeni padlí v bojích proti sovětské vládě a na jejich hrobech byly položeny květiny... Všechno to B. Kandidov pokládá za nepřípustné provinění proti sovětské vládě. (Ať mně prominou čtenáři tuto vzpomínku, ale chci zde podotknouti,

že jsem velmi dojat jednáním zde uvedených kněží. Súčastnil jsem se sám bojů proti sovětské vládě u Verchního—Tagilu v r. 1918 a jsou to moji druhové, o jejichž hroby se dosud starají věřící na Uralu. Byl jsem také sám raněn kulkou do hlavy v těchto bojích, ale vyvázl jsem z toho a pravděpodobně jsem jediný, který zůstal na živu z bílých, kteří se súčastnili uvedených bojů. Čest kněžím a věřícím, kteří v tak těžkých a nebezpečných poměrech projevují úctu k padlým v bojích proti zotročitelům ruského národa. Překladatel.) V článku jsou také zajímavé údaje o stavu náboženství v některých obcích severního Uralu. Tak v Berezovsku je 122 věřících, z nich je 43 ve věku od 18 do 30 let. Z 43 je 5 mužů a 38 žen. Během roku zde byla uzavřena 3 církevní manželství. V obci Šajtanka za r. 1935 bylo uzavřeno 12 církevních manželství. V obci Bygi — 13, a v obci Verchni—Tagil — 10. Za půl roku 1936 v těchže obcích byly uzavřeny — 3, 4 a 4 církevní sňatky. V obci Berezovsk na velikonoce navštívilo chrám 50 žáků, z nich 30 patřilo k organisaci pionýrů. R. 1935 u sv. zpovědi bylo v obci Šajtanka z 51 žáků nižší školy 9 a r. 1936 z 41 u sv. zpovědi byli pouze 2. Na střední škole ze 112 žáků bylo u sv. zpovědi 19. Před revolucí v obci Verchni-Tagil byly 4 chrámy, nyní existuje jeden. Organisace bezbožníků v uvedených obcích nepracuje a nic proti zjištěným „nepořádkům" nepodniká. Dále B. Kandidov tvrdí, že podle statistiky náboženství upadá, ale to se mu zdá nedostatečným a proto žádá zostření boje. Zvláště je autor nespokojen s komsomolci v obci Šajtanka. Tam zemřela komsomolka Njura Kozlova, které vystrojili církevní pohřeb. Ve vesničce Pokan komsomolka E. Čirkova súčastnila se křtin a dokonce jako kmotra. Autor žádá, aby všechny tyto zjevy byly potlačeny.

Pravoslavní přestupují na „starou víru". Ve svízelné situaci, ve které se octlo náboženství v Rusku, „stará víra" (staroobrjadčestvo) lépe uhajuje svou existenci, než oficielní pravoslavná církev. Důkazem toho jsou zprávy, že někteří významní pravoslavní přestoupili k „staroobrjadčestvu". Pařížský ruský časopis „Vozroždénie" z 21. listopadu sděluje na příklad, že k staroobrjadčestvu přestoupili arcibiskup ufimský Ondřej (rozený kn. Uchtomský) a arcibiskup saratovský Mikuláš Pozdnev (poslední byl v tak zvané „obnovlenčeské" církvi). Kromě toho přestoupili k staroobrjadčestvu V. Družinin, bývalý předseda císařské archeologické komise v starém Rusku a univ. prof. Vinogradov, býv. ředitel moskevského Rumjancevského musea.

Malba ruských ikon. V starodávných ruských klášteřích byl vypracován zvláštní postup pro práci při malování ikon. Především se připravovalo prkno, na kterém se mělo malovati. Muselo vydržeti staletí, aniž se časem poškodilo. To vyžadovalo zvláštní přípravy. Několikrát se dřevěná deska napouštěla olejem a nechávala se vyschnouti. Velké starosti a mnoho času vyžadovala příprava plochy, na kterou se pak nanášela malba. Samotné malování se provádělo podle určitých, předem stanovených pravidel, které pak přecházely ze století do století. Ruské kláštery jsou vesměs zničeny. Umělci-mniši jsou ve své většině tam, kde nepotřebují již žádného umění... Avšak mezi ruskou emigrací přece jsou ještě osoby, které vystudovaly klášterní umění a malují ikony. Letos na výstavě na Velehradě byly vystaveny ruské ikony malby paní Iljinové. Jsou malovány podle starých klášterních pravidel. Od výstavy zůstaly ještě dvě ikony sv. Cyrila a Metoda (menší stojí 150 Kč, větší 250 Kč) a jeden „Obraz Ježíše Krista na ubrusu" (230 Kč). Na objednávku podle přání mohou býti připraveny i jiné ikony. Kdo by se o to snad zajímal, může se obrátiti na E. Kalikina, Praha-Strašnice nad Třebešínem č. 1253.

POLSKO

Polská armáda se representuje velmi čestně i na poli současného písemnictví. Nejlepším znalcem a kritikem v oboru poesie je dnes armádní důstojník K. W. Zawodziński, nejlepším sportovním spisovatelem je letecký důstojník Meissner, a v literatuře cestopisné zaujímá vynikající místo kapitán Mieczyslaw B. Lepecki, který po loňské knize „Sybirz bez przekleństw" vydal nyní zajímavý cestopis „Sowiecki Kaukaz". Líčí v něm minulost i přítomnost té pestré směsice národů, která na úpatí

Kavkazu v ustavičném vzájemném boji (Armeni, Gruzíni, Turci, Řekové, Rusové) se dočkala režimu bolševického. Autor je tu nestranným pozorovatelem. Připisuje k dobru sovětské vlády její boj proti negramotnosti i její uznání práv jazykových jednotlivým národům, ale nezavírá oči před ničením osobní svobody, před potopou, v níž sověty utápějí lidskou individualitu a důstojnost, že zmizela i z toho kraje veliká životní radost a úsměv člověka. Při tom protkává autor svůj cestopis častým humorem, který jakoby kořenil bohaté informace historické a hospodářské.

Jaké ovoce nese zradikalisování mládeže, ukazuje smutná historie „Legionu Mlodych". Byla to, jak nyní po jejím rozkladu vychází na jevo, původně organisace akademické mládeže, která vznikla r. 1930 pod heslem slepé služby státu na základě nové radikální volné etiky. Proto její boj platil také katolické frontě lásky k Bohu a národu. Těšila se přízni nejvyšších činitelů státních, zvláště bývalého ministerského předsedy J. Jedrzejewicze, a jméno všemocného maršálka Pilsudského mělo mimořádnou přitažlivost. Řady Legionu rostly, protekce, bohatství hmotných prostředků, podpora úřadů a tisku, naděje existenční nepřinášely však jejich uvolněné morálce síly charakterové. Politická mafie naučila ve volebním boji mladé Legiony radikalismu, žádala po nich slepou poslušnost a stranickou nenávist, jíž účel posvěcoval prostředky. Ale když při početném vzrůstu organisace nebylo možno splnit každé očekávání jednotlivců, začal kvas nespokojenosti, tvořilo se levé křídlo radikálů. Proto došlo r. 1934 k „čistce", jejíž obětí se stal i bývalý velitel Legionu Z. Zapasiewicz, vůdce nynější radikální, protivládní frakce. Pětiletě své trvání oslavil ještě loni Legion Mlodych s velikou parádou a za účasti delegátů ministerstev, ale brzo nato se ukázalo pravdou, nač dosud nadarmo poukazovali polští katolíci i polský episkopát, že radikalismus mladých legionářů neohrožuje toliko Církev, nýbrž i národ a stát. Vládní protektoři opustili „Legion Mlodych", který ponechán sám sobě upadl ve smrtelnou chorobu — nastal rozklad. V důsledku svého radikalismu spojil se dne 1. května r. 1936 se socialistickou mládeží a s polským Svazem demokratické mládeže a utvořily společnou radikální frontu. Tím se ovšem octli i mladí legionáři na — poušti. Po třech měsících zatoužili „po hrncích masa u egyptských faraonů" — a vrátili se do politického tábora pluk. Koca, nabídnuvše bez výhrady své služby nynějšímu polskému maršálkovi Rydzovi Śmiglému. Část členstva Legionu zůstala věrna svému smýšlení a utvořila frakci Legionu Mlodých pod červeným praporem socialistického radikalismu. Nyní se teprve vyjasňuje celá historie rychlého vzrůstu, ale i rozkladu organisace, která pod heslem „státní tvůrčí práce" tak radikálně napadala polský katolicismus a otcové zapírají své dítě — p. premiér Jedrzejewicz v seznamu svých velikých zásluh úplně pomlčel o Legionu Mlodých. Pravda, nezdárné děcko, ale hlavně z viny svých vychovatelů!

„Ukrajinska Niva", orgán pravoslavných stoupenců Spolku Petra Mogily, stěžuje si (v čís. 14.) velmi trpce na netečnost pravoslavného episkopátu v Polsku vůči bolševické agitaci, která vyprázdňuje pravoslavné chrámy a svádí do svých bezbožeckých tenat zvláště mládež na Volyni. „Ukrajinské obyvatelstvo má proto právo otázati se svého pravoslavného episkopátu: jaká-že jest jeho role v tomto tragickém zápase dvou sil. Půjde s námi, či proti nám? Neboť to, co je národní a pravoslavné, je zároveň ukrajinské (na Volyni, pozn. red.), co je moskvofilské a bezbožecké, je bolševické. Episkopát je většinou moskvofilským. Co postaví proti komunistickému učení, které je hluboce moskvofilské? Svaté Písmo v slovanské řeči? Promluvy a výzvy psané rusky? Svoji osobní autoritu, jíž, jak se nám zdá, má velmi málo? Balancování mezi polskou Charybdou a moskevskou Scillou? Povede za sebou lidové masy? Povede pravoslavnou mládež? — Ve světě odehrává se veliká hra národního a komunistického světového názoru. Sázkou je — nic menšího než — křesťanská kultura! ... Pravoslavný episkopát stojí bezradný, nevědoucí, kudy jít ... S námi či proti nám? Bude i nadále zastávati amorální neutrálnost?" — Pravoslavný episkopát v Polsku jistě zná bez rozpaků své zásadní stanovisko proti bolševickému

bezbožectví, ale neštěstím pravoslavné církve je přílišné směšování víry a národnosti jak na straně velkoruské, tak i ukrajinské.

Duchovní akademie ve Lvově směřuje, jak při zahájení letošního školního roku pravil její rektor dr. Josef Slipyj, celým svým rozvojem dosavadní osmileté činnosti k vybudování katolické ukrajinské university. Tento plán už také přednesl příslušným církevním a státním úřadům zakladatel akademie, metropolita Septickyj, dožaduje se týchž práv, jakých se dostalo katolické universitě polské v Lublině. Dosud má lvovská Duchovní akademie jen dvě fakulty, bohoslovnou, na níž vyučovalo 14 profesorů, a filosofickou s 12 profesory. Všech posluchačů bylo v zimním semestru 365, v letním 357, absolutorium obdrželo 60 posluchačů.

O vlivu pravoslavného duchovenstva na lid rozpředla se zajímavá diskuse mezi varšavským pravoslavným „Slovem" („čís. 33) ruským a mezi vilenským polským „Slowem" (č. 254). Pravoslavný orgán přiznává, že právě nynější doba je příhodná, aby se uskutečnilo poslání Polska (naznačené Mickiewiczem) v práci pro obrodu křesťanské civilisace. Činnost pravoslavného duchovenstva nemůže se prý rozvinout, jednak pro nedostatečnou přípravu konkretních plánů takové obrodné činnosti, jednak pro nedůvěru, kterou k němu chová veřejnost (polská). Odpověď, kterou na to napsal do vilenského „Slowa" V. Charkevič, osvětluje po mnohé stránce situaci pravoslaví v Polsku. Úloha pravoslavného duchovenstva mezi víc než 4 miliony pravoslavných v Polsku je velmi odpovědná. Týká se krajů, které jsou v bezprostřední blízkosti rozkladného bolševictví. I pravoslavné církvi i polskému státu musí na tom záležeti, aby nebyl pravoslavný lid zachvácen bolševickým jedem. A této ochrany a výchovy se prý lidu nedostává od pravoslavného kleru. V. Charkevič se snaží vysvětliti, proč je v Polsku pravoslavné kněžstvo téměř bez vlivu a moci. Pravoslavný lid stal se především kořistí nejrůznějšího sektářství, které podlamuje jeho víru a mravnost. Vážnost pravoslavných duchovních, i nejvyšších, je prý značně oslabena — nebyla veliká ani za carských dob — boji národnostními, které způsobily mezi lidem zmatek. Skoro každá pravoslavná diecése má jinou orientaci — od halasného polského patriotismu až po církevní hodnostáře nejčistší ruské krve. Tím se rozbíjí jednota pravoslavného kněžstva, které beztak mělo k ní daleko pro svoji kulturní nerovnost: „Jsou mezi nimi předválečtí „popi" s bradou po pás a s duší v patách před každým policajtem, kteří touží po dávných dobrých časech za našeho batušku cara, jsou tu kněží poválečtí, kancelářští úředníci, ano i ďáčci, lidé bez theologického vzdělání, jsou tu abiturienti duchovních seminářů, vychovaní už v Polsku, jsou tu abs. varšavské university s diplomy magistrů theologie — a vychovává se ve varšavských internátech ještě jeden druh pravoslavných kněží, kteří studují na gymnasiích a universitě ve Varšavě. Největší zhoubou pravoslavného duchovenstva je však pověstný třetí paragraf prozatímních předpisů, podle kterého může býti zbaven fary každý pravoslavný kněz na žádost správních úřadů — bez udání příčiny. Lze se po lidsku diviti, že se pak otcové rodin — pravoslavní kněží — boji veřejně vystoupiti? Že se sníží i k líbání ruky paní policajtové! — Vytýká-li ještě polské „Slowo" pravoslavnému kněžstvu neúčast na kulturním, sociálním, vědeckém a organisačním ruchu v Polsku, což pravoslavné „Slovo" popírá, myslíme, že nejdůležitějším posláním pravoslavného kleru je náboženskomravní výchova lidu, aby nepropadl otravě bolševismu.

JUGOSLAVIE

Nádherná djakovská katedrála, jejíž stavbu dokončil r. 1882 veliký biskup Strossmayer jako symbol své životní myšlenky svaté jednoty Církve, byla žalostně zpustošena požárem dne 23. června 1933. Pod dojmem tohoto neštěstí umínil si djakovský biskup Akšanović s jednomyslným souhlasem kněžstva i věřícího lidu, že přinesou všechny oběti, aby se památná Strossmayerova svatyně zastkvěla opět v plné kráse a velebnosti. Plná tři leta si vyžádalo důkladné dílo obnovy katedrály. Práce architektonické uvnitř i vně chrámu vedl prof. Milan Potoč-

njak ze Záhřebu, uměleckou obnovu obrazů prováděl prof. Babič, pouze první dva obrazy (Stvoření Adama a Vyhnání z ráje) nejsou dosud obnoveny; čekají mecenáše i mistra štětce — dovednosti Seitzovy. Nejvíce byly požárem postiženy veliké varhany katedrály. I tuto škodu se podařilo nahraditi. Nákladem 700.000 dinarů postaveny nové varhany o 5036 píšťalách (s 3 manuály a 74 registry) od domácí firmy Fr. Jenko ze Št. Vidu u Lublaně. Jsou to jistě největší varhany v Jugoslavii. V neděli dne 8. listopadu dopoledne posvětil je slavnostně biskup Akšamović, a odpoledne se ozvaly po prvé jejich velebné tóny při duchovním koncertě v obnovené katedrále. Zvláštní děkovnou slavnost pro celou diecési ohlásil biskup na 29. červen 1937 u příležitosti katolického sjezdu.

Msgre dr. František Grivec, profesor bohoslovecké fakulty university v Lublani, autor i do češtiny přeložené a naším ACM vydané knihy o životě sv. bratří soluňských Cyrila a Metoděje, horlivý spolupracovník na unionistických kongresech velehradských, upřímný přítel národa českého, byl rozhodnutím presidenta republiky dr. Ed. Beneše vyznamenán řádem Bílého lva III. třídy. Našemu milému spolupracovníku na líše cyrilometodějské k vyznamenání srdečně blahopřejeme!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Nové dílo dr. Fr. Cinka „Velehrad víry". Životopisec Stojanův, děkan CM. bohoslovecké fakulty v Olomouci dr. Fr. Cinek, v posledních letech vždy více a více zahloubává a zapracovává se do studia věcí, souvisejících s hnutím cyrilometodějským u nás, především na Moravě. Objevuje a shromažďuje nový a nový, namnoze vůbec neznámý materiál o tomto hnutí, tolik pro naše národní a náboženské prohloubení významném a důležitém. Výsledkem tohoto jeho studia je nyní velká kniha, „Velehrad víry" nazvaná, pro kterou bude moci býti dr. Cinek plným právem jmenován historiografem duchovního Velehradu. Ve svém obsáhlém a s neobyčejným zanícením pro předmět psaném díle sleduje a kreslí dějiny Velehradu od počátku až po dnešní dobu, až po dny velkých a radostných jubilejních oslav letošních. V jednotlivých kapitolách popisuje růst a rozvoj duchovního Velehradu, období jeho skvělé slávy, ale také pak leta jeho zkázy a jeho ničení nejrůznějšími nepřáteli. Popisný proud rozlévá se do mohutné šíře, zejména když autor přichází do století XIX. a XX. Nic neuniká bystrému zraku Cinkovu, všechno je tu zachyceno a zhodnoceno, co s Velehradem souviselo, lidé i události. Velehrad před našima očima v líčení Cinkovu vyrůstá nám opravdu v kolébku víry, v neustálý zdroj nábožensko-vlasteneckých vznětů, které lid náš oduševňovaly, zvedaly, sílily a ozbrojovaly proti všem nepřátelům národním i kulturním. My dosud Velehradu po té stránce podrobně jsme neznali. Putovali jsme sice k jeho svatým prahům, zemí rozléhaly se jeho zapalující písně, v řečech a kázáních jsme mu dávali vznosné názvy, ale čím pro nás Velehrad v pravdě byl a stále musí býti, to jsme spíše více tušili, než abychom o tom měli positivní vědomosti, opřené o historická fakta. Dnes se nám v knize Cinkově dostává hledíska, s něhož můžeme přehlédnouti duchovní, přímo obrovitou velikost Velehradu v celém jejím rozsahu. A v tom právě je ten nejosobitější půvab knihy a její nejzákladnější význam. Kdo miluje Velehrad, musí jej hledět poznati a tohoto poznání se nám dostává právě v nadšené, s neumdlévající láskou k Velehradu psané knize Cinkově. Proto opravdu velmi důtklivě všechny ctitele Velehradu na dílo Cinkovo upozorňujeme, nemajíce žádného horoucnějšího přání, než aby kniha byla čtena s týmž posvátným, rozechvělým zápalem, s jakým ji autor psal. Přinese nám ta četba a všemu dědictví cyrilometodějskému užitek neskonalý. O rozsahu, obsahu, vypravení

a ceně knihy dovíse všichni z prospektu, který k dnešnímu číslu „Apoštolátu" přikládáme. — L. Z.

„Velehrad and Reunion" je název referátu, který o posledním sjezdě unionistickém napsal V. Myslivec pro americký časopis „The Chrysostom" (říjnové číslo). Jsme vděčni za každou službu lásky pro myšlenku sv. jednoty, ale referát p. V. Myslivcův podává program sjezdový nějak přeházený a neúplný. Mlčením pomíjí důležité přednášky doc. dra Rudolfa Wierera, dra Dvorníka, dra Vilinského, dra Cinka, opomíjí valnou hromadu ACM a AV, adorační meditace unijní P. Prešerena, porady odborníků, nadšenou závěrečnílidovou akademii atd. A přece stačilo mít po ruce sjezdový program anebo si přečísti přesné referáty novinářské (Našince, Dne, Lidových listů a j.). Americe pak zvláště by se byl referent zavděčil podrobnější zmínkou o biskupu Leontijovi z Chicaga, který byl členem čestného předsednictva a pozdravil sjezd! Škoda!

Přítel apoštolátní práce zemřel. Ve čtvrtek 12. listopadu zemřel ve vojenské nemocnici 7. pěší divise na Klášteře Hradisku u Olomouce po dlouhé několikaměsíční nemoci podplukovník duchovní služby P. Ant. Koutný. Zemřel teprve 49letý, tedy v nejkrásnějším mužném věku. P. Koutný narodil se 23. srpna 1887 ve Vitonicích u Bystřice pod Hostýnem. R. 1911 byl vysvěcen na kněze. Kaplanoval v Němčicích, Branticích a v Prostějově. V únoru 1915 odešel jako polní kurát do války. Na vojně zůstal i po převratě. Působil na různých místech, především ve Spišské Nové Vsi a pak řadu let v Užhorodě, odkud r. 1935 přišel do Olomouce. V Užhorodě získal si velkých zásluh svou blahodárnou činností pro tamní české katolíky. Organisoval je v kostele i mimo něj. Spolupracoval na misijních zájezdech, které náš Apoštolát pořádal na Podkarpatskou Rus, kam posílal české kněze-kazatele: ústř. taj. Jemelku, prof. dr. Vaška, dr. Žůrka, P. Klementa, benediktina z pražských Emauz a j. P. Koutný ochotně našim misionářům připravoval půdu pro úspěšné působení a kde mohl, jim pomáhal. Zaslouží za to vděčné vzpomínky. V Olomouci horlivě začal pracovati mezi vojáky, s nimiž podnikl letos v létě pout na Velehrad a pak na sv. Hostýn. Nechť mu Pán Bůh na přímluvu Panny Marie a sv. apoštolů slovanských bohatě odmění toto všechno jeho cyrilometodějské nadšení a přijme jej do své slávy. Pohřeb v Olomouci se všemi vojenskými a církevními poctami konal se 14. listopadu. V pondělí 16. listopadu byl P. Koutný uložen do rodné půdy ve Vitonicích ve stínu Hostýna. O. v p.!

ČECHY

Vojenská akademie ke cti sv. Josafata v Praze. Škola na důstojníky duchovní v záloze uspořádala 26. listopadu v paláci „Charitas" v Praze akademii, kterou provedli řeckokatoličtí aspiranti ke cti sv. Josafata, jehož svátek řeckokatolíci slaví 25. listopadu. Akademii zahájil zástupce velitele školy nadporučík Desider Kišš uvítáním vzácných hostů. Pana kardinála dr. Kašpara, ordináře čsl. branné moci, zastupoval pluk. prelát msgre Met. Kubáň. Dále byli přítomni Konstantin Hrabár, guvernér Podkarpatské Rusi, dr. Zavoral, opat strahovský, dr. Opatrný, gen. vikář, poslanec msgre Stašek, msgre Vaněček, probošt vyšehradský, pplk. Vymětal, msgre B. Brázda, kapitulní děkan ve Staré Boleslavi, dr. Hynek, dr. Žůrek, představení řeholí, důstojníci, profesoři školy a mnoho jiných hostů. Po státních hymnách sbor řeckokatolických aspirantů zazpíval na jevišti zdobeném obrazem sv. Josafata v barvách státních a papežských papežskou rusínskou hymnu „Hde Petra svjata mohila". Potom pěvecký sbor, dirigovaný aspirantem Slivkou, předvedl celou řadu církevních a národních písní. Největší obliby se těšil orchestr ruských národních písní na ruských balalajkách. Na akademii byly dva proslovy. První pronesl aspirant Medvid o sv. Josafatu ve světle unionismu. Sv. Josafat je drahý Rusínům jako světec a mučedník unie, která brzy po smrti sv. Josafata roku 1646 spojila Rusína navždy s Římem. Rusíny věrné Římu čeká proto velký úkol přivésti do ovčince Kristova také ostatní rodné bratry dnes tolik zkoušené na sousední Rusi. Aspirant Murányi nastínil stručně dějiny rusínského národa, který v minulosti mnoho vytrpěl pod jhem tatarským, tureckým a maďarským, až te-

prve připojením k naší republice zasvitlo mu slunce svobody. Akademie byla ukončena hymnou sv. Josafata, Krista Krále a hymnou podkarpatskoruskou. Účelem akademie byla propagace Podkarpatské Rusi a jejího významu unionistického v hlavním městě republiky. — J. K.

Den křesťanského Východu, který podle vůle Sv. Stolice každoročně má se slaviti v kněžských seminářích, měl letos v Čes. Budějovicích zvláště zdařilou formu. Na pozvání, jež se stalo jménem p. biskupa dra B á r t y, přijel z Prahy dominikán dp. P. dr. Jeronym M. J u r á k, absolvent papežského Orientálního ústavu v Římě. Uspořádal v kněžském semináři unionistický kurs, na němž účast brali všichni bohoslovci, čeští i němečtí. V poutavých přednáškách vysvětlil pojem unionistické práce, dnešní stav na Rusku a jaké poučení z toho plyne pro naši Katolickou akci; velmi vroucně promluvil ve formě exhorty o duchovních předpokladech unionismu a konečně pronesl slavnostní řeč na ústavní akademii, jíž se súčastnili téměř všichni členové nejd. katedrální kapitoly a členové profesorského sboru na kněžském semináři i jeho představení. Kurs konal se 14. listopadu, slavnostní závěr byl v neděli 15. listopadu. Bohoslovci zaokrouhlili program vybranými a pečlivě provedenými čísly zpěvnými, hudebními a recitací. — Při té příležitosti péčí Diecésního odboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda myšlenka unionistická byla vnesena také mezi věřící lid. Při mši sv. v neděli 15. listopadu v seminárním kostele kázal dr. Jurák o pohnutkách a způsobech unionismu, večer pak promluvil na slavnostní manifestaci, jež se konala v prostorném divadelním sále nových škol sirotčineckých za velmi početné účasti obecenstva. Mluvil na téma: Naděje katolictví na Rusi. Hlubokým dojmem působilo jeho líčení hrůz persekuce a mučednictví a jistě se řečníkovi podařilo zaujmouti věřící pro lepší budoucnost křesťanské Rusi. Bohoslovci opět dodali schůzi lesku svou produkcí uměleckého rázu. Zazpívali Křížkovského sbor na počest sv. Cyrila a Metoda „Hvězdy dvě . . .". Velmi působivá byla báseň jednoho z mladých našich básníků Františka Lazeckého „Velký pátek", jež byla s procítěním recitována. Kvartet bohoslovců sehrál dobře ukázku z drobné tvorby Ant. Dvořáka. V závěru zazpíval sbor bohoslovců staroslovanský Otčenáš a pak podle Schalerova misálku velkopáteční prosbu Církve za bloudící a rozkolné. Všecka slavnost měla plný úspěch a byla svědectvím, že v Budějovicích myšlenka cyrilometodějská jest horlivě pěstována.

Spolek řecko-katolických studentů v Praze konal dne 13. prosince 1936 o 11. hod. dopol. v chrámě sv. Klimenta, Praha I, Karlova 1, v přítomnosti dr. Karla kardinála Kašpara, knížete-arcibiskupa a primasa českého a nuncia zást. sv. Stolice dr. Rittera za J. E. kardinála Luige Sincero, sekretáře papežské východní kongregace, i jiných unionistických pracovníků panychidu čili pietní vzpomínku.

„Dies Orientalis" — „Východní den" v semináři litoměřickém uspořádán byl za velkého zájmu všech bohoslovců, německé nevyjímajíc, v neděli dne 29. listopadu. Do Litoměřic přijel řecko-sjednocený kněz, Ukrajinec dr. Petr W e r h u n z Berlína, kam byl poslán svým lvovským arcibiskupem metropolitou Šeptickým jako misionář. V sobotu 28. listopadu večer přednášel dr. Werhun bohoslovcům půldruhé hodiny o východním ritu, jeho duchu a symbolice. V neděli sloužil pak dr. Werhun v seminárním kostele slavnou liturgii, při níž mu asistovali bohoslovci, které přes sobotu a přes pátek nacvičil. Na kůře zpíval bohoslovecký sbor příslušné liturgické zpěvy. Všichni bohoslovci při liturgii přistoupili ke stolu Páně podle východního způsobu. V neděli pak měl dr. Werhun ještě dvě přednášky, dopoledne o otázce unionistické a odpoledne o dogmatických rozdílech mezi orthodoxií a katol. Církví. Odpolední přednáška byla doplněna písní k Duchu sv., četbou vhodných míst z Písma sv., čtyřhlasým úryvkem z Didache a gregoriánským Te Deum. Této přednášky se súčastnil také p. biskup dr. Ant. Weber, který velmi vřele promluvil. Dies Orientalis na německé bohoslovce litoměřické mocně zapůsobil. Nadchl je. Otevřel jim mnohé, dosud neznámé obzory. Čeští bohoslovci, kteří měli na zdaru „Východního dne" velký podíl, především se zasloužili o exaktní provedení všech zpěvů. „Dnem východním" rozplynuly se mnohé předsudky. Vzájem-

né porozumění pak bude prvním krokem ke sblížení. Další práci toho druhu v semináři litoměřickém jistě vyprosí sv. Cyril a Metoděj hojného požehnání.

SLOVENSKO

Na východním Slovensku a v západní části Podkarpatské Rusi z různých politických stran a z důvodů, které nemají v první řadě na mysli duchovní blaho lidu, propaguje se myšlenka zřízení slovenského řeckokatolického biskupství nebo vikariátu. Hlavní tribunou těchto snah jsou „Národní noviny" evangelického faráře, posl. M. Rázuse. I v některých osadách někteří duchovní šíří tyto názory s poukazem, že řecko-katoličtí věřící budou lépe chráněni před „schismou", když vysloví se pro tuto slovenskou orientaci, poněvadž prý schismatikové mezi Slováky nepůjdou. Někde tyto myšlenky nevyvolávají odezvy, ale je mnoho takových, kteří prohlašují, že jak „pán", t. j. kněz bude pracovati tímto směrem, budou si — hledat jiného! A skutečně také Fencikova strana velkoruské orientace má již ve východoslovenském městě Michalovcích svého sekretáře, potají ovšem, a lidé ho už vyhledávají a u něho se jim dostává poučení: Vidíte „popy", před tím vás vedli k maďarštině, teď zase do slovakisace. Věcí se budou musiti asi v dohledné době zabývati vážně směrodatní činitelé. Už na jedné z posledních schůzi kněžstva měla býti na programu otázka slovenského biskupství a liturgie, ale byla vzata s programu. Je nutno s obavami hleděti do budoucna, aby mezi řeckokatolickými věřícími ve východní části republiky, kde bylo a je stále různých zmatků více než je zdrávo, nevyvstaly ještě nové, které rozvoji duchovního života nijak by nebyly k prospěchu.

Slovenská liga vydala ze svého XII. sjezdu, konaného 19. října v Bratislavě obsáhlou resoluci, v níž zvláště zaujala ostré stanovisko proti „poruštění slovenského východu a proti posunutí hranic slovensko-podkarpatoruských na západ". Mezi jinými požadavky stanovila Slovenská liga zřízení samostatného biskupství pro slovenské řecko-katolíky, jehož diecésní hranice se mají shodovat s hranicemi zemskými. Biskupem má být Slovák. Dále žádá Liga zřízení slovenského učitelského ústavu v Michalovcích, nebo aspoň prozatímní pobočky při státním učitelském ústavě v Prešově pro slovenské řeckokatolické učitele. Na Podkarpatské Rusi žádá Liga obnovení bývalého slovenského gymnasia v Užhorodě. Stanovisko prešovských Rusínů je ovšem vůči všem těmto slovenským požadavkům naprosto odmítavé. V otázce úpravy hranic slovensko-podkarpatoruských odvolávají se Rusíni na to, že jejich území (Prešovsko) připojilo se r. 1918 k ČSR z jejich vlastního rozhodnutí! Zřízení biskupství je prý věcí Říma. V prešovské diecési je prý jediný řeckokatolický kněz — Slovák, který je však ženatý a tudíž biskupem být nemůže. Důležitější věcí než zakládání nových učitelských ústavů je prý finanční zabezpečení stávajících a umístění nezaměstnaných učitelských absolventů. V zájmu širší slovanské vzájemnosti je trpko čísti velmi početné resoluce Slovenské ligy začínající: žiadame, a stejně resolutní odpověď rusínskou: protestujeme!

PODKARPATSKÁ RUS

Čeští katolíci v Užhorodě se chystají ke stavbě nového kostela v hlavním městě Podkarpatské Rusi. Až dosud mívají své bohoslužby ve farním kostele římskokatolickém, který však nestačí mnohojazyčné farnosti. Zásluhou bývalého podplukovníka duch. služby v Užhorodě P. Antonína Koutného byly zavedeny pravidelné české bohoslužby vedle maďarských, ale početnost českých katolíků vyžaduje samostatného chrámu jak pro českou školní mládež, tak i pro dospělé. Nejlépe by ovšem bylo o katolické Čechy postaráno, kdyby se v Užhorodě usadila některá česká řehole. Prozatím založili si čeští katolíci spolek, který bude připravovat vybudování nové katolické svatyně. Jedná se především o zajištění vhodného stavebního místa a získání dobrodinců.

Za hranicemi.

ŘÍM

Papežská universita Řehořova (Gregoriana) v Římě rozšířila v novém školním roce 1936-37 svůj bohatý program theologického studia o řadu přednášek, věnovaných křesťanskému Východu, aby získala důvěru a lásku Východanů. Nové přednášky jsou ohlášeny tyto: I. na theologické fakultě: 1. P. Mořic Gordillo, Srovnávací bohověda Východanů (2 hod. týdně v II. semestru), 2. P. Stanislav Tyškevič, Nesjednocená církev a vznik bolševismu (vybrané otázky o ideologii nesjednocené církve a o vzniku bolševictví, 1 hod. týdně). 3. P. Candidus Mazon, Základy kanonického práva východního (Právo soukromé, 3 hod. týdně v II. sem.). 4. P. Josef Schweigl, Základy východní liturgie (byzantské); o liturgickém kultu, o historii východní liturgii (byzantské), hlavnější rozdíly mezi formou řeckou a slovanskou (2 hod. týdně v I. sem.). II. Na fakultě kanonického práva: P. Felix M. Capello, O svátostech — zvláštní otázky o svátostech ve východním právu kanonickém (1 hod. týdně). — Papežská Řehořova universita římská dává příklad všem katolickým fakultám theologickým a právnickým i ústavům bohoslovným, aby po vůli Sv. Otce budily zájem a porozumění pro křesťanský Východ. Tím nijak nečiní zbytečným Papežský ústav východní, nýbrž naopak chce pro jeho odborná studia získati co nejvíce posluchačů!

FRANCIE

Pařížský výbor pro oslavy Puškinovy usnesl se vydati úplné sebrání spisů Puškinových (básně a prosa) bez jakýchkoli výňatků — z původního Puškinova tekstu nebo jeho oprav. Všechny spisy Puškinovy budou obsaženy v jedné knize, jejíž cena v plátěné vazbě byla právě stanovena na 15 frs pro předplatitele. Toto vydání bude říditi prof. M. L. Hofman, znalec Puškinovy tvorby a autor řady pojednání o Puškinovi. Administrace tohoto vydání byla svěřena výborem M. M. Fedorovu (91, rue Lecourbe, Paris XVe). Zároveň se výbor usnesl použíti sebraných peněz na podporu potomkům Puškinovým, žijícím v cizině ve veliké nouzi.

PALESTINA

Práce na výzdobě Smírné cyrilometodějské kaple čsl., vybudované čsl. katolíky na hoře Olivetské u Jerusalema, byly skončeny a tak v úterý 1. prosince o 10. hod. dop. posvětil patriarcha msgre Louis Barlassina všechny sochy a obrazy, které jsou umístěny v kapli a v representačním salonku. Hodinu poté posvětil jerusalemský farář, františkán, rodilý Čech, P. H. Kohout křížovou cestu v kapli a msgre Ant. Bartoš z Brna, representant Palestinského spolku, který kapli s klášterem postavil a o ně pečuje, sloužil slavnou mši sv., obětovanou za dobrodince kaple. Msgre Bartoš podnikl cestu do Jerusalema proto, aby tam dopravil všechny věci, které pro kapli a klášter byly v čsl. republice připraveny a nemohly býti na své místo dopraveny dříve, dokud trvaly rozbroje mezi mohamedány a židy. Kapli opatrují a v ní za čsl. národ se modlí Těšitelé, slovanská kongregace z Vídně.

Chřipka leží ve vzduchu! Za mlhavého, proměnlivého počasí, ve vlhkém vzduchu daří se různým choroboplodným bakteriím. Nejzákeřnější jsou chřipkové. Přepadnou nás, kdy se toho nejméně nadějeme. Dostanou se do těla ústy a dýchacími cestami. — Nákaze zabráníme účinnou desinfekcí dutiny ústní francovkou Alpa, kterou přidáme v malém množství do sklenice vody k vyplachování úst a kloktání. Zeptejme se lékaře!

P. Emilián Soukup:

Sborník kontroversí

Sbírka přednášek odpovídajících na časová hesla protináboženská. Neocenitelná příručka pro všechny katolíky, především pro řečníky, kteří tu mají vypracované přednášky ve spolcích a kázání apologetická. Vyšlo pět svazků, v nichž jsou zahrnuty všechny pochybnosti, útoky a námitky dnešní doby.

Cena úplného díla o 5 svazcích brož. Kč 65·—, váz. Kč 75·—.

Vydalo Lidové knihkupectví a nakladatelství, Olomouc, Masarykovo 11.

Telefon číslo 1066.

Posvátná místa československá

jsou vzácným darem lásky Boží i odkazem zbožnosti našich předků. Avšak přes všechen technický rozvoj dopravy málo je sami známe. Proto tím vděčněji přijmeme **nové vydání útržkového kalendáře z Matice cyrilometodějské na r. 1937,** jenž je věnován československ. poutním místům. Každému poutnímu místu jest věnován nejméně jeden týdenní list, text seznamuje čtenáře s dějinami a milostnými poklady poutního místa a vhodný obrázek doplňuje slovo, aby čtenář měl co nejdokonalejší představu. Nová úprava Papicova útržkového kalendáře jen rozmnoží řady věrných a nadšených přátel.

Týdenní kalendář poutních míst na r. 1937

vydává Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

Stojí 10 Kč i s poštovným. Přihlaste se ještě dnes o svůj výtisk.

POMNÍKY * HROBKY

Práce naše se líbí,
poněvadž je vkusná,
čistě provedená
a z nejlepšího materiálu.

Proto ji vřele
každému doporučujeme!

POLÁŠEK a URBAN,
velkozávod kamenický **PŘEROV.** Telefon 325.

Rýma
trvá
9
dní

říká se. Jak nepříjemné jsou! Jste nesví, rozmrzelí. Vaše denní práce a všechno konání trpí touto tělesnou indisposicí. Proto pociťujete důsledky rýmy mnohem déle, i pak, neměla-li horších následků. Nevystavujte se takovým nepříjemnostem.

Dbejte svého zdraví!

Otužujte tělo pravidelnou masáží francovkou

ALPA

jim pomáhá udržovati nejenom mateřský jazyk, nýbrž připomíná jim i naše církevní a státní svátky. Různá nakladatelství a charitativní ústavy v Praze, které vydávají své zábavné kalendáře, darovaly nám již větší množství a budiž jim ještě jednou zde poděkováno. Toto množství však nestačí a proto se obracíme na naši veřejnost a prosíme: „N e v r a c e j t e katolické kalendáře, které dostáváte do domu, d a r u j t e nám je pro naše krajany. Vykonáte tím dvojí apoštolát: podporujete katolické podniky, které kalendáře vydávají, a rozšiřujete dobrý tisk v zahraničí. P o s í l e j t e nám proto zábavné kalendáře na rok 1937 (nikoliv starší) a potěšte jimi naše vzdálené krajany!" Zásilky adresujte na Spolek sv. Rafaela na ochranu katolických vystěhovalců čsl. Praha-Nové Vysočany, Státní vystěhovalecká stanice. Předem vroucí „Zaplať Pán Bůh" a upřímný dík.

*

Členské příspěvky. Nejmenovaná (dar) 100 Kč; Terezie Kučíková Buchlovice, 10 Kč; Odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově 150 Kč; farní úřady: Rénoty 82.50 Kč; Bílá Lhota 20 Kč; vldp. Vojtěch Chromeček, viceděkan, Butovice, 5.60 Kč. „Pán Bůh zaplať."

Zahraniční misie. Dr. Amalie Svobodová, Uh. Brod, 100 Kč; Bořivoj Bureš, Maribor, SHS, 10 Kč. „Pán Bůh zaplať."

Knihy, známky, staniol darovali: Vldp. Čeněk Hemerka v Příboře; školní děti ze Seničky, Senice na Hané, Šternberka; nejmenovaný z Olomouce. „Pán Bůh zaplať."

Administrace Apoštolátu sv. C. a M. obdržela za rok 1936 1820 knih vázaných, 1900 knih nevázaných. Z nich jsou ponejvíce biblické dějepravy, katechismy. Zaslala do zahraničí pro krajany (Rumunsko, Polsko a. j.) celkově 520 různých knih. Všem dobrodincům, kteří přispěli darovanou knihou, vyslovujeme „Pán Bůh zaplať".

Pro chudé kostely bylo darováno: 4 ornáty s příslušenstvím, 1 pluvial, 2 bursy na zaopatřování, 2 ministerské rochety, 1 pozlacené ciborium, 1 sochu Panny Marie lurdské, 2 sošky (P. Marie, Anděl strážný) a množství růženců. „Pán Bůh zaplať."

Exercicie ve Stojanově. 11.—15. ledna ženy. 18.—22. ledna dívky, které konají exercicie po prvé. 25.—29. ledna jinoši, kteří konají exercicie po prvé. 10.—14. února muži. 22.—26. února dívky. 1.—5. března jinoši. 8. až 12. března ženy ze Svazu. Poplatek za ubytování 60 Kč. Přihlášky zasílejte aspoň 3 d n y před započetím exercicií Papežské koleji T. J. na Velehradě.

Adorace na starý rok s titulem „Tak končí rok katolík" vydala Katolická akce ve Stramberku. Doprovází ji tímto letáčkem: Klepu na dveře duchovních správců, všech katol. kněží, pracovníků Katolické akce, všech katol. spolků, všech jejich pracovníků, na dveře všech katolíků, na srdce společnosti! Nebojte se mne pro mou prostotu! Nic po vás nežádám, chci vám prospěti! Chci být světlem ve večeru a noci silvestrovské! Neříkejte: zase jakási novota! Když na druhém břehu se pracuje stále novými a rafinovanějšími prostředky proti, vezměte mne! Jsem pro Krista a Jeho usmíření! Neříkejte, že u vás to není možné! Nevymlouvejte, že to a to brání! Víte přece, kdo vám pomůže! Vezměte mne a pročtěte! Naznačím a pomohu vám, jak zakončiti letošní rok! Ukáži vám, jak uděláte výroční bilanci duše! Putuji po republice, abych pracovala pro šťastný Nový rok! Objednejte si mne na adresu: Katolická akce, Stramberk. Kus 60 hal., při větším počtu 50 hal.

Domov čsl. zahraniční mládeže v Praze, který již tohoto roku poskytl přístřeší a veškeré zaopatření 15 studentům z Jugoslavie a Rumunska, stává se střediskem opravdové péče o náš zahraniční dorost, který jednou ujme se náboženské a kulturní práce mezi svými rodáky. Předsedou kuratoria Domova je major ThDr. K. Forst, tajemníkem známý krajanský pracovník J. Dušek a dále v něm zasedá J. M. dr. Otakar Švec, kanovník a předseda spolku sv. Rafaela, dr. Karas, plukovník dr. Říha a j. V Domově pracuje čile samospráva, která se čile stará o vnitřní záležitosti a skautský odbor, vedený drem Pfafflem. Duchovní vedení obstarává dr. Forst, lékařskou stránku dr. Havlík z Rumunska, a výchovnou Dušan Beran, učitel z Jugoslavie. Domov příštího roku bude již moci přijmouti 20 chovanců. Chybí mu však ještě mnoho do zařízení. Jak ložnic, tak kaple i studov-

ny. Prosíme naši katolickou veřejnost o podporu jakoukoliv. Dary možno zaslati na adresu: Kuratorium Domova čsl. zahraniční mládeže Praha II., Ostrovní 7a, klášter voršilek.

Pomozte našim zahraničním krajanům. Akce „Našim na Volyni" a Krajanská péče o zahraničí, která se věnovala pouze krajanům v Polsku, rozšířila t. r. svoji činnost také na krajany ve státech balkánských, zejména v Jugoslavii a v Rumunsku. Letošního roku vypravila do Jugoslavie dva misijní zájezdy, kterých se súčastnili tři kněží a jeden laik. Zájezdy tyto byly velmi zdařilé a súčastnilo se jich tisíce našich krajanů. Založeny byly četné katolické spolky, knihovny atd. K svátkům vánočním budou našim krajanům zasílány různé dárky ze staré vlasti (jako kalendáře, knihy, šatstvo, výbavy pro kapličky a kostely, pomůcky pro spolky atd.). Prosíme naši katolickou veřejnost o jakýkoliv dárek, který možno zaslati: Misijní odbor Akce „Našim na Volyni" a Krajanské péče o zahraničí Praha II., Ostrovní 7a, klášter voršilek.

Literatura.

Essai d'une somme catholique contre les Sans-Dieu. Vydáno péčí Ivana Kologrivofa, Paris, Edition Spes, 558 str. 15 frs. Je to vlastně sbírka vědeckých pojednání, která dávají katolickou odpověď na „Protináboženskou příručku" (Manuel Antireligieux, Paris 1933) ruských bojujících bezbožníků. Ve 12 kapitolách jsou probrány všechny námitky rudých bezbožníků proti víře a Církvi. Čtenářům znalým francštiny poskytne kniha spolehlivý vhled do nejakutnějších otázek dneška.

Novinky z Hlučína. Na jaře tohoto roku vyzval Exerciční dům v Hlučíně nemocné a trpící, aby se hlásili do apoštolátu obětí a aby obětovali svá utrpení za zdar všech apoštolských prací. Výsledek byl, že už 11.000 trpících se hlásilo k tomuto krásnému dílu. Díky Bohu! Čekáme ještě další přihlášky. Každý, kdo se přihlásí, obdrží občas zdarma povzbuzující tiskoviny. Pro ušetření porta je záhodno, aby v každé farnosti vzal jeden horlitel věc do rukou. — Novou akci podniká Exerciční dům tím, že nabízí zdarma libovolný počet letáčků povzbuzujících k častému a dennímu sv. přijímání. K rozšiřování mohou se hlásiti kněží i horliví laici. Uvažujeme-li, jak blahodárné účinky přináší v jiných zemích denní sv. přijímání, můžeme též i u nás očekávati nové jaro duchovního života, budou-li katolíci choditi častěji ke sv. přijímání. Přejeme si, aby tyto letáčky ve statisících se rozletěly po naší vlasti. Nestojí vás to nic napsati lístek do Hlučína a objednati si tolik letáčků, kolik máte duší v obci. A pak se postarejte, aby letáčky nezůstaly ležeti, nýbrž aby každý katolík je dostal do rukou. — Proti bludům českých dějin vyšly dvě nové brožury: Baroko (Životem č. 258) a Čeští emigranti (Životem č. 257). První ukazuje výši kultury v době, která až do nedávna byla považována za dobu největšího úpadku, druhá ukazuje stíny tam, kde nepraví vlastenci vidí jen svatozář. Tyto dva spisy pomohou, aby pravda zvítězila i tam, kde ji dosud nejméně vidíme: v českých dějinách. — Miluje mne Bůh? Mnohá zbožná duše trpí touto otázkou. V brožuře vydané pod tímto názvem nalézá radostnou odpověď, jak velice nás Bůh miluje (Životem č. 259). Vydal Exerciční dům, Hlučín. Cena každé brožurky 50 hal.

Všem svým odběratelům a čtenářům přejeme požehnané vánoce, štědrého Ježíška a opravdu šťastný Nový rok. To dejž jim všem Pán Bůh dobrotivý!

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, sp. s r. o. v Olomouci.